

CONQUEST'S
OUTLINES OF MIDWIFERY,

DEVELOPING ITS

PRINCIPLES AND PRACTICE;

TRANSLATED FROM THE ENGLISH INTO TELUGU

BY

HONY. SURGEON M. JAGANATHUM NAYUDU,

LATELY TEACHER OF THE TAMIL MEDICAL CLASS, TRIVANDRUM,
ASSISTANT PROFESSOR OF THE MEDICAL COLLEGE, MADRAS,
AND NOW IN MEDICAL CHARGE OF THE PALACE DISPENSARY OF H. H. THE
MAHARAJAH OF MYSORE;

Author of the following books in the Tamil language :—

"*The Medical Adviser for Women.*" "*Elements of Materia Medica and Therapeutics.*"

"*Compendium of English Medical Science.*"

"*A Catechism of Human Anatomy and Physiology.*"

MADRAS:
PRINTED BY E. KEYS, AT THE GOVERNMENT PRESS.

1874.

CONQUEST'S

OUTLINES OF MIDWIFERY,

DEVELOPING ITS

PRINCIPLES AND PRACTICE;

TRANSLATED FROM THE ENGLISH INTO TELUGU

BY

JOSEPH. SURGEON M. JAGANATHUM NAYUDU,

LATELY TEACHER OF THE TAMIL MEDICAL CLASS, TREVANDRUM,

ASSISTANT PROFESSOR OF THE MEDICAL COLLEGE, MADRAS,

AND NOW IN MEDICAL CHARGE OF THE PALACE DISPENSARY OF H. H. THE
MAHARAJAH OF MYSORE;

Author of the following books in the Tamil language :—

Medical Adviser for Women. “ *Elements of Materia Medica and Therapeutics.* ”

“ *Compendium of English Medical Science.* ”

“ *A Catechism of Human Anatomy and Physiology.* ”

M A D R A S :

PRINTED BY E. KEYS, AT THE GOVERNMENT PRESS.

1874.

618.2(02) "18"
23400

డాక్టర్ కాన్వెన్ట్ అను వైద్యునిచే

రచింపఁబడిన

ప్రసవవైద్య గ్రంథసంక్షేపము.

ఇది

మైసూరునగరి పండితులగు

హానరెరిసర్జన్ - మ - జగన్నాథనాయునిచే

ఇంగ్లీషునుంచి తెనుగింపఁబడియె.

చెన్నపురి

గవర్నమెంటుముద్రాక్షరశాలయందు

ఇ. కీస్ దొరవారివలన ముద్రింపఁబడియె.

1874.

PREFACE TO THE CANARESE, TAMIL, AND TELUGU EDITIONS.

In the year 1851, with Dr. Conquest's permission, I translated and printed in diglot English and Hindustani, his "Outlines of Midwifery," and the preface to that edition explains the three objects that I then had in view, viz.: to provide a text book for Native Medical Students; to improve the practice of Native Midwives; and to make known to the learned men of India, the modes followed by the people of Europe in aiding women when in natural labor as also when the labors are difficult. With the same objects in view, in 1871, I offered rewards for translations of the book into Malayalam, Canarese, Tamil and Telugu, and I have printed the last three of these, also in a diglot form, with the Vernacular and English on opposite pages, viz.: Tamil and English; Telugu and English; Canarese and English, similar to the Hindustani and English edition. No Malayalam translation has been received.

The TAMIL Translation was made for me, by Mr. Jeyram Pillay and Senior Apothecary Henry Herbert Lynsdale, of the Madras Medical Department, and was passed through the press by the Rev. Henry Bower, D.D., by Chinnasawmy Pillay and Dr. W. E. Dhanakoti Raju, M.D., author of "Elements of Hygiene."

The TELUGU Translation was made and passed through the press by Hony. Surgeon M. Jaganathum Nayudu, lately Teacher of the Tamil Class, Trevandrum, and Assistant Professor of the Medical College, Madras, but now attached to the palace Dispensary of H. H. the Maharajah of Mysore.

The CANARESE Translation was made and, with the aid of Surgeon-Major Henderson, Madras Medical Department, was passed through the press by Hospital Assistant S. Arokeum Pillay, author of a treatise on Asiatic Cholera, translator into Canarese of Dr. Maclean's treatise on Small-pox and Vaccination, and of a Hand-book on Hygiene.

MADRAS,   } EDWARD BALFOUR, *Surgeon-General,*
1ST OCTOBER 1874. }   *Madras Medical Department.*

ANALYSIS OF THE CONTENTS.

PREFACE.

	<i>Page.</i>
Structure of the Pelvis, it is composed of four bones ...	1
Description of the ossa innominata, or shapeless bones,	
or nameless bones	1
—————ilium, or haunch bone	2
—————ischium, or hip bone	3
—————pubes, or share bone	3
—————sacrum, or rump bone	4
—————coccyx, or cuckoo's-beak shaped bone.	5
Ligaments of the pelvis	5
Uses of the pelvis	6
Dimensions of the adult female pelvis, at its <i>brim, cavity,</i>	
and <i>outlet</i>	6
Axis of the pelvis	9
Distinction between the male and female pelvis	9
Description and dimensions of the <i>fœtal head</i>	10
Structure and functions of <i>the organs of generation and</i>	
<i>their appendages</i>	13
Mons veneris, or mount of love	13
Labia pudendi, or lips of the female organ of generation ...	13
Frœnum labiorum, or fourchette, or bridle of the lips ...	13
Perinæum	13

ఈ గ్రంథమందు విషయముల

వి భ జ న ము.

అవతారిక

పుట.

పాత్రికడుపు యెముకగూఁటిని గురించినది, అది నాలుగు			
యెముకలచేత ఏర్పరుపబడియున్నది	...	...	౧
పిట్ట ఎముకలయొక్క వివరణము	...	...	౧
రొండియెముకయొక్క వివరణము	...	...	౨
ముడ్డియెముకయొక్క వివరణము	...	...	౩
మర్మస్థానమందలియెముకయొక్క వివరణము	...	...	౩
త్రికస్థానమందలియెముకయొక్క వివరణము	...	...	౪
ముడ్డిపూసయొక్క వివరణము	...	...	౫
కూపకయెముకల బంధనమునుగురించినది	...	...	౫
కూపకముయొక్క ప్రయోజనములు	...	...	౬
పూర్ణాయశావనస్త్రీకూపకముయొక్క అంచు, పల్లము,			
క్రింది ద్వారము, వీటికొలతల వివరణము	...	...	౬
కూపకముయొక్క మధ్యరేఖనుగురించినది	...	...	౯
పెద్దపెరిగినపిదప కూపకమునందు (స్త్రీ) పురుషులకుండెడి			
వ్యత్యాసములు	...	...	౯
పుట్టనిశిశువు శిరస్సుయొక్క వివరణమును ప్రమాణము			
నుగురించినది	...	...	౧౦
జననావయవములయొక్కయు వాటి ఉపాంగములయొ			
క్కయు, ఏర్పాటును, పనులనుగురించినది	...	...	౧౩
మర్మస్థానమునందుండు రోమస్థానమునుగురించినది	...	...	౧౩
జఘనములు లేక యోనిపెదవులనుగురించినది	...	...	౧౩
యోనిపెదవుల కల్లెమునుగురించినది	...	...	౧౩
పెరిగియం అనెడి భగగుద మధ్యస్థానమును గురించినది	...	...	౧౩

	<i>Page.</i>
Fossa navicularis, or boat shaped hollow	14
Clitoris	14
Nymphæ, or internal lips	14
Orificium urethræ, or meatus urinarius, or the mouth of the urinary canal	15
Urethra, or urinary canal	15
Lacunæ, or follicular glands... ..	15
Directions for introducing the Catheter	15
Vagina, or the canal or passage leading to the womb ...	17
Plexus reteformis	18
Carunculæ myrtiformes, or myrtle shaped folds or wrinkles.	18
Hymen, or virginity	18
Structure, &c. of the <i>unimpregnated uterus</i> , or <i>womb</i> ...	19
Appendages of the uterus or womb	21
Ligamenta lata or broad ligaments	21
Ligamenta rotunda or round ligaments	21
Tubæ Fallopianæ or fallopian tubes... ..	22
Ovaria or ovaries the egg-glands or egg-bags	22
Vesiculæ Graafianæ or vesicles of de-Graaf... ..	22
Corpora lutea or yellow bodies	23
Physiology of the unimpregnated womb	23
Menstruation	23
Premature menstruation	25
Emansio mensium or retention of the menses	25
Suppressio mensium or suppression of the menses	28
Dysmenorrhœa or painful menstruation	30
Menorrhagia or profuse menstruation	31
Theory of <i>conception</i>	32
Description of the OVUM or EGG	34

పుట.

పడవవంటి పల్లమును గురించినది	...	...	...	౧౮
యోని లింగమును గురించినది	...	...	...	౧౮
యోని చిన్న పెదవులు లేక చంద్రనాడులను గురించినది	...	...	...	౧౮
మూత్రనాళము యొక్క నోరు	...	...	...	౧౫
మూత్రనాళము	...	...	...	౧౫
లాఘ్యానియను గ్రంథులను గురించినది	...	...	...	౧౫
మూత్రగొట్టమును ప్రయోగించు పద్ధతులు	...	...	...	౧౫
యోనియొక్క వివరణము	...	...	...	౧౭
స్లెక్స్ రీటిఫార్మింగ్ అనెడు అల్లిక	...	...	...	౧౮
కరంకులి మిర్టిఫార్మింగ్ అను జవ్వమడతలు	...	...	...	౧౮
యోనివాకిలి జవ్వ	...	...	...	౧౮
పిండముధరించని గర్భాశయముయొక్క వివరణము	...	...	...	౧౯
గర్భాశయముయొక్క ఉపాంగములను గురించినది	...	...	...	౨౧
వెడల్పు బంధములను గురించినది	...	...	...	౨౧
గుండ్ర బంధములను గురించినది	...	...	...	౨౧
నాదవాహులను గురించినది	...	...	...	౨౨
నాదాశయములను గురించినది	...	...	...	౨౨
గ్రాపియక్ బుగ్గలను గురించినది	...	...	...	౨౨
పసపువన్నెగల మచ్చలను గురించినది	...	...	...	౨౩
పిండముధరించని గర్భాశయముయొక్క పనులను గురించినది	...	...	...	౨౩
ముట్టగుటను గురించినది	...	...	...	౨౩
ముట్టు శీఘ్రముగా కలుగుటను గురించినది	...	...	...	౨౫
ముట్టు కలుగక నే యుండుటను గురించినది	...	...	...	౨౫
ముట్టు కట్టు లేక సూతకకట్టును గురించినది	...	...	...	౨౮
ముట్టు కుట్టు లేక వేధనతో ముట్టుకలుగుటను గురించినది	...	...	...	౩౦
కుసుమరోగమును గురించినది	...	...	...	౩౧
పిండోత్పత్తిగురించినది	...	...	...	౩౨
నాదము అనెడి పిండాండమును గురించినది	...	...	...	౩౪

	<i>Page.</i>
Chorion or outer membranous covering of the foetus ...	34
Amnion or inner ,, ,, ,, ,, ...	34
Tunica decidua uteri or temporary coat of the womb ...	34
Tunica decidua reflexa or turned back temporary coat ...	34
Liquor amnii, or water of the amnion	35
Placenta or after-birth	35
Funis umbilicalis, or navel-string or navel-cord ...	36
 Foetal structure and peculiarities	 37
Foetal circulation	39
 Of the changes which the womb undergoes by impregnation	41
Evidences of pregnancy	42
Theory of quickening...	43
Duration of utero-gestation, or pregnancy	44
 Phenomena and diseases of utero-gestation...	 45
Retroversio uteri or tilting back of the bottom of the womb	51
Abortion	54
PARTURITION or LABOR	58
Classification of labors	59
Stages of labors	60
General observations on parturition	61
Examination (per vaginam)	62
Symptoms <i>preceding</i> labor	64
Symptoms <i>accompanying</i> labor	65
 Intestinal and uterine pains	 65

పుట.

పైని జరాయు, లేక పిండాండము యొక్క పైపొర	...	38
లోని జరాయు, లేక పిండాండము యొక్క లోనిపొర	...	38
గర్భాశయము యొక్క రాలిపోవు పొరను గురించినది	...	38
రాలిపోవు పొర యొక్క వెనుక వ్రాలుపొర	...	38
జరాయుజలమును గురించినది	...	39
మావిని గురించినది	...	39
బొడ్డుతీగను గురించినది	...	39
గర్భాశయము నందుండు శిశువు యొక్క యేర్పాటును దాని		
యందుండు విశేషములను గురించినది	...	39
పిండము యొక్క రక్తవ్యాపనమును గురించినది	...	39
పిండము ధరించుటవలన గర్భాశయము నకుఁగలుగు వ్యత్యాసములను గురించినది	...	40
గర్భ చిహ్నములను గురించినది	...	41
పిండచలనమును గురించినది	...	43
గర్భకాలప్రమాణమును గురించినది	...	44
గర్భము ధరించిన వెనుక కలిగెడి విషయములనున్న రోగములనున్న గురించినది	...	44
గర్భాశయము వెనుక వంగిపోవుటను గురించినది	...	45
అకాలప్రసవమును గురించినది	...	45
ప్రసవము యొక్క వివరణము	...	45
ప్రసవతరగతుల యొక్క వివరణము	...	45
ప్రసవవేధనలో కలుగు అంతఃస్థకాలముల యొక్క వివరణము	...	46
ప్రసవమును నడిపించుటకు సాధారణవిధులు	...	46
యోనిపరిక్షను గురించినది	...	46
ప్రసవము కలుగుటకు ముందు కనుపడెడి పూర్వరూపములు	...	46
ప్రసవలక్షణములను గురించినది	...	46
పేగులయందును గర్భాశయమునందును కలుగు నెప్పులను గురించినది	...	46

	<i>Page.</i>
Dilating and expulsive pains... ..	65
NATURAL LABOR	68
The changes which take place in the relative situation of parts during the process of parturition	69
Management of the placenta	73
—————when retained... ..	75
—————when adherent... ..	77
PRETERNATURAL LABORS	78
FIRST ORDER of preternatural labors, or those termed <i>protracted</i> : they are arranged under two divisions; the <i>first</i> , embracing all such labors as are brought to a favorable termination by the unaided powers of the womb; and the <i>second</i> including all such as require instrumental aid	78
Remarks on the <i>Secale Cornutum</i> or Ergot of Rye... ..	83
Classification and description of obstetric instruments or Midwifery instruments	92
Short forceps	96
Directions for applying the short forceps, or the vectis or lever... ..	96
Particular cases requiring the use of the short forceps or lever... ..	99
<i>Vertex</i> presentations... ..	99
<i>Face</i> presentations	102
Presentations of the <i>forehead</i>	105
————— <i>ear</i>	105
Long forceps	106

పుట.

విశాలపటచు నొప్పులను, వెలిచేయునొప్పులను గురించినది	...	...	...	...	౬౫
కమప్రసవముయొక్క వివరణము	...	...	...	...	౬౮
ప్రసవమగునపుడు కలుగు స్థాన వ్యత్యాసములనుగురించినది	...	...	...	...	౬౯
మావిని వెలిచేయు పద్ధతులనుగురించినది	...	...	...	...	౭౩
మావి తటస్థమైనపుడు చేయవలసిన పద్ధతులనుగురించినది	...	...	...	...	౭౫
మావి గర్భాశయముతో అంటుకొనియుండునపుడు చేయవలసిన పద్ధతులనుగురించినది	...	...	...	...	౭౭
అక్రమ ప్రసవములను గురించినది	...	...	...	...	౭౮
ఆలస్య ప్రసవములగుఁ జెప్పఁబడు అక్రమ ప్రసవముల మొదటి వరుస; అవిరెండుభాగములుగా విభజింపఁబడియున్నవి; మొదటిది - హస్తసహాయము లేక తనంతటనే పూర్ణమగు ప్రసవములు; రెండవది - ఆయుధ సహాయములు కావలసియుండు ప్రసవములు	...	...	...	...	౭౮
ఎగ్జిక్ ఆఫ్ రైయను ఔషధముయొక్క ఫలములను గురించినది	...	...	...	...	౮౩
ప్రసవవైద్యమునందు పయోగపఱచు ఆయుధములయొక్క తరగతులును వివరణమును గురించినది	...	...	...	...	౯౨
పొట్టిపటకారులయొక్క వివరణము	...	...	...	...	౯౬
పొట్టిపటకారులనైనను, మీటనైనను ప్రయోగించు విధులనుగురించినది	...	...	...	...	౯౬
పొట్టిపటకారులనైనను మీటనైనను ఉపయోగపఱచవలసిన ముఖ్యప్రసవములనుగురించినది	...	...	...	...	౯౯
ఉచ్చి ఉదయములయొక్క వివరణము	...	...	...	...	౯౯
ముఖోదయములయొక్క వివరణము	...	...	...	...	౧౦౨
నెత్తి ఉదయములయొక్క వివరణము	...	...	...	...	౧౦౫
చేవి ఉదయములయొక్క వివరణము	...	...	...	...	౧౦౫
నిడుపు పటకారులయొక్క వివరణము	...	...	...	...	౧౦౬

	<i>Page.</i>
Operation of cephalotomia, or opening of the head	... 108
Craniotomy forceps and crotchet	... 108
Evidences of the death of the child in the womb	... 110
Cæsarian operation	... 113
Division of the symphysis pubis or the joining of the pubes.	115
Of the production of labor prematurely	... 115
SECOND ORDER of preternatural labors, or those in which any other part than the head presents; such as the <i>feet, breech, hand, funis, &c.</i>	... 118
Presentation of the <i>feet</i>	... 119
Presentation of the <i>breech</i>	... 121
OPERATION OF TURNING	... 123
Presentation of the <i>hand</i>	... 125
Difficulties attending the extraction of the body and head of the child, after the operation of turning	... 127
Mode of extracting the head when detached from the body, and left <i>in the womb</i>	... 129
Management of those cases in which the hand comes down by the side of the head	... 129
Of (what is termed) SPONTANEOUS EVOLUTION of the FÆTUS	... 130
Presentation of the <i>funis</i> or <i>navel-string</i>	... 131
THIRD ORDER of preternatural labors, or those in which there is a <i>plurality of children</i>	... 133

పుట.

చిత్రీకర్ణమునుగురించినది	...	...	...	౧౦౮
రంధ్రక తైరను అంకుశమును గురించినది	...	...	...	౧౦౮
గర్భాశయమునందుండు శిశువు చనిపోయినదని తెలియప టచేడి గుగుతులయొక్క వివరణము	...	...	...	౧౧౦
గర్భాశయము యొక్క ఛేదనమునుగురించినది	...	...	...	౧౧౩
మర్తస్థానమందలి ఎముకలయొక్క సంచిని విభాగముచే యుటనుగురించినది	...	...	...	౧౧౫
అకాలప్రసవము కలుగజేయుటను గురించినది	...	...	...	౧౧౫
అక్రమప్రసవముల రెండవవరుస; లేక శిరస్సుదయము కాక పాదములు, పిక్కలు, చేయి, బొడ్డుతీగ మొదల గువాటియందు ఎదియైనను ఉదయమగు ప్రసవముల నుగురించినది	...	...	...	౧౧౮
పాదములు ఉదయమగుటనుగురించినది	...	...	...	౧౧౯
పిక్కలు ఉదయమగుటనుగురించినది	...	...	...	౧౨౦
శిశువును త్రిష్టాకృత్యమునుగురించినది	...	...	...	౧౨౩
హస్తము ఉదయమగుటనుగురించినది	...	...	...	౧౨౫
శిశువును త్రిప్పినవెనుక శరీరమున్న శరీరమున్నవచ్చుట కష్టమగుటనుగురించినది	...	...	...	౧౨౭
మొండెమునుంచి శిరస్సుప్రత్యేకమై గర్భాశయమునందు నిలచియుండుదానిని వెలిపఱచువిధులనుగురించినది	...	...	...	౧౨౯
తలప్రక్కగ హస్తమువచ్చునపుడు చేయవలసినపద్ధతులను గురించినది	...	...	...	౧౨౯
శిశువు గర్భాశయమునందు తనంతటనే తిరిగి పుట్టుట (అని చెప్పబడుదాని) గురించినది	...	...	...	౧౩౦
బొడ్డుతీగ ఉదయమగుటనుగురించినది	...	...	...	౧౩౧
అక్రమప్రసవముల మూడవవరుస; లేక అమడల కాన్పు	...	...	...	౧౩౩

	<i>Page.</i>
Of the method of detecting a second child, before, during, and subsequent to the birth of the first	134
Management of this order of labors... ..	135
Superfoetation or one impregnation having occurred, a second takes place	136
Extra-uterine pregnancies,—abdominal, tubal and ovarian.	137
Monsters, defective, redundant, malformed, or misplaced and hybrid	139
Hydatids, or vesicles... ..	140
Moles, or fleshy masses	140
FOURTH ORDER of preternatural labors, or such as are attended by <i>convulsions</i>	141
Character, causes, diagnosis, prognosis, and treatment of puerperal convulsions	141
Management of puerperal convulsions, which continue after delivery	144
FIFTH ORDER of preternatural labors, or those with <i>uterine hemorrhage or flooding</i>	147
Causes and management of <i>accidental</i> hemorrhage or flooding	149
Causes and management of <i>unavoidable</i> hemorrhage or flooding	151
Cause of uterine hemorrhage occurring subsequently to delivery	153

పుట.

ప్రసవమునకుముందును, ప్రసవముగునపుడును, ప్రసవమైన వెనుకను రెండవ శిశువు పుండుటను తెలిసికొను విధమును గురించినది	...	...	...	౧౩౪
ఈ వరుస ప్రసవములకుఁజేయవలసినదానిని గురించినది				౧౩౫
ఉపబ్రూణమును గురించినది	...	...	...	౧౩౬
గర్భాశయమునకు వెలుపల కడుపు, నాదవాహి, నాదాశయము వీటిలో దేనియందైనను పిండము నిలుచుటను గురించినది	...	...	...	౧౩౭
వికారరూప శిశువులయొక్క వివరణము	...	...	...	౧౩౯
నీటి బుగ్గవలెనుండు పిండములయొక్క వివరణము	...			౧౪౦
మాంసఖండమువలెనుండు పిండములయొక్క వివరణము				౧౪౦
అక్రమప్రసవముల నాలవవరుస; లేక ఈ డప్పులు అనుసరించియుండు ప్రసవములనుగురించినది	...	...	...	౧౪౧
ప్రసవస్త్రీలకుఁగలుగు జన్నియొక్కగురుతు, కారణములు, రోగనిదానము, సాధ్యాసాధ్య లక్షణములు, చికిత్స, వీటినిగురించినది	...	...	...	౧౪౧
ప్రసవమైన వెనుకనుండు జన్నికిఁజేయు చికిత్సనుగురించినది				౧౪౨
అక్రమప్రసవముల విధవవరుస; లేక రక్తప్రవాహముతో సంబంధించియుండు ప్రసవములను గురించినది				౧౪౩
ఆకస్మిక రక్తప్రవాహముయొక్క కారణములును చికిత్సయును గురించినది	...	...	...	౧౪౪
నివారింపఁగూడని రక్తప్రవాహముయొక్క కారణములును చికిత్సనుగురించినది	...	...	...	౧౪౫
ప్రసవమైన వెనుకఁగలుగు రక్తప్రవాహముయొక్క కారణములనుగురించినది	...	...	...	౧౪౬

	<i>Page.</i>
Treatment	156
Of the use of opium to restrain hemorrhage	161
SIXTH ORDER of preternatural labors, or those attend- ed with <i>laceration of the womb or vagina</i>	162
Their cause	163
— management	164
<i>Dietetic and medical treatment of the mother and child subsequently to delivery</i>	165
<i>After-pains</i> and their usual management	177
Management of the breasts	177
Purgative medicines, and attention to the bladder of the mother	177
Importance of a horizontal posture	178
Lochial discharge	179
Medical management of the infant	180
General observations; puerperal diseases	181
Fatal syncope, or fainting	181
Inversion of the womb	183
Puerperal Inflammation	185
Ephemera, or Weed	201
Miliary Fever... ..	201
Phlegmasia dolens puerperarum, or uterine phlebitis or inflammation of the veins of the womb	202
Puerperal Insanity	204

పుట.

చికిత్స	...	...	...	...	...	౧౫౬
రక్తప్రవాహమును నిలుపుటకు నల్లిమంచును ఉపయోగ						
పఱచుటనుగురించి	...	...	...	...	...	౧౬౧
అక్రమప్రసవముల ఆటవవరుస; లేక ప్రసవమగునపు						
డు గర్భాశయమైనను యోనియైనను చికిత్స						
టనుగురించి	...	...	...	...	...	౧౬౨
ఈ ప్రసవములయొక్క కారణములను గురించి	...	...	...	...	...	౧౬౩
ఈ ప్రసవములకుఁజేయవలసిన చికిత్సనుగురించి	...	...	...	...	...	౧౬౪
ప్రసవము ముగిసినవెనుక తల్లి శిశువులను పోషించువిధ						
మును, వారికిఁజేయు చికిత్సనుగురించి	...	...	...	...	...	౧౬౫
మావి నెప్పియును దానికి చేయవలసిన చికిత్సనుగురి						
ంచినది	...	...	...	...	...	౧౭౭
స్తనములకు చేయవలసిన చికిత్సనుగురించి	...	...	...	...	...	౧౭౭
విరేచనములనున్న తల్లి మూత్రాశయమును పెట్టవలసిన						
పద్ధతులనున్న గురించి	...	...	...	...	...	౧౭౭
పరుండుకొని యుండవలసినది ఆవశ్యమనుటనుగురించి	...	...	...	...	...	౧౭౮
బాలింతరాండ్రకుఁగలిగెడి మురికి రక్తమునుగురించి	...	...	...	...	...	౧౭౯
శిశువునకుఁజేయవలసిన చికిత్సనుగురించి	...	...	...	...	...	౧౮౦
ప్రసవమైనవెనుకఁగలిగెడి రోగములను గురించిన సాధా						
రణ వివరణము...	...	...	...	...	...	౧౮౧
మరణమూఁఛ	...	...	...	...	...	౧౮౧
గర్భాశయముయొక్క లోనిసాశ్వతము వెలియగుట	...	...	...	...	...	౧౮౩
బాలింతలకు కలుగు తాపనరోగముయొక్క వివరణము	...	...	...	...	...	౧౮౫
అల్పజ్వరము లేక ఉపద్రవజ్వరమునుగురించి	...	...	...	...	...	౨౦౧
కుక్కముల్లు జ్వరము లేక స్వేదజ్వరమునుగురించి	...	...	...	...	...	౨౦౧
తొడవాపుయొక్కయు గర్భాశయనాళముల తాపనము						
యొక్కయు వివరణము	...	...	...	...	...	౨౦౨
బాలింత ఉన్మాదమునుగురించి	...	...	...	...	...	౨౦౪

	<i>Page.</i>
Laceration of the perinæum	205
Effusion of blood within the labia or lips	207
Sloughing of the vagina and contiguous parts	207
Retention of urine	208
Inflammation of the breasts	209
Causes of suspended animation at birth, and the treatment of <i>still-born</i> children	211
Explanation of the plates.	

పుట.

పెరియవనుస్థానము చినిగిపోవుటనుగురించినది	...	౨౦౫
యోని పెదవులయందు రక్తము స్రవించుటనుగురించినది		౨౦౬
యోనియు దానితోఁజేరిన భాగములును ముటిగిపోవుటను గురించినది	... ..	౨౦౭
మూత్రకర్మమునుగురించినది	... ..	౨౦౮
స్తనములయొక్క తాపనమునుగురించినది	...	౨౦౯
ప్రసవించిన శిశువునకునూపిరి తిరగకయుండుటకు కారణ ములను, వాటికిఁజేయవలసిన చికిత్సనుగురించినది	...	౨౧౧
పతముల వివరణము		

OUTLINES
OF
MIDWIFERY.

ప్రసవ వైద్య గ్రంథ

సంక్షేపము.

OUTLINES OF MIDWIFERY.

---

1. In an elementary work on the Principles and Practice of Midwifery, the obstetric ANATOMY OF THE PELVIS seems to claim primary attention; because, the laws and associations which govern the respective organs of the body cannot be accurately known without an acquaintance with their position and structure; and diseased action can never be understood without a previous knowledge of healthy function.

2. The PELVIS is that assemblage of bones which is united to the trunk, by the last lumbar vertebræ; and to the lower extremities, by the articulation of the thigh bones with the ossa innominata.

3. The *adult* pelvis consists of *four* bones, viz.

4. The *Two* Ossa Innominata, or nameless bones, or shapeless bones.

5. The Os Sacrum, or Rump bone.

6. The Os Coccygis, or bone like the cuckoo's beak.

7. The OSSA INNOMINATA* form the sides and front of the pelvis. At birth, and for some time afterwards,

---

* These bones have the name of *Ossa Innominata*, or nameless bones, because they are thought not to resemble any known object.

ప్రసవవైద్య గ్రంథసంక్షేపము.

1. ప్రసవవైద్య సారాభ్యాసములనుగురించి చెప్పెడి ఆదిగ్రంథ ముందు, క్రిందఁబుయొక్క పల్లములలోనుండెడి ఎముకలను ముందువివరించుట అవశ్యముగనుండునట్లు కనపడుతున్నది; ఎందువలననైన, శరీరావయవములయొక్క స్థానమును, వాటి పర్వాటును తెలియకపోయెనేని, వాటిపనులును, సంబంధములును, పిశదముగా తెలియనేరదు; మఱియు, సుఖస్థితిలోనుండెడి పనిని ఎఱుంగనియెడల, రోగస్థితియందు ఆ పనిపొందు పికల్పము చక్కగా తెలియనేరదు.

2. క్రిందఁబుయొక్క పల్లమునందుండెడి అస్థిపంజరమును, కూపకము అని చెప్పబడును. అది కడపటి వెన్నుపూసతోచేరి, దేహముతో సంబంధించియున్నది; మఱియును, తొడయెముకలు, కూపకమునందుండు నామశూన్యస్థులతో చేరుటవలన, అది కాళ్లతో సంబంధమై ఉన్నది.

3. పూర్ణ యావనప్రాయములో, కూపకమునందు నాలుగు ఎముకలున్నవి; అవి యేవియన,—

4. రెండు పిష్టి ఎముకలు. వీటిని నామశూన్యస్థులు అని చెప్పబడును; లాటిన్ భాషలో వీటిని, ఆస్సా ఇన్నామినేటా అనువరు.

5. త్రికస్థానమండలి ఎముక ఒకటి. దీనికి, ఆస్ సేక్రం అని లాటిన్ పేరు.

6. ముడ్డిపూస ఒకటి. ఇది కోకిలముక్కువలె ఉండును; దీనికి, ఆస్ కాక్సిజియస్ అని లాటిన్ పేరు.

7. నామశూన్యస్థులు, కూపకముయొక్క ప్రక్కలున్ను, ముందుభాగమున్ను అగుచున్నవి. పుట్టునప్పుడున్ను, తర్వాత

each os innominatum consists of *three* distinct bones, named,

Ilium, or haunch bone,
Ischium, or hip bone, and
Pubes, or share bone :

and, although they do not continue separate in the adult, yet the previous division is nominally retained.

8. The ILIUM,* or haunch bone, forms the superior and largest portion of the os innominatum. The upper border of this bone is called the *crista* or crest, having an external and internal lip. It gives origin to the oblique and transverse muscles of the abdomen, or belly. The anterior border has two processes; the anterior superior spinous process, from which the sartorius and tensor vaginæ femoris muscles originate; and the anterior inferior spinous process, about an inch below the former, from which arises the rectus femoris. The outer part of the ilium bears the name of *dorsum* or *back* and the inner of *venter* or *belly*. From the former the glutei muscles originate; and from the latter, the internal iliac muscle. Near to that part of the bone which joins the sacrum, are the two posterior spinous processes.

---

* This bone is so called because it is the boundary of the flanks "*ilia*."

కొన్నిదినములవరకున్ను, ప్రతినామశూన్యాస్థియు, మూఁడు ప్రత్యేక మైన ముంగ్లగనుండును; వాటిపేర్లేవియన,—

రొండియెముక; దీనికి ఇలియం అని లాటిన్ పేరు.

ముడ్డియెముక; దీనికి ఇస్కియం అని లాటిన్ పేరు.

వర్తస్థానమందలి యెముక; దీనికి ప్యూబెస్ అని లాటిన్ పేరు.

పెన్తపెరిగినపిదప ఈ మూఁడు ఎముకలు ప్రత్యేకముగనుండకుండినను, బాల్యమున నామశూన్యాస్థి మూఁడుభాగములుగనుండిన పుడు కలిగినపేర్లే ఉంచబడియున్నవి.

8. పిట్టమొనుకయొక్క పైభాగమును రొండియెముక అనుదురు; ఇది మూఁటిలో పెన్తభాగము. దీనిగొండనుండు అంచునకు పడిగె అని పేరుంచబడియున్నది. ఈ పడిగెకు రెండు పెదవులున్నవి; వీటిని వెలుపలి పెదవి అనియును, లోపలి పెదవి అనియును చెప్పబడును. పైఁజెప్పిన పడిగనుంచి, కడుపుయొక్క వంపుమాంసములును, అడ్డమాంసములును పుట్టుచున్నవి. పడిగెయొక్క ముందు అంచున రెండుబుడపలున్నవి; వీటియందొకటిని ముందుఅంచుననుండు పైబుడప అని చెప్పబడును; సార్టోరియస్ అనియును, టెన్ సర్ వెజైని ఫెమొరిస్ అనియును, ఇంగ్లీషునందు చెప్పబడెడి రెండు కండలు, ఈ బుడపనుంచి పుట్టుచున్నవి. ఈ బుడపకు సుమారు ఒక అంగుళముక్రింద, మరియొక బుడపయున్నది; దీనిని ముందు అంచుననుండు క్రిందిబుడప అని చెప్పబడును; దీనినుంచి ఒక కండ పుట్టుచున్నది; ఆ కండకు ఇంగ్లీషులో, రెక్టిస్ ఫిమొరిస్ అనిపేరు. రొండియెముకయొక్క వెలుపటివ్రక్కకు, వీఁపు అనియును, లోనివ్రక్కకు, కడుపు అనియును, పేల్లుంచబడియున్నవి. రొండియెముకయొక్క వీఁపునుంచి పిట్టకండలును, కడుపునుంచి, ఇంగ్లీషులో, ఇంటర్నల్ ఇరియాక్ మసిల్ అనెడి కండయును, పుట్టుచున్నవి. ఈ రొండియెముక, త్రికస్థానమందలి యెముకతో చేరుచోటునకు సమీపమున రెండుబుడపలున్నవి; వాటిని వెనుకటి అంచుయొక్క బుడపలు అని చెప్పబడును.

9. The ridge of bone which forms the front and lateral portions of the brim of the pelvis is termed *linea innominata*, or *linea ileo-pectinea*.

THE ISCHIUM, OR HIP BONE.

10. The ISCHIUM,* or hip bone, forms the inferior part of the os innominatum. The narrow and lowest part, on which we sit, is called its *tuberosity*, and is covered with a thick defensive cartilage. That portion of this bone which ascends obliquely forwards and inwards to join the ramus of the pubes, is called its *ramus*. The spinous process at the inferior part, gives origin to the internal sacro-ischiatic ligament. Just above this process is the great *ischiatric notch*.

THE PUBES, OR SHARE BONE, OR PECTEN.

11. The Pubes,† or share bone, is the anterior and smallest part of the os innominatum, and is nominally divided into head or tubercle, body, and ramus or branch. At the termination of the body, the surface is rough, and united to the opposite os pubis by a thick cartilage and ligamentous fibres, constituting the *symphysis pubis*. The arch formed by the rami of the ossa pubis, is called the arch of the pubes.

---

* This bone is called Ischium, from a Greek word meaning "to support," because it is this bone which supports our bodies when we are sitting.

† This bone is called pubes from the Latin word pubes,——denoting the downy hair of incipient puberty.

9. ఈ రొండియెముకయందుండు గనిన, కూపకమునందునుండెడి అంచుయొక్క ముండటిభాగమును, ప్రక్కటిభాగమును అగుచున్నది; ఈ గనిమకు, లీనియా ఇన్నామి నేటా అని లాటిక పేరు.

ముడ్డియెముకయొక్క వివరణము.

10. పిట్టయెముకయొక్క క్రిందిభాగమును, ముడ్డియెముక అనబడును. మనము కూర్చుండునపుడు, క్రింద ఆను ఈ యెముకయొక్క క్రిందటి సన్నభాగమునకు, ముడ్డియెముకయొక్క బుడప అని పేరు; ఈ బుడప, సంద్రక్షణకొఱకు, దళమైన గురుతెముక చే మూయబడియున్నది. లోప్రక్క గాముందుకువచ్చి, పైకెక్కి, మర్మస్థానయెముకయొక్క కొమ్మతోచేరెడి ఈ యెముకయొక్క భాగమునకు, ముడ్డియెముకయొక్క కొమ్మ అనిపేరు. ఈ ముడ్డియెముకయొక్క క్రిందిభాగమున, ఒక మొలకయున్నది; దానిని, స్పైనస్ (పాసెస్, అని ఇంగ్లీషున చెప్పబడును: ఈ మొలకయందుండి, సేక్రొయిసిగ్ యాటిక్ లిగమెంట్ అని ఇంగ్లీషులో చెప్పబడెడి బంధనము పుట్టుచున్నది. ఈ మొలకకుమీఁద ఒక పెద్దపల్లమున్నది; ఆపల్లమును, గ్రేట్ ఇసిగ్ యాటిక్ నాచ్ అని ఇంగ్లీషున చెప్పుదురు.

మర్మస్థానమందలి యెముకయొక్క వివరణము.

11. పిట్టయెముకకు ముందు ఉండెడి చిన్నభాగమును, మర్మస్థానమందలి యెముక అనబడును; ఈ యెముక, వివరణముకొఱకు, శిరము, దేహము, కొమ్మ అని భాగింపబడియున్నది. దేహము అనెడి భాగముయొక్క చివర, మిట్టపల్లముగనుండును; ఈ చోట, గురుతెముక అంటుకొని, వారియొక ప్రక్కటి మర్మస్థానమందలి యెముకతోచేరి, బంధన యీనలచేకట్టబడియున్నది; ఇట్లు చేరియుండెడు స్థానమును, మర్మస్థానమందలి సంది అని చెప్పబడును. ఇరుప్రక్కలనుండు మర్మస్థానమందలి యెముకలయొక్క కొమ్మలు చేరికలిగెడి విలువంపును, మర్మస్థానమందలి విలువంపు అని చెప్పబడును.

12. Between the pubes and ischium, is an oval opening called *foramen ovale*, or *thyroideum*, viz. *oval or shield like opening*, which is nearly closed by the *obturator ligament*.

13. Viewing the OSSA INNOMINATA, *obstetrically*, there are several things deserving particular attention; such as, *the concave surfaces of the ilia*, which are so spread outwards as to permit the uterus freely to expand during gestation; *the inclined planes of the inferior parts of the ischia*, which slope obliquely towards the pubes, disposing the vertex in its descent during parturition, to move forwards towards the arch of the pubes; and the posterior surfaces of the ossa pubis which incline downwards and backwards, so as to favor the sliding of the head of the child into the pelvis.

OS SACRUM.

14. The OS SACRUM* forms the posterior part of the pelvis and the basis of the vertebral column. It is concave before, convex behind, and is usually perforated by four pair of holes for the transmission of the sacral nerves. The upper and projecting part is called its *promontory*. At birth this bone is composed of five or six portions which having considerable resemblance to

---

* From the Latin word *Sacer*, it being deemed by the ancients a sacred bone, and was offered by them in sacrifices.

12. మర్త్యస్థానమందలి యెముకకును, ముడ్డియెముకకును మధ్య అండాకారమైన రంధ్రమొకటియున్నది; ఆ రంధ్రమును, పౌరేషా ఒవేలి, లేక తైరాయిడియం అని ఇంగ్లీషున చెప్పబడును. ఈ రంధ్రముయొక్క ఒక భాగమువిడిచి తక్కినదంతయు, అబ్జ్యురేటర్ లిగమెంట్ అని ఇంగ్లీషున చెప్పబడెడి జవ్వుచే మూయబడియున్నది.

13. పిష్టియెముకలను ప్రసవవైద్యవిషయముగ చూచినయెడల, ముఖ్యముగ గవనించుటకు అనేకవిషయములున్నవి; అవి యేవియనిన,—వాటిరెక్కలయొక్క లోప్రక్కలనుండు పల్లములు, గర్భము ధరించియుండు కాలమునందు, గర్భాశయము చక్కగ ఓకసించునట్లు, విశాలమైయున్నవి. ముడ్డియెముకలయొక్క క్రిందిభాగములయందుండు వంగిన సమతలు, మర్త్యస్థానమందలి యెముకప్రక్క వంగియున్నవి; అవి ప్రసవ కాలమునందు శిశువుయొక్క తల క్రిందికి దిగునపుడు, మర్త్యస్థానమందలి విలువంపుతట్టు ముందుకు వచ్చునటుల చేయుచున్నవి; మర్త్యస్థానమందలి యెముకలయొక్క వెనుకటి ప్రక్కలు, వెనుకదిగునట్లు వంగియుండుటవలన, శిశువుయొక్క శిరస్సు, క్రిగడుపు పల్లమునందు దిగుటకు సహాయపరచుచున్నవి.

త్రికస్థానమందలి యెముకయొక్క వివరణము.

14. త్రికస్థానమందలి యెముక, కూపముయొక్క వెనుకటి భాగమును, వెన్నుదంటుయొక్క అడుగును అగుచున్నది. ఈ యెముకయొక్క ముందుప్రక్క పల్లముగను, వెనుకటిప్రక్క తాఁబేటి వీపువలె మిట్టగను ఉండును. దీనియందు ప్రక్కకు నాలుగు రంధ్రములున్నవి; వాటిద్వారా త్రికస్థానమందలి స్పృశనరములు పారును. ఈ యెముకయొక్క పైభాగమునందు, ముందుకు వాలినట్లు ఉండెడి బుడప ఒకటి ఉన్నది; ఈ బుడపకు త్రికస్థానమందలి బుడప అని పేరు. పుట్టిన శిశువులో త్రికస్థానమందలి యెముక ఐదు, లేక ఆరు తుణుకులుగను, వెన్నుదంటుయొక్క పూసల

the vertebræ of the spine, have been styled false vertebræ, and which are united by intervening fibro-cartilages; but in the adult these become absorbed, and the false vertebræ are connected by bony union. Still, however, there remain vestiges of the oblique, transverse, and spinous processes.

OS COCCYGIS.

15. The Os Coccygis* is a little bone at the apex of the sacrum to which it is united by an intervening fibro-cartilage and by a capsular ligament with a synovial membrane. It consists of four irregularly shaped triangular pieces, which usually admit of considerable motion during parturition; which process is interfered with when bony union has taken place between them and the sacrum. The os coccygis affords support to the pelvic viscera.

JUNCTION OF THESE BONES.

16. The bones of the pelvis are united by various ligaments, and, there being no motion, the union is termed *synarthrosis*, or immoveable articulation.

17. The *sacrum* and *ilia* are joined by two plates of a white, dense and elastic cartilage, and therefore the union is termed *symphysis*. Firm union is also

---

* The *Os Coccygis* is thought to resemble the bill of a cuckoo and therefore has derived its name from the Greek word meaning that bird,

వలెయును ఉండును; దానివలన అవి అబద్ధవెన్నుపూసలు అనబడుచున్నవి; అవి ఫైబ్రోకార్టిలేజ్ అను పదార్థమువల్ల ఒకటితో నొకటి చేర్పబడియున్నవి; ఐనను, ఇవి పెద్దపెరిగినతర్వాత కరిగి, అన్నియును ఎముకగా చేరిపోవును. ఇట్లుండినప్పటికిగ్గ, వంపుగను, అడ్డముగను, నిడుపుగను ఉండిన బుడపలయొక్క గురుతులు మాత్రము ఉంటున్నవి.

ముడ్డిపూసయొక్క వివరణము.

15. త్రికస్థానమందలి యెముకయొక్క మొనమీద అంటుకొని యుండునట్టి చిన్నఎముకకు ముడ్డిపూస అనిపేరు; ఈ రెండు ఎముకలమధ్య, ఫైబ్రోకార్టిలేజ్ అనెడి ఒకవిధపదార్థమును, సైనోవియల్ మెంబ్రేన్ అనెడి ఒకవిధజవ్వును ఉన్నవి. ఇవికాపుస్యలర్ లిగమెంట్ అను బంధనముచే కట్టబడియున్నవి. విరూపత్రికోణ రూపముగల నాలుగు తునియలుచేరి, ముడ్డిపూసయగుచున్నది; ప్రసవకాలమందు ఈ తునియలు ధారాశముగ కడులుచుండును; ఇట్లుకదలక, త్రికస్థానమందలి యెముకతోచేరి, రెండును ఏకమైయుండెనేని, శిశువుయొక్క శిరస్సుదిగుటకు అటంకమగును. ఈ ముడ్డిపూస పొత్తికడుపుయొక్క పల్లమునందుండెడు అవయవములను ఆడుకొనియున్నది.

కూపకమునందలి యెముకలసంధియొక్క వివరణము.

16. కూపకమునందలి యెముకలను, ఒకటితో నొకటి చేర్చి, పలువిధములైన బంధనములచే కట్టబడియున్నవి. ఇట్లు కట్టబడియుండెడి కీళ్లయందు చలనము లేమిచే, వాటిని ఆడని కీళ్లు అని చెప్పబడుచున్నవి.

17. ఇరుప్రక్కలనుండెడు రొండియెముకలున్న, త్రికస్థానమందలి యెముకయున్న, రెండు అడుకులుగల, జివ్వునిచ్చు, దళమైన, తెల్లని, గురుతెముకచే చేర్పబడియున్నవి; దానివలన ఆసంధులను సింఘెసిస్ అని ఇంగ్లీషునందు చెప్పుచున్నారు. ఇ

given by numerous ligamentous bands usually termed the *internal and external sacro-iliac ligaments*.

18. The *sacrum* and *ischia* are united by the *internal and external sacro-ischiatic* ligaments, the former being attached to the spinous process of the ischium, and the latter to the tuberosity of that bone. The *ossa innominata* are firmly bound together at the symphysis pubis not only by a strong elastic fibro-cartilage interposed between the articulating surfaces, but also by powerful ligamentous fibres running in all directions.

19. The *os coccygis* and *sacrum* are united by an intervening fibro-cartilage, and the sacro-coccygeal ligament.

THE USES OF THE PELVIS.

20. The *uses* of the pelvis are, to support the vertebral column, and upper parts of the body; and to give lodgement to a portion of the small intestines, the urinary bladder, rectum, and internal organs of generation.

DIMENSIONS OF THE ADULT FEMALE PELVIS.

21. *Three* parts must be noticed, and their dimensions accurately ascertained.

దియునుఁగాక, ఈ యెముకలు లోప్రక్కను, వెలిప్రక్కను, అనేక సంధిబంధనములచే కదలకయుండునట్లు కట్టఁబడియున్నవి; వాటిని త్రికస్థాన రొండియెముకలసంబంధమైన లోనిబంధములు అనియును, వెలుపలి బంధనములు అనియును చెప్పఁబడుచున్నవి.

18. త్రికస్థానమందలి యెముకయును, ముడ్డియెముకలును, బంధనములతోచేర్చి కట్టఁబడియున్నవి; ఈబంధనములను త్రికస్థానము డ్డియెముకలసంబంధమైన లోనిబంధనములు అనియును, వెలుపలి బంధనములు అనియును చెప్పఁబడును: లోనిబంధనము, ముడ్డియెముకయొక్క మొలకయందును, వెలుపలిబంధనము, ముడ్డియెముకయొక్క బుడపయందును, అంటుకొనియున్నవి. పిష్టియెముకలు మర్త్యస్థానమందలి సంధియందు చేర్పఁబడియున్నవి; ఇవి వీనిమధ్యనందు గురుతెముకవలనను, నలుప్రక్కలపారెడి సంధిబంధనములవలనను, కదలక చేర్చియుంచఁబడి ఉన్నవి.

19. ముడ్డిపూస త్రికస్థానమందలి యెముకతోచేరి బంధనములవల్ల కట్టఁబడియున్నది; దానిని త్రికస్థానముడ్డిపూస ఎముకల సంబంధమైన బంధనము అనఁబడును; ఈ రెండు ఎముకలకునడుమ, గురుతెముకయున్నది.

కూపకముయొక్క ప్రయోజనములు.

20. కూపకముయొక్క ప్రయోజనములు ఏవియనిన, — అది వెన్నుదంటునున్న శరీరముయొక్క డిస్కోభాగమునున్న ఏమకొనియున్నది; మరియు ఒకప్రక్కటి చిన్నపేగులు, మూత్రకోశము, మలవాహి, గర్భాశయముతోచేరిన లోని జననావయవములు, ఇవి మొదలైనవి ఉండను ఎడమిచ్చుచున్నది.

పూర్ణాయావన స్త్రీ కూపకముయొక్క

కొలతలవివరణము.

21. కూపకమునందు మూడు స్థానములను జ్ఞాపకముంచవలయును; మరియు వాటి కొలతలనున్న సరిగా నిశ్చయించవలయును.

The *Brim*, or mouth, or superior aperture;

The *Cavity*; and

The *Outlet*, or inferior aperture.

THE BRIM.

22. The *Brim* is bounded posteriorly by the promontory of the sacrum; and laterally and anteriorly by the linea innominata.

23. Its *shortest diameter* is from the symphysis pubis to the promontory of the sacrum, and, without the soft parts, measures four inches and a half; with the soft parts, three inches and five-eighths. Its *lateral or middle diameter*, described by a line drawn from one linea innominata to the other, between their most distant opposite points, is five inches and a quarter without the soft parts; or four inches if they remain as in the living subject, with which we have principally to do. The *longest diameter* is found by a line drawn from either sacro-iliac symphysis to the opposite acetabulum, which, with the soft parts attached to the pelvis, measures four inches and five-eighths.

THE CAVITY.

24. The CAVITY of the pelvis is that part which is between the superior and inferior apertures, and contains the pelvic viscera.

మొదటిది.—కూపకముయొక్క అంచు, లేక నోరు, లేక పై
ద్వారము ;

రెండవది.—కూపకముయొక్క పల్లము ;

మూడవది.—కూపకముయొక్క క్రిందిద్వారము, లేక వెలి
యగు ద్వారము.

కూపక అంచుయొక్క వివరణము.

22. కూపకముయొక్క అంచునకు వెనుకటిప్రక్కలో త్రిక
స్థానమందలి యెముకయొక్క బుడప ఉన్నది; మరియును, ఇరుప్ర
క్కలనున్న, ముందు ప్రక్కయును, పిట్టయెముకమీఁదనుండెడి
గీటు ఉన్నది.

23. ఈ అంచునందు, మర్తస్థానమందలి సందికిన్ని త్రికస్థాన
మందలి యెముకయొక్క బుడపకున్న మధ్యనుండెడుచోటు, అ
న్నింటికై నను చిన్నది; కండలులేక, వట్టియెముక స్థితిలోనుం
డునపుడు, ఈస్థానమును కొలచినయెడల, నాలుగున్నర అంగుళ
ములుండును; మాంసాదులనుంచి కొలచినయెడల, ౩౪౭ అంగుళ
ములుండును. అంచుయొక్క ఒకప్రక్కనుంచి మరియొక ప్రక్క
కు ఉండుకొలతను, మధ్యకొలత అనబడును; దీనియందు అం
తటికన్నను నిడివియైనచోటును కొలచినయెడల, వట్టి ఎముకలో,
ఐదుంకాలు అంగుళములుండును; జీవముతోనుండి మాంసాదులుం
డునపుడు, నాలుగు అంగుళములుండును: ఇదియే మనకు ప్రధానమై
నది. త్రికస్థానయెముకయును, రొండియెముకయును చేరెడి సం
ధినుంది నేరెమరుగనుండు, అసిటాబ్యులం అనెడి పల్లమునకు ఒక
గీరగీచినయెడల, దాని నిడివి, కండలుండునపుడు, ౪౪౭ అంగుళము
లుండును; ఇదియే అన్నింటికన్నను నిడివియైనది.

కూపక పల్లముయొక్క వివరణము.

24. కూపకముయొక్క పైద్వారమునకును, క్రింది ద్వారమున
కును నడుమనుండుచోటును, కూపకముయొక్క పల్లము అనబ
డును; దీనిలో క్రిందనుండుండెడు అవయవములు అణగియున్నవి.

25. All its diameters are nearly the same, being rather longer between the spinous processes of the ischia than from before backwards.

26. Obstetrically, it is important to be familiar with the *depth* of the cavity at different points.

Posteriorly, it is about *six inches* deep ;

Laterally, *four inches* ;

Anteriorly, *two inches*.

THE OUTLET.

27. The OUTLET of the pelvis, when viewed with the sacro-ischiatic ligaments attached to it, assumes a quadrangular shape.

28. Its *shortest diameter* is from one tuberosity of the ischium to the other, and is about *four inches*, the soft parts remaining ; its *longest diameter* is from the apex of the os coccygis to the arch of the pubes, and measures *five inches*, including one inch which it acquires from the mobility of the coccygeal bone, permitting it to recede in most women, as the head of the child passes, during its extrusion. Unless these dimensions be borne in mind, malposition of the head cannot be rectified, nor can any correct opinion of the progress or duration of labor be given.

25. ఈ పల్లముయొక్క అడ్డకొలతలన్నియు, ఏకదేశము ఒకటి గనుండును; ఐనను ముందు వెనుకనుండెడి నిడివికన్నను, ముడ్డియొ ముకలయొక్క మొలకలవ్యవస్థనుండుచోటు కొంచము నిడివి కలది.

26. కూపకపల్లమునందు పలునోటలనుండెడి లోతైనను, ప్రసవ వైద్యవిషయముకొఱకు, ఎఱియిండువలసినది అవశ్యము.

కూపకముయొక్క వెనుకటిభాగమున, దానిలోతెనుమా రు ఆటు అంగుళములుండును.

కూపకముయొక్క మధ్యనందు, నాలుగు అంగుళములుం డును.

కూపకముయొక్క ముందటిభాగమున, రెండు అంగుళము లుండును.

కూపక క్రింది ద్వారముయొక్క వివరణము.

27. త్రికస్థాన ముడ్డియొముకల సంబంధమైన బంధనములు అంటుకొనియుండునపుడు, ఈద్వారమును చూచినయెడల, చదు రముగ కనబడును.

28. ఒక ప్రక్కటి ముడ్డియొముకయొక్క బుడపనుంచి, మరి యొక ప్రక్కటి ఎముకయొక్క బుడపకు ఉండుచోటు, అన్నిటికన్న ను చిన్నది; మాంసాదులను ఉంచి కొలచినయెడల సుమారు నాలు గు అంగుళములు ఉండును. ముడ్డిపూసయొక్క మొననుంచి, మర్కస్థానముందలి విలువంపునకు ఉండెడిచోటు, అన్నిటికన్నను పెద్దది; ప్రసవకాలముందు శిశువుయొక్క శిరస్సు దిగునపుడు, అ నేక స్త్రీలకు ముడ్డిపూస ఒక అంగుళము వెనుకటికి జరుగును; దీనిని కూర్చినయెడల, ఆచోటు ఐదు అంగుళములుండును. ఈ కొలత లను మనసునందు ఉంచనియెడల, శిశువు శిరస్సుయొక్క అక్రమ స్థితులను సరిపరచుట కష్టమగును; మరియు ప్రసవము జరుగు మార్గమునును, ప్రసవకాలమునును నిర్ణయించుటకు శక్యపడదు.

AXIS OF THE DIFFERENT PARTS OF THE PELVIS.

29. Without a correct knowledge of the axis of the *brim*, *cavity*, and *outlet* of the pelvis, neither manual nor instrumental assistance can be advantageously afforded. The axis of the vertebral column is perpendicular to the horizon. The axis of the *brim* of the pelvis is represented by a straight line drawn from the umbilicus to the apex of the os coccygis. The axis of the *cavity* by a female catheter of the usual curvature, having one extremity fixed about the centre of the superior aperture of the pelvis, and the other at the centre of the inferior aperture, in such a manner that the convexity of the curve of the instrument shall be backwards: and the axis of the *outlet* by an imaginary right line passing through the centre of the orifice of the vagina, and falling upon the centre of the promontory of the sacrum, but varying with the movements of the os coccygis.

30. In all manual operations, the direction of the axis of the pelvis at its different parts must be strictly regarded.

31. *Deformity* and *distortion* of the pelvis, as they relate to parturition, will be practically considered under the head of *protracted labor*.

DISTINCTIONS BETWEEN THE ADULT MALE AND FEMALE PELVIS.

32. *First*, the long diameter of the brim in the *female* is from side to side, or rather from one sacro-iliac symphysis to the opposite acetabulum, but in the

కూపకమునందు వేవ్వేరు స్థానములయొక్క
మధ్యరేఖలు.

29. కూపకముయొక్క అంచు, పల్లము, క్రింది ద్వారము, వీటి మధ్యరేఖలను గురించి చక్కగ తెలిసికొనకపోయినయెడల, ప్రసవకాలమందు చేయినైనను, లేక ఆయుధములనైనను, ప్రయోగించి సహాయము చేయుటకు అనుకూలపడదు. వెన్నుదంటుయొక్క మధ్యరేఖ, భూమియొక్క వట్టమునకు నలువయైయున్నది. కూపకమందలి అంచుయొక్క మధ్యరేఖ, నాభినుంచి, ముడ్డిపూసయొక్క మొనకు నిడుపుగ పారినట్లుండును. సాధారణ వంపుగల స్త్రీల మూత్రగొట్టముయొక్క వీపు వెనుకవ్రక్కగ నుండునట్లును, ఒక మొన కూపక పైద్వారముయొక్క మధ్యనుండునట్లును' మరియొక మొన క్రింది ద్వారముయొక్క మధ్యనుండునట్లును ఉంచినయెడల, ఆ మూత్రగొట్టము ఎట్లుండునో అట్లు, కూపక పల్లముయొక్క మధ్యరేఖ ఉండును. యోనిద్వారముయొక్క నడుమ నుంచి, త్రికస్థానమందలి యెముకయొక్క బుడపమధ్యమున పడునట్లు, ఒక గీటుగీచినయెడల, ఆగీటు యెట్లుండునో అట్లు, కూపక క్రింది ద్వారముయొక్క మధ్యరేఖ ఉండును; ఐతే ఆ గీటు ముడ్డిపూసయొక్క ఆటకు తగినట్లు పారియుండవలయును.

30. చేతిచే పరిహారము చేయనపుడెల్ల, కూపకమునందుండెడు వేవ్వేరు స్థానములయొక్క మధ్యరేఖలను రూఢిగా గవనించవలయును.

31. ప్రసవ సంబంధమైన కూపముయొక్క కురూపమును, వంకరయును గురించి, ఆలస్య ప్రసవ ప్రకరణమునందు ముఖ్యముగా ఆలోచింపబడును.

పెద్ద పెరిగిన పిదప, కూపకమునందు

(స్త్రీ) పురుషులకుండెడి వ్యత్యాసములు.

32. మొదటిది, (స్త్రీ)యొక్క కూపకమునందు నిడుపైనకొలత, కూపకమనందలి అంచుయొక్క కుడివ్రక్క నుంచి యెడమవ్రక్కకు ఉండుచోటు; అనగా త్రికస్థాన రొండియెముకల సంధినుంచి,

male, it is from before backwards; *secondly*, the ilia are more distant; *thirdly*, the tuberosities of the ischia are more remote from each other; *fourthly*, the acetabula are smaller, and much further separated; *fifthly*, the arch of the pubes is of greater span, and this is favorable to the emergence of the child's head at birth; *sixthly*, the sacrum is less curved; and, *seventhly*, the whole pelvis is less massive, but more capacious and shallower, in the female, than in the male.

33. All these points of difference are so many evidences of wise and beneficent design, and are admirably adapted to the functions and duties of the two sexes.

DESCRIPTION AND DIMENSIONS OF THE FÆTAL HEAD.

34. The shape and admeasurements of the *fætal head* must be viewed in connexion with the shape and admeasurements of the adult female pelvis.

35. The passage of the head through the pelvis secures the expulsion of the trunk and extremities, because the cranium is proportionably much larger than the other parts of the body of the foetus.

36. At birth, the *os frontis* consists of *two* distinct bones; the *os occipitis* of *four*; and the *ossa temporalia* are also divided into *four* bones; so that these, with the two *ossa parietalia*, present us with *twelve* bones; and these are united by as many sutures, which admit

నేరెవరు గనుండు పిట్టయొక్క యొక్క పల్లమునకు ఉండుచోటు ; పురుష కూపమునందో, ఆనిశువుకొలత ముందు వెనుక గనుండును. రెండవది, (స్త్రీ)కి రొండియొక్కలు దూరముగనుండును. మూడవది, ముడ్డి యొక్కలయొక్క బుడవలును దూరముగనుండును. నాలుగవది, పిట్టయొక్కలయందు ఉండెడి గుండ్రనిపల్లములు చిన్నవి గను, ఒకటికొకటి దూరముగను ఉండును. ఐదవది, మర్మస్థానమందలి వంపు పెద్దదిగను, ప్రసవకాలమునందు శిశువుయొక్క తల ప్రవేశించుటకు తగినట్లును ఉండును. ఆఱవది, త్రికస్థానమందలి యొక్క అధికముగ వంగియుండును. ఏడవది, (స్త్రీ)యొక్క కూపకమునందలి ఎముకలు పలచనై, దానిపల్లము విశాలమై నిండాలోఁ తులేక ఉండును.

33. ఈ వ్యత్యాసములన్నియు వివేకముగను, ప్రయోజనముగను ఉండెడు సృష్టికి నృప్తాంతములగుచున్నవి ; మరియు ఇవి (స్త్రీ) పురుషులయొక్క దేహదర్శములకును, పనులకును, దివ్యముగ తగియున్నవి.

పుట్టనిశిశువు శిరస్సుయొక్క వివరణమును,
ప్రమాణమును గురించినది.

34. పుట్టనిశిశువు శిరస్సుయొక్క ఆకారమును, కొలతలును, పెద్ద పెరిగిన (స్త్రీ) కూపకముయొక్క ఆకారమునకును, కొలతలకును సంబంధించియు డుటను విచారించవలయును.

35. బిడ్డయొక్క శిరస్సు, కూపకమునుంచి ముందుగా వచ్చుట వలన, దేహమును, కాలు సేతులును బైటవచ్చుటకు సులభమగుచున్నది ; ఎందువలనననిన, శిరస్సు, శిశువుయొక్క ఇతర భాగములకన్నను మిక్కిలి పెద్దది.

36. పుట్టిన బిడ్డలో నెత్తియొక్క, ప్రత్యేకమైన రెండు ఎముకలుగ నుండును ; పెడతలయొక్క, నాలుగు తుండ్లుగనుండును ; కణతలయొక్కలును, నాలుగు తుండ్లుగనుండును ; ఇవియును, తలప్రక్కటి రెండు ఎముకలునుచేరి, పండ్రెండు ఎముకలు కనబడును. ఈ పండ్రెండు ఎముకలును, పండ్రెండు రేఖ

of motion ; so that, by pressure during parturition, the bones approximate and overlay one another, and materially lessen the size of the head.

37. It is highly necessary to be familiar with three of these sutures ; the *sagittal*, which runs in a straight line from the nose to the occipital bone ; the *coronal*, which connects the parietal and frontal bones, running from ear to ear ; and the *lambdoidal* suture, which unites the occipital to the parietal bones.

38. The bones of the foetal head are generally defectively ossified at birth, and, at the front part of the cranium, a quadrangular space intervenes between the frontal and parietal bones, called the *anterior fontanelle*. At the back of the head there is a small triangular space, which is termed the *posterior fontanelle*.

39. An acquaintance with the course of the sutures, and with the situation and shape of the fontanelles, is of great importance, as it is highly expedient to ascertain, during parturition, not only the *presentation*, but the relative *position* of the presenting part to the circumference of the pelvis ; and it is by such knowledge we are enabled to detect malposition of the head, which often admits of being so rectified as to secure a favorable correspondence between the diameters of the head and pelvis.

40. The *dimensions* of the foetal head cannot be correctly given, because during parturition it undergoes so much and such varied compression and alteration in bulk and shape.

లవల్ల కదులునట్లు చేర్పబడిఉన్నవి; ఇట్లుండుటవలన ప్రసవకాలమునందు అదనుపడడముచేత, ఎముకలన్నియు ఒకటిమీడినొకటి గఱచేరి, తలయొక్క ఆకారము తగ్గుతున్నది.

37. శిరస్సునందుండెడు ఈ రేఖలన్నిటిలో, మూడురేఖలను మనము ఎఱిగియుండవలసినది అవశ్యము. అవియేవియన,— మొదటిది బ్రహ్మ రేఖ; ఇది ముక్కునుంచి, పెడతల ఎముకవరకు పారియుండును. రెండవది, శిరస్సుమండటి అడ్డ రేఖ; ఇదిఒక ప్రక్కటి కణతలనుంచి వారియొకప్రక్కటి కణతలకు పారినట్లు, శిరస్సుయొక్క ప్రక్కటియెముకలకును, నెత్తియెముకకును వాఙ్యనుండును. మూడవది, శిరస్సు వెనుకటి అడ్డ రేఖ; ఇది పెడతలయెముకకును, శిరస్సుయొక్క ప్రక్కటియెముకలకును వాఙ్యనుండును.

38. అప్పుడు పుట్టిన శిశువుయొక్క శిరస్సునందలి ఎముకలు చక్కగా ఘట్టిపడి యుండవు. మఱియును, ఉచ్చి (పునక) యొక్క ముందటిప్రక్క నెత్తియెముకకును, శిరస్సుయొక్క ప్రక్కటియెముకలకును వాఙ్య, చతుర్షోణరంధ్రమొకటి యున్నది; దానిని బ్రహ్మ రంధ్రము, లేక ఉచ్చిద్వారము అని చెప్పుదురు. ఉచ్చియొక్క వెనుకటిప్రక్క, త్రికోణరూపమైన చిన్న రంధ్రమొకటిఉన్నది; దానిని, వెనుకటి ఉచ్చిద్వారము (వెనుకటి పునక) అనుదురు.

39. రేఖలు పారెడి మార్గములును, ఉచ్చిరంధ్రములయొక్క స్థానములును, వాటి ఆకారములును, ముఖ్యముగ తెలిసియుండవలసినది. ఎంచువలననైన, ప్రసవకాలమందు ఉదయించెడి భాగమును, ఆ భాగము పొత్తికడుపు పల్లమునందు ఉండెడి విధమును తెలిసికొనవలసినది అవశ్యముగనున్నది; మఱియును, ఇట్లు తెలిసికొనుటవలన, తల ఉండెడి అక్రమస్థితిని కనిపట్టి, శిశువు శిరస్సుయొక్క కొలతలు, పొత్తికడుపుయొక్క పల్లమునందుండెడి కొలతలకు, అనుకూలముగ ఇమిడియుండునట్లు సరిపరచుటకు శక్యమగును.

40. అప్పుడు పుట్టిన శిశువుయొక్క శిరస్సు, ప్రసవకాలమందు అణిగి, ఆకారమందును, రూపమునందును, మిక్కిలిభేదపడుటవలన, దాని కొలతలను సరిగా ఇవ్వను శక్యపడదు.

41. Exclusive of the alteration of its shape by pressure, the following diameters may be noticed.

The long diameter, from the occiput to the root of the nose $4\frac{1}{2}$ inches.

The transverse diameter, from one parietal protuberance to the other $3\frac{1}{2}$ inches.

The perpendicular diameter, from the vertex to the foramen magnum also $3\frac{1}{2}$ inches.

The great diameter, from the occiput to the extremity of the chin 5 inches.

42. The foetal head never presents with either its long or great diameter so as to correspond with any of those of the pelvis, but by the gradual action of the uterus it enters the pelvis in an oblique direction, thus never opposing its extreme width or length to the pelvic cavity. No difficulty from this cause can ever be experienced by the foetal head, on its entrance in the pelvis, provided it be well formed, and the presentation and position of the cranium be favorable.

43. The *shape* of a foetal head is ovoid, and the average size of the cranium of the males at birth exceeds that of the females by about a thirtieth ($\frac{1}{30}$) part.

44. Several important suggestions force themselves on our notice here; such as the alteration in figure of the foetal cranium during parturition; the almost uniform presentation of the vertex, in consequence of the occiput being near the vertebral column of the

41. అణిగి, యావము భేదపడుటను కూర్చక, క్రిందచెప్పియుం
డెడి కొలతలను గవనించవచ్చును.

పెడతలనుంచి, ముక్కుయొక్క అడుగువరకు ఉండునది, నిమ
పుకొలత; ఇది నాలుగున్నర అంగుళములు ఉండును.

తలయొక్క ఒక ప్రక్క టి బుడవనుంచి, మరీయొక ప్రక్క టి బు
డవకు ఉండునది, అడ్డకొలత; ఇది మూడున్నర అంగుళములు
ఉండును.

ఉచ్చినుంచి, కపాలముయొక్క అడుగుద్వారమునకు ఉండునది,
గలుపుకొలత; ఇదియును, మూడున్నర అంగుళములు ఉండును.

పెడతలనుంచి, గడ్డముయొక్క మొనవరకు ఉండునది, పెద్ద
అడ్డ కొలత; ఇది ఐదు అంగుళములు ఉండును.

42. శిశువు శిరస్సుయొక్క నిమిష అడ్డకొలత ఐనను, పెద్ద అడ్డ
కొలత ఐనను పొత్తికడుపు పల్లముయొక్క నిమిష, లేక పెద్ద అడ్డ
కొలతతో ఇముడునట్లు, శిరస్సు ఉదయముగుటలేదు; ఐనను, గర్భా
శయము తిన్నగ అదుముటవలన, శిరస్సు వంకరగ పొత్తి కడుపు ప
ల్లమునకు దిగుచున్నది; దానివలన శిరస్సుయొక్క వెడల్పైన చో
తైనను, నిమిషైన చోతైనను, పొత్తికడుపుయొక్క పల్లమునందు
చిక్కుకొనదు. శిశువుయొక్క తల చక్కగా పర్పడి, దాని ఉదయ
మును, స్థితియును, అనుకూలముగనుండినయెడల, అది పొత్తికడుపు
యొక్క పల్లమునందు దిగునపుడు, ఈ హేతువులవలన, ఏ యొక్క
కష్టమును సంభవించదు.

43. శిశువుయొక్క శిరస్సు, అండాకారముగనుండును; జనిం
చునపుడు, మగబిడ్డయొక్క శిరస్సు, ఆడుబిడ్డయొక్క శిరస్సునకై
నను, ముప్పదియందొక భాగము ($\frac{1}{30}$) అధికముగనుండును.

44. ఇచ్చట, అనేక ముఖ్యకార్యములను, మనముగవనించవ
లయును; అవియేవియన, - ప్రసవకాలమునందు, శిశువు శిరస్సు
యొక్క ఆకారము భేదపడును; బిడ్డయొక్క వెనుదంటునకు సమీ
పముగా పెడతల ఉండుటవలన, గర్భాశయము, బిడ్డయొక్క శరీ
రమును అణచునపుడు, ముండటి తల, తప్పక క్రిందికి దిగుటవలన,

fœtus, so that the uterine power exerted on the body of the child inevitably depresses the front of the head, by which the chin comes in contact with the sternum; and the equally constant and favorable position of the cranium, so that the longest diameter of the head corresponds with the longest diameter of the pelvis, and vice versa. These are so many evidences of original and benevolent contrivance.

STRUCTURE AND FUNCTIONS OF THE ORGANS OF GENERATION AND THEIR APPENDAGES.

45. The *Mons Veneris* is the soft and prominent covering of the symphysis pubis, formed by the common integuments, which are elevated by fat, and at the age of puberty covered with hair; below this are the *labia pudendi*, which are two large soft lips, formed by a duplicature of the common integuments, having interposed adipose substance. Their internal surface is smooth, and studded with numerous sebaceous follicles. The labia or lips commence at the symphysis pubis and are continued downwards and backwards to the *perineum*, which is the portion of the common integuments, about an inch and a half in length, intervening between the termination of the labia and the anus; the edge of the perineum, which unites the labia pudendi at their lower extremities, bears the name of *frænum labiorum* (bridle of the lips) or, in French, *fourchette*. The anterior edge of the perineum is called the commissure, and, on separating the labia, is seen a sulcus or pit between their inferior

గడ్డము, రొమ్మపైనవాలును: దానివలన, ఏకదేశము అన్నిసమయములయందు ఉద్భి ఉదయమాగును; శిరస్సుయొక్క నిడివియైన పాశ్వర్యము, కూపకముయొక్క నిడివియైన పాశ్వర్యమునకును, కుటచనది, కుటచని పాశ్వర్యమునకును, తగినట్లు, ఎల్లప్పుడును, అనుకూలస్థితియందుండును. ఇవియన్నియు, అనుకూలమునకు తగినట్లు ఉండెడి ముందు ఏర్పాటులని తెలియవచ్చెడిని.

జననావయవములయొక్కయు, వాటి

ఉపాంగములయొక్కయు

ఏర్పాటును, పనులను గురించినది.

45. మర్మస్థానమందలి యెముకలయొక్క సంధిమీఁద, పొడవుగనుండు మృదువైనస్థానమునకు, రోమస్థానము అని పేరు; ఇది క్రొవ్వు, చర్మము, వీటిచేత ఏర్పడి, బుద్ధియెఱుఁగుకాలమునందు, రోమములచే కప్పబడి యుండును; దీనిక్రిందనుండెడి, రెండు మృదువైన పెద్ద చర్మముడుపులను, జఘనములు, లేక యోనిపెదవులు అని చెప్పబడును; వీటిక్రింద క్రొవ్వు చేరి యుండును. ఈ జఘనములయొక్క లోపరక్క, నునుపుగా ఉండును; వాటియందు, మొటిమలవలె ఉండెడి గ్రంధులు నిండి యుండును. యోనిపెదవులు, మర్మస్థానమందలి ఎముకలయొక్క సంధియందు ఆరంభించి, క్రిందికి దిగి, వెనుకవరకు పారి, పెరియం అనెడి జాగతో కలిసిపోవును; జఘనాంత్యమునకును, గుదమునకును, మధ్య ఉండెడి చోటునకు, పెరినియం అని పేరు: ఇది చర్మముతో ఏర్పడి, సుమారు ఒకటిన్నర అంగుళము నడివి కలదిగనుండును. యోనిపెదవులయొక్క క్రిందిమొనలు చేరెడి పెరినియముయొక్క అంచునకు, యోనిపెదవులను ఈడ్చి పట్టుకొనియుండెడి మడుపు జప్పు అని పేరు; దీని, ఫెంచు భాషలో, పార్వెట్ అనుదురు. పెరినియముయొక్క ముందటి అంచునకు, సంధి అని పేరు; మరియును, జఘనములను

extremities, called *fossa navicularis*. The first thing to be noticed between their superior extremities is the *clitoris*, which is a little organ of extreme sensibility, and somewhat analogous in its shape and structure to the penis. Although it has neither urethra, nor corpus spongiosum, it has a glans covered with a prepuce, and there are also corpora cavernosa, which take their origin from the rami of the ischia.

46. Continuous with the prepuce of the clitoris are the *nymphæ*, or inner and smaller labia, composed of folds of the common integuments, having interposed between them a spongy substance, principally composed of ramifications of the pudic artery.

47. The *nymphæ* gradually enlarge as they pass downwards, and when they have reached the upper part of the orifice of vagina they disappear. Their inner surface is abundantly studded with sebaceous glands. The principal uses of the nymphæ appear to be, to admit of greater dilatation of the parts during parturition, and to direct the stream of urine.

Latin, Glans.	English, Gland : Nut.
„ Urethra.	„ Urinary canal.
„ Foetus.	„ Unborn child.
„ Sternum.	„ Breastbone.
„ Cranium.	„ Skull.
„ Mons veneris.	„ Mount of love.
„ Meatus urinarius.	„ Mouth of the urinary canal.
„ Orificium vaginae.	„ " " " vagina.
„ Labia pudendi.	„ Lips of the female organ.
„ Frœnum labiorum.	„ Bridle of the lips.
„ Sulcus.	„ A groove or furrow.
„ Fossa navicularis.	„ Boat-shaped hollow.

విరిచి చూచినయెడల, దాని క్రింది కొనలకు నడుమ, పడవవలె లోఁతుగనుండెడి పల్లము ఒకటి కనుపడును; దానికి ఘాస్సనా విక్ర్య లేరిస్ అని, లాటిన్ భాషలో పేరు. పై ప్రక్క, రెండు జఘనములుకూడెడి స్థానమునకు నడుమ, యోని లింగము, మొదట అగుపడును; ఈ చిన్నమొగ్గ, మిక్కిలి చక్కలిగింతను కలిగి, రూపమందును, పర్వాటునందును, ఏకదేశము శిశ్నమువలె ఉండును; దీనియందు, మూత్రద్వారమును, లాటిన్ భాషలో, కార్పస్ స్పంజియోసం, అని చెప్పఁబడెడి స్పంజివంటి వస్తువును లేవు; ఐతే, జవ్వతో మూయఁబడియుండెడి లింగము ఒకటి యుండును; మరియును, లాటిన్ భాషలో కార్పోరాకా వెర్నోసా అను వస్తువులు ఉన్నవి; అవి ముడ్డియెముకలయొక్క కళలలోనుంచి, ఆరంభించుచున్నవి.

46. యోనిలింగముయొక్క కవచముతో చేరియుండెడి చర్మమడుపులకు, చంద్రనాడులు అనిపేరు; వీటిని, లోని చిన్నపెదవులు అనియును చెప్పఁబడును. ఇవిచర్మమడుపులు, వీటిలోపల స్పంజివలె ఉండెడి పదార్థమున్నది. ఇంగ్లీషులో, ప్యూడిక్ ఆటైరి, అనెడు నాడులయొక్క కొమ్మలు, ముఖ్యముగా దీనియందు వ్యాపించి ఉండును.

47. చంద్రనాడులు, క్రిందికి దిగుచు వచ్చునపుడు, క్రమేణా పెద్దదై, యోనియొక్క నోటిప్రక్కవచ్చినపుడు, అవి మరిగిపోవును. వాటి లోప్రక్క, మొటిమలవలె ఉండునట్టి గ్రంధులు మెండుగ చేరియుండును. చంద్రనాడులయొక్క పనులు ఏవియన,—ప్రసవ కాలమునందు, మర్తస్థానమందలి భాగములు మిక్కిలి వదులు అగునట్లు చేయుట; మరియును, మూత్రము నేరుగ పారునట్లు చేయుట.

48. On separating the nymphæ, the *orificium urethræ*, or *meatus urinarius*, is seen, having an elevation surrounding its lower segment, and situated about an inch below the clitoris, and the third of an inch above the entrance into the vagina.

49. The female *urethra* does not exceed two inches in length, having a much larger calibre than the same canal in men. Its inner surface is a continuation of the mucous lining of the bladder, and is liberally supplied with lacunæ or follicular glands, which secrete mucus, to lubricate the parts, and defend them from the irritation that might otherwise be produced by the urine. One large lacuna is found on each side of the orifice. The course taken by the urethra is that of a straight line, along the upper part of the vagina, where it may be felt as a cord; but, on reaching the inner edge of the symphysis pubis, it becomes curved upwards.

DIRECTIONS FOR INTRODUCING THE CATHETER.

50. This operation, simple as it may appear, is one which is too frequently very awkwardly performed. This is in some degree attributable to the existing circumstances which demand the use of this instrument. From the connexion of the bladder and uterus, the former inevitably rises with the latter during the progress of utero-gestation, and often becomes thrown considerably forward; and the same thing occurs in women having distorted pelves, or pendulous bellies,

48. యోని చిన్నపెదవులను విరిచినయెడల, మూత్రనాళము యొక్క నోరు, కనుపడును; దాని క్రిందటి భాగము, ఎత్తుగనుండును: మఱియును, అది యోని లింగమునకు, ఒక అంగుళము క్రిందను, యోనినొటికి, $\frac{1}{3}$ అంగుళము మీదను ఉండును.

49. స్త్రీలకు మూత్రనాళము యొక్క నిడివి, రెండు అంగుళములకు మీఁదనుండదు; ఐతే దీని ప్రమాణము పురుషుని మూత్రరంధ్రమున కన్నను, పెద్దదిగనుండును. ఈ ద్వారముయొక్క లోని పాక్ష్యమును ఉండెడి జప్పు, మూత్ర తిత్తియొక్క శ్లేష్మ జప్పుతో చేరియుండును; మఱియును, దానియందు గోళములు నిండియుండును: ఈ గోళములు, శ్లేష్మమును పుట్టించి, దారిని నునుపుచేసి, మూత్రము దిగునపుడు, మంటకలుగకయుండునట్లు చేసును. ఈ ద్వారముయొక్క నోటికి, ఒక్కొక్క ప్రక్క, లాక్యునా, అనెడి పెద్ద గ్రంథి, ఒక్కొక్కటి ఉన్నది. మూత్రనాళము, యోనికి మీఁదుగ, మర్మస్థానమందలి ఎముకల సందియొక్క అంచువరకు, నేరుగనుండును; తర్వాత వంగి, మీడికి పారును; మరియును, యోని ద్వారములోపల వ్రేలు విడిచి చూచినయెడల, అది నరమువలె అగుపడును.

మూత్రగొట్టమును ప్రయోగించు పద్ధతులు.

50. మూత్రగొట్టమును ప్రయోగించెడి కార్యము, స్వల్పముగా అగుపడినప్పటికిన్ని, బహుశః మిక్కిలి, వికారముగా చేయబడుచున్నది. ఈ ఆయుధమును, ఉపయోగపరచవలయునపుడు, అవయవములు ఉండెడి స్థితులవలన, ఈ వికారములు కొంతమాట్టుకు కలుగుతున్నవి. గర్భాశయమున్ను, మూత్రాశయమున్ను చేరియుండుటవలన, గర్భము వృద్ధియగులాగున, గర్భాశయముతో, మూత్రాశయమున్ను పైకెక్కుచున్నది; మఱియును, కొందరికి, అది ముందుకు నిండా వాలియుండును. మఱియును, కురూపమైన కూపకము కలిగిన స్త్రీలకున్ను, కడుపు వ్రేలాడుచుండు స్త్రీలకున్ను, గర్భిణికాక నే, మూత్రాశయము ఇట్లు వాలును;

independent of pregnancy ; so that the urethra becomes elongated and preternaturally curved. It is also very much thrown out of its natural course in procidentia and *inversio uteri*.

51. That position is best, both for the patient and medical man, which combines delicacy with convenience, and consequently, without any exposure of her person, the woman may lie on her back, with her knees elevated and separated. The operator standing on her right side, with the catheter previously oiled in his right hand, is to carry his left hand over the right thigh, and with the index finger to separate the labia and nymphæ, and to discover the clitoris. The catheter, having a stop-cock at its end, and held in the right hand of the practitioner, is now to be carried under the patient's thigh to the *orificium urethræ*, which may generally be easily found, by allowing the extremity of the instrument to follow the index finger of the left hand downwards, about an inch below the clitoris till it arrives at a semi-circular prominence, about the third of an inch before reaching the upper edge of the *orificium vaginæ*. It then usually slips into the urethra ; but sometimes into one of the large *lacunæ* found at its entrance.

52. Under the circumstances already alluded to, and in some cases of protracted labour, such is the elongation and distortion of the canal, that a flexible male catheter is requisite.

53. And here it may be noticed, that such is the alteration in the relative situation of parts in pro-

దానివలన, మూత్రనాళము నిడివియై, అధికముగ వంగిపోవుచు న్నది. గర్భభ్రంశమునందును, గర్భాశయముయొక్క లోపా శ్వము బైటతిరుగునపుడును, మూత్రనాళముయొక్క స్వాభావి కమార్గము తప్పియుండును.

51. మూత్రగొట్టమును ప్రయోగించుటకు, స్త్రీని, నిర్వాణ ముచేయక, వెల్లవెలికల పరుండనుంచి, మోకాళ్లను మణచి, లేపి, వేరుపఱచుటయేనుంచిది; దానివలన, స్త్రీకిని, వైద్యునికిని వాట ముగా ఉండుటయేకాక, సులభమునున్నుత్పన్నము; మఱియును, మా నభంగముకాక ఉండును. ఆయుధమును ప్రయోగించునతఁడు, ముందు, మూత్రగొట్టమునకు చమురుపట్టించి, దానిని తనయొక్క కుడిచేతపట్టి, స్త్రీయొక్క కుడిపాశ్వమున నిలచుకొని, తనయొ క్క ఎడమచేతిని స్త్రీయొక్క కుడితొడమీఁద తీసుకొనిపోయి, ముందటి వ్రేలితో యోనియొక్క పిన్నపెద్ద పెదవులను విరిచి, యోనిలింగమును కనిపెట్టవలయును. తర్వాత, కుడిచేతనుండె డి నోరుమూసిన మూత్రగొట్టమును, రోగియొక్క తొడ క్రిందుగా మూత్రనాళముయొక్క నోటికి కొనిపోవలయును; మూత్రగొట్టము యొక్క మొనను, ఎడమచేతి ముందటి వ్రేలిమార్గముగా, క్రిందికి దిం పినయెడల, యోనిలింగమునకు సుమారు ఒక అంగుళముక్రింద, అర్ధచంద్రాకారమైన బుడపగను, యోనిద్వారముయొక్క పైఅం చునకు, అంగుళముమీదను, ఉండెడి మూత్ర నాళముయొక్క నోరు సులభముగదొరకి, దానియందు మూత్రగొట్టము జారి, లోనికి పో వును; అయితే, కొన్ని సమయములయందు, మూత్రనాళముయొ క్క నోటిదగ్గర ఉండెడి, పెద్దపల్లములోపల పోవుటయును కలదు.

52. మీఁద చెప్పిన సంగతులయందును, కొన్ని ఆలస్యప్రస వములయందును, మూత్రనాళము నిడివియై, వంకర అగుటవలన, పురుషులకు ప్రయోగించెడి, పట్టునూలుతో చేసియుండు గొట్టము, కావలసి ఉండును.

53. గర్భభ్రంశము, గర్భాశయముయొక్క లోపకల వెలి యగుట, ఈ రోగములయందు, స్థానములు తొలగి ఉండును,

cidentia and inversio uteri, that although the catheter must be introduced, and carried forwards to the pubes, with the point directed in the usual course, yet when it has reached the symphysis, its handle must be so elevated towards the abdomen, that the extremity of the instrument should be directed towards the knees.

54. Under other circumstances, such as the bladder being over the pubes, when the abdomen is pendulous, the handle must be as much depressed, immediately after the point has cleared the symphysis pubis.

55. Female catheters are usually too little curved. Previously to being used, the stilette should be withdrawn, and a moistened bladder tied on the extremity of its handle, into which the urine may flow after the introduction of the catheter. This plan prevents the bed being wetted, which is an almost unavoidable circumstance as the operation is commonly performed.

VAGINA.

56. The orifice of the vagina is found about the third of an inch below the meatus urinarius.

57. The vagina is the canal which conducts to the uterus, and terminates just above the mouth of that organ. The vaginal canal has two extremities, the outer one of which is called the external mouth (os externum) and the inner is attached to the neck of the womb.

58. It is composed of elastic substance, with a constrictor muscle at its entrance. It is covered posteriorly by a reflexion of the peritoneum, and is con-

మూత్రగొట్టమును ప్రయోగించవలసినదిగనుండునపుడు, దానియొక్క మొనను, వాడుకప్రకారము, మర్తస్థానమందలి యెముకకు ముందు పారునట్లు విడిచి, సంధిదగ్గరపోవునపుడు, గొట్టముయొక్క మొన, మోకాళ్లప్రక్క పోవునటుల, పిడినికి డుపు సమీపముగా ఎత్తవలయును.

54. వాలినకడుపుండి, మూత్రాశయము మర్తస్థానమందలి యెముకమీఁద వాలియుండునపుడు, మూత్రగొట్టముయొక్క కొన, ఎముకలసంధిని దాటినతోడనే, పిడిని క్రిందికి నిండా వంచవలయును.

55. స్త్రీలకు ఉపయోగపరచెడి మూత్రగొట్టములు అధికముగా వంగియుండవు. గొట్టమును ప్రయోగించుటకుముందు, దానిలోనుండెడి కమ్మిని బైటతీసి, తడిపిన ఉచ్చబుడ్డను దానినోటికి కట్టి ఉంచినయెడల, గొట్టమును ప్రయోగించినవెనుక, మూత్రము ఆ సంధియందు వచ్చిపడును. ఈ ఉపాయమువలన పడక తడియక ఉండును; వాడుకప్రకారము ప్రయోగించినయెడల, తప్పక తడిసిపోవును.

యోనియొక్క వివరణము.

56. యోనియొక్క నొరు, మూత్రనాళముయొక్క నోటికి $\frac{2}{3}$ అంగుళము క్రిందఉన్నది.

57. గర్భాశయమునకుపోవునట్టి రంధ్రము లేక దారికి, యోని అని పేరు; అది గర్భాశయముయొక్క నోటిమీఁద అంటుకొని యున్నది. యోనికి రెండునోట్లకలవు; వాటియందు వెలుపలనుండెడిదాని యోనినోరు (వాకిలి) అని చెప్పబడును; లోనినోరు, గర్భాశయముయొక్క గొంతును చుట్టుకొనియుండును.

58. యోని జివ్వుకలిగినది; దానియొక్క నోటియందు చుట్టుగుమాంసమున్నది. యోనియొక్క వెనుకటిపాశ్వాము, పెరిటినీయం, అని ఇంగ్లీషులో చెప్పబడెడి జివ్వుయొక్క మడత

nected with the contiguous parts by condensed cellular (membrane) texture.

59. The vagina is plentifully supplied with arteries, veins, nerves, and absorbents.

60. Its course is somewhat curved, and it is united at an obtuse angle with the uterus. It is commonly about four inches in length, and two in diameter, during virginity, being narrower at its commencement and termination than in the middle. Its capacity becomes much increased in women who have borne children.

61. Its entrance is bounded by a sphincter muscle, and by a congeries of blood vessels, arranged like network, and termed *plexus reteformis*.

62. At the orifice of the vagina are several rings or folds of the vagina, which, from their supposed resemblance to myrtle leaves, are called *carunculæ myrtiformes*. They are not, as is generally affirmed, the remains of the ruptured hymen, for they may be found when it remains entire.

63. Just at the entrance of the orificium vaginæ is the *hymen*, a thin membrane, by which it is partially closed. In many girls it is wanting, and when existent, often lies folded loosely in wrinkles, until just before puberty, when it becomes developed and expands. It differs very much in form in different women, but is generally crescent shaped, dwindling to nothing at its cornua, being attached at its circum-

వలన మూయఁబడియున్నది; మఱియును, చుట్టుప్రక్క నుండు వాటితో, వలవలెనుండెడి ఘట్టిజప్పుచే కట్టఁబడియున్నది.

59. యోనియందు నాడులు, నాళములు, స్పృశనరములు, శోవణనరములు, ఇవి విస్తారముగా వ్యాపించియుండును.

60. యోనియొక్క మార్గము కొంచము వంకరయై, గర్భాశయముతో చేరియుండును. కన్నెటికమున, దీని నిడివి, సుమారు నాలుగు అంగుళములును, వెడల్పు, రెండు అంగుళములును ఉండుట వాడుక; దీని మధ్యభాగమునకన్న, ఆరంభమందును, అంత్యమందును, చిన్నదిగా ఉండును. బిడ్డలు కనినస్త్రీలకు, లో ప్రక్కవిశౌలములగుచున్నది.

61. దీని నోటియందు, చులుగుమాంసము చుట్టుకొనియుండును; మఱియు, నెత్తురునరములు వలవలె అల్లుకొనియుండును; దానిని, ప్లెక్సస్ రీటిఫార్మిస్ అని ఇంగ్లీషులో చెప్పఁబడును.

62. యోనిసొటిదగ్గర కొన్ని జప్పు మడతలు ఉండును; అవి, మర్టిల్ లీప్స్ అనెడి ఆకులవలె ఉండునట్లు తలఁచియుండుటవలన, ఇంగ్లీషునందు, వాటిని కరంక్యలీమిర్మి పార్మిస్ అని చెప్పఁబడును. అవి, సాధారణముగ చెప్పఁబడునట్లు, యోనివాకిలి జప్పు, చినిగిన వెనుకనుండెడి గురుతులుకావు; ఎందువల్లననిన, జప్పుచినగక యుండునపుడున్న వాటిని చూడవచ్చును.

63. యోనియొక్క నోటియందు ఒక సన్నజప్పు ఉండును; దానిని యోని వాకిలి జప్పు అనఁబడును; ఈ జప్పువలన, యోని ద్వారము, కొంచము హెచ్చుతక్కువగ, బొత్తిగా మూయఁబడియుండును. అనేక బాలికలయందు ఇది లేకయుండును; మఱియు అట్లుండినను, ప్రౌఢకాలసమీపమువరకు మణిగి, వదులైన మడతలుగనుండును : తర్వాత ఇది చక్కగా పర్పడి, వికసించును. ఇది ఒక్కొక్క స్త్రీకి ఒక్కొక్కవిధముగనుండును; ఐతే ఇది చంద్రపారవలెఉండుట వాడుక; చుట్టుప్రక్కలు అంటుకొనియును,

ference, but having an opening at its centre for the escape of the menstrual secretion.

64. Sometimes it is *cribrated*, at other times altogether *imperforated*.

UTERUS.

65. This organ, which is found between the female bladder and rectum, is destined for the reception of the foetus, which it usually retains until, at rather more than *thirty-nine weeks* from conception, it has become a perfect child.

66. The unimpregnated uterus is in shape not unlike a flattened pear or guava; but, when impregnated, it assumes an oval form, and at the full period of gestation resembles an oblong gourd.

67. This organ is divided into *fundus*, *corpus*, *cervix*, and *os*.

68. The *fundus* is that portion which is above the insertion of the fallopian tubes.

69. The *corpus*, or body, is the narrow part which is between the fundus and neck of the womb.

70. The *cervix*, or neck, is the narrow portion below the body; and the *os*, (mouth,) or *os tincae* (from its supposed resemblance to the mouth of a tench), or *os internum*, is the extremity of the neck or cervix, divided by a transverse fissure, the two edges of which are called *labia*.

కొమ్మలు అంటి అంటకయును ఉండును. దీనిమధ్య, సూతకము బైటవచ్చుటకు, రంధ్రము ఒకటి ఉండును.

64. ఈ జన్మ కొన్ని సమయములయందు, జల్లడరంధ్రములవలెయును, మఱికొన్ని సమయములయందు, ద్వారములేకయును, ఉండును.

గర్భాశయము యొక్క వివరణము.

65. స్త్రీలో, మూత్రతిత్తికిని పెద్దపేగునకును, నడుమనుండెడి గర్భాశయము, పిండము నిలచియుండుటకు ఏర్పడి ఉన్నది; ఆ పిండమును, అవయవములన్నియు ఏర్పడి పూర్ణమగువరకు, గర్భాశయము ఉంచుకొనియుండుట వాడుక; అట్లు పూర్ణమగుటకు, గర్భము ధరించినది మొదలు, ముప్పది తొమ్మిది వారములకు అధికమగును.

66. వేరేకటికాకయుండువారికి, గర్భాశయము జావవండు రూపముగా ఉండును; గర్భము ధరించినపిమ్మట, అది అండాకారమగును; నిండుగర్భమున, నిడుపు ఆనవకాయ రూపముగనుండును.

67. గర్భాశయమును, అడుగు, కడుపు, కంఠము, నోరు, అని నాల్గుభాగములుగా భాగించియున్నది.

68. నాదవాహులు అంటుకొని యుండుచోటునకు మీదనుండెడి భాగమును, అడుగు అని చెప్పబడును.

69. అడుగునకును, కంఠమునకును, నడుమనుండెడి భాగమును, కడుపు అనబడును.

70. కడుపు అనెడి భాగమునకు క్రిందనుండెడి సన్నటి భాగమును, కంఠము అనబడును; దీని కొనయందు మధ్యమున, అడ్డగా చీలియుండుదానిని నోరు అనుదురు; ఆ నోటియొక్క రెండు అంచులకు, పెదవులు అనిపేరు.

71. In *length*, the unimpregnated uterus is less than three inches : in *breadth*, less than two inches at the fundus, and one inch at the cervix : and in *thickness*, the parietes are about a third of an inch. These admeasurements are liable to considerable variations.

72. The *cavity* of the uterus is triangular, and is lined by a continuation of the smooth and highly vascular villous covering of the vagina. This lining is folded at the cervix uteri, where the duplicatures are beautifully arranged in an arborescent form and on this account termed *arbor vitæ* (tree of life), or *arbor Morgagni* (tree of Morgagni). Between these duplicatures there are numerous follicular glands.

73. *Structure*.—Nerves, arteries, veins, absorbents, and muscular fibres, all connected by dense cellular structure, enter into the composition of the uterus. Its nerves are derived from the mesocolic plexus, the sacral and great sciatic, which, by their connexion with the intercostal, establish sympathy with various parts of the body.

74. Its *arteries* are four : two *spermatic*, which are distributed to the fundus uteri and the appendages of the uterus ; and two *hypogastric*, which supply the cervix and corpus. These vessels freely anastomose with each other.

71. గర్భముధరించని గర్భాశయముయొక్క నిడివి, మూడు అంగుళములకు తక్కువగను, వెడల్పు, అడుగునందు రెండు అంగుళములకు తక్కువగను, కంఠమునందు ఒక అంగుళమును, దళమునందు దానిప్రక్కటికండలు 3 అంగుళమును ఉండును. ఈ కొలతలు, మిక్కిలి భేదపడుటయును కలవు.

72. గర్భాశయముయొక్క పల్లము త్రికోణరూపముగనుండును; ఆ పల్లము, యోనియందుండెడి నెత్తురునరములుండిన నున్నని జవ్వచే కప్పబడియున్నది. ఈ కప్ప గర్భాశయముయొక్క గొంతునందు మణిగియుండును; ఆ మణుపులు, వృక్షమువలె, సొగసుగా పర్పడియుండుటవలన, వాటిని ప్రాణవృక్షము, అని చెప్పబడును. ఈ మడుపుల నడుమ, గోళములు అనేకములున్నవి.

73. గర్భాశయముయొక్క పర్వాలు.—స్పృశ నరములు, నాడులు, నాళములు, శోషణ నరములు, మాంస యీనెలు, ఇవి యన్నియు, వలవలెనుండెడి ఘట్టి జవ్వతోచేరి, గర్భాశయము పర్పడియున్నది. ఇంగ్లీషునందు, మీసోకాలిక్ ఫ్లెక్సస్, సేక్రల్, గ్రేట్ సైయాటిక్ అనెడి స్పృశ నరములనుంచి, గర్భాశయముయొక్క స్పృశ నరములు పుట్టుచున్నవి; అవి ఇష్టర్ కాప్టల్ అనెడి నరములతో సంబంధించి యుండుటవలన, శరీరముయొక్క పలు చోటులకును, అన్యోన్యత్వమును స్థాపించుచున్నవి.

74. గర్భాశయముయొక్క నాడులు, నాలుగు; స్పెర్మాటిక్, అని ఇంగ్లీషులో చెప్పబడెడి నాడులు రెండు; ఇవి గర్భాశయముయొక్క అడుగునకున్న, గర్భాశయముయొక్క ఉపాంగములకున్న, వ్యాపించుచున్నవి. హైపొగాస్ట్రిక్ అని ఇంగ్లీషులో చెప్పబడెడి నాడులు రెండు; ఇవి గర్భాశయముయొక్క కంఠము, కడుపు, పీటికి పోయి వ్యాపించుచున్నవి. ఈ రక్త నరములు, ఒకటితోనొకటి వలవలె చేరి అల్లుకొనియుండును.

75. Its *veins* bear the same name as the arteries. The right spermatic veins terminate in the vena cava, and the left in the renal. The hypogastric empty themselves into the external hemorrhoidal and internal iliac veins.

76. Its *absorbents* are very numerous, though small. In the gravid uterus, their diameter becomes much augmented and they may be distinctly seen on the surface, and in the substance of the organ. They pass into the iliac glands.

77. The *muscular fibres* run in all directions, taking an orbicular, transverse, and reticulated course. At the cervix uteri, and its superior angles, these fibres may be most distinctly seen.

APPENDAGES OF THE UTERUS.

78. These are the broad and round ligaments; the fallopian tubes and the egg-glands or ovaries.

79. The peritoneum is reflected over the anterior and superior parts of the uterus. The lateral duplicatures of it form a broad expansion, and envelope the fallopian tubes, ovaria and vessels. These doublings are called the *ligamenta lata*, or broad ligaments.

80. The *ligamenta rotunda*, or round ligaments, are about the size of a goose-quill, and arise from

75. గర్భాశయముయొక్క నాళములు దాని నాడులయొక్క పేళ్ల నే అనుసరించియుండును. ఇంగ్లీషులో, స్పెర్మాటిక్ వెయిన్స్ అనేడి కడిప్రక్కటి నాళములు, బ్రహ్మన్నాళములను, ఎడమప్రక్కటి నాళములు, మూత్రగుండెకాయ నాళములను, ముగించుచున్నవి. హైపోగ్యాస్ట్రిక్ అనేడి నాళములు, ఎక్స్టర్నల్ హేమోరాయిడ్స్, ఇంటర్నల్ ఇలియాక్ అనేడి నాళములతో సంగమమగుచున్నవి.

76. గర్భాశయముయొక్క శోషణనరములు చిన్నవియైనను, విస్తారముగనున్నవి. పిండమునిలచియుండేట గర్భాశయమునందు వాటిప్రమాణము పెద్దదై, వాటిని బైటను, గర్భాశయముయొక్క కండలయందును చూడవచ్చును. ఇవి గజ్జలయందుండే డు గోళములతో చేరుచున్నవి.

77. మాంస యీ నెలు చక్రాకారముగను, అడ్డముగను, వలవలె అల్లినట్లును, అన్నిప్రక్కల పారుచున్నవి. గర్భాశయముయొక్క కంఠమందును, దాని పైవైపుననుండేడి మూలలయందును, ఈ యీనెలు స్పష్టముగా అగుపడును.

గర్భాశయముయొక్క ఉపాంగములు.

78. గర్భాశయముతో చేరిన వెడల్పు బంధములు, గుండ్రనైన బంధములు, నాదవాహులు, నాదాశయములు, మొదలుగాగల వాటికి గర్భాశయముయొక్క ఉపాంగములు అనిపేరు.

79. కడుపునందుండేడి పెరిటోనియం అను జవ్వు, గర్భాశయముయొక్క ముందును, పై ప్రక్కల మీదను వణిగియున్నది. గర్భాశయముయొక్క యిరుప్రక్కల, ఈ జవ్వు వెడలై వనవడతలై, నాదవాహులనును, నాదాశయములనును, నరములనును, చుట్టుకొనియుండును. ఈ వడతలకు వెడల్పు బంధములు అనిపేరు.

80. గుండ్రబంధములు కలము ప్రమాణముకలవియై, గర్భాశయ అడుగుయొక్క పై మూలలనుంచి జనించి, వంకరగా, వెలుపల

the superior angles of the fundus uteri, and, proceeding obliquely downwards and outwards, pass out through the ring of the external oblique muscle, to be inserted about the mons veneris and other contiguous parts.

81. The *tubæ Fallopianæ* derive their name from Fallopius, who first clearly demonstrated them. They are two muscular tubes, of about three inches in length, proceeding from the superior angles of the uterus. They run across the pelvis, become larger and more serpentine in their course, and terminate as an expanded opening, with fringed edges, termed *fimbriæ*; these extremities float loosely in the pelvis, not being included in the ligamenta lata. The inner covering of these tubes is a plicated continuation of the highly vascular lining membrane of the uterus. The fallopian tubes are the media of communication between the uterus and ovaria.

82. The *ovaria* are two flattened oblong bodies, situated a little below the tubes, and about an inch and a half from the uterus. They consist of a close and compact texture, principally composed of a number of highly vascular vesicles, united by cellular structure. These vesicles, the office of which was first described by De Graaf, are consequently called *vesiculæ Graafianæ*. They are probably so many ova, charged with the rudimental matter of future children.

83. When, from venereal or other excitement, these vesicles burst, they become converted into opaque

చూచినట్లు దిగి, ఎక్సర్ నల్ ఒబ్లీక్ మసిల్ అనెడి, మాంస మందుండెడి ద్వారమార్గము, కడుపుకు వెలుపలవచ్చి, పొత్తికడుపు క్రింద ఉండెడి రోహస్థానమందు, చుట్టుప్రక్కలనుండు చోటుల యందును, అంటుకొనియుండును.

81. నాదవాహులను గురించి, ఫెల్లోపియస్ అనునతను, మొట్టమొదట, చక్కగా విశదపఱచినందువలన, వీటికి, ఫెల్లోపియస్ ట్యూబ్స్ అనునామము, ఇంగ్లీషునందు ఇవ్వఁబడినది. అవి, గర్భాశయముయొక్క పైమూలలనుంచి జనించెడి, మూడం గుళముల నిడివిగల మాంసగొట్టములు. అవి, కూపకమునకు అడ్డముగా పోవఁబోవ పెద్దదై, సహకారముగావంగి, తెరిచిననోట్లుగలవియై ముగియును; వాటి సొల్లయందు, కుచ్చువలె నుండెడి కొనలకు, ఫింబ్రియా అని, ఇంగ్లీషునందు చెప్పఁబడును; ఈ కొనలు, వెడల్పు బంధములలో చిక్కక, కూపకమునందు అంతరమున వ్రేలాడుచుండును. ఈ గొట్టముల లోని జవ్వ, గర్భాశయపల్లముయొక్క జవ్వతోచేరి, నెత్తురు నరములచే నిండియుండును. నాదాశయములకును, గర్భాశయమునకును సంబంధమై, నాదవాహులు ఉన్నవి.

82. నాదాశయములు, బాదామువిత్తువలె తట్టగానున్ను, నిడుపుగానున్ను ఉండెడి రెండు అవయవములు; అవి, నాదవాహులకు కొంచముక్రిందుగను, గర్భాశయమునకు, ఏకదేశము, ఒకటిన్నర అంగుళము దూరముగను, ఉండును. అవి, ఘట్టిగాఉండును; వాటియందు అనేక బుగ్గలుకలవు; ఆ బుగ్గలు, నెత్తురు నరములచే నిండియుండెడి వలవంటి జవ్వచే, ఒకటితోనుకటి చేర్చి కట్టఁబడియున్నవి. డిగ్రాఫ్ అను వారిచే, ఈ బుగ్గలపనులు, మొదట వివరింపఁబడినందువలన, అవి గ్రాఫియన్ బుగ్గలు, అని ఇంగ్లీషునందు, చెప్పఁబడుచున్నవి. ఇవియన్నియు, మీదకలు గఁబోయెడి శిశువులయొక్క పిండ గ్రుడ్డులు.

83. ఈ బుగ్గలు, సంయోగమువల్లనైనను, లేక వేరువేరువులవల్లనైనను పగిలినయెడల, అవిమందమగును. అవి, మరికొకలిసిన

bodies, which, from their dirty yellow colour, are termed *corpora lutea*.

PHYSIOLOGY OF THE UNIMPREGNATED UTERUS.

84. Before impregnation, the uterus has but one function to perform—that of *menstruation*; which is a secretion of a reddish serous fluid from the cavity of the uterus, commencing in temperate climates at about the *fourteenth* year, and usually recurring every lunar month, or twenty-eight days, and hence called the *menses*, and sometimes *catamenia*.

85. It occurs with surprising regularity when once established, through *thirty* years, or until the woman attains the age of from *forty-four* to *fifty*. In hotter countries, the catamenial discharge commences as early as the *tenth* year; whilst in colder regions, it often does not appear before the *twentieth* year, and instead of recurring monthly, there may be an interval of three months between each period.

86. The time of the first appearance of the secretion depends much upon the temperament, habits of living, &c., and on these circumstances, also, the *quantity* secreted is very dependent.

87. The *average quantity* in Britain is about *four ounces*, which is generally about *four days* in flowing.

పసుపువన్నె కలిగియుండుటవలన, పసుపువన్నెగల మచ్చలు
అని చెప్పబడును.

పిండము ధరించని

గర్భాశయముయొక్క పనులు.

84. గర్భము ధరించుటకుమునుపు, గర్భాశయమునకు ముట్టును కలుగఁజేయు పని ఒకటిమాత్రమే కలదు. గర్భాశయముయొక్క పల్లమునందు స్రవించెడి, ఎఱ్ఱని ద్రవమునకు, ముట్టు అని పేరు ; ఇది, సమ శీతోష్ణప్రదేశములయందుండు వారలకు, సుమారు పదునాలుగవ వయస్సునందు ఆరంభించి, తర్వాత, ఇరువదియెనిమిది దినములయిన, చాంద్రమానప్రకారముగ నుండెడి నెలకు ఒకసారి కలుగుచుండును. ఈ క్రమమును అనుసరించి వచ్చుటవలన, దీనిని, ఋతువు అనుదురు.

85. ముట్టు కలిగినదిమొదలు, ముప్పది సంవత్సరములవరకైనను, లేక, నలువదియైదు మొదలు, ఏఁబది సంవత్సరములప్రాయమగు వరకైనను, బహుక్రమముగా, నెలనెలకు కలుగుచుండును. ఉష్ణ ప్రదేశములయందు, పదియవ వయస్సుననే ముట్టు కలుగుటకు ఆరంభించును ; ఇట్లుండగా, శీతప్రదేశములయందు, ఇరువది సంవత్సరముల ప్రాయమగుటకుముందు కలుగుటలేదు ; మరియు, నెలనెలకు కలుగుటకుబదులు, మూఁడునెలలకు ఒకతూరి కలుగును.

86. రజస్వలయగుట, దేహప్రకృతి, చేయుపనులు, మొదలైనవాటిని అనుసరించియుండును ; మరియును, వీటిని అనుసరించినచో, స్రవించెడిరక్తముయొక్క ప్రమాణమున్ను ఉండును.

87. బ్రతుకొదేశమునందు, ముట్టురక్తము, రమారమి నాలుగుబౌన్సుల ప్రమాణము ఉండును ; ఇంతయును స్రవించుటకు నాలుగుదినములు చెల్లును.

88. The menses do not contain fibrine,* consequently the secretion does not coagulate.

89. Most women are more or less indisposed by vascular fulness and excitement, not only previously to and during the first secretion, but on every subsequent recurrence of the discharge. It is usually preceded by lassitude; darting pains through the mammæ, with fulness of these glands; vertigo; uneasiness in the loins and thighs; and dyspepsia.

90. Its *source* is undoubtedly the internal surface of the uterus, as manifested in cases of inversion of the organs.

91. Its *cause* is unknown, although many have been conjectured.

92. It is a sign of the aptitude of the uterus for all the purposes of gestation. During pregnancy and lactation the menses cease to flow, except in some few cases, in which the secretion is poured out from the upper part of the vagina.

93. This secretion is the most unequivocal and best individual proof of *puberty*, at which period the mons veneris becomes covered with hair, the breasts begin to be developed, and all the genital organs to be evolved.

94. Independent of that *temporary* suspension of menstrual secretion, which usually takes place during pregnancy and lactation, there is a time at which it *finally* disappears, and this is deemed in general, by

---

* Fibrine, is a component part of the blood it is a substance which together with albumen forms the basis of muscle.

88. ముట్టురక్తమునందు, నారవంటి బంక లేనందువలన, అది పేరుటలేదు.

89. అనేకస్త్రీలు, రజస్వలయగుటకుముందును, రజస్వలయ గుకాలమందును, రక్తపుష్టి కలిగి, కొంచము హెచ్చుతక్కువగా అసౌఖ్యమును పొందుదురు; తర్వాత, ముట్టుకలుగునప్పుడంతయు, అట్లనే, అసౌఖ్యమును పొందుచుండుదురు. ముట్టుకలుగుటకు ముందు, ఆయాసము, స్తనములునిండి పోల్లెత్తుట, తలతిరుగుట, తొడలయందును, నడుమునందును నొప్పి, అజీర్ణము, ఇవి కలుగుట వాడుక.

90. ముట్టు, గర్భాశయముయొక్క లోప్రక్కనుంచి, సందేహములేక, కలుగుచున్నది; ఎట్లనగా, గర్భాశయముయొక్క లోనిపాశ్చ్యము, వెలియగునట్టి సమయములయందన్నియు, ఇది చక్కగా తెలియవచ్చెడిది.

91. అనేకులు, అనేకవిధములుగా ఊహించినప్పటికిని, ముట్టుకలుగుటకు కారణము తెలియలేదు.

92. ముట్టుకలుగుట, పిండధారణముకొఱకు, గర్భాశయమునకు కావలసిన యోగ్యతలన్నియును ఉన్నవని తెలిపించుటకైన ఒక చిహ్నమగుతున్నది. గర్భము ధరించియుండునపుడును, పాలుచేపునపుడును, ముట్టునిలచియుండును; ఐతే, కొందరికి యోనియొక్క పైవైపుననుంచి, రక్తము స్రవించును.

93. ముట్టగుట, యావనమునుపొందినదని తెలియపరచెడి ప్రధాన దృష్టాంతము; ఆ ప్రాయమున, మర్మస్థానమందలి ఎత్తునందు, రోమములుకలుగును; స్తనములు పెద్దదగుటకు ఆరంభించును; వాటియు, జననావయవములన్నియు వికసించును.

94. గర్భముధరించియుండునపుడును, పాలుచేపునపుడును, కొన్నిదినములవరకు ముట్టునిలచియుండుటవినహా, బొత్తిగా నిలచిపోవుటకు కాలమొకటియున్నది; ఈ కాలమును, సాధారణముగా స్త్రీలందరును, వారివయస్సునందు నష్టకాలము, అని

females, a most important epoch in their lives. In Great Britain, this event occurs about the forty-fourth, or from that to the fiftieth year; it is popularly called the *dodging time* (from the irregular intervals between the successive appearances of the discharge) and the *turn of life*. The whole system is usually in a state of congestion; or determination of blood takes place to particular organs.

95. At this time, and with these symptoms, women should live sparingly, take a few doses of saline purgatives, and, if necessary, lose a little blood.

PREMATURE MENSTRUATION.

96. Some girls, of full relaxed habits, menstruate in England a year or two before the usual time at which this secretion should appear. On investigation such females will usually be found to be the subjects of fulness of the whole system, and will often cease to be *unwell* (as it is termed) for months and even years, after losing a little blood, and taking a saline purgative every third or fourth morning for a few weeks, with plain diet and daily exercise on foot.

97. Some well authenticated instances are recorded of children who have menstruated; but most of these cases, like those of old women who are said to have had the catamenial secretion, are sanguineous discharges from a diseased uterus or vagina.

EMANSIO MENSIIUM, OR NON-APPEARANCE OF THE MENSES.

98. The non-appearance of the menses at the usual time is sometimes called *amenorrhœa*; *relentio mensium*; and *chlorosis*, or *green sickness*, from the dirty yellowish green hue assumed by the countenance.

తలఁచుచున్నారు. శీతదేశములయందు, సుమారు, నలువదినా
లుగు సంవత్సరముల ప్రాయముపుడైనను, లేక అదిమొదలు, ఏబ
దిసంవత్సరముల ప్రాయములోనైనను, ముట్టు బొత్తిగా నిలచి
పోవుచున్నది; దీనిని, వయస్సుతిరుగుట అని చెప్పటవాడుక. ఆ
సమయమందు దేహమునందు నెత్తురు నిండియుండును; లేనయెడల,
కొన్ని ముఖ్యమైన అవయవములయందు, నెత్తురు చేరియుండును.

95. పైనఁజెప్పిన గురుతులు ఉండెడిసమయమందు, స్త్రీలు
ఆహారము కొంచముగను, కొన్ని ఉష్ణులు భేదులకొఱకై, ఎత్తుకొ
నవలయును; ఆవశ్యకముండినయెడల, కొంచము రక్తము తీయవ
చ్చును.

ముట్టు, శీతము గాకలుగుటను గురించినది.

96. సల్లిన ప్రకృతిగల కొందరు పడుచులు, ఇట్లాండుదేశము
నందు, ముట్టుగుకాలమునకు ఒకటి, లేక రెండుసంవత్సరములకు
ముందే ముట్టుగుచున్నారు. విచారింబిచూచునపుడు, అటువంటి
వారికి, దేహము నిండియుండునట్లు కనుపడుచున్నది; వారలు,
కొంచము రక్తము తీపించుకొని, కొన్నివారములవరకు, మూడు
నాలుగు దినములకు ఒకతూరి, ఒక ఉష్ణు భేదికి ఎత్తుకొని, లఘు
భోజనముచేయుచు, ప్రతిదినమును కొంచముదూరము నడుచుచువ
చ్చినయెడల, మాసములలెక్కగానైనను, లేక సంవత్సరముల లె
క్కగానైనను, ముట్టు నిలచియుండును.

97. బిడ్డలకు, ముట్టుకలిగినట్లు వ్రాయఁబడియున్నది; ఐతే
ఇది, ముసలివాండ్రకు ఎట్లు ముట్టు కలుగుచున్నదో, అట్లు గర్భా
శయముయొక్క వ్యాధివలననైనను, లేక యోనియొక్క వ్యా
ధివలననైనను, బిడ్డలకు కలుగుచున్నది.

ముట్టు కలుగకనే యుండుటను గురించినది.

98. పక్షికాలమందు బుద్ధియెటుగఁగుండుటను, ముట్టుకట్టు
అని, కొన్నిసమయములందు చెప్పుదురు: ఈరోగమందు, స్త్రీ
యొక్క మోము, మంగిన పసుపు కలిసిన పచ్చవర్ణముగ నుండు
టవలన, ఇది సూతక ప్పాండు అని చెప్పఁబడుచున్నది.

99. When the catamenia do not appear at the usual time, the girl sooner or later complains of general lassitude, with indisposition and inability to make either mental or bodily exertion without great fatigue. She often suffers from dyspnœa; disturbed sleep; impaired or depraved appetite; sense of fulness, and dull pain in the loins, with a dark and dirty yellowish green color of the entire surface of the body. The temperature of the skin is diminished, and every symptom indicates deficient power and action.

Cause.

100. This is somewhat obscure. In some cases it has resulted from defective ovaria; but in almost every instance there are unequivocal evidences of a torpid condition of the arterial and lymphatic systems, and particularly of that part of them which concerns the uterus.

Treatment.

101. The indications of cure are *two* :—

First.—To give tone and energy to the general system; and,

Secondly.—To stimulate the uterine organs.

102. The *first indication* is to be accomplished by preparations of iron, such as the *mistura* or *pilula ferri composita*; zinc;

99. పక్వకాలమందు ముట్టు కలుగకపోయినయెడల, ఆ చిన్న దానికి, శీఘ్రముగానైనను, లేక తామసముగానైనను, ఆయా సము, మనోవేధ, పనిచేయుటకు అనిష్టము, ఇవి కలుగును; పని చేసినయెడల శ్రమముపుట్టును. ఆపెకు కష్టశ్వాసము, నిద్రాభంగము, ఆఠలిచెడుపు, నడుముమీఁద బరువుపెట్టినట్లు వేధ, ఇవి కలిగి, సర్వాంగమును పచ్చచేరిన మంగిన పసుపు వణామగును. శరీరోష్ణము తగ్గియుండును. తక్కిన గురుతులన్నియు, దుబలా మనే చూపును.

ముట్టు కలుగక నేయుండెడి రోగము యొక్క
కారణము.

100. ఈ రోగమును పుట్టించెడి కారణమును తెలిసికొనుట, కొంచము కష్టముగనున్నది. కొందరికి, నాదాశయము చెరి; ఈ రోగము జనించుచున్నది; ఐతే సాధారణముగా, నెత్తురు నరములయొక్కయు, శోషణనరములయొక్కయు, మందఘనవలన ఈ రోగము జనించును; ఈ నరములయందు ముఖ్యముగా, గర్భాశయమునకు పోవువాటియొక్క పని తగ్గుటయే, ఈ రోగమునకు కారణము అగుచున్నది.

ముట్టు కలుగక నేయుండెడి రోగమునకు
చేయవలసిన చికిత్స.

101. ఈ రోగమునకు చికిత్సావిధులు రెండు కలవు:—
మొదటిది.—సర్వాంగమునకు దార్ఢ్యమునున్ను, తేంపును
న్ను కలుగజేయుట;

రెండవది.—గర్భాశయానయవములను ఉత్సాహపరచుట.

102. మొదటివిధికి, అయముచేరినమందులను, ప్రయోగించినయెడల, సౌఖ్యముకలుగును. దానికి, మిక్చూరా, లేక పిల్వాలా ఘౌరై కంపాసిటా* అను మందులనున్ను, తుత్తనాగసంబంధమైన మందులనున్ను ఇవ్వవచ్చును.

వీటిని చేయుక్రమములు ప్రక్కటి పుటయందు చెప్పబడి యున్నవి.

Calumba; and other vegetable bitters, combined with ammonia or myrrh; and the cold salt water bath, if there be sufficient *vis vitæ* to secure that re-action on which the beneficial result of cold bathing so much depends.* To these medicinal means may be added moderate daily exercise on foot, in pure air, with plain nutritious diet, rather to invigorate than stimulate the system.

---

* Delicate persons, who are apparently unable to bear cold-bathing, may often be brought to derive advantage from its employment, if before going into the bath, they walk until the circulation becomes somewhat quickened, without producing perspiration; and if, instead of remaining some time in the water, they make only one plunge, and immediately employ friction, and dress themselves.

కలంబ అనెడి వేరున్న మంచిది; మఱియును ఇతర చేదుమూలికలతో అమ్మనియా అనెడి మందునైనను, బాలింతబోళమునైనను, చేర్చి యివ్వవచ్చును. చల్లనీళ్ల స్నానముచేసినపిమ్మట, మంచి గుణమునకుకలిగెడు ఒకవిధమైన తెలివిని తాళెడు శక్తియుండినయెడల, చల్లని ఉష్ణనీళ్ల స్నానముచేయించవచ్చును. ఈ మందులను ఇచ్చి, మంచిగాలియుండెడిచోట ప్రతిదినము నడుచునట్లు చేయవచ్చును; ఉష్ణించక దేహదార్ధ్యమును కలుగజేయు పథ్యభోజనమునును ఇప్పించవచ్చును.

మిక్సూరా ఘెట్రై కంపాసిటా, అనెడి ఔషధమును చేయుక్రమము.—
కనీసము. ... .. ౨౫ గ్రేణ్.
కాబోనేట్ ఆఫ్ పొటాష్ అనెడి కారము } ౩౦ గ్రేణ్.
బాలింతబోళము... .. ౬౦ గ్రేణ్.
పంచదార. ... .. ౬౦ గ్రేణ్.
బొజికాయద్రావకము... ౪ ద్రాము.
పన్నీరు... .. ౯౫ ఔన్సు.
బాలింతబోళమును చూణముచేసికొని, కాబోనేట్ ఆఫ్ పొటాష్ అనెడి కారమునున్న, పంచదారనున్నచేర్చి, కొంచము పన్నీరువిడిచి ముద్దయగునట్లు సూరుకొని, పిమ్మట బొజికాయద్రావకముచేర్చి, పన్నీరును కొంచము కొంచముగా విడిచి, పాలవలె సూరి, సుమారు ౮ ఔన్సులప్రమాణముచేసికొని, తర్వాత, మిగిలిన పన్నీటిలో కనీసమును కరిగించుకొని, ఈ రెంటినిన్ని, ఒకటిగాచేర్చి, చక్కగా మిశ్రమించుకొనవలయును. దీనిని గాలిపారకయుండునట్లు భద్రముగా నుంచవలయును.

పిల్కూలా ఘెట్రై కంపాసిటా, అనెడి, ఔషధమును చేయుక్రమము.—
బాలింతబోళము. ... ౧౨౦ గ్రేణ్.
కాబోనేట్ ఆఫ్ సోడా ౬౦ గ్రేణ్.
కనీసము... .. ౬౦ గ్రేణ్.
బెల్లము... .. ౬౦ గ్రేణ్.
వేడిచేసిన కలువములో బాలింతబోళమునున్న, కాబోనేట్ ఆఫ్ సోడానున్న వేసి, ఒకటిగాదంచి, కనీసమునుచేర్చి, మరలసూరి, కడపట బెల్లమునుచేర్చుకొని, అన్నిటిని వేడిచేసినపాత్రములోవేసి, సురకులు చక్కగా మిశ్రమమగునట్లు దంచుకొనవలయును.

103. The *second indication* is to be secured by the exhibition of aloetic purgatives, and enemata twice a week; by the use of the hip bath, with warm salt water, daily; and warm woollen clothing, especially on the feet. Sometimes a course of Bath, or the Brighton chalybeate waters, has been beneficial, or a cautiously conducted ptyalism has succeeded, when ordinary measures have failed.

SUPPRESSIO MENSIIUM, OR SUPPRESSION OF THE MENSES.

104. The catamenial secretion, when once established, generally recurs with great regularity; but sometimes it becomes suppressed by other causes than utero-gestation, lactation, or uterine disease.

105. This discharge may be either obstructed immediately before the expected flow of the menses, or after the secretion has commenced; and, although the obstruction not unfrequently exists for some time without constitutional or local disturbance, more frequently general febrile excitement, followed by dyspepsia and debility, with vicarious hæmorrhage from the nose, lungs, stomach, or from some open wound, attended with considerable local distress, are the consequences.

Causes.

106. The application of cold and humidity to any part of the surface of the body, or to the extremities; powerful mental emotions; and any thing enfeebling

103. రెండవవిధికి, మూసాంబరముచేరిన విరేచనములనిచ్చి, వారమునకు రెండుమాల్లు ఆసనవస్తి చేయించవచ్చును. దినమును ఉప్పు వేడిసీళ్లయందు నడుము మునుగునట్లు కూర్చుండఁ బెట్టుటవలననున్న సౌఖ్యముకలుగును. ముఖ్యముగా కాళ్లకు వేడి కంబళిబట్టను చుట్టవలయును. కొందరికి స్నానముచేయించుతూ వచ్చినందునను, లేక బైట్రీకలిబి యేట్ వాటర్ స్ అనెడి, అయి ముచేరిన సీళ్లను లోపటికిచ్చుతూవచ్చినందునను సౌఖ్యమునిచ్చియున్నది. సాధారణ మందులనన్ని ఇచ్చి ఫలమునివ్వకయుండినమీఁద, రసమందులను జాగ్రతతోనిచ్చి కొంచము నోరుపట్టినట్లు చేసిన దానివలన సుగుణము కలిగియున్నది.

ముట్టు కట్టు లేక సూతక కట్టు.

104. ముట్టు కలుగుటకు ఆరంభించిన తర్వాత, అది బహుక్రమముగా వచ్చుచుండుట వాడుక; ఐనను అది, గర్భము ధరించుట వలనను, పాలుచేపుటవలనను, లేక గర్భాశయ రోగములవల్లను న్ను నిలచుటకాక, వేరు కొన్ని కారణములవల్లనున్న కట్టుకొనును.

105. ముట్టుకలుగు దివసములకు కొంచము ముందైనను, లేక ముట్టు కలిగినతర్వాతయైనను కట్టుకొనును. కొందరికి ఇది నిలచుటవలన కొన్నిరోజులకు అసౌఖ్యము కలుగక యుండినను, జ్వరముకనిపించి పిదప, అగ్నిమందమున్ను, బలహీనమున్ను కలుగును. నాసికము, పుబ్బుసము, అన్నాశయము, వ్రణము వీటిలో దేనినుంచియైనను రక్తము ప్రత్యామ్నాయముగా అధికవేధనతో కారుటయును కలదు.

ముట్టు కట్టు నకు కారణములు.

106. తడియును, శీతమును, శరీరమందు ఎక్కడనైనను, లేక కాళ్లయందైనను తాకుట, అధిక మనోవేధ, శరీర బలమునైనను, గర్భాశయముయొక్క బలమునైనను తక్కువ పరచునటువంటి

the constitutional or uterine powers, such as low living, impure air, frequent abortion, immoderate sexual intercourse, leucorrhœa, &c.

Treatment.

107. The management of suppression of the menses must depend on whether the suppression be *occasional* or *established*.

108. Should it be *occasional* (by which term is meant the sudden and casual suspension of the secretion, either before or during its flow,) the symptoms are usually acute, and require the abstraction of blood, locally and generally; saline purgatives; and the warm hip bath. Should there be much uterine pain, opium, henbane, poppy, stramonium, or any narcotic, with a diaphoretic, will afford relief; particularly if conjoined with the abstraction of blood from the vicinity of the uterus by leeches or cupping.

109. But, should the suppression have become *established*, it will be highly necessary to ascertain whether it is connected with any disease of the uterus. If it be not, the case demands the same treatment as is recommended in *emansio menses* (or the non-appearance of the menses) with the addition of stimulating injections, particularly of ammonia.

గురుత్వములేని భోజనము, చెడుగాలి, అడుకడుకు కలిగెడి అకాల ప్రసవము, అధిక సంయోగము, తెల్లదీరరోగము, మొదలైన వాటివలన ఈ రోగము కలుగుతున్నది.

ముట్టుకట్టునకు చేయు చికిత్స.

107. సూతకము ఒకొక్కక్క కాలమున కట్టుకొనుచున్నదో, లేక బొత్తిగా నిలచిపోవుచున్నదో దానినెఱిగి, దానికి తగినట్లు చికిత్స చేయవలయును.

108. ముట్టు ఒకొక్కక్క కాలమందు కట్టుకొనుట, అనగా, ముట్టువచ్చుటకు ముందైనను, లేక ముట్టుపడుతూ వచ్చునపుడైనను, నిలచిపోవుటయని తాత్పర్యము; అప్పుడు కలుగు వేధనలన్నియును ఉగ్రముగనుండును: దానికి గర్భాశయమునందుండియైనను, చేతియందుండియైనను రక్తము తీయవలయును; ఉప్పు ఔషధముల నిచ్చి భేదికలుగునట్లు చేయవలయును; వేడినీళ్లయందు నడుము మునుగునట్లు కూర్చుండఁబెట్టవలయును. గర్భాశయమందు నొప్పి అధికముగా ఉండినయెడల, నల్లమందునైనను, కురాసాని ఓనుమునైనను, పోస్తకాయనైనను, ఉమ్మెత్తనైనను, లేక నిద్రను కలుగఁజేయు మందులయందు దేనినైనను, చూటను కలుగఁజేయు ఒక మందుతోచేర్చి యిద్దినయెడల, సౌఖ్యముకలుగును. ఈమందులను ఇచ్చునపుడు, గర్భాశయముయొక్క ప్రక్కటి స్థానమునందుంచి జలగలచేనైనను, గిన్నె కరపించియైనను, రక్తము తీసినయెడల సౌఖ్యము శీఘ్రముగా కలుగును.

109. ఇట్లు లేక, ముట్టు బొత్తిగా నిలచిపోయినయెడల, అది గర్భాశయవ్యాధితో సంబంధించియున్నదా, లేదా, అని యెఱుఁగుట అత్యవశ్యము. అది గర్భాశయముయొక్క వ్యాధితో సంబంధించియుండనియెడల, పెద్దమనిషికాకనే యుండుటకు చెప్పిన చికిత్సనే చేయవలయును; దానితో ముఖ్యముగా అమైన్యో అనెడి ఉష్ణ ఔషధముచేరిన యోనివస్తులనున్న చేయవలయును.

DYSMENORRHŒA, OR PAINFUL MENSTRUATION.

110. This diseased condition of the uterine function occurs principally to women who menstruate sparingly; and they are usually barren. There is generally severe uterine pain, which is augmented by external pressure: the head and stomach sympathises with the uterus; and there is a sense of bearing down. The secretion is often mixed with coagula and filaments of a membrane, very similar to the *decidua uteri*.

Cause.

111. A subacute-inflammatory state of the inner surface of the uterus, inducing constriction of its secerning vessels.

Treatment.

112. *During the secretion* of the menses, local bleeding is decidedly useful; the hip bath, with warm water, may be used twice a-day, and, as often, an enema should be thrown into the rectum, composed of at least a pint of thin gruel or warm water, with a drachm of tincture of opium. Full doses of the *extractum hyoscyami*, with camphor and opium, combined with nauseating medicines, will sometimes afford considerable relief. Valerian, ammoniated tincture of guaiacum, and acetate of ammonia, have all proved useful.

ముట్టు కుట్టు ; సూతక శూల, లేక వేధనతో
ముట్టు కలుగుటను గురించి నది.

110. ముట్టు తక్కువగాకలిగెడి (స్త్రీ)లకు గర్భాశయముయొక్క పనియందు ఈ వికల్పముకలుగుచున్నది ; మఱియును వారలు గొడ్రాండ్లుగనుండుట వాడుక. గర్భాశయముయొక్క నొప్పి అధికముగా ఉండును ; దానిని అదిమినయెడల నొప్పి అధికమగును ; తలనొప్పియు, వాఁతియు దీనిని అనుసరించియుండును ; మఱియును కడుపు దిగబడు మాదిరిగా అగుపడును. బాలింతరాండ్లకు కలుగు దానివలె, పడెడి రక్తమునందు నెత్తురుగడ్డలును, జవ్వు తుండ్లును చేరియుండును.

ముట్టు కుట్టు కలుగుటకు కారణము.

111. గర్భాశయముయొక్క లోపాశ్వాసమునందు ఆల్పతాపనముకలిగి, రక్తమును స్రవించెడి నరములు సంకోచమై ఈ రోగము పుట్టుచున్నది.

ముట్టు కుట్టు నకు చేయు చికిత్స.

112. ముట్టు స్రవించునపుడు, నొప్పియుండెడి చోటునుంచి రక్తముతీసినయెడల, ఉపయోగకరముగనుండును ; దినమునకు రెండుమాల్లు నడుము మునుగునట్లు వేడినీళ్లలో కూర్చుండఁబెట్టవచ్చును. ముక్కాలుబుడ్డి గంజినీళ్లలోనైనను, లేక వేడినీళ్లలోనైనను, ఓం చుక్కలు నల్లమందు ద్రావకమునుచేర్చి, దినమునకు రెండుమాల్లు ఆసనవస్థిచేయవచ్చును. ప్రమాణముహెచ్చగా ఉండునట్లు, కురాసాని ఓనుసత్తుతో కర్పూరమునున్న, నల్లమందునున్న, వాకరకలుగఁజేయు మందులనున్న చేర్చి యిచ్చినయెడల అధిక సౌఖ్యము కలుగును. జఠామాంసి, అమ్రోనియేటెడ్ టింగ్చర్ ఆఫ్ గ్వాకం, అసిటేట్ ఆఫ్ అమ్రోనియా అనెడి మందులగన్నియును ఇచ్చి, సౌఖ్యము కలిగియున్నది.

113. *During the interval*, local bleeding should be employed once every week ; an aloetic laxative must be daily exhibited ; the warm hip bath should be had recourse to once a-day ; and regular exercise strongly enforced. A well conducted course of mercury, so as to keep the system sensibly under its influence for several weeks, has, in a few instances, been beneficial.

MENORRHAGIA, OR PROFUSE FLOW OF MENSES.

114. By menorrhagia is meant, an immoderate secretion of the menstrual discharge ; either in the *quantity* which flows at the usual time, or in the *frequency* of its recurrence, or length of period.

Cause.

115. A plethoric and enfeebled condition of the system, with uterine congestion, and this generally connected with lax fibre and deficient tone in the extreme vessels of the uterus.

Treatment.

116. Every circumstance and pursuit, with all such articles of food as accelerate the frequency, and increase the force of the action of the heart and arteries, must be sedulously guarded against.

117. *During the term of menstruation*, absolute quietude of mind, and body in a recumbent posture, must be enjoined ; and cold may be applied to the

113. ముట్టునిలచి సాన్నమైనతర్వాత ప్రతివారమున్ను, గర్భాశయస్థానమునుంచి నెత్తురు తీయవలయును ; మూసాంబరము చేరినలఘువిరేచనములను ప్రతిదినమును ఇవ్వవలయును ; వేడినీళ్లయందు ప్రతిదినము నడుము మునుగునట్లు కూర్చుండఁబెట్టవలయును ; క్రమముగా వ్యాయామముచేయవని బలవత్కారముచేయవచ్చును ; రసమునిచ్చి నోరుపొక్కించి, కొన్నివారములవరకు రసముయొక్కవేగము దేహమునందు ఉండునట్లు చేసినమీఁద, కొందరికి సౌఖ్యము కలిగియున్నది.

కుసుమరోగము.

114. ముట్టు అధికముగాకలుగుటకు కుసుమరోగము అని పేరు ; దీనియందు ముట్టుయొక్క ప్రమాణము అధికముగనైనను, లేక ముట్టు అడుకడుకైనను కలుగును ; లేక ముట్టు కలిగియుండవలసిన దినములకు అధికముగా పడుచుండును.

కుసుమరోగము కలుగుటకు కారణము.

115. దేహమందు రక్తము అధికమై, ధాతువులు బలహీనము పొందియుండునపుడు, గర్భాశయమందున్న ధాతువులువదిలి, సన్న నెత్తురు నరములకు బలముతగ్గియుండుస్థితిలో, దానియందు నెత్తురుచేరి ఈరోగము కలుగుచున్నది.

కుసుమరోగమునకు చేయు చికిత్స.

116. హృదయముయొక్కయు, నాడులయొక్కయు పక్షని అధికపరచి, శక్తిన్ని హెచ్చించెడి హేతువులనున్న, యత్నములనున్న, భోజన పదార్థములనున్న, బహుజాగ్రతతో తొలగించవలయును.

117. ముట్టు కలిగియుండునపుడు, స్త్రీని కదలక వెల్లవెలికల పరుండఁబెట్టి, మనస్సును నిశ్చలముగనుంచవలయును ; తడిబట్టను మర్తస్థానమందును, నడుముమీదను వేయవచ్చును. నాడియొక్క

pubes and loins. Should there be much vascular action, the *potassæ nitræ*, in doses of five grains every hour, is useful ; but if the pulse is feeble, the mineral acids liberally administered will sustain the vital powers, and perhaps constrict the secerning vessels. The superacetate of lead, with acetic acid and opium, may be advantageously administered.

118. *During the interval*, a few ounces of blood may be advantageously removed from the uterine region ; an injection, composed of equal parts of the *liquor aluminis compositus* and distilled water, should be thrown into the vagina, three times a-day ; the hip bath cold ; or the application of cold water to the loins and pubes, by the bidet, or by a sponge or cloth, ought to be employed every morning ; and, if convenient, sea-bathing may be tried. In addition to these means, sexual separation, with the avoidance of fluids as much as possible, and moderate regular exercise, must form part of the plan of treatment.

CONCEPTION.

119. Before entering on an examination of the contents of the gravid uterus, the obscure but interesting subject of *conception* must be alluded to : any deeper investigation of it would only serve to convince the enquirer, that scarcely any practical advantage could result from the pursuit. The works of Malphigi, Harvey, Spallanzani, Blumenbach, Denman, and Ryan, may be consulted with advantage on this function.

గతి తీవ్రముగనుండినయెడల, ఘంటకు ఒకతూరి, ఐదు ఉద్దల యెత్తు పెట్టుప్పును ఇచ్చుటచేత సుగుణముకలుగును ; అట్లు లేక నాడి క్షీణించియుండెనేని, గంధకపులును మొదలుగాగల లోహ పులుసులను ధారాళముగా ఇచ్చినయెడల, దాఢ్యమును నిలుపును ; మఱియును, స్రవించు రక్తనరములను సంకోచపఱచును. సూపర్ అసిటేట్ ఆఫ్ లెడ్, అనెడి వంగ ఉప్పుతో, అసిటిక్ ఆసిడ్ అనెమ ద్రావకమున్ను, నల్లమందున్ను, చేర్చియిచ్చినయెడల సుగుణము కలుగును.

118. ముట్టునిలచి స్నానమైన తర్వాత, గర్భాశయముండెడి చోటునుంచి కొంచము రక్తముతీసిగయెడల, సుగుణము కలుగును. లైకర్ అల్యూమినస్ కంపాసిటస్ అనెడి పటికారముచేర్చి చేసిన జలముతో, సమము మంచిసీళ్లనుచేర్చి, దినమునకు మువ్వారు యోగలోపల వస్త్రీచేయవలయును. చల్లనీళ్లలో నడుము మునుగునట్లు కూర్చుండఁబెట్టవలయును. బట్టనైనను, లేక స్పంజునైనను చల్లనీళ్లలో తడిపి, ప్రతిదినము ప్రాతఃకాలమునందు, మర్తస్థానముమీఁదను, నడుముమీఁదను వైచిపెట్టవలయును ; అనుకూలపడినయెడల, సముద్రస్నానమును పరిక్షించవచ్చును. మీఁదచెప్పిన ంకిత్సలతో, సతి పురుషుల నిద్దరిని వేరుపరచి, సీళ్లను అధికముగాత్రాగక చేయవలయును ; ప్రతిదినమును ఉపాయముగా బైటతిరుగునట్లు చేయవలసినది.

పిండోర్పత్తిని గురించినది.

119. పిండమునిలచిన గర్భాశయమునందుండెడు వాటినిగురించి యోచించుటకుముందు, గూఢముగను, ఇంపుగను ఉండెడి ంషయముగు, గర్భోత్పత్తిని యోచించవలయును : దీనిగురించి మిక్కిలి సూక్ష్మముగ విచారించడము అంత్యమున, విచారించు వానికి అనుభవమునకైన ఫలము పమియునుకలుగదు అని స్పష్టముగా తెలియపరచును. మాల్పిజియె, హావిన్, స్పల్జానై, గ్ల్యుమెజాబాక్, డెవ్లాన్, రైయన్, అనువారిచే రచియింపఁబడిన గ్రంథములను విచారణచేసినయెడల, గర్భోత్పత్తిని చక్కగ నెఱుంగవచ్చును.

120. It appears to be essential to fecundation, that, on the part of the *female*, the ovaria contain some vesicles in a healthy condition, and all the passages to them unobstructed; on the part of the *male*, the testicles must be in a healthy state, so that semen may be secreted. In general, there is both in the male and female a determination of blood to the whole genital system, constituting the venereal œstrum, but this is not essential; and, as the immediate cause of impregnation, there must be sexual intercourse.

121. The male semen having been transmitted through the uterus, and by the tubæ Fallopiianæ, to the ovaries, stimulates one or more of the vesiculæ Graafianæ, which *ab origine* appear to contain ova and the rudimental matter of the fœtus. Some physiologists doubt this.

122. The fimbriated extremities of the tubes expand and embrace the ovaria, having become during the coitus ready to receive the ovum, which is about to escape from the ovarium. The impregnated ovum bursts through the peritoneal covering of the ovarium, and enters the grasping and open end of the Tuba Fallopiana, of the fecundated side; along which it is conveyed into the uterus in about three weeks after conception, there gradually to undergo its complete development. Although this is the opinion generally entertained, Sir E. Home says he has seen the ovum in the womb at the end of eight days.

120. గర్భము ధరించుకొఱకు, (స్త్రీ)యందు నాదాశయముల లో, కొన్ని బుగ్గలు సౌఖ్యస్థితియందు ఉండవలసినది; మఱియును వాటికి పోవుమార్గములన్నియు తటస్థము లేక ఉండవలయును. పురుషునియందో, వృషణములు ఇంద్రియమును కలుగఁజేయు నట్లు సౌఖ్యస్థితియందు ఉండవలయును. సాధారణముగా (స్త్రీ) పురుషులకిద్దరకును, జననావయవములు అన్నిటియందు రక్తము అధికముగాచేరి, లింగముయొక్క లేవడమును కలుగఁజేయును; ఐ నను పిండధారణము కొఱకు లేవడము అవశ్యకములేదు; సంయో గమే ఉండవలసినది; అదియే పిండోత్పత్తికి ముఖ్యకారణము.

121. పురుషునియందుండి పడు శుక్లము, గర్భాశయమునందు ప్రవేశించి, నాదవాహి మార్గముగా నాదాశయమునకుపోయి, నా దబుగ్గలలో ఒకటికైనను, లేక కొన్నిటికైనను ప్రాణ ప్రతిష్ఠ చే యును; ఆ బుగ్గలయందు నాదము అనెడి పిండాండములు అణిగి యుండును; పిండాండము అనెడి ఈ గ్రుడ్డులో, పిండముయొక్క మూలాధారవస్తువు అణిగియుండునట్లు కనుపడుచున్నది. కొన్ని ప్రకృతివిషయ విచారణ పండితులు దీనిని సంశయించుచున్నారు.

122. నాదాశయమునుంచి బైలుపడుటకు సిద్ధముగనుండెడి పిండాండమును జాగ్రత్తగా ఏమకొనుటకు, సంయోగకాలమునం దు, నాదవాహులయొక్క కుచ్చులు వికసించి, నాదాశయము ను కప్పుకొనును. ఫలపశిన పిండాండము, నాదాశయముయొ క్క పెరిటినియం అనెడి జవ్వ కప్పును చీల్చుకొని, ఆ తట్టుననే కవ్వి తెరచుకొనియుండు నాదవాహియందు ప్రవేశించును. ప్రాణ ప్రతిష్ఠయై, సుమారు మూడువారములలో ఆ పిండాండమును, గర్భాశయమునకు కొనివచ్చి చేర్చును; అక్కడ ఈయండము క్ర మేణా వృద్ధియై పూర్ణమగును; దీనిని కళ అనుదురు. ఈ అభి ప్రాయము కలిగియుండినను, ఎనిమిదవ దినమున, గర్భాశయమం దు నాదము అనెడి పిండాండమును తాము చూచినట్లు, శ్రీ - ఇ - హ్యం అను దొరగారు చెప్పుచున్నారు.

OVUM, OR EGG.

123. The result of conception having been traced into the uterus, it contains the primordial parts of the child, although they can scarcely be detected, on account of their minuteness and transparency.

124. It will be found to have two membranous coverings, having a gelatinous substance interposed between them. They are, the

Chorion, and

Amnion ;

the latter being the inner, and the former the outer covering of the foetus. These, with the

Liquor amnii,

a fluid secreted by the amnion, constitute the complete ovum.

125. Immediately after conception, the vessels of the interior and highly vascular surface of the uterus take on increased action, and secrete a thick, extremely tender, lacerable, and cribriform membrane which may be divided into two laminae ; the one in contact with the uterus, bearing the name of

Tunica decidua uteri ;

and the other, from being reflected on the first, is called,

Tunica decidua reflexa.

126. The tunica decidua uteri remains as the proper membrane of the uterus until after parturition, when

నా ద ము అ నె డి పిం డాం డ ము ను గు రిం చి న ది.

123. గర్భాశయమునందు వచ్చిచేరిన ఫలపడిన నాదమందు శిశువుయొక్క ప్రథమభాగములు ఉన్నవి; అవి బహుసూక్ష్మము గను, తేటగను ఉండుటవలన కనిపెట్టుట కష్టము.

124. దానిని చూచినయెడల, అది రెండు జవ్వులను కలిగియుండును; వాటిని జరాయువులు అనుచురు; ఆ జరాయువుల నడుమ, స్నిగ్ధపదార్థముండును. ఆ జరాయువులు ఏవియన,—

పై ని జ రాయు, లేక పిండాండముయొక్క పై పొర.

లో ని జ రాయు, లేక పిండాండముయొక్క లోని పొర.

వీటియందు ఆమ్నియన్ అనెడి లోనిపొర, పిండముతోచేరినట్లు లోప్రక్కనున్న, కోరియన్ అనెడి వెలుపలిపొర, వెలుపలి ప్రక్కనున్న ఉండును. ఇవియును,

జ రాయు జలమును

(లోనిపొరనుంచికలిగి, చేరియుండెడునీరు) చేరి, నాదము అనెడి, పిండాండము అగుచున్నది.

125. గర్భము ధరించినతోడనే, గర్భాశయముయొక్క లో ప్రక్కనుండెడి రక్త నరములయొక్క పని అధికమై, దళముగను, మిక్కిలి మృదువుగను, చింపతగినదిగను, జల్లడకండ్లవలెను ఉండెడి, ఒకవిధమైన జవ్వును కలుగఁజేయును; ఈ జవ్వును రెండు పొరలుగా భాగించవచ్చును: గర్భాశయముతో అంటుకొనియుండు పొరను,

గ ర్భా శ య ము యొ క్క రా లి పో వు పొ ర

అనియును, దీనిమీఁద తిరిగియుండు మరియొక పొరను,

రా లి పో వు పొ ర యొ క్క వె ను క వా లు పొ ర

అనియును, చెప్పఁబడును.

126. ట్యూనికడెసిడ్వయా యూటరై, అనెడి రాలిపోవు కవచము, ప్రసవము ముగియువరకు, గర్భాశయముతో చేరియుం

it is discharged with the lochiæ, a portion having come away with the chorion. The tunica decidua reflexa is extremely thin, and becomes much more so as the ovum increases in size : in the earlier months of utero-gestation, it may be easily separated from the tunica decidua reflexa, but after the fourth or fifth months, from constant pressure against it, it becomes as it were identified with it, and no longer distinguishable : hence, on dissection of the gravid uterus, during the latter periods of pregnancy, we can detect but three membranous coverings between the uterus and the foetus, viz, the tunica decidua uteri, the chorion, and the amnion.

127. The *liquor amnii*, which distends the involucra or membranes, seems principally intended to preserve the delicate foetus from the pressure of the uterus during gestation ; and during parturition, to perform the office of a soft and inimitable wedge, by which the os uteri and other parts are prepared for the passage of the child.

128. In the fourth volume of the Medico-chirurgical Transactions, an analysis of it, by Dr. Bostock, is given. It has also been analysed by Vauquelin, Berzelius, and Scheele.

PLACENTA, OR AFTER-BIRTH, AND FUNIS UMBILICALIS, OR NAVEL STRING.

129. The *placenta*, or after-birth, constitutes the medium of communication between the mother and

డును; తర్వాత దానియందు కొంచము, కోరియన్ అనెడి జవ్వ
తో ముందువచ్చి, మిగిలినది మురికితో పడిపోవును. ట్యూనిక డె
సిడ్యూయా రిస్లేక్స్, అనెడి వెనుకవాలు కవచము, మిక్రీలి సన్న
దిగా ఉండును; నాదము వృద్ధి అగుచురాగా, అది మిక్రీలి సన్న
దగుచూవచ్చును: గర్భముధరించిన ముందు మాసములలో ఈ జవ్వ
ను, మరియొకటినుంచి ప్రత్యేకపరచవచ్చును; ఐతే, నాలుగు ఏ
దుమాసములు గడచినతర్వాత, దానియందు ఎల్లప్పుడును బరు
వుండుటవలన, రెండు కవచములున్న ఒకటిగా ఏక్యమగుచు
న్నవి; అప్పుడు దాని తెలిసికొనుట దుస్థరము; దీనివలన గర్భ
ముధరించిన కడమాసములలో, గర్భాశయమును ఛేదించిచూచిన
యెడల, గర్భాశయమునకును, పిండమునకును నడువ, మూడే
పొరలుగల కవచము (జరాయు) కనబడును; ఆ జవ్వ లేనియన,—
మొదటిది, గర్భాశయముయొక్క రాలిపోవుపొర; రెండవది,
పైని జరాయువు; మూడవది, లోని జరాయువు.

127. జరాయు అనెడి జవ్వలను నింపిపెట్టుకొనియుండెడి
జలమును జరాయు జలము అనుదురు; పిండము పెరుగుచువ
చ్చునపుడు, గర్భాశయము అణియక భద్రపరచుటకు ఈ జలమును
కలుగజేసియున్నదని కనుపడుతున్నది; మఱియును ప్రసవకాల
మునందు ఈ నీరు, బుడ్డవలె ఏర్పడి, గూటము రీతిని గర్భాశయము
యొక్క ముఖమునున్న, మరికొన్ని హృదువైన భాగములనున్న
విశాలపరచి, శిశువువచ్చుటకుగాను దారిని సిద్ధపరచుటకు కలుగ
జేసియున్నదిఅనియును, అగుపడుచున్నది.

128. ఈ నీటియొక్క విభజనము, మెడికోకిరజిక్ అల్ ట్రా
న్స్మిన్ అనెడి గ్రంథముయొక్క నాలవ సంపుటమునందు, డాక్టర్
బోస్టాక్ అను పండితునిచే నివ్వబడియున్నది. వాక్యలిక్, బె
ర్టీలియస్, పీలి అను పండితులున్న దీనిని విభజించియున్నారు.

మావి, బొడ్డు తీగ, వీటియొక్క వివరణము.

129. మావి, తల్లికిని బిడ్డకును సంబంధముచేయు వాఘ్య పదా
ర్థముగా ఉన్నది. అది దళముగానున్న, హృదువుగానున్న, గుం

the child. It is a thick, soft, round, lobulated, spongy, vascular mass, adhering by vessels to the fundus, or anterior and superior part of the uterus, and connected to the foetus by the funis umbilicalis.

130. It consists of a maternal and foetal portion, which have no communication by continuity of canal, so that if it be injected by the uterine vessels the injection does not pass from them into the foetal part of the placenta, nor from the umbilical vessels into the maternal portion.

131. The maternal or cellular half of the placenta appears to be formed by the uterine vessels shooting into the decidua; and the foetal half, or that portion in which the two umbilical arteries ramify minutely over the maternal cells, is probably formed by the shaggy and external layer of the chorion.

132. The placenta is not to be seen as an appendage to the ovum till nearly the completion of the second month.

133. Functions analogous to *respiration* and *nutrition* are probably performed by the placenta. In this organ the blood acquires the stimulating and nutritious qualities essential to the existence and growth of the foetus.

134. In the human female, the number of placenta usually correspond with the number of children.

135. The *funis umbilicalis*, or navel string, is the means of connexion between mother and child.

డ్రగానున్ను, ఉంటలుకలిగినదిగానున్ను, సముద్రపు పాచివలెను, నెత్తురునరములచేత పర్పడిన ముద్దగానున్ను, గర్భాశయముయొక్క అడుగునందైనను, లేక పైప్రక్కముందుపాశ్చాత్యమందైనను నరములవలన అంటుకొనియుండును. మఱియును అది బొడ్డుతీగచే పిండముతో సంబంధించియున్నది.

130. మావికి తల్లిభాగము అనియును, శిశువుభాగము అనియును రెండుభాగములుకలవు. వీటియందుండు నరములు ఒకభాగమునుంచి మరియొకభాగమునకు పారి సంబంధించియుండువు. ఇట్లుండుటవలన చిన్నని గొట్టముతో నీళ్లను, గర్భాశయ నరములలో చిమ్మినయెడల, అది శిశువుభాగమునకు రానేరదు; లేక శిశువుభాగమునుంచి చిమ్మినయెడల, అది తల్లిభాగమునకు పోనేరదు.

131. మావియొక్క తల్లిభాగమైన అర్ధభాగము, గర్భాశయముయొక్క నరములు, రాలిపోవు పొరలో ప్రవేశించి యేర్పడియుండునట్లు కనుపడుచున్నది. శిశువుయొక్క అర్ధభాగము, పైని జరాయువుచేత పర్పడియుండునట్లు కనుపడుచున్నది. ఈ భాగమందు బొడ్డుతీగయొక్క రెండునాడులు సూక్ష్మముగా వ్యాపించియుండును.

132. రెండుమాసములు పూర్తియగుటకు ముందు, పిండాండమునకు ప్రత్యేకముగా మావి అగుపడుటలేదు.

133. శ్వాసమునకును, పోషణకును తుల్యమైనపనులు, మావిచేత చేయఁబడునట్లు కనుపడుచున్నది. శిశువు జీవించియుండుటకును, పెరుగుటకును ముఖ్యమైన ఉత్సాహ పోషణగుణములను, రక్తము, దీనియందు పొందుచున్నది.

134. స్త్రీయందు శిశువులు ఎన్నియున్నవో అన్ని మావులుండును.

135. తల్లికిని, శిశువునకును సంబంధముచేయుటకు బొడ్డుతీగ కారణమగుచున్నది.

136. It is composed of two arteries, which originate from the internal iliacs of the child; and of one vein, which returns the blood from the placenta to the foetus. These vessels are united by a gelatinous substance, and enveloped in a sheath, formed by a duplicature of the chorion and amnion. The funis is usually about twenty inches in length, and the vessels run in a spiral direction. It has nerves from the grand sympathetic.

FŒTAL STRUCTURE AND PECULIARITIES.

137. So minute are the different parts of the foetus, for several weeks after impregnation, that even when submitted to microscopic examination, it presents itself only as a gelatinous, semi-transparent, greyish mass.

138. At the *fourth week* of utero-gestation, there exists an oviform mass, of about the size of a hazelnut, consisting of the chorion, with a beautiful shaggy covering, principally composed of its vessels; of the amnion; liquor amnii; and foetus, which appears only as an opaque spot, not exceeding in size a large ant.

139. By the *fifth week*, the foetus resembles in shape and size the malleus of the internal ear, being about a quarter of an inch in length. About the *sixth week*,

136. ఇది రెండు నాడులనున్న, ఒక నాళమునున్న కలిగి యున్నది. నాడులు, శిశువు యొక్క ఇంటర్నల్ ఇరియాక్స్ అనెడు నాడులనుంచి ఉత్పత్తి అగుచున్నవి; నాళము, మావినుంచి, పిండమునకు రక్తమును కొనివచ్చుచున్నది. ఈ నరములు జిగట గల పదార్థమువల్ల చేర్పబడియున్నవి. మఱియును జరాయుల యొక్క మడతలచేత ఏర్పడిన ఒక ఒరవల్ల చుట్టబడియున్నవి. బొడ్డుతీగ సుమారు ఇరువదియంగుళముల నిడివికలిగియుండుట వాడుక ; మఱియును, దానినరములు మలుచుట్టువలె చుట్టుకొనియుండును. దీనికి, గ్రాండ్ సింపెటెటిక్ అనెడు నరముల సమూహముననుంచి స్పృశనరములు వ్యాపించియున్నవి.

గర్భాశయమునందుండెడి శిశువు యొక్క
ఏర్పాటును, దానియందుండు విశేషములను
గురించి నది.

137. గర్భము ధరించి కొన్నివారములు అగువరకు, పిండము యొక్క భాగములు మిక్కిలి సూక్ష్మముగనుండును; భూత అద్దముతో చూచినప్పటికిన్ని, బంకవలె, తేటగా, బూడిదవన్నెకలిగిన ముద్దవలె అగుపడును.

138. గర్భము ధరించిన నాలవ వారమున అండాకారమై, హేజెల్ నట్ అనెడు గింజప్రమాణమైన ముద్దయొక్కటి కనుపడును. అది జరాయుచేత ఏర్పడినదై, పైపొర ముచ్చటైన బొచ్చుమయముగా, ముఖ్యముగ నెత్తురునరములచేత ఏర్పడినదై యుండును. దీనిక్రింద లోపొరయుండును. లోపొరలోన జరాయు జలము ఉండును; ఆ జలమందు ఒక మందమైన చుక్క కనుపడును; అదే పిండము. ఆ పిండము ఒక పెద్దచీమ ప్రమాణము ఉండును.

139. ఐదవ వారమున పిండము ఆకారప్రమాణములయందు చెడిలోనుండెడి సుత్తైరూపముగల ఎముకవలె, సుమారు కాలు అంగుళము నిడివికలిగి యుండును. సుమారు ఆఱవ వారమున

it resembles the section of a French bean in its form ; the budding extremities may be traced, and its head and body are nearly equal in size.

140. At the *seventh* or *eighth week*, all the parts are distinctly formed, and the fœtus is from one to two inches in length, and about three drachms in weight.

141. During the *third month*, the length is about six inches.

142. By the *fifth month*, it is usually ten inches long.

143. At *seven months*, it is about fifteen inches in length.

144. And at the termination of the *ninth month*, or the full period of utero-gestation, the average length is twenty inches, and the average weight seven pound.

PECULIARITIES OF THE FÆTUS.

145. The *kidneys*, *capsulæ renales*, and *liver* are disproportionably large ; the *lungs* are nearly black, collapsed, and of greater specific gravity than water, because they have not been distended by air. Until the seventh month, the pupil is occupied by a highly vascular membrane termed *membrana pupillaris*.

146. In the anterior mediastinum, there is the *thymus gland*, composed of two lobes : in the female, the *ovaria* are very much elongated ; and the *clitoris* often so much so as to be mistaken for a penis ; and

రూపమునందు సగము చిక్కుడివిత్తువలె ఉండును. అప్పుడు చేతులు, కాళ్లు, మొలచుటను కనిపెట్టవచ్చును: దాని శిరస్సున్న శరీరమున్న ప్రమాణమునందు ఒకటిగ నుండును.

140. ఏడు, లేక ఎనిమిదవ వారమున, అవయవములు అన్నియును స్పష్టముగా ఏర్పడియుండును. శిశువు ఒకటిమొదలు రెండు అంగుళముల నిడివి కలిగినదిగను, సుమారు మూడువరహాల యెత్తు కలిగినదిగను, ఉండును.

141. మూడవ మాసములో దానినిడివి సుమారు ఆరు అంగుళములు ఉండును.

142. ఐదవ మాసమున సాధారణముగా పది అంగుళముల నిడివి ఉండును.

143. ఏడవ మాసమందు దానినిడివి సుమారు పదునైదు అంగుళములు ఉండును.

144. మఱియు తొమ్మిదవ మాసము నిండినపిమ్మటగాని, లేక పూర్ణాగభాకాలమునందు దానినిడివి సరాసరి ఇరువది అంగుళములును, ఎత్తు సరాసరి ఏడుపౌండ్లును, ఉండును.

పిండము యొక్క విశేషములు.

145. మూత్రగుండెలున్న, వాటిమీదనుండెడి కాస్త్రాల్లిరీ నేలిస్ అనెడు వస్తువులున్న, యకృష్టిండమున్న, ప్రమాణమునకు హెచ్చియుండును; పుబ్బసములు నల్లవడిగా శుష్కమై ఉండును; మఱియు దానిలో గాలి చొరబడి పెద్దదిచేయనందువలన, అదినీళ్లలో మునిగిపోవును. ఏడవ నెలవరకు కనుపాప, నరములచేత ఏర్పడిన జవ్వవల్ల మూయబడి ఉండును; దానికి కనుపాప జవ్వ అని పేరు.

146. రొమ్ముయొక్క ముందటిచోటులో, రెండు ఉంటలు చేరిన తైమస్ గ్లాండ్ అనెడి గోళమున్నది: ఆడు బిడ్డలో, నాదాశయములు మిక్కిలినిడివియై ఉండును; యోనిలింగము కొందరికి శిశ్నమని తప్పుగ ఎంచబడునటుల అంత, పెద్దదై ఉం

in the male, the *testes* are lodged on the *psoæ* muscles until the seventh month, after which they descend into the scrotum. The *bones* (except those of the ear) are partly cartilaginous at birth, and for some time afterwards.

147. Besides these, there are several peculiarities in the foetus appertaining to the circulation of blood, viz., the *two umbilical arteries* and the *umbilical vein*, before described; the *canalis venosus*, a short branch between the umbilical vein and the left vena cava hepatica; the *canalis arteriosus*, an artery arising from the pulmonary artery, and passing obliquely into the aorta; and an opening in the septum of the auricles, called the *foramen ovale*.

FŒTAL CIRCULATION.

148. The umbilical vein takes up blood from the cells of the placenta, by the bibulous orifices of its minute ramifications, and conveys it through the umbilicus along the suspensory ligament to the under surface of the child's liver. On entering the substance of the liver, the umbilical vein empties itself into the left sinus of the *venæ portarum*, then divides into two branches, one terminating in the *vena porta*, the other (the *ductus venosus*) in the left vena cava hepatica, just as it is about to enter the vena cava inferior; so that the blood of the umbilical vein arrives at the heart under two conditions, one part has passed through the circulating system of the liver,

డును; మగబిడ్డలో వృషణములు, ఏడవమాసమువరకు కడుపులోనుండెడి, సోయిసుస్పిల్స్ అనెడి కండలమీద నిలచియుండును; అటుతర్వాత అవి అండకోశమునకు దిగుచున్నవి. చెవులయొక్క కలుతప్ప తక్కిన ఎముకలు అన్నియును, ప్రసవకాలమునను, ప్రసవించి కొన్నిదినములు అగువరకును, వృదువుగనుండును.

147. మీదచెప్పినవికాక, పిండములో రక్తము పారుటయందు అనేక విశేషములు ఉన్నవి; అవి యేవియన,—పైనచెప్పియుండెడి బొడ్డుతీరగా నాడులు రెండు, దాని నాళము ఒకటి; నాభినాళముననుంచి ఎడమప్రక్కటి యకృష్ణండనాళమునకు పోవునట్టి కెనాలిస్ వీనోసిస్ అని చెప్పబడు పొట్టికొమ్మనరము; పుబ్బసనాడినుంచి పుట్టి వంకరగాపోయి బ్రహ్మన్నాడితో చేరెడి కెనాలిస్ ఆర్టీరియోసిస్ అని చెప్పబడు నాడి; మఱియును, శ్రవములకు నడుమనుండెడి మరుగున, పారేమక ఒవేలి అనెడి రంధ్రము.

పిండముయొక్క రక్తవ్యాపనము.

148. మావియొక్క బొక్కలలోనుండెడి రక్తమును, బొడ్డుతీరగానాళము, దాని సన్ననరములయొక్క శాఖలచే పీల్చుకొని, బొడ్డుద్వారా, సస్పెన్సరీలిగమెంట్ అనెడి బంధనము మార్గముగా, శిశువుయొక్క యకృష్ణండమునకు క్రింద కొనిపోవుచున్నది. బొడ్డునాళము యకృష్ణండములో ప్రవేశించి, తనయందుండు రక్తమును, ఎడమప్రక్కటి వీనిపోర్టేరం అనెడి కార్జనాళములయందు పోయును; తర్వాత నాభినాళము రెండు శాఖలు అగును; వీటియందు ఒకటి, వీనాపోర్టా అనెడి నాళముతోనున్న, డక్టస్ వీనోసిస్ అనెడు మరియొకశాఖ, ఎడమప్రక్కటి వీనకేవా హిప్పాటికా అనెడి నాళముతో, అది అధోబ్రహ్మన్నాళముతో చేరెడు చోటుననున్న, కలియుచున్నవి; ఈ ప్రకారము బొడ్డుతీరగానాళమునందుండెడి రక్తము రెండువిధములుగా హృదయమందు వచ్చి చేరుచున్నది; ఒక భాగము యకృష్ణండమునందు వ్యాపనమై

the other has passed directly. Thus the blood of the umbilical vein arrives at the left auricle, and there mingles with the blood returned to the heart by the vena cava. (It is necessary to bear in mind that the contraction of the two auricles is synchronous, as is also that of the two ventricles ; and that the contraction of the auricles alternates with that of the ventricles, and the same with their dilatation.)

149. *During the dilatation of the auricles* the blood which has passed through the system of the foetus, and that which has circulated through the placenta, is impelled into the right auricle, fills it, rushes through the foramen ovale into the left auricle, and there meets with a portion of blood that has circulated through the lungs, and is returned by the pulmonary veins : in this way are both auricles filled, and they contract.

150. *During the contraction of the auricles* the blood of the right passes into the right ventricle, and the blood of the left into the left ventricle.

151. *During the contraction of the ventricles* the blood of the right is forced into the pulmonary artery, from which by far the greater part of it passes by the *ductus arteriosus* into the aorta, whilst a small portion of it is propelled through the lungs, to be returned to the heart by the pulmonary veins. The blood of the left is projected into the aorta, and meets with that of the right, which has passed through the pulmonary artery and *ductus arteriosus*. The aorta and its various ramifications convey it over the whole system,

నది; మరియుకటి నేరుగా పోయినది. ఈ ప్రకారము బొడ్డుతీగ నాశమునందుండెడి రక్తము హృదయముయొక్క యెడమ శ్రవమునకువచ్చి, అక్కడ బ్రహ్మన్నాశమువల్ల మరలతీసుకొనిరాబడిన రక్తముతో మిశ్రమమగుచున్నది. (హృదయముయొక్క శ్రవములు రెండున్ను ఏకకాలమునను, జతరములు రెండున్ను ఏకకాలమునను సంకోచించుచున్నవి; మరియు, శ్రవములు సంకోచించినవెనుక, జతరములు సంకోచించుచున్నవి; ఆప్రకారమే, శ్రవములు వికసించినతరువాత, జతరములు వికసించుచున్నవి; ఈక్రమమును మనము మరియుకూడము.)

149. శ్రవములు వికసించునపుడు, శిశువుయొక్క దేహమందు వ్యాపించిన రక్తమున్ను, మావియందు వ్యాపించిన రక్తమున్ను, కుడి శ్రవమునందు వచ్చిచేరును; అది నిండినపిమ్మట, అండాకారమైనరంధ్రమార్గముగా ఎడమశ్రవమునకుపోయి, అక్కడ పుబ్బుసమునందు వ్యాపించి, పుబ్బుసనాశములద్వారా మరలవచ్చిన రక్తముతో కలియుచున్నది: ఈ ప్రకారము రెండు శ్రవములున్ను నిండి, సంకోచమగుచున్నవి.

150. శ్రవములు సంకోచమగునపుడు, కుడి శ్రవమునందుండెడి రక్తము, కుడి జతరమునకును, ఎడమ శ్రవములోనుండెడి రక్తము, ఎడమ జతరమునకును, పోవుచున్నది.

151. జతరములు సంకోచించునపుడు, కుడిప్రక్కనుండెడి రక్తము పుబ్బుసనాడికి ఎక్కును; దానినుంచి అధికరక్తము డక్టస్ ఆర్టీరియోసస్ అనెడు నరముద్వారా, బ్రహ్మన్నాడికి పోవును; కొంచెరక్తము పుబ్బుసమునకుపోయి, పుబ్బుసనాశములద్వారా, హృదయమునకు మరలివచ్చును. ఎడమప్రక్కటి జతరమునందుండెడి రక్తము, బ్రహ్మన్నాడియందు ప్రవేశించి, పుబ్బుసనాడి, డక్టస్ ఆర్టీరియోసస్ అనెడు నరము, వీటిద్వారా ప్రవేశించిన కుడిప్రక్కటి రక్తముతో సంగమము అగుచున్నది. బ్రహ్మన్నాడియును, దానియొక్క శాఖలును, సర్వాంగమునకున్ను

where, having performed its different functions, the greater part of it is returned to the heart by the vena cava; but a portion diverges from the general circulating system, and is conveyed in its deteriorated or venous state to the placenta, by the umbilical arteries, to have the requisite changes there worked upon it, and to be again returned by the umbilical vein in the way described.

GRAVID UTERUS.

152. In consequence of impregnation, the uterus receives increments of new matter in all its component parts. Thus the calibre of the blood-vessels and lymphatics becomes increased, so that, at the full term of gestation, the walls of the womb are not thinner than when the organ was unimpregnated, though at this time it is very greatly augmented in bulk.

153. Not only does this viscus undergo so material an alteration in its bulk, but it becomes changed from being pyriform to the shape of an egg, having its smallest extremity downwards.

154. After parturition, the depletion of its blood-vessels, and the contraction of its muscular fibres, rapidly diminish the bulk of the womb; and the activity of its absorbents restores it in a few weeks to nearly its original dimensions. During pregnancy, the womb occupies the anterior part of the abdomen, being pressed forward by the abdominal viscera, which are attached posteriorly by the mesentery to the spine, by which arrangement the uterine axis is made to

వ్యాపింపజేయుచున్నది; అక్కడ అది అనేకవిధమైన పనులను ముగించినతర్వాత, బ్రహ్మన్నాశముద్వారా అధిక రక్తము హృదయమునకు మరలివచ్చుచున్నది; ఐతే, దానియందు ఒకభాగము, సర్వాంగము వ్యాపించెడి రక్తమునుంచి ప్రత్యేకమై, చెడినస్థితిలో, బొడ్డుతీగ నాడులమార్గముగా, మావికి కొనిపోవబడుచున్నది; అక్కడ, ఆ చెడిన రక్తము శుద్ధియై, బొడ్డుతీగ నాశమార్గముగా, మరలివచ్చి, ముందుచెప్పినప్రకారము వ్యాపించును.

పిండముధరించిన గర్భాశయముయొక్క వివరణము.

152. గర్భము ధరించినందువలన, గర్భాశయము క్రొత్త ధాతువులను తీసుకొని వృద్ధియగుచున్నది. ఈ ప్రకారము రక్తనరములయొక్క ద్వారమును, శోషణ నరములయొక్క ద్వారమును పెద్దది అగుచున్నవి. పూర్ణగర్భమునందు గర్భాశయము అధికముగా పెద్దదియైనను, దానియొక్క ప్రక్కలు, గర్భము ధరించుటకుముందు ఉండినదానికన్నను సన్నది అగుటలేదు.

153. ఈ అవయవము గాత్రమునందు పెద్దది అగుటయేకాక, రూపమునందును, జామ పండువలెనుండునది, అండాకారమగుచున్నది; అప్పుడు దానియొక్క కుటచని మొన క్రిందికి చూచినట్లు ఉండును.

154. ప్రసవమైనవెనుక, రక్తము కారుటచేతను, మాంసయానలు సంకోచించుటచేతను, గర్భాశయముయొక్క ప్రమాణము అతిశీఘ్రముగా చిన్నది అగుచున్నది; శోషణ నరములయొక్క పని జాగ్రత్తయై, కొన్ని వారములలోపల గర్భాశయము పూర్వ ప్రమాణమునకే వచ్చుచున్నది. కడుపుతోనుండునపుడు, వెనుదంటుతో వెనుకప్రక్కగా మిసెట్టి అనెడి జవ్వులచేత కట్టబడి యుండెడి పేగులచే ముందుకు అణచబడి యుండుటచేత, గర్భాశయము కడుపునకు ముందుప్రక్క గనుండును; ఈ యేర్పాటువలన, గర్భాశయముయొక్క మధ్యరేఖ కూపక పల్లముయొక్క

approach that of the pelvis, and compression of the blood-vessels that run close to the spine is thus prevented.

EVIDENCES OF PREGNANCY.

155. Some women pass through the whole term of utero-gestation with but little or no disturbance of the constitution : but in addition to suppression of the menstrual secretion, there are generally other symptoms, which contribute to inform us of the existence of pregnancy.

156. *Suppression of the menses* is one of the first and most common proofs ; but, as this may result from disease, it cannot be universally relied on ; and sometimes menstruation will continue for some months after impregnation.

157. *Irritability of body and mind*, in consequence of the intimate sympathy subsisting between the uterus and every other part of the system, is another presumptive evidence. This irritability is evidenced by disturbed sleep, febrile excitement, nausea, vomiting, dyspepsia, and peevishness.

158. *Enlargement of the breasts* usually accompanies pregnancy, and is combined with lancinating pains through these glands ; and often with the secretion of a whitish serum. But these symptoms will sometimes arise from a diseased condition of the uterus.

159. *Darkened and enlarged areolæ* are said to be the best individual proof of impregnation in first pregnancies ; but to be able safely to rely on this appearance, much judgment and experience are necessary.

మధ్యరేఖకు సరియైయుండునట్లు చేయఁబడియున్నది; మఱియును, వెనుదంటు సమీపమున పారెడి రక్తనరములకు దీనివలన బరువు కలుగుటలేదు.

గర్భచిహ్నములు.

155. కొందరు స్త్రీలు గర్భము ధరించినది మొదలు, ప్రసవ కాలమువరకు దేహసౌఖ్యమేమియును పొందక ఉండుదురు; ఐతే ముట్టునిలచియుండుటయే కాక, గర్భము ధరించియున్నదని తెలియపరచుటకు కొన్ని గురుతులును దానితో అనుసరించియుండును.

156. ముట్టునిలచుట గురుతులలో మొదటిగను, సాధారణముగను ఉండునది; ఐనను, ఇది వ్యాధిచేత నిలచిపోవునుకాన, దీనిని సర్వ సాధారణముగా నమ్మతగదు; కొందరికి గర్భముధరించిన వెనుక, కొన్నిమాసములవరకు ముట్టుకలుగుటయును కలదు.

157. గర్భాశయమునకును, దేహముయొక్క ఇతర అవయవములకును ఉండెడి అన్యోన్యత్వమువలన శరీరమునకును, మనస్సునకును కలిగెడి ఉపద్రవమును మరియొక పూహించినరుజువు అగుచున్నది. నిద్రాభంగము, జ్వరము, ఓకరిక, వాతి, ఆజీర్ణము, ముంగోపము, ఇవి మొదలైన వాటిచేత దీనిని తెలిసికొనవచ్చును.

158. గర్భముధరించినతోడనే, ప్తనములున్న కూడనే పెద్దవి అగుచున్నవి; ఆ సమయమునందు, అవి పోల్లెత్తును; చీము పాలు కలుగుటయును కలదు. ఈ గురుతులు గర్భాశయముయొక్క రోగమువలననున్న కలుగును.

159. తొలిచూలు, మరుచూలులయందు, చనుముక్కులచుట్టును ఉండెడి రేఖలు నలుపుగా పెద్దవి అగుట, మంచి దృష్టాంతము అని చెప్పఁబడుచున్నది; ఐతే, దీనిని నమ్మవలసినదిగా ఉండినయెడల, నిండుతెలివియును, అనుభవమును కావలసియున్నవి.

160. *Quickening* is the first perception of the foetus in the womb. Its symptoms are referrible to the sudden starting of the womb above the brim of the pelvis, and to the sudden removal of the pressure of that organ from the iliac vessels; in consequence of which the blood descends, and a temporary exhaustion of the vessels of the brain follows: therefore it is that women often faint on this occurrence taking place. It usually occurs at a week or fortnight beyond the fourth calendar month, or a little beyond the nineteenth week, and presents demonstrative evidence of utero-gestation; and, although the movements of intestinal gas are sometimes mistaken for it by women themselves, yet a medical man can hardly be imposed upon.

161. *Enlargement of the abdomen* is not alone to be relied on, because it may result from diseased abdominal viscera, or from an accumulation of fluid in its cavity.

162. The gravid womb rises in the abdomen in a ratio corresponding with the advance of pregnancy. Where the parietes of the abdomen are thin, it may be felt *at the end of the third month*, just at the brim of the pelvis.

163. At the close of the *fourth month*, it rises above the brim.

164. During the *fifth month*, it is about midway between the superior aperture of the pelvis and navel.

165. At the *sixth month*, the upper edge of the fundus uteri is a little below the navel.

166. At the *seventh month*, just above it.

160. గర్భాశయమునందు పిండమునిలచినదానికి, పిండచలనము మొదటిగురుతు. దీనికి గురుతులు ఏవియన, — గర్భాశయము కూపకముయొక్క అంచునకుమీఁద తటకుగ్గ న యొక్కట, మఱియును, ఇలియక్ అనెడు నెత్తుగునరములనుంచి తటకుగ్గ న బరువు తొలఁగుట; దీనివలన రక్తము క్రిందికిదిగి, మెదటియొక్క నెత్తురునరములు కొంతసేపు ఆయాసమును పొందును. ఇట్లుండుటవలన, పిండచలనము అగునపుడు, స్త్రీలు బహుశః మూఢులమొందుదురు. ఇది నాలుగుమాసములు గడచినతర్వాత, ఒకటి రెండు వారములలోనైనను, లేక పందొమ్మిదివారములు చెల్లినవెనుకనైనను, సంభవించుట వాడుక; ఇది గర్భిణియైనదానిని, నిశ్చయముగా చూపుటకు గురుతు: కొన్నిసమయములయందు, పేగులలోనుండెడు వాయువుయొక్క చలనమును స్త్రీలు తప్పితముగా ఎంచుకొనినప్పటికిన్ని, వైద్యుఁడు మోసము పొందకూడదు.

161. కడుపు పెద్దదియగుటను మాత్రము నమ్మకూడదు; ఎంచువల్లననిన, కడుపులోనుండెడి అవయవములయొక్క వ్యాధివల్లనైనను, లేక కడుపులో నీరుచేరుటవల్లనైనను, కడుపు పెద్దది అగుటయును శలదు.

162. పిండము ధరించిన గర్భాశయమునందు ఉండెడి పిండము, వృద్ధి అగుచొప్పున, గర్భాశయముమీదికి ఎక్కుతున్నది. కడుపుయొక్క కండలు సన్నముగా ఉండినయెడల, మూడవ మాసము కడకు కూపకముయొక్క అంచుదగ్గర, గర్భాశయము చేతికి అగుపడును.

163. నాలువమాసము కడ, గర్భాశయము కూపకముయొక్క అంచునకు మీఁదపెరుగును.

164. ఐదవమాసము చెల్లుచుండగా, అది బొడ్డునకును, కూపకముయొక్క పైద్వారమునకును నడువనుండును.

165. ఆఱవమాసమున, గర్భాశయముయొక్క అడుగు అంచు బొడ్డుకు కొంచము క్రింద ఉండును.

166. ఏడవమాసమున బొడ్డుకు కొంచము మీఁద ఉండును.

167. During the *eighth month*, it is equidistant from the navel and pit of the stomach : and

168. At the commencement of the *ninth month*, it extends to the pit of the stomach, from which it usually subsides a week or two before labor, to the situation it occupied between the seventh and eighth months.

169. But, in *corpulent* women, external examination communicates very little information ; and therefore it becomes essential to institute an inquiry per vaginam, in order to ascertain the condition of the mouth and neck of the womb.

170. During the first *four* months of pregnancy, the mouth of the womb is shut up by a glutinous deposit, secreted by the glandulæ nabothi. It is also somewhat increased in size ; changed from its oval to a circular form ; and is thrown rather backwards. The cervix uteri is scarcely altered in length until the *fifth* month, when it begins to shorten and expand, so that it loses half an inch ; during the *seventh* month, another half inch is lost ; and at the end of the *eighth* month, it disappears, leaving the circumference of the mouth much larger than before, to be expanded during the *ninth* month.

171. Thus it appears, that the existence of pregnancy can only be determined by the concurrence of several symptoms.

DURATION OF PREGNANCY.

172. Although most modern accoucheurs think that a woman rarely carries a child in utero longer than

167. ఎనిమిదవ మాసము జరుగునపుడు, అది రొమ్ము పల్లమునకును, బొడ్డునకును నడుమ ఉండును.

168. తొమ్మిదవ మాసము యొక్క ఆరంభమందు, అది రొమ్ముపల్లమునకు ఎక్కును; ఆస్థానమందుండి, ప్రసవకాలమునకు ఒకటి రెండువారములకుముందు, ఏడు ఎనిమిదిమాసములకు నడుమనుండిన స్థానమునకు దిగుట వాడుక.

169. స్థూలశరీరము కలిగిన స్త్రీలయందు, బైటి పరిక్షుబ్ధము కొద్దిసంగతులను తెలియపఱచును: గనుక, గర్భాశయముయొక్క నోరున్న, గొంతున్న, ఉండెడు స్థితిని ఎఱుఁగుటకు, యోనిద్వారముయొక్క పరిక్ష చేయవలసినది అవశ్యమగుచున్నది.

170. గర్భము ధరించిన నాలుగు మాసములవరకు, గర్భాశయముయొక్క నోటిదగ్గరనుండెడి, స్లాండ్వలినెబోతై అను గోళములు కలుగజేయు బంకచేత, గర్భాశయముయొక్క నోరు మూయఁబడి ఉండును; అది కొంచము పెద్దదై, అండాకారముగా ఉండినది గుండ్రమగును; మఱియును కొంచము వెనుకప్రక్క జరిగియుండును. ఐదవ నెలవరకు గర్భాశయముయొక్క గొంతు, నిడివియందు వ్యత్యాసపడక ఉండి, అటుతరువాత అది కుఱచనై విరియును; దానివలన అది అర అంగుళము తక్కువ యగుచున్నది; ఏడవ మాసమున మరలయును అర అంగుళము తక్కువ యగును; ఎనిమిదవ మాసము కడ, అది మరిగిపోవును; అప్పుడు నోరు ముందటికన్న విశాలమై, తొమ్మిదవ మాసమున వికసించును.

171. ఇట్లుండుటచే, గర్భము ధరించియుండుటను, గురుతుల నన్నియును చేర్చి నిశ్చయపరచవలయునే కాని, ఒకటిమీఁద చెప్పకూడదు.

గర్భ కాల ప్రమాణము.

172. స్త్రీ, శిశువును తొమ్మిది మాసములు, లేక ముప్పది తొమ్మిది వారములు, లేక ఇహ్నాట డెబ్బది మూడు దినములకు

273 days, *thirty-nine weeks*, or *nine calendar months*, there is too much evidence to be rejected in support of the opinion, that gestation does sometimes proceed to the extent of forty-five weeks.

173. A legitimate and rational conclusion, from the mass of authenticated evidence on this subject, appears to be, that the process of utero-gestation *usually* requires thirty-nine weeks for its completion; but circumstances may occur to retard the perfection of this process, so that the child when born, although later than usual, shall not exceed the ordinary size; whilst on the other hand it must be admitted, that sometimes the process is prematurely completed, and a perfect child of the usual size expelled two or three weeks before the termination of the ninth month.

174. Utero-gestation is generally computed either from a single coitus; from a fortnight subsequent to the last menstrual secretion; or from the time of quickening. In either of the first two methods of calculating, *thirty-nine weeks* are allowed: in the last, about *nineteen* or *twenty weeks*.

PHENOMENA OF UTERO-GESTATION.

175. If women lived less unnaturally, pregnancy and parturition would be attended by fewer of those painful symptoms which usually accompany them in civilized society.

176. During the term of utero-gestation, the diet should be moderately nutritious, and easy of digestion.

అధికముగా మోయుట అపూర్వముని తత్తాలపు ప్రసవ వైద్యుల
యందు అనేకులు తలచియుండినను, కొన్ని సమయములయందు
గర్భకాలము నలువదియైదు వారములకు నీడించుటయును కలదు;
ఈ అభిప్రాయమును త్రోయక ఒప్పుకొనుటకు అనేక దృష్టాంత
ములు ఉన్నవి.

173. ఈ విషయమునుగురించి ఉండెడి అనేక నిశ్చయమైన
దృష్టాంతములవలన, పిండము పూర్ణమై ముగియుటకు, సాధార
ణముగా ముప్పది తొమ్మిది వారములు కావలసియున్నదని స్పష్ట
ముగా తెలియవచ్చుచున్నది. ఐనను, పిండము పూర్ణమగుటను
తామసపరచు కార్యములు సంభవించుటయును కలదు; కాన,
శిశువు, కాలము తామసింది పుట్టినను సాధారణ ప్రమాణమునకు
అధికముగ నుండుటలేదు; ఇట్లుండినను, కాలమునకుముందు శిశువు
పూర్ణము అగుటయును కలదని ఒప్పుకొనవలయును; తొమ్మిది
మాసములు పూర్ణమగుటకు రెండు మూడు వారములకుముం
దే, సాధారణ ప్రమాణముకల బిడ్డ పుట్టుచున్నది.

174. ఒకతూరి సంయోగముచేసినది మొదలుకొని యైనను,
లేక కడవట ముట్టైన పదునైదు దినములు విడిచియైనను, లేక పిండ
చలనము మొదలుకొనియైనను, గర్భకాలమును లెక్కించుట వా
డుక. మొదటి రెండువిధ గణితములయందు, ముప్పది తొమ్మి
ది వారములును, కడవటి గణితమునందు సుమారు పందొమ్మిది
లేక ఇరువది వారములును, లెక్కించవలసినది.

గర్భముధరించినవెనుక కలిగెడి విషయములను
గురించినది.

175. నాగరీక దశయందుండెడి స్త్రీలు కడుపుతో ఉండునపు
డును, ప్రసవించునపుడును అనుభవించెడి ఉపద్రవములను, కష్టపడి
జీవనముచేయు స్త్రీలు అనుభవించరు.

176. గర్భముధరించియుండునపుడు, భోజనము, మితముగా
పోషించునదిగను, శీఘ్రము జీర్ణమగునదిగను ఉండవలయును. ఉష్ణ

All stimulants should be prohibited, because the vascular and nervous systems are already too highly excited.

177. Regular and moderate exercise on foot should be enjoined, and all violent bodily exertion and powerful mental emotions, should be carefully avoided; for occurrences which produce no disturbance in the constitution of an unimpregnated woman, very sensibly affect one whose mental and physical condition is rendered irritable by impregnation.

178. The *diseases* and *inconveniences* of the pregnant state may be traced either to *irritability of the nervous, and plethoric condition of the vascular, systems*; or to *pressure on contiguous organs by the gravid womb*.

179. *Nausea* and *vomiting* are the earliest and most distressing attendants on utero-gestation.

180. These troublesome complaints harass women most on their first rising from an horizontal position in bed, and sometimes recur frequently through the day. Nausea and vomiting generally disappear soon after quickening; but with some they continue through every stage of pregnancy.

181. Medical interference is not always necessary. Should this condition of the stomach be a source of much distress, a *blister*, or *leeches*, or *cupping glasses* applied to the pit of the stomach will often afford relief. *Saline aperients*, in moderate doses, taken daily before rising, are useful.

పదార్థములన్నియు త్రోశి వేయవలయును; ఎందువల్లననిన, రక్త, స్పృశానరములు అన్నియును, ముందే మిక్కిలి వడిగా ఉండుటవలన, ఉష్ణపదార్థములు చెరుపుచేసును.

177. క్రమముగా కొంచము దూరము నడియవలయును; శరీరమునకు కష్టము కలుగజేయకయును, మనోవేధను పుట్టించుకొనకయును ఉండవలయును; ఎందువల్లననిన, గర్భముధరించక ఉండినపుడు తొందర కలుగజేయని కార్యములు, గర్భిణియై, మనస్సును, శరీరస్థితియును, రేగియుండునపుడు మిక్కిలి చెరుపుచేసును.

178. బిడ్డతల్లిగనుండెడి స్థితియందు కలుగు రోగములున్ను, సంకటములున్ను, స్పృశానరములయొక్క వడిమీదనున్ను, రక్తము అధికముగా ఉండుటవల్లనున్ను, లేక పిండముధరించియుండెడి గర్భాశయము తనవ్రక్కనుండు అవయవములను అణచుటవల్లనున్ను, కలుగుచున్నవి.

179. వాకరయును, వమనమును, గర్భిణులకు మొదట కలిగెడి ఉపద్రవములు.

180. స్త్రీలకు ఈ సంకటములు సాధారణముగా పడకనుండి లేచినతోడనే కలుగును; మఱికొందరికి పగటిపూటలో కలుగుటయునుకలదు. వాకరయును, వమనమును, పిండము చలింపినతోడనే సాధారణముగా నిలచిపోవును; ఐనను కొందరికి ప్రసవమగువరకు ఉండును.

181. వీటికి ఎల్లప్పుడును చికిత్స ఆవశ్యకముగ నుండుదు. అన్నాశయముయొక్క యీస్థిలివలన మిక్కిలి ఉపద్రవముకలిగినయెడల, పొక్కుస్లాస్తిరినైనను, లేక జలగలనైనను, లేక ముంతనైనను రొమ్ము పల్లమునందు ఉపయోగించుటచేత సౌఖ్యముకలుగును. ప్రతిదినమును పడకనుండి లేచునపుడు, లఘువిరేచనము అగునట్లు ఉష్ణభేదులను ఎత్తుకొనినయెడల ప్రయోజనకరముగ నుండును.

182. Infusion of *calumba*, or some other vegetable bitter, taken with an acid and alkali, in a state of effervescence, is beneficial. Should the symptoms be very urgent, so as to endanger the support of the woman, the stomach must be kept in a state of absolute rest, and nourishment must be exhibited by the absorbents of the skin and intestinal canal. *Opium*, to the extent of two grains for a dose with the same quantity of *capsicum*, is sometimes very efficacious when the stomach is singularly irritable, and the constitution much enfeebled. Now and then *premature labor*, artificially effected, is essential to the safety of such women.

183. *Cardialgia* is often a very troublesome affection of the stomach. This sensation of heat in the throat and fauces, with frequent eructations of acrid fluid, requires the exhibition of such medicines as will carry off the excessive quantity, and correct the morbid quality of the fluid thrown up into the mouth. To secure these objects, *magnesia*, *liquor potassæ*, *liquor ammoniæ*, *vegetable bitters*, &c., are usually employed with advantage.

184. *Pain in the head*, with many other symptoms occurring within the first few months of pregnancy, are referrible to vascular congestion, owing to the constitution not being reconciled to the plethora consequent to the cessation of the menstrual secretion; so that, until the balance in the circulation is established, it is necessary to deplete the system by the steady use of laxatives, and by having occasional recourse to general and local bleeding.

185. The necessity of these remedial means exists very commonly in women who begin to bear children

182. కలంబవేరు యొక్క కషాయముతోనైనను, లేక నేలవేము మొదలగు చేదుమూలికలయొక్క కషాయముతోనైనను, పులుసున్ను, ఉప్పన్నుచేర్చి, పొంగునపుడు తీసుకొనినయెడల సౌఖ్యకరముగనుండును. ఉపద్రవములు మిక్కిలి హెచ్చై, స్త్రీజీవించి ఉండుటయే కష్టముగా ఉండునపుడు, లోపలికి ఏమియును ఇవ్వకూడదు; చమఃముద్వారానైనను, లేక ఆసనద్వారానైనను ఆహారమును చెల్లించవలయును. పూటకు రెండు ఉద్దల యెత్తునల్లమందుతో, సమము మిరపపొడి చేర్చి ఇచ్చినయెడల, వాఁతినిలచుటకును, దేహదార్ధ్యము తక్కువయైనదాకిని, కొన్నివేళ ఉపయోగముగా ఉండును. ఇటువంటి స్త్రీలకు పక్వకాలమునకు ముందే ప్రసవమును కలుగజేయుటవలన వారికి టేమము కలుగును.

183. అన్నాశయమునకు కలిగెడి గుండలు మంట రోగము, కొన్ని సమయములందు మిక్కిలి ఉపద్రవపరచును; దీనివలన కలిగెడి గొంతుమంటకున్ను, అడుకడుకు తేపుకలిగి కారసీళ్లువచ్చుటకున్ను, ఆసీరును తక్కువపరచి, చెడుగుణమును ఖండించెడి ఔషధములను ఇవ్వవలసినది అగుతున్నది. ఈ కార్యములు సిద్ధించుకొఱకు, సాధారణముగా, మాగ్నీషియా, లైకర్ పొటాసి, లైకర్ అమోనియ, చేదుమూలికలు, మొదలైనవాటిని ఇచ్చినయెడల ప్రయోజనము కలుగును.

184. గర్భముధరించిన కొన్ని నెలలలో అనేక యితర, లక్షణములతో కలిగెడు తలనెప్పి, ముట్టు నిలచినందువలన కలిగెడి రక్తపుష్టికి, శరీరము తాళిమిచే కలుగుచున్నది. దానివలన రక్తవ్యాపనము సమము అగువరకు, లఘు విరేచనములను క్రమముగా ఇచ్చి, గర్భిణియొక్క చేతినుంచియైనను, లేక నొప్పిగల స్థానమునుంచియైనను రక్తముతీసి, శరీరస్థితిని తక్కువపరచుట ఆవశ్యకముగ నున్నది.

185. వయస్సుచెల్లినతరువాత గర్భిణియగువారికిని, స్థూల శరీరమున్ను, కుఱచని కంఠమున్ను కలిగినవారికిని, ఈ చికిత్స కావ

late in life, as well as in such as are of thick stature, with short necks. Such women should be bled at about the fifth and eighth months, by which means puerperal convulsions may sometimes be averted.

186. A variety of complaints, which depend on *nervous irritability* and *vascular excitement*, are apt to occur, which require the same management as when existing under other circumstances.

187. To *pressure* of the gravid womb on contiguous viscera may be referred—

188. *Hæmorrhoids*, a disease of frequent occurrence during gestation, in consequence of interruption to the free return of blood to the vena porta by the hæmorrhoidal veins, producing distention and pain.

189. *First*, unload the bowels by mild aperients, such as the supertartrate of potash, castor oil, confection of senna, precipitated sulphur, &c.; *secondly*, subdue inflammation and pain by lessening the bulk of the distended hæmorrhoidal vessels by leeches, puncturing the tumified veins by a poultice composed of oat or linseed meal, and the decoction of poppies; and, *thirdly*, restore the vessels to their original condition by cold enemata and astringent applications.

190. Should the tumours be a source of much vexation, so as to threaten uterine irritation and contraction, they may be removed by the scalpel, or by a clean-cutting pair of scissors; but this is somewhat hazardous.

లసియున్నది. ఇటువంటి స్త్రీలకు విదవమాసమునందును, ఎనిమిదవమాసమునందును, రక్తము తీయవలయును; ఇట్లు చేయుటవలన, కొన్నిసమయములందు ప్రసవయీడ్పులు రాకయును ఉండును.

186. స్పృశనరములయొక్క ఉపద్రవము వలననున్న, రక్తనరములయొక్క ఉద్రేకము వలననున్న, ఇతరరోగములు కలుగును; వాటికి, వేరు హేతువులవలన కలిగినపుడుచేయు చికిత్సనే చేయవలయును.

187. పిండము ధరించియుండెడి గర్భాశయము, తన ప్రక్కనుండు అవయవములను అణచుటవలన క్రిందఁజెప్పఁబోవు రోగములు కలుగును; అవి యేవియన, —

188. అరిశిశ్ రోగము. ఇది కడుపుతో ఉండునపుడు సాధారణముగా కలిగెడి రోగము; గుదనాశములయందు ఉండెడి రక్తము, యక్తృష్ణాడమునందుండు గీతపల్లములో పారెడి నాశమునకు పోవుట తలస్థమగుటవలన, అవి పెద్దదై, మెప్పెట్టి, ఈరోగము కలుగుచున్నది.

189. దీనికి చేయవలసిన చికిత్స ఏమనిన, — మొదలు, ద్రాక్ష ఉప్పు, చిట్టాముదము, నేలతంకేటిలేహ్యము, క్షీరగంధకము, ఇటువంటి లఘు విరేచనమందులను ఇచ్చి, మలమును విసర్గము చేయవలయును. రెండవది, జలగలను కరిపించియైనను, లేక వాచియుండెడు నాశములను పొడిచియైనను, లేక అలిసివిత్తుల పొడితో పోస్తకాయ కషాయముచేర్చి చేసిన పోట్లను కట్టియైనను, వాపునున్న, మెప్పినిన్ని శమనపరచవలయును. మూడవది, చల్లనీళ్ల వస్తులను ప్రయోగించి, వగరుషందులను చరిమి నరములను పూర్వస్థితికి తీసుకొని రావలయును.

190. గంటులవలన గర్భాశయమునకు ఉపద్రవమున్ను, అకాల ప్రసవమున్ను కలుగునట్లు ఉండినయెడల, కత్తితోనైనను, లేక శుభ్రమైన కత్తెరతోనైనను వాటిని ఎత్తివేయవచ్చును; ఐతే ఇది కొంచము అపాయకరమైనది.

191. *Constipation* is a very common attendant on pregnancy, and originates in torpor of the bowels, or in pressure of the gravid uterus.

192. This condition of the intestinal canal might be in a great degree obviated by the regular use of ripe sub-acid fruits, vegetables, and moderate daily exercise. Should pharmaceutical interference be necessary, the following formula is very well adapted to overcome the affection.

Compound Extract of Colocynth 1 drachm.

Extract of Hyoscyamus 24 grains.

Beat them well together so as to make a mass to be divided into 24 pills, two or three of which to be taken when the bowels are confined.

193. The daily exhibition of a common enema, so commonly resorted to on the Continent of Europe, is preferable to the prevalent and pernicious custom in this country of stimulating the bowels to action by a daily recurrence to purgative medicines.

194. Sometimes the rectum so completely loses its tone, as to become enormously distended with hardened feculent matter, and requires its contents to be broken down, and washed out by some mechanical contrivance.

195. *Severe cutting pain*, in the direction of the linea innominata, is occasionally produced by the gravid

191. వేకటియైనపిమ్మట మలబంధము అనుసరించుట వాడుక ; ఈ రోగము పేగులయొక్క మందమువలననైనను, లేక పిండమును ధరించియుండెడి గర్భాశయము అణచుటవలననైనను కలుగుచున్నది.

192. పులును తగ్గియుండెడి పండ్లనున్న, కూరకాయలనున్న క్రమముగా భక్షించుచు, దినము కొంచముదూరము వ్యాయామము చేయుచువచ్చినయెడల, ఈ మలబంధము అధికముగా అనుసరించదు. మందులను ఇవ్వను అవశ్యకముండినయెడల, క్రిందచెప్పియుండెడి యోగము, దానిని పోగొట్టుటకు మిక్కిలి మంచిదిగా ఉన్నది.

కాంపాండ్ ఎక్స్ట్రాక్ట్ ఆఫ్ కాలాసింత్, అనెడు కలింగా దిసత్తు - ౧ వరహా యెత్తు.

ఎక్స్ట్రాక్ట్ ఆఫ్ హైయెసియామస్, అనెడు కురాసాని వోమసత్తు - ౨౪ ఉద్దుల యెత్తు.

వీటిని, చక్కగా మిశ్రమము అగునట్లు దంచి, ముద్దచేసి, ౨౪ మాత్రలు చేసికొని, మలబంధము కలుగునపుడు వాటిలో రెండు, లేక మూడుమాత్రలను ఎత్తుకొనవలయును.

193. ప్రతిదినమును విరేచనమందులను ఇచ్చి, కాలప్రవర్తి అగునటుల, ఇండ్లాండుదేశమునందు ఇప్పుడుచేయు ఉపద్రవకర్మమైన వాడుకకన్నను, యూరోపు ఖండములో వస్త్రీచేయు సాధారణ వాడుక మంచిది.

194. కొన్ని సమయములయందు గుదముతోచేరిన పెద్దపేగుయొక్క శక్తి బొత్తిగా లేకపోవును; దానివలన ఘట్టిమలము చేత ఆ పేగు నిండా ఉబ్బుకొనును. అప్పుడు యంత్రోపాయము వలన ఆ మలమును పగలగొట్టి, వస్త్రీచేసి బైటతీయవలసినదిగా ఉండును.

195. పిష్టి ఎముకమీదనుండెడి మిట్ట, సాధారణముగా ఉండుటకన్నను కొంచము అధికముగా మొనకలిగి యుండినయెడల, పిండము ధరించియుండెడి గర్భాశయము దానిమీద వాలుటవలన,

uterus resting on this edge of bone, when sharper than usual.

196. Horizontal posture on the back, and the nice adaptation of a soft oblong pad to the pendulous abdomen, supported by a bandage passed over the shoulders, will afford relief.

197. *Irritation of the neck of the bladder*, connected with an inability to walk; the sensations attendant on procidentia uteri, ardor urinæ, and sometimes retention, with a considerable yellowish mucous discharge, now and then harass women in the early months of pregnancy, but often disappear as the uterus rises and gets above the pelvis.

198. This painful complaint must be subdued by a recumbent posture, mild and unirritating aperients, particularly castor oil, with mucilage of gum arabic, diminished quantity of fluid, and that of the blandest quality. Should retention of urine and inflammation of the neck of the bladder supervene, the employment of the catheter and lancet must be had recourse to.

199. *Petechiæ, vibices, and ecchymosis*, sometimes result from some of the cuticular vessels of the abdomen giving way from distention; this discoloration and cracking of the skin often alarms timid women very unnecessarily.

200. Gentle friction and a recumbent posture will usually relieve. Should exudation of serum from the cuticular cracks be distressing, the parietes of the abdomen may be sponged several times daily with thin water-gruel, or tepid water.

ఆ యెముక మార్దముగా, క తైరించునట్లు అధిక వేధన కలుగుచున్నది.

196. దీనికి స్త్రీని వెల్లవెలికల పరుండఁబెట్టి, ఒక మెత్తని నిడుపు తలగడచేత వాలియుండెడుకడుపును చక్కగా సరిపరచి, ఒక నిడుపుగుడ్డతో రెప్పలమీఁద వచ్చునట్లు కట్టిపెట్టినయెడల, సౌఖ్యము కలుగును.

197. మూత్రకోశము యొక్క గొంతులో మంటకలు గుటచేత, నడుచుటకు అశక్తతయును, గర్భభ్రంశముకలిగినట్లు కనబడుటయును, మూత్రమంటయును, కొన్ని తరుణములయందు మూత్రకట్టును, పసుపువన్నెకలిగిన స్లేష్మము అధికముగా వడియుటయును, గర్భిణియైన ప్రథమ మాసములయందు స్త్రీని ఒకొక్కక్కవేళ ఉపద్రవపరచినప్పటికిన్ని, గర్భాశయము కూపకమును వదిలి పైకెక్కగానే, అవియన్నియును తొలగిపోవును.

198. ఇట్లు కలుగుటకు చేయవలసిన చికిత్స యేదియన, స్త్రీని వెల్లవెలికల పరుండఁబెట్టి, వెలగబంకచేర్చిన చిట్టాముదమువంటి ఉపద్రవములేని లఘు విరేచనములను ఇచ్చి, దాహమును అణచుటకు వట్టినీళ్లు కొద్దిగఁగిచ్చి, ఈ యుపద్రవ రోగమును ఖండించవలయును. మూత్రము కట్టుకొని, మూత్రతిత్తియొక్క గొంతునకు తాపనమున్ను పుట్టినయెడల, మూత్రశలాక ప్రయోగమున్ను నెత్తురు తీయుటయున్ను కావలసి ఉండును.

199. కడుపు పెద్దది అగుటవలన, దానిచర్మముయొక్క రక్తనరములు పగిలి, కొందరికి ఎఱ్ఱనిదద్దులు కలుగుచున్నవి. ఈ ఎఱుపున్ను, చర్మము పగులుటయున్ను, పిరికి స్త్రీలను అనావశ్యముగా భయపరచును.

200. ఇట్లు కలుగుటకు చికిత్స.—స్త్రీని వెల్లవెలికల పరుండఁబెట్టి, తిన్నగా చేతితో చరిమియిచ్చినయెడల, అవి హరిగిపోవును. పగిలిన స్థానములనుంచి విషనీరుకారి, ఉపద్రవపరచినయెడల, గంజనీళ్లనైనను, వెచ్చనీళ్లనైనను దినమునకు పలుమార్లు చరుముతూ వుండవచ్చును.

201. *Varices* of the veins of the lower extremities occur during the latter months of utero-gestation, and sometimes give way, occasioning considerable hæmorrhage.

202. Unless the superincumbent pressure of the gravid womb could be removed, the treatment must be palliative: but the turgescence of the vessels may be diminished by an elastic and well-applied roller; by aperients; by abstemious living; and by keeping the lower extremities as much as possible in a horizontal position.

203. *Ædema* of the labia pudendi, or even of the whole body, now and then occurs towards the close of pregnancy, in consequence of the reflux blood being interrupted in its course by pressure.

204. Aperients, moderate friction, regular but gentle exercise, and when at rest a recumbent posture, should be enforced. When the labia only are œdematous, warm fomentations of decoction of poppies will afford relief. Should the skin be enormously distended, a few slight punctures may be made into the cellular substance, but they are better avoided.

RETROVERSIO UTERI,

205. Is that displacement of the womb which occasionally takes place between the third and fourth months of pregnancy, before the uterus has risen above the superior aperture of the pelvis. The fundus uteri (which should incline upwards and forwards) is thrown

201. బిడ్డతల్లులకు, అంత్యమాసములయందు కాళ్లయొక్క నాళములు పెద్దవియై, కొందరికి పగిలి, అధికరక్తము కారుటయును కలదు.

202. దీనికి, పిండమును ధరించికొని యుండెడి గర్భాశయము యొక్క బరువు తొలగవరకు, చేయునట్టి చికిత్స శాంతముగా ఉండవలయును; ఐనను, జివ్విచ్చు మేజోడును వేయించి గుడ్డను చక్కగా చుట్టికట్టి ఉంచుటవలనను, లఘువిరేచనములను ఇచ్చుటవలనను, మిశ్రభోజనము చేయించుటవలనను, కూడినవరకు కాళ్లను చాచిపెట్టికొని యుండునట్లు చేయుటవలనను, పెద్దవిగనుండెడి రక్తనరములను, చిన్నవి చేయవచ్చును.

203. బిడ్డతల్లులకు, నిండుమాసములు సమీపించునపుడు, గర్భాశయముయొక్క బరువుచేత రక్తవ్యాపనము ఆటంకమై, ఒక్కొక్కవేళ యొని పెదవులైనను, లేక శరీరము అంతయునైనను, వాచును.

204. దీనికిచికిత్స.—లఘు విరేచనములను ఇచ్చి, మెదువుగా త్రోమించి, క్రమముగా తిన్నగ కొంచముదూరము నడుచునట్లు చేసి, ఊరకయుండునపుడు, వెల్ల వెలికల పరుండుకొని యుండునట్లు చేయవలసినది. యొనిపెదవులుమాత్రము వాచియుండిన యెడల, పోస్తకాయ వేడినీళ్ల కషాయమును ఒత్తడమిచ్చినయెడల, సౌఖ్యముకలుగును. చమము మిక్కిలి వాచియుండినయెడల, దాని క్రింద ఉండెడి జవ్వనండు కొన్నిచోట్ల మెల్లగాపొడిచి నీరుతీయవచ్చును; ఐతే, దీన్ని చేయకయుండుటయే ఉత్తమము.

గర్భాశయము వెనుక వంగి పోవుటను

గురించినది.

205. గర్భాశయము, కూపకముయొక్క పైభాగమునకు మీద ఎక్కుటకు ముందు, గర్భముధరించిన మూడు నాల్గు మాసములకు నడుమ, గర్భాశయము వంగిపోవుటయును కలదు. పైకెక్కి, ముందుకు వాలియుండవలసిన గర్భాశయము

downwards below the promontory of the sacrum, and presses on the rectum; whilst the mouth and neck of the womb are forced upwards and forwards, either against or over the symphysis pubis. This displacement is commonly attended with constipation, tenesmus, and retention of urine.

Cause.

206. An over-distended state of the bladder, which presses down the rectum, and from its connexion with the womb at its neck, naturally elevates that organ as it rises in the abdomen. This is the most common, but not the only cause of this malposition of the womb; which, though perhaps never dissociated from distended bladder, may nevertheless be produced by powerful mental emotions, or some other causes acting on the bladder, provided the womb, either by impregnation or disease, be enlarged to about the size it attains between the third and fourth month of utero-gestation.

Treatment.

207. The regular employment of the catheter is the principal means of cure. The bladder must be emptied twice daily, until the uterus by its growth rises above the pelvis. The catheter should be small, flat, and curved considerably more than under ordinary circumstances; and generally a flexible male catheter will be required. The distorted course of the urethra must

యొక్క అడుగు, త్రికస్థానమందలి యొముకయొక్క బుడపకు క్రిందవంగి, మలపేగును అణచుకొని యుండును; గభాశయము యొక్క నోరున్న, గొంతున్న, మీదికి చూచినట్లు ముందుకు వ్యాపించి, మర్మస్థానమందలి ఎముకల సంద్ధిమీద వాలియుండును. గభాశయము ఇట్లు వంగినయెడల, మలబంధము, ముక్కుట, మూత్రకట్టు, ఇవి కలుగును.

గభాశయము వెనుకకు వంగిపోవుటకు
కారణము.

206. ఇది కలుగుటకు కారణము ఏదియన, — మూత్రతిత్తి అధికముగానిండి, పెద్దదై, గుదముతో చేరియుండెడి పెద్దపేగును క్రిందికి అడుమును. మఱియు, మూత్రతిత్తి పైకి లేచుచురాగా, దానితో చేరియుండెడి గభాశయముయొక్క గొంతున్న పైకి యీడ్చుకొనబడుతున్నది. ఇదియే ముఖ్యకారణముగా ఉండినప్పటికిన్ని, ఇతర హేతువులవల్లనున్న, గభాశయము వంగిపోవును. మూత్రతిత్తినిండి ఇట్లు కలుగక ఉండినప్పటికిన్ని, పిండము ధరించుటచేతనైనను, లేక వ్యాధిచేతనైనను, గభాశయము, పిండము ధరించిన మూడు నాలుగు మాసములకు నడుమనుండునంత పెద్దదై యుండినయెడల, మనోవ్యాకులము వలననైనను, లేక మూత్రతిత్తిని తొందరపరచు కారణముల వలననైనను, ఈ రోగము జనించుచున్నది.

గభాశయము వెనుకకు వంగిపోవుటకు
చేయు చికిత్స.

207. దీనికి, మూత్రగొట్టమును క్రమముగా ప్రయోగించుట యే ప్రధానచికిత్స. గభాశయము పెద్దదై, కూపకమునువదిలి మీదికి ఎక్కువరకు, ప్రతిదినమున్ను శలాకనువిడిచి మూత్రతిత్తిని ఖాలిచేయవలయును. శలాక చిన్నదిగను, తట్టగను, సాధారణముగ నుండుదానికన్నను కొంచము అధికముగా, వంగినదిగను, ఉండవలయును; పురుషులకు సాధారణముగా ఉపయోగపరచెడి పట్టు

be borne in mind, which will point out the necessity for depressing the handle considerably, during the introduction of the instrument; and not unfrequently it will be necessary to introduce two fingers into the vagina, so as to depress the neck of the womb.

208. The bowels should be kept open by clysters; and absolute rest, in a recumbent posture, must be enjoined. Under this management, the womb very often replaces itself in a few days, without it being requisite to restore the organ to its original situation by any manual interference.

209. But it may be impracticable to withdraw the urine, and it then becomes necessary to replace the womb, or the bladder may slough or burst, or adhesive inflammation may ensue. The woman being on her hands and knees, the fore and middle fingers of the accoucheur's left hand, well anointed, are to be gently passed up the rectum to the fundus of the womb, which they are to elevate; whilst the neck of the womb is at the same time to be carefully depressed by two fingers of the right hand in the vagina. Should the fingers employed to elevate the fundus of the womb not be long enough to effect this object, a piece of whalebone may be substituted, having a small piece of sponge attached to one extremity, as a pad; but this requires extreme care.

210. In some few melancholy instances, the womb has been firmly wedged into the pelvis by adhesive inflammation. Such cases have terminated fatally; nor is it probable that the result would have been more

నూలుతోచేసిన శలాక కావలసియుండును. శలాకను ప్రయోగించునపుడు, మూత్రనాళముయొక్క మార్గము తెప్పియుండుటను జ్ఞాపకనముంచినయెడల, శలాకయొక్క పిడిని అధికముగా వంచవలసినది అగును; యోనిద్వారా రెండు వ్రేళ్లను ప్రయోగించి, గభాశయముయొక్క గొంతును అణచుట ఆవశ్యకముగానున్న ఉండును.

208. ఆసనవస్తులనుచేసి, మలము జారునట్లు చేయవలయును; వెల్ల వెలికలపరుండఁబెట్టి, నెక్కుతిగనుండునట్లు చేయవలయును. గభాశయమును పూర్వాస్థితికి కొనివచ్చుటకై, చేతిని ప్రయోగించకనే, పైనచెప్పినట్లు జరిపించినయెడల, కొన్ని దినములలోపల గర్భాశయము తనకుతానే యధాస్థితికి వచ్చును.

209. కొన్ని సమయములయందు మూత్రము తీయుట అసాధ్యముగా ఉండును; అప్పుడు గభాశయమును యధాస్థితికి కొనివచ్చుట ఆవశ్యకముగనుండును; లేనియెడల, మూత్రాశయము మరిగి యైనను, లేక చిట్టియైనను పోవును; లేక తాపనముకలిగి, ప్రక్కన ఉండెడి అవయవములతో అంటుకొనును. దీనికి, స్త్రీని దోఁగాడు నటులవంగచేసి, మంత్రసానితనము చేయునతఁడు, తన యెడమచేతి ముందటి నడిమివ్రేళ్లకు నూనెచరుముకొని, వాటిని గుదములోవిడిచి మెల్లగా పైకికొనిపోయి, గభాశయముయొక్క అడుగును పైకిత్రోయుచును, కుడిచేతి రెండువ్రేళ్లను యోనిద్వారమందు విడిచి, గభాశయముయొక్క గొంతును, అదేకాలమున బహు జాగ్రతతో క్రిందికి ఈడ్చుచును వచ్చినయెడల, గర్భాశయము యధాస్థితికి వచ్చును. గర్భాశయముయొక్క అడుగును పొడుగించుటకు వ్రేళ్ల నడిచి చాలక యుండినయెడల, తిమింగలచేపయొక్క ఎముకతుండును ఎత్తి, దానిమొనకు స్పృంజును మెత్తవలెకట్టి, దానిని వ్రేళ్లకు బదులు ఉపయోగపరచవచ్చును; ఐతే దీనికి అధికజాగ్రత కావలసియున్నది.

210. కొన్ని వ్యసనకరమైన సమయములయందు, గభాశయమువాచి, కూపకమునందు, గూటమువలె బిగించుకొనినది. ఇటువంటి ఆపత్తు సంభవించిన స్త్రీలు చనిపోయియున్నారు; కొం

favorable had a trocar been passed through the womb to discharge the fluid of the amnion; or had the symphysis pubis been divided, in compliance with the recommendation of some respectable men. In one case the bladder was tapped above the pubes, the womb was subsequently reduced, and the woman did well.

211. In several patients the womb has remained partially retroverted to the full period of utero-gestation; of course, without an entire retention of urine and fæces. During parturition, after severe and protracted sufferings, the mouth of the womb has descended, and the child has been expelled; but, in some cases, the patients died undelivered.

ABORTION.

212. The separation and expulsion of the *ovum* or *egg* from the womb, before the foetus is able to carry on the functions of vitality, independent of its connexion with the womb, is termed Abortion, or Miscarriage.

Symptoms.

213. Uterine hæmorrhage, either with or without flakes of membranes, with intermitting pain.

These are usually preceded by several premonitory symptoms, which are too fallacious to be relied on; such as, lancinating pains in the breast, followed by flaccidity; cessation of the morning sickness; rigors, coldness of the lower part of the belly; and sometimes an offensive discharge from the womb.

దరు ఘట్టివైద్యులు చెప్పప్రకారము, ట్రోకార్ అనెడు సూదితో పొడిచి, జరాయు జలమును బైటతీసిననైనను, లేక మర్మస్థానమందలి సంధిని చీల్చిననైనను, సౌఖ్యముకలుగుట నిశ్చయముకాదు. ఒక స్త్రీకి మూత్రతిత్తిని, మర్మస్థానమందలి ఎముకమీఁద పొడియఁబడినది; తర్వాత గర్భాశయము యధాస్థితికి కొనిరాఁబడి, ఆ స్త్రీ సౌఖ్యమును పొందెను.

211. కొన్ని స్త్రీలయందు, పూర్ణగర్భము అగువరకు, గర్భాశయము కొంచము వంగినట్లే ఉండెను; ఐతే మల జలములు బొత్తిగా కట్టుకొని యుండలేదు. ప్రసవకాలమందు బహు కష్టపడి, తామసమైనవెనుక, గర్భాశయముయొక్క నోరు క్రిందికిదిగి, శిశువు బైటికివచ్చి ఉన్నది; ఐతే, కొన్ని స్త్రీలు ప్రసవించకనే మృతిపొంది ఉన్నారు.

అకాలప్రసవ వివరణము.

212. తల్లియొక్క నెత్తురు సహాయములేకనే, శిశువునకు జీవించెడి శక్తికలుగుటకుముందు, నాదము అనెడి గ్రుడ్డు గర్భాశయమునుంచి వీడి, వెలుపటికి వచ్చుటను, అకాలప్రసవము, లేక కడుపుదిగబడడము అనుదురు.

అకాల ప్రసవ లక్షణములు.

213. దీనియందు గర్భాశయమునుంచి రక్తముకారును; దానిలో జప్పుకలిసి యైనను, లేక కలియకయైనను ఉండును; నడుమునెప్పి నిలచినిలచి కలుగును.

ఈ లక్షణములు సంభవించుటకుముందు, పూర్వ రూపలక్షణములు కొన్ని కలుగుటయును కలదు; అవి నమ్మతగినవికావు; అవి యేవియనిన,—చనులుపోట్లెత్తి వడులగుట, ప్రాతఃకాల వమనము నిలచిపోవుట, వణుకు, అడుగుకడుపు చల్లనగుట. కొన్నిసమయములయందు గర్భాశయమునుంచి, దుర్వాసనగల నీరుకారుట, ఇత్యాదులు.

Predisposing Causes.

214. Irritable and feeble condition of the uterus, not admitting of its distention beyond a certain extent ; and premature development of the mouth of the womb.

Exciting Causes.

215. All such as enfeeble the womb, or destroy the life of the ovum, so as to interfere with the progress of utero-gestation : such as, general febrile excitement ; plethora ; diseased rectum or bladder ; powerful mental emotions ; violent exertion, such as dancing, riding, &c. ; emetics ; purgatives ; fatigue ; rapid and excessive accumulation of the liquor amnii ; syphilitic taint, &c.

Prognosis.

216. This should always be guarded ; because, although the immediate consequences of abortion be not alarming, it often debilitates the system, and produces a long train of distressing symptoms dependent on vascular disturbance. The immediate danger depends very much on the extent of the hæmorrhage, which is usually more formidable in the latter than in the early months of pregnancy.

Treatment.

217. The remedial means which bear on the *predisposing causes* embrace a sedulous avoidance of all those circumstances which produce local and consti-

అకాలప్రసవము కలుగుటకు ఆయత్తపరచు
కారణములు.

214. గర్భాశయమునకు ఉండెడి ఉష్ణ బలహీనస్థితియందు,
గర్భాశయము ఒక పర్యాయమునకు మీద పెద్దదికాకయుండుట;
గర్భాశయముయొక్క నోరు కాలమునకు ముందే పూర్ణమగుట.

అకాల ప్రసవోద్భవ కారణములు.

215. పిండవృద్ధిని చెరుపునట్లు, గర్భాశయమును దుబళలవర
చునటువంటిదిగనైనను, లేక పిండముయొక్క ప్రాణమును పోగొ
ట్టునటువంటిదిగనైనను, ఉండెడి కారణములు అన్నియును, అకాల
ప్రసవమును కలుగజేయును; అవి యేవియనిన,—జ్వరము; రక్తమద
రోగము; గుదముతోచేరిన పెద్దపేగైనను, లేక మూత్రతిత్తియైనను,
రోగము పొంది ఉండుట; మనస్సునకు కలిగెడి విశేషతొందరలు;
ఆటలు, గుర్రపుసవారి మొదలగు కష్టపనులు; వమనకారులు; వి
రేచనకారులు; ఆయాసము; అధిక జరాయుజలము శీఘ్రముగాచే
రుట; మేహవ్యాధి; ఇవి మొదలైనవి.

సాధ్యా సాధ్య నిదానములు.

126. దీనిని భద్రముగా చూడవలయును; ఎందువల్లననిన, అ
కాలప్రసవముచేత తక్షణము అపాయములు ఏమియును కలుగక
ఉండినప్పటికిన్ని, అది దేహమును మిక్కిలి దుబళలవరచి, అటు
వెనుక అనేక దుగుణములను కలుగజేయుచున్నది. తక్షణముక
లిగెడి అపాయము కారెడి రక్తముయొక్క ప్రమాణముమీద
ఉన్నది; అట్లు కలిగెడి రక్తప్రవాహము, ప్రథమమాసములక
న్నను, అంత్యమాసములయందు అధికముగనుండును.

అకాలప్రసవమునకు చేయు చికిత్స.

217. అకాలప్రసవముకలుగుటకు ఆయత్తపరచు కారణ
ములకు చికిత్సలు ఏవియనిన, గర్భాశయమందును, దేహమం
దును కలిగెడి వేధ లేక, నెత్తురుకట్టు, లేక దుబళలము, వీటిని

tutional irritability, congestion, or debility; and the steady employment of means to subdue such a condition when existent.

218. If there be *debility* and *irritability*, recourse must be had to sea-air and cold bathing; the daily use of the bidet; cold water injections per vaginam or per anum; with the exhibition of vegetable tonics, or mineral acids, internally: sexual separation should be enjoined, and a recumbent posture enforced for some weeks before and after the usual period of abortion with abstinence from fermented liquors.

219. In the majority of cases there is *local congestion*, demanding topical bleeding, by leeches or by cupping from the loins, perineum, or groin; and in such cases dry diet should be insisted on. Women disposed to abort should never be present in a lying-in room during parturition, or, as is common with quadrupeds, they may expel the contents of the womb from sympathy.

220. Should a syphilitic taint be known to exist in either parent, a mercurial course for some weeks must be adopted.

221. A second class of means are applicable to the symptoms which threaten the immediate detachment and expulsion of the ovum, and the *principal indication is to prevent uterine action*; for, if this be established, abortion can but rarely be prevented.

అన్నిటిని జాగ్రతగా తొలగించుటమీదనున్న, పైనచెప్పినవి ఉండునపుడు, వాటిని తగ్గించుటకు కావలసినవాటిని, నిదానముగా ప్రయోగించుట మీదనున్న ఉన్నవి.

218. బలహీనమును, వేధయును ఉండినయెడల, సముద్రపు గాలిపడునటులను, చల్లనీళ్ల స్నానముచేయునటులను, చేయవలయును; బిడెట్ అను స్నానమును ప్రతిదినమున్ను చేయవలయును; యోనియందైనను, ఆసనమునందైనను చల్లనీళ్లవస్త్రీచేయవలయును; లోనికి మూలికదార్ధ్యకారులనైనను, లేక లోహపులుసులనైనను ఇవ్వవలయును; అకాలప్రసవము కలుగఁబోవు కాలమునకు కొన్నిదినములు ముందును, కొన్నిదినములుపిమ్మటయును, సతిపురుషులు ఇద్దరిని ప్రత్యేకపరచి, స్త్రీని వెల్ల వెలికల పరుండఁబెట్టవలయును; సారాయిలను తీసుకొనక చేయవలయును.

219. అనేకులకు గర్భాశయము నందు రక్తము చేరియుండును; దానికి జలగలను కరిపించియైనను, లేక ముంతనుపట్టించియైనను, నడుము, పెరినియం అనెడి భగగుదమశ్య స్థానము, గజ్జలు వీటిలో దేనియందుండియైనను, రక్తము తీయవలసినది; మఱియును, అటువంటి స్థితి ఉండునపుడు, నీళ్లులేని భోజనమును ఎత్తుకొనునట్లు చేయవలయును. గర్భాభంగమునకు లోపడిన స్త్రీలు, మరియొకతె ప్రసవించునపుడు ఆ గదియందు ఉండకూడదు; ఎందువలననిన, చతుష్పాజ్ఞంతువులకు కలుగునట్లు, స్త్రీలకున్న భయముచేత గర్భము దిగవడిపోవును.

220. తల్లికైనను, తండ్రికైనను, మేహరోగలక్షణములు ఉండినయెడల, కొన్నివారములవరకు, రసబౌషధములను ఇవ్వవలయును.

221. రెండవది యేమనిన, పిండముయొక్క పట్టువదిలి బైటికి వచ్చెడిలక్షణములు ఉండేనేని, గర్భాశయముయొక్క పనికలుగక ఉండునట్లు చేయుటయే ప్రధానవిధి; ఎందువలననిన, గర్భాశయముయొక్క పనికలిగినడుము నెప్పికలిగినవెనుక, పిండము పడక ఉండునట్లు చేయుట కష్టము.

222. It is at this point that the progress of the mischief may often be arrested, by moderating the force and diminishing the frequency of the action of the heart, by local and general bleeding; by injecting, per anum, three or four grains of opium, previously rubbed down with cold water; by absolute quietude of mind, and repose of body in a horizontal posture; by light covering; cool air; cold injections per anum et per vaginam; and by the exhibition of nitrate of potash, in doses of ten grains, in any cold fluid, every two hours, unless it nauseates.

223. Should uterine action commence, abortion almost inevitably follows. But, even then, most of the means just enumerated must be persevered in, with a view to counteract the bad effects of severe and protracted pain and hæmorrhage. *Opium* should not be given unless with the intention of temporarily subduing the contractile efforts; which, if feeble, may be arrested for a time, so that when they recur, it may be with that degree of augmented power which is necessary to expel the ovum. The ergot of rye may be advantageously used to assist the feeble uterine energies.

224. Stimulants can scarcely ever be necessary.

225. If the woman's life be endangered by hæmorrhage, then extraordinary measures may be requisite; such as plugging up the vagina; dashing cold water on the belly; the introduction of ice within the vagina; and the exhibition of lead internally, in combination with opium and acetic acid. Lead is a much more

222. ఇట్టి సమయమందు నడుము నెప్పి వర్ధిల్లక నిలుపుటకు, గర్భాశయమునుంచియైనను, చేతినుంచియైనను, రక్తముతీసి, హృదయముయొక్క శక్తిని గతిని తక్కువ పరచవచ్చును; మూడు లేక నాలుగు ఉద్బలయెత్తు నల్లమందును, చల్లనీళ్లలో కరిగించి, ఆసనవస్త్రీచేయవచ్చును; వెల్ల వెలికల పరుండబెట్టి, మనసును నెక్కుతిపరచి, కదలక ఉంచవచ్చును; తేలిక బట్టతో కప్పి, చల్లనిగాలి పడునట్లు చేసి, ఆసనములోపలనున్న, యోనిలోపలనున్న చల్లనీళ్లను చిమ్మవచ్చును; పది ఉద్బలయెత్తు సూరకారమును, చల్లనీళ్లలోకలిపి, రెండుఘంటలకు ఒకతూరి, వాకర కలుగువరకు ఇవ్వవచ్చును.

223. ప్రసవవేధన కలిగినప్పటికీ, పిండము సిద్ధముగా బైటికి వచ్చును. ఐనప్పటికిన్ని, నెప్పి, రక్తప్రవాహము, వీటివలన కలుగు చెబ్బరలను నిలుపుకొనుటకు, మీదచెప్పియుండు వాటిని పట్టుగా చేయవలసినది. గర్భాశయముయొక్క పనిని కొంతసేపు నిలుపుకొరకై, నల్లమందును ఇవ్వవలయునుకాని, మరిదేనికిని ఇవ్వకూడదు; కొంచముగనుండెడు నెప్పిని, కొంతసేపు నిలిపినయెడల, తర్వాత అది మరియొకతూరి కలుగునపుడు, పిండమును బైలుపరచునంత శక్తి కలిగినదిగనుండును. ప్రసవవేధనను అధికపరచుటకు, ఎగ్జెట్ ఆఫ్ఐరై అనెడు ఔషధమును ఇవ్వవచ్చును.

224. ఉష్ణకారిమందులు అగు, సారాయిలను ఇచ్చుటకు ఆవశ్యకముండదు.

225. రక్తప్రవాహముచేత, స్త్రీయొక్క ప్రాణమునకు అపాయము కలుగునట్లు ఉండినయెడల, అప్పుడు విశేషజాగ్రతను ఎత్తుకొనవలయును; దానికి యోనిద్వారములోపల గుడ్డను అణచవచ్చును; కడుపుమీద చల్లనీళ్లను కొట్టవచ్చును; యోనిలోపల మంచుగెడ్డను వ్రయోగించవచ్చును; వంగ ఉప్పుతో నల్లమందునున్న, అసిటిక్ ఆసిడ్ అనెడి పులుసునున్న చేర్చి ఇవ్వవచ్చును. వంగ ఉప్పు, సాధారణముగా తలచియుండు దాని

valuable, efficient, safe, and manageable medicine than is generally supposed.

226. Sometimes the hæmorrhage is kept up by some portion of the ovum remaining partly within and partly without the womb. Should circumstances demand it, this may be removed by careful digital interference, or with a pair of curved dressing forceps.

227. Premature separation and expulsion of the ovum (egg) occurs more frequently at the sixth, tenth, and twelfth weeks, and at the seventh month. Women disposed to abort should, therefore, more sedulously avoid the exciting causes of abortion at those periods of utero-gestation.

PARTURITION

228. Is that process occurring at the expiration of thirty-nine weeks from conception, by which the womb detaches and expels its contents, and returns nearly to the condition in which it was previous to impregnation.

Cause.

229. Many reasons have been assigned for the accession of labor at the expiration of the thirty-nine weeks after impregnation, but the only one reconcileable with positive and observable facts is, that the womb ceases at that time to receive any further augmentation of its component parts, and is stimulated by the mature ovum (egg) coming in contact with its neck and mouth; or perhaps it may be referred to the recurrence of a menstrual period, when the womb, from its own distention and weight of contents, is no longer

కన్నను, మిక్కిలి ఉపయోగకరముగను, తగినదిగను, అపాయము కలుగజేయనదిగను, మనకు స్వాధీనమైనదిగను ఉన్నది.

226. కొన్నిసమయములయందు, పిండము కొంచము బైటికి వచ్చి, మిగత లోపల నేయుండి, రక్తప్రవాహమును కలుగజేయును. దీనికి, అవశ్యకము ఉండినయెడల, వ్రేళ్లను విడిచియైనను, వంగిన చిమటాతోనైనను, దాని ఎత్తివేయవలయును.

227. ఆటు, పది, పండ్రెండువారములయందైనను, లేక ఏడవమాసమందైనను, పిండాండముయొక్క పట్టువదిలి బైటికివచ్చుట వాడుక. కావున, కడుపు దిగబడెడువాడుక కలిగిన స్త్రీలు, గర్భిణులైయుండి, పిండము వాడుకగా కరిగిపోవు మాసములు వచ్చినపుడు, అకాలప్రసవమును కలుగజేయు కారణములను, అధికజాగ్రత్తతో తొలగించుకొనవలయును.

ప్రసవముయొక్క వివరణము.

228. గర్భముధరించి, ముప్పదితొమ్మిది వారములు చెల్లిన తర్వాత కలిగెడి కార్యమునకు, ప్రసవము అని పేరు. అప్పుడు గర్భాశయము, తనయందుండు శిశువునున్న, దానితోచేరిన వాటినిన్ని, ప్రత్యేకపరచి, వెలుపల త్రోసివేసి, గర్భముధరించుటకు ముందు, తాను ఉండినస్థితికి మరలివచ్చును.

ప్రసవము కలుగుటకు కారణము.

229. గర్భముధరించి ముప్పదితొమ్మిదివారములు గడచినపిమ్మట, ప్రసవవేధన కలుగుటకు అనేక కారణములు చెప్పబడియున్నవి; ఐనను, సమాధానముకొరకు, నిశ్చయమై అగుపడెడి నిజస్థితి ఒకటికలదు; అది ఏదియనగా, అకాలమున గర్భాశయము పెరుగుటనిలిచి, పూర్ణమైనపిండము గర్భాశయముయొక్క గొంతునున్న, నోరునున్న అదుముటవలన, గర్భాశయము ఉష్ణమును పొందుచున్నదయైనను, లేక, గర్భాశయమునిండి, లోపల ఉండెడి బరువుచేత, తనకుండెడి పెరుగు గుణమును సహించనదై,

able to bear that increase of susceptibility which accompanies these periods.

CLASSIFICATION OF LABORS.

230. Most of the modern arrangements will be found to be objectionable, if submitted to the test of *noso-logical correctness*.

231. The division of labors originally made by Hippocrates into

Natural, and

Preternatural,

is sufficiently comprehensive, whilst it forcibly recommends itself by its simplicity and perspicuity.

232. NATURAL LABOR is characterised by four circumstances :

First, the occipito-vertex presents.

Secondly, there is sufficient room in the pelvis to admit of the ready descent of the head of the child in that direction which permits the occiput (back of the head) to emerge from under the arch of the pubes.

Thirdly, there is parturient energy adequate to the expulsion of the contents of the womb without manual interference, and without danger either to the mother or child. And,

Fourthly, the process of parturition is completed within a moderate time.

233. PRETERNATURAL LABOR embraces all the varieties not to be comprehended in the class of natural

ముట్టుకలిగెడి దినములలో ప్రసవము కలుగుచున్నదనియైనను చెప్పవచ్చును.

ప్రసవ తరగతుల యొక్క వివరణము.

230. రోగనిదానశాస్త్ర ప్రకారము చూడఁబోయినయెడల, క్రొత్తగా నియమించి ఉండెడి తరగతులు ఆక్షేపణలకు ఎడమిచ్చును.

231. హిపాక్రిటస్ అనెడు శాస్త్రీలచే పూర్వము విభాగించిన ప్రసవ తరగతులు అగు

క్రమము,

అ క్రమము,

అనునవియే, కావలసినవరకు, అన్నిటిని అణిగినదిగనున్నది; ఆవిభాగములు సులభముగను, తేటగను ఉండుటవలన, వాటిని అనుసరించునట్లు చేయుచున్నవి.

232. క్రమప్రసవమునందు నాలుగు సంగతులుకలవు:—

మొదటిది, పెడతలయును, ఉచ్చియును చేరెడి స్థానము అగువడునట్లు, శిరస్సు ఉదయమగును.

రెండవది, శిశువుయొక్క పెడతల మర్మస్థానమందలి ఎముకల వంపుక్రింద దూరివచ్చునటుల, కూపకమునందు శిరస్సు దిగుటకు కావలసినచోటు ఉండును.

మూడవది, చేతి సహాయములేకయును, తల్లికిని శిశువునకును, అపాయము లేకయును, గభాశయమునందు ఉండెడి వాటిని వెలిపరచుటకు తగిన ప్రసవశక్తి ఉండును.

నాలవది, జాగ్రతగా తగుపాటి కాలములోననే, శిశువు జనించును.

233. క్రమప్రసవమునందు చేర్చకూడని కష్టము, లేక కాలతామసము, లేక అపాయముకలిగెడి ప్రసవములు అన్నియును

labor, whether from their *difficulty*, *duration*, or *danger*. They may be arranged under the following six orders:

First, Protracted labors.

Second, Those labors in which any other part than the head presents, such as the breech, feet, hands, cord, &c.

Third, Labors with a plurality of children.

Fourth, Labors attended with convulsions.

Fifth, Labors with uterine hæmorrhage.

Sixth, Labors in which laceration of the womb or contiguous parts occurs.

STAGES OF LABOR.

234. Certain phenomena occur during the progress of parturition which may be arranged under three divisions or stages.

The *first* comprehends all those circumstances that occur before the complete dilatation of the mouth of the womb.

The *second* includes all that takes place between the complete expansion of the mouth of the womb and the expulsion of the child.

The *third* embraces every thing connected with the detachment and expulsion of the placenta (after-birth) and membranes.

అక్రమ ప్రసవము అనబడును. వాటిని దిగువ కనపరచియుండెడి ఆటుతరగతులుగా ఏర్పఱచవచ్చును.

మొదటిది, ఆలస్య ప్రసవములు.

రెండవది, సాధారణముగా శిరస్సు ఉదయముగుటకు బదులు, ముడ్డి, పాదములు, చేతులు, బొడ్డుతీగ మొదలైన వాటియందు ఎదిమైనను ముందువచ్చెడు ప్రసవములు.

మూడవది, అమడబిడ్డల కాన్పు.

నాలవది, ఈడ్పులతో సంబంధించి ఉండెడి ప్రసవములు.

ఐదవది, గర్భాశయమునందుండి కలిగెడి రక్తప్రవాహముతో కూడిన ప్రసవములు.

ఆఱవది, గర్భాశయమైనను, లేక దానిప్రక్క ఉండెడి స్థానములైనను చినిగి కలిగెడి ప్రసవములు.

ప్రసవవేధనలో కలుగు అంతస్తు కాలముల యొక్క వివరణము.

234. ప్రసవము అగునపుడు కొన్ని విశేషకార్యములు సంభవించుచున్నవి; వాటిని మూడుతరగతులు లేక కాలములు అని విభాగించవచ్చును.

మొదటిది, గర్భాశయముయొక్క నోరు పూర్ణవిశాలము అగుటకుముందు సంభవించెడి సంగతులు అన్నిటిని అణిగియున్నది.

రెండవది, గర్భాశయముయొక్క మోరు పూర్ణవిశాలమైనది మొదలు శిశువు బైటికివచ్చువరకు కలిగెడి కార్యములు అన్నిటిని అణిగియున్నది.

మూడవది, మావి ప్రత్యేకమై, జరాయులతో బైటికివచ్చువరకు కలిగెడి విషయములు అన్నిటిని అణిగియున్నది.

GENERAL RULES FOR CONDUCTING LABORS,

Equally applicable to Natural and Preternatural.

235. Sometimes circumstances of so much moment occur, in the earliest stages of labor, that a practitioner should never long defer his visit, after being summoned to a parturient woman: either the sudden expulsion of the child through a capacious pelvis, which always excites alarm, and may invert the womb; or formidable and even fatal hæmorrhage may demand his immediate and active interposition. Besides, to a female who at this time is the subject of suffering and fear, it is consolatory to know that her medical attendant is acquainted with her state; and, although it is the duty of the nurse to prepare (or, as it is technically called, *guard the bed*,) and also to change the dress of her mistress, still it can never be derogatory from the dignity of the accoucheur to see that every thing likely to conduce to the comfort and safety of his patient is arranged, previous to the accession of those active symptoms which more decidedly characterize labor.

236. Independent of these, which some may think unimportant considerations, it is highly necessary that the accoucheur should, at a very early period of labor, make himself acquainted with the presenting part of the child, and with its position in relation to the circumference of the pelvis; because it often happens that this inquiry detects some malposition of the head, which must be rectified at the commencement of the labor: or the presentation of some other part, which may require his immediate and active inter-

ప్రసవమును నడిపించుటకు సాధారణ విధులు.

ఇవి క్రమము, అక్రమము అనెడి రెండు విధప్రసవములకును ఉపయోగము అగునది.

235. ప్రసవ ఆరంభమున, కొన్నిసమయములయందు విశేష కార్యములు సంభవించుటవలన, ప్రసవ స్త్రీని చూడను రచ్చనగానే, ప్రసవవైద్యుడు వెల్లి ఆ స్త్రీనిచూడను ఆలస్యము చేయకూడదు; ఎందువలన అన, కూపకము విశాలముగా ఉండినయెడల శిశువు తటకుగన బైటికి వచ్చివేసును; దానివలన భయముకలుగును; మఱియును గర్భాశయముయొక్క లోపక వెలి అగుటయును కలదు; లేనియెడల భయంకరముగనైనను, లేక వృత్తిసంభవించు నటులైనను రక్తప్రవాహము కలిగినయెడల, తాను జాగ్రత్తగాచూడవలసినదిగనుండును. ఇదియునుగాక, అట్టి సమయమందు కష్టముచే భయపడియుండెడి ప్రసవ స్త్రీ, చికిత్సకుండు తనయొక్కస్థితిని తెలిసికొనియున్నాడని యెఱుఁగుట దుఃఖోపశమనము గనుండును. పడకవేయుటయును, తన యజమానినియొక్క వస్త్రములను మార్చుటయును దాదియొక్కపనిగా ఉండినప్పటికిన్ని, ప్రసవమునకు తగినగురుతులు కలుగుటకుముందు, ప్రసవవైద్యముచేయునతడు, స్త్రీయొక్క సౌఖ్యమునకును, భద్రమునకును అనుకూలము అగునట్లు అన్నియును ఉన్నవియాలని చూచుటవలన, అతని గౌరవమునకు హానికలుగదు.

236. పైనచెప్పినవాటిని కొందరు అనావశ్యకముఅని తలచుదురు; ఇవికాక, చికిత్సకుండు ప్రసవవేధన కలిగినతోడనే, శిశువుయొక్క ఉదయభాగమునున్న, అది కూపకమునందు ఉండెడి స్థానమునున్న, అవశ్యముగా తెలిసికొనవలయును; ఎందువలననన, ఇట్లు చూచుటవలన, శిరస్సు ఒకవేళ తిరిగియాండినయెడల అది తెలియవచ్చుచున్నది; దానిని ప్రసవారంభమునందే చక్క పరచవలయును: లేక శీఘ్రముగా క్రమపరచవలయునట్టి భాగము ఉదయమగుటను తెలిసికొనవచ్చును. ఈ సంగతిని వ్రేళ్లతోపరిక్ష చేసి తెలిసికొనవలయును; ఇట్టి పాతవలన ప్రసవ స్త్రీకి కొం

ference. This knowledge is to be acquired by what is termed *examination*, or, among women, *taking a pain*, from the popular opinion, that by the act some relief is given to the patient.

237. This *examination per vaginam* is usually proposed too abruptly, and made too rudely. Delicate women revolt at the idea of this proceeding; and therefore its necessity, and the advantages to be obtained from it, should always be explained to them. The proposal should be made to the nurse, or some friend, and the medical man should be out of the room whilst the patient places herself at the foot of the bed, on her left side, having her knees drawn up towards the abdomen, and her feet pressing against the bed-post.

238. Unless the parts are well lubricated by mucous secretion, the index and middle fingers of the left hand are to be anointed with oil, or lard, and carried up to the os externum (external opening), the situation of which may be ascertained by the hips. The fingers should be introduced at the posterior part of the vagina, and with moderate effort be steadily pressed forward to the mouth of the womb. Thus far the proceeding should be carried on during a paroxysm of pain; but, until the pain ceases, nothing further is to be done, except to ascertain the degree of expulsive power exerted by the womb, and this must be done very cautiously, or the membranes will be lacerated, and the fluid of the amnion escape.

239. On the cessation of the uterine contraction, the finger is to be carried forwards, through the mouth of the womb, and the presenting part and its position,

చము హితవు కలుగుచున్నదని లోకులు తలచుటవలన, దానిని నెప్పిని శమనపరచుట అని చెప్పుదురు.

237. యోని మార్గముగా వ్రేలువిడిచి ఇట్లు చేయు పరిక్షను, దడీలుమనియును, మిక్కిలి మోటుతనముగను చేయుట వాడుక. మానముగల స్త్రీలు ఇటువంటి కార్యతలఁపునకు సమ్మతించరు; కాన ఇట్లుచేయుట అవశ్యకము అనియును, దీనిచే కలిగెడి ప్రయోజనములనున్ను, వారలకు సదా తెలియపరచవలయును. ఈవిషయమును దాదితోనైనను, లేక స్నేహితురాలతోనైనను యోచించవలయును; మఱియు, స్త్రీ మంచపుకాలుప్రక్క ఎడమపాశ్వరముగా పరుండుకొని, మోకాళ్లను కడుపుతో ఆనుకొని, పాదములతో మంచపుకాలును తన్నుకొని ఉండవలయును; ఇట్లు ఆమెచేసుకొని సిద్ధపరచుకొనువరకు, చికిత్సకుఁడు ఆగదికి వెలుపలనే ఉండవలయును.

238. స్త్రీష్టముచేత యోనిద్వారము మొదలుగాగల స్థానములు జిగటపడక ఉండినయెడల, ఎడమచేతి ముందటి మధ్యవ్రేళ్లకు నూనెనైనను, నెయ్యినైనను చరుముకొని, మర్మస్థానముయొక్క వెలుపలిరంధ్రమునకు కొనిపోవలయును; పిట్టిలవల్ల ఆ స్థానమును కనుకొనవచ్చును. తర్వాత వ్రేళ్లను, యోని వెనుక ప్రక్క ప్రవేశింపించి, తిన్నగా గర్భాశయముయొక్క నోటికి కొనిపోవలయును. ప్రసవవేధన కలిగియుండునపుడు, ఈ కార్యముమాత్రము చేయవలయును; ఐనను నెప్పి నిలచువరకు, గర్భాశయముయొక్క విసర్గ శక్తినిమాత్రము తెలిసికొనవలయునేకాని, మరి యేమియును చేయకూడదు; దీనిని బహుజాగ్రత్తగా నడిపించకపోయినయెడల, జరాయులు చినిగి, జలము బైటికివచ్చును.

239. గర్భాశయముయొక్క సంకోచము నిలచినతర్వాత, వ్రేళ్లను గర్భాశయముయొక్క నోటిలోపలవిడిచి, మీదికి కొనిపోయి,

with the condition of the mouth of the womb, must be known before the fingers are withdrawn.

240. The woman and her friends always expect some part of the information thus obtained; and, whilst the uncertainty of the *duration* of labor should always guard us against giving an opinion on that point, we are bound to communicate any favorable intelligence for their encouragement.

241. Having satisfactorily ascertained what he wished to know, the practitioner should withdraw, lest his patient be induced to retain the contents of the bladder and rectum too long.

242. The state of these two viscera ought to be ascertained from the nurse, and, if requisite, the bowels should be opened by an enema.

243. The patient may be permitted to take any plain food, but should not be allowed stimulants. Such refreshments as ripe sub-acid fruit may be liberally granted.

244. Her spirits should be kept up by kind and cheerful conversation; she should be encouraged to walk about the room during the first stage of labor, and every effort should be made to divert her thoughts from her suffering.

245. She should not be urged to make any voluntary exertion to expedite the progress of parturition; but the entire process should be left as much as it can be to nature,

శిశువుయొక్క ఉదయ భాగమునున్న, అది యుండురీతిని, గర్భాశయనోటియొక్క స్థితిని తెలిసికొనవలయును, వ్రేళ్లను బైటికి తీసుకొనవలయును.

240. ప్రసవవేధపడెడి స్త్రీయును, ఆమె స్నేహితురాండ్రును, వైద్యుడు పరిక్షచేసి తెలిసికొనినదాని ఎఱుఁగ నపేక్షింతురు; ప్రసవ కాలము నిశ్చయించుట అశక్యముగనుక, దానినిగురించి మనము చెప్పటయందు బహు జాగ్రత్తగా ఉండవలయును; వారియొక్క సంతోషమునకు అనుకూలమైనవాటిని చెప్పటకు మనము లోపడియున్నాము.

241. తాను తెలిసికొనవలయు వాటిని తృప్తికరముగా తెలిసికొని, చికిత్సకుఁడు బైటికి వచ్చి వేయవలయును; లేనియెడల, మలమూత్రములను, (స్త్రీ), విశేషకాలము అణచుకొని యుండునటుల చేయును.

242. మలమూత్రములయొక్క స్థితులను, దానిని అడిగి తెలిసికొనవలయును; మలము బద్ధమైయుండినయెడల ఆసనవస్తిచేసి మలమును బైలుపరచవలయును.

243. ప్రసవస్త్రీ లఘుభోజనములను ఎత్తుకొనునట్లు చేయవచ్చును; ఐనను సారాయి మొదలగువాటిని త్రాగుటకు విడియకూడదు. కొంచము పులుసుగలపండ్లను ధారాళముగా పుచ్చుకొనునట్లు చేయవచ్చును.

244. ప్రీతియును, సంతోషకరముగను ఉండెడి సంభాషణలచేత (స్త్రీ) ధైర్యము తెచ్చుకొనునట్లు చేయవలయును; ప్రసవకాలముయొక్క ఆరంభమందు, (స్త్రీ)ని గదిలోపల నడుచునట్లు చేయవలయును; మఱియును నొప్పులమీఁదనుండెడి (స్త్రీ)యొక్క జ్ఞాపకము, వేరువస్తువులమీఁద పారునట్లు చేయవలయును.

245. శీఘ్రముగా ప్రసవము అగునట్లు తన యిష్టప్రకారము చేయునటుల విడువకూడదు; ఐతే ప్రసవము తనంతట జరుగునట్లు విడియవలయును.

246. The lying-in room ought to be as cool and well ventilated as possible, and two attendants, besides the accoucheur, are quite sufficient for every possible occurrence.

SYMPTOMS PRECEDING LABOR.

247. For some days previous to the accession of labor certain symptoms are often present, which, by women who have borne children, are known to be precursors of that eventful hour.

248. *Restlessness*, particularly at night, very frequently precedes parturition for days and weeks, and is rarely to be considered as bearing unfavorably on labor.

249. *Subsidence of the womb and belly* is not an unusual monitor of the approaching suffering. It may be viewed in a favorable light, inasmuch as it indicates room in the pelvis.

250. *Glairy mucous secretion* from the mouth of the womb and vagina, popularly termed *show*, sometimes occurs for days before the more active symptoms of labor. It is often streaked with blood, and tends to lubricate the parts concerned in parturition.

251. *Irritability of the bladder and rectum*, demanding their frequent relief, is another occasional precursor of labor.

246. ప్రసవ గదికూడినవరకు చల్లనదిగను, మంచిగాలివచ్చు నట్టిగను ఉండవలయును. చికిత్సకునితో ఇద్దరు పరిచారకులు ఉండినయెడల, అక్కడకలిగెడి పనులకన్నిటికిని చాలును.

ప్రసవము కలుగుటకుముందు, కనుపడెడి
పూర్వరూపములు.

247. ప్రసవముకలుగుటకు కొన్ని దినములకుముందు కొన్ని గురుతులుకలుగును; బిడ్డలుకనిన స్త్రీలు ప్రసవవేధన కలుగఁబోవుచున్నదని వాటివలన తెలుసుకొనుదురు.

248. ప్రసవముకలుగుటకు కొన్నిదినములు, లేక వారములకు ముందు, ముఖ్యముగా రాత్రికాలములయందు పడక పొందక తొందర కలుగును; ఇది ప్రసవమునకు మంచిదికాదు అని తెలియకూడదు.

249. ప్రసవము సంభవించుటకుముందు సాధారణముగా, కడుపున్న, గర్భాశయమున్న క్రిందికి అణుగును. ఇది కూపకమునందుచోటు ఉన్నదిఅని తెలియపరచుటవలన, దీనిని ప్రసవమునకు మంచిగురుతుఅని తెలియవచ్చును.

250. మంచినొప్పులు కలుగుటకు కొన్ని దినములకుముందు, కొందరికి గర్భాశయముయొక్క నోటినుండియును, యోగ్యం దు ఉండియును జిగటగల శ్లేష్మ ద్రవము స్రవించును. దానిని ఇంగ్లీషుజనులు పో అని చెప్పుదురు. ఆ శ్లేష్మమును నెత్తురుగీరలు ఉండుటయునుకలదు; అది శిశువు దిగివచ్చుదారిని నునుపుచేయుటకు ఉపయోగముగాఉన్నది.

251. ప్రసవము కలుగుటకుముందు, మలమూత్రములు కట్టుకొని, ఆపుటప్పటికిని మూత్రకోశమునందును, మలకోశమునందును ఉపద్రవము కలుగును; ఆ తొందరను నివర్తిచేయవలసినదిగనున్ను ఉండును.

SYMPTOMS ACCOMPANYING LABOR.

252. In consequence of the resistance which the uterus meets with during its contractile efforts, *pain* accompanies every such contraction ; but the pain attendant on parturition differs very materially in its nature and in its influence on the womb. These paroxysms of pain are either

Intestinal, or

Uterine.

253. Paroxysms of intestinal pain, or such as are termed false or spurious pains, may be distinguished from genuine labor pains, by being unconnected with uterine contraction ; by attacking different parts of the abdomen ; and by recurring irregularly.

254. These pains usually originate in some source of intestinal irritation, and may almost always be removed by emptying the bowels, and by subsequently exhibiting an opiate. They can hardly be confounded with enteritis by an observant practitioner.

255. The uterine pains are either *dilating* or *expulsive*.

256. *Dilating pains*, or, as they are popularly termed, *grinding pains*, result from uterine contraction. They are principally confined to the back, occur in the earliest stage of labor, and are peculiarly distressing to the patient, who expresses her sufferings by restless-

ప్రసవ లక్షణములు.

252. గర్భాశయము సంకోచించునపుడు, దానికికలిగెడి ఆటంకమువలన, గర్భాశయము సంకుచితము అగునప్పుడంతయును నెప్పి అనుసరించి ఉండును; ఐతే ప్రసవవేధన తనగుణమునందును, పనియందును వ్యత్యాసపడును. ఈ నొప్పలు రెండువిధములు, అవి యేవియనిన,—

ఆం త్ర వా యు వు, లే క

ప్ర సూ త వా యు వు.

253. ఆం త్ర వా యు వు అనగా, పేగులయందు కలిగెడి వాయువువేధన; దీనిని అబద్ధనొప్పలు లేక శండినొప్పలు అనుచురు; వీటిని, నిజనొప్పలగు ప్రసూతవాయువునుంచి తెలుసుకొనుట ఎట్లనిన,— ఇది గర్భాశయమును సంకోచింపదు; కడుపులో, పలు చోట్ల కలుగును; మఱియు క్రమములేక మరల మరల కలుగును.

254. ఈ నొప్పలు పేగులలో కలిగెడి మంటవల్ల పుట్టుట వాడుక; దీనికి మలమును దిగునట్లు చేసి, తర్వాత నల్లమందును ఇచ్చి నయెడల, నొప్పినిలచును. శ్రద్ధగలవైద్యుడు పేగుల తాపనరోగమువలన కలిగెడి నొప్పలకున్న, ఈ నొప్పలకున్న ఉండెడి వ్యత్యాసమును కనుకొనును.

255. గర్భాశయమునందు కలిగెడి ప్రసూతవాయువు అను నొప్పలు, దాని నోటిని విశాలపరచునటువంటిదిగనైనను, లేక పిండమును విసర్జనము చేయునటువంటిదిగనైనను ఉండును.

256. విశాలపరచునొప్పలు, గర్భాశయముయొక్కసంకోచమువలన కలుగును; వాటిని నడుముకత్తరింపునొప్పలు అని ప్రజలు చెప్పట వాడుక. ఆ నొప్పలు ముఖ్యముగా వీచునందు ఉండును; ప్రసవ ఆరంభమందుకలుగును; (స్త్రీ)ని మిక్కిలి ఉపద్రవపరచును; ఆయాసము, నిరాశ, మూలుగుట ఇవి (స్త్రీ)

ness, despondency, and moaning. They often continue a long time without the intermissions being free from uneasiness, and appear almost exclusively to dilate the mouth of the womb.

257. It is during the existence of these dilating pains that *rigors* most commonly occur. They generally appear when the mouth of the womb is approaching to its full degree of dilatation, and are then not unfrequently accompanied by a slight discharge of mucus, either with or without blood, commonly called a "show." These rigors are not dependent on a state of actual cold, and the patient herself will often express her surprise that she should shiver so violently, and yet feel quite warm; they are the result of a peculiar sympathy that exists between the mouth of the womb and other parts of the body.

258. When the mouth of the womb is considerably dilated, *expulsive pains*, sometimes termed *forcing* or *bearing-down* pains, commence in the loins, and gradually proceed round the abdomen, till they meet at the region of the pubes.

259. If the accoucheur's hand be placed on the flaccid parietes (walls) of the abdomen, previous to the accession of a paroxysm of expulsive pain, before the woman is aware of it, the womb may be felt contracting to a hard, tense, incompressible tumour.

260. Between these pains there are regular intervals of ease, which gradually become shorter, whilst the pains, in an inverse ratio, increase in their duration and severity; and now it is that the abdominal muscles and diaphragm afford their assistance.

యొక్క వేధను తెలియపరచుచున్నవి. ఈ నొప్పలు వదలక నీడించును; నొప్పి నిలచియుండెడి కాలమందున్న ఉపద్రవము లేక ఉండదు; ఇవి గర్భాశయముయొక్క నోటిని విశాలపరచుటకు మాత్రము కలుగుచున్నవని తెలియవచ్చెడిది.

257. నడుమును కత్తిరించునట్లుండెడు ఈ నొప్పలు కలిగెడి కాలమునందు వణకడము సాధారణముగా కలుగుచున్నది. గర్భాశయముయొక్క నోరు పూర్ణవిశాలము అగునపుడువణకు కలుగును; మఱియును ఆ సమయమునందు, నెత్తురు గీరలుకలిగి లేక కలుగకయుండెడి శ్లేష్మము సాధారణముగా కూడనే విసర్జము అగుచున్నది; దాని ఇంగ్లీషునందు షో అనుచున్నారు. ఈ వణకడము చలిచేత కలుగుటకాదు; (స్త్రీ) తనకు ఉష్ణముగనుండినను, ఇంత వడిగా వణకుచున్నది అని ఆశ్చర్యపడును. గర్భాశయముయొక్క నోటికిన్ని, శరీరముయొక్క ఇతర భాగములకున్న కలిగియుండెడి అన్యోన్యత్వమువలన ఈ విశేషము కలుగుచున్నది.

258. గర్భాశయముయొక్కనోరు చక్కగా విశాలమైనవెనుక, విసర్జననొప్పలు నడుమునందు ఆరంభించును; వాటిని ముక్కడములు అనుదురు. అవి నడుమునందు ఆరంభించి, కడుపును చుట్టుకొనివచ్చి, మర్మస్థానమందలి యెముక దగ్గిరవచ్చిచేరును.

259. (స్త్రీ)కి ముక్కెడునొప్పలు కలుగుటకుముందున్న, ఆపె వాటిని తెలిసుకొనకముందున్న, మంత్రసానితనము చేయునతడు, తనయొక్కచేతిని ఆమెయొక్క కడుపుమీద ఉంచి చూచినయెడల, గర్భాశయము ఘట్టగాబిగియై, అణచకూడని గడ్డవలె చేతికి అగుపడును.

260. నొప్పలయొక్క మధ్యకాలమందు, నొప్పలు లేక ఉండును; ఇట్లు నొప్పిలేని సమయము రాగారాగా తగ్గుతున్న, నొప్పలుమాత్రము కాలమునందును, బలమునందును హెచ్చుతున్నవచ్చును; ఈ సమయమునందు కడుపుయొక్క మాంసములున్న, రొమ్మునకును కడుపునకును నడుమనుండెడి మాంసమున్ను గర్భాశయమునకు సహాయము చేయుచున్నవి.

261. During each propelling effort, a larger portion of the membranes, distended with liquor amnii, is forced through the mouth of the womb, performing to it, and all the parts through which the child has to pass, the office of a soft but powerful wedge. With these pains there is often present a frequent disposition to empty the rectum ; and sometimes this is so harassing, as to justify the administration of a small enema, with a few drops of tincture of opium.

262. *Vomiting* is a common attendant on uterine pain, and is beneficial, by ejecting food, which, from its quantity or quality, may be a source of inconvenience to the stomach.

263. It principally occurs during the dilating pains, and unquestionably assists in the relaxation and dilatation of the mouth of the womb.

264. When vomiting continues or returns in a protracted labor, after the mouth of the womb is fully dilated, with abdominal tension and pain, without uterine contractions, and with ejections from the stomach of fluid, like dark coffee-grounds, with foul tongue, and rapid and hard pulse, it generally must be viewed as indicative of inflammatory action, or exhaustion and laceration, and requiring immediate and most efficient interference.

265. Besides these attendants on parturition, the pulse usually becomes quick and full, the countenance florid, the whole surface of the body covered with profuse perspiration, and the lower extremities cramped.

261. ముక్కు నపుడెల్ల జరాయులు నీళ్ల చే నిండినవియై, గర్భాశయముయొక్క నోటికి బైటవచ్చును; అవి యొక మెత్తని బలమైన గూటమువలె గర్భాశయమునున్న, శిశువు రాబోవు మార్గమునున్న విశాలపరచును. ఈ నొప్పులతో మలము దిగునట్లు అగుపడును; కొన్ని సమయములయందు, అది మిక్కిలి తొందర పరచునపుడు, కొన్నిచుక్కల నల్లమందు ద్రావకమును చేర్చిన, ఆస నవస్తి చేయుట అవశ్యముగా ఉండును.

262. వాఁతీయున్న, ప్రసవనొప్పులను అనుసరించుట వాడుక; అది భోజనమును విసర్గము చేయుటవలన అనుకూలమైనది; ఆ భోజనము హెచ్చుగ నైనను, చెడినదిగ నైనను ఉండినయెడల, అన్నాశయమునందు సంకటముపుట్టుటకు కారణము అగును.

263. నడుము కత్తరింపు నొప్పులు ఉండునపుడు, వమనము ముఖ్యముగా సంభవించును; అది గర్భాశయముయొక్క నోరు వదులగుటయందును, విశాలమగుటయందును, యదార్థముగా సహాయము చేయుచున్నది.

264. ఆలస్య ప్రసవమునందు గర్భాశయముయొక్క నోరు పూర్ణవిశాలమైనవెనుక, వమనము నిలియక, లేక నిలచి నిలచి కలిగి, దానితో కడుపునందు పుండువలె నొప్పియును, ప్రసవవేధన లేకయును, వాఁతీయందు కాపిపొడివంటి నల్లనివస్తువులు పడుటయును, నాలుకమీఁద మురికి అంటుకొని ఉండుటయును, నాడి తీవ్రముగను ఘట్టిగను ఉండినయెడల, తాపనగుణము, లేక గర్భాశయముచినిగి ఆయాసము కలిగినది అని యోచించవలయును; దానికి తక్షణమే చికిత్స చేయవలసినదిగా ఉండును.

265. మీఁదచెప్పిన ప్రసవసంబంధమైన గురుతులువిగహా, నాడి తీవ్ర గతిని పొంది, నిండియుండుట వాడుక; ముఖము ఎర్రనగును; సర్వాంగము నిండుచుట పుట్టును; కాళ్లయందు ఈడ్పులు కలుగును.

NATURAL LABOR.

266. The process of natural labor is at once so simple and so beautiful, that it cannot fail to excite the admiration of those who investigate minutely the operations of nature.

267. It would be useless to repeat what has been advanced respecting the precursory and accompanying symptoms of parturition, although it is necessary to recall those statements to mind, as constituting a part of the history of natural labor.

268. The premonitory symptoms having continued for an indefinite time, pains in the loins darting through the pelvis, with mucous discharge, indicate the near approach of labor. For some time the pains are of the *dilating* kind; and, on an examination per vaginam, will be found rather to be diminishing the thickness of the edges of the mouth of the womb, than to be enlarging its area. When the edges of the mouth of the womb are not thicker than the other parts of the expanded neck, it begins to open; and, so soon as it can admit the extrusion of any portion of the membranes distended with the fluid of the amnion, the pains become rather of the *expulsive* character, and there will be a sensible bearing-down of the whole uterine tumour. Successive paroxysms of pain dilate the mouth of the womb more and more, whilst the protruded membranes, distended like a tense bladder, fill up the opening, and perform the office of an inimitable wedge, till the womb and vagina form one continuous passage. Soon after this, the membranes generally burst during a strong pain, having previously contributed to the dilatation of the vagina; and, with the

క్రమ ప్రసవము యొక్క వివరణము.

266. సాధారణ ప్రసవముయొక్క పద్ధతి, దేవునియొక్క పనులను మిక్కిలి సూక్ష్మముగా విచారించువారలకు ఆశ్చర్యమును కలుగఁజేయునంత అల్పముగను, ముచ్చటగను ఉన్నది.

267. ప్రసవముయొక్క పూర్వ తత్కాల రూపములను గురించి మరలయును చెప్పట నిష్ప్రయోజనముగా ఉండినను, అవి క్రమ ప్రసవముయొక్క భాగమగుటవలన, వాటిని జ్ఞాపకమునకు తెచ్చుకొనుట ఆవశ్యకముగా ఉన్నది.

268. ప్రసవవేగనయొక్క పూర్వ రూపములు కొంతసేపు ఉండినతర్వాత, నడుమునందు నొప్పిపుట్టి, కూపకమునకు అడ్డముగా పొడుచునట్లు పారును; శ్లేష్మము బైటవచ్చును; ఇవి ప్రసవము సమీపించినది అని తెలియపరచుచున్నవి,—కొంతసేపు నొప్పులు గర్భాశయముయొక్క నోటిని విశాలపరచునదిగా ఉండును; యోనిలోపల వ్రేలు విడిచి పరిక్షించినయెడల, గర్భాశయముయొక్క నోరు విశాలమగుటకన్నను, దానియొక్క దళము సన్నమగునట్లు అగుపడును. గర్భాశయ నోటియొక్క దళము, విశాలమైన గొంతుయొక్క దళమునకు సమమై ఉండునపుడు, నోరు పెద్దది అగుటకు ఆరంభించును; జలమునిండి పెద్దవియైన జరాయులు బైటికి రాను చోటివ్వఁగానే, నొప్పులు ముక్కునట్టి గుణమును పొందుచున్నవి; ఆ సమయమునందు గర్భాశయముయొక్క బరువు అంతయును క్రిందికి దిగఁబడునట్లు ఉండును. విడిచివిడిచి కలిగెడి నెప్పులు గర్భాశయముయొక్క నోటిని రానురాను అధికముగా విశాలపరచును; ఆ సమయమునందు, వెలుపలవచ్చియుండెడి జరాయులు, నిండిన ఉచ్చబుడ్డవలె ద్వారమును అణచుకొని, గర్భాశయమున్న యోనియున్న ఒకేమార్గము అగువరకు, గూటమువలె కిక్కిరించుకొని ఉండును. ఇట్లైనవెనుక, యోని ముందుగానే విశాలపరచిన జరాయులు, బలమైన నొప్పి యొక్క కలుగునపుడు, చిట్టిపోవుట వాడుక; జలము ఉదయమైనతోడనే,

escape of the fluid of the amnion, there is sometimes a temporary suspension of pain, and the head of the child is propelled into the superior aperture of the brim of the pelvis, or descends into the cavity, but more frequently this advance is not made until several pains have followed this occurrence.

269. Uterine contractions recurring with augmented frequency, force, and duration, gradually propel the foetus along the passages, until the head presses on the perineum, which is put on the full stretch; and also against the soft parts, which it protrudes. These by degrees dilate, and permit the forehead, face, and chin to pass over them, whilst the occiput emerges, and turns up from under the arch of the pubes. After the complete extrusion of the head, the other parts of the body are expelled sometimes by the same pain, but more frequently by one which speedily follows.

270. Now and then the same pain detaches and expels the *afterbirth*; but more commonly the womb remains at rest about a *quarter* of an hour, when it resumes its contractions, and throws off the afterbirth, with its adherent membranes.

271. This completes the beautifully simple process of natural labor, during the whole of which no assistance is required from us; but, on the contrary, any officious interference is likely to be productive of some untoward occurrence.

272. Several important *changes in the relative situation of the parts*, which well deserve attention and admiration, occur during this interesting process.

కొన్ని సమయములయందు నొప్పి కొంతసేపు నిలచి ఉండును ; శిశువుయొక్క తల కూపకముయొక్క మీది అంచునకు క్రిందనైనను, లేక కూపకముయొక్క పల్లమునందైనను దిగును ; ఐనను జలము ఉదయమై, కొన్ని నొప్పులు కలుగక శిరస్సు ఇంత క్రింద దిగుటలేదు.

269. ప్రసవ నొప్పులు విడిచి విడిచి త్వరపడును ; శక్తియందును బలమగును ; కాలమునందును తామసింబియుండును ; ఈ నొప్పులు శిశువును, యోనిద్వారా తిన్నగా త్రోయును ; దానియొక్క శిరస్సు, పెరియంతనెడు, భగగుదమధ్యస్థానమును అదుముటవలన, ఆ స్థానము బిగువుగా విశాలమగును ; జవ్వలతోకూడిన వృద్ధువైన కండలను అదుముటవలన, అవి ముందరికి త్రోచుకొనివచ్చును. ఇవి క్రమేణా విశాలమై, నెత్తియును, ముఖమును, గడ్డమును ఈ ద్వారముగావచ్చి, పెడతల మర్మస్థానమందలి యెముకలయొక్క విలువంపు క్రింద దూరివచ్చి, మీదికి ఎక్కును. తల బొత్తిగా బైటవచ్చినతర్వాత, ఆ నొప్పివల్ల నే, శరీరముయొక్క ఇతరభాగములున్న కొన్ని సమయములయందు వెలిపడును ; ఐతే, పిచ్చుట వెంబడించి కలిగెడి నొప్పిచేత, శరీరము బైలుపడుట వాడుక.

270. కొన్ని సమయములయందు ఆ నొప్పిచేతనే, మా వి ప్రత్యేకపడి బైటికివచ్చును ; ఐతే, సాధారణముగా, శిశువు జనించి కాలు ఘంటవరకు గర్భాశయము ఊరకయుండి, తర్వాత నొప్పి కలిగి, మావియును, దానితోచేరిన జవ్వలును బైలుపడును.

271. అల్పముగను ముచ్చటగను ఉండెడి క్రమప్రసవము దీనితో ముగియుచున్నది ; ప్రసవము అగువరకు మన సహాయము ఏమియును ఆవశ్యకముగా ఉండదు ; ఐనను, అనావశ్యకముగా పడైనను చేసినయెడల, కొన్నిపిచ్చులు సంభవించును.

272. ఈ స్వారస్యమైన కార్యము జరుగునపుడు, శిశువుయొక్క శిరస్సు ఉండెడి స్థితియందు కొన్ని ముఖ్యములైన వ్యత్యాసములు కలుగుచున్నవి ; ఆ ఆశ్చర్యములను చక్కగా జ్ఞాపకముంచవలయును.

273. At the commencement of labor, the head is found at the *brim* of the pelvis, having its long diameter adapted to the longest diameter of the pelvis; or, in other words, with the forehead and occiput opposed to the sacro-iliac symphysis and opposite acetabulum; the forehead being usually directed to the *right* sacro-iliac symphysis, and the occiput to the *left* acetabulum.*

274. It descends into the *cavity* of the pelvis, without undergoing any very material change in the relation which it bears to the circumference of the pelvis, except that the forehead is directed a little more backward towards the hollow of the sacrum.† Its further descent without some change of position is resisted by *three* obstacles.

First, by the sacro-ischiatic ligaments;

Secondly, by the spinous processes of the ischia; and,

Thirdly, by the position of the shoulders, which are opposed to the shortest diameter of the brim of the pelvis, *i.e.*, to the promontory of the sacrum and symphysis pubis.

275. If the form of the spinous processes of the ischia be recollected, it will be evident that the occiput having a tendency to turn forwards by the position of the head, on its descent into the cavity of the pelvis,

---

* See Plate 1.

† See Plate 2.

273. ప్రసవవేధన ప్రారంభమందు, శిశువుయొక్క శిరస్సు, దాని నిడుపైన అడ్డకొలత, కూపకముయొక్క అంతటికన్నను నిడుపైన అడ్డకొలతకు సరిపడి, కూపకముయొక్క అంచు దగ్గర ఉండును; అట్లనగా, నెత్తియును, పెడతలయును, త్రికస్థానరొండియెముకలు చేరెడి, సేక్రోయిలియాక్ సింపెసిస్ అను సంధికిని, దీనికి నేరెమరుగా మరియొక ప్రక్కనుండెడు, అసిటాబ్యులం అను పల్లమునకును అడ్డముగా ఉండును; కుడిప్రక్కటి పిట్టను చూచినట్లు నెత్తియును, ఎడమప్రక్కటి తొడను చూచినట్లు పెడతలయును ఉండుటవాడుక.*

274. శిరస్సు, కూపకముతోనుండెడు స్థితియందు వ్యత్యాసము ఏమియును చెందక, కూపకపల్లములో దిగుచున్నది; ఐతే, నెత్తి మాత్రము త్రికస్థానమందలి యెముకయొక్క పల్లముప్రక్క కొంచము వెనుకటికి జరుగును † మూఁడుస్థానములయందు కలిగెడి తటస్థములవలన, శిరస్సు అటు ఇటు తిరుగక తిన్నగా క్రిందికి దిగును.

మొదటిది, త్రికస్థాన ముడ్డియెముకల నడుమనుండెడు, బంధనములయొక్క ఆటంకము;

రెండవది, ముడ్డియెముకలమీఁదనుండెడు, బుడపలయొక్క ఆటంకము;

మూఁడవది, త్రికస్థానమందలి యెముకయొక్క బుడపకును, మార్క్సస్థానమందలి యెముకలయొక్క సంధికిని మధ్యనుండెడు, కూపక అంచుయొక్క మిక్కిలి కుటచని అడ్డకొలతకు నేరుగా, భుజములు వచ్చియుండెడి తటస్థము.

275. ముడ్డియెముకలమీఁదనుండెడు బుడపలయొక్క రూపమును జ్ఞాపకమునందు ఉంచినయెడల, కూపకముయొక్క పల్లములో తల దిగునపుడు దానియొక్క స్థానమువలన పెడతలకు, ముందుకు తిరిగెడిగుణము ఉన్నదని తెలియవచ్చుచున్నది; మఱియును, ముడ్డియెముకలయొక్క బుడపలున్న, తల ప్రక్కలమీఁద అదుముట

* మొదటి పతము చూడుడు.

† రెండవ పతము చూడుడు.

will be assisted in effecting this course by the unequal pressure of the processes of the ischia on the sides of the head; for, whilst one spinous process presses on the edge of the parietal bone next the forehead, the other is pressing on that edge of the opposite bone which is nearest the occiput, so that the apex of the occipital cone necessarily passes under the arch of the pubes.

276. As the head passes through the inferior aperture, its long diameter pretty nearly corresponds to the diameter of the inferior part of the cavity of the pelvis, and its short diameters correspond to the diameters of this aperture, *i.e.*, the one between the parietal protuberances to the short diameter, and the one between the foramen magnum (great hole) and top of the head, to the long diameter, whilst the same change applies the long diameter of the shoulders to the widest part of the brim, which enter without any difficulty.*

277. On the emergence of the occiput, in the form of a cone, (an admirable contrivance, gradually to open the soft parts,) the chin recedes from the chest, and the occiput turns up towards the abdomen of the mother, so that the chin and occiput describe a curved line during the gradual exit of the head from the vagina.

278. At this stage of the process another change takes place:—the shoulders having entered the cavity of the pelvis, nearly in the same direction as they passed the brim, meet with the obstacles that the head encountered; and, from similar causes, effect the same turn, during which the body of the foetus takes a new

---

* See Plate 3.

హొచ్చు తక్కువగా ఉండుటవలన, ఇట్లుకలుగుటకు సహాయపరచుచున్నది. ఎట్లనగా, నెత్తికిదగ్గర ఉండెడు ప్రక్కటియెముకయొక్క అంచును ఒకబుడప అదుమగా, మరియొకబుడప, పెడతలకుదగ్గర ఉండెడు మరియొక ప్రక్కటి యెముకయొక్క అంచును అదుమును. ఇట్లుఅణచుటవలన, పెడతలయొక్క మొన, మర్మస్థానమందలి యెముకలయొక్క వంపుక్రింద అవశ్యముగా ప్రవేశించును.

276. శిరస్సు, కూపకముయొక్క క్రింది ద్వారమార్గముగా చొరబడివచ్చునపుడు, శిరస్సుయొక్క నిడుపు అడ్డకొలత, కూపక పల్లముయొక్క క్రిందటి అడ్డకొలతకును, శిరస్సుయొక్క కుఱచని అడ్డకొలతలు, ద్వారముయొక్క కుఱచని అడ్డకొలతలకును ఇమిడియుండును; అట్లనగా, తలప్రక్కటి రెండుబుడపలకును ఉండెడి కొలత, కూపకముయొక్క కుఱచనికొలతకును, బ్రహ్మరంధ్రమునకును ఉచ్చికిని ఉండెడి కొలత, కూపకముయొక్క నిడుపు కొలతకును, ఇమిడియుండును. ఈ ప్రకారమే భుజములును, కూపక అంచుయొక్క మిక్కిలివిశాలమైన ప్రక్కనుండి, కష్టము లేక పల్లమందు దిగును. *

277. పెడతల కిరీటాకృతిగా (వృద్ధులైన భాగములను తిన్నగా విశాలపరచుటకు తగినకల్పన) దూరివచ్చునపుడు, గడ్డము రొమ్మునుంచి తొలగి, పెడతల తల్లియొక్కకడుపు ప్రక్క పైకి తిరుగును; దీనివలన శిరస్సు, యోనినుంచి తిన్నగా బైటికివచ్చునపుడు గడ్డమును, పెడతలయును విలువంపుగా తిరుగుచున్నవి.

278. ప్రసవముయొక్క ఈ సమయమందు మరియొక వ్యత్యాసము కలుగుచున్నది:—భుజములు కూపకముయొక్క అంచును ఏ మార్గముగా, వదిలినదో ఆ మార్గముగా, కూపక పల్లమునందు దిగినవెనుక, తలకు కలిగిన తటస్థములే వీటికిన్నికలిగి, తల తిరిగినట్లే ఇవియును తిరుగును; అప్పుడు, శిశువుయొక్క శరీరము వేరు మార్గముగా తిరిగి, ముఖము, త్రికస్థానమందలి యెముకనుంచి ఏ తొడప్రక్కనైనను తిరుగును; ఐతే ముఖము, కుడిప్రక్కటి తొడను

direction, so that the face is turned from the sacrum to one of the thighs, generally to the right, and the shoulders to the sacrum and pubes; in this way the shoulders pass with ease to the outlet of the pelvis, having their greatest width corresponding to its long diameter.

279. It appears, that all a practitioner can do towards preventing the rupture of the perineum, consists,—first, in preventing the head from passing over it, until it has acquired sufficient dilatability,—secondly, in preventing the head from passing *suddenly* over it, even when it has acquired this dilatability,—and, thirdly, in assisting the head to take its natural direction, viz., such as that the occiput turns up before the symphysis pubis. With every precaution, laceration, even to a considerable extent, will sometimes take place, but attention to these objects will generally prevent it.

280. Some intelligent men think that pressure on the perineum does harm, but that much benefit results from pressing back the head so as to secure its slow exit. The hand may perform the office of an inclined plane, as the full relaxation and retraction of the perineum are the objects to be aimed at.

281. In natural labor, no other interference is justifiable, and too strong terms cannot be employed to reprobate the practice of hastening the birth of the body, by dragging it forcibly by the head into the world. It should be left to be expelled by the unaided contractions of the womb.

చూచినట్లు తిరిగి, భుజములలో ఒకటి త్రికస్థానమందలి యెముకను న్ను, మరియొకటి మర్తస్థానమందలి యెముకనున్న చూచినట్లు ఉండును; ఈ ప్రకారము, భుజములయొక్క వెడల్పైన భాగము, కూపక క్రిందిద్వారముయొక్క వెడల్పైన చోటునకు ఇమిడి, భుజములు కూపకముయొక్క క్రిందిద్వారమునుండి సులభముగా వచ్చుచున్నవి.

279. భగగుద మధ్యస్థానము చినగకయుండునట్లు, చికిత్సకుఁడు చేయవలసినది ఏమనగా,—మొదలు, ఆ స్థానము చక్కగా విశాలమగువరకు, తల దానిని విడిచిపోకయుండునట్లు చేయవలయును,—రెండవది, అది చక్కగా విశాలమైయుండినను, శిరస్సు దానిని దఢీలుమని దాటిరాక చేయవలయును,—మూడవది, తల స్వాభావిక మార్గముగా (మర్తస్థానమందలి యెముకలయొక్క సంతియందు పెడతలతిరుగుట) పోవునట్లు చేయవలయును. ఎంత భద్రముగా ఉండినప్పటికిన్ని, ఆ స్థానము కొందరికి హెచ్చు తక్కువగా చినిగిపోవును; ఐతే, ఈ విషయములను గవనించినయెడల, అట్లు కలుగక చేయవచ్చును.

280. భగగుద మధ్యస్థానమును అణచుటవలన, చెరుపుకలుగుచున్నదని కొందరు, బుద్ధిమంతులు తలచుచున్నారు; ఐనను, తలను వెనుకత్రోసి, మెల్లగా దిగునట్లు చేయుటవలన, అనుకూలము కలుగును. భగగుద మధ్యస్థానము చక్కగా వదులై, వెనుకటికి పోవునట్లు చేయుటయే మన తలంపుగనుక, చేతియొక్క సహాయమువలన, తల వాలివచ్చును.

281. సాధారణ ప్రసవమునందు, పైనచెప్పినవి వినహా, మరియేమియును చేయతగదు. శిశువుయొక్క శరీరము శీఘ్రము వెలుపలవచ్చునటుల, తలనుపట్టి బలవతారముగా ఈడ్చెడి వాడుకనుగురించి, మిక్కిలి కఠినవాక్యములను చెప్పటకు అవశ్యములేదు. ప్రసవ నొప్పులవల్లనే, బిడ్డ తనంతట పుట్టునటుల, విడిచివేయవలయును.

282. As soon as the child manifests unequivocal signs of life, a ligature, consisting either of a piece of a tape, or of a few threads, must be passed round the navel cord, about two inches distant from the navel, and a second ligature at the distance of three inches from the first. The navel cord is then to be divided by a round-pointed pair of scissors, at a point equidistant from each ligature, taking care that nothing but the navel cord be included in the incision. All this should be done under the bed-clothes it being indelicate and unnecessary to expose either mother or child.

283. Having transferred the child to the nurse, a broad bandage, which always ought to be passed round the belly of the mother, before, or during labour, should be moderately tightened, so as to compress the womb, or the womb should be supported by gentle pressure made by the hands of an assistant, which will be found very materially to aid its efforts to detach and expel the after-birth.

284. *The management of the after-birth* constitutes a very important part of the duties of the practitioner. If the womb be not permitted to empty itself gradually and perfectly some untoward and alarming circumstance is likely to occur in this stage of parturition.

285. Generally, from *fifteen* to *thirty* minutes elapse between the birth of the child and the expulsion of the after-birth. The woman then complains of a slight pain in her back or belly, and this secondary contraction of the womb detaches the after-birth, although it but rarely expels it from the passages; whence it may usually be removed by coiling the navel cord

282. బిడ్డ జనించి ప్రాణము కలిగియుండెడు లక్షణములు నిశ్చయమైనతోడనే, ఒక నాడా తుండుతోనైనను, లేక కొన్ని కుట్టునూలు పోగులతోనైనను బొడ్డుతీగను, బొడ్డునకు రెండు అంగుళములు విడిచి కట్టవలయును; ఈ కట్టునకు మూడంగుళములు విడిచి, మరియొక కట్టు కట్టవలయును. తర్వాత కొనలు గుండ్రగానుండెడు కత్తెరతో, ఈ రెండు మడులకు సరిమధ్య కత్తెరించవలయును; కత్తెరించునపుడు, బొడ్డుతీగవినహా మరి యేమియును చిక్కుకొనకయుండునటుల జాగ్రత్తగా చూడవలయును. తల్లినైనను, శిశువునైనను బైట చూపుట అసహ్యముగను, అనావశ్యముగను ఉండుటవలన, ఈ పనులను అన్నిటిని మీద కప్పియుండెడు బట్టకు లోననే చేయవలయును.

283. శిశువును దాది దగ్గర యిచ్చినపిమ్మట, ప్రసవవేధనకలు గుటకు ముందైనను, లేక కలిగియుండునపుడైనను, తల్లి కడుపు చుట్టికట్టవలసిన వెడల్పు బట్టను, గర్భాశయము అణగునట్లు విరించవలయును; అట్లు చేయనియెడల, మరియొకరు చేతులతో గర్భాశయమును మెల్లగా అణచి పెట్టుకొనవలయును. ఈ ప్రకారము చేసినయెడల, మావి పెల్లగిలి పడుటకు సహాయముగనుండును.

284. మావి పడుటను చక్క పరచుట, మంత్రసానితనము చేయునతనికి ఉండెడి పనులయందు ముఖ్యమైనదిగా ఉన్నది. గర్భాశయము తిన్నగా సుంకుచితమై, దానియందు ఉండెడువాటిని బొత్తిగా బైలుపరచునట్లు చేయనియెడల, ఈ సమయమునందు విపరీతముగానున్న, భయంకరముగానున్న ఉండెడి సంగతులు ఒకవేళ సంభవించును.

285. బిడ్డ పుట్టినవెనుక, పడునైదుమొదలు ముప్పది నిమిషము లలోపల మావి పడుట వాడుక. ఆ సమయమునందు స్త్రీకి వీరపునందైనను, కడుపునందైనను నొప్పికలుగును; మరల కలిగెడి ఈ నొప్పలు, మావిని ప్రత్యేకపరచుచున్నవి, ఐనను దానిని యోనియందుంచి వెలిపరచుట అరుదు; దానికి, బొడ్డుతీగను, కుడిచేతి రెండు వ్రేళ్లకు చుట్టుకొని, ఆ తీగమార్గముగా, ఎడమచేతి బొట్టన

round two of the fingers of the right hand, whilst, guided by the cord, the thumb and index finger of the left hand should always be passed up to its insertion, which, when felt, is a pretty sure indication of the detachment of the whole mass from the parietes (walls) of the womb. By this measure, also, the navel cord is prevented from breaking off, and a firmer hold of the after-birth is obtained.

286. To guard against the possibility of inversion of the womb occurring without our knowledge, the after-birth should be permitted to slip by the fingers of the left hand retained in the vagina; and, in order to facilitate its extraction, the cord should always be directed in the axis of the brim, cavity, and outlet of the pelvis, as the after-birth passes those parts.

287. The hand of the accoucheur should afterwards be laid on the belly, to ascertain that the womb is well contracted; and the pulse should be felt, lest internal hemorrhage, re-distending the womb, may be going on, and endangering the patient's life.

288. It is of great moment that a bandage be fixed over the region of the womb: this being done, and a well-aired napkin applied to the labia pudendi, (edges of the private parts,) some mild, cool nourishment may be given to the woman, who, after having remained tranquil for half an hour, and having had her soiled linen removed, may be drawn up to the head of the bed. During her removal she must remain perfectly passive, and is on no pretence to be raised from the horizontal posture, lest hemorrhage or prolapsus uteri (falling down of the womb) should follow.

ముందటి వ్రేళ్లను కొనిపోయినయెడల, అది అంటుకొనియుండెడి చోటు కనుపడును. ఇది, మావి గర్భాశయమునుంచి పూర్తిగా పెల్లగిలి యుండుటకు గురుతగుచున్నది. ఈ ప్రకారము చేయుట వలన, బొడ్డుతీగ తెగదు; మరియును మావిని ఘట్టిగా పట్టుకొన వచ్చును.

286. మనకు తెలియక గర్భాశయముయొక్క లోప్రక్క వెలియగక ఉండునటుల, యోనియందు ఉండెడి యెడమచేతి వ్రేళ్లతో, మావిని బైటికి త్రోసివేయవలయును. మావిని సులభముగా వెలిపరచుటకు, బొడ్డుతీగను, మావివచ్చెడు మార్గమగు కూపకము యొక్క అంచు - పల్లము - క్రిందిద్వారము వీటియొక్క మధ్యరేఖలమార్గముగా, ఈడ్వవలయును.

287. తర్వాత, మంత్రసానితనము చేయునతను, తనచేతిని కడుపుమీఁద ఉంచి, గర్భాశయము చక్కగా సంకుచితమై ఉన్నదా అని తెలిసికొనవలయును; నాడిని చూడవలయును, లేని యెడల, లోననే రక్తప్రవాహము కలిగి, గర్భాశయమును మరల విశాలపరచి, స్త్రీయొక్క ప్రాణమునకు అపాయము కలుగజేసును.

288. పొత్తికడుపును బట్టతో బిగించి కట్టవలసినది అవశ్యము; కట్టినతర్వాత, ఎండినగుడ్డును మర్మస్థానముమీఁద వైచి పెట్టవలయును; స్త్రీకి చల్లని లఘు ఆహారమును ఇవ్వవలయును; అరఘుంటసేపు నెమ్మదిగా వుంచినతరువాత, మురికిబట్టలను తొలగించి, పడకయొక్క పైప్రక్కకు జరిగించవలయును. అట్లు జరిగించునపుడు, ఆమె కదలక ఉండవలయును. వెల్లవెలికల పరుండుకొని యుండెడు ఆమెను, ఏయొక్క నిమిత్తముగనైనను కూచుండ పెట్టకూడదు; అట్లు చేసినయెడల, రక్తప్రవాహమైనను, గర్భభ్రంశమైనను కలుగును.

DETENTION OF THE AFTER-BIRTH.

289. May depend either—

First, on diminution, or loss of contractile power in the womb.

Secondly, on irregular contraction. Or,

Thirdly, on adhesion between the womb and after-birth.

290. *First*. Should the after-birth be retained in the womb, in consequence of insufficient power in that organ to separate and expel it, as when the womb has become exhausted by protracted exertions, on an external examination of the belly, instead of communicating to the hand the sensation of a hard ball just above the symphysis pubis, it will be found large and loose, occupying no inconsiderable part of the cavity of the belly. Under these circumstances, no reasonable man would think of *forcibly* extracting the after-birth, by pulling at the cord, as he would, most likely, invert the womb; or, should he succeed in detaching the mass from its connexion with the womb; the large uncontracted orifices of the uterine vessels must inevitably pour out streams of blood, and the woman would, most likely, fall a victim to his temerity and ignorance.

291. The management of this case resolves itself exclusively into the *production of uterine contraction*.

292. This object is to be accomplished by *external* and *internal* means.

293. The *former* are, the steady employment of pressure on the belly with a bandage, or by the hands

మావి నిలచియుండుటను గురించినది.

289. ఇది

మొదలు, గర్భాశయముయొక్క సంకోచన బలము తగ్గియైనను, లేక ఆ బలము బొత్తిగా పోయియైనను కలుగును.

రెండవది, అక్రమముగా సంకోచమగుట వల్లనైనను కలుగును.

మూడవది, గర్భాశయమునందు మావి అంటుకొనుటవలన నైనను కలుగును.

290. మొదటిది.—ప్రసవము అగుటకు ఆలస్యమై, గర్భాశయము అలసటచెంది, మావిని ప్రత్యేకపరచి వెలిచేయుటకు శక్తిలేకయుండి, గర్భాశయము లోపలనే మావినిలచి ఉండెనేని, కడుపును బైట శోధించి చూచినయెడల, మర్మస్థానమందలి యొముకలయొక్క సంధిమీఁద, ఘట్టి చెండువలె అగుపడుటకుబదులు, అది మెత్తనిదై, పెద్దదిగా కడుపుయందు నిండియుండును. ఇట్లు ఉండునపుడు, బొడ్డుతీగనుపట్టి ఈడ్చి, మావిని బలవత్కారముగా వెలిపరచుటకు తెలివిగల మనుష్యుఁడు తలియఁడు: అట్లు చేసినయెడల, గర్భాశయముయొక్క లోప్రక్క వెలియగును; లేక అతను, మావిని గర్భాశయమునుంచి ప్రత్యేకపరచినప్పటికిన్ని, ముణుచుకొకన ఉండెడు గర్భాశయముయొక్క పెద్ద రక్త నరములనుంచి, రక్తప్రవాహము తవ్వక కలిగి, అతని వెర్రిఛైర్యమువలననున్న, అవి వేకమువలననున్న, ఆ (స్త్రీ) ప్రాణమును పోగొట్టుకొనును.

291. గర్భాశయము ముణుచుకొనునట్లు చేయుట యే దీనికి ప్రధాన చికిత్స.

292. లోపలనున్న బైటనున్న చేయు ప్రయత్నముల వలన, ఈ కార్యమును నెరవేర్చవచ్చును.

293. బైట చేయవలసినది ఏమనగా, గుడ్డను కడుపుమీఁద చుట్టియైనను, లేక మరియొక తెచ్చేతులతో నైనను, కడుపును విడి

of an assistant; grasping the womb within the palm of the hand; briskly rubbing the uterine region; and dashing the belly with cold water. The *internal* means to be employed are, the introduction of the hand within the cavity of the womb, in which it is to be cautiously moved about until, by its contractile efforts, it expels the hand and after-birth; and the injection of cold water into the womb.

294. A *second* cause of the detention of the after-birth is *irregular contraction* of the womb. This spasmodic affection of its muscular fibres may occur either in the longitudinal or circular ones, but it is most frequently the latter that take on spasmodic action, either at the neck of the womb, which they close, or about the middle, dividing the womb into two chambers, constituting the *hour-glass* contraction.

295. It has been before directed never to draw down by the cord, unless its insertion into the substance of the after-birth can be distinctly felt and grasped; and, in this case, the importance of the direction is obvious, because the inevitable consequence of pulling by the cord will be its separation, by which the difficulty of removing the after-birth will be augmented.

296. The *management* of this case consists in *subduing the spasmodic constriction*; and this is to be accomplished by the exhibition of a full dose of opium, not less than *forty* or *fifty drops* of tincture of opium, or from *two* to *three grains* of the gum. Usually within half an hour after its administration, the constricted part becomes *dilatable*, and may be overcome by the

యక అదుమవలయును ; అరచేతితో గభాశయమును పిసుకవలయును ; పొత్తికడుపుమీఁద చురుకుగా త్రోమవలయును ; చల్లనీటిని కడుపుమీఁద కొట్టవలయును. లోపల చేయవలసినది యేమనగా, చేతిని గభాశయములోపలవిడిచి, జాగ్రతగా కదిలించినయెడల, గభాశయము ముణుచుకొని మావినిన్ని, చేతినిన్ని బైలుపరచును. గభాశయములోన చల్లనీటిని కొట్టవలయును.

294. రెండవ కారణము, గభాశయము అక్రమముగా సంచించినయెడల, మావి తటస్థమగును. గభాశయము యొక్క నిడుపు మాంస యీ నెలకైనను, గుండ్రని మాంస యీ నెలకైనను, ఈడ్చుకలిగి, ఈ విషత్తు సంభవించుచున్నది; ఐనను, గుండ్రని మాంస యీ నెలకు, ఈస్థితి కలుగుట వాడుక; గభాశయము యొక్క గొంతుదగ్గర ఉండునవి ముణుచుకొనినయెడల, దానినోరు మూసుకొనును; లేక గభాశయము యొక్క మధ్యనుండునవి ముణుచుకొనినయెడల, గభాశయమును ఇసుక ఘడియారమువలె, రెండుభాగములుగా చేసును.

295. బొడ్డుతీగను పట్టి యీడ్చి, మావిని వెలిచేయకూడదు అని ముందు చెప్పబడియున్నది; ఐతే అది అంటుకొనియుండెడు స్థానము చేతికి అగుపడి పట్టుకొనతగినట్లు ఉండినయెడల, ఈడియవచ్చును; ఇందులో, దానిని ఈడ్చేడు మార్గము తెలిసియుండుట ముఖ్యము; ఎందువల్లననిన, తీగనుపట్టి తెలివి లేక యీడ్చినయెడల, అది తెగును; బొడ్డుతీగ తెగినయెడల, మావిని వెలిపరచెడు కష్టము హెచ్చును.

296. దీనికి చేయవలసిన చికిత్స యేదియన,—విగువుగా ముణుచుకొనియుండెడు గభాశయమును వదిలించుటయే. దీనికి నల్లమందు అధికముగా ఇవ్వవలయును; ద్రావకములో, నలువది, లేక ఏబది చుక్కలైనను, లేక నల్లమందునందురెండు, మూడు ఉద్దల యెత్తెనను ఇచ్చి, వాయువును పోగొట్టవలయును. సాధారణముగా, దీనిని ఇచ్చిన అరఘంటతర్వాత, పట్టును

cautious introduction of the hand into the womb through the stricture.

297. The *third* cause of detention of the after-birth constitutes one of the most formidable and trying cases in obstetric practice. It arises from *adhesion between* the womb and after-birth, in consequence of the deposition of coagulable lymph from inflammatory action, which may have existed during gestation.

298. This adhesion is not often found to unite the whole surface of the after-birth to the womb, consequently, a part is loosened, and hæmorrhage, with a retraction of the cord on the cessation of secondary pains, excites suspicion of the state of things, and leads to an examination by the vagina.

299. The unaided efforts of the womb can never detach and expel the after-birth under these circumstances; and, consequently, the hand of the accoucheur, guided by the cord, must be very carefully introduced into the womb, and an attempt made to detach the after-birth by drawing its circumference to the centre of the mass.

300. Should this effort be unsuccessful, one or two fingers may be very cautiously insinuated between the edge of the after-birth and womb, which must be slowly and tenderly separated. The hand should never be withdrawn, until the object is completely effected, and uterine contractions excited.

301. It is of great importance to remove every portion of the after-birth, if it can be done without violence; or hectic fever, or inflammation of the womb, or hæmorrhage may supervene and destroy the

వదిలించవచ్చును; తర్వాత చేతిని, గర్భాశయములోపల జాగ్రతగాఁగొడిచి, పట్టు లోపలతీసుకొని పోయినయెడల, అది వమలిచ్చును.

297. మావినిలచుటకు మూఁడవ హేతువు, ప్రసవవైద్య మునందు మిక్కిలి భయంకరమైనదిగను, కష్టమైనదిగను ఉన్నది. గర్భముధరించియుండునపుడు, తాపనమువలన కలిగెడి లింఫ్ అను బంకచే, మావి గర్భాశయముతో అంటుకొని, ఈ విపత్తు కలుగుచున్నది.

298. మావియంతయు గర్భాశయముతో అంటుకొననియ పుడు, ఒకచోటమాత్రము పెల్లగిలి, మావిపడుటకు కలిగెడు నెప్పి నిలచి, బొడ్డుతీఁగ మరల త్రొప్పకొని లోపలపోయి, రక్తప్రవాహము కలుగును; అప్పుడు సందేహమును కలుగజేసి, యోని పరిక్ష చేయునట్లు చేసును.

299. ఇట్లు కలిగినపుడు, సహాయములేక గర్భాశయము, మావిని ప్రత్యేకపరచి వెలిచేయనేరదు; దానివలన, మంత్రసానిత నము చేయునతను, తీఁగను అనుసరించి, తనచేతిని గర్భాశయము లోపల, బహుజాగ్రతగా ప్రవేశింపించి, మావిని, చుట్టు ప్రక్కలనుండెడు వాటినిచేర్చి మధ్య కొనివచ్చి, ముద్దచేయుటకు ప్రయత్నపడవలయును.

300. ఇట్లుచేసిన ప్రయత్నము నెరవేరకపోయెనేని, రెండొక వ్రేళ్లను బహు జాగ్రతగా, మావియొక్క అంచునకును, గర్భాశయమునకును నడుమ ప్రవేశింపించి, మెల్లగానున్న, భద్రముగా నున్న మావిని ప్రత్యేకపరచవలయును. మనయొక్క ప్రయత్నము ముగియుటకు ముందున్న, గర్భాశయ సంకోచము కలుగుటకు ముందున్న, చేతిని బైట తీయకూడదు.

301. బలవత్కారము చేయక తీయను శక్యపడినయెడల, మావిని, లోపల ఎంతమాత్రమైనను విడియక తీయుట ముఖ్యకార్యము; మావియొక్క తునక లోపల నిలచియుండినయెడల, పూయ జ్వరము, గర్భాశయ తాపనము, రక్తప్రవాహము, వీటియందు ఎడియైనను

woman. In some cases a very small piece has induced fatal results, either by hæmorrhage or irritative fever.

PRETERNATURAL LABORS.

302. Under this class the following six orders will be treated of:—

First. Protracted labor.

Second. Those labors in which any other part than the head presents, such as the breech, feet, hands, navel-cord, &c.

Third. Labors with a plurality of children.

Fourth. Labors attended with convulsions.

Fifth. Labors with uterine hæmorrhage.

Sixth. Labors in which laceration of the womb or contiguous parts occurs.

First Order.

PROTRACTED LABOR.

303. The term *protracted* is here applied to all labors called by different authors, *laborious, lingering, difficult, perilous, impracticable, tedious, perplexing, instrumental, &c.*

Cause and Management.

304. All protracted labors might be said to originate in *defective parturient power*, or in *preternatural resistance*; but they must be more minutely looked at under *two divisions*.

కలిగి, స్త్రీని చంపును. కొందరికి చిన్న తునకనిలచి, రక్తప్రవాహమైనను, లేక దోష జ్వరమైనను కలిగి, మరణావస్థలను కలుగజేసియున్నది.

అక్రమ ప్రసవములయొక్క వివరణము.

302. ఈ తరగతియందు క్రింద చెప్పబడియుండెడు ఆటవరుసలు, వివరింపబడును;—

మొదటిది. ఆలస్యప్రసవము.

రెండవది. శిరస్సు ఉదయముకాక, పిట్టలు, కాళ్లు, చేతులు, బొడ్డుతీగ, మొదలైన వాటియందు ఎదియైనను ఉదయవగు ప్రసవములు.

మూడవది. బహుపుత్ర ప్రసవములు.

నాలవది. ఈడ్పు సన్ని అనుసరించియుండెడి ప్రసవములు.

ఐదవది. రక్తప్రవాహములతో కలిగెడి ప్రసవములు.

ఆటవది. గర్భాశయమైనను, లేక దానిదగ్గర ఉండెడి అవయవములైనను చినిగి కలిగెడి ప్రసవములు.

మొదటివరుస.

ఆలస్య ప్రసవముయొక్క వివరణము.

303. ఇతర గ్రంథకర్తలు చెప్పెడు కష్ట ప్రసవము, దీర్ఘ ప్రసవము, కఠిన ప్రసవము, అపాయ ప్రసవము, అసాధ్య ప్రసవము, తామస ప్రసవము, చిక్కైన ప్రసవము, ఆయుధములను ఉపయోగపరచు ప్రసవము, ఇవి మొదలైనవి ఆలస్యప్రసవము అని చెప్పబడును.

ఆలస్య ప్రసవముయొక్క కారణము,

దానికి చేయవలయు చికిత్స.

304. ఆలస్య ప్రసవములు అన్నియును ప్రసవ నెప్పితగ్గి యైనను, లేక విశేష ఆటంకము కలిగి యైనను పుట్టుచున్నవి అని చెప్పవచ్చును; ఐనను చక్కగా తెలిసికొనుకొంటు, దాని రెండు భాగములుగా భాగించవలయును.

305. *First.* Such labors as are brought to a favorable termination by the unaided powers of the womb.

306. *Second.* Such labors as require instrumental aid.

307. Within the whole range of obstetric science there is nothing which so much distinguishes the judicious practitioner from the man who disgraces medicine, as the management of *protracted labors*. One man, by incessant meddling, produces rigidity of parts, and even inflammation of the mouth of the womb, so that his patient through his folly shall suffer from a most painful and protracted labor.

308. Another officiously interferes with the beautifully simple and admirably adapted process of nature; and presumes that, by rupturing the membranes as soon as he can detect them, or by using his lever on lever principles, by which many women are rendered wretched for life, he shall accelerate parturition.

309. A third urges his patient to be constantly taking stimulants, such as wine and spirits; or to employ voluntary exertion, and desires her to hold in her breath and force down, whilst the mouth of the womb is not half dilated enough to permit the head to pass; and the consequence is, that the woman becomes so exhausted by useless exertions, that she at last has not power enough to expel the child, and instruments must be had recourse to.

310. Another practitioner allows the head to remain in a position which will never permit it to pass through the pelvis for hours and even days, until the mother is worn out by fruitless efforts, though the

305. మొదటిది. సహాయములేక, తనంతటనే పూర్ణమగు ప్రసవములు.

306. రెండవది. ఆయుధ సహాయము కావలసియుండే ప్రసవములు.

307. ఘట్టివైద్యునిని, వైద్యమును చెరుపు వానినుంచి, ప్రసిద్ధికై క్రించుటకు, ప్రసవ వైద్య శాస్త్రమునందంతయు, ఆలస్య ప్రసవ నిర్వాహమువలె వేరొందులేదు. ఒకఁడు, విడియక తొందరపరచుటవలన, స్థానములు బిగువగును; గర్భాశయముయొక్క నోరు తాపనమును పొందుటయును కలదు; ఇట్లు, వైద్యునియొక్క అవివేకమువలన, రోగి, అధికకష్టమగు ఆలస్య ప్రసవవేధనను, అనుభవించును.

308. మరియొకఁడు, జరాయులు వ్రేళ్లకు అగుపడగానే, వాటిని చింపియైనను, లేక మీటను ఉపయోగపరచియైనను, ప్రసవమును త్వరపరచుతును అని గర్వపడి, దైవానుకూలముగా అన్నియును చక్కగా జరుగుచువచ్చెడు అల్పప్రసవముయొక్క జోలికి పోవుటవలన, ప్రాణముండువరకు స్త్రీలు కష్టపడునట్లు చేయఁబడుచున్నారు.

309. మూడవవాఁడు, ద్రాక్షరసము, సారాయిలు ఇటువంటి ఉత్సాహకరమందులను, ఎల్లప్పుడును తీసుకొనుటకు ప్రేరేపణ చేయుచున్నాఁడు; లేక, శిశువుయొక్కతల ప్రవేశించుటకు ఎంతవిశాలము కావలయునో దానికి అర్థము, గర్భాశయముయొక్క నోరు విశాలమగుటకు మునుపే, ఆమెను బలవంతముగా ఊపిరిబిగపట్టి ముక్కవని చెప్పుచున్నాఁడు. ఇట్లు చేయించుటవలన కలిగెడి చెరుపు ఏమియనగా, ఆస్త్రీ, అప్రయోజన ప్రయత్నమువలన అలసి, కడపట శిశువును కనను శక్తిలేక, ఆయుధములను ప్రయోగముచేయునట్లు సంభవించును.

310. మరియొక చికిత్సకుఁడు, శిశువుయొక్క శిరస్సు కూపకమునందు దిగి బైటవచ్చుటకు శక్యములేక ఉండునపుడు, ఆయత్రవృద్ధితిని ప్రసవముయొక్క ఆరంభమునందే త్రవ్వపరచక విడిచి

malposition might have been rectified at the commencement of labor.

311. A fifth is altogether unconcerned about the condition of the soft parts, until the head has been so long and firmly wedged in the superior aperture of the pelvis that mortification follows.

312. To complete this mournful series of portraits, another, instead of waiting for uterine action to throw off the after-birth, will pull at the cord until the womb is inverted, or formidable hæmorrhage follows; and when, as a consequence of his meddling, the womb is filled with coagulated blood, and strives to empty itself by strong contractions, which are called after-pains, he will strive to counteract this salutary operation by exhibiting large doses of opium to quiet these pains, which are intended to repair the mischief he has himself produced. These sketches are not one shade too deep, and they are but a sample of those practical evils which are of almost every day occurrence.

313. Unexpected circumstances very often occur in the practice of midwifery, in which a little mechanical dexterity will materially tend to shorten the duration and mitigate the severity of the woman's suffering. This is so often seen, that an accoucheur will find an acquaintance with mechanical principles of no inconsiderable importance.

314. An accoucheur must always maintain a calm and unruffled temper, and that well-conditioned state of mind which will prepare him for the occurrence of unexpected and alarming difficulties.

పెట్టి, ఘంటల లెక్కగానైనను, దినములలెక్కగానైనను, తల్లి ప్రయత్నపడి, వ్యర్థమై, క్షీణమును పొందునట్లు చేయును.

311. విధవవాఁడు, శిశువుయొక్కతల, కూపముయొక్కపై ద్వారమునందు, గూటుమువలె విగించుకొను పర్యంతము తామసింది, కండలు మొదలగు హృదువైన భాగములయొక్క స్థితిని అలక్ష్యముచేయుటవలన, అవి కుళ్లుటకు ఆరంభించును.

312. ఇట్లు కష్టమును కలుగఁజేయు విధములను చెప్పి ముగించుటకు, మరియొకఁడు, గర్భాశయము సంకోచమై, మావిని బైలుపరచువరకు నిదానించక, బొడ్డుతీఁగనుపట్టి ఈడ్చి, గర్భాశయముయొక్క లోవ్రక్క వెలియగునటులచేయును; లేనియెడల భయంకరమైన రక్తప్రవాహమును కలుగఁజేసును. ఇట్లు చేష్టచేసినందువలన కలిగెడి రక్తముపేరి, గర్భాశయమునందు నిండుకొనును; దానిని బైలుపరచుటకు నెుప్పలు ఎత్తును; వాటిని మావి నెుప్పలు అనుచురు; ఇట్లు అనుకూలమునకు కలిగెడి నెుప్పలని తెలియక, తానుచేసిన దుష్టకృత్యమువలన కలిగినదని ఎంచుకొని, నెుప్పలను నిలుపుటకు, నల్లమందును హెచ్చుగా ఇచ్చుచున్నాఁడు. పైనచెప్పినవి అన్నియు మిక్కిలి భయంకరముగా ఉండినను, అవి ప్రసవవైద్యమునందు దినమున్న జరిగెడి దుష్టకృత్యములకు ఉదాహరణములు అగుచున్నవి.

313. ప్రసవ వైద్యమునందు, అనేకకార్యములు అకస్మాత్తుగా సంభవించుచున్నవి. అట్లు సంభవించునపుడు చేతితో సరిపరచినయెడల, ప్రసవము త్వరలోకలిగి, స్త్రీయొక్క కష్టమున్ను తగ్గును. దానివలన ప్రసవవైద్యునికి చేతిపనులు తెలిసియుండుట మహా ప్రయోజనకరమని తెలియవచ్చెడిని.

314. ప్రసవవైద్యునియొక్క గుణము శాంతముగను, నిష్కళమైనదిగను ఉండవలయును; అట్లుండినయెడల, అకస్మాత్తుగా సంభవించెడి భయంకరమగు కష్టములను పోఁగొట్టునంత ధైర్యమును కలిగియుండునట్లు చేసును.

315. Whilst the patient and her friends are all bustle, consternation and despair, his countenance and manner must never express alarm or want of resource, under the most trying and adverse events. His knowledge should be so well arranged, and his plans in such a state of readiness, as to admit of their immediate application. Every now and then he will be so circumstanced, and overtaken by such occurrences, that he dares not defer acting until a second opinion is obtained: but he must at once determine on a plan, and adopt and pursue it with prompt and active decision. Neither his hand nor his heart must, for a moment, lose their firmness; but with a mind unassailed by fear or doubt, he must accomplish his purpose with calmness and steadiness. On the occurrence of formidable difficulties or imminent danger, his coolness and calm consideration should at once be engaged on behalf of his patient; and with an increase of peril, there should be an increase of self-possession on his part;—but all this should be founded on knowledge and judgment, and not on ignorance and presumption;—for confidence and decision are as frequently the offspring of the latter as of the former.

316. In such different degrees do medical men possess these important qualifications, that one will retain the confidence of his patient during a protracted labor of many days; whilst another, by his timid countenance, and vacillating conduct, will lose her confidence in as many hours.

315. ఉపద్రవము సంభవించి, ప్రసవ (స్త్రీ)యును, ఆమెయొక్క స్నేహితులును నిరాశకలిగి, మహత్తైన భయముతో గడివిడి చేయుచుండునపుడు, ప్రసవ వైద్యుని ముఖమును, నడవడులును, భయము కలుగజేయునట్లును, సాధకములేనియట్లును ఉండకూడదు. తక్షణమే, ఉపయోగపరచునట్లు తనబుద్ధిని క్రమపరచి కొని, కావలయువాటిని తయారుచేసి ఉంచుకొని ఉండవలయును. అప్పటప్పటికి కొన్ని సంగతులు సంభవించును; వాటికి మరియొకని అభిప్రాయమునకు కాచియుండకూడదు; ఐతే ఒక యేర్పాటును నిశ్చయించి, దానిప్రకారము జాగ్రత్తగా, తక్షణమే నడిపించవలయును. అతనియొక్క చేతి స్థిరమును, మనస్సు స్థిరమును, క్షణమైనను వదలకూడదు; భయముకాని, సందేహముకాని మనస్సునందుంచక నెమ్మదిగను, ధైర్యముగను, తనపనిని నెరవేర్చవలయును. భయంకరమగు కష్టములైనను, లేక (స్త్రీ)యొక్క ప్రాణమునకైనను, వచ్చియుండునపుడు, తనరోగికొఱకు తాను, శాంతముగను, నెమ్మదిగను ఆలోచించవలయును; అపాయము అధికము అగుచువచ్చునపుడు, తనయొక్క నిర్భయమునున్ను, అధిక పరచుకొన వలయును;—ఇవియన్నియు జ్ఞానముమీఁదనున్ను, వివేకము మీఁదనున్ను జరిపించవలయునేకాని, అజ్ఞానముచేతనున్ను, ఊహచేతనున్ను జరిపించకూడదు;—ఎందువలన అనగా, తెలివివలన ఎట్లు నమ్మికయును, నిశ్చయమును కలుగునో, అట్లే తెలివిలేమిచేతనున్ను అవి కలుగును.

316. పైనచెప్పిన గుణములను వైద్యులు ఎంత హెచ్చుతక్కువగా కలిగియున్నారో, అటువలనే ఆలస్య ప్రసవమునందుండెడి (స్త్రీ), ఎన్నిదినములైనను ఒకనియందే, తనయొక్క నమ్మికను ఉంచుచుండును; మఱియొకఁడు పిరికిముఖముతో ఊఁగలాడుచుండుటవలన, అన్ని ఘటలసేపులోననే, ఆమెయొక్క నమ్మికను పోగొట్టుకొనును.

317. But there is another feature, without which an accoucheur is essentially deficient: it is *kindness of manner*.

318. He must, indeed, be destitute of the ordinary ingredients of humanity, who feels not for a woman agonizing before him in paroxysms of pain which appear intolerable, and seem to threaten the extinction of life. It is true, that he will often be so harassed by mental inquietude and bodily fatigue, that the maintenance of a cheerful countenance is almost impracticable; but nothing can justify peevishness or insensibility, or indifference to the sufferings of his patient. On the contrary, tenderness and delicacy of manner, and whatever can soothe agitation and fear, or alleviate pain, however trifling the means, must never be neglected.

319. But to advert to the various causes of protracted labors of the *first division*, or those which are brought to a favorable termination by the unaided powers of the womb.

320. *Feeble or irregular uterine action* will protract labor. Any circumstance debilitating the constitution, or the womb only, will produce this condition.

321. Parturition, protracted from this cause, usually occupies a long time; during which it is of the greatest moment to *support the powers of the system* by mild unirritating, nutritious diet, and by kind and sympathising conduct: no voluntary exertions, or forcible straining, should be permitted: the room ought

317. ఐనను, మరియొకటి ఉన్నది, అది లేనియెడల ప్రసవ వైద్యునియొక్క యోగ్యత తగ్గును; అది యేదియనగా, ప్రీతి నడత.

318. సహింపకూడకయును, ప్రాణనాశము కలుగజేయునట్లును, విడిచి విడిచి వచ్చుచుండెడి నెప్పిచేత, తనముందు కష్టపడుచు ఉండెడి స్త్రీనిచూచి వ్యసనపడనివాడు, సర్వజనులకు సాధారణముగా ఉండెడు, దయారసము లేనివాడుగా ఉండవలయును. మనో వ్యాకులముచేతనున్న, శరీర ప్రయాసచేతనున్న, ఉపద్రవము చెందియుండునపుడు, సంతోష ముఖముతో ఉండుటకు శక్యముకాదు, వాస్తవ్యమే; ఐనను తన రోగియొక్క కష్టములకు మునురుమూఁచితనము చూపకూడదు; వాటిని ఆలకించకయును, లేక ఆలక్ష్యము చేసియును ఉండకూడదు. ఎట్లుండవలయుననగా, పశ్చాత్తాపమును, మర్యాదయును కలిగిన నడతలను వదలకూడదు; కలవరము, భయము వీటిని శాంతపరచవలయును; చేయుట ఎంతస్వల్పముగా ఉండినను, నెప్పిని శమనపరచవలయును.

319. ఆలస్య ప్రసవములయందు మొదటి భాగము (సహాయము లేకనే ప్రసవము పూర్ణముకావడము) యొక్క కారణములనుగురించి యోచనచేయవలయును.

320. బలహీనముగానైనను, అక్రమముగానైనను గర్భాశయముయొక్క కార్యము ఉండినయెడల, ప్రసవము ఆలస్యమై కలుగును. దేహమునైనను, లేక గర్భాశయమునుమాత్రమైనను బలహీనముచేయు కార్యము, ఈస్థితిని కలుగజేయును.

321. ఈ కారణముచేత ఆలస్యము కలిగినయెడల, కాలతామసమై ప్రసవము కలుగును; ఆ సహాయముందు, విరోధములేని పోషణ భోజనమును ఇచ్చి, ప్రీతిగాను, పరితాపముగాను ఉండెడి మాటలాడి, శరీరబలమును అధికరించుట మిక్కిలి అవశ్యకముగా ఉన్నది: స్వేచ్ఛగా శ్రమమును ఎత్తునటులయును, ముక్కున టులయును పిడియకూడదు: ప్రసవగది చల్లగానున్న మంచిగాలి

to be cool and well ventilated ; every encouragement to repose should be given ; and uterine action must be increased, by steadily employed *friction* of the belly and loins, with moderate pressure on the uterine region. An injection of a pint of tepid water, or gruel, with a handful of salt, will sometimes increase the uterine action. *Opium* is a very efficient remedy for this cause of protracted labor ; it should be given either by the mouth or rectum, not in such a quantity as to paralyse the energy, but in a dose of about twenty drops of the tincture, or two grains of solid opium, so as to procure sleep, and suspend irregular or feeble contractions of the womb, that, on their recurrence, it may act with redoubled energy.

322. The *ergot of rye* may be strongly recommended for the relief of these and some other cases, connected with an enfeebled condition of the womb.*

---

* Perhaps the following remarks may be deemed a summary of what is known of its powers :—

The *SECALE CORNUTUM*, or ergot of rye, was first used by a German (Cameranius,) in the year 1668. It was deemed so deleterious by the French, in 1774, as to be proscribed by a legislative act, but it has of late attracted the notice of physicians, as possessing certain specific powers over the womb, “ more certain than tartrate of antimony upon the stomach, or jalap upon the intestines.” The ergot may be advantageously given, under the following circumstances :—

“ 1. When, in lingering labors, the child has descended into the pelvis, the parts dilated and relaxed, the pains having ceased, or being too ineffectual to

వచ్చునట్టి గానున్న ఉండవలయును; పండుకొనునట్లు ఉత్పాదక పరచ వలయును; గర్భాశయ స్థానమును మెల్లగా అదిమి, కడుపు నున్న, నడుమునున్న విడియక తోమి, గర్భాశయము యొక్క పనిని అధిక పరచవలయును. చేరెడు ఉప్పును, ఒకబుడ్డి వేడినీళ్లలోనైనను, లేక గంజినీళ్లలోనైనను కలిపి, వస్త్రీచేసినయెడల కొన్నిసమయములయందు, గర్భాశయము యొక్క పనిని అధిక పరచును. ఆలస్య ప్రసవమును పుట్టించెడు కారణమునకు, నల్లనందు శ్రేష్టమైనది; దానిని లోపలికివ్వవచ్చును, లేక వస్త్రీచేయవచ్చును. శక్తిని కుంగించునంత ప్రమాణము ఇవ్వకూడదు; నిద్రనుగలుగజేసి, గర్భాశయము యొక్క అక్రమ సంకోచమును, లేక బలహీన సంకోచమును నిలుపుకొనకు, ద్రావకమునందు ఇరువది చుక్కలైనను, లేక ముందునందు రెండు ఉష్ణలయెత్తు ఐనను ఇవ్వవలయును; అట్లు ఇచ్చినపిమ్మట ప్రసవ నెప్పలు, ముండటికన్నను అధిక బలముగా కలుగును.

322. గర్భాశయము యొక్క శక్తి తక్కువయై కలిగెడి ఇటువంటి ప్రసవములకును, ఇతర ప్రసవములకును, ఎర్గట్ ఆఫ్ రై అనెడి మందును ఉపయోగపరచునట్లు దృఢముగా చెప్పవచ్చును.*

* క్రింద చెప్పబోవునది, దీని శక్తులను గురించి తెలిసియుండు వాటియొక్క సంగ్రహముని ఎంచవలయును:—

సి కే లి కార్నూటం, లేక ఎర్గట్ ఆఫ్ రై అనెడు మందు, కామెరేనియస్ అను జర్మనీయా దేశస్థునిచే మొదలు, ౧౬౬౮ వ - సంవత్సరమునందు ఉపయోగింపబడెను. ప్రాంసు దేశస్థులచే, అది ఉపద్రవకరమని తలచబడి, ౧౭౭౪ వ - సంవత్సరమునందు, వారి ఆలోచన సభా చట్టములో, దీనిని ఇవ్వకూడదని, నిషేధింపబడినది. ఐనను, ఇది టార్ట్రేట్ ఆఫ్ ఆర్బి మొని, అనెడు వాటి పుష్ప, అన్నాశయమునందును, జాలఫ్ అనునది, పేగులయందును, ఎంత నిశ్చయముగా పట్టుచున్నదో, వాటికన్నను అధికముగా, దీనికి గర్భాశయమునందు పట్టెడు గుణమున్నదని, వైద్యులచే కొంతకాలముగా తెలిసికొనబడియున్నది. క్రింద చెప్పెడు సమయములయందు, ఎర్గట్ ఆఫ్ రై అనెడు మందును, ప్రయోజనకరముగా ఇవ్వవచ్చును:—

“౧. దీర్ఘ ప్రసవములయందు, శిశువు, కూపకమునందు దిగి యుండునపుడు, మాంసాదులన్నియు విశాలమై, వదులై, ప్రసవవేధన నిలచియేనను, లేక

323. *Plethora*, as indicated by the calibre of the vessels, or by the force or frequency of the circulation, will sometimes produce this feeble and partial action of the womb.

324. The abstraction of a few ounces of blood will accelerate the progress of labor retarded by this cause.

---

advance the labor, there is danger to be apprehended from delay, by exhaustion of strength and vital energy, from hemorrhage, or other alarming symptoms.

“ 2. When the pains are transferred from the womb to other parts of the body, or to the whole muscular system, producing puerperal convulsions.

“ 3. When in the early stages of pregnancy, abortion becomes inevitable, accompanied with profuse hemorrhage and feeble uterine contractions.

“ 4. When the after-birth is retained from a deficiency of contraction.

“ 5. When patients are liable to hemorrhage immediately after delivery. In such cases the ergot may be given as a preventive, a few minutes before the termination of the labor.

“ 6. When hemorrhage or lochial discharges are too profuse immediately after delivery, and the womb continues dilated and relaxed without any ability to contract.”

On the other hand,

“ 1. It should never be administered when nature is competent to a safe delivery.

“ 2. It should never be administered until the regular pains are ceasing, and are ineffectual, and there is danger to be apprehended from delay.

“ 3. It should never be administered until the rigidity of the mouth of the womb has subsided, and a perfect relaxation induced.

“ 4. It should never be administered in any case of preternatural presentation that will require the fœtus to be turned.”

323. శరీరమునందు రక్తము అధికమై, నరములు పెద్దదై, నాడి బలముగ నైనను, లేక తీవ్రముగ నైనను నడచునపుడు, కొన్ని సమయములయందు నడుము నొప్పులు అల్పముగానున్ను, కొంచముగానున్ను ఉండును.

324. ఈ హేతువవలన కలిగెడు ఆలస్య ప్రసవమునకు, కొంచము రక్తముతీసినయెడల, ప్రసవనొప్పులు తీవ్రమగును.

ప్రసవమును ముగించుటకు శక్తిలేకయైనను ఉండి, తామసమువలన అపాయము సంభవించునట్లు ఉండునపుడును, లేక రక్త ప్రవాహమువలన శక్తియును, ధాతువులయొక్క బలమును తగ్గియుండునపుడును, లేక భయంకరమైన వేరు గుణములు ఉండునపుడును, దీనిని ఇవ్వవచ్చును.

“2. ప్రసవసైష్ఠ్యము, గర్భాశయమునందుండి దేహమునందు వ్యాపించినప్పుడైనను, లేక కండలకువ్యాపించి, ప్రసవ జన్ని కలిగినప్పుడైనను, దీనిని ఇవ్వవచ్చును.

“3. గర్భమై ముందు మాసములయందు, అకాల ప్రసవము తప్పకకలు గునట్లుండి, అధిక రక్త ప్రవాహము కలిగి, నడుము సైష్ఠ్యము అల్పమైయుండునపుడు, దీని నివ్వవచ్చును.

“4. గర్భాశయముయొక్క సంకోచము తగ్గి, మావి నిలచియుండునపుడు, దీని నివ్వవచ్చును.

“5. ప్రసవమైనతోడనే, రక్త ప్రవాహము కలుగునట్లు ఉండెడి ప్రకృతి కలిగిన స్త్రీలకు, దీని నివ్వవచ్చును. ఇటువంటివారలకు, ప్రసవము ముగించును కొంచము ముందుగానే, రక్తమును నిలుపును, ఎర్గట్ అనెడు మందును ఇవ్వవచ్చును.

“6. ప్రసవమైనతోడనే రక్తమైనను, లేక మురికియైనను హెచ్చుగా కలిగినప్పుడు, గర్భాశయము సంకోచమగుటకు శక్తిలేక, అట్లనే వదులైయుండునపుడు, దీని నివ్వవచ్చును.”

ఐతే,

“7. ప్రసవము సుఖముగా జరుగుచుండునపుడు, దీని నివ్వకూడదు.

“8. క్రమమైన సైష్ఠ్యము తగ్గుతూవచ్చి, వాటివలన ప్రయోజనము ఏమియును లేక, తామసమువలన అపాయము కలుగునట్లు ఉండినట్లైతేగాని, దీని నివ్వకూడదు.

“9. గర్భాశయ సూటియొక్క బిగి విడిచి, చక్కగా వదులగువరకు దీని నివ్వకూడదు.

“10. శిశువును తిప్పవలసినదిగా ఉండెడు అక్రమ ఉదయమునందు, దీని నివ్వకూడదు.”

325. An *excessive quantity of liquor amnii*, (*fluid of the amnion*;) by over distending the womb, will enfeeble its contractile power. Should this cause be *very obvious* the membranes may be punctured by a probe or quill or by scratching with the finger nail, but the necessity for this very *rarely occurs*, and certainly not until the membranes distended with fluid have fully performed their office of dilating the mouth of the womb and the passage to the os externum (external opening).

326. *Prematurely* discharging the liquor amnii (fluid of the amnion) cannot be too sedulously avoided; for among the most wearisome and trying cases of protracted labor, both to the accoucheur and patient, those which follow this occurrence must be classed; consequently a practitioner should not rashly interfere in those cases where the liquor amnii (fluid of the amnion) is supposed to be in excess, or he may expect his temerity to be attended with augmented sufferings to his patient, inasmuch as the mouth of the womb and vagina must be slowly dilated by some hard or irregular part of the child, instead of the soft wedge formed by the membranes filled with their fluid.

Under the precautions which are here quoted, the efficacy of the ergot is very striking; being followed, in from five to twenty minutes after its exhibition, by a bearing-down effort, which gradually increases, and goes on, without an intermission, till the delivery be completed. It is this uninterrupted action of the womb which renders the remedy so improper when the presentation is unfavorable, as any attempt to turn the child must, of necessity, prove abortive and even dangerous.

Twenty or thirty grains, infused in water, generally answers better than a larger dose, as it does not affect the stomach with nausea or vomiting. When it does this, it may be exhibited in combination with ammonia, and repeated until three doses have been given.

325. జరాయు జలము అధికముగా ఉండినయెడల, గర్భాశయము అధికముగా ఉబ్బి, దానియొక్క సంకోచన శక్తి తగ్గి యుండును. ఈ హేతువును చక్కగా తెలిసికొనినయెడల, జవ్వలను శలాకు, లేక పెద్ద ఈకతో పొడిచియైనను, లేక గోరుతో గీరియైనను ద్వారముచేసి జలమును తగ్గించ వచ్చును. ఐతే, ఇట్లు చేయవలసిన స్థితి కలుగుట బహుఅరుదు. ఒకవేళ జవ్వలను చింపవలసిన అవశ్యము కలిగినప్పటికిన్ని, నీళ్లచే జరాయులన్నియు నిండి, గర్భాశయముయొక్క నోటినిన్ని, యోనిద్వారమునున్న విశాలము చేయుటకుముందు, జవ్వలను చింపతగదు.

326. పక్షము కాకముందు జరాయుజలము విసర్గము కాకూడదు; అట్లేతే ఆలస్య ప్రసవము కలిగి, మంత్రసానితనము చేయనతనికిన్ని, ప్రసవ స్త్రీకిన్ని కష్టముకలుగును. దావలన, జలము అధికముగా ఉన్నదని తలచినమాత్రమున, ఆతురపడి దానిలో చెయిపెట్టకూడదు; అట్లు భిన్నముచేసినయెడల, జలము జవ్వలయందు నిండి, మృదువైన గూటమువలె ఏర్పడి, గర్భాశయముయొక్క ముఖమునున్న, యోని ద్వారమునున్న, విశాలపరచుటకు బడలు, శిశువుయొక్క ఘట్టి భాగమైన తలయైనను, లేక విరూప భాగమైనను మెల్లగా వాటిని విశాలపరచవలయును; అప్పుడు (స్త్రీ) యొక్క కష్టము అధికమగునని తెలిసికొనవలయును.

ముందు జెప్పియుండెడు జాగ్రత్తతో ఎర్గట్ అనెడి మందును ఇచ్చినయెడల, దీనియొక్క విశేషగుణము చక్కగా తెలియవచ్చును. దీని నిచ్చిన ఐదు మొదలు ఇరువది నిమిషములలో, ముక్కెడు నెుప్పులుకలిగి, క్రమేణా అధికమగుచు, ప్రసవము ముగియువరకు నిలియక యుండును. గర్భాశయముయొక్క పని, నిలియకయుండునట్లు చేయు గుణము ఈ యాషధమునకు వుండుట వలన, ప్రతికూలముగా వుండెడి ప్రసవములయందు దీనిని ప్రయోగింపతగదు; ఎందువలన అనగా, శిశువును త్రిప్పుటకు అవశ్యకముండునపుడు, వశపడదు; మరియు అపాయము సంభవించును.

దీనిని అధికముగా ఇచ్చుటకన్నను, ఇరువది లేక ముప్పది పుడ్డలఎత్తు, వేడి నీళ్లయందు ఊరబెట్టి యిచ్చినయెడల, దోకుగాని వమనముగాని కలుగదు. ఒకవేళ ఇది కలిగినయెడల, అష్టానియా యను మందుతో జేర్చి యిచ్చి, పిమ్మట మూడు ఆవర్తలు విడిచి విడిచి యివ్వవలయును.

327. When this circumstance occurs, from some accidental cause, in the earliest stage of labour, the process is always protracted, and the woman must submit to an incessant dribbling of the liquor amnii (fluid of the amnion) without obtaining any relief from manual interference.

328. Children, under these circumstances, are not unfrequently expelled dead.

329. *Rigidity of the mouth and neck of the womb* give rise to a very protracted labor. With this condition of parts, if the finger be carried within the mouth of the womb it feels thick, smooth, and unyielding; and whenever this sensation is communicated to the finger on examination, considerable time will elapse before the mouth of the womb dilates; and if assistance be not given, after suffering through days and nights, the mouth of the womb may remain close, thick, and hard.

330. The *management* of these cases requires considerable discretion, and although *time* will usually terminate them, yet the dilatation may be materially accelerated by the *abstraction of blood*, in quantity to be regulated by the powers of the woman. This being done, the bowels should be freely opened by an aperient, exhibited by the mouth, and by a large emollient clyster.

331. *After* these means have been adopted, a few ounces of tepid water or gruel, with from *one to two drachms of tincture of opium*, should be thrown into the rectum; or the mouth of the womb may have gently

327. ప్రసవ ఆరంభమందు ఈ విపత్తు, అకస్మాత్తుగా సంభవించినయెడల, శిశువు జనించుటకు ఆలస్యమగును; మరియును ఆ స్త్రీకి చేతితో ఉపశమనము చేయను అనుకూల పడదు; జరాయజలము విడియక కారుచుండును.

328. ఇటువంటి సమయములయందు, శిశువులు చచ్చి పుట్టుట వాడుక.

329. గర్భాశయముయొక్క నోరున్న, గొంతున్న బిగువుగా ఉండినయెడల, ఆలస్య ప్రసవము కలుగును. స్థానములు ఇట్లుండునపుడు, గర్భాశయముయొక్క నోటిలోపల వ్రేలువిడిచి చూచినయెడల, అది దశముగానున్న, నునుపుగానున్న, బిగువుగానున్న అగుపడును. వ్రేలువిడిచి పరిక్షించినపుడు, ఇట్లు అగు పడెనేని, గర్భాశయముయొక్క ముఖము విశాలమగుటకు, మిగుల తడవు చెల్లును; ఇట్టి సమయమందు సహాయముచేయక పోయినయెడల, రేయుం బగల్గును కష్టము నెందినప్పటికిన్ని, గర్భాశయముయొక్క నోరు మూసినట్లే, దశముగను, కఠినముగను వుండును.

330. దీనికి చేయు చికిత్సయందు, అధిక తెలివి కలిగియుండవలసినది. కాలతామసము చేయుటవలన, ఇది అనుకూలమునకు వచ్చినప్పటికిన్ని, రక్తము తీయుట వలన, గర్భాశయముయొక్క ముఖము త్వరలో విశాలమగును. (స్త్రీ)యొక్క శక్తికి తగినట్లు రక్తమును తీయవలయును. ఇట్లు చేసినతరువాత, లఘు విరేచనము ఇచ్చి, దానితోడనే గంజినీళ్లను అధికముగా ఆసనమందు ప్రయోగించి, మలము దిగునట్లు చేయవలయును.

331. పైన చెప్పిన వాటినిచేసి ముగించిన వెనుక, వెచ్చనీళ్లైనను, గంజి నీళ్లైనను, కొంచము ఎత్తుకొని, దానియందు అరువది, లేక నూట యిరువది చుక్కల నల్లమందు ద్రావకమునుచేర్చి, ఆసనవస్తి చేయవలయును; లేనిపక్షమున, ఎక్స్ట్రాక్ట్ ఆఫ్ బెల్ల

rubbed into it from *one to two drachms of the extract of belladonna*. By these means, relaxation is often speedily secured.

332. Stimulants, fatigue, exertion, and a hot close room must be studiously avoided; and her mind should be kept calm by every attention and kind assurance that can be given her, so that her hope and confidence may not fail. Nothing can justify the very common, absurd practice of urging a patient, under these circumstances, to *hold in her breath and force down*, whilst the mouth of the womb is undilated and rigid.

333. Should the *membranes be unusually rigid and thick*, so as to protract labor after they have fulfilled their office of dilatation, the only remedy is cautiously to lacerate them.

334. When *rigidity of the external parts* interferes with the expulsion of the child, time must be given, fomentations employed, and lard liberally introduced within the vagina; great care must be taken of the *perineum*, which should be steadily supported, or not only the fourchette, but the perineum, through its whole extent, or even the recto-yaginal septum, may be lacerated, and the woman rendered miserable for life.

335. *Œdema of the neck of the womb* is another cause of protracted labor; and one which, if not well managed, sometimes proves very tedious. The neck becomes either in part or wholly thickened and puffy,

హోనా అడెడు మందును, ఒకటి రెండు వరహాలయెత్తు, గర్భాశయముయొక్క నోటిలోపల మెల్లగా చరుమవలయును. ఈ ప్రయోగములవలన, గర్భాశయముయొక్క ముఖము శీఘ్రముగా వదులగును.

332. ఉష్ణపదార్థములు, ఆయాసము, కష్టపనులు, ఉష్ణగది, వీటిని జాగ్రతగా త్రోసి పెట్టవలయును; (స్త్రీ) యొక్క కోరికయును, నమ్మికయును పోకయుండునట్లు జాగ్రత యెత్తుకొని, ప్రీతిమాటలాడి, ఆమెయొక్క మనస్సును నెమ్మదిగా వుంచవలయును. గర్భాశయముయొక్క నోరు విశాలముకాక, బిగిసియుండెడు సమయములయందు, (స్త్రీని, శ్వాసమును పట్టి ముక్కునట్లు చేయు వాడుక చెడ్డది.

333. జరాయులు సాధారణముగా వుండవలసిన దానికన్నను, బిగువుగానున్న, దళముగానున్న వుండినయెడల, ఆలస్యప్రసవము కలుగును; దానికి చికిత్స ఏమనగా, జవ్వలు గర్భాశయముయొక్క నోటిని విశాలపఱచిన తరువాత, వాటిని భద్రముగా చింపివేయవలయును.

334. భగము బిగువై, శిశువు వెలుపలవచ్చుటకు అటంకము కలిగినయెడల, ఏమియునుచేయక ఊరకయుండి, వేడినీళ్ల ఒత్తడమును ఇచ్చి, కొవ్వును యోనియందు అధికముగా పట్టించవలయును. గుడభగ మధ్యస్థానమందు ఉండెడు దిండును, బహుజాగ్రతగా, విడియక ఆదుకొని ఉండవలయును; లేనియెడల ఫోవైట్ అను స్థానమున్ను, దిండున్ను బొత్తిగా చిగిరిపోవును; లేనియెడల, మలకోశమునకును, యోనికిని నడుమనుండెడు జవ్వన్ను చిగిరి, జీవితకాలమువరకు (స్త్రీ) కష్టపడునట్లు చేయును.

335. గర్భాశయముయొక్క గొంతునకు వాపుకలుగుట, ఆలస్య ప్రసవమునకు మరియొక కారణము; దీనికి తగిన చికిత్స చేయనియెడల, మిక్కిలి కష్టమును కలుగచేసును. గర్భాశయముయొక్క గొంతు, ఒక ప్రక్కయైనను, లేక బొత్తిగాయైనను,

communicating the sensation of a roll of dough. This state is produced by pressure of the head of the child obstructing the circulation.

336. Relief is to be afforded by *cautiously elevating the fundus uteri (bottom of the womb)* and by *dilating and supporting the mouth of the womb*.

337. During a paroxysm of pain, an assistant may gently elevate the fundus uteri (bottom of the womb) by a broad bandage applied round the belly, whilst the accoucheur very carefully supports and dilates the œdematous neck of the womb with his expanded fingers in the vagina.

338. By these means the mouth of the womb will slip back over the head of the child.

339. *Artificial dilatation* of the œdematous neck of the womb must never be persevered in, if it be acutely sensible. When this is the case the loss of blood will be highly beneficial; especially if, as sometimes happens, the threatening symptoms of convulsions be present.

340. *Descent of the mouth of the womb* before the head of the child lengthens the duration of labor, because the expulsive efforts of the womb cannot be so completely expended on its orifice. This case must be managed very much in the same manner as the last.

341. *Malposition of the womb* is very embarrassing to those who have not met with the occurrence.

342. If the mouth of the womb be thrown *backwards* against the promontory of the sacrum, the labor is generally protracted. It principally happens to women

దశమై ఊచుకొనును; అదిమినయెడల పిసికిన పిండిముద్దవలె అగు పడును. శిశువుయొక్క శిరస్సు అడుముటవలన, రక్త వ్యాపనము నెలచి, ఇట్లు కలుగుచున్నది.

336. గర్భాశయముయొక్క అడుగును జాగ్రతగా మీఁదికి ఎత్తుటవలననున్న, దానియొక్క నోటిని విశాలపరచి, ఆచుకొనుటవలననున్న, సౌఖ్యము కలుగును.

337. నడుమునొప్పి ఉండునపుడు, ఒక వెడల్పు గుడ్డతో కడుపును చుట్టి కట్టి, ఒకతె, గర్భాశయముయొక్క అడుగును తిన్నగా మీఁదికి ఎత్తుతూవుండునపుడు, ప్రసవవైద్యుఁడు యోనియందువ్రేళ్లను పెడిచి, ఇప్పి, వాచియుండెడు గర్భాశయముయొక్క గొంతును ఆచుకొని, మిక్కిలి జాగ్రతతో విశాల పఱచవలయును.

338. ఇట్లు చేయుటవలన, గర్భాశయముయొక్క నొరు, శిశువుయొక్క శిరస్సుమీఁద జారిపోవును.

339. గర్భాశయముయొక్క నోరు వాచుకొని, మిక్కిలి నొప్పికలిగియుండెనేని, బలవతాగ్రము చేసి, దానిని విశాలపరచ కూడదు. ఇట్లుండునపుడు, కొంచము నెత్తురు తీయుటవలన సౌఖ్యము కలుగును; మఱియును ఈడ్పులు కలుగపోవు లక్షణములు ఉండినయెడల, దానికిన్ని మంచిది.

340. శిశువుయొక్క శిరస్సునకు ముందు, గర్భాశయముయొక్క నోరు దిగిన యెడల, ప్రసవము ఆలస్యమగును; ఎందువలన అనగా, గర్భాశయముయొక్క త్రోయు ప్రకృతి, నోటిని అంత పూర్ణముగా విశాలపరచనేరదు. పైన చెప్పిన దానికి చేయుప్రకారమే దీనికిన్ని చేయవలయును.

341. గర్భాశయము, చోటు విడిచి మఱియొక చోట ఉండు విపత్తును, ముందు చూడని వారలకు, మిక్కిలి కష్టమును కలుగజేయును.

342. గర్భాశయముయొక్క నోరు వెనుకటికి పోయివంగి, త్రికస్థానమందలి ఎముకయొక్క బుడపమీఁద వాలియుండిన యెడల, ప్రసవము ఆలస్యమగును. ఇది ముఖ్యముగా, విశాలమైన

with capacious pelves, and is not easily detected on the first examination.

343. *Time* will rectify this displacement, and the woman who is the subject of it should pass through parturition lying on her back.*

344. If the mouth of the womb be forced *forwards* against the symphysis pubis, or tilted over it with the fundus backwards, the case will probably prove to be retroversion of the womb continuing to the full period of gestation. This is a particularly trying case, in which nothing but time and patience can effect anything.

345. *Powerful mental emotions*, whether of a painful or pleasing nature, materially influence uterine contractions, which they will not only diminish, but altogether suspend; consequently, the mind of a woman in labor should be kept as free from sudden and strong affections as possible.

346. *Distention of the bladder* has, in many instances, prevented the womb, diaphragm, and abdominal muscles from exerting their full power on the uterine contents; and several cases are on record of such criminal negligence as has permitted this organ to burst. When this cause operates to protract labor, the catheter must be introduced, and *in all cases of protracted labor* the state of the bladder should be inquired into every few hours.

---

* This arrangement has reference to the women of England who lie on their left side in child-birth.

కూపకము కలిగిన స్త్రీలకు, కలుగుచున్నది; మఱియును, ఈ విషయమును మొదటి పరిక్షవలన తెలిసికొనుట కష్టము.

343. చోటు తొలగియుండెను ఈ అక్రమస్థితి, కాలతామసము చేయుటవలన, చక్క నగును; దీనివలన కష్టపడుచు ఉండెడి స్త్రీ, ప్రసవముగువరకు, వెల్ల వెలికలనే పరుండ వలయును. *

344. గర్భాశయముయొక్క నొరు ముందుకు వచ్చి, మర్మస్థానమందలి సంధికి ఆనుకొనియైనను, లేక దానిమీద వాలియైనను ఉండి, గర్భాశయముయొక్క అడుగు, వెనుకకు వంగి ఉండినయెడల, నిండు గర్భము అగువరకు, గర్భాశయము వంగియే ఉండును. ఇది మిక్కిలి ఉపద్రవపరచును; దీనికి, కాలతామసమున్ను, ఓర్పున్న కావలసి ఉన్నది.

345. మనస్సునకు కలిగెడి సంతోషమైనను, లేక వ్యసనమైనను అధికమయ్యేనేని, గర్భాశయముయొక్క సంకోచమును చెరుపును; ఆ నొప్పలను తక్కువపఱచుటయేకాక, బొత్తిగా నిలిపివేయుటయును కలదు. కాన, ప్రసవవేధపడుచుండెడి స్త్రీని, ఆమెయొక్క మనస్సునకు అధిక వ్యాకులము, అధిక సంతోషముకలుగక, ఉంచవలయును.

346. మూత్రతిత్తియందు నీరు నిండి, ఉబ్బుకొని ఉండినయెడల, అనేకులకు, గర్భాశయము, డైయఫ్రమ్ అనెడి కండ, కడుపుకండలు వీటియొక్క పనులు చక్కగా నడియక, గర్భాశయమునందు ఉండునవి శీఘ్రముగా వెలికానేరవు; మూత్రతిత్తియందు నీరు నిండునట్లు అజాగ్రతగా విడిచినందువలన, అనేకులకు మూత్రతిత్తి చిట్టినట్లు, గ్రంథములయందు వ్రాసియున్నది. ఈ కారణమువలన, ప్రసవము ఆలస్యమయ్యేనేని, మూత్ర గొట్టమును ప్రయోగించవలయును; ఆలస్య ప్రసవములు అన్నిటియందును, మూత్రతిత్తియుండెడి స్థితిని పలుమాఱు అడిగి తెలిసికొనవలయును.

* ఇంగ్లాండు దేశమునందు, ప్రసవించు స్త్రీలు ఏడవ శతాబ్దముగా పరుండుటవలన, వారలను ఇట్లు ఉంచవలయును.

347. *Preternatural shortness of the cord*, either *actual* or from *entanglement* about the extremities or neck of the foetus, is a cause of protracted labor, for which very little can be done, and one which, fortunately, but rarely happens.

348. When there is reason to suspect its existence from unusual retraction of the head, just as it is about to be born, great care must be taken on the expulsion of the body, to keep the navel of the child close to the os externum (outer opening) of the mother, to prevent the forcible detachment of the after-birth, or inversion of the womb, or separation of the navel string.

349. *A pendulous abdomen*, by allowing the womb to hang over the pubes, will protract labor. This occurrence happens to women who are very fat, and who have borne many children. Such a patient should lie on her back during parturition, and a bandage should be passed round the belly, just tight enough to support it.

350. *Anchylosis (bony union) of the os coccygis to the sacrum* is another cause, for which no relief, but such as *time* affords, can be given.

351. *Unfavorable position of the presenting part* will protract labor, particularly when the axis of the head or shoulders *has not its usual relation* to the diameter of the pelvis. Such malpositions will often be overcome by time, or they must be rectified by means to be hereafter pointed out.

347. బొడ్డుతీగ సా వా వి క ము గా నైనను, లేక శిశువు యొక్క కాళ్లు, చేతులు, గొంతు వీటియందు దేనిమీదనైనను చిక్కుకొని కుటచనయై ఉండినయెడల, ఆలస్య ప్రసవము కలుగును; దీనికి చికిత్స ఏమియునులేదు; ఐతే ఇటువంటి సుంకటము కలుగుట మిక్కిలి అరుదు.

348. శిశువుయొక్క శిరస్సు వెలుపలవచ్చెడి సమయమందు, మీదికి ఈడ్చుకొనినయెడల, బొడ్డుతీగ కుటచనై ఉండవలయునని సంశయముపడవలయును; శిశువుయొక్క శరీరము బైటవచ్చినపిమ్మట, నాభిని భగము దగ్గరనే జాగ్రతగా ఉంచవలయును; లేనియెడల మావి బలవత్కారముగా పెల్లగిలియైనను; గర్భాశయము తిరిగియైనను, బొడ్డుతీగ తెగియైననుపోవును.

349. వదిలినకడుపు ఉండినయెడల, అది గర్భాశయమును మర్తస్థానమందలి ఎముకమీద వాలునట్లుచేసి, ప్రసవమును ఆలస్యపరచును. బలిసియుండెడు స్త్రీలకున్ను, అనేక బిడ్డలను కనిన స్త్రీలకున్ను, ఇట్లు సంభవించును. ఇటువంటి విపత్తు కలిగిన స్త్రీ, ప్రసవకాలమునందు వెల్లవెలికల పరుండవలయును; కడుపుమీద గుడ్డనుచుట్టి, గర్భాశయమును ఆదుకొనునట్లు చేయవలయును.

350. ముడ్డి పూస త్రికస్థానమందలి ఎముకతో చేరి, ఆడక ఉండెనేని, ప్రసవము ఆలస్యమగును; దీనికి కాలతామసమువలన సౌఖ్యము కలుగునేకాని, మరి దేనిచేతనైనను కలుగదు.

351. ఉదయమగు భాగము క్రమము తప్పివుండెనేని, ఆలస్యప్రసవము కలుగును; ముఖ్యముగా శిరస్సుగాని, బాహువులుగాని, కూపకముయొక్క మధ్యరేఖయందు ఉండవలసినస్థితి తప్పుటవలన, ఇట్లు కలుగుచున్నది. ఇటువంటి అక్రమస్థితులు కాలతామసమువలన క్రమమగును; లేనియెడల, ఇంకమీద చెప్పబోయెడి పద్ధతులప్రకారము, క్రమపరచవలయును.

352. *Want of room in the pelvis*, or what is equivalent to it, an unusual size of the child, will interfere with labor. The capacity of the pelvis may be encroached upon by tumours of various kinds, as the cysts of ovarian dropsy, hernia of the bladder, intestines, omentum, &c., and the size of the child may be increased by the accumulation of water or of air, evolved by putrefaction in its head or other cavities.

353. Should the cause of impediment in these cases be trifling and compressible, powerful parturient efforts may overcome it; but if it be larger or incompressible, the case may require the forceps, scalpel, or perforator.

354. No invariable direction for the management of these cases can be given, because much must depend on the consistence, size, and situation of the obstruction. Some tumours may be elevated, and kept above the brim of the pelvis, until the presenting part occupies the superior aperture; and others of them may be safely punctured.

355. *Various other causes* of protracted labors, of the division now under consideration, are mentioned by writers, such as cribrated hymen, contraction of the vagina, either congenital, or the result of disease, &c., but these are of very rare occurrence, and are usually overcome by the unaided powers of the womb; and if not, the scalpel must be used, the greatest care being taken to divide only the obstructing part.

352. శిశువు బలిసి, కూపకమునందు స్థళము లేక పోయినయెడల, ప్రసవము ఆటంకమగును. నాదాశయమునందు నీరుచేరి గడ్డలుకట్టియైనను, లేక మూత్రాశయము పేగులు, పేగులజవ్వు, వీటియందు ఎదియైనను క్రిందికిదిగి వాచియైనను, కూపక పల్లముయొక్క చోటు తక్కువయగుచున్నది; శిశువుయొక్క శిరస్సు, రొమ్ము, కడుపు, వీటిలో దేనియందైనను నీరుచేరి, లేక వీటియందు ఉండెడి అవయవములు మురిగి, గాలిచేరి, శిశువుయొక్క ఆకృతి పెద్దది అగుటయును కలదు.

353. ఇటువంటి విపత్తులయందు కలిగెడి గడ్డ, అల్పముగానున్న, అణియ తగినదిగానున్ను వుండెనేని, బలమైన నొప్పులవలన, శిశువు బైటికివచ్చును; ఒకవేళ ఆ గడ్డ పెద్దదిగానున్న, అణియ కూడనదిగానున్ను ఉండినయెడల, పటకారులనైనను, కత్తినైనను, రంధ్ర కత్తెరనైనను, ఉపయోగ పరచవలసినదిగా వుండును.

354. ఇటువంటి ఉపద్రవములకు, ఇశ్లే చికిత్స చేయవలయును అని చెప్పెడిపద్ధతి ఏమియునులేదు; ఎంచువలన అనగా, ఆటంక పరచుదానియొక్కరీతి, ఆకారము, స్థితి, వీటిని అనుసరించి ముఖ్యముగా చికిత్స చేయవలయును. కొన్నిగడ్డలను మీడికెత్తి, ఉదయభాగము కూపకముయొక్క పై అంచునకువచ్చువరకు, ఉంచవచ్చును; మఱి కొన్నిటిని అపాయముకలుగక యుండునట్లు పొడియవచ్చును.

355. ఇప్పుడు ఆలోచనయందు ఉండెడి ఆలస్యప్రసవ తరగతియొక్క కారణములనుగురించి, గ్రంథకర్తలచే, మరియు అనేక కారణములు చెప్పబడియున్నవి; అవి యేవియన,—జల్లిడకంఠలు కలిగిన యోనిజవ్వు, జన్మమునుంచియైనను, లేక వ్యాధివల్లనైనను, యోనిద్వారమునకు కలిగెడి సంకోచము, ఇత్యాదులు; ఐతే, ఇవి సంభవించుట మిక్కిలి అపూర్వము; చేతిసహాయము లేక నడుము నొప్పివలననే, అవి తొలగిపోవును. అట్లు తొలగనియెడల, ఆటంకపరచుదానిని మాత్రము, బహుజాగ్రత్తగా కత్తితో గీరివేయవలయును.

SECOND DIVISION

Of Protracted Labors, or such as require *instrumental aid* for their completion.

General Observations.

356. To determine on the necessity for instrumental interference, is one of the nicest points in the practice of midwifery; for, whilst the unnecessary employment of instruments cannot be too strongly reprobated, no conduct ought to be more deprecated than that timid and cruel mismanagement which permits an interesting female to struggle under their fruitless efforts, till she sinks exhausted from such exertions, or is not delivered until irreparable mischief is done to the soft parts; in consequence of which she may linger out a wretched existence for a few weeks or months, the victim of criminal procrastination.

357. To assist in forming an opinion on this momentous question, some such general rules as the following may be laid down, before considering *particular cases*.

358. Should labor from any cause have proceeded until the contractions of the womb become so feeble as to be inadequate to expel the child, or should the pains have altogether ceased, then artificial aid may be justifiable.

359. The *cessation or diminution of pain* referred to, is either the consequence of original debility, or of an exhausted condition of the womb from the injudicious permission of long continued and fruitless exertions; and must be distinguished from that

ఆలస్యప్రసవములయొక్క రెండవ భాగము.

లేక, ఆయుధసహాయముచేత పూర్ణముగా ప్రసవములు.

సాధారణ అభిప్రాయములు.

356. ప్రసవవైద్యమునందు, ఆయుధసహాయము కావలసిన దానిగురించి నిర్ణయించుట, బహు సూక్ష్మమైన కార్యముగా ఉన్నది; ఎందువలననగా, ఆయుధములను అనావశ్యముగా ప్రయోగించుట ఆయుక్తము; ఐనను, ఆయుధసహాయము కావలసి యుండెడు ప్రసవస్థి, కష్టపడుచుండునపుడు, ఆయుధమును ప్రయోగించక, పిరికితనముతో తారుమారుగా, అప్రయోజనమైన ప్రయత్నములను చేయుటయును చెరుపు. అట్లు సహాయము చేయక పోయినయెడల, కనుటకుముందే, ఆయాసముపుట్టును; లేక మృదువైన కండలకన్నియు స్వస్థపటచకూడని అపాయముకలుగును. ఇట్లు ఆలస్యముచేయుటవలన, రెండు మూడు వారములవరకైనను, లేక మాసములవరకైనను, స్త్రీ కష్టపడుచుండి, తర్వాత చనిపోవును.

357. ఈ తరగతియందు చేరిన ప్రధాన ప్రసవములనుగురించి యోచించుటకుమునుపు, ఒక అభిప్రాయము కలుగుటకై, క్రిందచెప్పియుండెడు నిబంధనలవలె, ఒకటివ్రాసి యుండవలయును.

358. ప్రసవవేధనయందు గర్భాశయముయొక్క సంకోచము, శిశువును వెలిపరచని యంత బలహీనముగా ఉండునపుడైనను, లేక ప్రసవవేధన బొత్తిగా నిలచిపోయిననైనను, ఆయుధసహాయముచేయుట న్యాయము.

359. దేహమందు కలిగిన బలహీనమువలననైనను, లేక అవివేకముచేత అప్రయోజనముగా, అధికకాలము ముక్కి ప్రయత్నపడునటుల చేసినందువలన, గర్భాశయమునకు కలిగెడి ఆయాసమువలననైనను, ప్రసవనొప్పి నిలచినను నిలచును, లేనియెడల తగ్గును; ఇటువంటిదానిని, సాధారణముగా కొంతసేపు

occasional and temporary suspension of uterine efforts, which is not associated with any other unfavorable symptom, and which may often be removed by repose, nourishment, and friction of the abdominal and lumbar regions. Where there is steady progress, although but small, the presenting part being loose in the pelvis, the vagina cool and clothed with secretion, the mind tranquil, the powers of the system not exhausted, and the rectum and bladder capable of emptying themselves, time may be allowed.

360. But, on the other hand, should the *pains* have been for many hours *strong and expulsive*; should the presenting part be firmly *wedged in the pelvis*, interrupting the bladder and rectum; surely, common sense dictates that timely assistance should be given to prevent exhaustion or sloughing.

361. Whenever, then, this state of things exists, with fever, restlessness, headache, vomiting (the mouth of the womb being fully dilated), mental inquietude, abdominal tenderness, with heat, dryness, and pain about the vagina and mouth of the womb; unless the delivery be effected, low muttering delirium, feeble, rapid, and intermitting pulse, with cold, clammy perspiration, and death, will soon terminate the heart-rending scene.

362. The instruments most approved of in modern practice are—

First, Such as do not necessarily destroy either mother or child; and these are the

Short and Long Forceps,

Lever or Vectis,

నొప్పినిలచుటయందుంచి కనుకొనవలయును; వెనుకచెప్పియుండెడుదానిని, దుర్గుణములు ఏమియును అనుసరించియుండవు; దీనిని, పరుండఁబెట్టుట, ఆహారముఇచ్చుట, కడుపు నడుములను త్రోముట, వీటివలన పోగొట్టవచ్చును. నొప్పి అల్పముగా ఉండి నప్పటికిన్ని, ప్రసవము క్రమముగా వృద్ధిపొంది, ఉదయభాగము కూపకమునందు వడులుగనుండి, యోని చల్లనై తడికలిగి, మానస్సు సమాధానమై, ఆయాసముపుట్టక, మలమూత్రాదులు దిగునటుల ఉండినయెడల, కాలతామసము చేయవచ్చును.

360. ఇట్లు లేక, నెుప్పులు బలముగానున్న, త్రోయు శక్తి కలిగినదిగానున్న, తామసిందియుండి, ఉదయభాగము కూపకమునందు గూఁటమువలె కిక్కిరించుకొని, మలమూత్రములు దిగక ఉండెనేని, ఆయాసమైనను, వ్రణమైనను కలుగుటకుముంద, శీఘ్రముగా సహాయము చేయవలయును అని తెలిసే ఉన్నది.

361. ఇటువంటి విపత్తులుకలిగి, వీటితో జ్వరము, తత్తరపాటు, తలనెప్పి, వషణము, (గర్భాశయముయొక్క నోరు పూర్ణముగా విశాలమైయుండి) మనోసంకటము, కడుపు పుండువలె ఉండుట, యోనియందునున్న, గర్భాశయముయొక్క ముఖమునందునున్న ఉష్ణమై, యెండి, నెప్పికలిగియుండుట, ఇవి మొదలైనవి అనుసరించియుండునపుడు, ప్రసవము కలుగునట్లు చేయక పోయినయెడల, వికారముకలిగి, నాడి దుబళలముగానున్న వడిగానున్న నిలచి నిలచియును నడిచి, చల్లని బంక చెనుటపుట్టి, స్త్రీ చనిపోవును; దానితో ఘోరమైన కార్యమున్ను ముగిసిపోవును.

362. తత్కాలమున, మిక్కిలి అంగీకరించి ఉపయోగపటచెడి ఆయుధములు ఏవియన,—

మొదటిది, తల్లినైనను, శిశువునైనను, చంపకయుండునటువంటివి; అవి యేవియన,

పొట్టిపటకారులు, నిడుపుపటకారులు,
మీట,

Blunt Hook, and
Fillet.

Secondly, Such as destroy the life of the child, or endanger that of the mother ; and these are the

Perforator,

Craniotomy, or Extracting Toothed Forceps,

Crotchet,

and

Scalpel.

363. Before describing these instruments, some GENERAL OBSERVATIONS, which are equally applicable to the employment of each of them, may be usually made.

364. *First*. Before using instruments, the bladder and rectum should, if possible, always be emptied ; the former by the introduction of the catheter, and the latter by the exhibition of an injection.

365. *Secondly*. Instruments should never be introduced whilst the mouth of the womb remains firm and undilated, or irreparable mischief may ensue. The perineum should also be in a yielding condition.

366. *Thirdly*. The assistance given by instruments should always be afforded during a pain, in order that the womb may be gradually emptied. Of course, if uterine contractions have ceased, all that can be done in this respect is to imitate nature by employing the power with intervals of rest.

367. *Fourthly*. Instruments should always be introduced slowly and cautiously, and during the intervals between the pains.

మొక్కదోటి,

నవారుపట్ట, లేక ఒకతరహానాడా.

రెండవది, శిశువును చంపునదిగానైనను, లేక తల్లియొక్క ప్రాణమునకు అపాయము కలుగజేయునటువంటివిగా నైనను ఉండునవి; అవి యేవియన,

రంధ్రకత్తెర,

కఫాలఛేదన పటకారులు,

అంకుశము,

కత్తి.

363. ఈ ఆయుధములను వివరించుటకుముందు, సాధారణమైన కొన్నివిషయములను చెప్పవచ్చును; వాటిని ప్రతి ఆయుధము ఉపయోగించునపుడు అనుసరించవలయును.

364. మొదటిది. ఆయుధమును ప్రయోగించుటకుముందు, అనుకూలపడినయెడల, మలమూత్రములను విల్లప్పుడున్న విస్మరించవలయును; మూత్రగొట్టముచేత నీరునున్న ఆసనవస్థిచేత మలమునున్న విస్మరించవలయును.

365. రెండవది. గర్భాశయముయొక్క ముఖము బిగువుగను, విశాలముకాకయును ఉండునపుడు, ఆయుధములను ప్రయోగింపతగదు; అట్లు చేసినయెడల, మాన్వకూడని కీడుకలుగును. భగగుద మధ్యస్థానమున్న వడులుగా ఉండవలయును.

366. మూడవది. గర్భాశయము తిన్నగా ఖాలియగుటకు, నెప్పి ఉండునపుడే, ఆయుధ సహాయమును ఇవ్వవలయును; నెప్పలునిలచి యుండినయెడల, ప్రసవ నొప్పిచేయుప్రకారము, విడిచి విడిచి ఈడ్చి శిశువును వెలిపఱచవలయును.

367. నాలవది. నెప్పలునిలచియుండెడు సహాయములయందే, ఆయుధములను తిన్నగానున్న మెల్లగానున్న ఉపయోగ పరచవలయును.

368. *Fifthly*. The patient should be placed in the usual position on her left side.*

369. *Sixthly*. The instruments ought to be brought as nearly as possible to the temperature of the body, by immersing them in warm water, and should be well anointed before their introduction.

370. *Seventhly*. Unless very urgent circumstances prohibit it, the employment of instruments should generally be made known to the patient, and always to her friends or attendants.

371. *Eighthly*. The extracting power should be employed in the direction of the axis of that part of the pelvis at which the head is situated, so that if it be at the brim, the handle of the instrument must be directed backwards against the coccyx; but, as the child advances, that part of the instrument grasped by the operator's hand should be gradually directed towards the pubes.

372. *Ninthly*. Should the instrument, when used, give much pain of a cutting or pinching character, we may rest assured that some part of the mother is included in the grasp, and we should immediately change the hold.

373. *Tenthly*. The time to be occupied in effecting delivery will depend on the degree of difficulty to be overcome, *time* being always considered to be equivalent to *power*.

---

* Throughout India women are delivered while lying on their backs, and if instrumental aid be required for them, the instruments must be used while they are in that position.

368. ఐ ద వ ది. ప్రసవస్త్రీని వాడుకప్రకారము, ఎడమ ప్రక్కగా పరుండఁబెట్టవలయును. *

369. ఆ అ వ ది. ఆయుధములను వేడినీళ్లయందు మంచి, దేహఉష్ణమునకు సమముగా ఉండునటులచేసి, ప్రయోగించుటకు ముందు, క్రొవ్వును పట్టించవలయును.

370. ఏ డ వ ది. ప్రసవస్త్రీకిని, ఆమెయొక్క స్నేహితు లకున్ను, ఉపచరణచేయువారికిన్ని, ఆయుధప్రయోగమును తెలిపించుట ఆవశ్యకము; ఐతే కొన్ని విశేష సమయములయందు చెప్ప కూడదు.

371. ఎ ని మి ద వ ది. బిడ్డయొక్క శిరస్సు కూపకములో, ఏస్థానమందు ఉన్నదో, ఆ స్థానముయొక్క మధ్యరేఖతట్టు, ఈడ్వ వలయును; అది ఎట్లైనగా, శిరస్సు కూపక పైయంచుయొక్క మట్టమునందు ఉండెనేని, ఆయుధముయొక్క పిడిని, ముడ్డిపూస ప్రక్కగా వెనుకకు కొనిపోవలయును; బిడ్డ మెల్లగా క్రిందికివచ్చున పుడు, ఆయుధమును పట్టుకొనియుండెడు చికిత్సకుండు తనయొ క్క చేతిని, మర్మస్థానమందలి ఎముక ప్రక్క మెల్లగా కొనిరావల యును.

372. తొ మ్మి ద వ ది. ఆయుధమును ప్రయోగించునపుడు, స్త్రీకి కోయనటులైనను, గిల్లునటులైనను విశేష నెప్పి కలిగెనేని, ఆయుధపట్టునందు కండలు చిక్కుకొనినవి అని గుర్తించుకొని, తక్షణమే మనము పట్టును మార్చవలయును.

373. ప ది య వ ది. బిడ్డను బైటతీయుటకుఁజెల్లుకాలము, కష్టమునకు తగినట్లు ఉండును; కాలము శక్తికి సమము అని ఎంచుకొనవలయును.

* ఇండియాదేశమునందు ఎల్లయెడల, స్త్రీని వెల్లవెలుపల పరుండఁబెట్టి ప్రసవించునట్లు చేయుచున్నారు; వారలకు ఆయుధమును ప్రయోగించవలయు నపుడు, ఆ స్థితియందు ఉంచినయే ఆయుధములను ప్రయోగించవలయును.

OF THE SHORT FORCEPS.

374. This instrument is a double lever, so constructed, that the fulcrum of each blade is in the handle of the other.*

DIRECTIONS FOR APPLYING THE SHORT FORCEPS.

375. 1. The *short* forceps are to be applied to the sides of the head of the child, so that the ears and protuberances of the parietal bones shall be within the fenestræ (windows), and the locking part consequently either at the vertex or face.

376. 2. They cannot be advantageously employed until the head is in the cavity of the pelvis; and this is best determined by the fact, that the protuberances of the parietal bones have descended below the *linea innominata*, or unless an ear of the child can be distinctly felt (taking care not to mistake for it any portion of the womb), and, except in cases of syncope from hæmorrhage, it is scarcely ever necessary to use this instrument, until the ear has been distinctly felt for several hours.

377. 3. The half to be first applied is that with the entire handle, and it should be held in the left hand, that the index and middle fingers of the right hand may be at liberty to guide the point of the blade to its destination. The other blade is to be unscrewed from the handle, and, being held in the right hand, is to be applied in an opposite line corresponding with the course of the first blade, the parts being prepared by the index and middle fingers of the left hand, whilst

---

* The translator has here omitted a discussion on the comparative advantage of the long and short forceps.

పొట్టి పటకారుల యొక్క వివరణము.

374. ఈ ఆయుధమునకు, రెండుమీటలకు ఉండేడు పని కలదు. ఒక్కొక్క అలుగుయొక్క దిండు, మఱియొకటియొక్క పిడిమీఁద ఉంచున్నది.*

పొట్టి పటకారులను ఉపయోగపఱచుటకు విధులు.

375. పొట్టి పటకారులను శిశువు శిరస్సుయొక్క ఇరుప్రక్కలయందు, చెవులును, తలప్రక్కటి ఎముకలయొక్క బుడవలును, అలుగులయొక్క రంధ్రములలో చిక్కునట్లు ఉంచిన ఎడల, రెండు అలుగులను చేర్చినపుడు వాటియొక్క కొలికి, ఉచ్చయందైనను, లేక ముఖమునందైనను ఉండును.

376. శిరస్సు కూపకముయొక్క పల్లమునందు ఉండినకాని, వాటిని అనుకూలముగా ఉపయోగ పరచకూడదు. తలప్రక్కటి ఎముకలయొక్క బుడవలు, కూపకముయొక్క అంచునకు క్రిందది గియుండునపుడును, లేక వ్రేళ్లకు చెవి చక్కగా అగుపడునపుడును, ఈ స్థితిలో ఉన్నది అని తెలిసికొనవలయును. (గర్భాశయముయొక్క ఏ భాగమునైనను చెవియని తప్పుగా ఎంచకూడదు.) రక్తప్రవాహముచేత మూఁకలుగునపుడు వినహా, తక్కినకాలములయందు చెవి, చేతికి చక్కగా అగుపడి, కొన్ని ఘడియలు గడుచుటకుముందు, ఈ ఆయుధమును ఉపయోగపఱచుటకు ఆవశ్యకము ఉండదు.

377. కుడిచేతి ముందటి మధ్యవ్రేళ్లను చేర్చి, ముందువిడిచి, స్థానమును నిశ్చయించుకొని, వాటిమార్గముగా, పిడికలిగియుండేది అలుగును మొదట ప్రయోగించి, పిడిని ఎడమచేతి పవిత్ర చిటికనవ్రేళ్లతో కదలకపట్టుకొని, ఆ చేతియొక్క ముందటి మధ్యవ్రేళ్లతోనే మార్గమును చక్కచేసుకొని, మలుచుట్టునుత్రిప్పి పిడిని వేరుపఱచియుండేది మరియొక అలుగును, కుడిచేతితో పట్టి కొని,

* నిడుపు, పొట్టిపటకారులచేత కలిగెడి ప్రయోజనమునుగురించి చెప్పియుండువాటిని, తెనుగించుటయందు నిడువఁబడినది.

the third and little finger are employed in retaining the first introduced blade in its place. The handle is then to be screwed on.

378. When the point of the blade comes in contact with the ear, the handle should be depressed, so that the point shall rise over the obstruction, and immediately the handle should again be elevated. Thus the extremity will be kept in contact with the side of the head, and the risk of including a part of the mouth of the womb be avoided.

379. Before the locking can be effected, it is often necessary slightly to withdraw one or both blades, and when they are brought both together, great care is required not to include any part of the mother, for even a single hair locked in will give pain.

380. Should the extremities of the handles closely approximate, or be very distant from each other when applied, it will generally be found that the application is not properly made, and the instrument will not retain its hold.

381. When fixed, the handles should be kept together by the hand, but not so tightly as to compress the head; compression should be employed only during a pain, when extractive power is used.

382. When power is used, it should be from blade to blade, combining moderate traction with the lateral motion.

383. If these directions are followed, in connexion with the observations made a few pages back, there will be but little difficulty in successfully employing the short forceps in the particular cases to which they are applicable.

మొదలుపిడిచియుండెడు అలుగునకు ఇముడునట్లు నే రెవరుగా ప్రయోగించవలయును. తర్వాత పిడిని మలుచుట్టుతో చేర్చుకొనవలయును.

378. అలుగుయొక్క మొన చెవికి తగులునపుడు, పిడిని అదు మవలయును; అప్పుడు అలుగుయొక్క మొన చెవిమీఁద పారును; తోడనే, పిడినిమీఁదికి ఎత్తవలయును. ఈ ప్రకారము ఆయుధ ముయొక్క మొన, తలతోపొందియుండునట్లు చేసినయెడల, గ భాశయముయొక్క ముఖము, అలుగులయందు చిక్కుకొనక ఉండును.

379. రెండు అలుగులయొక్క పిడులను కూర్చుటకుముందు, ఒక అలుగునైనను, లేక రెండు అలుగులనైనను కొంచము ఈ డ్దుట అవశ్యము; రెండు అలుగులను చేర్చునపుడు, సందియండు పదియును చిక్కుకొనక బహుజాగ్రతగా చూడవలయును; ఎందు వల్ల అనగా, ఒకరోమము చిక్కుకొనినప్పటికిన్ని అధిక వేధన కలు గచేనును.

380. పిడులను చేర్చునపుడు, వాటియొక్క కొనలు ఒకటి తో మొకటి చక్కగా చేరియైనను, లేక ఒకటికొకటి హెచ్చుత క్కువగానైనను ఉండినయెడల, చక్కగా ప్రయోగింపఁబడలేదని తెలిసికొనవలయును; అట్లు ఉండినయెడల, అలుగులయొక్క పట్టు నిలియదు.

381. కూర్చినవెనుక, పిడులనుచేర్చి, చేతితో పట్టుకొనవల యును; ఐతే తల, అలుగునట్లు అంతబిగువుగా వుండతగదు; నొప్పి కలిగియుండునపుడుమాత్రమే, అణచి ఈడ్వవలయును.

382. మీఁదుగానున్న, క్రిందుగానున్న, ప్రక్కవాటుగా నున్న కదలించి, మెల్లగా ఈడ్వవలయును.

383. కొన్ని పుటలకుముందు చెప్పినపద్ధతులతో, ఈ విధుల నున్న అనుసరించినయెడల, పాట్టిపటకారులను ఉపయోగపఱచవ లసినదిగా నుండెడి సమయములయందు వాటిని కష్టములేక ప్రయో గించవచ్చును.

OF THE LEVER, OR VECTIS,
AND
WHALEBONE FILLET.

384. These pages being purely practical, do not admit of any lengthened discussion on the comparative value of the lever and forceps.

385. Some persons have lavished the highest praise on the one instrument, and equally eminent men have bestowed the most unqualified approbation on the other. As in most disputed points, "*media quodammodo inter diversas sententias*," will hold good here; for whilst, under some circumstances, the lever is doubtless preferable to the forceps, the latter is now very generally admitted to be, in the majority of cases, by far the most useful instrument.

386. The lever, or vectis, is a very powerful, and consequently, a very dangerous instrument, if it be used on lever principles, acting upon, and injuring, the soft parts of the mother at the fulcrum, or point of support. In the hands of men who have not employed it rather as a *hook* than as a *lever*, it has done incalculable mischief.

387. The lever may be employed, subject to very much the same regulations as the forceps, only that it can be used earlier, and may be applied to any part of the head.

388. In many cases in which the lever and forceps are now used, a piece of round and smooth whalebone, bent and used as a fillet or vectis, answers every

మీట, మరియు

తాడిమీను యొక్క ఎముకతో చేయఁబడిన మీట,
వీటి యొక్క వివరణము.

384. అనుభవమునుగురించియే ఈ గ్రంథము చెప్పటవలన, మీటకున్న, పటకారులకున్న ఉండెడి తారతమ్య ప్రయోజనమును గురించి అధికముగా చెప్పను యెడమివ్వదు.

385. కొందరు, ఒక ఆయుధమును మిక్కిలి స్లాఫిండుచున్నారు; పాండిత్యమునందు వారికి సమముగనుండెడు మరికొందరు, మఱియొక ఆయుధమును మిక్కిలి మెచ్చుచున్నారు. వివాదముకలిగిన సంగతులు ఎట్లు జరిగింపఁబడివచ్చుచున్నవో ఆరీతిగానే, ఈ రెంటిని సమమని యెంచుట సర్వోత్తమము; కొన్నిసమయములయందు, మీట, పటకారులకన్నను శ్రేష్ఠముగా ఉండినప్పటికిన్ని, ఇప్పట్లో పటకారులు, అనేక సమయములయందు మిక్కిలి ఉపయోగమైన ఆయుధముగా ఉన్నవియని, అందరిచేత అంగీకరింపఁబడియున్నది.

386. మీట, మిగుల శక్తికలిగిన ఆయుధము, దానివలన అది మిక్కిలి అపాయకరమైనది. ఏతామువలె, ఉపయోగపరచునపుడు, ఆయుధము అణుగుచోట ఉండెడి కండలు అణిగి గాయము పడును. ఈ ఆయుధమును కొండివలె ఉపయోగపరచక, మీటవలె ఉపయోగ పఱచువారిచేత, ఎంచకూడని చెరుపులు సంభవించి ఉన్నవి.

387. పటకారులను ఉపయోగపఱచెడి విధులను అనుసరించి, మీటను ఉపయోగపఱచవచ్చును. ఐనను, దీనిని శీఘ్రముగా శిశువుయొక్క శిరస్సుమీద ఏచోటనైనను పట్టించవచ్చును.

388. ప్రస్తుతమున, మీటనున్న పటకారులనున్న ఉపయోగపఱచెడి సమయములయందు, తాడిమీనుయొక్క ఎముకతో, నునుపుగానున్న గుండ్రముగానున్న గరిటెవలె వంగినట్లు, చేసియుండెడి మీట, అంతటికిని అనుకూలమైనది. దానికన్నను

purpose, and is a much safer instrument. It is to be passed over the occiput and chin.

PARTICULAR CASES

REQUIRING THE USE OF THE SHORT FORCEPS, OR LEVER.

389. First, Presentations of the *vertex*. And,

390. Second, Presentations of the *face, forehead, and ear*.

OF VERTEX PRESENTATIONS.

391. *Three* cases will be sufficient to illustrate all the minor varieties of *position* of the head in this *presentation*.

392. The ears may be opposed to the sides of the pelvis, with the *occiput to the symphysis pubis*.* This, it will be recollected, is the most favorable position; but exhaustion, hæmorrhage, convulsions, want of room, and other circumstances, may justify the employment of the forceps.

393. In this position of the head, the lower blade should be applied first, with its concavity corresponding to the convexity of the head, the extremity of the blade directed backwards towards the promontory of the sacrum, and consequently the handle pointing forwards. The upper blade having been passed by the right hand, in a corresponding direction, attention to the rules already laid down will enable the accoucheur to conduct this case to a favorable termination.

---

* *Vide Plate 4.*

ఇది మిక్కిలి మేలైనది. దీనిని పెడతల ఎముకమీఁదనైనను, గడ్డముమీఁదనైనను కొనిపోవలయును.

పొట్టి పట కారుల నైనను, మీట నైనను
ఉపయోగ పరచవలయునట్టి
ముఖ్య ప్రసవములు.

389. మొదలు, ఉచ్చి ఉదయములు.

390. రెండవది, ముఖము, నెత్తి, చెవి, వీటియొక్క ఉదయములు.

ఉచ్చి ఉదయములయొక్క వివరణము.

391. ఉచ్చి ఉదయమునందు, శిరస్సు ఉండెడి స్థితులను అన్నియును చెలుపుటకు, మూఁడు దృష్టాంతములుచాలును.

392. చెవులు, కూపకముయొక్క ఇరుప్రక్కలను ఒత్తుకొని, పెడతలమర్మస్థానమందలి సంధిప్రక్కగా ఉండును.* ఇది మిక్కిలి అనుకూలమైన స్థితి అని జ్ఞాపకముంచవలయును. ఐతే, ఆయాసము, రక్తప్రవాహము, ఈడ్పులు, చోటులేమి, ఇవి మొదలైనవాటియందు ఎదియైనను ఉండునపుడు, పటకారులను ఉపయోగ పరచవలసినదిగా ఉండును.

393. శిరస్సు, ఈ స్థితియందు ఉండునపుడు, అలుగుయొక్క పల్లము తలయొక్క వంపునకు ఇముడునట్లు, క్రిందటి అలుగును మొదట ప్రయోగించవలయును; అలుగుయొక్క మొన, త్రికస్థానమందలి ఎముకయొక్క బుడవను చూచినట్లు ఉండవలసినది; దానివలన, పిడి ముందుకుచూచినట్లు ఉండును. మీఁది అలుగును, ముందు విడిచినదానికి నేరెదురుగా, కుడిచేతితో ప్రయోగించిన వెనుక, ముందు చెప్పియుండెడు విధులను అనుసరించినయెడల, ప్రసవవైద్యుఁడు ప్రసవమును అనుకూలముగా ముగింపకలఁడు.

394. The ears may have the same relation to the circumference of the pelvis as in the former case, the *occiput being in the hollow of the sacrum*.*

395. In this position of the head, the presenting part will not be so conical towards the symphysis pubis; the bones of the cranium will not so readily overlap each other; and the largest, anterior, or quadrangular fontanelle will be felt towards the pubes, with the sagittal suture running backwards towards the sacrum.

396. Such being the relative malposition of parts, and the bones of the face unyielding, the labor is protracted; because the whole of the head must enter the pelvis before any part can emerge from under the symphysis pubis.

397. Should the pelvis be capacious, and the *force from behind* powerful, the face may be forced from under the arch of the pubes, the perineum having been put so much on the stretch as to endanger its laceration.

398. *If the powers of the womb are inadequate to the expulsion of the head in this direction*, an attempt should be made to turn the face into the hollow of the sacrum, by steadily pressing, in the intervals between the pain, against the opposite frontal and parietal bones with the fore-fingers of both hands, retaining it in its altered position until the next pain, by which means, if the head be not firmly fixed, a more favorable position may be secured.

---

* *Vide Plate 5.*

394. చెవులు, ముందుచెప్పిన ప్రకారమే కూపకముయొక్క ఇరుప్రక్కలను ఉండి, పెడతల త్రికస్థానమందలి ఎముకయొక్క పల్లమునందు ఉండును.*

395. శిరస్సు ఈ స్థితియందు ఉండునపుడు, ఉదయభాగము మర్మస్థానమందలి ఎముకలయొక్క సంధిప్రక్క కిరీటాకృతిగా ఉండదు; తలయెముకలు శీఘ్రముగా ఒకటిమీద మఱియొకటి చేరవు. చదురమైన, ముందటి పెద్ద ఉచ్చిద్వారము, మర్మస్థాన ఎముక సమీపమునందున్న, శిరోమధ్యరేఖ, త్రికస్థాన ఎముకప్రక్క వెనుక పారునట్లున్న, అగుపడును.

396. ఉదయభాగములు ఇట్లు అక్రమస్థితియందు ఉండి, ముఖముయొక్క ఎముకలు ఘట్టిగా ఉండుటవలన, ప్రసవము ఆలస్యమగును; ఎందువల్లననిన, మర్మస్థానమందలి ఎముకల సంధిని దాటుటకుముందు, శిరస్సు పూర్ణముగా కూపకమునందు ప్రవేశించవలయును.

397. కూపకముయొక్క పల్లము విశాలముగానున్న, వెనుకనుంచి ముందటికి త్రోయు శక్తి బలముగానున్న ఉండినయెడల, ముఖము, మర్మస్థానమందలి వంపుక్రిందనుంచి ముందుకు త్రోయబడును; ఆ సమయమందు, భగ్గుదమధ్యస్థానము మిక్కిలి విశాలమై చినుగునట్లు ఉండును.

398. ఈ స్థితియందు ఉండెడి శిరస్సును త్రోయుటకు గర్భాశయముయొక్క శక్తిచాలక ఉండినయెడల, ముఖము, త్రికస్థానమందలి ఎముకయొక్క పల్లమునందు తిరుగునట్లు ప్రయత్నపడవలయును; దానికి, నొప్పులునిలచియుండువేళలయందు, ఇరుచేతుల ముందటివేళ్లతో నెత్తి ఎముకనున్న, ప్రక్కటి ఎముకనున్న విడియక అదిమి, మరుపటి నొప్పికలుగువరకు ఇట్లు భేదించినస్థితియందే ఉంచిన ఎడల, శిరస్సు ఘట్టిగాచిక్కుకొనక ఉండెనేని అనుకూలస్థితికి కొనిరావచ్చును.

shoulders at the brim, prevent the advancement of the child.

404. Under these circumstances, an attempt should be made to turn the head *half-round* with the fingers, as suggested in the presentation last under consideration; and if the fingers be inadequate to that amount of force which may be necessary, the forceps must be substituted to effect the same object.

405. Very often, when this *half-turn* is made, (which should always be so effected as to bring the face into the hollow of the sacrum), the difficulty being overcome, nature will terminate the labor. Should she not, the forceps are to be used as in the first supposed case; or that in which the occiput is opposed to the symphysis pubis, and the ears to the sides of the pelvis.

406. In this case, the first blade of the forceps must be applied between the head and pubes, and the other blade in the hollow of the sacrum, instead of to the sides of the pelvis, taking care not to injure the soft parts in contact with the arch of the pubes.

OF FACE PRESENTATIONS.

407. In these protracted and awkward cases, the eyes, nose, or mouth, are discovered on examination; but, if the strength of the patient be well managed, and time given, the difficulty arising from the length and inequality of the presenting part, will most frequently be overcome by the uterine efforts, without manual interference.

408. On the other hand, if rashness and rudeness be substituted for patience, much mischief may be done; for, with the greatest care, the face of the child

పలు, కూపకముయొక్క అంచునందు భుజములు ఉండెడుస్థితి, ఇవి యన్నియును శిశువుక్రిందికి దిగుటను తటస్థముచేయుచున్నవి.

404. ఇటువంటి సమయములయందు, పైనచెప్పినదానికి చేయునట్లు, వ్రేళ్లతో శిరస్సును అర్థ చుట్టు చుట్టును ప్రయత్నపడవలయును; అట్లు త్రిప్పటకు వ్రేళ్లబలముచాలక యుండేనేని, పటకారులను ఉపయోగపఱచి త్రిప్పవలయును.

405. ఇట్లు అర్థచుట్టు చుట్టినతర్వాత, (అది, త్రికస్థానమందలి ఎముకయొక్క పల్లమునందు ముఖమువచ్చునట్లు ఉండవలయును) కష్టముతొలగి, ప్రసవము తనంతటనే ముగియును. అట్లు ముగియకపోయేనేని, పెడతల మర్తస్థానమందలి ఎముకలయొక్క సంధియందును, చెవులు కూపకముయొక్క ఇరుప్రక్కలయందును, ఉండెడి మొదటిస్థితికి చెప్పిన విధులప్రకారము, పటకారులను ఉపయోగ పఱచవలయును.

406. ఇటువంటి సమయమందు, పటకారులను, కూపకముయొక్క ఇరుప్రక్కల పిడుచుటకు బదులు, మొదటి అలుగును శిరస్సుకున్న మర్తస్థానమందలి ఎముకకున్న మధ్యమునను, మఱియొకటిని, త్రికస్థానమందలి ఎముకయొక్క పల్లమందును విడియవలయును. మర్తస్థానమందలి ఎముకలయొక్క వంపుప్రక్క ఉండెడు కండలకు గాయముతగలక చేయవలయును.

ముఖ ఉదయములయొక్క వివరణము.

407. వికారమైన ఇటువంటి ఆలస్య ప్రసవములయందు, కండ్లు, ముక్కు లేక నోరు, పరిక్షయందు అగుపడును. (స్త్రీ)యొక్క బలమును ఆదరించి, తామసముచేయుటవలననే, చేతి సహాయము ఏమియునులేక, ఉదయస్థానముయొక్క అక్రమమువలన కలిగెడి సంకటము, నడుము నెప్పులవలననే తొలగిపోవును.

408. అట్లు ఓర్చియుండక, ఆతురపడి మోటుతనముగా ఎదియైనను చేసినయెడల, అపాయము అధికముగా కలుగును; ఎట్లనగా, అధికజాగ్రత ఎత్తుకొనినప్పటికిన్ని, శిశువుయొక్క ముఖము

will be often frightfully swollen and black, and the perineum of the mother lacerated.

409. In these cases, retention of urine is generally a source of distress and requires the occasional introduction of the catheter.

410. As in vertex presentations, *three positions* of the face will be noticed, the management of which will embrace all the unimportant varieties.

411. *The chin may be opposed to the pubes*, and this is the most usual and favorable situation in which it can be placed.

412. Although the labor may be very protracted, still, if the contractile efforts of the uterus be powerful, this case will generally be terminated without the necessity for instrumental aid; and it is highly important to observe, that, when nature accomplishes the delivery, *the chin emerges from under the arch of the pubes before the forehead and vertex are expelled*.

413. Should the uterine energy not be adequate to the completion of the labor, assistance is to be given in one of the following methods: first, if the resistance be trifling, by disengaging the forehead and chin, so as to convert it into a vertex case, by steadily pressing the face upwards and sideways, with a semi-rotary motion during pain, so that the occipito-vertex shall be placed against the sacro-iliac symphysis; or, secondly, if the case be discovered *early*, the *lever*, or *bent whalebone*, may be most advantageously used as a *hook*, fixed on the occiput which it is to depress, whilst the

భయంకరముగా ఊచుకొని, నలుపెక్కిపోవును; మఱియును తల్లి యొక్క పెరినియం అనెడి చోటు చినిగిపోవును.

409. ఇటువంటి ప్రసవములయందు, మూత్రముకట్టుకొని అధిక ఉవద్రవము కలుగును; దానికి అప్పటప్పటికి, శలాకను విడియవలసినదిగా ఉండును.

410. ఉచ్చి ఉదయమునందు ఉండెడువలెనే, ముఖము ముందుగా వచ్చునపుడు, మూడువిధములుగా తిరిగి ఉండును; వాటికి తగినట్లు చికిత్సచేయవలసినది.

411. గడ్డము, మర్మస్థానమందలి ఎముకప్రక్క ఉండును; ఇట్లు ఉండుటయే వాడుక; ఇదియే అనుకూలమైనస్థితి.

412. ప్రసవకాలము మిక్కిలి తామసిందినప్పటికిన్ని, గర్భాశయముయొక్క సంకోచనశక్తి బలముగా ఉండినయెడల, ఆయుధ సహాయములేకనే శిశువు జన్మించును. స్వాభావికముగా జననము అగునపుడు, నెత్తియును ఉచ్చియును బైటవచ్చుటకు ముందు, గడ్డము మర్మస్థానమందలి వంపు క్రిందనుంచివచ్చుటను, ముఖ్యముగా ఎఱుగవలయును.

413. విడ్డ జననము అగుటకు తగిన నెప్పులులేనియెడల, క్రింద చెప్పియుండెడు మార్గములయందు దేనినైనను ఒకటిని అనుసరించి సహాయముచేయవలయును. మొదటిది, ఆటంకము స్వల్పముగా ఉండినయెడల, నెత్తికిన్ని గడ్డమునకున్ను ఉండెడు పట్టును వదిలించి, ఉచ్చి ఉదయము అగునట్లు చేయవచ్చును; దానికి ప్రసవనొప్పులు వచ్చియుండునపుడు, ముఖమును ప్రక్కవాటుగా అర్థచుట్టుత్రిప్పి, మీదికిత్రోసి, సేక్రో ఇలియాక్ సింపెసిస్ అనెడు కీలుతో అంటియుండునట్లు, పెడతల ఉచ్చి మధ్యచోటైన శిరస్సును, ఉంచవలయును. రెండవది, ఇటువంటి విపత్తును శీఘ్రముగా ఎఱిగినయెడల, మీట నైనను, లేక వంగియుండెడు చేప ఎముక నైనను, పెడతలమీదఉంచి దోటివలె, దానిని క్రిందికిదింపి,

face is raised by the fingers. This method of managing such cases refers exclusively to them when *discovered early*, and when *the resistance is inconsiderable* ; but, *thirdly*, if the face be low down, and firmly wedged in the pelvis, then the process adopted by nature must be imitated, and with the *lever fixed over the side of the face*, the chin must be made first to emerge ; or the forceps may be applied as in the vertex case, only that the blades running in a line from the face to the occipito-vertex, will have their extremities at that part, and the locking will be at the chin.*

414. Should the *chin be opposed to either side of the pelvis*, it may be deemed requisite to employ the forceps, but care must be taken not to effect the *half-turn* too early ; and still greater care should be observed to make the half-turn, so as to bring the chin to the symphysis pubis.

415. In some rare instances, the *chin is opposed to the sacrum*, and the consequence generally is, the death of the child, from the duration and the severity of the labor.

416. By an experienced man the head might be elevated, and its position rectified, if it be not too firmly jammed into the pelvis ; but more frequently it will be necessary to open the head by the perforator, and diminish its bulk, before delivery can be effected.

---

* Vide Plate 7.

వేళ్లతో ముఖమును మీదికి ఎత్తవలయును. ఈ స్థితిని శీఘ్రముగా తెలిసికొని, ఆటంకము అల్పముగా ఉండునపుడుమాత్రమే, ఈవ్రకారము చేయతగును. మూడవది, ముఖము క్రిందికి వచ్చి, కూపకమునందు గూటుమువలె ఘట్టిగాచిక్కుకొని ఉండినయెడల, సహజముగా జరుగునట్లు మనమున్ను చేయవలయును. దానికి మీటను చెంపమీద ఉంచి అదిమి, గడ్డము ముందుకువచ్చునటుల చేయవలయును; లేనియెడల, ఉచ్చి ఉదయమగునపుడు ఉపయోగపరచునట్లు, పటకారులను ఉపయోగపరచవచ్చును; దానికి అలుగులను, ముఖమునుంచి, పెడతలకున్న ఉచ్చికిన్ని మధ్య ఉండెడి చోటునకు పారునట్లు విడిచినయెడల, ఆ స్థానమందే అలుగులయొక్క మొనలు ఉండును. అలుగులయొక్క కొలికి గడ్డ మమీద ఉండును.*

414. గడ్డము, కూపకముయొక్క ఏపాశ్వమందైనను ఉండినయెడల, పటకారులను ఉపయోగపరచుట అవశ్యమనిఎంచవలయును; ఐతే అర్థచుట్టును శీఘ్రముగాచుట్టికూడదు. మఱియును అధికజాగ్రత ఎత్తుకొని, అర్థచుట్టుచుట్టి, గడ్డమును, మర్మస్థానమందలి ఎముకలయొక్క సన్నిహితకొనిరావలయును.

415. గడ్డము త్రికస్థానమందలి ఎముకకుముందర నిలచియుండుటయును కలదు, ఐతే ఇది అపూర్వము; ఇట్లు ఉండినయెడల, ప్రసవము తామసము అగుటవలననున్న, నెప్పలు హెచ్చుగా ఉండుటవలననున్న, శిశువు చనిపోవుట వాడుక.

416. శిరస్సు, కూపకమునందు ఇటుకొగ్గనక పోయినయెడల, అనుభవము కలిగినయతఁడు, శిరస్సును మీదికెత్తి, దానియొక్క స్థితిని చక్క పఱచవచ్చును; ఐతే, బిడ్డను వెలిపరచుటకుముందు, రంధ్రకత్తెరతో తలనుపొడిచి, మెదటిని వెలిపరచి, శిరస్సుయొక్క ఆకారమును తక్కువపరచవలసినదిగా ఉండుటయేపద్ధతి.

PRESENTATION OF THE FOREHEAD.*

417. This malposition of the head occasionally protracts and augments the sufferings of women so much as to require the employment of the *whalebone* fillet, which is to be fixed over the occiput, drawing down the back part of the head, during each paroxysm of pain, and at the same time elevating the forehead, so as to cause a closer approximation of the chin and chest, by which the termination of the case may be materially accelerated.

PRESENTATION OF THE EAR.

418. The cases on record in which the ear has presented are very few; and it cannot be difficult, if such presentations be discovered early, so to employ the lever as very materially to improve the relative situation of the parts.

419. This instrument is to be carried over the vertex laterally, and, whilst traction is employed, during every parturient exertion, the base of the cranium is to be raised by two fingers.

420. Of the *first class* of instruments, or those the use of which is not incompatible with the safety of both the mother and child, the BLUNT HOOK and FILLET remain to be noticed. These are instruments in very little use, and will be spoken of when those cases come under review to which they are applicable; but in many cases a *fillet may be substituted most advantageously for the forceps and lever*. It may be either of whalebone, or tape, or ribbon, passed over the occiput or chin by the fingers. In every instance in which it can be employed, preference should be given to it.

---

* Vide Plate 8.

నెత్తి ఉదయము యొక్క వివరణము. *

417. శిరస్సు, ఇట్లు అక్రమముగా ఉండినయెడల, బిడ్డపుట్టుటకు తామసమై, (స్త్రీకి అధిక వేధ కలుగును; అప్పుడు, చేప ఎముకతో చేసిన మీటను ఉపయోగ పఱచవలసినదిగా ఉండును; దానిని పెడతలమీఁద ఉంచి, నెప్పి ఎత్తునపుడెల్లను, పెడతలను క్రిందికి ఈడ్వవలయును; ఆసమయమందు, నెత్తిని పొడిగించినయెడల, గడ్డము రొమ్ముతోచేరును; ఇట్లు చేయుటవలన, బిడ్డ శీఘ్రముగా పుట్టును.

చెవి ఉదయము యొక్క వివరణము.

418. చెవి ముందువచ్చునటువంటి ప్రసవములు మిక్కిలి కొద్దియని వ్రాసియున్నది. ఇటువంటి విపత్తులను శీఘ్రముగా తెలిసికొని, మీటను ఉపయోగపరచి, శిరస్సు అనుకూలమైన స్థితియందు ఉండునట్లు చేసినయెడల, ఇవి కష్టమివ్వదు.

419. ఈ ఆయుధమును ప్రక్కవాటుగా ఉచ్చిమీఁదికి కొనిపోయి, నడుమునెప్పి కలుగునపుడంతయును ఈడ్చి, రెండువ్రేళ్లతో అడుగుతలను మీఁదికెత్తవలయును.

420. తల్లి, శిశువులకిద్దరకును తేమకరముగా ఉండెడు, మొదటి తరగతితోచేరిన ఆయుధములగు, మొక్కదోటి, చేప ఎముకతోచేసినమీట, వీటినిగురించి యోచనచేయవలసినదిగా ఉన్నది. ఈ ఆయుధములను అధికముగా ఉపయోగపరచుట లేదు; వీటిని ప్రయోగించవలయునటువంటి విపత్తులనుగురించి విమర్శించునపుడు, ఈ ఆయుధములనుగురించి చెప్పఁబడును; ఐనను అనేకస్త్రీలకు పటకారులు, మీట, వీటికిబదులు, పిల్లెట్ అనెడునాడాను మిక్కిలి అనుకూలముగా ఉపయోగపరచవచ్చును. ఇది చేపముల్లుగానైనను, నాడాగానైనను ఉండవచ్చును; దీని వ్రేళ్లతో, పెడతలమీఁదనైనను, గడ్డముమీఁదనైనను, కొనిపోవలయును. మీటను ఉపయోగపరచవలసినపుడంతయును, దీనినే కోరవలయును.

OF THE LONG FORCEPS.

421. This invaluable instrument, now recommended by several respectable authors and lecturers, is but little known, and much less estimated ; or it would be employed, by accoucheurs, as a most important substitute for the perforator and crotchet, in many of those cases in which children are destroyed.

This instrument is principally applicable,

422. *First*, To those cases of difficulty arising from deformity at brim of the pelvis, in which the deficiency of space is from the sacrum to pubes, but is so slight that a little power beyond what the womb can employ would expel living children, that are now too often sacrificed.

423. *Secondly*, To those cases of hemorrhage, convulsions, &c., in which the head of the child, although at the superior aperture of the pelvis, is not within reach of the short forceps ; and in which delivery, being essential to the well-doing of the mother, is now usually effected by opening the head of the child.

424. The *long forceps*, when the head is above the brim of the pelvis, are to be applied, in most instances, over the occiput and face of the child, so that the convex edges of the blades may correspond with the concavity of the sacrum.

425. When applied, the power may be exerted from side to side with moderate traction, in the direction of the axis of the brim of the pelvis, the handles being

నిడుపు పటకారుల యొక్క వివరణము.

421. ఈ కాలమందు అనేక గొప్ప గ్రందకర్తలచేతనున్న, ప్రాసంగులచేతనున్న స్తోమింపబడెడి ఈ శ్రేష్ఠ ఆయుధమును గురించి చక్కగా తెలియదు; మరియును దీనిని అధికముగా కోరుటయును లేదు. రంధ్రకత్తెరనున్న అంకుశమునున్న ప్రయోగించి, శిశువును చంపవలయు నటువంటి సమయములయందు, వాటి కిబడులు, దీనిని ప్రసవవైద్యులు ఉపయోగపరచవచ్చును.

ఈ ఆయుధమును ఉపయోగపరచెడి ముఖ్యసమయములు ఏవి యనగా,—

422. మొదలు. కూపకముయొక్క అంచునందు విరూపముకలిగి, త్రిగస్థానమందలి ఎముకనుంచి, మర్తస్థానమందలి ఎముక కుడండెడుచోటు తగ్గి, కష్ట ప్రసవముకలిగి, గర్భాశయమునకు ఉండెడి శక్తికన్నను కొంచము అధికశక్తిని ఇచ్చి, సహాయముచే సినయెడల, శిశువు జీవముతో జనించునట్లు ఉండెడు సమయములయందు, వీటిని ఉపయోగపరచవచ్చును. ఇటువంటి విపత్తులయందు, శిశువులు ఇపుడు చంపబడుచున్నవి.

423. రెండవది. రక్తప్రవాహము, ప్రసవజన్ని, ఇటువంటి విపత్తులయందు, శిశువుయొక్క శిరస్సు, కూపకముయొక్క పై ద్వారముద్గిర ఉండినప్పటికిన్ని, పొట్టి పటకారులకు అందదు. ఈ విపత్తులయందు తల్లిని రక్షించుకొరకు, శిశువును వెలిపరచవలసినదిగా ఉండుటవలన, దానికి తత్కాలమందు, శిశువుయొక్క శిరస్సును రంధ్రముచేసి, చంపి, వెలిపఱచుట వాడుక.

424. శిరస్సు, కూపకముయొక్క అంచుకుపైన ఉండునపుడు, నిడుపు పటకారులను ఉపయోగపరచవలయును. అలుగులయొక్క వంగిన అంచులు త్రిగస్థానమందలి ఎముకయొక్క పల్లమునకు ఇముడునట్లు, అలుగులను, శిశువుయొక్క పెడతలమీఁదనున్న, ముఖముమీఁదనున్న ఉపయోగపరచవలయును.

425. ఆయుధముతో శిరస్సునుపట్టుకొనితర్వాత, ముడ్డిపూస ప్రక్కగా పిడిలను వెనుకఉంచి, కూపక అంచుయొక్క మధ్యరేఖ

kept backwards towards the os coccygis, and as the head descends, its most favourable position in relation to the pelvis must be secured; and, during its descent, the instrument may be removed, if the uterine contractions be sufficient; and if not, it must be re-applied, as the short forceps would be, over the cheeks of the child.

426. It has been extremely gratifying to several highly esteemed friends, as well as to myself, to have been instrumental, by this means, in saving not a few children, whose heads had been condemned to be opened.

427. An examination of the SECOND CLASS OF INSTRUMENTS, or such as endanger or actually destroy the life of either mother or child, will lead to the consideration of the best management of cases of extreme difficulty from *unusual ossification of the bones of the cranium; distention of its cavity by fluid, or from distorted or deformed pelves, the consequence of rachitis, mollities ossium, (softening of the bones) or exostosis.* Under these circumstances, a woman must not die undelivered; nor should she be permitted to exhaust her powers by fruitless exertions, until inflammation and sloughing result from the continued pressure.

428. *Four methods* have been provided for overcoming these difficulties, one or other of which must be adopted, according to the peculiar circumstances of the individual case. These are—

First, The operation of *Cephalotomia*, which consists in diminishing the size of the head of the child by the perforator.

మార్గముగా, ప్రక్కవాటుగా కదిలింది, మెల్లగా ఈడ్వవలయును; శిరస్సు దిగుచూడండగా, దానిని అనుకూలమైనస్థితియందు కూపకములో ఉంచవలసినది. మఱియును, శిరస్సు క్రిందికిదిగునవుడు, ప్రసవసెప్పలు చక్కగాఉండినయెడల, ఆయుధమును తీసివేయవచ్చును; సెప్పలు అట్లు లేకపోయేనేని, పొట్టి పటకారులను, విడ్డయొక్క చెంపలమీద ప్రయోగముచేయునట్లు, వీటిని పునః ప్రయోగించవలయును.

426. శిరస్సులను పొడియవలసినదని తీర్మానించిన అనేక శిశువులను, ఈప్రకారముచేసి, వారి ప్రాణములను రక్షించినందువలన, నిండుశౌరతకలిగిన అనేక స్నేహితులకున్ను, నాకున్న మిక్కిలి సంతోషకరముగా ఉన్నది.

427. తల్లియొక్క ప్రాణమునకైనను, లేక శిశువుయొక్క ప్రాణమునకైనను, అపాయము కలుగజేయునట్లుగాని, లేక వారి ప్రాణములను పోగొట్టునట్లుగాని ఉండెడు, రెండవతరగతితోచేరిన ఆయుధములను పరిక్షించినయెడల, తల ఎముకలు సాధారణముగా ఉండుటకన్నను ఘట్టిపడి ఉండుటవలననైనను, లేక శిరస్సునందు నీరు చేరియుండుటవలననైనను, లేక ఎముకల వ్యాధివల్ల కూపకము విరూపము కలిగినందువలననైనను, కలిగెడి మిక్కిలి కష్టకాన్పులకు చేయు చక్కని చికిత్సను యోచనచేయవలసినదిగా ఉండును. ఇటువంటి విషత్తులయందు, (స్త్రీ), కనకనే చావకూడదు; లేక, కండలమీద, తల, విడియక అదుముకొనియుండునపుడు, వ్యధ ప్రయత్నములుచేసి, అలిసిపోవునట్లు తల్లిని విడియకూడదు; సహాయముచేయక అట్లు విడిచినయెడల కండలువాచి, కుల్లిపోవును.

428. ఈ కష్టములను మాన్పుటకు, నాలుగువిధ చికిత్సలను ఏర్పఱచి ఉన్నవి; వీటియందు దేనినైనను, సమయములకు తగినట్లు అనుసరించవలయును. అవి ఎవియనగా,—

మొదటిది, చిత్రకర్ణము; అనగా, రంధ్రకత్తెరతో శిశువుయొక్క శిరస్సును రంధ్రముచేసి, దాని ప్రమాణమును తక్కువపరచుట.

Secondly, The Cæsarian section.

Thirdly, The division of the symphysis pubis, or Sigaultian operation : and,

Fourthly, The production of parturition *prematurely*.

OF DIMINISHING THE BULK OF THE HEAD OF THE CHILD BY THE OPERATION OF CEPHALATOMIA.

429. The instruments employed in this operation are the *perforator*, to open the head and break down its contents ; and the *crotchet*, or sharp-pointed hook, to extract the cranium (skull) ; or, as a substitute for the crotchet, the *craniotomy forceps*.*

430. The use of the crotchet is attended with danger to both patient and operator. The craniotomy forceps offer the following advantages :—

431. *First*, The accoucheur may obtain with them such firm hold of the foetal cranium, as will enable him to rectify its unfavourable position, and also to regulate the degree of power necessary to be employed for its extraction : two highly important advantages, which it is evident the crotchet can never confer.

432. *Secondly*, With this instrument there is little danger of injuring the vagina, should it slip even whilst considerable extracting power is being employed. On the contrary, not only is the crotchet much more likely to slip, but many most deplorable instances are recorded in which it has torn the soft parts of the mother, or lacerated the fingers of the accoucheur. And,

433. *Lastly*, It is essential to the security of the vagina and contiguous organs, that, whenever the

---

* I have, here, omitted a discussion on the comparative advantages of the different instruments. Tr.

రెండవది, గర్భాశయచ్ఛేదనము.

మూడవది, మర్తస్థానమందలి ఎముకలసంధియొక్క చ్ఛేదనము,

నాలుగవది, అకాల ప్రసవమును కలగజేయుట.

చిత్రీకర్ణక్రియనొనర్చి, శిశువు శిరస్సుయొక్క ప్రమాణమును తక్కువ పరచుటను గురించినది.

429. ఈ కార్యమునకు ఉపయోగపరచెడి ఆయుధములు ఏవి యనిన, శిరస్సును రంధ్రముచేసి, దానియందుండెడు వాటిని తుండించుటకు రంధ్రకత్తెర; శిరస్సును వెలిచేయుటకు కూరుకలిగిన దోటి, లేక అంకుశము; అంకుశమునకు ప్రతిగా ఉపయోగపరచుటకు కఫాలచ్ఛేదన పటకారులు.*

430. అంకుశమును ఉపయోగపరచుటయందు, స్త్రీకిన్ని చికిత్సకునికిన్ని అపాయము సంభవించును. కఫాలచ్ఛేదన పటకారులకు ఉండెడు ప్రయోజనములను క్రింద వివరింపఁబడును:—

431. మొదలు, ఈ ఆయుధమువలన, ప్రసవవైద్యునికి, శిశువుతలయొక్క అక్రమస్థితిని చక్కపరచతగిన అంతటి ఘట్టిపట్టుకలిగి, శిరస్సును వెలిపరచుటకు కావలసిన బలమును క్రమపరచుకొనవచ్చును. ఈ ముఖ్యమైన రెండుప్రయోజనములు, అంకుశము చేత కలుగవు.

432. రెండవది, బలముగా ఈడ్చునపుడు జారినప్పటికిన్ని, ఈ ఆయుధముచేత యోనికి అపాయము ఏమియును కలుగదు. ఇట్లుండగా, అంకుశము జరుగుటకు ఎడమిచ్చటయేకాక, తల్లియొక్క కండలనుగాని, చికిత్సకునియొక్క వ్రేళ్లనుగాని చింపి గాయపరచి, బహుకష్టములను కలగజేసినట్లు, గ్రంథములయందు కనపఱచియున్నది.

433. కడపట, అంకుశమును ఉపయోగపరచవలయునపుడు, చేతిని యోనియందుంచి, యోనికిన్ని, దానితోచేరియుండెడు

* ఈ ఆయుధములయందు ఒకటికొకటి ఉండెడు ప్రయోజనములయొక్క విచారణలను ఇక్కడ విడిచిపెట్టితిని.

crotchet is used, the precautionary measure of keeping a hand in the passage should always be had recourse to ; a precaution extremely painful to the patient and practitioner, and one usually needless when the craniotomy forceps are employed.

434. In estimating the dimensions of the pelvis, all pelvimeters but the fingers are ridiculous and useless ; and with these it requires no little experience to estimate correctly the admeasurements either of a preternaturally enlarged head, or of a deformed pelvis.

435. As nothing less than the *life* of the child is dependent on the opinion formed of these cases, the most perfect conviction of the necessity for the *perforator* should be obtained before its employment is determined on ; and the sanction of a more experienced practitioner should, if possible, be always secured.

436. The result of observations made by the most eminent accoucheurs is, that a full grown foetus cannot pass through the superior aperture of the pelvis, if the distance between the *pubes* and the promontory of the *sacrum* be less than *two inches and three quarters* ; but a medical man cannot be too deliberate in his decision on the impossibility of the child's expulsion, particularly when it is remembered that many cases are recorded in which this operation was most needlessly performed, as was manifested by the facility with which the children were afterwards expelled, having had their heads so slightly wounded that they lived several days after birth.

437. Without endangering the safety of the soft parts of the woman, reasonable time should therefore be granted to the powers of the mother, by which her

కండలకున్ను, గాయము తగలక ఉండునట్లు ముందు జాగ్రత్తపడవలసినది అవశ్యము; ఇట్లు చేయుటవలన, స్త్రీకిన్ని వైద్యునికిన్ని, మిక్కిలి కష్టముకలుగుచున్నది; కఫాలచ్ఛేదన పటకారులను ప్రయోగించునపుడు, ఇట్లు చేయుటకు అవశ్యకముకలుగదు.

434. కూపకముయొక్క కొలతలను నిర్ణయించుటకు, వ్రేళ్లు తప్ప, తక్కిన కొలత ఆయుధములు అన్నియును, వికారముగానున్ను, ఉపయోగము లేనివిగానున్ను ఉన్నవి. సాధారణముగా ఉండుటకన్నను పెద్దదైయుండెడు శిరస్సుయొక్క కొలతలనైనను, లేక కురూప కూపకముయొక్క కొలతలనైనను, వ్రేళ్లవలన నిర్ణయించుటకు అధిక అనుభవము కావలసియున్నది.

435. రంధ్రకత్తెరను ప్రయోగించుటవలన, శిశువుయొక్క ప్రాణము పోవుచున్నది కాబట్టి, దానిని ప్రయోగించుటకుముందు, చక్కగా ఆలోచనచేయవలయును; మఱియును సమయముకలిగినయెడల, అనుభవము కలిగిన ఒక పండితునియొక్క అనుమతినిన్ని పొందవలయును.

436. మర్తస్థానమందలి ఎముకకున్ను, త్రికస్థానమందలి ఎముకయొక్క బుడపకున్ను మధ్యఉండెడు చోటు, రెండుమ్ముక్కాలు అంగుళమునకు తగ్గియుండినయెడల, పూర్ణమైన శిశువుయొక్క శిరస్సు, కూపకముయొక్క నోటియందు ప్రవేశింపదని, మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందిన ప్రసవవైద్యులయొక్క పరిక్షవలన తెలియవచ్చుచున్నది. శిశువుయొక్క తల ప్రవేశింపదని, వైద్యుడు అత్యాతురముగా నిశ్చయింపతగదు; ఎందువలన అనగా, శిశువుయొక్క తలను అవశ్యములేకనే ఛేదించినట్లు, అనేక దృష్టాంతములు ఇచ్చియున్నవి; తలమీద కొంచము గాయముపొందిన శిశువులు, తర్వాత మిక్కిలి సులభముగా బైటవచ్చి, అనేకదినములవరకు జీవించియును వున్నవి.

437. దానివలన, తల్లియొక్క మృదువైన భాగములకు, ఏమియును ఉపద్రవము కలుగక ఉండునట్లు, కొంతసేపుమాత్రము ప్రయత్నము చేయమని, ఆమెను విడియవచ్చును; దానివలన, ఆయుధప్రయో

mind will be more satisfied on the expediency of the operation ; the head will have descended lower in the pelvis ; and the child may perhaps die.

ON THE SYMPTOMS DENOTING THE DEATH OF THE CHILD IN THE WOMB.

438. A multitude of symptoms have been enumerated by authors, as denoting the *death of the child in the womb*. Singly they are of little value, and even when taken collectively they do not enable us to pronounce, with any degree of certainty, whether the foetus had ceased to exist or not.

439. Among others (as occurring *before labor*) we may mention a sudden rigor, without any evident cause ; general sensation of uneasiness ; peculiar bad taste in the mouth and foetor of the breath ; flaccidity of the breasts ; sensation of weight and coldness in the abdomen, and of the rolling about of a heavy body from side to side as the patient moves. The symptom last enumerated is the only one that occurs before labor, by which we may judge with any degree of certainty as to the child's death.

440. *During labor*, besides the symptoms already mentioned, we may add escape of the meconium, (the head presenting,) great mobility of the cranial bones, emphysema of the scalp, sanious foetid discharge from the womb, containing portions of the cuticle, and want of pulsation in the cord. Still, with the exception of the last, none of these can be considered as symptoms by which we can decide whether the child be dead or not. Still less is their absence to be viewed as a proof

గము ఆవశ్యకమని ఆమెయొక్క మనస్సునకే తెలియవచ్చును; శిశువుయొక్క శిరస్సు చక్కగా క్రిందికి దిగియును ఉండును; అంతలో, శిశువు ఒక వేళ మృతిపొందియును ఉండవచ్చును.

గ ర్భాశయమునందు ఉండెడి శిశువు, చనిపోయినదని తెలియపఱచెడి గురుతులయొక్క వివరణము.

438. గర్భాశయమునందు వుండెడి శిశువు, మృతిపొందినదని తెలియపఱచెడి గురుతులను గురించి గ్రంథకర్తలు అనేకము చెప్పి యున్నారు. ఒక్కొక్క గురుతు పనికిరాదు, అన్నిటిని చేర్చినప్పటి క్కిన్ని, శిశువు మృతిపొందినదని యైనను, లేక జీవింపియున్నదని యైనను, దృఢముగా చెప్పుటకు ధైర్యముచాలదు.

439. ప్రసవము అగుటకు ముందు కలిగెడి గురుతులు.— హేతువలేకనే, లటకున చలి కలుగును; శరీర ఆయాసము వుట్టును; నోటియందు ఒక విధమైన అరుచియును, దుర్వాసన యును కలుగును; స్తనములు వదులగును; కడుపునందు చల్లగా బరువు ఉండునట్లు కనుపడును; స్త్రీ కడులునవుడు, బరువైనవస్తువు ఒకటి, ఒక ప్రక్కనుంచి మరియొకప్రక్కకు దొర్లునట్లు అగు పడును. కడపట చెప్పిన ఒకగురుతు మాత్రము, ప్రసవవేధ కలుగుటకు ముందు కలుగును; దానిచేత, శిశువు మృతిపొందినదని నిశ్చయించవచ్చును.

440. ప్రసవ నెప్పుడు పడుచూ ఉండునపుడు, ముందు చెప్పిన గురుతులతో, ఈ దిగువవచ్చేడు వాటినిన్ని చేర్చుకొనవచ్చును.— శిరస్సు ఉదయమగునపుడు, శిశువుయొక్క మొదటి మలము బైటవచ్చును; తలయొక్క ఎముకలు అధికముగా కడులును; పుర్రమీది చర్మముయందు వాపు కలిగియుండును; దుర్వాసన కలిగిననీరు, గర్భాశయమునుంచి కారును, దానియందు పై చర్మముయొక్క తునకలు ఉండును; బొడ్డు తీగయందు నాడి కొట్టుకొనదు. కడపట చెప్పినది వినహా, తక్కిన లక్షణములమీద, శిశువు మృతిపొందియున్నదని యైనను, లేక జీవింపియున్నదని యైనను

that the child is living. With the exception, therefore, of the symptom before labor, where the patient has the sensation of a weight rolling from side to side of the belly, as she moves about, and of the flaccid state of the cord, if it happen to be prolapsed during labor, no one of these alleged proofs of the death of the child should be admitted; and without the concurrence of several of them, an opinion cannot be satisfactorily formed.

441. Should it have been determined on to perform the operation of *cephalatomia*, the general rules laid down for the application of instruments must be regarded, before proceeding to diminish the bulk of the head.

442. The womb and its contents should be kept *in one place*, by steady pressure made on the belly, by an assistant, whilst the operator passes two fingers of his left hand up the vagina to the head of the child. Having fixed on a suture or fontanelle, the point of the perforator is to be carefully carried along the groove made by the approximation of the fingers to the part to be perforated, through which, by a semicircular or drilling motion, it is to be forced into the skull, until its progress is arrested by the *shoulders* of the instrument. The handles must now be opened, and the instrument turned in different directions, so that the opening may be sufficiently enlarged to admit the perforator, with which the cerebral mass is to be well broken down.

443. If the head has been opened early, and no bad symptoms exist, some hours may pass without anything further being done, during which time uterine

నిశ్చయించకూడదు. ఈ లక్షణములు లేక యుండినప్పటికి
న్ని, శిశువు జీవముతో ఉన్నదని తీర్మానించతగదు. గనుక, ప్రసవ
వేదకుముందు, తల్లి కడులునపుడు, ఆమెయొక్క కడుపులో, ఒక
ప్రక్కనుంచి మరొకప్రక్కకు బరువుదొడ్లునట్లు అగుపడుట
యును, మరియు ప్రసవనొప్పులు పడుతూవుండగా, బొడ్డుతీగ,
ఒక వేళ బైటవచ్చి వ్రేలాడుతూ ఉండినఎడల, అది మెత్తగా అగు
పడుటయును విసహా, శిశువుయొక్క మరణమును తెలుపునట్లు
చెప్పియుండెడు గురుతులలో ఒకటినిన్ని నమ్మకూడదు; మఱియును,
అనేక గురుతులను చేచక, తగిన ఒక అభిప్రాయమునున్న కొన
కూడదు.

441. తలను పొడుచుటకు నిశ్చయించినయెడల, దానియొక్క
ఆకృతిని తక్కువచేయుటకుముందు, ఆయుధప్రయోగములకు చెప్పి
యుండెడు యిధులను అనుసరించవలయును.

442. ప్రక్కనయుండు ఒకతె, గర్భాశయమునున్న, దాని
యందుండెడువాటినిన్ని కదలక, ఒకప్రక్క ఉండునట్లు అణచిపె
ట్టుకొని ఉండవలయును; ఆ సమయమున, చికిత్సకుండు తన ఎడ
మచేతియొక్క రెండువ్రేళ్లను, యోనిమార్గముగా ప్రవేశింపించి,
శిశువుయొక్క తలను అదుముకొని ఉండవలయును. కపాలరేఖ
మీదనేనను, ఉచ్చి ద్వారముమీదనైనను వ్రేళ్లను అదిమి, రంధ్ర
కత్తెరయొక్క మొనను, వ్రేళ్ల సందుమార్గముగా తీసుకొనిపోయి,
బెజ్జముచేయు స్థానమందు అదిమి, రంధ్రము చేయునపుడు త్రిప్పు
నట్లు, చేతిని త్రిప్పి, ఆయుధముయొక్క రెండుబుడపలు తటస్థించు
వరకు, దానిని లోపల త్రోయవలయును. తరువాత, పిడిలను తె
చ్చి, ఆయుధమును నానావిధములుగా త్రిప్పి, రంధ్రకత్తెర దూరు
నంత పెద్దరంధ్రముచేసుకొని, దానిచేతనే, మెదటిని చక్కగా
తుండించ వలయును.

443. తలను శీఘ్రముగా రంధ్రముచేసినయెడల, చెడ్డగురుతు
లు లేకయుంటే, కొంచెముసేపు ఊరక ఉండవచ్చును; ఆ సమ
యమందు ప్రసవ నొప్పులు, తల లోపల ఉండెడు దానిని వెలిపర

contractions will force out the contents of the skull, so that the bulk of the head becomes materially diminished, and the difficulty being overcome, the labour may be terminated by the unaided powers of the mother.

444. If this should not take place, by waiting a few hours the tumefaction of the soft parts of the mother have time to subside, and the head will have descended more or less into the cavity of the pelvis.

445. The *craniotomy forceps* are now to be passed up the vagina, and on reaching the perforation, the handles are to be opened a little way, and the blade *without teeth* is to be introduced within the skull, so that the concavity of the shanks shall be opposed to the perineum. On closing the handles, the teeth transfix the bones of the head, which is to be extracted in the line of the axis of that part of the pelvis through which it is passing.

446. It is well only to co-operate with uterine efforts, and every attempt must be made to overcome any remaining obstacle, by improving the situation of the head, and by the steady employment of extracting power.

447. The extraction of the body is to be effected as under other circumstances; and when the child is separated from its mother, the mangled head ought to be stuffed and sewed up neatly.

448. Sometimes, the mere adaptation of the shoulders to the longest diameter will not much facilitate their passage; and the obstruction may be so considerable as to justify assistance with the blunt hook fixed in the arm-pit.

చును ; అప్పుడు తల చిన్నదై, కష్టముతోలఁగి, సహాయము లేక నే ప్రసవము ముగియును.

444. ఇస్సు జరగక ఉండినప్పటికిన్ని, కొన్నిఘంటలసేపు నిదా నిందినయెడల, తల్లికి, మర్తస్థానమందు కలిగియుండెడు వాపు తగ్గుటకు కాలముకలిగి, తల, హెచ్చు తక్కువగా కూపకమందు దిగి యుండును.

445. తరువాత, కఫాలఛేదన పటకారులను యోనిలోపల విడిచి, బెజ్జము దగ్గరకొనిపోయినవెనుక, పిడులనుకొంచెముతెరచి, పండ్లు లేకయుండెడు అలుగును, దానియొక్క పల్లవంపు, పెరినియం అనెడిచోటును ఒత్తుకొనియుండునట్లు శిరస్సులోపలవిడిచి, పిడులను చేర్చునపుడు, అలుగునందు ఉండెడు పండ్లు, శిరస్సుయొక్క ఎముకలయందుదూరి వాటిని కదలక ఉంచును. తర్వాత, ఎముకలను కూపకముయొక్క మధ్యరేఖమార్గముగా ఈడియవలయును.

446. తర్వాత ఏదియైనను ఆటంకము ఉండినయెడల, తలను చక్కగా ఉంచి, నిదానముగా ఈడ్చి, ప్రసవనొప్పులతోకూడా మనమున్న సహాయముచేయుటకు ప్రయత్నపడవలయును.

447. తర్వాత శరీరమును, ఇతరసమయములయందు చేయువలె, వెలిపఱచవలయును. శిశువును ప్రత్యేకపఱచినవెనుక, నలగొట్టిన తలలోపల ఏదైననువేళి నిండించి చక్కగా కుట్టివేయవలయును.

448. కొన్ని సమయములయందు, భుజములయొక్కనిడివి, కూపకముయొక్క వెడల్పునకు సరిపఱచినమాత్రమున, శరీరము వచ్చుటకు సులభమివ్వదు, ఆటంకము అధికముగా ఉండును. ఆసమయమందు, మొక్కదోటిని చంకయందు తగిలించి, ఈడియవలసినది అవశ్యముగా ఉండును.

449. In other instances it becomes necessary cautiously to perforate and remove the contents of the chest and belly before the body can be extracted.

450. Should extreme difficulty exist in obtaining the passage of the head through the brim of the pelvis, the bones of the summit of the skull and of the face must be removed *one by one*, so that the base alone shall remain. The chin is then to be brought through first, by which means there will be rarely more than *an inch and a half* from the chin to the root of the nose to enter the pelvis.

451. *Presentations of the face* now and then demand perforation of the skull to diminish its size. In these cases, the perforator should be introduced just above the nose, in the *sagittal* suture.

452. When it becomes necessary to open the head, after *the lower extremities are expelled*, the perforation must be made *behind the ear*, and above it, to avoid the mastoid process.

OF THE CÆSARIAN OPERATION.

453. This operation consists in making an incision through the parietes (walls) of the abdomen and womb, sufficiently large to admit of the introduction of the hand, and of the extraction of the foetus and after-birth.

454. The cases demanding this formidable and so frequently fatal operation will be admitted to be extremely rare, when it is affirmed that several instances are authenticated by men of the highest integrity and eminence in their profession, in which children have been delivered after the perforator has

449. మరికొన్ని సమయములయందు, శరీరమును వెలిపటచుటకుముందు, రొమ్మునున్న, కడుపునున్న జాగ్రతగాపొడిచి, లోపల ఉండెడు వాటిని బైట తీయవలసినది అవశ్యముగా ఉండును.

450. కూపకముయొక్క అంచును, శిరస్సు చాటివచ్చుటకు మిక్కిలికష్టము కలిగిన ఎడల, ఉచ్చి ఎముకలనున్న నెత్తి ఎముక నున్న, ఒకటివెనుక ఒకటిగా బైటికితీసి, అడుగుతల ఎముకలను మాత్రము ఉంచవలయును. తర్వాత గడ్డమునుముందుకు కొనిరావలయును; అట్లుచేసినయెడల, కూపకపల్లములో ప్రవేశించును ఉండెడు గడ్డమునుంచి, ముక్కుయొక్క అడుగు, ఒకటిన్నర అంగుళములకు అధికముగా ఉండుటయరుదు.

451. కొన్ని ముఖ ఉదయములయందు, శిరస్సుయొక్క గాత్రమును తక్కువపఱచుటకు, దానిని రంధ్రముచేయవలసినదిగా ఉండును. దానికి ముక్కుమీద, నెత్తిరేఖయందు బెజ్జము చేయవలయును.

452. కాళ్లు బైటవచ్చినవెనుక, శిరస్సును రంధ్రముచేయవలసినదవశ్యమగునపుడు, మాస్టాయిడ్ ప్రాసిస్ అనెడు బుడపను విడిచి, చెవికి వెనుక, మీదగా రంధ్రముచేయవలయును.

గర్భాశయముయొక్క ఛేదనమును గురించినది.

453. చేతినిదూర్చి, శిశువునున్న మావిగిన్ని బైటతీయునట్లు కడుపునున్న, గర్భాశయమునున్న కోయుటను, గర్భాశయముయొక్క ఛేదనము అనబడును.

454. మర్తస్థానమందలి ఎముకకున్న త్రికస్థానమందలి ఎముకకున్న మధ్య ఉండెడుచోటు ౧౪-అంగుళమునకు అధికముకాకయును, కూపకముయొక్క ఒకపాశ్వరముననుంచి మరియొకపాశ్వరమునకు ఉండెడుచోటు, ౨-అంగుళములకు అధికముకాకయును ఉండిన సమయములయందు, శిరస్సును రంధ్ర

been used, although the distance between *pubes* and *sacrum* did not exceed *one inch and a half*, and in which there did not appear to be more than *two inches* from one side of the pelvis to the other.

455. In *England* the operation has been performed somewhat less than *thirty* times in cases of protracted labor, from rickets or softening of the bones. It is affirmed that in one instance it terminated favorably. It has also been performed successfully *once* in *Ireland* with a razor, by an illiterate but bold female practitioner in midwifery.

456. On the *Continent* of Europe, the operation has been abundantly more successful; for out of *two hundred and thirty* cases, reported by Monsieur Baudelocque, *one hundred and thirty-nine* women recovered, and consequently only *ninety-one* died.

457. Perhaps the only satisfactory reason that can be assigned for the remarkable difference in the result of the operations performed in this country and on the Continent is, that it has scarcely ever been determined on in England until after long-continued fruitless efforts have been made by the mother to expel the child, so that her constitutional powers, and the parts to be operated on, have been in the most unfavorable condition; whilst, on the Continent, an ecclesiastical law compels the patient to submit to, and the accoucheur to perform, the operation, as soon as careful examination demonstrates the necessity, whilst the constitution is tranquil, and its powers unimpaired.

ముచేసి, విడ్డలను బైటతీసియును ఉన్నారని, వైద్యమునందు ప్రఖ్యాతిచెందిన అనేకపండితులు చెప్పుచున్నారు ; కాన, భయంకరముగను, మనిషిని చంపునదిగను ఉండెడు ఈ గర్భాశయ భేదనకృత్యము కావలసియుండెడు సమయములు మిక్కిలి అరుదు.

455. ఎముకలయొక్క వంకరచేతకలిగిన ఆలస్యప్రసవములయందు, ముప్పది మాగ్లకు తక్కువగా, ఇంగ్లాండు దేశమునందు ఈ కృత్యమొనర్పఁబడియున్నది. ఒకతూరి ఇట్లుచేసి అనుకూలమైనట్లు చెప్పియున్నది. ఇంగ్లాండుదేశమునందు, ధైర్యముకలిగిన మూఢమంత్రసాని యొకతెచేత, మంగలకత్తితో అనుకూలముగా ఒకతూరి చేయఁబడియున్నది.

456. యూరోపు ఖండమునందు ఈ కృత్యమునుచేసి అనుకూలమైన ప్రసవములు అనేకము. ఇటువంటి కృత్యముచేసిన ఇన్నూట ముప్పది ప్రసవములయందు, నూటముప్పైతొమ్మిది స్త్రీలు సౌఖ్యముచెందినారని, బోడులోక్ అనెడు దొర ఎరుకచేసియున్నారు ; దానివలన తొంభైయొక స్త్రీలుమాత్రము మృతిపొందిరి.

457. ఈ కృత్యము మొనర్చి, యూరోపుఖండమునందు అన్ని స్త్రీలు బ్రతుకుటకున్ను, ఇంగ్లాండుదేశమునందు అన్ని స్త్రీలు మరణముపొందుటకున్ను హేతువ ఏమనగా, ఇంగ్లాండుదేశమునందు ప్రసవ స్త్రీకనుటకు, వృధాగా బహుకాలము శ్రమపడిన వెనుక, ఈ కృత్యమునుచేయుటకు తీర్మానించుచున్నారు ; దానివలన ఆమెయొక్క శక్తియున్ను, శస్త్రముచేయవలసిన భాగములున్ను మిక్కిలి అనుకూలమైన స్థితియందు ఉండవు. యూరోపుఖండమునందో, చక్కనిపరిక్షవలన ఈ కృత్యము ఆవశ్యకమని తెలిసినతోడనే, ఈ కృత్యమునకు స్త్రీ లోఁబడవలయుననియును, వైద్యుఁడు ఈ కృత్యమును చేయవలయుననియును, మతాచారధర్మము నిర్బంధించుచున్నది ; అప్పుడు శరీరము నెమ్మదిగానున్ను, శక్తితరుగకయును ఉండును.

458. The womb may be opened for the extraction of the child, in some cases, *after the death of the mother* ; for, although it has not been ascertained how long vitality may be preserved by the foetus in the womb, after apparent extinction of the vital principle in the mother, yet several instances are given, on the best authority, of the *Cæsarian section* having been performed half an hour after death, in which the children were saved.

THE DIVISION OF THE SYMPHYSIS PUBIS.

459. It is scarcely necessary to say any thing on this third method of relief, which was proposed by Monsieur Sigault in the year 1767, because the result of about *fifty* recorded cases was so disastrous, that the operation was for a long time abandoned ; but attempts have recently been made on the Continent to revive it.

ON BRINGING ON LABOR PREMATURELY.

460. The three methods of proceeding already adverted to are in themselves so formidable, and so painful to a well-constituted mind, that it must hail with pleasure any proposal which promises to substitute a less objectionable mode of treating cases of extreme difficulty from disproportion of parts.

461. It had long been noticed that some women, who could not expel full-grown children at the full period of utero-gestation (pregnancy), produced living children when, from accidental circumstances, they aborted between the seventh and eighth month : and this fact led to the introduction of that practice which

458. కొన్ని సమయములయందు, తల్లి చనిపోయినవెనుక శిశువును వెలిచేయుటకు, గర్భాశయమును ఛేదించవచ్చును; ఎందువలన అనగా, తల్లికి ప్రాణము స్పష్టముగా పోయినవెనుక, గర్భమునందు ఉండెడుశిశువు ఎంతకాలము జీవముతో ఉండునని తెలియకపోయినప్పటికిన్ని, తల్లి చనిపోయిన అరఘుంటవెనుక, గర్భాశయమును ఛేదించినపుడు, శిశువు జీవిండునుండినట్లు, నమ్మతగినవారివలన అనేకదృష్టాంతములు ఇవ్వబడియున్నవి.

మర్త్యస్థానమందలి ఎముకలయొక్క సంధిని,
విభాగము చేయుటను గురించినది.

459. ౧౭౬౭వ సంవత్సరమునందు, సిగాల్ట్ అనెడు దొరవలన యోచింపబడిన, ఈ మూడవ చికిత్సనుగురించి చెప్పుటకు ఆవశ్యకము ఏమియునులేదు; ఎందువలన అనగా, సుమారు ఏబది జనులకు ఈ ప్రకారము చేసినందువలన కలిగినఫలము మిక్కిలి వ్యసనకరమైనదిగా ఉండి, బహుకాలమువరకు ఈ కృత్యమును విడువబడినది; ఐతే యూరోపుఖండమునందు, పునః ఈ చికిత్సనుచేయుటకు కొన్నిదినములుగా ప్రయత్నములు చేయబడియున్నవి.

అకాల ప్రసవము కలుగజేయుటను గురించినది.

460. ముందుచెప్పియుండెడు మూడువిధములున్న, మిక్కిలి భయంకరముగను, చక్కని మనస్సును నొప్పించునట్టిదిగను ఉండుటవలన, స్థానముల వ్యత్యాసముచేత, అధికప్రయాసను కలుగజేయు విపత్తులకు, పైనచెప్పియుండెడు వాటికిబదులు, సులభముగా ఉండెడు ఒక యత్నమునుచేసినయెడల, దానిని మిక్కిలి సంతోషముతో కైకొనవలయును.

461. పూర్ణగర్భమైనవెనుక, పూర్తిగా పెరిగినశిశువులను ప్రసవించకూడని కొన్ని స్త్రీలకు, పడు ఎనిమిది నెలల మధ్య, అకస్మాత్తుగా కడుపుదిగబడి, శిశువులు జీవముతో ఉండినవిషయము, బహుకాలముగా తెలిసియుండెను; తల్లియొక్క సహాయములేక శిశువు

brings on labor as soon as the child is capable of carrying on the functions of life independent of its mother.

462. The result of this operation has hitherto been, that out of nearly *one hundred cases*, in which labor has been prematurely induced, about *one half* of the children, who would otherwise have been inevitably destroyed by the perforator, have been born alive.

463. Before determining on the propriety of this measure, the necessity, and the probable success of it, should always be confirmed by the opinion of a second practitioner of character and experience.

464. The measure cannot be necessary if the woman has previously borne a living child at the full term, unless disease has subsequently diminished the capacity of the pelvis.

465. It should never be adopted unless former labors have demonstrated, most unequivocally, the impossibility of a full-grown child being moulded to the passages, and forced through them.

The operation is performed by three different methods.

466. *First*, By gently and cautiously carrying the fore-finger of the left hand *per vaginam*, through the mouth of the womb, and into contact with the membranes, the woman standing up, and steadily forcing down the womb; while the stilette of a catheter, held in the right hand, and conducted along the finger of the left hand, is to be cautiously pressed through the membranes to let off the fluid of the amnion.

జీవించుటకు శక్తికలిగినతోడనే, ప్రసవవేదనను కలిగించను ఎడమిచ్చినది.

462. ఈ కృత్యముయొక్క ఫలము ఏమన్నను—పక్షకాలమునకుముందే కనునట్లు చేసిన నూరు ప్రసవములయందు, సుమారు ఏబది శిశువులు జీవముతోపుట్టినవి; అట్లుచేయకపోయినయెడల, వారలశరస్సులను బెజ్జముచేసి చంపవలసినది అవశ్యముగా ఉండును.

463. ఈ కార్యమునుచేయుట యుక్తమని నిశ్చయించుటకుముందు, దానియొక్క—ఆవశ్యకమునున్న, అట్లుచేసినయెడల మీదకలుగఁబోవు అనుకూలమునున్న, వాడుకపడిన మరియొక ఘట్టివైద్యునివలన స్థిరపఱచుకొనవలయును.

464. ముందు నిండుగభామైన పిదప, జీవముతో బిడ్డను, ఆ (స్త్రీ) కనియుండినయెడల, ఈ కార్యము ఆవశ్యకముండదు; ఐతే పిచ్చట, కూపకముయొక్క గాత్రము, వ్యాధిచేత చిన్నదైనయెడల, ఈ కార్యమును చేయవచ్చును.

465. పూర్ణమైన శిశువు, మార్గములయందు తగినట్లు ఇమిడి, వెలుపలవచ్చుట అసాధ్యమని, ముందుకాన్పులచేత స్పష్టముగా తెలిసికొనక, ఈ కృత్యమును చేయకూడదు.

ఈ కృత్యము మూడువిధములుగా చేయఁబడుచున్నది.

466. మొదటిది, (స్త్రీ)ని నిలువఁబెట్టి, గర్భాశయమును క్రిందికి దిగునట్లు అదిమిపట్టుకొని, ఎడమచేతి ముందటివ్రేలిని, మెల్లగానున్న, జాగ్రతగానున్న, యోనిమార్గముగా, గర్భాశయముయొక్క నోటిలోపలఁడిచి, జవ్వులను తాకించుకొని పెట్టి ఉండవలయును; తర్వాత మూత్రగొట్టముయొక్క లోకన్తి కుడిచేతితోపట్టుకొని, ఎడమచేతివ్రేలుమార్గముగా కొనిపోయి, జగాయుజలము బైటవచ్చునట్లు భద్రముగా జవ్వులను పొడియవలయును.

467. A conclusive objection to this mode of operating is the destruction of the child, which most frequently follows, in consequence of the womb being emptied of its fluid, and pressing on the defenceless foetus.

468. *Secondly*, This plan has been modified and rendered less objectionable by carrying up the stilette some distance between the womb and the ovum (egg) before puncturing the membranes, so that the puncture coming in contact with the surface of the womb (instead of being made opposite the mouth of the womb as in the first proposal), the fluid of the amnion escapes gradually, and the child runs less risk of perishing by pressure.

469. But neither of these plans can bear comparison with the *third* method, which consists in merely passing the finger round and round within the mouth and neck of the womb, so as to detach the *membrane* (*decidua*).

470. By this mode, the membranes are left entire, so that the foetus cannot be destroyed by pressure ; and the mouth of the womb and vagina are gradually dilated by the protrusion of the fluid of the amnion, performing its wedge-like office as in a natural labor.

471. Parturition usually commences in from *twenty-four* to *ninety-six* hours, and the management of the case must be conducted by the same rules as are applicable to labors under other circumstances.

467. జరాయుజలము బైటవచ్చినపిమ్మట, గర్భాశయము శిశువును అదుముటవలన, శిశువు చనిపోవును, కాన ఈ ప్రకారము చేయకూడదని చెప్పుచున్నారు.

468. రెండవది, ఈ కృత్యము ఆక్షేపణకు ఎడమివ్వక అనుకూలముగా ఉండుటకు, ముందు చెప్పినప్రకారము గర్భాశయము యొక్క ముఖముద్గిర రంధ్రముచేయక, కమ్మిని గర్భాశయమునకున్న పిండమునకున్న నడుమ ఉండునట్లు కొంచము మీదికి కొనిపోయి పొడిచినయెడల, గర్భాశయము ఆ రంధ్రమును మూసికొని, జరాయుజలము మెల్లగా బైటవచ్చునట్లు చేసును; శిశువు మరణముపొందుటకు కారణముగా ఉండెడు, అదమడమున్ను తగ్గును.

469. ఐనను, ఈ రెండువిధములున్ను, మూడవ దానితో సరిపోలదు; అది ఎట్లనగా, వ్రేలును, గర్భాశయముయొక్క నోటిద్వారా కంఠమువరకు విడిచి, డెసుడ్యూయా అనెడు జవ్వ వేరుపడునట్లు చుట్టుత్రిప్పటయే.

470. ఇట్లుచేసినయెడల జవ్వలు చినగవు; దానివలన శిశువున్ను అదమపడదు, చావదు. క్రమప్రసవమునందు కలిగెడిప్రకారమే, జరాయుజలము గూటుమువలెనిండి ముందుకువచ్చి, గర్భాశయముయొక్క నోటినిన్ని, యొనిన్ని తిన్నగా విశాలపఱచుచున్నది.

471. ప్రసవవేద, ఇరువది నాలుగు మొదలు, తొంభై యాటు ఘంటలలోపల, ఉత్పత్తియగుట వాడుక; తర్వాత, ఇతరప్రసవములయందు జరిపెడి పద్ధతులవలెనే, ఈ ప్రసవమునకున్ను చేయవలయును.

Second Order

OF LABORS,

Or those in which any other part than the head presents, such as the Feet, Breech, Hand, Navel-cord, &c.

472. Many varieties of this order of labors will terminate without any artificial assistance, and are, therefore, deemed by some authors to be natural cases ; but the majority of writers and teachers consider all labors to be preternatural, in which the head is expelled last.

473. An accoucheur is led to suspect that the head is not the presenting part when the fluid of the amnion escapes without being followed by the descent of the foetus, and when the mouth of the womb is considerably dilated without the child resting upon it.

474. But nothing short of the actual detection of the presenting part can afford conclusive evidence.

475. It is of considerable moment to discover the presentation during the first stage of labor, because the varieties of this order of labor require very different management ; and this is one of many reasons why the practitioner should always examine the woman per vaginam at the *commencement* of parturition.

476. Labors in which the head is expelled last generally demand some kind of manual aid, and it is important to bear in mind that this assistance should not be given until the mouth of the womb is fully dilated, or it may be lacerated ; and when interference is necessary, it should always be given with the greatest possi-

రెండవవరుసతో చేరిన

ప్రసవములు;

లేక, శిరస్సు ఉదయము కాక, పాదములు, పిక్కలు, చెయ్యి,
బొడ్డు తీగ, మొదలగు వాటియందు ఎదియైనను
ముందు వచ్చేడి ప్రసవములు.

472. ఈ వరుసయందు చేరిన అనేక ప్రసవములు, మనుష్య
సహాయము లేకనే ముగియును; కాన కొన్ని గ్రంథకర్తలచేత, ఇవి
యును క్రమ ప్రసవములు అని ఎన్నఁబడుచున్నవి; ఐనను, అనేక
గ్రంథకర్తలున్ను, ఉపాధ్యాయులున్ను, శిరస్సు కడపట వచ్చెడు
ప్రసవములు అన్నిటిని, అక్రమ ప్రసవములు అని ఎంచుచున్నారు.

473. జరాయుజలము బైటికి వచ్చుచుండగా, శిరస్సు క్రిందికి
దిగకయును, గర్భాశయముయొక్క నోరు మిక్కిలి విశాలమైన
ప్పుడు, శిశువు దానిమీఁద ఆసకయును ఉండినయెడల, మంత్రసా
నితనము చేయునతఁడు, ఉదయమగు భాగము, శిరస్సుకాదని సం
దేహించుటకు ఆస్పదమగుచున్నది.

474. ఉదయమగు భాగము వ్రేళ్లకు తట్టుపడక, ఫలానదని
నిశ్చయించుట కఠినము.

475. ప్రసవముయొక్క మొదటిదశయందు, ఫలానది ఉద
యము అగుచున్నదని అవశ్యముగా కనుకొనవలయును, ఎం
దువలన అనగా, ఇటువంటికాన్పులకు చేయునట్టి చికిత్సనే వేరు;
మఱియును, ప్రసవనొప్పులు కలుగగానే, చికిత్సకుఁడు ఎప్పటికిన్ని
యోనిపరిక్ష చేయవలయును అనుటకు, ఇది యొక కారణము
అగుచున్నది.

476. శిరస్సు కడపటవచ్చెడు ప్రసవములకు, సాధారణముగా
హస్తసహాయము కావలసియున్నది; గర్భాశయముయొక్క నో
రు, పూర్ణముగా విశాలమగునంతవరకు, ఈ సహాయము చేయ
కూడదు అని మనస్సునందు గట్టిగా ఉంచవలసినది, లేనియెడల
అది చినిగిపోవును; సహాయము చేయవలయునపుడంతయును, బహు

ble care and deliberation. Nor is it undeserving of notice, that when two extremities present, they should never be drawn down until it is ascertained that they both belong to the same child.

477. *First, Of presentations of the feet.*

This presentation occurs more frequently, and is more easily managed than any other presentation of the lower extremities.

478. The *foot* is known to present—

First, by the shortness and evenness of the toes.

Secondly, by its thickness and shape.

Thirdly, by its heel.

479. The feet may be very differently situated as they pass through the pelvis, and although their passage may be equally easy in either direction, the position in which they descend very materially influences the transit of the head and shoulders through the superior aperture of the pelvis.

480. The most favorable direction for the toes in their descent is towards one or the other of the sacro-iliac symphyses, because the head is then placed with its long axis corresponding with the longest or diagonal diameter of the pelvis; and in its further descent is naturally disposed to proceed with the face towards the hollow of the sacrum.

జాగ్రతగా, యోచించి చేయవలయును. రెండు అంగములు ఉదయమగునపుడు, ఆ రెండున్న ఒకే శిశువునకు చేరినదని నిశ్చయించుటకుముందు, వాటిని శుడియకూడదు అనుటయును, జ్ఞాపకమునందు ఉంచవలయును.

477. మొదలు, పాదముల ఉదయములను గురించినది.

కాళ్ల ఉదయములో అన్నిటికన్నను, పాదములే అడుకడుకు ముందువచ్చుచున్నవి ; వాటిని మిక్కిలి సులభముగా సరిపఱచవచ్చును.

478. పాదము ముందు వచ్చుచున్నదని తెలుసుకొనెడు విధములు—

మొదటిది, కాలివ్రేళ్లు కురచనవిగానున్న, సమముగానున్న ఉండుటచేతనున్న.

రెండవది, పాదముయొక్క దళముచేతనున్న, రూపముచేతనున్న.

మూడవది, గుడికాలియొక్క రూపముచేతనున్న తెలిసికొనవలయును.

479. పాదములు, కూపకమునందు దూరివచ్చునపుడు, పలవిధములుగా నిలచియుండును ; అవి ఎటువ్రక్కగా ఉండినప్పటికిన్ని, క్రిందికిదిగుట సులభము. ఐతే అవి ఎటువ్రక్కగా దిగుచున్నవో దానిని అనుసరించియే తలయున్న, భుజములున్న, కష్టముగానైనను, సులభముగానైనను కూపకముయొక్క పైద్వారమును దూరివచ్చును.

480. కాలివ్రేళ్లు, త్రికస్థాన కొండి ఎముకల కీళ్ల రెంటిలో (కుడి, ఎడమ పిట్టలు) దేనివ్రక్కనైనను చూచినట్లు దిగెడుస్థితి మిక్కిలి అనుకూలమైనది ; ఎందువలననగా, శిరస్సుయొక్క మిక్కిలి నిడివియైనభాగము, కూపకముయొక్క మిక్కిలి నిడివియైన భాగముతో ఇమిడియుండును ; మఱియును, క్రిందికిదిగునపుడు, ముఖము త్రికస్థాన ఎముకయొక్క పల్లముతట్టు, సహజముగా తిరిగిపోవును.

481. On the other hand, should the toes point to the vertebral column, or to the belly of the mother, the head in its descent will not enter the pelvis, because the long axis of the former does not correspond with the longest diameter of the latter, and the chin or occiput become hitched on the pubes, and promontory of the sacrum; and it may hardly be practicable to disengage them from this very unfavorable position.

482. If, then, the feet should come down in this untoward direction, it becomes necessary to rectify the malposition by firmly grasping the hips as soon as they have passed the entrance of the vagina; and with prudent firmness, in the intervals between the pains, to give that inclination to the body which will direct the toes towards either sacro-iliac symphysis.

483. Considerable dissonance of opinion has existed on the management of the arms, which of course are extended by the sides of the head of the child. It is unnecessary to refer to the arguments which have been advanced by those who think they should always be brought down before the head, or by others who maintain the impropriety of removing them from their position.

484. Whenever the finger of the accoucheur can, without difficulty, be passed along the body of the child, and over the shoulders to the bend of the elbows, an attempt should be made to draw down the arms one after the other, by sweeping the hands of the child over its face, and, in general, this can be effected without the employment of immoderate force.

481. అట్లు లేక, కాలివ్రేళ్లు తల్లియొక్క వెనుదంటునైనను, లేక ఉదరమునైనను, చూచినట్లు ఉండినయెడల, శిరస్సు కూపకము నందు దిగదు; ఎందువల్లననిన, శిరస్సుయొక్క పొడవైనకొలత, కూపకముయొక్క పొడవైనకొలతకు సరిపడక ఉండును, మరియు గడ్డమైనను, లేక పెడతలయైనను, మర్మస్థానమందలి ఎముకమీద నున్న త్రికస్థానమందలి ఎముకయొక్క బుడపమీదనున్న, తగులుకొనును; ఇటువంటి ప్రతికూలమైన స్థితియందుండువాటిని తొలగించుట మిక్కిలి ప్రయాస అగును.

482. పాదములు ఇట్లు పొలిం క్రిందికి దిగినయెడల, శిశువు యొక్క పిక్కలు యోనిద్వారమును దాటివచ్చినతోడనే, వాటిని ఘట్టిగా అదిమివట్టుకొని, పొలియుండెడుదానిని సరిపరచవలసినది అవశ్యమగుచున్నది; నడుమునొప్పి నిలచియుండెడు సమయములయందు, జాగ్రతపట్టుతో, త్రికస్థానమందలి ఎముకయును, రొండి ఎముకయును చేరెడి కీళ్ల రెంటిలో ఒకవ్రక్కగా, కాలివ్రేళ్లు తిరుగునట్లు, శరీరమును వంచవలయును.

483. శిశువుయొక్క తలవ్రక్కగా, చాపుకొనియుండెడు చేతులను సరిపఱచుటకు, వ్యత్యాస అభిప్రాయములు కలిగియున్నవి. వాటిని, తలదిగుటకుముందు, క్రిందికి తీసికొనిరావలయును అనితలచెడి కొందరియొక్క హేతువులనున్ను, వాటిని, ఉండెడు చోటనుంచి మార్చుట సరికాదు అని చెప్పెడు, మరి కొందరియొక్క హేతువులనున్ను, ఇచ్చట వివరించుట అనావశ్యము.

484. మంత్రసానితనము చేయునతనియొక్క వ్రేళ్లు, కష్టము లేక, శిశువుయొక్క శరీరమార్గముగా, భుజములమీద, మోచేతుల మణుపువరకు తీసుకొని పోకూడినయపుడు, శిశువుయొక్క చేతులను, దానిముఖమును ఊడ్చినట్లు, ఒకటి వెనుక మఱియొకటిని కొనివచ్చుటకు ప్రయత్నపడవలయును; సాధారణముగా, మిక్కిలి బలవంతముచేయకనే, ఇట్లు జరిపించకూడును.

485. When the body is expelled, and the head is filling up the superior aperture of the pelvis, there is great danger of the child losing its life by the pressure of the cord between the bones of the skull and the pelvis; and, therefore, if the passages be well dilated, the termination of the labor should now be accelerated by two fingers passed over the shoulders of the child, with which moderate and steady extracting power may be employed, whilst one finger of the other hand, passed into the mouth, will have the double advantage of depressing the chin to the breastbone (by which means the shortest axis of the head may be brought to correspond to the diameters of the superior aperture of the pelvis,) and at the same time air will be admitted into the mouth and chest of the child, and its existence rendered less dependent on the circulation through the cord.

486. With this command of the head, also, any malposition may be rectified.

487. Should only *one foot* present, it is well to attempt to grasp the other; but very often this is not easily done, nor is it of much importance, because, as it descends, a finger may be hitched in the groin, and the leg and thigh brought down.

488. The *knees* now and then constitute the presenting part, but independent of this presentation being extremely rare, it demands no management different from a footling case.

Secondly, Of presentations of the breech.

485. శరీరము వెలుపలవచ్చి, శిరస్సు కూపకముయొక్క పైద్వారమును అణచుకొని ఉండునపుడు, శిరస్సుయొక్క ఎముకలకున్న, కూపకమునకున్న నడుమ, బొడ్డుతీగ చిక్కుకొని నలుగుటచేత, శిశువుయొక్క ప్రాణమునకు అపాయముకలుగును; కాన, మార్గములు చక్కగా విశాలమైయుండేనేని, రెండువేళ్లను శిశువుయొక్క భుజములమీద ఉంచి, మఱియొకచేతి, ఒకవ్రేలును నోటవిడిచి, శిశువును మెల్లగా ఈడ్చి, ప్రసవము శీఘ్రముగా ముగియునట్లు చేయవలయును; ఇట్లు నోటియందు వ్రేలు విడుచుటవలన, రెండుపనులకు అనుకూలమగుచున్నది. అవి యెవియనగా, రొమ్ము ఎముకమీద గడ్డము ఆనుకొనునట్లు చేయుటవలన, శిరస్సుయొక్క చిన్న అడ్డకొలత, కూపక పైద్వారముయొక్క అడ్డకొలతతో ఇముడునట్లు చేసును; మఱియును, ఆసమయమునందే, శిశువుయొక్క నోటిలో గాలిదూరి, రొమ్ములోపల ప్రవేశించును; అప్పుడు శిశువు ప్రాణముయొక్క ఆధరణకు, బొడ్డుతీగయందు పారెడి రక్తముయొక్క సహాయము, అధికముగా కావలసియుండును.

486. శిరస్సును ఇట్లు పట్టుకొనుటచేత, ఒకవేళ అది పొలియియుండినయెడల, దానిని సరిపరచవచ్చును.

487. ఒక పాదము మాత్రము ముందువచ్చినయెడల, మఱియొకటినిన్ని పట్టుకొనుటకు ప్రయత్నపడుట మంచిది; ఐతే, అనేకసమయములయందు, దీనిని సులభముగా చేయుటకు సరిపడదు; ఒకవేళ సరిపడినను, అంత ముఖ్యముకాదు; ఎందువలన అనగా, అది దిగునపుడు ఒకవ్రేలిని గజ్జలయందు తగిలించి కాలునున్న తొడనున్న క్రిందికి కొనిరావచ్చును.

488. కొన్ని సమయములయందు, శిశువుయొక్క మోకాళ్లు ముందువచ్చును; ఇదిమాత్రమే వచ్చుట మిక్కిలి అపూర్వము; పాదముఉదయమగునపుడు చేయబడితన్నే, దీనికిన్ని చేయవలసినది.

రెండవది, పిక్కలు ఉదయమగుటను గురించినది.

489. Labors in which the hips occupy the brim of the pelvis are generally extremely tedious, because these parts do not diminish in their size, or so readily accommodate themselves to the superior aperture as the bones of the head, and the womb appears to act inefficiently.

490. The breech and head are not unfrequently confounded one with the other; for although the breech is usually softer than the head, yet, both being round, considerable care is requisite to distinguish them.

491. This presentation may generally be distinguished—

First, by the escape of the meconium.

Secondly, by the anus and organs of generation.

Thirdly, by the os sacrum.

492. It may be said that the cleft of the breech will assist in the diagnosis, but the separation cannot always be traced.

493. The breech is found at the superior aperture of the pelvis differently situated, but this is far from being unimportant, because, if its longest diameter from side to side do not correspond to the lateral or diagonal diameter of the pelvis, it enters the brim with considerable difficulty.

494. It is only necessary to advert to the practice of pushing up the breech, and bringing down the feet,

489. పిర్రలు, కూపకముయొక్క పైద్వారమును అణచు కొనియుండెను ప్రసవములు, మిక్కిలి కష్టమును ఇచ్చును; ఎందువలన అనగా, శిరస్సుయొక్క ఎముకలవలె, ఈ చోటులు కూపమునందు తగ్గుటయైనను, లేక కూపకముయొక్క పైద్వారమునందు ఇముడుటయైనను లేదు; మఱియును గర్భాశయము, తన యొక్క పనిని చక్కగా నెరవేర్చక ఉండునట్లు కనుపడుచున్నది.

490. శిరస్సుకున్న పిర్రలకున్న ఉండెడి వ్యత్యాసమును కనుకొనుట, కొన్నిసమయములయందు కలవరమగును; పిర్ర సాధారణముగా శిరస్సుకన్నను వృదువుగా ఉండినప్పటికిన్ని, రెండున్న గుండ్రముగా ఉండుటవలన, వాటిని తెలిసికొనుటకు అధిక జాగ్రత ఎత్తుకొనవలయును.

491. ఈ ఉదయమును సాధారణముగా తెలిసికొనుట ఎట్లనగా,—

మొదలు, శిశువుయొక్క మొదటిమలము బైటవచ్చుటచేత నున్న,

రెండవది, ఆసనము, జననావయవములు వీటిచేతనున్న, మూడవది, త్రికస్థానమందలి ఎముకచేతనున్న, దీనిని తెలిసికొనవచ్చును.

492. పిర్రలవధ్య ఉండెడు చీలికవలననున్న, పిర్రలని తెలిసికొనవచ్చును అని చెప్పియుండినప్పటికిన్ని, ఆ చీలిక ఎల్లప్పుడున్న అగుపడుటలేదు.

493. కూపకముయొక్క పైద్వారమునందు పిర్రలు అనేక విధములుగా తిరగఁబడియుండును; దీనిని ఎఱుఁగవలసినది ముఖ్యము; ఎందువలన అనగా, పిర్రలయొక్క ఒకప్రక్కనుంచి మఱియొకప్రక్కకు ఉండెడు వెడల్పు, కూపకమునందు అడ్డముగానైనను, లేక మూలవాటుగానైనను ఇమిడియుండనియెడల, పిర్రలు, కూపకముయొక్క అంచులోపల మిక్కిలి కష్టముతో దిగును.

494. ఇట్లు ఉండునపుడు, పిర్రలను మీఁదుగాఁగోసి, పాదములను క్రిందికి కొనివచ్చెడు దువాడుకను విడిచిపెట్టవలయును

to deprecate such maltreatment; nor is it much more prudent to employ blunt hooks fixed in the groins to expedite the progress of these labors, which, if left to the natural powers of the mother, are usually terminated safely, though almost always slowly.

495. When the breech is expelled without the entrance of the vagina, then the *direction of the toes*, and all other circumstances requiring attention in presentations of the feet, must be borne in mind, because the labor becomes to all intents and purposes one of that kind.

496. The other varieties of this order of labors require (almost invariably) the operation of

TURNING,

497. Which consists in passing a hand into the womb, to find and bring down the feet or knees, and which produces that revolution in the situation of the child, which has given to the proceeding the designation of *turning*.

498. This operation is necessary, when the *upper extremities*, the *back*, the *belly*, and sometimes when the *cord* presents, and now and then when peculiar circumstances demand expeditious delivery, even though the vertex (crown of the head) may be the presenting part.

General Rules.

499. Turning ought never to be attempted until the rectum and bladder have been emptied, and the mouth of the womb is sufficiently dilated to permit the hand of the accoucheur to pass into the womb with ease;

అని బతిమాలుకొనవలసినదిగా ఉన్నది; మొక్కదోఁటిని గజ్జలయందు తగిలించి, ఈడ్చి, ప్రసవమును తీవరపరచెడు వాడుకయున్ను చెడ్డది; ఇట్లు తొందరపరచక, ప్రసవము తనంతట నే ముగియునట్లు విడిచినయెడల, ఎల్లప్పుడును, తామస మైనప్పటికిన్ని సౌఖ్యముగా శిశువు జనించును.

495. పిరలు యోనికివెలపల వచ్చినపిదప, కాలివ్రేళ్లు తిరిగి యుండెడుస్థితినిన్ని, పాదము ఉదయమగునపుడు విచారించవలసిన వాటినిన్ని గవనించవలయును; ఎందుచేయన, పాదము ఉదయమగునపుడు చేయునట్లే, దీనికిన్ని నడిపించవలసినదిగా ఉన్నది.

496. ఈ వరుస ప్రసవములయందు ఉండెడు ఇతరవ్యత్యాసములు అన్నిఁటికిని, (సాధారణముగా) కావలసిన చికిత్స

శిశువును త్రిప్పటయే.

497. గర్భాశయములోపల చేతినివిడిచి, పాదములనైనను, మోఁకాళ్లనైనను వెడకిపట్టుకొని, క్రిందకొనివచ్చునపుడు, శిశువు తనస్థానమును విడిచి తిరుగునట్లు చేయుకృత్యమునకు, శిశువును త్రిప్పట అని పేరు.

498. చేతులైనను, వీఁపైనను, కడుపైనను, కొన్ని సమయములయందు బొడ్డుతీఁగయైనను, మఱి కొన్నిసమయములయందు ఉచ్చి ఉదయమై విశేషకార్యములచేత ప్రసవమును శీఘ్రముగా ముగించవలయునపుడును, ఈ కృత్యమును చేయవలసినది అవశ్యమగుచున్నది.

శిశువును త్రిప్పటకు సాధారణ విధులు.

499. మలజలాదులు విసర్గమగునట్లు చేయుటకుముందున్న, గర్భాశయములోపల మంత్రసానితనము చేయునతనియొక్క హస్తము సులభముగా ప్రవేశించునట్లు, దానియొక్కనోరు అంత విశాలము అగుటకుముందున్న, ఈ కృత్యమును చేయుటకు యత్నిం

and, if possible, the operation should be performed before the fluid of the amnion has escaped.

500. Considerable importance has been attached to the position of the woman, and to the use of one arm of the accoucheur in preference to the other ; but, after all, no particular rules are of much use, for the operator will be compelled so to place his patient as to enable him with ease to use that arm which gives him the most command of the child in the womb ; and this will altogether depend on the circumstances of the individual case.

501. Generally, the woman may lie on her left side, as usual, only with her hips over the edge of the bed ; and the practitioner may use his right or left hand according as the feet of the child are to the right or left side of the pelvis, taking care always so to introduce the hand, that the child shall be in its *palm*, and its back be opposed to the inner surface of the womb. The hand should be passed up between the membranes and the womb, nor should they be ruptured until the hand has reached the inferior extremities of the child, and the fluid of the amnion thus prevented escaping by the presence of the arm in the vagina. In this manner the womb cannot contract upon the child, and the operation of turning is very greatly facilitated.

502. The customary practice of taking off the coat before the operation of turning often disgusts and alarms the patient, and cannot be necessary if the sleeve of the coat be made sufficiently large to admit of its being slipped up above the elbow. The hand and arm should be well anointed with some unctuous substance ; and when introducing the hand into the vagina, and carrying it through this canal and the

చకూడదు; మఱియును అనుకూలపడునప్పుడంతయును జరాయు జలము వెలుపలవచ్చుటకుముందు, ఈ కృత్యమును చేయవలయును.

500. ఈ కృత్యమును చేయునపుడు, స్త్రీని ఉంచవలసిన స్థితియందున్న ప్రసవ వైద్యుడు ఉపయోగవరచవలసిన హస్తము నందున్న, విశేష జ్ఞాపకము ఉంచబడియున్నది, ఐతే ప్రధానవిధులు పనికిరావు, ఎందువలన అనగా, చికిత్సకునికి ఏచేతిని సులభముగా ఉపయోగపఱచి, గర్భాశయమునందు ఉండెడు శిశువును పట్టి త్రిప్పటకు అనుకూలముగా ఉన్నదో, దానికి తగినట్లు స్త్రీని ఉంచవలసినదిగా ఉండును; సమయమెఱిగి, మౌలికీతగినట్లు జరిపించవలయును.

501. వాడుక ప్రకారము పిర్రలు మంచముయొక్క అంచున ఉండునట్లు, స్త్రీ ఎడమపాశ్చ్యముగా పరుండవచ్చును; తర్వాత చికిత్సకుడు, శిశువుయొక్క పాదములు, కూపకముయొక్క కుడి పాశ్చ్యమునందో, ఎడమపాశ్చ్యమునందో ఉండుటకు తగినట్లు, కుడిచేతినైనను, ఎడమచేతినైనను ప్రయోగించవచ్చును; అర చేయి శిశువుప్రక్కగానున్న, ముంజేయి గర్భాశయముయొక్క లోప్రక్కగానున్న ఉండవలయును. చేతిని గర్భాశయమునకున్న, జవ్వలకున్న నడుమవిడిచి మీదికికొనిపోయి, శిశువుయొక్క కాళ్లవద్ద జవ్వలను చింపవలయును; ఇట్లు, హస్తము యోనిలోపల ఉండుటవలన, జరాయుజలము బైటరానేరదు; గర్భాశయము శిశువును పట్టుకొనదు; మఱియును, శిశువును త్రిప్పెడి కార్యము ను సులభమగుచున్నది.

502. శిశువును త్రిప్పను ఆరంభించుటకుమునుపు, చొక్కాయను తీసివేయువాడుక, స్త్రీకి అసహ్యమునున్న, భయమునున్న పుట్టించుచున్నది; చొక్కాయయొక్క చేయి మోచేతిమీద తీసుకొని పోకూడినంతపెద్దదిగా ఉండినయెడల, దానిని తీయను ఆవశ్యకముండదు. చేతికిన్ని, ముంజేతికిన్ని చిట్టాముదమును చక్కగా పట్టించుకొనవలయును; వ్రేళ్లను కిరీటాకృతిగా

mouth of the womb, the fingers ought to be arranged in a conical form.

503. The introduction ought to be carried on during an interval of rest from pain, and the hand should always be flattened and passive whilst the womb is exerting its contractile power, or this organ may be injured.

504. *In arm presentations*, it very rarely happens that a child, after the sixth month, can be expelled without its position be changed; indeed, never, unless the pelvis be unusually capacious, and the child unusually small, and, *much more, therefore*, at subsequent dates, it becomes necessary to change the situation of the foetus.

OF HAND PRESENTATIONS.

505. When the *hand* presents, it is known—

First, by the shape and situation of the thumb.

Secondly, by the irregularity of the points of the fingers.

Thirdly, by its breadth and flatness.

506. Suppose, then, on examining at the commencement of labor, when the mouth of the womb is not dilated to a greater size than the circumference of a shilling, the accoucheur discovers that the hand presents. A patient in this condition ought not to be left, lest the membranes should break, their fluid contents escape, and the womb firmly contract on the body of the child. As soon as the passages and the mouth of the womb are sufficiently relaxed to admit the hand, it is to be carried through them with a semi-rotary

ముణుచుకొని, యోనియందు విడిచి, దానిమార్గముగా గర్భాశయముయొక్క నోటిలోపల తీసుకొని పోవలయును.

503. ప్రసవవేధ నిలచియుండునపుడు, హస్తమును ప్రయోగించవలసినది; నొప్పి కలుగునపుడు, చేతినివిరిచి తట్టగాచేసి, కదలక ఉంచుకొని యుండవలసినది; లేనియెడల, గర్భాశయమునకు గాయముతగులును.

504. హస్త ఉదయములయందు, ఆటనెలలకు పైబడిన శిశువును త్రిప్పి వెలిపజవలయును, అది ఆస్థితీయందే, ప్రసవమగుట మిక్కిలి అరుదు; అట్లు కలుగుటకు, కూపకము సహజముగా ఉండుటకన్నను విశాలముగా ఉండి, శిశువున్న సహజముగా ఉండుటకన్నను చిన్నదై ఉండవలసినది; దానివలన ఆటమాసములు గడచినతరువాత, శిశువును త్రిప్పను అవశ్యమగుచున్నది.

హస్త ఉదయమగు విధములను గురించినది.

505. హస్తము ఉదయమగునపుడు తెలుసుకొను గురుతులు. మొదలు, హస్తముయొక్క రూపముచేతనున్న పెద్దవ్రేలు ఉండెడి స్థితిచేతనున్న,

రెండవది, వ్రేళ్లయొక్క కొనలు హెచ్చుతక్కువగా ఉండుటచేతనున్న,

మూడవది, చేయి వెడల్పుగానున్న, తట్టగానున్న ఉండుటచేతనున్న, తెలిసికొనబడుచున్నది.

506. ప్రసవవేధన ఆరంభమునందు, గర్భాశయముయొక్క ముఖము అర్థరూపాయి వట్టవునకు అధికముగా విశాలముకాక ఉండునపుడు, హస్తపరిక్షవలన, చికిత్సకుండు, హస్తము ఉదయమగు చున్నదని ఎఱిగినపుడు, స్త్రీని ఆస్థితీయందు విడిచిపెట్టకూడదు; అట్లు విడిచినయెడల, జవ్వలుచినిగి, ఉదయ జలము బైటవచ్చి, గర్భాశయము శిశువును ఘట్టిగా అదుముకొనును. యోని మార్గమున్న, గర్భాశయముయొక్క ముఖమున్న, హస్తమును పవేశింపతగిన యంత విశాలమైనతోడనే, హస్తమును యోని

motion, in the direction of the axis of that part of the pelvis through which it is passing. On entering the mouth of the womb, it is to be gently insinuated between the membranes and womb, and carried upwards along the anterior surface of the child.

507. The part thus grasped is to be slowly and gently brought down, taking *care never to draw them over the back of the child, but always along the belly.*

508. The arm now recedes, and the case is converted into a presentation of the feet, and claims the same management.

509. But a variety of circumstances may occur to render the operation of turning not quite so easy as it may seem to be from this description of it.

510. The fluid of the amnion may have escaped for hours, and the womb be contracted powerfully upon the child, and so irritable, that on any attempt to carry the hand forwards, most energetic contractile efforts are excited, which prevent its further introduction, without the exertion of such an immoderate degree of force as few men have hardihood to employ. In such a case, we have no alternative between overcoming the resistance by superior power at the risk of bursting the womb, or paralyzing its irritability by a full dose of *opium*.

511. Many objections may be advanced to either of these methods; but, on the whole, the best practice is to exhibit from *forty to fifty drops* of the tincture of opium, or about *three grains* of the gum. This having

యందువిడచి, కూపకముయొక్క మధ్యరేఖ మార్గముగా, ముందు వెనుక త్రిప్పికొని పోవలయును. గర్భాశయముయొక్క నోటిలో పల కొనిపోయినవెనుక, గర్భాశయమునకున్న, జవ్వలకున్న నడుమ మెల్లగాదూర్చి, శిశువునకు ముందువ్రక్కగా మీడికి కొనిపోవలయును.

507. ఇట్లు చేసి పట్టుకొనినదానిని తిన్నగానున్న, మెల్లగా నున్న క్రిందికి కొనిరావలయును; వాటిని శిశువుయొక్క వీచ పుమీద ఈడియక, కడుపుపాశ్వరముందే ఎప్పటి కిన్ని ఈడియవలసినది.

508. ఇట్లు ఈడ్చినపుడు హస్తముపైకెక్కి, పాదములు ఉదయముగు ప్రసవమువలె అగును; తర్వాత దానికిచేయు చికిత్సనే, దీనికిన్ని చేయవలయును.

509. పైనచెప్పినవ్రకారము, శిశువును త్రిప్పట సులభముగా ఉండునట్లు అగుపడినప్పటికిన్ని, అనేకసంగతులవలన అంతసులభముగా త్రిప్పటకు సరిపడనేరదు.

510. జలము ఉదయమైనతర్వాత కొన్నిఘంటలసేపై, శిశువుమీద గర్భాశయము బలముగా ముణుచుకొని, చేతినిలోన కొనిపోవుటకు యత్నించునపుడు, గర్భాశయమునకు ఉపద్రవముకలిగి, దానియొక్క ముణుచుకొనెడుశక్తి అధికమై, హస్తమును లోపల పోనివ్వదు; ఇట్లు అధికప్రయాసతో బలమిచ్చి హస్తమును ప్రయోగించుటకు, కొందరికి మిగుల కష్టమగును. ఇటువంటి విపత్తు కలిగినపుడు, గర్భాశయము చినుగునట్లు ఉండినప్పటికిన్ని, అధికబలముతో హస్తమును దూర్చవలసినదిగా ఉన్నది; లేనియెడల, నల్లమందును అధికముగా ఇచ్చి, గర్భాశయముయొక్క ఉపద్రవమును శమనపరచవలయును.

511. పైనచెప్పిన రెండువిధులయందు ఒక్కొక్కటికిన్ని అనేక ఆక్షేపణలను చెప్పవచ్చును; ఐతే అన్నిటికిన్ని నల్లమందు ద్రావకమునందు నలువది మొదలు ఏబది చుక్కలైనను, లేక నల్లమందునందు మూడు ఉడ్డుల ఎత్తు ఐనను ఇచ్చుట మంచి

been done, the woman is to be watched, and on the diminution or cessation of irritability (which, by the bye, is often greatly aggravated by incessant efforts to turn), the object may usually be more easily effected.

512. Should the fluid of the amnion have escaped, the womb being merely in a state of passive contraction, and the mouth of the womb dilated, turning should be immediately accomplished, lest *active* contractions should ensue; but should the *mouth of the womb not be dilated* more than is barely sufficient to admit the arm of the child to pass into the vagina, the accoucheur must wait its more complete dilation, or laceration of the neck of the womb may be the consequence of his premature attempts to force his hand forward.

513. Sometimes, although the feet or a foot be brought into the vagina, the hand which was previously there does not recede; and it sometimes happens that both a hand and a foot are met with in the pelvis, constituting the original presentation. Under any circumstances, this is an awkward case: a *fillet*, which is merely a piece of tape or ribband with a noose, must be slipped over the ankle, and whilst the practitioner is employed in elevating the arm by one or two fingers fixed in the arm-pit, an assistant may not only prevent the return of the foot, but steadily draw it down by the fillet.

514. Sometimes, after the feet have been brought down, *considerable difficulty attends the passage of the body and head of the child.*

515. Should the child be affected with water in the belly, water in the chest, or water in the head, so as to

వాడుక. ఇట్లు ఇచ్చినవెనుక, స్త్రీని జాగ్రతగా చూచుకొని యుండి, ఉపద్రవముత్తగి, లేక నిలచినవెనుక, సులభముగా మనయ త్నమును నెరవేర్చుకొనవచ్చును; అప్పటికిన్ని, త్రిప్పటకు యత్నముచేయునపుడు, ఉపద్రవమును హెచ్చించక పోనేరదు.

512. జరాయు జలము బైటికివచ్చి, ప్రసవనొప్పులు అల్పమై, గర్భాశయముయొక్క నోరు విశాలమైయుండేనేని, తోడనే శిశువును త్రిప్పవలసినది; లేనియెడల బలమైన నెప్పులు తోడనే కలుగును. అట్లు లేక, గర్భాశయముయొక్క నోరు, శిశువుయొక్క హస్తము దూరి, యోనియందు వచ్చుటకే కష్టమైనంత విశాలమై ఉండేనేని, మంత్రసానితనము చేయునతడు, అది పూర్తిగా విశాలమగువరకు కాచుకొని యుండవలసినది; అట్లు చేయక త్వరపడి, హస్తమును బలవంతముగా ప్రవేశింపించను ప్రయత్నపడినయెడల, గర్భాశయముయొక్క గొంతు చిరిగిపోవును.

513. రెండొక పాదములను యోనియందు కొనివచ్చినపుడు, అచ్చోటయుండు హస్తము కొన్నిసమయములయందు మీదికెక్కదు; ఒక హస్తమున్ను, ఒక పాదమున్ను చేరినట్లు కొన్నిసమయములయందు ఉదయమగుటయును కలదు. ఇది ఎప్పటికిన్ని వికారప్రసవము; దీనికి, ఒక నాడాతో చీలమండకు ఉచ్చురుకు వేసి, దానిని క్రిందికి మెల్లగా ఈడ్చి, పాదముమీదికి పోకయుండునట్లు ఒకడు పట్టుకొనియుండగా, వైద్యుడు తన రొండొకవ్రేళ్లను చంకయందుంచి అదిమి, చేతిని పైకి ఎత్తవలయును.

514. పాదములను క్రిందికిఁగొనివచ్చినవెనుక, కొన్ని సమయములందు శిశువుయొక్క శరీరమున్ను, శిరస్సున్ను బైటవచ్చుటకు మిక్కిలి కష్టముకలుగును.

515. శిశువుయొక్క కడుపునందైనను, రొమ్మనందైనను, లేక శిరస్సునందైనను నీరు చేరియుండి, బైటవచ్చుటకు కష్టము కలిగిన

obstruct its passage, the fluid must be let out of the respective cavities by a trocar, or the perforator cautiously introduced.

516. If the arms obstruct the descent of the child, the difficulty will be overcome by improving their situation, so that they shall occupy the spaces in the pelvis near one sacro-iliac symphysis and opposite acetabulum; or the accoucheur may assist by passing his fingers over the shoulder; or even the blunt hook may be used, provided the force employed be moderate.

517. But much more frequently it is the *head* which offers the principal obstacle, and no little skill is necessary to secure its speedy extrication. The difficulty at this point of delivery will depend either on *malposition* of the head, or *disproportion* between its size and the dimensions of the pelvis. If malposition prevents the advancement of the head, the practitioner is to blame, because he ought to have placed the head (as soon as he could grasp the hips) in the most favorable situation with the diameters of the pelvis, and now powerful uterine contractions may have wedged it either into the brim or the cavity. Under these circumstances, the head must be very cautiously disengaged, and its position improved.

518. Should *disproportion* between the size of the head and the cavity of the pelvis be the cause of difficulty, if *slight*, time may overcome it; if *considerable*, the bulk of the head must be diminished by the perforator, introduced either behind the ear or at the back of the head.

యెడల, అక్కడక్కడనుండెడు నీటిని, ట్రాక్టార్ అనెడు సూది తోనేనను, లేక రంధ్రకత్తెరతోనేనను జాగ్రతగాపొడిచి వెలిచేయవలయును.

516. శిశువు క్రిందికిదిగుటను చేతులు ఆటంకపఱచినయెడల, సేక్రోయిలియాక్ సింపెసిస్ అనెడు ఒక ప్రక్కటిసంధికిన్ని, దానికి నేరెదురుగనుండెడు అసిటాబ్యులం అను స్థానమునకున్న నడుమనుండనట్లు, వాటిని అనుకూలస్థితియందు ఉంచినయెడల, కష్టముతొలగును; లేనియెడల చికిత్సకుండు తనయొక్కవ్రేళ్లను, శిశువుయొక్క భుజముమీద విడిచి సహాయముచేయవచ్చును; లేనియెడల మొక్కదోటినైనను ప్రయోగించి మెల్లగా ఈడ్వవచ్చును.

517. ఐతే శిరస్సు వలననే అడుకడుకు ఆటంకముకలుగుచున్నది; దీనిని శీఘ్రముగా తొలగించుటకు మిక్కిలి సామర్థ్యము కావలసియున్నది. శిరస్సు క్రమముతప్పి నిలచి యుండుటచే తనైనను, లేక, శిరస్సునకున్న కూపకమునకున్న అసమత కలిగి యుండుటచేతనైనను, ఈ సహాయమునందు ప్రయాసకలుగుచున్నది. శిరస్సుయొక్క అక్రమస్థితివలన నీ యాటంకము కలిగినయెడల, చికిత్సకునిమీద తప్పు మోపవలయును; ఎందువలన అనగా, అతడు (పిర్రలను పట్టుకొనకూడినతోడనే) శిరస్సును కూపకమునందు అనుకూలస్థితియందు ఉంచకపోయెనేని, బలమైన నొప్పులచేత అది కూపకముయొక్క అంచునందైనను, లేక దానియొక్క పల్లమునందైనను విగించుకొనును. ఇట్లుండునపుడు, శిరస్సును బహు జాగ్రతగా తొలగించి అనుకూలస్థితియందు ఉంచవలసిగది.

518. శిరస్సు, కూపకముయొక్క పల్లమునందు ఇమడక, ఈ కష్టముకలిగి, ఈ కష్టము అల్పముగా ఉండినయెడల, కొంతసేపు తామసముచేయుటవలన అన్నియును సరిపడిపోవును; ఒకవేళ కష్టము అధికముగా నుండెనేని, రంధ్రకత్తెరతో చెవి వెనుకనైనను, లేక పెడతలయందైనను పొడిచి, శిరస్సుయొక్క గాత్రమును తగ్గించవలయును.

519. In some very rare instances *embryotomy*, or the extraction of the child piecemeal, may be necessary.

520. When *immoderate force* has been employed to extricate the head, it has been left in the womb by the forcible separation of the body. Such conduct is extremely culpable, because it may almost always be traced to indiscretion.

521. When this occurrence has taken place, it is necessary to have the womb fixed by the steady pressure of an assistant on the belly, while the accoucheur proceeds to extract the head. This may be done by the long forceps, or by fixing the craniotomy forceps, crotchet, or blunt hook in the foramen magnum (large hole of the skull;) always accommodating the head to the longest diameter of the pelvis during the extraction.

522. Cases occasionally occur in which the perforator may be required, but no particular direction can here be necessary, except that the head must be kept steady at the brim of the pelvis, either by external pressure, or by the craniotomy forceps or crotchet fixed in the foramen magnum (the large hole of the skull).

523. The *hand coming down by the side of the head* is not properly a presentation of the hand, because, if not mismanaged, it may generally be made a vertex case.

524. If, on examination, this mixed presentation be discovered, the hand may be cautiously raised above the brim of the pelvis, and kept there by the fingers of the accoucheur, until the head fully occupies the aperture, and consequently prevents the further des-

519. కొన్ని సమయములయందు శిశువును తునకలుగా చేసి, బైటికి తీసుకొని రావలసినదిగా ఉండును; ఈ విషయము సంభవించుట మిక్కిలి అపూర్వము.

520. శిరస్సును బైటతీసుకొనుటకై అధిక బలముతో నీడ్చినయెడల, శిరస్సుతునిగి, గర్భాశయమునందే నిలచిపోవును. ఇది మిక్కిలి తప్పైన కార్యము; ఎందువలన అనగా, మూఢత్వము వలననే ఇది ఎప్పటికిని కలుగవచ్చును.

521. ఇట్లు సంభవించినేని, మఱి యొకనిచేత కడుపును అదిమి, గర్భాశయము కదలకయుండునట్లు పట్టుకొనఁజేసి, శిరస్సును బైటికి తీయవలయును; ఇట్లు తీయుటకు నిడుపు పటకారులను ఉపయోగపరచవచ్చును; కఫాలఛేదన పటకారులనైనను, లేక అంకుశము, మొక్కదోటి వీటియందు దేనినైనను, బ్రహ్మరంధ్రమునందు విడిచి ఈడ్చవచ్చును. ఈడ్చునపుడు శిరస్సు కూపకముయొక్క విశాలమైనచోటుతో ఇముడునట్లు చేయవలసినది.

522. కొన్ని సమయములయందు, రంధ్రకత్తెరను ఉపయోగపఱవవలసినదిగా ఉండును; దానికి బైటనుంచి అదిమియైనను, కఫాలఛేదన పటకారులు, అంకుశము వీటియందు దేనినిగాని బ్రహ్మరంధ్రమునందు విడిచియైనను శిరస్సును కూపకముయొక్క అంచునందు కదలక ఉంచుట వినహా, మఱియేమియును ఇచ్చోట చెప్పను ఆవశ్యకములేదు.

523. తలవ్రక్కగా హస్తము వచ్చుటను హస్తోదయమని చెప్పఁదగదు; ఎందువలన అనగా, దానిని చెరపకయుండినయెడల, శిరోదయ ప్రసవమువలె చేయవచ్చును.

524. పరిక్షయందు ఈడ్చయోదయము తెలియవచ్చినేని, శిరస్సు కూపకముయొక్క ద్వారమునందు చక్కగా కూర్చుండువరకు, చికిత్సకుఁడు తనవ్రేళ్లచేత, చేతినిపొడిగించి, కూపకముయొక్క అంచునకుమీఁద ఉంచవలయును; ఇట్లు చేసినయెడల హస్తము క్రిందికిఁదిగదు; అయితే ఇట్లు చేయుటకు అన్ని సమయములయందు

cent of the extremity. But this cannot always be done, and it is then necessary to place it in the most advantageous position, so that it shall add as little as possible to the bulk of the head.

525. This case will be made a complete arm presentation, if, instead of the cautious interference just recommended, the hand be grasped, and pulled down into the vagina.

526. Presentations of the *belly, back, and sides* sometimes, though very rarely, occur. A knowledge of the general rules for turning will be a sufficient guide for the management of such cases.

OF (what is termed) THE SPONTANEOUS EVOLUTION OF THE FÆTUS IN THE WOMB.

527. It is now generally admitted that this singular phenomenon, which was first attempted to be methodically explained by Dr. Denman, is not what he considered it, viz., a spontaneous *turning* of the child in consequence of powerful uterine contractions, which, forcing out the breech and feet, allow the arms to recede into the womb; but rather a doubling of the foetus, so that the arm changes its situation but very little (perhaps not at all), whilst the hips are forcibly expelled before the upper extremity, the case becoming similar to a breech or foot presentation.

528. Several very respectable men have lately written on this curious subject, and the result of all that has been observed confirms the opinion that the process is rather that of forcible doubling and expulsion, than of evolution; still it does not appear that the occasional occurrence of this fact ought in the least degree so to influence the accoucheur as to lead

చను సరిపడనేరదు; అప్పుడు శిరస్సుయొక్క గాత్రమును అధిక పటచకయుండునట్లు, చేతిని మిక్కిలి అనుకూలమైన స్థితియందు ఉంచవలసినది.

525. మీఁద చెప్పిన ప్రకారము జాగ్రతగా చేయక, చేతిని పట్టి యోనియందు ఈడ్చినయెడల, ఇది హస్తోదయ ప్రసవముగా చేయఁ బడును.

526. కడుపు, వీఁపు, ప్రక్కలు ఇవియును, కొన్ని సమయ ములయందు ముందువచ్చును; అయితే ఇట్లు కలుగుట మిక్కిలి య పూర్వము. శిశువును త్రిప్పటకు చెప్పియుండెడు సాధారణవిధులను తెలిసియుండినయెడల, ఇటువంటి పిపత్తులను చక్కపఱచుకొన వచ్చును.

శిశువు గర్భాశయము లో పల తనంతట తానే తిరిగి పుట్టుట ను (అనిఁ జెప్పఁబడెడు దానిని) గురించిన వివరణము.

527. డెన్టూ అనెడు పండితుఁడు మొట్టమొదట క్రమము గా వివరింప యత్నించిన ఈ యద్భుత కార్యము, ఆతనిచేత ఎంచఁ బడినట్లు జరుగుటలేదని ప్రస్తుతమున అందరు తలఁచుచున్నారు. గర్భాశయము బలముగా సంకుచితమై, శిశువు తనంతనే తిరిగి, పిర్రలును పాదములును ముందుకువచ్చి, చేతులు గర్భాశయమునందు మీఁది కెక్కుచున్నదని వారియొక్క ఆభిప్రాయము; ఇది సరికానేరదు; శిశువు ముణుచుకొని, చేతులు కదలి కదలక ఉండినచోటనే యుండఁగా, పిర్రలు చేతులకు ముందువచ్చుచున్నదని ఇప్పటి ఆభిప్రాయము; ఇట్లగునపుడు పిర్రలైనను, పాదములైనను ముందుకువచ్చును.

528. ఈ యద్భుత కార్యమును గురించి, మిక్కిలి గౌరవమును పొందిన యనేకులు ఇప్పుడు వ్రాసియున్నారు; వారిచేతఁ జెప్పఁబడియుండెడి వాటిని పరిక్షించిచూచినయెడల, శిశువుతిరుగుటలేదని యను, అధిక బలముచేత శిశువు ముణుచుకొని ముందుకు వచ్చుచున్నదనియును, నిశ్చయమగుచున్నది. ఒకానొకప్పుడు ఈ ప్రకారము

him to neglect the proper time to turn the child by manual interference when the presentation requires it; although the possibility of this result may tend to inspire hope that the case may terminate favorably when turning is inadmissible.

529. Children born under these circumstances have all been expelled dead.

OF CORD PRESENTATIONS.

530. Whenever the umbilical cord enters the cavity of the pelvis before any other part of the body, it is exposed to that degree of pressure which frequently, by interrupting the circulation of blood through it, destroys the life of the child. It has, therefore, always been a desirable object so to preserve the cord from pressure, or to accelerate the expulsion of the child, that its life might not be destroyed.

531. FIRST, then, it is maintained by some men that the cord may be so preserved from pressure that circulation through the cord shall not be interrupted. To secure this, an attempt may be made to carry up the cord into the womb, and suspend it over the feet or hands of the child; or a piece of soft sponge may be so introduced between the foetal head and pelvis of the mother, that the cord, when once conveyed above it, shall not find room to slip down again; or the cord, being drawn down, may be enclosed loosely in a little bag, which is to be introduced and left within the womb.

Should these attempts be unsuccessful,

సంభవించినప్పటికిన్ని, కావలసియుండెడు తరుణమునందు, హస్తమునువిడిచి శిశువును త్రిప్పక అజాగ్రతగ నుండఁతగదు; శిశువును త్రిప్పుటకు అనుకూలపడక యుండునపుడు, పైనఁజెప్పినప్రకారము కలిగి, ప్రసవము స్వస్థముగా ముగియునని తలఁచుటకు ఎడమిచ్చును.

529. ఈ ప్రకారముండి జన్మించిన శిశువులన్నియును, జీవములేకనే వెలుపల త్రోయఁబడినవి.

బొడ్డు తీరగ ఉదయముల యొక్క వివరణము.

530. శిశువుయొక్క అంగములయందు ఎదియైనను, కూపకము యొక్క పల్లమునందు దిగుటకుమునుపు, బొడ్డుతీరగ దిగినయెడల, అది అదుమఁబడి, దానియందు పారెడి రక్తము ఆటంకమై, శిశువు చనిపోవును; కాన, దానియొక్క ప్రాణము పోకయుండునట్లు, తీరగను భద్రపరచవలసినది; అట్లు చేయుటకు అనుకూలపడనియెడల, శిశువు శీఘ్రముగా జననమగునట్లు చేయవలయును.

531. మొదలు, బొడ్డుతీరగయందు పారెడిరక్తము తటస్థము కాకయుండునట్లు, దానిని భద్రపరచవచ్చునని కొందరిచేత స్థాపింపఁబడియున్నది. దీనికి తీరగను మీఁదికెత్తి, గర్భాశయములోపల కొనిపోయి, శిశువుయొక్క పాదములమీఁదనైనను, లేక చేతులమీఁదనైనను తగిలించుటకు ప్రయత్నపడవలసినది; లేకయెడల బిడ్డయొక్క తలకున్ను, కూపకమునకున్ను నడుమ, స్పండ్ అనెడు దూదినియుంచి, పైకిఁగొనిపోయిన తీరగ మఱలయును క్రిందికి దిగుటకుచోటు ఉండక యుండునట్లు చేయవలయును; లేక తీరగనుక్రిందికి ఈడ్చి, ఒక చిన్నసంచియందు వదులుగావిడిచి, ఆ సంచిని గర్భాశయములోపల విడిచి, అచ్చటనేయుండునట్లు చేయవలయును. ఇట్లుచేసి అనుకూలపడక పోయేనేని,

532. SECONDLY, *the operation of turning* is recommended ; but before this is resorted to, several suggestions which naturally present themselves must be attended to.

533. It should be borne in mind that all the advantage proposed to be gained is on the part of the child, the mother's life not being endangered by a presentation of the cord ; consequently, as the operation of turning is sometimes destructive to the mother, it ought never to be performed merely to save the life of the child,

First, Unless the full consent of the patient and her friends is obtained.

Secondly, Unless she has had a child before (except the pelvis be unusually capacious, and the soft parts more than ordinarily relaxed.)

Thirdly, Unless there be proofs of the life of the child ; and,

Fourthly, Unless circumstances are peculiarly favorable to turning ; such as the womb being distended with fluid of the amnion, and its contractions not strong ; the head of the child being above the brim of the pelvis ; and the passages so relaxed and dilated as to admit of the easy introduction of the hand, and the speedy delivery of the child.

534. Sometimes the cord and head will descend so rapidly into the pelvis that *turning* is inadmissible. Such a case, if the pulsation in the cord be perceptible,

532. రెండవది. శిశువును త్రిప్పవలయును అని చేప్పబడియున్నది; అయితే ఈ కార్యము చేయుటకుముందు కొన్ని సంగతులను ఆలోచించవలయును.

533. బొడ్డుతీగ ఉదయముగుటవలన తల్లికి అపాయమేమియును కలుగదు; అయితే శిశువునకుమాత్రము అపాయము కలుగకయుండునట్లు చేయవలసినదని వనస్సునందుంచవలయును; గనుక శిశువును త్రిప్పటచేత, తల్లికి కొన్నిసమయములయందు అపాయము సంభవించుచున్నదికాన, శిశువుయొక్క జీవమును కాపాడుటకుమాత్రము ఆ కృత్యమును చేయకూడదు.

మొదటిది. ప్రసవస్థయొక్కయు, ఆమె స్నేహితులయొక్కయు పూర్ణసమృద్ధిమును పొందక, శిశువును త్రిప్పకూడదు.

రెండవది. తొలిత ఒక శిశువును ప్రసవించియుండినయెడల త్రిప్పవచ్చునేకాని, లేనియెడల త్రిప్పకూడదు. (కూపకము సాధారణముగా ఉండుటకన్నను మిక్కిలి విశాలమైయుండి, కండలున్న మిక్కిలి వదిలియుండేనేని, తొలికాన్పుచే గమితములేదు.)

మూడవది. శిశువు జీవముతోనుండెడు లక్షణములు ఉండిననేకాని, శిశువును తక్కినసమయములందు త్రిప్ప నావశ్యకములేదు.

నాలవది. శిశువును త్రిప్పటకు అనుకూలమైన విషయములు ఉండినయెడల, శిశువును త్రిప్పవచ్చును; అవి యేవియన - గర్భాశయము జరాయు జలముతోండి, దానియొక్క సంకోచనము బలములేక యుండుట; శిశువుయొక్క శిరస్సు, కూపముయొక్క అంచునకు మీదనుండుట; శిశువువచ్చెడు దారి వదులై పెద్దదై, లోనికి హస్తమును సులభముగా ప్రవేశింపించి, శీఘ్రముగా వెలిప అచునట్లు ఉండుట; ఇత్యాదులు.

534. కొన్నిసమయములయందు శిశువుయొక్క శిరస్సును, బొడ్డుతీగయును కూపకముయొక్క వల్లమునందు శీఘ్రముగా దిగినయెడల శిశువును త్రిప్పట కష్టమగును. ఇటువంటి విషయమునకు, బొడ్డుతీగయందు రక్తము పారుచుండి, యొనియొక్క

and the outer entrance of the vagina relaxed, may be beneficially terminated by the *forceps*.

535. It will always be desirable to keep the cord towards one or other of the sacro-iliac symphyses, as the part of the pelvis where it will be least compressed.

Third Order.

LABORS WITH PLURALITY OF CHILDREN.

536. Twin cases occur on an average about once in ninety labors; and triplets, once in three thousand. Several well authenticated instances of four and five children at the birth are recorded; and Dr. Osborne states that he has distinctly traced six fetuses in an abortion.

537. Attempts have been made to determine the existence of a plurality of children *before* and *during* parturition.

538. The evidence of the womb containing more than one child, which is supposed to offer itself *before* labor, or during pregnancy, is too fallacious to be relied on;—such, for example, as enormous distention of the belly, with a longitudinal groove in the course of the linea alba, forming two distinct and lateral tumours; rapid ascent of the womb; the sensation of twice quickening, &c.

539. Nor are the signs occurring *during* labor much less fallacious; except when the different parts of two children present at the same time. This demonstrative evidence has often occurred, and should put practi-

వేలిద్వారము వదులై యుండెనేని, అపాయము లేక శిశువును పట
కారులతో వెలిపఱచవచ్చును.

535. బొడ్డుతీగను కూపకముయొక్క ఎడమప్రక్కనైనను,
కుడిప్రక్కనైనను, అధికముగా అదుమఁబడకయుండునట్లు ఉంచు
టను, ఎల్లప్పుడును కోఱవలయును.

మూఁడవ వరుస.

అమడలకాన్పు - జంటబిడ్డలకాన్పు.

536. అమడలకాన్పు సరాసరి తొంభైకాన్పులయందు ఒక
తూరియును, మూఁడుబిడ్డలకాన్పు సరాసరి మూఁడువేలకాన్పుల
యందు ఒకతూరియును కలుగుచున్నవి. నాలుగు, ఐదు బిడ్డలు
ఒకకాన్పునందు కలిగియుండేడు దృష్టాంతములు అనేకములు వా
యఁబడియున్నవి; ఒక అకాల ప్రసవమునంత, ఆటుపిండములను
తాము స్పష్టముగా చూచినట్లు, ఆస్పర్శ అనుపండితులు చెప్పుచు
న్నారు.

537. ప్రసవము అగుటకుముందున్న, ప్రసవనొప్పులు పడు
తూ ఉండునప్పుడున్న అమడలు ఉండుటను తెలిసికొనుటకై ప్ర
యత్నములు చేయఁబడియున్నవి.

538. ప్రసవమునకు ముందైనను, లేక గర్భిణిగా ఉండు
నపుడైనను, గర్భాశయమునందు ఒక శిశువునకన్న అధికము ఉం
న్నవని తెలిపెడి గురుతులు, నమ్మదగినవికావు;—ఆగుగుతులు ఏ
వియనిన, కడుపు మిక్కిలి పెద్దదై, వానిగుఱ్యమున నిడివిపల్లము
ఒకటియేర్పడి, దానికి యిరుప్రక్కలను ప్రత్యేకమైన ఉబుకలు క
నుపడుట; గర్భాశయము తీవ్రముగా మీఁదికెక్కుట; శిశువు కడు
లునపుడు, రెండుపిండములు కదులునట్లు తెలియఁబడుట, ఇవి మొ
దలైనవి.

539. ప్రసవ వేధన కాలమందు, రెండు శిశువులయొక్క
ప్రత్యేకభాగములు ఏకకాలమునందు ఉదయముగు గురుతు వినవో,
తక్కినవాటిని నమ్మరాదు. ఈ నిశ్చయమైన గురుతు పలు

tioners on their guard, not to proceed to extract a child by two extremities, without satisfactorily ascertaining that they both belong to one child.

540. *After* the birth of one child, the existence of one or more remaining in the womb may be ascertained by *external* and *internal* examination.

541. The *external* proof is the size and consistence of the belly, the walls of which, if there is a second child in the womb, remain nearly as tense as before the expulsion of the first; still it must be borne in mind, that this proof is not invariably conclusive, because the womb may remain so uncontracted from other causes, as entirely to occupy the cavity of the belly.

542. When it does so without containing another child, the uterine tumour is generally more moveable.

543. *Internal* examination is, therefore, necessary; and it is extremely unjustifiable in an accoucheur to omit both external and internal investigation in any case of labor.

544. In every instance, after the birth of the child, before extracting the after-birth, after external examination, two fingers of the left hand are to be carried into the womb, guided by the cord; and if its insertion into the placenta be felt, it is hardly possible for a second child to escape detection, taking care not to be misled by a distended bladder, enlarged ovary, or by the membranes containing clots of blood.

మాన్లు కనువడుటవలన, ఆ రెండున్న ఒక శిశువునదేయని స్పష్టముగా నిచ్చయించుటకుముందు, చికిత్సకుఁడు వాటిని పట్టి యీడ్వకూడదు.

540. ఒక శిశువు పుట్టినతర్వాత, గర్భాశయమునందు మఱిన్ని ఒకటిరెండు శిశువులు ఉండుటను వెలుపలి లోపలి పరిక్షలవలన కనుకొనవచ్చును.

541. కడుపుయొక్క ఆకారమున్ను, రీతియున్న వెలుపటి గురుతులగుచున్నవి; గర్భాశయమునందు మఱియొకబిడ్డయుండేనేని, కడుపుయొక్కకండలు మొదటిబిడ్డ ప్రసవవగుటకు ముందుండిన యంత బిగువుగానే ఉండును; అట్లు ఉండినప్పటికిన్ని, గర్భాశయము, వేరువేరువులవలన సంకోచముకాక, కడుపున నిండియుండును; కాన ఈ గురుతులు సవసాధారణముగా నిశ్చయముకావని, జ్ఞాపకమునందుంచవలయును.

542. మరియుక శిశువు లేకనే కడుపు ఇట్లు ఉండేనేని, బలిసియుండెడు గర్భాశయము, సాధారణముగా నిండా కడులుచుండును.

543. ఇట్లుండుటవలన, లోనిపరిక్ష అవశ్యముగా ఉన్నది; ఏ ప్రసవమునందున్ను, వెలుపలి పరిక్ష, లోనిపరిక్ష యీరెంటినిని చేయక విడిచిపెట్టుట, చికిత్సకునికి సరికానేరదు.

544. అన్ని ప్రసవములయందు, శిశువు జనించినవైకుక మావిని తీసుటకుముందు, బైటి పరిక్ష మొదలు చేసి తర్వాత, ఎడమచేతి రెండువ్రేళ్లను తీగమార్గముగా గర్భాశయములోపల కొనిపోవలయును; బొడ్డుతీగ పొదిగియుంటెడు స్థానము కనుపడేనేని, రెండవబిడ్డ యుండుట తెలియకపోనేరదు; మూత్రాశయము నిండియుండుటచేతనున్న నాదాశయము పెద్దదైయుండుటచేతనున్న జవ్వలయందు నెత్తురుగడ్డలు పేరియుండుటచేతనున్న, ఒకవేళ మఱియొకబిడ్డయున్నదని తోచును, అటువంటి తప్పు అభిప్రాయమును కొనఁదగదు.

545. Suppose a second child to have been discovered, it can hardly ever be prudent to communicate the fact to the patient, because powerful mental emotions do so much mischief. If her friends be prudent, they may be put in possession of the circumstance.

546. This species of labor is very differently managed by different men; for, whilst some recommend the immediate extraction of the second child, others advocate the powers of nature, in such unqualified terms, as to leave the case altogether to be completed by her. Here the sentiment, *when opinions are conflicting take a middle course*, again forces itself on the attention of the dispassionate inquirer; and, therefore, if neither hæmorrhage, exhaustion, or any other alarming symptoms demand immediate interference, it is well to wait an hour, to give the womb and constitutional powers time to recruit; and, usually, secondary pains come on, and expel the uterine contents.

547. In all cases, the membranes may be ruptured as soon as the second ovum (egg) is detected, and if the head or feet be the presenting part, nothing further need be done; but, should any presentation exist which requires the operation of turning, surely it ought to be immediately performed, before the recurrence of uterine contractions interfere with the free movements of the hand in the womb; but here the operator must pause, and not at once proceed to deliver.

548. Should the secondary contractile exertions not commence at the expiration of an hour, such measures may be had recourse to as will excite them: for example—abdominal friction, moderate stimulants,

545. మఱియొకశిశువు ఉండుటను కనుక్కొనయెడల, ఆవి
మయమును తల్లికి ఎఱుంగింపకూడదు; ఎందువలన అనగా, భ
యముచేత ఆమెకు దుర్గుణము కలుగును. ఒకవేళ ఆమెయొ
క్క మిత్రులు తెలివికలిగినవారులుగా ఉండేనేని, వారలకు ఆ సం
గతిని తెలియపఱుపవచ్చును.

546. ఈ విధ ప్రసవములకు ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్క విధ
ముగా జరిపించుచున్నారు; ఎట్లన్న, కొందరు రెండవశిశువును
తోడనే వెలిపఱచమని చెప్పుచుండగా, మఱి కొందరు, ప్రసవము
తనంతటనే ముగియునట్లు విడిచిపెట్టవలయునని చెప్పెదరు. ఇట్లు
అభిప్రాయములు విరోధముగా ఉండునపుడు, మధ్యమార్గ
ముగా పోవుటమంచిది, దానివలన రక్తప్రవాహముకాని, ఆయా
సముకాని, లేక బయంకరమైనయితర విపత్తులుకాని కలిగినయెడల,
తక్షణమే సహాయము చేయవలయును; అటువంటివిపత్తులు ఏవి
యును లేనియెడల గర్భాశయమునకున్న, శరీరమునకున్న కలిగిన
ఆయాసము తీరుటకొఱకు ఒక ఘంటసేపు తామసించుట మం
చిది; తరువాత రెండవతూరి కలిగెడు నొప్పి, గర్భాశయమునం
దుండు వాటిని వెలిచేయును.

547. ఎల్లప్పుడున్న, రెండవపిండమును కనుక్కొనినతోడనే,
జివ్వలను చింపివేయవచ్చును, తలయైనను కాట్లైనను ముందువచ్చి
నయెడల, ఏమియుచుచేయుటకు ఆవశ్యకముండదు; అట్లు లేక శిశు
వును త్రిప్పవలసినదిగా నుండెడు భాగము ఏదియైనను ముందుకువచ్చి
నయెడల, గర్భాశయముయొక్క సంకోచముకలిగి, దానిలోపల
విడిదినహస్తము ధారాశముగా తిరుగుటకు చోటివ్వకచేయుటకు
మునుపు, శిశువును నిశ్చయముగా త్రిప్పవలయును; ఒకవేళ నొ
ప్పికలిగినయెడల చికిత్సకుఁడు కొంతసేపు నిదానించవలయునేకాని,
తోడనే శిశువును వెలిపఱచుటకు ప్రయత్నము చేయకూడదు.

548. ఒక ఘంటసేపైన వెనుక, రెండవతూరి కలిగెడు మె
ప్పులు ఆరంభించకపోయేనేని, వాటిని కలిగించుటకు ప్రయత్నములు
చేయవలసినది, ఎట్లనగా,—కడుపుమీఁద త్రోముట, ఉత్సాహ

and the irritation of the neck of the womb, by means of the fingers ; and never let it be forgotten, that the grand object to be aimed at is, to *re-excite uterine contraction* ; for, if the organ be suddenly and abruptly emptied, without any regard to the re-establishment of its contractile disposition, formidable or fatal hæmorrhage may ensue ; and considerable flooding is a very common consequence of the exhausted condition of the womb, when it has been distended by more than one ovum (egg).

549. In consequence of this predisposition to hæmorrhage, it is always prudent to watch the woman for some hours after delivery ; and never to leave her until the womb is well contracted, and the belly surrounded by a well-adjusted bandage.

550. Although each child is generally enclosed in a distinct set of membranes, and has an after-birth and cord peculiarly its own, still one after-birth ought never to be extracted alone, because the vessels of the two often communicate with each other ; and if not, the removal of one, whilst the other remains in the womb, would expose the woman to imminent danger from hæmorrhage, which must almost inevitably ensue. When, therefore, the after-births are to be extracted (and their removal must be governed by what has been advanced), the cords must be twisted together, and the masses withdrawn simultaneously.

SUPERFŒTATION.

551. Is a process involved in considerable obscurity, but fortunately one of no practical importance.

కారమందులను కొంచముగా ఇచ్చుట, వ్రేళ్లచే గర్భాశయముయొక్క గొంతునుచరుముట, ఇత్యాదులు; నడుమునొప్పి పునః కలుగునట్లు చేయుట ముఖ్య విషయము, దీనిని మరియుకూడదు; ఎంచువలన అనఁగా, గర్భాశయముయొక్క సంకోచమును మరల కలిగించక దానియందుండునవి తటకుగన వెలియగునేని, భయంకరమైన రక్తప్రవాహముకలిగి, ప్రాణమునకు అపాయము కలిగినను కలుగును; ఒక పిండమునకు అధికముగా గర్భాశయమునందు ఉండుటచేత, గర్భాశయము అధికముగా పెద్దదై, దార్ధ్యము తగ్గి యుండునపుడు, రక్తప్రవాహము సాధారణముగా కలుగుటకు హేతువ పుట్టుచున్నది.

549. ఇట్లు రక్తప్రవాహము కలుగుటకు సిద్ధముగా ఉండుట చేత ప్రసవము ముగిసినవెనుక, స్త్రీని జాగరూకతో కొన్ని ఘంటలసేపు చూచుట ఎప్పటికిన్ని మంచిది. గర్భాశయము చక్కగా సంకుచితమగుటకు ముందున్న, కడుపుచుట్టి చక్కగా బట్టకట్టుటకు ముందున్న, ప్రసవస్త్రీని విడిచిపోవుట సరికానేరదు.

550. ప్రతిశిశువు ప్రత్యేక జవ్వలచేత చుట్టబడి, ప్రత్యేకమావియును బొడ్డుతీగయును కలిగియుండినప్పటికిన్ని, రెండుమావులయొక్క నరములు ఒకటితోనొకటి సంబంధించి యుండునుకాన, ఒక మావినిమాత్రము వెలిపరచకూడదు; అట్లు ఒకటినిమాత్రము వెలిపటచినయెడల, నుటియొకటి గర్భాశయమునందే నిలచియుండి, నిస్సందేహముగా రక్తప్రవాహమును కలుగఁజేసి, స్త్రీని అపాయస్థితియందుంచును; కాన, మావులను వెలుపల తీయవలసినదిగా ఉండునపుడు, తీగను పెనవేసి, రెండుమావులను జంటగా ఏక కాలమునందే వెలిపటచవలయును. వాటిని వెలిపటచునపుడు, ముందుచెప్పియుండెడు పద్ధతులను అనుసరించవలయును.

ఉపబ్రాణము యొక్క వివరణము.

551. ఇది కలిగెడివిధము చక్కగా ఎవరికిన్ని తెలియదు; ఐననిది దైవానుకూలముగా ముఖ్య విషయముకాదు.

552. The term *superfœtation* implies that a second impregnation may take place whilst the womb already contains a living child in the womb; but this cannot be, if the theory of conception, which assumes the transmission of the male seed through the womb and Fallopian tubes be correct; because the mouth of the womb being blocked up by coagulable lymph, and the entrance to the Fallopian tubes being obstructed by the membranes soon after conception, such an occurrence is rendered impossible.

553. Those cases in which a plurality of children have existed, and in which superfœtation is supposed to have occurred, are either referrible—to the premature death of one fœtus, which has remained in the womb with the living child to the full period of uterogestation; or, to the descent of the ova (eggs) into the womb, from the ovary, not observing the same order of time, one being more slowly evolved than the other, although both might have been fecundated by the same coitus; or, to the existence of two wombs in the same woman; or, to impregnation taking place whilst the womb contains a blighted fœtus; or, to a second impregnation during one œstrum.

EXTRA-UTERINE PREGNANCIES,

554. Or, as the title imports, gestation carried on in some other parts than the womb, as in the *belly*, *Fallopian tube*, or *ovary*, is scarcely less curious and mysterious than the subject of superfœtation.

555. In these matters, theory must be a most uncertain guide; and it is only from a well-arranged accumulation of observations that we can expect light

552. ఉపబ్రాణము అనునది, గర్భాశయమునందు, జీవముతో ఒక శిశువు ఉండునపుడే, మఱియొకతూరి గర్భముధరించవచ్చునని తెలియపఱచుచున్నది; అయితే పురుషబీజము, గర్భాశయముద్వారా, నాదవాహుల మార్గముగాపోయి, పిండమును ధరించుచున్నదనెడు అభిప్రాయము నిశ్చయముగనుండెనేని, ఉపబ్రాణముకలుగనేనేరదు; ఎందువలన అనగా, గర్భముధరించినతోడనే, లింఫ్ అనెడు బంకచేత గర్భాశయముయొక్క నోరున్న, జవ్వలచే నాదవాహులయొక్క నోరున్న, మూయబడి పోవుచున్నవి గనుక, ఇటువంటి కార్యము కలుగుట అశక్యము.

553. అమడలు ఉండునపుడు, ఉపబ్రాణము కలిగినదని యెంచబడుచున్నది; దీనికి సమాధానము ఏమియన—రెండుబిడ్డలు కలిగి, ఒకటి పక్షకాలమునకు ముందు మరణమునొంది, జీవించియుండెడు మఱియొక శిశువుతో నిండుమాసములు అగువరకు ఉండుట—లేక, ఒకేసంగమమునందు రెండుపిండాండములు ఫలపడినప్పటికిన్ని, ఒకటికన్నను మఱియొకటి తామసముగా వికసితమై, కాలక్రమమును అనుసరించక, నాదాశయముననుంచి గర్భాశయమునకు దిగుట—లేక, ఆ స్త్రీయందే రెండుగర్భాశయములు కలిగియుండుట—లేక, గర్భాశయమునందు చెడినబిడ్డ ఒకటియుండునపుడు, గర్భముధరించుట—లేక ఒకే లేపనకాలమునందు, రెండవగర్భము ధరించుట, ఇత్యాదులు.

గర్భాశయమునకు వెలుపల పిండము ధరించుటను గురించినది.

554. దీనియందు పిండము గర్భాశయమునందు నిలియక, కడుపు, నాదవాహి, నాదాశయము వీటిలో దేనియందైనను నిలచిపెరుగును. ఉపబ్రాణమువలె ఇదియును మిక్కిలి ఆశ్చర్యకరముగానున్న గూఢమైనదిగానున్నది.

555. ఇటువంటి విషయములను ఊహించుటవలన నిశ్చయమైనమార్గమునందు కొనిపోనేరదు; సహజమైన మార్గమునువదిలి

to be thrown on these occasional deviations from the ordinary progress of nature.

556. As yet no facts have been advanced which satisfactorily substantiate the occurrence of abdominal gestation ; and it is more than probable that, in those cases which are termed abdominal or ventral pregnancies, the foetus does not exist in the belly from the commencement of utero-gestation, but escapes into the cavity of the belly from the womb, either by ulceration or laceration of its walls.

557. In the majority of such cases, if the woman has not sunk under the first shock, such has been the constitutional disturbance, that she has soon died ; whilst, however, in several well-authenticated instances, by a secretion of coagulable lymph, a new receptacle has been formed, in which the foetus has quietly reposed for many years, until by an abscess, pointing externally at some part of the belly, or bursting into the large intestines, the different bones of the child have been expelled.

558. When the ovum (egg) has been detained in the *ovary*, or arrested in its course along the *Fallopian tube*, as it has increased in size by gradual development, the sac containing the foetus may burst, and the woman die of internal hæmorrhage. In tubal this giving way always occurs, but ovarian gestation may go on to the full time.

559. During extra-uterine pregnancy, the usual evidences of utero-gestation are present, but generally associated with some anomalous symptoms. The

ఒకానొకప్పుడు సంభవించెడు ఇటువంటి వికల్పమైన సంగతుల యొక్క సంగతిని చక్కగా పరిశీలించి అనుభవపడినమీఁదు లే లిసికొనవచ్చును.

556. కడుపునందు పిండమునిలచి పెరుగుటనుగురించి, ఇదివ రకు తృప్తికరమైన సంగతులు ఏమియును కనుపడలేదు; కాన పిం డము కడుపునందు నిలచినగర్భము అని చెప్పఁబడుటయందు, గర్భ ముధరించినది మొదలు పిండము కడుపునందు ఉండుటలేదు : ఐతే, గర్భాశయముయొక్క ప్రక్కలు వ్రణమగుటచేతనైనను, చినుగు టచేతనైనను, పిండము గర్భాశయమునువిడిచి, కడుపునందువచ్చి నిలచియుండవచ్చును.

557. ఇటువంటి విపత్తులయందు పిండము కడుపునందు దిగిన పుడు కలిగిన ఆయాసమువలన స్త్రీకి మరణావస్థ కలుగనియెడల, జ్వరము మొదలగు దుర్గుణములచేత, ఆమె శీఘ్రము మృతిపొంది యున్నది. మఱికొన్ని స్త్రీలకు తక్షణమే మృతికలుగక, లింఫ్ అనేడు బంకస్రవించి, క్రొత్తపాత్రమొకటి యేర్పడును; దానియం దు పిండము అనేక సంవత్సరములు నెమ్మదిగానుండి, తర్వాత విధృతికలిగి, కడుపునందు ఒకచోట ముఖముంచును; అట్లు లేకయె డల, పెద్దపేగులలో చిట్టి శిశువుయొక్క-ప్రత్యేకయెముకలు బైట వచ్చును అని చెప్పఁబడినదృఢమైనదృష్టాంతములు అనేకములున్నవి.

558. నాదాశయమునందైనను, లేక నాదవాహిమార్గముగా వచ్చునపుడైనను పిండము నిలచియుండినయెడల, అంగములు ఏ వడి, క్రమేణాపెరిగి, పిండము అణగియుండెడు సంచిచిట్టి, రక్త ప్రవాహము లోననేకలిగి, స్త్రీ చనిపోవును; నాదవాహియందు నిలచినయెడల ఇట్లు చిట్లును; నాదాశయమునందు కలిగెడిగర్భము నిండుమాసములవరకు నిలచియుండును.

559. పిండము గర్భాశయమునకు వెలుపల నిలచినపుడు, సా ధారణ గర్భాచిహ్నములు కలిగియుండును; అయితే వ్యతిరిక్త

womb always becomes more or less developed, and secretes its membranes.

OF MONSTERS.

560. All monsters may be arranged under the *four classes* of—defective, redundant, malformed or misplaced, and hybrid, or those begotten by animals of different species.

561. When cases of monstrosity occur, there is generally a disposition in the womb to expel its contents prematurely, so that it is not usual to have much obstruction offered to labor by a monstrous foetus, even when it has a redundancy of parts.

562. Nothing is known of the causes which divert nature from her usual course of proceeding, consequently the production of monsters is altogether unintelligible to us; neither have we satisfactory evidence that they exist *from the first*, nor have we the slightest grounds for believing that *the imagination of the mother* possesses the power of changing the structure of the parts of the foetus, which have once been formed, although advocates for each opinion are to be met with.

563. A great deal of curious and interesting matter might be brought forward on the subject of monstrosities, but the purely practical design of these pages excludes it.

564. The management of cases of monstrosity must altogether depend on the presenting part.

మైన కొన్నిగుణములతో ద్వంద్వించియుండును. గర్భాశయము ఎప్పుడున్న హెచ్చుతక్కువగా పెద్దదై, జవ్వలనున్న పుట్టించును.

వికారరూపశిశువుల యొక్క వివరణము.

560. వికారరూపముగల శిశువులు అన్నిటిని నాలుగు తర గతులుగా భాగించవచ్చును, అవి యేవియన—అంగహీనబిడ్డలు—అంగాధికముకల బిడ్డలు—కురూప లేక వికారబిడ్డలు—ఇరుజాతి బిడ్డలు. ఇరుజాతి అనగా, రెండుజాతి జంతువులుచేరి జనించిన బిడ్డలు.

561. వికారబిడ్డలు కలిగెనేని, గర్భాశయమునకు, కాలమునకు ముందే వెలిపటచెడి గుణము, కలుగుచున్నది; దానివలన వికార శిశువుయొక్క జననము సహజముగా కష్టమిచ్చుటలేదు, అటువలనే, అంగాధికముకల శిశువుయొక్క కాన్పున్ను, కష్టమునివ్వదు.

562. స్వాభావికమార్గము వదిలి, ఇట్లు కలుగుటకు కారణములు ఏమియునుండెలియలేదు; కాన, వికారరూప పిండోత్పత్తిని గురించి మనకు ఏమియును తెలియదు. వికారరూప పిండములు మొదటనుంచి యుండుటకు తృప్తికరమైన దృష్టాంతము ఏమియునులేదు; మఱియును, పిండముయొక్క అంగములు ఏర్పడినవెనుక, తల్లియొక్క తలంపుచేత శిశువుయొక్క అంగములు మారుపడిపోవు శక్తియున్నదని నమ్ముటకున్ను ఏయొక్క హేతువయును లేదు; అయినను పైనచెప్పిన రెండు హేతువులయందు ఒక్కొక్కటిని, ఒక్కొక్కరు వాదించుచున్నారు.

563. వికారరూప శిశువులసంగతులను గురించి, విచిత్రముగను, వినోదకరముగను ఉండెడు విషయములు అనేకముచెప్పవచ్చును; అయితే ఈ గ్రంథమునందు అనుభవమునకు తగినసంగతులనుగురించియే చెప్పవలసినదిగా ఉండుటవలన, వాటిని విస్తరించవలసినది అవశ్యమాయెను.

564. కురూపశిశువుల కాన్పులను, దానియొక్క ఉదయమగు భాగము నెఱిగి నిర్వహించవలయును.

OF HYDATIDS AND MOLES.

565. These are what are popularly called *false conceptions*, and respecting which a great deal that is ridiculous has been said and written, in the attempt to explain their finite cause. All our learning on the subject amounts only to the knowledge of their occasional existence in the womb.

566. *Hydatids* are vesicles containing a limpid fluid, and each is said to have a body, a head, and three or four claws, with or without fangs. They are usually united in clusters, by some common connecting structure, which is the probable means of their communication with the womb, and the channel by which they derive that low degree of life they are supposed to possess.

567. *Moles* are fleshy masses of different size and density. They differ considerably in their structure, but are always gorged with dark blood, and are slightly united by vessels to the womb, from which their feeble vitality is derived.

568. It is conjectured that they are either the result of the premature death of the ovum (egg) in the womb, or the consequence of clots of blood, or of a portion of retained after-birth.

569. Hydatids and moles in the womb are generally for some time attended by the common symptoms of pregnancy, which, however, soon cease or become obscure. Very frequently after the breasts have become flaccid, and the other symptoms of pregnancy

నీటిబుగ్గలవలెయును, మాంసఖండములవలెయును ఉండెడు (మూఢగర్భము) పిండములయొక్క వివరణము.

565. వీటిని అబద్ధ గర్భములు అని ప్రజలు చెప్పుటవాడుక; ఇవి కలిగెడి కారణమును గురించి వివరింపఁ బూనుకొనుట యందు, పరిహాసకరమైన సంగతులనుచెప్పి విస్తారముగా వ్రాయఁ బడియున్నవి. వీటియందు మనకు ఉండెడితెలివి ఏమియన, అవి ఒకానొకప్పుడు గర్భాశయమునందు ఉన్నదనుటయే.

566. హైడేటిడ్స్ అనునవి, తేటజలము చేరియుండెడు తిత్తులు; ఒక్కొక్కటికిని ముండము, శిరస్సు, మూడు నాల్గు గోళ్లు ఇవియును, కొన్ని సమయములయందు కోటపండ్లను కలిగియున్నదని చెప్పఁబడియున్నవి. అవి ఒకటితోనెకటి గుంపుగా చేరి సాధారణ జవ్వచేత కట్టఁబడియుండుట వాడుక; ఆ జవ్వ గర్భాశయమునందు అంటుకొని, దానిమార్గముగానే తిత్తులకు అల్పజీవము కలుగుచున్నదని తలఁపఁబడి యున్నది.

567. గర్భాశయమునందు కలిగెడు మాంసపిండములు, పెద్దపిన్నవిగానున్ను, ఘట్టివృదువుగానున్ను ఉండును; అవి యేర్పాటునందు మిక్కిలి భేదపడును; అయితే ఎప్పటికిని, నల్లనిరక్తముచేనిండి, నరములవలన గర్భాశయముతో అల్పముగా సంబంధించియుండును; దానివలన వాటికి కొంచము ప్రాణము కలుగుచున్నది.

568. పిండాండము పక్వకాలమునకు ముందు, గర్భాశయము లోపల చనిపోయినను, లేక రక్తముగడ్డలుగా పేరియైనను, లేక మావియొక్కతునక నిలదీయైనను ఇవి కలుగుచున్నవని ఊహింపఁబడుచున్నవి.

569. హైడేటిడ్స్ అనెడు నీటితిత్తులును, మోల్స్ అనెడు మాంసముద్దలును, గర్భాశయమునందు ఉండునపుడు, కొన్నిదినములవరకు సాధారణ గర్భచిహ్నములు అనుసరించి యుండును; అవి శీఘ్రముగా అదృశ్యమైపోయినను పోవును, లేనియెడల సందేహమునకు ఎడమిచ్చును. సాధారణముగా స్థనములు వదులై

have disappeared, the uterine tumour remains,—in the case of hydatids, being attended with occasional discharges of water,—and in the case of moles, with discharges of blood. Of course, there are no movements of a child; and the size of the womb does not correspond to the ordinary bulk of that organ at the same period of pregnancy.

570. At very different periods, in different women, the diseased mass is expelled from the womb with the ordinary symptoms of abortion; and the case requires similar management. In some rare histories of these diseases, the morbid growth has remained in the womb to the full term of pregnancy.

571. In almost every instance in which either hydatids or moles have existed, the general health has been deranged, and the condition of the womb has been unhealthy. If possible, the cause must be discovered, and appropriate treatment adopted. The state of the womb is generally improved by abstinence from sexual excitement, and by the steady employment of cold bathing, and other means which invigorate the system.

Fourth Order.

LABORS ATTENDED BY CONVULSIONS.

572. Women are liable to epileptic seizures before, during, and subsequent to parturition; and in each case, they seem to arise from the same source, and to demand similar treatment.

Character of the Attack.

573. Sometimes puerperal convulsions come on without any premonitory signs; but, in the majority of cases, they are preceded by giddiness; a sense of ful-

గర్భాదిహ్నుములు పోయిన వెనుక, గర్భాశయముమాత్రము బలిసి
యుండును ; నీటితిత్తులు ఉండెనేని, నీరు అడుకడుకు కారుచుండు
ను ;—మాంసముద్దలు ఉండెనేని, రక్తముకారును. శీశువు యొ
క్క కదలడము ఉండదు ; గర్భాశయముయొక్క ఆకారము, నెల
లకు తగినట్లు సాధారణముగా ఉండవలసిన రీతియందుండదు.

570. స్త్రీలకు తగినట్లు, కాలము వ్యత్యాసమై, అకాలప్రసవ
మునందు కలిగెడి లక్షణములతో, ఆ చెడినపిండము వెలియగును ;
అకాలప్రసవమునకు చేయు చికిత్సనే దానికిన్ని చేయవలయును.
ఈ చెడినపిండము ఒకానొకప్పుడు పూర్ణగర్భ కాలమువరకు
ఉండినట్లు, వీటిచరిత్రములవలన తెలియవచ్చెడిని.

571. నీటిబుగ్గలైనను మాంసముద్దలైనను ఉండినపుడంత
యును, స్త్రీయొక్క శరీరసౌఖ్యము తప్పిపోయియున్నది, మరియు
గర్భాశయముయొక్క స్థితియును అసౌఖ్యమును పొందియున్నది.
శక్యమయ్యేనేని, కారణమును తెలిసికొని తగిన చికిత్సను చేయవల
యును. సంయోగము లేక చేసి, గర్భాశయముయొక్క ప్రకృతిని
చక్కపరచవలయును ; పట్టుగా చల్లనీళ్ల స్నానమును చేయించి,
దాద్యమును కలుగజేయునట్టి ఇతర హేతువులనుకొని, శరీరస్థితిని
చక్కపరచ వలసినది.

నా ల వ వ రు స.

ఈ డ్వు జన్ని అనుసరించియుండెడి ప్రసవములయొక్క
వివరణము.

572. ప్రసవము అగుటకు ముందైనను, లేక అగునపుడైనను,
లేక అయిన వెనుకనైనను, స్త్రీలు అపస్వారకరోగమునకు లోబడి
యున్నారు ; ఎప్పుడు కలిగినప్పటికిని కారణము ఒకటే అగుచున్న
దనియును, వాటికన్నిటికిని ఒకేవిధి చికిత్సచేయ వలయుననియును,
కనబడుచున్నది.

జన్నియొక్క లక్షణములు.

573. కొన్ని సమయములయందు ప్రసవజన్ని, పూర్వరూప
ములు కనుపించక కలుగును ; అయితే, బహుశః అనేకులకు ఆజన్ని

ness and tightness about the head ; ringing in the ears ; redness of the eyes, and a feeling as if they were too large for the sockets, together with an indistinctness of vision, and *muscæ volitantes* (an appearance of motes floating before the eyes), caused by partial paralysis of the retina. With these symptoms, the pulse is usually full, hard, and very slow ; but sometimes very rapid, and soon becomes small and feeble. The patient sighs often and deeply ; sleeps soundly, and snores ; and, in some instances, complains of violent darting pain alternately in the head and stomach, and of considerable rigors, unconnected with the dilatation of the mouth of the womb.

574. When these symptoms are not timely met by very active treatment, they are followed by a sudden deprivation of sense, the voluntary muscles first become rigid, and then violently agitated ; the eyes roll about with great rapidity ; the countenance is horribly distorted, swollen, and livid ; the teeth are fixed ; and respiration is hurried, and accompanied by a peculiar hissing noise, the effect of quickly respiring through a quantity of saliva.

575. This affecting and horrible scene terminates in stupor, which continues for an indefinite length of time, (from a few minutes to an hour,) when the poor woman recovers with sensations of extreme fatigue, and entire oblivion of the paroxysm.

576. Sometimes the first fit ends in apoplexy ; or, after consciousness has been re-established for a short time, the convulsions return, and continue to recur for

కలుగుటకుముందు పిత్తమైకము కలుగును; తలభారమై బిగువుగా ఉండునట్లు కనుపడును; చెవులయందు ఘీంకారధ్వని వినబడును; కంఠు ఎఱ్ఱనై, కనుగుంటలకు మిక్కిలి పెద్దదైయుండునట్లు కనబడును; నేత్రజవ్వునకు కొంచము వాయువుకలిగి, పావహందమై, కంఠకుముందు మిణుగురు వురువులు పరుగెత్తునట్లు అగుపడును. ఈ లక్షణములతో సాధారణముగా నాడినిండి, ఘట్టిగానున్న, మిక్కిలి తిన్నగానున్న నడచును; కొన్ని సమయములయందు మిక్కిలి తీవ్రమైయుండి, శీఘ్రము చిన్నదై బలహీనమునుపొందును; (స్త్రీ) అడుకడుకు నిట్టూర్పు విడుచును; గొరకవిడుచుచు గాఢనిద్ర యందుడును; కొందరు, తలయందును, అన్నాశయము నందును, మారిమారి బలమైన పోట్లునెప్పులు ఉండునట్లు చెప్పదురు; చలి అధికముగా ఉన్నదనియును చెప్పదురు; ఈ నొప్పులు, గర్భాశయముయొక్క నోటిని విశాలపఱచదు.

574. ఈ లక్షణములను శీఘ్రముగా మంచిచికిత్సవలన తొలగించకపోయిన యెడల, తోడనే తటకుమని స్త్రావకముతప్పును; వనస్సునకు విక్యమైనకండలు మొదట బిగియె, తర్వాత వాటికి ఈడ్పులు కలుగును; కంఠు వడిగా గిరగిరతిరుగును; ముఖము భయంకరముగా కురూపమైవాచి, తెలుపుపారియుండును; పండ్లు కిట్లుకొనియుండును; ఊపిరి తీవ్రముగానున్న, నోటియందు ఎంగిలియుండుటవలన, తీవ్రశ్వాసముచేత ఒకవిధమైన బుసగొట్టు శబ్దమును కలిగియును, ఉండును.

575. పశ్చాత్తాపకరముగను, భయంకరముగను ఉండెడి ఈ లక్షణములు కలిగినపిమ్మట మైకముపుట్టి, అది మితములేనికాలము (కొన్ని నిమిషముల మొదలు, ఒకఘంటవరకు) ఉండును; తర్వాత ఆ (స్త్రీ)కి తెలివికలిగి, అధిక ఆయాసముగా నుండును; జరిగినదంతయును ఆమెకు తెలియదు.

576. కొన్ని సమయములయందు, మొదటకలిగెడి ఈడ్పుల తోడనే, రక్తశిరస్థాపరోగము కలుగును; అట్లు కలుగనియెడల,

hours or days ; and if the woman be in labor, they reappear with the pains, and the stupor remains between the fits.

577. Convulsions appear more frequently in first than in subsequent pregnancies or labors, and may appear at any time after the sixth month of utero-gestation.

Causes.

578. The *essential nature* (or as it is usually termed, the *proximate cause*) of puerperal convulsions, is congestion in the vessels of the brain, in concurrence with an irritable condition of that organ.

579. The *predisposing* and *exciting* causes are, pressure of the gravid womb on the descending blood-vessels ; powerful mental emotions ; morbid intestinal secretion ; distended bladder ; parturient exertions ; and uterine irritation and distention.

Diagnosis.

580. It is of importance to distinguish genuine puerperal convulsions from hysterical paroxysms, which they often very much resemble. They may be discriminated by bearing in mind that, in hysteria, the pulse is rarely affected ; the paroxysms come on without the usual premonitory symptoms of convulsions, and attack feeble irritable women rather than those who are plethoric and robust, the usual subjects.

తెలివికలిగి కొంతసేపుండి, తర్వాత ఈడ్పులు మరలయునుపుట్టి, ఘంటలుతెక్కగానైనను, లేక దినాలుతెక్కగానైనను నిలచినిలచి వచ్చుచుండును; ఆ (స్త్రీ) ప్రసవవేధనయందు ఉండెనేని, నడుము నెప్పులు కలుగునపుడంతయును, ఈడ్పులుపుట్టును; ఈడ్పులునిలచి యుండెడు కాలములయందు, మైకము కలిగియుండును.

577. మలుచూలు లేక మరుకాన్పులయందు కలుగుటకన్నను, తొలిచూలు లేక తొలికాన్పులయందు ప్రసవజన్ని కలుగుట వాడుక; గర్భముధరించి అటు నెలలుగడచినపిదప, ఎప్పుడైనను కలుగును.

ప్రసవజన్ని కలుగుటకు కారణములు.

578. ప్రసవజన్ని కలుగుటకు ముఖ్యమైన కారణము ఏమియన, మెదటికి ఉష్ణముకలిగి, దానియందుండెడు నరములయందు రక్తమునిండి యుండుటయే.

579. నిండిన గర్భాశయము, అధోముఖముగా పారెడి రక్త నరములను అదుముటయును, — మనస్సునకుకలిగెడు అధిక వేధ, లేక సంతోషము ఇవి కలుగుటయును, — పేగులయందుండి చెడిననీరు స్రవించుటయును, — మూత్రతిత్తి అధికముగా నిండియుండుటయును — ప్రసవవేధనయందు ఎత్తుకొనెడి ప్రయాసమును, — గర్భాశయమునందు ఉష్ణముకలిగి అది ఉబ్బుకొనుటయును, — ఇవి యన్నియును ప్రసవజన్నికి అది కారణములు గను, పుట్టిం చెడు కారణములు గను అగుచున్నవి.

ప్రసవజన్ని రోగము యొక్క నిదానము.

580. నిశ్చయమైన ప్రసవజన్నికిని, సూతకజన్నికిని ఉండెడి వ్యత్యాసములను, ఎఱుఁగుట అత్యవశ్యము; ఈ రెండును ఒకటిగనే అగువడును. క్రిందఁజెప్పఁబోవు వాటిని మనస్సునందు ఉంచినయెడల, వ్యత్యాసమును కనుకొనవచ్చును; — సూతక జన్నియందు, నాడియొక్క నడ వ్యత్యాసపడుటలేదు; పూర్వరూప లక్షణములు కలుగకనే జన్నికలుగును; బలహీనముతో ఉష్ణప్రకృతి కలిగిన (స్త్రీ)లకు సూచికావాయువును, రక్తపుష్టితో స్థూలశరీరము

of convulsion. The fit of hysteria is associated with globus hystericus (a sensation as if a ball were in the throat) and palpitation of the heart, and is not followed by coma.

Prognosis.

581. Our opinion of the result of these cases should always be guarded ; for although most women recover, if the treatment be appropriate and prompt, still if the fit be preceded by intense lancinating pain about the stomach or through the head, and the patient remain comatose between the paroxysms of convulsive action, the danger is imminent.

Treatment.

582. The management of puerperal convulsions divides itself into *two* leading indications :

First, to unload the vessels of the brain ; and,

Secondly, to remove the exciting cause, whatever it may be.

583. To secure the *first indication*, (after having fixed the mouth open by the interposition of a piece of wood between the teeth, the *lancet* must be considered as the sheet anchor on which the practitioner must depend. It is of the greatest moment that blood be abstracted early, rapidly, and abundantly, that the vessels of the brain be unloaded.

584. If possible, on the accession of the premonitory symptoms, the temporal artery or the jugular vein should be opened, if not, a vein in each arm ; and the incision should be so large, that a considerable quantity of blood may be withdrawn in a short time. In this

కలిగినవారలకు, ప్రసవజన్మియును కలుగును. సూచికానాయువు నందు, ఒకయుంట కంతమునందు ఉండునట్లు అగుపడి, గుండెలు అచురును ; ఈ డ్వులు నిలచినవెనుక భోదక్షయము కలుగదు.

సాధ్యా సాధ్య లక్షణములు.

581. ఈ రోగముయొక్క సాధ్యాసాధ్యమునుగురించి, వనయొక్క అభిప్రాయమును బహుజాగ్రత్తో ఇవ్వవలయును ; ఎందువలన అనఁగా తగినచికిత్స తరుణమునందుచేసి, స్త్రీలు స్వస్థ పడియుండినను, ఈ డ్వులు కలుగుటకుమునుపు అన్నాశయస్థానము నందైనను, లేక శిరస్సునందైనను అధికపోట్లుకలిగి, ఈ డ్వులుగలది యుండునపుడు, భోదక్షయము ఉండేనేని, రోగము స్వస్థమగుట మిక్కిలి కష్టము.

ప్రసవజన్మి రోగమునకు చేయు చికిత్స.

582. ప్రసవజన్మలకు చేయుచికిత్స, క్రింద కనుపఱచియుండెడు రెండు విధములు అగుచున్నవి.

మొదటిది, మెదటిసరములయందు ఉండెడు రక్తమును తక్కువపఱచుట ;

రెండవది, వ్యాధిని పుట్టించినకారణము ఏదియైనను, దానిని తొలగించుట, ఇవియే.

583. మొదటిచికిత్సావిధిని జరిపించుటకు (పండ్ల సందున నొక చిన్న మానితునకను ఉంచి, నోరుతెఱచికొని యుండునట్లు చేసినవెనుక) చికిత్సకుఁడు, పొడిచి రక్తముతీయుట ముఖ్యమైనదని తలఁచవలయును. మెదటి రక్తసరములయందుండెడి రక్తమును తగ్గించుటకొఱకు, తామసింపక, తీవ్రముగానున్న, అధికముగా నున్న రక్తమును తీయవలసినది.

584. పూర్వరూపలక్షణములు కలిగినతోడనే, అనుకూలపడి నయెడల, కణతలయందుండెడి నాడినైనను, కంఠనాళమునైనను ఛేదించవలయును ; లేనియెడల రెండుచేతులయందును ఒకనాళమును ఛేదించవలయును ; కొంతసేపులోననే అధికరక్తము కారునంత పెద్దదిగా ఛేదనముండవలసినది. ఈ భయంకరమైన వ్యాధి

formidable disease, the quantity of blood must not be measured by ounces, but by the effects it may produce on the convulsions ; and it will often be necessary to repeat the blood-letting again and again within the first few hours. Having unloaded the cerebral vessels in some measure, by the rapid and early detraction of from *forty* to *fifty* ounces of blood, should the symptoms not be suspended, from *fifteen* to *twenty* ounces may be removed by cupping glasses applied to the nape of the neck.

585. The scalp must also be shaved ; and pounded ice, in a bladder, or a cold evaporating lotion, should be constantly applied to it.

586. The head and shoulders must be kept above the level of the trunk ; and all stimulants must be absolutely prohibited.

587. The alimentary canal is to be thoroughly evacuated by the administration of injections ; and for this purpose nothing answers better than about an ounce of soft soap in a pint of warm water. From five to ten grains of *hydrargyri chloridum* (Calomel) may be laid on the tongue ; and if the power of swallowing be not lost, soon after this, a solution of *sulphate of magnesia in infusion of senna* may be given. *Croton oil* is useful under these circumstances.

588. The exhibition of nauseating doses of *potassio-tartrate of antimony* will be highly conducive to the reduction of vascular action, and with this intention may be conjoined with the purgative medicines.

యందు తీయరక్తమును ఔస్సులమీఁద లెక్కించకూడదు ; ఈ ద్వులకు కలిగెడి సుగుణముమీఁద మితపటచికోనవలయును : మఱి యును కొన్నిఘంటలలోననే, మరల మరల రక్తమును తీయవలసి నది అవశ్యముగనుండును. ఆలస్యపటచక, తీవ్రముగా కారునట్లు నలువదిమొదలు ఏబది ఔస్సుల రక్తమునుతీసి, ఒకపర్యాయము మెదటియొక్కనరములను ఖాలిచేసినపిమ్మట, రోగము సమాధాన మునకు రానియెడల, మూపున గాజుగి న్నెనుకటిపించి, పదునైదు మొదలు ఇరువది ఔస్సుల రక్తమును తీయవచ్చును.

585. పుర్రెమీఁది రోమములను గొరిగించి, చంచియందు మంచుగడ్డలపొడినియుంచి, దాని ఉచ్చిమీఁద సర్వదా ఉంచవలయును ; లేనియెడల తడిబట్టనైనను సర్వదా వేసియుంచవచ్చును.

586. శిరస్సునున్న భుజములనున్న, శరీరమట్టమునకు పొడిగింది ఉంచవలసినది ; ఉష్ణపదార్థములను బొత్తిగా ఇవ్వకూడదు.

587. ఆసనవస్తిచేసి, పేగులయందు ఉండెడి మలమునుపోఁగొట్టి, శుద్ధిపఱచవలసినది ; దీనికి, ఒకఔస్సు వృదువైన సబ్బును, ఒకపైంట్ వేడినీళ్లయందు కలిపి, ఉపయోగపఱచుటకన్నను, వేరొండు శ్రేష్ఠముగా ఉండదు. రసభక్తమునందు ఐదుమొదలు పది ఉద్ధలయెత్తు తేనలోకలిపి నాలుకమీఁద చరమవచ్చును ; మ్రింగుటకు శక్తికలిగి యుండినయెడల, భక్తమును ఇచ్చినతోడనే, నేలతంగేటి ఆకు కషాయమునందు సీమ ఇందు ప్పను కలిపి ఇవ్వవచ్చును. ఇటువంటి సహాయములయందు నేపాళతైలమును ఇచ్చుట మిక్కిలి ఉపయోగకరముగా నుండును.

588. డోకుకలుగఁజేయు ప్రమాణములలో, వాఁతయు ప్పను ఇచ్చినయెడల, రక్తనరములయొక్క పని తక్కువపఱచుటకు మిక్కిలి ఉపయోగముగా ఉండును ; ఇట్లు తగ్గించుటకొఱకు, విరేచనమందులతోచేర్చి ప్రయోగించవచ్చును.

589. The *second indication* is to be fulfilled after ascertaining the exciting cause, which it is often very difficult to do.

590. It will always be prudent to empty the bladder and bowels; and it will sometimes happen, that after one or two copious and extremely offensive and dark-coloured motions have been obtained, the paroxysms cease. But the condition of the womb is the point demanding the most attentive consideration; although it is to be feared that, in many instances, too much importance has been attached to the immediate emptying of this organ, when it has led to the omission of blood-letting and purging.

591. The result of careful observations made on the influence of delivery over puerperal convulsions, seems to be,

592. *First*, that if the mouth of the womb be rigid and undilated, any attempt to empty the womb by the introduction of the hand into the womb to expedite delivery, aggravates the convulsions; and even when the mouth of the womb is open, such an attempt will often bring back the paroxysms.

593. *Secondly*, in most instances, the mouth of the womb dilates rapidly in these mournful cases, or is easily dilatable; and, in general, the parturient efforts are so powerful and frequent, that little advantage can be gained by any manual interference, until the head descends so low in the cavity of the pelvis, as to be clearly embraced by the short forceps.

589. రెండవదికి త్సావిధి పదియన, — రోగమును పుట్టిందినకారణమును ఎఱిగి, చికిత్సచేయవలయును; దానిని ఎఱుగుట కష్టము.

590. మలమూత్రములను విసర్జించునట్లు చేయించుట మంచిది; రెండొకతూరి, దుర్వాసనతోకూడిన నల్లమలము ధారాశముగా పోయినవెనుక, ఈడ్పులు నిలుచుటయును కలదు. అయితే గర్భాశయముయొక్క స్థితిని మిగుల జాగ్రత్తో ఆమోచించి చూడవలసినది; రక్తమునుతీసి, భేదికిచ్చెడుపద్ధతిని మానుకొనినపుడు, అనేక సమయములయందు తక్షణమే శిశువును బైటతీసి, గర్భాశయమును ఖాలిచేయుటయందు మిక్కిలి గురుత్వమును ఉంచబడియున్నది: ఇది యుక్తమైన కార్యముకాదు.

591. ప్రసవజన్ని కలిగియుండునపుడు శిశువును బైటతీయుట వలన కలిగెడి ఫలమునుగురించి చక్కగా ఆలోచించిచూచునపుడు, తెలియవచ్చునది ఏమియనఁగా, —

592. మొదలు, గర్భాశయముయొక్క నోరు, బిగువు గను, విశాలముకాకయును ఉండునపుడు, ప్రసవమును త్వరపఱచుటకొఱకు, గర్భాశయములోపల చేతినివిడుచుటకు ప్రయత్నపడినయెడల, ఈడ్పులను అధికపఱచుచున్నది; గర్భాశయముయొక్క నోరు తెరిచియుండినప్పటికిన్ని, ఆ కృత్యమును చేయుటకు ప్రయత్నపడినయెడల, ఈడ్పులు మరలవచ్చును.

593. రెండవది, ఇటువంటి వ్యసనకరమైన వ్యాధులయందు, గర్భాశయముయొక్కనోరు శీఘ్రముగా విశాలమగుట వాడుక; లేక సులభముగా విశాలపఱచవచ్చును; దీనియందు ప్రసవనైపులు బలముగా అడుకడుకువచ్చుట సహజము; హస్తసహాయముచేత ప్రయోజనము ఏమియునుకలుగదు; కూపకముయొక్క పల్లమునందు శిరస్సు, పొట్టి పటకారులకు అందునట్లు అంతక్రిందుగా దిగియుండెనేని, వాటిని ఉపయోగపఱచవచ్చును.

594. *Thirdly*, should very urgent symptoms appear to justify delivery, before the head of the child has descended so low as to be within the reach of the short forceps, either the long forceps or perforator are to be preferred to the introduction of the hand into the womb, should the attempt to turn produce any recurrence of convulsions.

595. Of course, these last observations do not apply to cases in which the parts may be well dilated, or dilatable without any uterine action; or to such presentations as the arm, in which it is always necessary to change the position of the child by turning.

596. *After* delivery, puerperal convulsions, in some instances, have continued without any very ostensible cause. In these cases it is often necessary to persevere in the same plan of treatment as has been laid down; with the addition of successive blisters applied to different parts of the body, to produce counter-irritation.

597. Under these circumstances, large doses of camphor have been given with decided benefit.

598. It is not uncommon, after puerperal convulsions, for the bladder to lose its tone, so as to require the introduction of the catheter for some time.

Fifth Order.

LABORS WITH UTERINE HEMORRHAGE.

599. The practice of midwifery can scarcely present a more appalling and dangerous occurrence than uterine hemorrhage; and certainly there are no cases which come under the care of the accoucheur that

594. మూఁడవది, శిశువుయొక్క శిరస్సు, పొట్టిపటకారులకు అందునంత క్రిందఁదిగుటకుమునుపు, కష్టము హెచ్చై, శిశువును బైటికి తీయవలసినది అవశ్యముగా ఉండునపుడు, శిశువును త్రిప్పుటకు ప్రయత్నపడుటవలన ఈడ్పులు మరల కలిగెనేని, చేతిని గర్భాశయమునందు విడుచుటకుబదులు, పెద్దపటకారులనైనను, రంధ్రకత్తెరనైనను ఉపయోగ పరచవచ్చును.

595. గర్భాశయముయొక్క పనిలేకనే స్థానములను చక్కగా విశాలపరచవచ్చునట్లైనను, లేక విశాలమగునట్లైనను ఉండెనేని, పైనఁజెప్పినవి అనుకూలపడునేకాని, హస్తము ఉదయమగునపుడు, శిశువును త్రిప్పి స్థితిని మార్చవలసినది ఎల్లప్పుడున్నది అవశ్యమగుచున్నది.

596. ప్రసవమైనవెనుకయును కొందరికి ప్రసవజన్ని, కారణములు ఏమియును లేకనే, ఉండియున్నది, దానికి ముందు వ్రాసియుండుప్రకారము చికిత్సను జరిపించవలసినది అవశ్యమగును; దానితో అక్కడక్కడ పుండగునట్లు ఒకటివెనుక ఒకటిగా, పొక్కస్తా స్థితిగిపట్టింది, మంటలను పుట్టించవలయును.

597. ఇటువంటి సమయములయందు, కర్పూరమును హెచ్చుగా ఇచ్చి సౌఖ్యము కలిగియున్నది.

598. ప్రసవజన్ని తొలగినవెనుక మూత్రాశయముయొక్క బలము తగ్గుటవాడుక; దానికి కొన్నిదినములవరకు మూత్రగొట్టమును ప్రయోగింపవలసినదిగా ఉండును.

వి ద వ వ రు స.

రక్తప్రవాహముతో సంబంధించి యుండెడి

ప్రసవములు.

599. ప్రసవ వైద్యమునందు, గర్భాశయమునుంచి కలిగెడి రక్తప్రవాహమునకన్నను అధిక భయంకరముగానున్ను, అపాయకరముగానున్ను ఉండెడి సంకటము ఏదియునులేదు; మఱియును, ఈ వరుసతోచేరిన ప్రసవములకన్నను మిగుల ధైర్యము

demand more prompt, judicious, and vigorous treatment, than labors of this order.

600. Uterine hemorrhage may occur, *before, during, or subsequently* to the birth of the child.

601. Under the head of abortion, sufficient has been advanced on the subject of hemorrhage occurring *before* labor, only that it must be borne in mind, that in the latter months of utero-gestation, the calibre of the blood-vessels has become so greatly augmented, that the same causes then occurring may produce much more formidable flooding; and although medical treatment must be very similar to that which was recommended when treating of abortion, still it often becomes a very important consideration, whether or not it be essential to the safety of the patient to adopt some such means as will be referred to when considering the management of hemorrhage from the womb *during* labor, or at the completion of the term of utero-gestation. At this time, uterine hemorrhage may be either,

602. *First*, ACCIDENTAL, as the consequence of some occurrence which partially detaches the placenta from its connexion with the womb, to which it is usually fixed at some part of the (*fundus*) *bottom* or *body*. Or,

603. *Secondly*, uterine hemorrhage may be UNAVOIDABLE, as the consequence of the implantation of the after-birth over the mouth and neck of the womb.*

604. When hemorrhage is accidental, it may be produced by various

---

* Vide plate 10.

తోనున్న, వివేకముతోనున్న, శీఘ్రముగానున్న చేయవలసిన వ్యాధి ప్రసవవైద్యుని వశమునకు గానేరదు.

600. శిశువు ప్రసవమగుటకు ముందైనను, ప్రసవము అగుచుండునపుడైనను, ప్రసవమైన వెనుకనైనను, గర్భాశయమునందుండి రక్తప్రవాహము కలుగును.

601. అకాల ప్రసవమునుగురించి చెప్పియుండెడు దానియందు, ప్రసవము అగుటకు ముందు కలిగెడి రక్త ప్రవాహమునుగురించి చాలినంత చెప్పఁబడియున్నది; అయితే గర్భకాల అంత్యమాసములయందు రక్త నరములు మిక్కిలి పెద్దవియై ఉండునుకాన, అకాల ప్రసవమునకన్నను, ఇప్పుడు అధిక రక్తము కారును అని మనస్సునందు ఉంచవలసినది; ఐనను, అకాల ప్రసవమునకు చేయు చికిత్సకారమే దీనికిని చేయవలసినదిగా ఉండినప్పటికిన్ని, ప్రసవము అగునపుడైనను, లేక గర్భకాలము పూర్ణమగునపుడైనను, గర్భాశయమునందుండి కలిగెడి రక్తప్రవాహమునకుచేయు పద్ధతి వలెనే దీనికిన్నిచేసినయెడల, తల్లికి యేమముకలుగునో లేదోఅని యోచించుట మిక్కిలి అవశ్యమగుచున్నది. ఈ కాలమునంద, రెండు కారణములవలన రక్తప్రవాహము కలుగును,—

602. మొదట, ఆకస్మిక రక్తప్రవాహము. దీనిలో గర్భాశయముయొక్క అడుగు లేక మధ్యమునందు సహజముగా అంటుకొనియుండెడు మావి, కొన్ని హేతువులచేత కొంచముపెల్లగిలి, రక్తముకారును; లేక,

603. రెండవది, నివారింపఁగూడని రక్తప్రవాహము; దీనియందు మావి, గర్భాశయముయొక్క నోటియందైనను, లేక గొంతునందైనను, అంటుకొనియుండుటవలన రక్తప్రవాహము కలుగును.*

604. ఆకస్మిక రక్తప్రవాహము కలుగుటకు అనేక

* పదియవపఠము చూడుడు.

Causes.

605. Such as passions of the mind ; violent exertions in jumping, dancing, coughing, &c.

606. It has also followed a blow or fall, and the lifting of a heavy weight.

607. The quantity of hemorrhage, and the degree of danger, greatly depend on the size of the portion of the after-birth detached from the womb ; the force of the general circulation ; and the degree of pain ; those cases being most dangerous in which there is little or no uterine contraction.

608. Sometimes the after-birth will adhere to the womb at every point of its circumference, while it is so loosened at its centre, that a quantity of blood may be poured out into the space thus formed, sufficient to endanger the life of the woman, without there being any hemorrhage by the vagina.

Treatment of Accidental Uterine Hemorrhage.

609. From whatever cause flooding may arise, it should always be viewed as a perilous symptom, and as one demanding prompt and active interference.

610. The following general directions must be universally and rigidly observed :—

611. The woman should be laid on a mattress in a horizontal posture, having the pelvis raised higher than the shoulders, by some support less yielding than a feather pillow. The doors and windows should be opened, and the patient have no other covering than decency demands. No fire should be permitted to be

కారణములు గలవు ;

605. ఏవియన, మనస్సునకు కలిగెడి సంతోషకోపాదులు, శ్రమముతో గంతులువేయుట, ఆడుట, దగ్గుట, ఇత్యాదులు.

606. దెబ్బతగులుట, లేక క్రిందపడుటచేతనున్న, బరువునెత్తుటచేతనున్న, ఈ విపత్తు కలిగియున్నది.

607. మావి, గర్భాశయమునుంచి పెల్లగిలిన చోటునకు తగినట్లును, రక్తవ్యాపనముయొక్క బలమునకు తగినట్లును, నడుము వొప్పులకు తగినట్లును, రక్తప్రవాహమున్ను, ప్రాణాపాయమున్ను ఉండును. గర్భాశయముయొక్క సంకోచము అల్పముగానైనను, లేక బొత్తిగ లేకయైనను ఉండినయెడల, అపాయము అధికముగా ఉండును.

608. కొన్ని సమయములయందు, మావి, చుట్టుప్రక్కల అంతయును, గర్భాశయముతో అంటుకొనియుండి, నడుమమాత్రము పెల్లగిలి వదులుగా ఉండును; అప్పుడు అధిక రక్తము ఆ చోటున చేరి, యోనిమార్గముగా కారక నే, స్త్రీయొక్క ప్రాణమునకు అపాయమును కలుగజేయును.

గర్భాశయము నందుండి కలిగెడి ఆకస్మిక రక్తప్రవాహము నకు చేయు చికిత్స.

609. రక్తప్రవాహము ఏ కారణమువలన గలిగినప్పటికిని, అది అపాయకరమైన లక్షణముని ఎంచవలయును; దానికి తగుమైన చికిత్స శీఘ్రముగా చేయవలయును.

610. క్రిందఁజెప్పఁబడెడు సాధారణ పద్ధతులను, అందరున్న పట్టుగా అనుసరించవలయును.

611. ఈ విపత్తు సంభవించిన స్త్రీని, మెత్తమీఁదు వెల్లివెలి కల పరుండఁబెట్టి, ఘట్టిగానుండెడు తలగడను పిర్రలకు అడుగున ఉంచి, నడుమును భుజములకన్నను పొడవుగా ఉంచవలయును. తలుపులనున్న, కిటికలనున్న తెరచియుంచి, స్త్రీకి కావలసినంత బట్టనుమాత్రము కప్పి, తక్కినవాటిని తొలగించవలయును. గది

in the room, and every talkative friend ought to be excluded. As little food as possible is to be given, and that neither warm nor spiced. In fact, every thing that can diminish the force of the circulation must be sedulously employed.

612. Cloths, dipped in the coldest vinegar or salt water, must be applied to the pubes and loins; or pounded ice, in a bladder, may be allowed gradually to dissolve on these parts. In addition to these means, salt, or vinegar, and cold water, may be injected into the rectum, and a piece of ice, if it can be easily obtained, may be introduced into the vagina.

613. If these means be strictly employed, the hemorrhage will frequently cease, or so diminish, as to place the woman out of immediate danger; but she must, nevertheless, be vigilantly watched.

614. Should such measures not be successful, something more must be done; and it is fortunate that, not unfrequently, the womb is disposed to empty itself quickly; a disposition which is facilitated by the relaxation of the neck of the womb, in consequence of the hemorrhage.

615. Suppose, then, these efforts to arrest the progress of accidental hemorrhage are unavailing, two modes of proceeding have been proposed;

616. FIRST, to deliver the woman by turning the child in the womb, and bringing down the feet; or SECONDLY, merely to rupture the membranes that the fluid of the amnion may escape; and thus the womb, by contracting on its contents, will so far diminish the hemorrhage, that the patient may go on with safety until the child is expelled.

లోపల నిష్ఠను ఉంచకూడదు; మాటలాడువారులను చేరించకూడదు; కారములేక చల్లగా ఉండెడి ఆహారమును కొంచముగా ఇవ్వవలయును. వేయిచెప్పనేల, రక్తవ్యాపనమును తక్కువపఱచెడు వాటినిన్నిటిని అధికజాగ్రత్తో ఉపయోగపరచవలసినది.

612. మిగుల చల్లని సిరాగ్గానైనను, లేక ఉష్ణనీటిలోనైనను బట్టనుతడిపి, మర్మస్థానముమీదనున్న, నడుమమీదనున్నవైచి పెట్టవలయును; లేనియెడల పొడిచేసినమంచుగడ్డను చంచిలోనిపి, ఆ స్థానములమీదనుంచి మెల్లగాకరుగునట్లు చేయవలయును. ఇట్లుచేయుచుండగా ఉష్ణనైనను, లేక సిరాగ్గానైనను చల్లనినీటిలోకలిపి, ఆసనమునందు ప్రయోగించవచ్చును; సులభముగా మంచుగడ్డ దొరకేనేని, ఒకతుండును యోనిలోపల ప్రయోగించవచ్చును.

613. ఇటువంటిపద్ధతులను చక్కగా ఉపయోగపఱచినయెడల రక్తప్రవాహము నిలచుటకలదు; లేనియెడల అది తగ్గి, స్త్రీని అపాయములేని స్థితియందు ఉంచును; అయితే ఆమెను బహుజాగ్రత్తో చూచుకొనవలసినది.

614. ఇట్లు చేసియును అనుకూలముకలుగక పోయేనేని, ఇంకను ఏమియైనను చేయవలయును. దైవాధీనమువలన గర్భాశయము, తనలో ఉండెడు వాటిని శీఘ్రముగా వెలిచేయునట్టి గుణమును సహజముగా కలిగియున్నది. రక్తప్రవాహమువలన గర్భాశయముయొక్కగొంతు వదులై, అనుకూలపఱచుచున్నది.

615. ఈ ప్రకారము జరిపించియును, ఆకస్మికముగా కలిగెడు రక్తప్రవాహము ఒకవేళ నిలయకపోయేనేని, తర్వాత చేయుటకు రెండువిధ చికిత్సలు చెప్పబడియున్నవి.

616. మొదటిది, గర్భాశయమునందు ఉండెడు శిశువునుత్రిప్పి, పాదములను క్రిందికి కొనిరావలయును; లేనియెడల, రెండవది, జరాయు జప్పులనుచింపి, నీటిని వెలిపఱచవలయును; ఇట్లు చేయుటవలన, గర్భాశయము శిశువుమీద ముణుచుకొని, రక్తమును సుమారుగాతగ్గించి, జననము అగువరకు తల్లికి టేమమును కలుగజేసును.

617. The *first* method appears to be best adapted to those melancholy cases in which there is an absence of all contraction of the womb, or in which the pains are extremely feeble and inefficient, with a relaxed condition of the neck of the womb. When either of these two dangerous attendants on uterine hemorrhage is present, the operation of turning often produces some contractile exertions of the womb, by which the danger is materially lessened.

618. The *second* method is applicable to those cases in which there are labor pains, and experience proves it may almost always be depended on as successful.

619. When hemorrhage is UNAVOIDABLE, the cause is, implantation of the placenta, *from the commencement*, over the neck of the womb, so that flooding very naturally occurs at any time after the fifth month, whenever the expansion of the neck of the womb lacerates those vessels which pass between it and the placental mass.

620. Hemorrhage, from this cause, places the woman in most imminent danger; for, on the accession of pains which dilate the mouth of the womb, other vessels are torn, and the bleeding recurs with increased violence.

621. This is a case in which we ought never to confide in the powers of nature, because expulsatory uterine efforts only augment the peril of the patient, and, therefore, the hand must be either bored through the substance, or, what is better, passed by the edge of the after-birth, and the child turned.

617. ప్రసవసైష్వలు బొత్తిగా లేకయైనను, లేక అవి మిక్కిలి తగ్గి బలములేకనైనను ఉండి, గర్భాశయముయొక్క గొంతు వమలై ఉండినయెడల, మొదట చెప్పినపద్ధతి (ఇటువంటి వ్యసనకరమైనస్థితులకు) మిగుల తగియుండునట్లు కనబడుచున్నది. గర్భాశయమునందుండి కలిగెడి రక్తప్రవాహమునందు, పైనఁజెప్పినరెంటిలో ఒకటియును లేకయెడల, శిశువును త్రిప్పటవలన గర్భాశయమునకు కొంచము సంకోచముకలిగి, దానివలన అపాయముతగ్గుచున్నది.

618. రెండవ పద్ధతిని ప్రసవవేదన ఉండునపుడు జరిపించవచ్చును; ఇది ఎల్లప్పుడును అనుకూలమును కలుగఁజేయుచున్నదని, అనుభవమువలన తెలియవచ్చెడిది.

619. నివారింపఁగూడని రక్త ప్రవాహముయొక్క కారణము ఏమియన, — ఆరంభముమొదలు మావి గర్భాశయముయొక్క కంఠమునందు అంటుకొనియుండుటయే; దానివలన, విదవమాసము గడచినమీఁద ఎప్పుడైనను, గర్భాశయముయొక్క కంఠము విశాలమగునపుడు, మావికిని గర్భాశయమునకును సంబంధించియుండెడి నరములుతెగి, రక్తప్రవాహము సహజముగా కలుగవలసినదగుచున్నది.

620. ఈ కారణముచేత కలిగెడి రక్తప్రవాహము, (స్త్రీ)ని మిక్కిలి అపాయకరమైన స్థితియందు ఉంచుచున్నది; ఎందువలన అనఁగా, ప్రసవవేధకలిగి, గర్భాశయముయొక్క నోటిని విశాలపఱచునపుడు, ఇతర నరములుతెగి, పునః రక్తప్రవాహము అధికముగా కలుగుచున్నది.

621. ఈ విపత్తునకు, జననము తనంతనే అగునట్లు విడియకూడదు; ఎందువలన అనఁగా, ప్రసవసైష్వలు, (స్త్రీ)యొక్క ఆపదను అధికపరచుచున్నవి; కాన చేతిని మావిలోపల దూర్చియైనను, లేక దానియొక్క అంచువ్రక్కవిడిచియైనను (ఇదిమేలు) శిశువును త్రిప్పవలసినది అవశ్యమగుచున్నది.

622. Should the flooding be such as threatens to prostrate the powers of the system, the operation ought not to be deferred, or one gush of blood may close the painful scene; and, happily, whenever it becomes essential to the safety of the patient to proceed immediately, although the mouth of the womb may not be dilated, it will be found so *dilatable* as not to oppose any hinderance to the introduction of the hand. When the hemorrhage occurs between the fifth and eighth months, it is usually not very formidable at first, so that if the mouth of the womb be not dilated or dilatable, the operation may generally be deferred for some hours with safety; but, at the same time, it is of the highest importance not to permit the woman to be exhausted by the loss of blood before turning is effected.

623. If on examination by the vagina every part of the mouth of the womb be found covered by the after-birth, and no point be found at which it is thinner than the rest, it is usually recommended that the fingers be forced through the substance of the mass, and the feet of the child be brought down through the aperture, and the woman delivered as soon as circumstances will admit; but on the whole it seems best in every case to proceed as when the mouth of the womb is only partially covered with the after-birth, so that the hand can be passed by its edge to the membranes without difficulty.

624. In whatever way admission may be obtained into the womb, the operation of turning is to be performed under the guidance of those directions which have been already given.

622. దేహదార్ధ్యమును పోగొట్టునంత అధికముగా రక్తప్రవాహముకలిగెనేని, చేయవలసిన కృత్యమును నిలువఁగూడదు; ఎందువలన అనఁగా ఒకఁతూరి యురీలుమని నెత్తురు బైటవచ్చి, స్త్రీని చంపివేసును. ఈ కార్యమును స్త్రీయొక్క అనుకూలముకొలకు తక్షణమే చేయవలసినదిగా ఉండునపుడు, గర్భాశయముయొక్కనోరు విశాలముకాక ఉండినప్పటికిన్ని, చేతిని ఆటంకములేక ప్రవేశింపించతగిన యంతవిశాలము చేయతగినదిగా, దైవాధీనమువలన ఉండును. ఐదు, ఎనిమిదవమాసములకు నడుమ రక్తప్రవాహము కలిగెనేని, ఆరంభమునందు అది మిక్కిలి భయంకరముగా కలుగదు; దానివలన గర్భాశయముయొక్కనోరు విశాలముకాకయైనను, లేక దాని విశాలము చేయకూడనదిగనైనను ఉండునపుడు, అపాయములేక కొన్నిఘంటలసేపు తామసముచేయవచ్చును; అట్లు తామసముచేసినను, శిశువును త్రిప్పటకు ముందు, రక్తప్రవాహమువలన, ఆస్త్రీ క్షీణమును పొందకయుండునట్లు చేయవలయును; ఇది ముఖ్యకార్యము.

623. యోనిపరిక్షవలన గర్భాశయముయొక్క ముఖమంతయును మూచిచే మూయఁబడి, దానియందు మిగుల సన్నమైనచోటుకనబడక, అంతయును ఒకేరీతిగా ఉండెనేని, వ్రేళ్లను మూయిండుదూర్చి, ఆ రంధ్రముద్వారా, శిశువుయొక్క పాదములను క్రిందికికొనివచ్చి, అనుకూలము కలిగినతోడనే, శిశువును వెలిచేయుటమంచిదని చెప్పఁబడియున్నది. అయితే అన్నిటికిని గర్భాశయముయొక్కనోటిని కొంతమట్టుకుమాత్రము మూచి మూసుకొనియుండునపుడంతయును, ఇట్లు చేయుట యుక్తమని కనుపడుచున్నది; అపుడు మూచియొక్క అంచుమార్గముగా, హస్తమును సులభముగా జవ్వలవరకు కొనిపోవచ్చును.

624. గర్భాశయములోపల చేతిని ఏవిధముగా ప్రయోగించినప్పటికిన్ని, ముందుచెప్పియుండెడు విధులను అనుసరించి, శిశువును త్రిప్పవలయును.

625. But uterine hemorrhage may occur *after*, as well as before and during, the expulsion of the child ; and flooding at this time often endangers the safety of the woman.

626. The hemorrhage referred to is not the loss of blood which very frequently attends that contraction of the womb which expels the child, and at the same time loosens a small portion of the after-birth, nor that which merely circulated through the womb, and which, on the complete detachment of the after-birth, and the contraction of the organ, is expelled from its vessels, now so diminished in their size, but it is those successive gushes, or the more insidious but not less dangerous dropping of the vital fluid, which, if not arrested, sooner or later fatally exhausts the subject of them.

627. The *immediate consequences* of the flooding may not be alarming, and will very much depend on the velocity with which the blood escapes, and the constitutional powers of the patient ; but if the hemorrhage proceeds, in some cases in a minute or two the pulse sinks, the countenance assumes a wild and exsanguineous aspect, and the surface and extremities of the body become relaxed and bedewed with cold perspiration. The poor creature sighs repeatedly and deeply ; vomits ; becomes extremely restless, with hurried respiration ; gasps, and expires.

628. *Torpor* of the womb, or *irregular contraction* of its fibres, is almost an essential feature of uterine hemorrhage occurring after the expulsion of the child ; except in those cases which arise from the after-birth being partially detached, whilst the mass being still

625. శిశువు బైటికివచ్చుటకు ముందున్న, వచ్చినపుడున్న, ఎట్లు రక్తముకలుగునో, ఆతీరుననే, శిశువు జనించిన వెనుకయును కలుగును. అప్పుడు కలిగెడి రక్తప్రవాహమున్న, స్త్రీని ప్రమాదము లోనికితెచ్చును.

626. ఇచ్చోట చెప్పఁబడియుండెడి రక్తప్రవాహము, శిశువును వెలిచేయుటకు కలిగెడి నడుమునెప్పులవలన ఒకప్రక్క కొంచముగాతుగి, దానివలన పుట్టురక్తముకాదు; మఱియును, మావిబొత్తిగా పెల్లగిలినపిదప, గర్భాశయమునందు వ్యాపించుచుండు రక్తము, ఆ కమలము ముణుచుకొనునపుడు, దానియందుండెడి నరములున్న సన్నవియై, బైటపడెడు రక్తమున్నకాదు; ఐతే విడిచి విడిచి ఝరీలుమని బైలుదేరు రక్తమునకైనను, లేక చుక్కలుచుక్కలుగా కారెడు రక్తమునకైనను గురించుచున్నది. ఇట్లు కలిగెడి రక్తప్రవాహమును నిలువకపోయినయెడల, కొంచముముందో వెనుకనో ఆమెను మరణక్షీణమునకు కొనివచ్చును.

627. రక్తప్రవాహమువలన భయంకరమైన వివశ్తలు తక్షణమే కలుగకపోయినప్పటికిన్ని, రక్తమువచ్చెడి వేగముమీఁదనున్న, రోగస్త్రీయొక్క చైతున్యముమీఁదనున్న, అవి అనుసరించియుండును; అయినను, కొందరికి రక్తప్రవాహము నిలియకయుండెనేని, రెండొకనిమిషములలో నాడి అణుగును; ముఖము వికారమై, తెలుపుపారును; దేహమున్న, కాలుచేతులున్న వదులై చలవకప్పుకొనును; ఆ దౌర్భాగ్య స్త్రీ అడుకడుకు నట్టూపులు విడుచును; వాఱిచేసును; స్వాశము తీవ్రమై మిక్కిలి సంకటపడును; ఎగఱిపిరి విడుచుకొని చనిపోవును.

628. శిశువుపుట్టినతర్వాత కలిగెడి రక్తప్రవాహమునకు ముఖ్యకారణములు ఏవియన,—గర్భాశయముయొక్క మాంద్యము, లేక దానియొక్క మాంసయానలు అక్రమముగా ముణుచుకొనుట, ఇత్యాదులు. గర్భాశయముతో అంటుకొని లోననే యుండెడి మావి కొంచముపెల్లగిలి, గర్భాశయమును చక్కగాముణు

adherent and retained in the womb, prevents the complete contraction of the womb.

629. Torpor or a loss of contractile power exists in various degrees, and some times to such an extent that the hand, when introduced into the womb, may be carried up to the pit of the stomach (scrobiculus cordis); whilst a well contracted womb will be found like a hard tumour in the pubic region, not larger than an ordinary sized cricket-ball.

630. Constitutional debility may produce this condition of the organ. It is also a consequence of protracted labor; of over-distention of the womb as in twin cases; of the reprehensible practice of rapidly emptying the womb, without permitting it gradually to contract; of omitting to support the womb with a bandage passed round the belly; and of the exhibition of stimulants. It may also be brought on by prematurely raising a recently delivered woman from a horizontal posture, and from inversion of the womb, &c.,

631. A very superficial retrospect of the causes of uterine hemorrhage which have been enumerated will teach the vast importance,

First, of securing or restoring the contractile powers of the womb; and

Secondly, of avoiding every thing that can even increase the force or frequency of the action of the heart and arteries.

632. To secure these objects, much that is *preventive* may be done by the mere avoidance of those causes which have been specified, and many of which are under our control; and much that is *curative*, by the

చుకొనకచేసి దానిమీఁదకలిగెడి రక్తప్రవాహమును ఈతరగతి యందు చేర్చకూడదు.

629. గర్భాశయమునకు కలిగెడి మాంద్యము, లేక ముణుచు కొనెడు శక్తినాశము, పలువిధములుగ నుండును ; కొన్నిసమయ ములయందు, గర్భాశయమునందు విడిచిన హస్తము రొమ్ముపల్ల మువరకు కొనిపోవునంత వదులైయుండును. గర్భాశయము చక్కగా ముణుచుకొని యుండేనేని, అది యెందుగాత్రముగా బొడ్డుక్రింద ఘట్టిగడ్డవలె అగుపడును.

630. దేహక్షీణమువలన గర్భాశయమునకు ఈ స్థితి కలుగ వచ్చును. ఆలస్య ప్రసవముచేతనున్న, అమడబిడ్డలు ఉండునపుడు గర్భాశయము మిక్కిలివిశాలమగుటచేతనున్న, గర్భాశయము తనంతనే మెల్లఁగా ముణుచుకొనునట్లు చేయక, త్వరలో ఖాలిచే సెడి దుర్వాడుకచేతనున్న, కడుపునుచుట్టి బట్టకట్టి గర్భాశయ మును అణచక పోవుటచేతనున్న, ఉష్ణమందులను ప్రయోగించుట చేతనున్న, ఇటువంటివిపత్తు గర్భాశయమునకు కలుగుచున్నది. వెల్లి వెలికల పరుండుకొనియుండెడు అప్పుడు ప్రసవించిన బాలింత రాలను అతిశీఘ్రముగా లేపుటచేతనున్న, గర్భాశయముయొక్క లోప్రక్క వెలియగుటచేతనున్న, ఇంకను అనేక హేతువుల చేత నున్న, ఈ విపత్తు సంభవించవచ్చును.

631. ముందు వివరించియుండెడి గర్భాశయ రక్తప్రవాహ ముయొక్క కారణములను మరల పైగా విచారించినయెడల, ముఖ్యముగా దేనిని తెలియపరచుచున్నది అనఁగా,

మొదలు, గర్భాశయముయొక్క సంకోచనశక్తిని భద్రపరచుట, లేక పునః కలుగఁజేయుట ;

రెండవది, హృదయము, నాడులు, వీటియొక్క బలమునైనను, గతినైనను అధికపఱచు వాటినన్నిటిని తొలగించుటయే.

632. ఈ కార్యములు సిద్ధించుటకు, ముందుచెప్పియుండెడి కారణములను నిగ్రహించుటచేతనే రక్తము కలుగకచేయవచ్చును; వాటియందు అనేకములను మనము తొలగించవచ్చును. ప్రసవ

observance of those general directions which were given for the management of cases of accidental hemorrhage occurring during labor.

633. Although the loss of a small quantity of blood is common on the detachment and expulsion of the after-birth, and does not demand interference, yet it is of the highest moment not to defer the adoption of energetic measures until formidable consequences begin to appear; because, if hemorrhage is allowed to proceed, although it may not immediately endanger the life of the patient, the constitution may be so enfeebled as to be unable to acquire its former vigor, or the foundation may be laid for chronic and fatal disease.

634. The *primary object* in the management of those cases of flooding which result from a diminution of the contractile energy of the uterine fibres is to *re-excite the contraction of the womb*, if they shall have entirely ceased; and to quicken their activity, if they be continued feebly.

635. Whether, then, the after-birth be detached or not, the practice ought to be the same, for surely nothing can be more culpable than the dangerous custom of some men, who recommend "that the hand must be immediately introduced within the womb to grasp the after-birth, and instantly extract it." The consequence of such irrational practice is an augmentation of peril; for the very obvious reason that the open mouths of a great number of vessels are exposed.

636. In some rare instances the after-birth is thrown off, and lies loose in the womb, preventing the complete contraction of the organ. Whenever that is the case, there can be no hesitation about the pro-

కాలమందు కలిగెడి ఆకస్మిక రక్తప్రవాహమును నిలుపుటకు చెప్పియుండు సాధారణ విధులను అనుసరించుటచేత, ఈ రోగమును స్వస్థపరచవచ్చును.

633. మావిపెల్లగిలి బైటవచ్చునపుడు కొంచము రక్తము కలుగుట వాడుక ; దానికి చికిత్స ఏమియును ఆవశ్యకము లేకయుండినను, భయంకరమైన విపత్తులు కలుగువరకు, తగిన చికిత్సచేయకయుండుట గొప్పతప్ప. ఎందువలన అనఁగా, రక్తముకారునట్లు విడిచినయెడల, స్త్రీకి తక్షణము ప్రాణాపాయము ఏమియునుకలుగక యుండినప్పటికిన్ని, శరీరస్థితి మిక్కిలి క్షీణదశనుపొంది, పూర్వస్థితికివచ్చుట దుర్లభమగును; లేనియెడల, దీర్ఘరోగమున్ను, మరణకరమైనరోగమున్ను కలుగుటకు చోటిచ్చును.

634. గర్భాశయ మాంసయానలయొక్క సంకోచనశక్తి తగ్గికలిగెడి రక్తప్రవాహమునందు, మొదట చేయవలసినది ఏమియన, — గర్భాశయముయొక్క సంకోచనము బొత్తిగానిచిపోయినయెడల, దానిని మరల కలుగఁజేయవలయును ; లేక కొంచము బలహీనముగా ఉండెనేని, దానిని అధికపఱచవలయును.

635. మావి ప్రత్యేకమైయుండినను సరి, లేకపోయినను సరి, పైన చెప్పినప్రకారమే చికిత్స చేయవలయును ; ఎందుచేయన, “చేతిని తక్షణమే గర్భాశయమునందు విడిచి మావినివట్టుకొని, తోడనే తీయవలయును” అని కొందరు చెప్పియు దుర్వాడుక కన్నను తప్పైనది ఏదియును ఉండనేరదు. ఈ దుర్వాడుకప్రకారము చేసినయెడల, ఆపాయము అధికమగును, ఎందువలననిన, అనేకనరములు తునిగి, వాటియొక్కనోళ్లు తెరుచుకొని యుండుటవలన, రక్తప్రవాహము కలుగునని మనకు తెలిసేయున్నది.

636. ఒకానొకప్పుడు మావిపెల్లగిలి, గర్భాశయమునందు పట్టులేకయుండి, గర్భాపాత్రమును చక్కగా ముణుచుకొనునట్లు చేయదు. ఇట్లుండునపుడు, ఆ మావిని భద్రముగా వెలిపఱచు

priety of carefully withdrawing it, but not unless the womb has firmly contracted on it.

637. *Internal irritation of the womb with the hand, and external pressure and friction, together with the application of cold, and the exhibition of the ergot of rye,* are the principle means on which our dependence must be placed to re-excite the action of the womb, and without which a woman is not secure.

638. Whenever the womb is to be found uncontracted, the hand is to be gently passed into it; and when introduced, to be freely but tenderly moved about within its cavity. Whilst this is being done, an assistant may employ friction to the belly, round which a broad bandage should have been previously applied, that it may be gradually tightened without disturbing the patient; or, whilst the left hand of the accoucheur is in the womb, the right may grasp the womb externally; a measure which is often eminently conducive to the attainment of the object so much to be desired.

639. If these means be employed (and *especially such a degree of pressure by a pad and bandage as will cause the walls of the womb to press against each other*), almost every case of hemorrhage may be restrained.

640. In less dangerous cases of hemorrhage, *the application of cold* to the pubes, perinæum, belly, and loins will frequently arrest its progress. This remedy may be applied by cloths wrung out of cold vinegar, or salt and water; or by the more impressive method of dashing the parts with cold water; or by the still

టకు సందేహము ఏమియునులేదు. ఐతే, గర్భాశయము మా విని చక్కగా వట్టికొనిపిదప, ఈ కార్యమును చేయవలయును.

637. గర్భాశయముయొక్క సంకోచనము మరల కలుగజేయుటకు ఏమిచేయవలయుననెన, గర్భాశయములోపల చేతినివిడిచి, అల్లాడించవలయును, బైటనుంచి అదిమిత్రోమవలయును, చల్లనీళ్లను కడుపుమీఁద పోయవలయును, ఎగ్జాట్ఆఫ్సైరై అనెడి బేషధమును ప్రయోగించవలయును; గర్భాశయము చక్కగా ముణుచుకొనువరకు స్త్రీకి సుఖముకలుగనేరదు.

638. గర్భాశయము ముణుచుకొనక యుండినపుడు చేతిని మెల్లఁగా దానిలోపలవిడిచి, ధారాశముగను, మెత్తగను కదిలించవలయును. ఇట్లు చేయుచుండునపుడు మఱియొకతె, కడుపుమీఁద త్రోమవచ్చును; కడుపుచుట్టు ముందుగానే చుట్టియుండెడు వెడల్పుగుడ్డను స్త్రీని కదలించక బిగించునట్లు చేయవలయును; లేక చికిత్సకునియొక్క ఎడమచేయి గర్భాశయమునందుండునపుడు, కుడిచేతితో బైటనుంచి గర్భాశయమును పిసుకవచ్చును; ఇట్లు చేయుటవలన మనము కోరియుండెడుకార్యము సిద్ధించును.

639. ఈప్రకారము చేసినయెడల, (ముఖ్యముగా గర్భాశయముయొక్క ప్రక్కలు ఒకటితోనొకటి చేరునట్లు, కడుపుమీఁదగుడ్డను మణచియుంచి, వెడల్పుగుడ్డతో చుట్టికట్టి అదుముట) రక్తప్రవాహములు ఆన్నిటిని నిలుపవచ్చును.

640. అట్లు అపాయముకలుగించని రక్తము పారునపుడు, మర్మస్థానము, భగగుద మధ్యచోటు, కడుపు, నడుము, వీటిమీఁద శీతవదార్థమును ప్రయోగించినయెడల, రక్తముకారుట నిలచును. దీనికి చల్లని సిర్కాలోనైనను, లేక ఉష్ణకలిపిన గీటిలోనైనను బట్టలనుతడిపి, పిండి వాటిమీఁద వైచిపెట్టవచ్చును; లేక ఆస్థానముల మీఁద చల్ల నీటినికొట్టుట మహా మంచిది;

more efficacious use of pounded ice in a bladder, allowed to dissolve gradually on the belly, or a piece of ice introduced into the vagina or rectum.

641. Should there be *irregular contraction* of the muscular fibres of the womb, either constituting the *hour-glass* contraction, when the circular fibres are affected with spasm about the centre of the organ, or the *oviform* contraction, when all the circular fibres act spasmodically, whilst those which take a longitudinal course appear to be more than usually relaxed, the hemorrhage will be checked by such means as relax spasm, and induce regular and universal contractile efforts.

642. Flooding from this cause must be attacked by a full dose of opium (not less than forty drops of the tincture, or three grains of the gum), and immediately on the cessation of spasmodic action, which is manifested by the diminution of pain in the back, the hand of the accoucheur must be introduced into the womb, for the purpose of gently dilating the stricture, emptying the organ of its clots, and stimulating it to more healthy contraction.

643. *Syncope*, or fainting, is not an unfrequent consequence of flooding; and although it is beneficial, when contrasted with continued hemorrhage, yet it must ever be viewed as an evidence of danger, and as indicative of extreme loss of energy in the vascular system.

644. It may be here observed that there are *three* important agents concerned in restraining uterine hemorrhage; uterine contraction, the formation of clots, which block up the mouths of the bleeding

దీనికన్నను, మంచుగడ్డను పొడిచేసి, చంచిలో ఉంచి కడుపుమీఁద మెల్లగాకరుగునట్లు ఉంచుట, లేక యోనియందైనను, గుదము నందైనను ఒకతుండు మంచుగడ్డను ఉంచుట శ్రేష్ఠము.

641. గర్భాశయముయొక్క మాంసయీనలు అక్రమముగా ముణుచుకొనియుండునపుడు, ఈడ్పులను పోగొట్టి, గర్భాశయమంతయును క్రమముగా సంకోచమగునట్లు చేయుటవలన రక్తప్రవాహము నిలచును. గర్భాశయ మధ్యభాగమునందుండెడు గుండ్రని మాంసయీనలకు ఈడ్పులుకలిగెనేని, గర్భాశయము ఇసుక ఘడియారము యొక్క ఆకృతిగా నుండును ; గుండ్రని యీనలు అన్నిటికిని ఈడ్పులు కలిగియుండునపుడు, అండాకారముగా నుండును ; ఇట్టి సమయములయందు నిడివిగాపారెడి మాంసయీనలు వదిలియుండుట వాడుక.

642. ఈ హేతువలన కలిగెడి రక్తప్రవాహమును, నల్లమందును అధికముగా ఇచ్చి నిలుపవలయును ; (ద్రావకమునందు నలు వదిచుక్కలకు తక్కువకాకయును, మందునందు మూడు ఉడ్డులకు తక్కువకాకయును ఉండవలయును.) ఈడ్పులు నిలచినతోడనే (నడుమునొప్పులు తగ్గుటవలన తెలియవచ్చెడిని) ప్రసవవైద్యుడు తనచేతిని గర్భాశయములోపల విడిచి, పట్టును మెల్లగావదిలించవలయును ; లోననుండెడు నెత్తురు గడ్డలను తీసివేయవలయును ; చక్కగా సంకోచనము అగునట్లు చేయవలయును.

643. రక్తప్రవాహమువలన మూఁళకలుగుట సహజము ; విడియక కలిగెడి రక్తప్రవాహమునందు పుట్టు మూఁళకన్నను, దీనియందు కలిగెడి మూఁళ అనుకూలముగా ఉండినప్పటికిన్ని, నెత్తురు నరములయొక్క శక్తి మిగుల తగ్గియున్నదని ఇది తెలియపఱచుటవలన, ఇది ఎప్పటికిన్ని అపాయకరమని ఎంచవలయును.

644. గర్భాశయముయొక్క రక్తప్రవాహమును నిలుపుటయందు, మూడు ముఖ్యక్రియలు కలవు ; అవి యేవియన,— గర్భాశయముయొక్క సంకోచనము,—రక్తముపేరి నరములయొక్క నోళ్లను అణచుకొనుట,—నరములు తమంతనే ముణుచు

vessels, and the contraction of the vessels themselves ; for, although muscular irritability or volition may have ceased, the *contractility* of the arteries continues. It is, therefore, of great importance not to interfere with either of these powers ; and as *syncope* never exists with that diminished action on the heart and arteries, which cannot send the blood to the brain or extremities with sufficient power to prevent a collapse of them, it becomes highly momentous to regard moderate fainting as a salutary symptom, because, during its continuance, the mouths of the vessels may, and often do, become so sealed by contraction and the formation of clots that hemorrhage ceases.

645. Syncope, then, being useful in checking the force of the circulation, and, as a consequence, in putting a stop to flooding, it ought never to be rashly interfered with (as it too frequently is), by the exhibition of large and repeated doses of brandy and other powerful stimulants. Still women must not be permitted to die from exhaustion, if it can be prevented ; and therefore, when extreme prostration of the vital powers exists with syncope, small and repeated doses of such stimulants as brandy or ammonia must be given. Under such circumstances sprinkling cold water on the face and chest will sometimes rouse the almost ex-animate woman. Ammonia may also be applied to the region of the heart, whilst the flow of blood is invited to the extremities by the application of warmth.

646. It must be admitted, that the administration of stimulants and cordials to a woman exhausted by uterine hemorrhage, is one of the nicest points in

కొనుట; దీనియందు గర్భాశయముయొక్క కండల ఆటనిలచి యుండినప్పటికిన్ని, దానియందుండెడు నాడులయొక్క ముణుచు కొనుగుణము ఉంటున్నది; కాన, ఈ రెంటియొక్క జోలికి పోకూడదు. హృదయము, నాడులు, వీనియొక్కపని తక్కువకాక మూర్ఛకలుగదు; మెదడు, కాలుచేతులు వీటికిన్ని సరిగా నెత్తురు ఎక్కదు; దానివలన అల్పముగాకలిగెడి మూర్ఛను మంచిగురుతని ఎంచవలసినది అగుచున్నది; ఎందువలననిన, మూర్ఛలో రక్తనరములయొక్క నోళ్లు ముణుచుకొనుట వలననున్న, పేరిన రక్తమువలననున్న మూయబడి, రక్తముకారుట నిలచిపోవును.

645. ఇట్లుండగా, మూర్ఛ రక్తవ్యాపనముయొక్క బలమును తక్కువపఱచి, రక్తప్రవాహమును నిలుపుటవలన, బ్రాంది మొదలగు ఉష్ణకారులను అడుకడుకు అధికముగా ఇచ్చి, మోటుతనముగా దానిజోలికి పోకూడదు. ఇట్లుండినను క్షీణముచే స్త్రీ వృత్తినొందునట్లు విడియకూడదు; కాన, మూర్ఛతో ప్రాణాధారబలముకుంగి ఉండినయెడల, బ్రాంది, అమ్మోనియా, అనెడు ఉష్ణకారి ఔషధములను కొంచముగా అడుకడుకు ప్రయోగించవలయును. మూర్ఛకలిగియుండునపుడు ముఖముమీఁదనున్న, రొమ్ముమీఁదనున్న, చల్లనీళ్లను చిలకరించుటవలన, కుత్తికయందు ప్రాణము నిలచియుండెడు స్త్రీకిన్ని, కొన్ని సమయములయందు తెలివినికలుగజేసును. హృదయస్థానముమీఁద అమ్మోనియా అనెడు ఔషధమునుకూడా చరమవచ్చును. కాలుచేతులకు ఉష్ణమును ఇచ్చి, రక్తము క్రమముగా పారునట్లు చేయవలయును.

646. గర్భాశయ రక్తప్రవాహమువలన, స్త్రీ బడలియుండునపుడు, ఉష్ణగుణము, కారగుణము కలిగినమందులను ప్రయోగించ తగినవో కావో అనుట, ప్రసవవైద్యమునందు శ్రేష్ఠమైన ఒక

obstetric practice, and it may be laid down, as a general rule, that they are admissible in but few instances, and ought only to be exhibited to such an extent as may be necessary to restore and sustain the circulation.

647. It is not unusual for a woman to be apparently doing very well for some little time after delivery; and yet, although the womb shall have contracted in a great measure, blood may be poured out into its cavity, so as to re-distend it, and in consequence of the clots blocking up the mouth of the womb, no hemorrhage shall appear by the vagina. A woman under such circumstances will complain of being faint, and of ringing in the ears; her countenance will become pallid; nausea, vomiting, and extreme restlessness sometimes follow; the pulse sinks; and if she be not speedily relieved, she expires after one or two gasps, or a slight convulsive paroxysm.

648. Such symptoms naturally lead to an external and internal examination, which detects a re-distended womb, filled with coagulated and fluid blood.

649. Under these circumstances no time must be lost, or vacillating and inefficient treatment may soon place the patient beyond the reach of remedies. One hand should be immediately introduced within the womb, to empty it of clots, and to stimulate it to contract, whilst pressure is made on the belly, and the womb grasped with the other. Besides this, such other means as have been already recommended to restrain the flow of the blood should be promptly and

సందియముగానున్నది. అవి కొన్నిసమయములయందు మాత్రము ప్రయోగింపఁగినవనియును, రక్తవ్యాపనమును మరల కలుగఁజేసి, దానిని అట్లనే నిలుపుటకు కావలసిన యంతప్రమాణము మాత్రము ఇవ్వవలయునని నిబంధనను ఏర్పఱవవచ్చును.

647. ప్రసవమైన వెనుక, కొంతసేపు సౌఖ్యముగా ఉండునట్లు కనుపడుట సహజము. గర్భాశయము చక్కగా ముణుచుకొని యుండినప్పటికిన్ని, రక్తము దానియందుకారి మరలయును ఉబ్బుకొనును; పేరినరక్తము గర్భాశయముయొక్క ముఖమును అణచుకొనుటవలన, యోనిద్వారా రక్తముబైటరాదు. ఇట్లు కలిగినపుడు, (స్త్రీ) తనకు మూఁఁజవచ్చునట్లును, చెవులయందు ఘీంకారధ్వని విసఁబడుతున్నదనియును పలుకును; ఆమెయొక్క ముఖము తెలుపుపారును; డోకున్న, వసునమున్న, అధిక ఆయాసమున్న, కొన్ని సమయములయందు కలుగును; నాడి క్షీణమగును; ఆమెయొక్క సంకటమును శీఘ్రముగా తొలగింపక పోయినయెడల, రెండొకతూరి ఎగశ్వాసము విడిచియైనను, లేక అల్పముగా ఈ డ్వుకలిగియైనను, (స్త్రీ) మృతిపొందును.

648. ఇట్టిలక్షణములు కలిగెనేని, కడుపును చరిమిచూచి, యోనియందు వ్రేలువిడిచి, పరిక్షచేయవలసినది అవశ్యమగుచున్నది; ఆ పరిక్షలవలన గర్భాశయమునందు పేరియును, పెరకయును ఉండెడు రక్తముచేరి, అది మరలయును పెద్దదైయుండుట తెలియవచ్చెడిది.

649. ఇట్లు కలిగియుండునపుడు కాలతామసము చేయకూడదు; లేక, స్థిరములేని నిష్ప్రయోజన చికిత్సచేసినయెడల, (స్త్రీ) స్వస్థపఱచకూడని స్థితియందు అతిశీఘ్రముగా కొనివచ్చును. ఒకచేతిని గర్భాశయములోపల విడిచి, దానియందుండెడు రక్తగడ్డలను వెలిపరచి, అది ముణుచుకొనునట్లు చేయుచుండఁగా, మఱియొకచేతిచే కడుపును అదిమి, గర్భాశయమును పిసుకవలయును. రక్తమును నిలుపుటకు ముందుచెప్పియుండెడువాటినిన్ని దీనితో

perseveringly adopted ; and, as a last resource, *transfusion* may be employed.

650. When the womb does not readily and completely contract, a small portion of blood is poured out, which coagulates, and keeps up hemorrhage until it is removed from the organ by manual interference, or uterine contractions. Its expulsion will be accelerated by friction on the womb externally.

651. Now and then, uterine hemorrhage is the consequence of partial or complete inversion of the womb. This is in most cases referrible to mismanagement ; and if it be produced by the forcible extraction of the placenta, it ought to be known to the accoucheur, if he attends to the directions given for the removal of the after-birth from the vagina ; and, when discovered, should be immediately reduced.

652. The *consequences* of uterine hemorrhage are sometimes highly distressing, and not unfrequently indicate considerable peril. Whenever intense pain in the head, extreme exhaustion, urgent thirst, and great restlessness supervene, the patient's recovery is doubtful, and her circumstances demand the most judicious management.

653. These symptoms require for their removal small quantities of the most nutritious and easily digestible food, with the exhibition of camphor and opium, and other cordial and sedative articles of the *materia medica*, with mild aperients ; and it occasionally occurs that the local determination and congestion are so considerable, that notwithstanding the enfeebling cause primarily producing them, the comfort and safety of a woman will absolutely require

జాగ్రతగానున్ను, పట్టుగానున్ను చేయవలయును; అంత్యమందు అన్య శరీర రక్త ప్రవేశమును చేయించవచ్చును.

650. గర్భాశయ మంతయును శీఘ్రముగా సంకోచనము కాక ఉండునపుడు, దానియందు కొంచము రక్తముకారి, పేరిపోవును; దానిని చేతితో వెలిపరచువరకైనను, లేక గర్భాశయము యొక్క సంకోచనమువలన అది వెలియగువరకైనను, రక్తము కారుతూ ఉండును. గర్భాశయమునకు తగులునట్లు అడుగుకడుపును త్రోముటవలన శీఘ్రముగా బైటికివచ్చును.

651. గర్భాశయము కొంచముగనైనను, లేక అంతయునైనను ఒకానొకప్పుడు త్రిష్వకొని, రక్తప్రవాహము కలుగును. అనేకులకు ఈ విషయము అక్రమ చికిత్సవలన కలుగుచున్నది. మావిని బలవత్కారముగా ఈప్పుటవలన ఇట్లు సంభవించెనేని, తక్షణమే దానిని లోపల త్రోసివేయవలయును. యోనియందు ఉండెడు మావిని బైటికితీయుటకు చెప్పియుండెడువిధులు ప్రసవవైద్యునికి తెలిసియుండవలయును.

652. గర్భాశయ రక్తప్రవాహమువలన కలిగెడి చెరుపులు, కొన్ని సమయములయందు అధికభాదనిచ్చి, అపాయమును తెలియపరచుట వాడుక. అధికతలనెప్పి, అధిక అలచట, శమింపఁ గూడని దాహము, అధిక సంకటము ఇత్యాదులు కలిగెనేని, స్త్రీ స్వస్థమగుట సందేహమగును; ఆమెకు మిగుల జాగ్రతతో చికిత్స చేయవలసినది అవశ్యమగుచున్నది.

653. ఈ లక్షణములను పోఁగొట్టుటకు సులభముగా జీర్ణముగు పోషణ భోజనమును కొంచముగా ఇచ్చి, కర్పూరముతో నల్లమందునుచేర్చి ఇవ్వవలయును. మఱియును కారముగానున్ను శమనకరముగానున్ను ఉండెడి పదార్థములనుఇచ్చి వానితో లఘువిరేచన మందులను ఇవ్వవలయును. కొందరికి రక్తము ఒకచోటచేరి కట్టుకొనియుండును; బలహీనమునందు ఇట్లు కలిగినప్పటికిన్ని, స్త్రీయొక్క సౌఖ్యముకొరకును రక్షణకొరకును

local bleeding by leeches, or by the application of cupping-glasses.

654. The exhibition of very large doses of *opium*, to restrain uterine hemorrhage, has been recommended by several deservedly eminent accoucheurs.

655. Both reason and experience appear to concur in condemning this practice ; for whilst it is admitted, that under some circumstances opium is highly beneficial, its indiscriminate employment is undoubtedly fraught with mischief.

656. The result of calm and dispassionate investigation on this subject is, that opium in large doses, in cases of uterine hemorrhage, generally does harm, by paralysing the contractile energies of the uterine and arterial fibres ; and that this valuable medicine is useful, and only useful, under the existence of some such circumstances as the following :—

657. It is decidedly beneficial, when hemorrhage has gone on until the vital powers have become reduced extremely low ; and when, with other symptoms of exhaustion, the stomach manifests great irritability.

658. It is a no less valuable agent, when hemorrhage is the consequence of irregular contraction of the uterine fibres, whether circular or longitudinal.

659. In either of these cases, it is a very efficacious article ; but it appears most dangerous to attempt to maintain its utility, or to rely on its efficacy, in cases of active and alarming uterine hemorrhage.

660. When exhibited under the before-mentioned circumstances, to secure its full effect, it is necessary

జలగలనైనను, ముంతలునైనను కరిపించి, ఆస్థానమునందుండెడు రక్తమును తీయవలసినది అవశ్యమగుచున్నది.

654. గర్భాశయ రక్తప్రవాహమును గలుపుటకు నల్లమందును అధికముగా ప్రయోగించుట మంచిది యని ప్రసిద్ధికెక్కిన అనేక ప్రసవవైద్యులచే చెప్పబడియున్నది.

655. జ్ఞానానుభవములు రెండున్ను, ఈ వాడుక తప్పని తెలియపఱచుచున్నవి; ఎల్లనఁగా, కొన్నిసమయములయందు నల్లమందు మిక్కిలి ఉపయోగకరముగా ఉన్నదని ఒప్పుకొనినప్పటికిన్ని, సగుటున అన్నిటికిన్ని ఉపయోగపఱచుటవలన సందేహము లేక చెరుపుకలుగును.

656. ఈ కార్యమునుగురించి నెచ్చుతితో ఆతురపడక ఆలోచించి చూచినయెడల, గర్భాశయ రక్తప్రవాహమునందు, నల్లమందును అధికముగా ఇచ్చినయెడల, గర్భాశయముయొక్క మాంససంఘాతమును, దానియొక్క నాడులకును ఉండెడి సంకోచన శక్తిస్తంభమై దుర్గుణముకలుగునని తెలియవచ్చెడిని. అయితే క్రిందఁజెప్పబోవు సమయములయందుమాత్రమే ఈ మంచి ఔషధము ఉపయోగకరముగా ఉండును:—

657. రక్తప్రవాహమువలన ప్రాణాధార బలములు మిక్కిలి తగ్గియుండునపుడున్న, క్షీణలక్షణములతో వాఁతి కలిగియుండునపుడున్న, ఈ ఔషధము మంచిగుణమును ఇచ్చును.

658. గర్భాశయముయొక్క గుండ్ర మాంససంఘాతలైనను, నిడివి మాంససంఘాతలైనను అక్రమముగా మణుచుకొనటవలన కలిగెడి రక్తప్రవాహమునకు ఇచ్చుటకు ఇదిమంచి ఔషధము.

659. వీటిలో దేనికైనను ఇచ్చుటకు ఇది మంచి ఔషధము; అయితే అపరిమితముగా కలిగి, భయంకరమును కలుగఁజేయు గర్భాశయ రక్తప్రవాహమునందు ఈ మందుయొక్క గుణమును నమ్మకూడదు.

660. ముందుచెప్పియుండెడు వాటికి దీనిని ఇవ్వను ఉండునపుడు, దీనియొక్క చక్కనిగుణమును పొందుటకు నాలుగు ఐదు

to give it in doses of four or five grains, repeating it every second or third hour whilst necessary, with a diminution of one grain from each successive dose.

Sixth Order

OF LABORS, OR THOSE ATTENDED WITH LACERATION OF THE WOMB OR VAGINA.

661. No occurrence is more sudden, unaccountable, and disastrous, than *this* melancholy catastrophe.

662. After an indefinite time from the commencement of uterine contractions, whilst every circumstance connected with parturition appears to be favorable, a woman may be seized by a most acute abdominal, rather than uterine, pain, very sudden in its accession, and spasmodic in its character, accompanied by too unequivocal sensations of something bursting within the belly. This feeling is immediately followed by a cessation of pain; indescribable prostration of the vital powers; hurried and laborious respiration; feeble, rapid, or intermitting pulse; and vomiting. Sometimes the patient gives one or two deep sighs, becomes extremely restless, gasps, and expires. At other times, she gets gradually more feeble, till she dies from internal hemorrhage, after a few hours. Now and then she lives, until destroyed by the slower process of inflammation; still more rarely, notwithstanding the laceration shall have been so extensive as to permit the child to escape into the cavity of the belly, some well authenticated instances are recorded, in which it

ఉద్బలయెత్తు ఇవ్వవలసినదిగా ఉండున్నది; మఱలయును దీని ఇవ్వవలసిన అవశ్యము కలిగెనేని, రెండు మూడు ఘంటలకాలము విడిచి విడిచి, పూటపూటకు ఒక ఉద్బలయెత్తు తగ్గించి ఇవ్వవలయును.

ఆటవ వరుస.

ప్రసవమగునపుడు గర్భాశయమైనను, యోనియైనను చినిగిపోవుటను గురించినది.

661. అకస్మాత్తుగను, హేతువ చెప్పకూడనిదిగను, వ్యసనకరమైనదిగను ఉండెడు ఈ విపత్తుకన్నను హెచ్చైనది ఏదియును లేదు.

662. ప్రసవవేధనకలిగి కొంతసేపైనవెనుక, ప్రసవముతోచేరినవి యన్నియును అనుకూలముగా ఉండునట్లు అగుపడుచుండునపుడు, (స్త్రీకి గర్భాశయ నెప్పికన్నను కష్టమైన కడుపునెప్పి అకస్మాత్తుగా కలుగును: ఈ నెప్పి ఆకస్మికముగాకలిగి, చేతితో నులుపునట్లు ఉండును: ఈ నెప్పితోకూడనే కడుపులోపల ఏదో చినిగినట్లు స్పష్టముగా తోచును. ఇట్లు తోచినతక్షణమే, నెప్పినిలచును; ప్రాణాధార బలములన్నియును చెప్పనలవికాని క్షీణదశకుతగ్గును: శ్వాసము తీవ్రమై కష్టమగును; నాడిబలము తగ్గి తీవ్రముగనైనను, లేక విడిచి విడిచియైనను నడుచును; వమనముకలుగును. కొన్నిసమయములయందు (స్త్రీ) రెండొకతూరి పెద్ద ఊపిరివిడిచి, మిక్కిలి సంకటమునుపొంది, ఎగవూపిరి విడుచుకొని చనిపోవును. మఱి కొన్నిసమయములయందు (స్త్రీకి) క్రమేణాబలముడిగి, కొన్ని ఘంటలవెనుక రక్తప్రవాహము లోననే కలిగి చనిపోవును. ఒకానొకవేళ ఆమె జీవింబియుండి, నిదానముగా కలిగెడి తాపనమువలన చనిపోవును. ఇంకను ఇటువంటి కొన్ని విపత్తులయందు, అపూర్వముగా చినుగుడు పెద్దదై, శిశువు కడుపులోపల దిగఁబడిపోయినట్లును, పిచ్చట దానిని శిశువువచ్చెడి సహజమైన మార్గముగా బైట తీసినట్లున్ను, తర్వాత (స్త్రీ) జీవిం

has been extracted by the natural passages, and the women lived to bear children subsequently ; and others in which the child has remained for years in the belly and has then been discharged by the rectum, or by an abscess in some other part.

663. When the symptoms just enumerated occur, they naturally lead to an *external* examination, which detects the different parts of the child through the abdominal walls, and a loss of the uniform circumscribed uterine tumour. An *internal* examination discovers hemorrhage, and the partial or entire recession of the foetus, unless it had previously entered the cavity of the pelvis, or been impacted at the superior aperture.

The Cause

664. Of this mournful occurrence is very obscure, unless the general explanation of *powerful action*, with *unusual resistance*, be admitted as satisfactory. On this principle, it is obvious that this fearful catastrophe may occur to women with distorted pelves ; or in those cases of preternatural labor in which the fluid of the amnion has escaped prematurely, and in which there has been impetuous and irregular uterine contractions on some projecting part of the child.

665. It has also resulted from unjustifiably forcible efforts to turn the foetus in the womb, or to afford instrumental relief.

చియుండి, బిడ్డలను కనినట్లును నిశ్చయమైన దృష్టాంతములు వ్రాయఁబడియున్నవి; మఱికొందరియందు సంవత్సరములలెక్కగా శిశువు పొట్టయందేయుండి గుదద్వారముగనైనను, లేక వేరొకచోట కలిగిన విధృతిమార్గముగనైనను వెలుపడినట్లు తెలియవచ్చెడిని.

663. ఇప్పుడు చెప్పినలక్షణములు కలిగెనేని, బైటిపరిక్ష చేయవలసినది అవశ్యకమగుచున్నది; అట్లు చేసినపుడు శిశువు యొక్క వేవేలుభాగములు కడుపుకండలమీఁద కనుపడును; గర్భాశయము గుండ్రముగా గడ్డవలె అగుపడును. యోని పరిక్ష వలన రక్తప్రవాహమున్ను, శిశువు పూర్తిగానైనను కొంచముగానైనను మీఁదికి ఎక్కియుండుటయున్ను కనుపడును; ఈ విపత్తు కలుగుటకుముందే శిశువు కూపకపల్లమునందు దిగియైనను, లేక కూపక పైద్వారమునందు చిక్కుకొనియైనను ఉండినయెడల శిశువు మీఁదికి ఎక్కడు.

చినుగుటకు కారణములు.

664. ప్రసవవాయువు బలమై, శిశువువచ్చెడి మార్గమునందు ఆటంకమున్ను హెచ్చై ఉండినయెడల, ఈ కార్యము కలుగునని అంగీకరించకపోయినయెడల, ఈ విపత్తు కలుగుటకు కారణము మిక్కిలిగూఢముగానున్నది. ఈ పద్ధతిప్రకారము, (స్త్రీ) యొక్క కూపకము కుకూపముగనుండెనేని, ఈ భయంకరమైన విపత్తు కలుగునని స్పష్టముగా తెలియవచ్చెడిని; లేక అక్రమప్రసవమునందు జరాయుజలము అకాలమునందే వెలియై, శిశువుయొక్క అవయవములందు ఎదియైనను ఎత్తుకొనియుండి, దానిమీఁద గర్భాశయము అక్రమముగా ముణుచుకొనుటవలన ఈ విపత్తు కలుగవచ్చును.

665. గర్భాశయమునందుండెడు శిశువును అక్రమముగా త్రిప్పటకు ప్రయత్నపడినప్పుడున్ను, ఆయుధము ప్రయోగించినప్పుడున్ను ఈ విపత్తు కలిగియున్నది.

Management.

666. Notwithstanding the recommendation of some very celebrated accoucheurs, to do nothing when the child has escaped through the laceration into the belly (but there to let it be smothered and remain, that the woman may have the chance of conflicting successfully with the constitutional disturbance which inevitably ensues, and which, if she bear up under, may leave her in a state to permit of her surviving till the child escapes by the slow and destructive process of suppuration), the practice appears most reprehensible.

667. A woman under these circumstances should never die undelivered. If the head of the child be within the reach of the short forceps, they must be applied; but if it be at the brim of the pelvis, should there be room enough, an attempt ought to be made to save the child's life, by the long forceps, or the operation of cephalotomia must be had recourse to.

668. When the child has receded altogether through the rupture into the belly, it must be traced into that cavity, and its feet or knees sought for, and cautiously brought back through the laceration.

669. In those truly melancholy cases in which the mouth and neck of the womb have not dilated, but remain rigid, and also in those cases in which the womb empties itself into the belly, and is found contracted, the accoucheur ought promptly and fearlessly to perform the operation of (*Gastrotomia*) *cutting through the belly*, by which he gives even to the woman, and certainly to the child, a better chance of escape, than when they are left to the risk of dependence on the preservative and restorative powers of nature. Still,

ఈ విపత్తు నకు చేయు చికిత్స.

666. శిశువు చినుగుడుద్వారా కడుపునందు దిగియుండునపుడు, ఏమియును చేయకూడదని మిక్కిలి ప్రసిద్ధికెక్కిన అనేకప్రసవ వైద్యులచే జెప్పబడియుండినప్పటికిన్ని, ఈ వాడుక మిక్కిలి నింద్యమైనదని తెలియవచ్చెడిది. శిశువును కడుపునందే వృతిపొందునట్లు విడిచినయెడల, ఆమెకు జ్వరము మొదలగు శరీరాసౌఖ్యము తప్పక కలుగును; దీనిని తప్పించుకొనినయెడల స్త్రీకి విధృతికలిగి, దాని మార్గముగా శిశువు బైటవచ్చువరకు ఆమె జీవించియుండును.

667. ఈ విపత్తు కలిగెనేని, శిశువును వెలిపటచక స్త్రీవృతి పొందునట్లు విడియకూడదు. శిరస్సు, పొట్టి పటకారులకు అందునట్లు ఉండెనేని, వాటిని ప్రయోగించవలయును. అట్లు లేక శిరస్సు కూపకముయొక్క అంచునందుండి, కావలసినచోటు ఉండినయెడల, గుడుపుపటకారులను ప్రయోగించి, శిశువును ప్రాణముతో వెలిచేయుటకు ప్రయత్నపడవలసినది; లేనియెడల శిరస్సును రంధ్రముచేసి, శిశువును బైటికి తీయవలసినది.

668. శిశువు అంతయును చీలికమార్గముగా కడుపులోనికి దిగియుండినయెడల, చేతిని అక్కడవిడిచి, పొదములనైనను మోకాళ్లనైనను వెదకిపట్టి, చీలికద్వారా మరలయును భద్రముగా కొనిరావలయును.

669. గర్భాశయముయొక్క మోరున్న, కంఠమున్న విశాలముకాక బిగువుగా ఉండునపుడును, గర్భాశయమునందండెడి శిశువు కడుపులోనడిగి, గర్భాశయము మునుచుకొని ఉండునపుడును, ప్రసవవైద్యుడు భయపడక శీఘ్రముగా కడుపును చీల్చి, బిడ్డను వెలిచేయవలసినది. ఇట్లు చేయుటవలన ఇల్లిబిడ్డ లిద్దరును బ్రతుకుటకు ఆస్పదము కలుగుచున్నది; ఏమియునుచేయక ఉండుటకన్నను ఇది మంచిది. ఈ కార్యమును చేయుటయందు కొందరు

on this method of proceeding there exists great diversity of sentiment : some justly eminent men think that more women would recover if left to themselves, than when the additional injury of (Gastrotomia) cutting through the belly has been inflicted.

ON THE
MANAGEMENT OF MOTHER AND CHILD
SUBSEQUENT TO DELIVERY.

670. A most important revolution has taken place in this department of midwifery within the last half century, so that the treatment of puerperal women is very generally now as natural and prudent as it was formerly unwise and detrimental.

671. Supposing, then, the child and after-birth to be expelled, the accoucheur being satisfied that the womb is well contracted, the bandage or belt which had been passed loosely round the belly previous to delivery is to be moderately tightened, and after the removal of any clots that may have escaped from the womb, soft and well-aired napkins are to be applied to the (labia pudendi) edges of the private parts, and above and below the hips, so as to be interposed between them and the wet clothes.

672. Presuming that neither hæmorrhage nor any other circumstances require a state of absolute rest for a longer time, the woman may remain for half an hour in the same situation as when delivered ; after which, her soiled linen may be removed, and the clean clothes, which had been previously passed round her chest, may be drawn down, and she very gently moved up in the bed, by one assistant at her shoulders and another at her feet. Whilst these things are done, the patient

వేవేలు అభిప్రాయములను కలిగియున్నారు; కడుపునుచీల్చి ఉపద్రవమును హెచ్చించుటకన్నను, స్త్రీలను ఊరకవిడిచిపెట్టిన యెడల, అనేకులు స్వస్థముపొందుదురని, ప్రసిద్ధిచెందిన కొన్ని వైద్యులు తలచుచున్నారు.

ప్రసవమైనవెనుక

తల్లి బిడ్డలకు చేయవలసిన ఉపచరణవిధులను గురించినది.

670. గడచిన ఏబదిసంవత్సరములలోపల, ప్రసవించిన స్త్రీకిన్ని, శిశువునకున్న చేయు ఉపచరణలయందు మిక్కిలి ముఖ్యమైన వ్యత్యాసము కలిగియున్నది; కాన, బాలింతరాండ్రకుముందు అవివేకముగా చెరుపుకలుగునట్లు చేయఁబడిన చికిత్స, తత్కాలమునందు చక్కగా వివేకముతో చేయఁబడుచున్నది.

671. శిశువును, మావియును వెలియైనతర్వాత, గర్భాశయము చక్కగా ముణుచుకొనినదని ప్రసవవైద్యునికి తృప్తికలిగిన యెడల, కాన్పునకుముందే కడుపుచుట్టి వదులుగా కట్టఁబడియుండెడు గుడ్డను కొంచము బిగించవలను; గర్భాశయమునందుండి యేదైనను పేరిననెత్తురుగడ్డలువచ్చియుండెనేని, వాటిని తొలగించి, తర్వాత ఎండిన సన్నగుడ్డను మర్మస్థానముమీదనున్న, తడితగలక యుండునట్లు, పిర్రలమీదయును క్రిందయును ఉంచవలయును.

672. రక్తప్రవాహమైనను లేక ఇతర సంకటములైనను కలిగినయెడల, స్త్రీని కదలక కొంతసేపు ఉంచవలయును; లేయెడల ప్రసవించినపుడు ఉండినరీతిగానే అరఘంటసేపు ఉంచవలయును; తర్వాత ఆమెక్రిందనుండెడు నెత్తురుబట్టలను తొలగించి, తొలుతనే రొమ్ముకు చుట్టిపెట్టియుండెడు చలవవస్త్రములను క్రిందికి ఈడ్చి, ఒకతె రెట్టలనున్న, మఱియొకతె కాళ్లనున్న పట్టుకొని, ఆమెను మెల్లగా పడకమీదికి జరిపించవలసినది. ఇట్లు చేయుచుండునపుడు ఆ స్త్రీ అటు ఇటు కదలనేకూడదు;

should be a *passive* being ; and on no account be raised from her horizontal position, as hemorrhage, syncope, the falling down of the womb, or (*inversio uteri*) inversion of the womb may be the consequence.

673. After this, she may take some simple nourishment ; the room should be kept dark, cool, well ventilated, and free from talkative friends ; and the medical man, on seeing her before leaving (it being presumed that he remains in the house until the woman is comfortably in bed) should enjoin strict quietude of body and mind, with abstinence from fermented liquors or spiced food.

674. For some time after delivery, the food of a puerperal woman should be less in its quantity, and more simple in its quality, than she was accustomed to before ; because, whilst a lying-in room is not a sick room, yet so sudden and so great is the change in the habits of the patient, perhaps from high activity to perfect quietude, that the same diet which she had previously taken, could not now be borne without inconvenience.

675. It is customary to compel a woman, after delivery, to live almost exclusively on gruel or broths ; and it is no uncommon thing for her stomach to be most inordinately distended with several pints of these articles daily. The practice seems extremely irrational, and is often highly injurious. It frequently not only enfeebles the stomach, but by keeping up constant perspiration, debilitates the whole system, and renders it very susceptible of cold ; and is one cause of an immoderate secretion of milk, which becomes a source of great distress to the patient. For some days after

(స్త్రీ)ని పడకనుంచి దేనికైనను లేపనేకూడదు; లేపినయెడల, రక్తప్రవాహము, మూఁఁ, గర్భభ్రంశము, గర్భాశయముయొక్కలోనిపాశ్వాశయము వెలియగుట, ఈ విపత్తులయందు ఎదియైనను ఒక వేళ కలుగును.

673. ఈప్రకారము జరిపించినతర్వాత, ఆమె కొంచము లఘు ఆహారమును ఎత్తుకొనవచ్చును; పురిటిల్లు చీకటిగానుండునట్లును, చక్కగా గాలి వ్యాపించునట్లును చేయవలయును; మాటలాడెడువారి నెవ్వరిన్ని అక్కడ ఉంచకూడదు; వైద్యుడు ఆమెను విడిచిపోవుటకుముందు (స్త్రీ) సౌఖ్యముగా పడకమీద ఉండువరకు తాను ఆయింటనే ఉన్నాడని ఎంచ(బడియున్నది) ఆమె పడకయందే నెమ్మదిగా కదలక ఉండవలయుననియును, సారాయలైనను, కారముచేరిన ఆహారమునైనను పుచ్చుకొనక యుండునట్లును, ఖండితముగా చెప్పవలసినది.

674. ప్రసవించినపిమ్మట కొన్నిదినములవరకు బాలింతరాలు, ముందువాడుక గా ఎత్తుకొనుచుండిన భోజనమునకన్నను గురుత్వము లేని భోజనమును తక్కువగా పుచ్చుకొనవలయును; ఎందువలన అనగా, పురిటిల్లు రోగియుండెడు స్థలముకాదు; అటు ఇటు పారాడుచుండిన స్త్రీ, కదలక కూలపడి యుండుటవలన, ఆమెయొక్క అలవాటులన్నియును లటకున వికల్పించుచున్నవి; పూర్వ ఆహారమున్ను ఇప్పుడు విరోధించును.

675. బిడ్డను కనినవెనుక జావ, లేక మాంసరసమునుమాత్రము పుచ్చుకొనుమని బాలింతరాలను బలవత్కారము చేయుటవాడుక. ఈ పదార్థములు సేరులకొలది ఆమెయొక్క కడుపునందు దినమున్నుచేరి కడుపు విస్తారముగా ఉబ్బరించుకొనుట వాడుక. ఇట్లు ఇచ్చెడివాడుక తెలివిమాలినదిగానున్ను, అనేకులకు మిక్కిలి ఉపద్రవకరముగానున్ను ఉండునట్లు కనుపడుచున్నది. దీనివలన అన్నాశయము బలహీనమగుటయేకాక, సదా చమటను కలుగజేసి, నిత్రాణిపఱచి, శైత్యమునకు ఆస్పదమిచ్చును; మఱియును పాలు అధికముగా చేపునట్లుచేసి, (స్త్రీ)కి మిక్కిలి శ్రమము

delivery, therefore, whilst these articles may constitute a part of her diet, their quantity may be less, if in the middle of the day a light pudding, containing an egg or two, be substituted. The components may be varied until the woman resumes the ordinary family diet, which, if nothing unfavorable has occurred, she may begin to do in a few days.

676. And whilst it is not intended to enter fully into this subject, still it is one of so much moment as to justify a few more remarks, which are purposely very general and familiar in their character, and bear equally on parent and child.

677. The diet of a nurse should be simple, nutritious, and such as is easily digested. It is an established fact, that, if plain and nourishing, a mother may, with impunity to a child, gratify herself in any article of food, if she at first habituate her stomach to it, and it will rarely be found that any thing will disagree with an infant which agrees with herself.

678. Unless the state of the health requires wine or beer, most nurses, who have good sense enough to try, will find the comfort of their feelings best consulted, their constitution best supported, and the improvement of their infants most rapid, when they avoid spirits, wine, or beer, and drink milk as their ordinary beverage. Some women may require a draught of good ale twice a day, but the cases are rare.

679. A nurse should live on a proportionate quantity of animal and vegetable food. No objection, but such as is traditionary and unfounded, can be advanced to her partaking moderately of any well-boiled vegetables or ripe sub-acid fruit. Her meat should not be much

నిచ్చును. కాన, కనినపిమ్మట కొన్నిదినములవరకు, వీటిని పథ్యభోజనముతోచేర్చి కొంచముగా ఇవ్వవచ్చును. మధ్యాహ్నమునందు వీటికిబదులు రెండొకగ్రుడ్డలనుచేర్చి కాల్చిన ఉక్కెటను ఇవ్వవచ్చును. ఆమె సాధారణమైన ఇంటిభోజనమును పుచ్చుకొనువరకు, వీటిని వేటువేటు విధములుగాచేసి ఇవ్వవచ్చును ; దుర్గుణము ఏమియును కలుగనిపక్షమునందు, ఆమె శీఘ్రముగానే ఇంటివంటను పుచ్చుకొనవచ్చును.

676. ఈ విషయమునుగురించి అధికము చెప్పవలసినది ఆవశ్యకము లేకయుండినప్పటికిన్ని, ఈ విషయము ముఖ్యమైనది ; ఇంకను కొన్ని విశేషసంగతులను చెప్పవచ్చును ; అవి సాధారణముగా అందరకును తెలిసియుండినను, తల్లి బిడ్డలకిద్దరకును మిక్కిలి ముఖ్యముగనున్నవి.

677. పాలిచ్చుదాదియొక్క భోజనము లఘువుగానున్ను, బలమిచ్చునదిగానున్ను, శీఘ్రము జీర్ణముకాదగినదిగానున్ను ఉండవలయును. తల్లి ఎంత లఘుపోషణ భోజనమును ఎత్తుకొనుచున్నదో, బిడ్డకు అంతక్షేమకరముగా ఉండును ; చిక్కినది తినినయెడల తల్లి బిడ్డలకిద్దరకును విరోధముకలుగును.

678. ఒయిన్ ఐనను, బీర్ ఐనను, దేహప్రకృతికి కావలసియుండినయెడల, ఇవ్వవచ్చును. బాలింతరాండ్రు సారాయి, లేక ఒయిన్, లేక బీర్ వీటినివదిలి, పాలును పుచ్చుకొనినయెడల, వారికి సౌఖ్యముకలుగును, శరీరమునకు మంచిపోషణ యిచ్చును, మఱియును వారలశిశువులు త్వరలో వృద్ధిపొందుదురు. కొన్ని స్త్రీలకు దినము రెండుమార్లు ఏల్ అనెడి సారాయను ఇవ్వవలసినదిగా ఉండును ; అయితే అటువంటినమయము కలుగుట అరుదు.

679. పాలిచ్చేదాది మాంసము, కూరకాయలు వీటిని మితముగా పుచ్చుకొనవలయును. ఆమె చక్కగా ఉడికిన మూకూరలు, పులుసుతగ్గియుండెడిపండ్లు, వీటిలో దేనినైనను మట్టుగా పుచ్చుకొనవచ్చును ; వీటిని పుచ్చుకొనకూడదనుట అస్థిరమైన వాడుకమాటలుగా ఉన్నవి. తన సౌఖ్యమునకున్ను, బిడ్డయొక్క సౌఖ్య

salted or fat, and rich pastry, for her own sake, as well as for the welfare of the child, should be avoided.

680. At least, one hearty meal of meat should be eaten daily, with a proper quantity of vegetables, and in general the diet of a nurse ought not to be greatly altered from that to which she has been previously accustomed.

681. It is a common prejudice, and a great error, to direct that a nurse should "live well," in the vulgar acceptation of the words. Nutritious diet is certainly necessary, but rich living renders the milk gross and indigestible.

682. It is of some importance that food be taken frequently, and in small quantities, as the milk is secreted in a few hours, probably in about five, after the stomach receives its nourishment. The milk is then fit for the sustenance of the child, but if secreted much longer, it becomes unfit, because the serum or thinner parts become absorbed, and those parts only, which are digested with more difficulty, remain in the breast.

683. There is an evil too generally prevalent, and most pernicious in its consequences on individuals and on society, and by no means confined to mothers in the lowest classes of the community, which cannot be too severely reprobated—it is the wretched habit of taking wines or spirits to remove the languor present during pregnancy and suckling. It is a practice fraught with double mischief, being detrimental both to mother and child. The relief afforded is temporary, and is invariably followed by a greater degree of languor, which demands a more powerful stimulus, which at length weakens, and eventually destroys, the

మునకున్న, ఉప్పు, క్రొవ్వు, ఇవి అధికములేని మాంసమునున్న, గురుత్వములేని పిండివంటలనున్న పుచ్చుకొనవలయును.

680. దినము ఒకతూరి తగుమైన మానికూరలుచేరిన మాంసభోజనమును కడుపునిండు పుచ్చుకొనవలయును; పాలిచ్చెడు గాదియొక్క భోజనమును అధికముగా మార్చకూడదు; వాడుక భోజనము పుచ్చుకొనునట్లు చేయవలయును.

681. బిడ్డకు పాలిచ్చెడుదాది “చక్కగా భోజనముచేయవలయును” అనుట, దురభిప్రాయముగానున్న, గొప్పతప్పింపుముగానున్న ఉన్నది. పోషణకరమైన భోజనము అత్యవశ్యముగా కావలసియుండినప్పటికిన్ని, గురుత్వమైన భోజనము చేయుటవలన పాలుచెడి, దానికి మందగుణము కలుగును.

682. భోజనముచేసిన కొన్నిఘంటలతర్వాత (సుమారు ఐదు ఘంటలు చెల్లినతర్వాత) పాలుచేపుటవలన, ఆహారమును అడుకడుకు కొంచముగా ఎత్తుకొనవలయును. ఆ సమయమందు పాలు, బిడ్డయొక్క పోషణకు తగినదిగా ఉండును; లేక తడవుచెల్లి చేపినయెడల, తగిన పాలుగా ఉండును; ఎందువలన అనగా, స్థనమును నుండెడి సీరం అను ద్రవమును నరములు పీల్చుకొనును; తర్వాత కష్టముతో జీర్ణమగు పదార్థములుమాత్రము దానియందు నిలచియుండును.

683. వేరకటిగా ఉండునపుడున్న, శిశువునకు పాలిచ్చెడికాలమునందున్న కలిగెడి ఆయాసము తీరుకొటకు, ఒయినునైనను, సారాయిలనైనను ఎత్తుకొనుట చెడవాడుక; ఈ దుర్వాడుక, హీనదశయందుండెడి స్త్రీలకుకలదు, దానివలన అనేక చెరుపులు కలుగుచున్నవి; దానికి బొత్తిగా ఖండించవలయును. ఈ వాడుకవలన తల్లిబిడ్డలకిద్దరకును చెరుపుకలుగును; వాడుకపానమువలన కలిగెడి సౌఖ్యము కొంతసేపేయుండును; తర్వాత అధిక ఆయాసము తప్పక కలుగును; దాని పోగొట్టుటకు, ముందటిదానికన్నను వీర్యగ్రాహికముగ నుండెడుదానిని పుచ్చుకొనబడుచున్నది; తుదకు అది అన్నాశయమును దుబలాపజిచి, తర్వాత దానియొక్క శక్తిని

tone of the stomach, deteriorates the milk, and renders it altogether unfit to supply that nutriment which is essential to the existence and welfare of the child.

684. Some young mothers greatly increase their fatigue in suckling, by the awkward manner in which they place their children at the breast. A woman should use her child to such positions in giving it suck as are most easy to herself. If in bed, the child should take the breast as it lies, and not incommode the mother by obliging her to sit up in bed; because, without any benefit to the child, the mother's fatigue is greatly augmented. When up, the mother should by all means sit upright, and raise the child to her breast. The distorted posture so commonly seen in suckling, produces excessive pain in the back and limbs, without relieving the child in any respect.

685. Fretfulness, agitation, and violent emotions of the mind, invariably do injury to an infant at the breast. The milk becomes vitiated, its secretion very often diminished, or altogether suspended, and the little sufferers have, in many well authenticated instances, fallen victims to the indulgence of these passions by the nurse or mother.

686. Unless very peculiarly urgent reasons prohibit, a mother should support her infant on the milk she herself secretes. It is the dictate of nature, of common sense, and of reason. Were it otherwise, it is not probable that so abundant a supply of suitable food would be provided to meet the wants of an infant, when it enters on a new state of existence.

పోగొట్టును: చనుపాలునుచెరిపి, శిశువుయొక్క సౌఖ్యముకొఱకు కావలసియుండెడు ముఖ్యపదార్థములు దానియందు లేకయుండునట్లుచేసి, బొత్తిగా పనికిరానట్లుచేసును.

684. పిన్నవయస్సుగల కొందరు స్త్రీలు, తమబిడ్డలను మోటు తనముగా ఉంచుకొని, రొమ్మునుకరపించి పాలిచ్చి, తమయొక్క ఆయాసమును హెచ్చించుకొనుచున్నారు. తనకుమిక్కిలి సులభమైనస్థితియందుంచి, బిడ్డకు పాలివ్వవలయును. తల్లి పరుండుకొని యుండినయెడల, బిడ్డనున్న పరుండఁబెట్టి చనుఁగివ్వవలయునే కాని, పడకమీఁద కూచుండుకొని చనుఁగిచ్చులాగున తొందరపెట్టకూడదు; ఎందువలనననగా అట్లు చేయుటవలన బిడ్డకు ఫలము ఏమియునుకలుగకనే, తల్లియొక్కకష్టము అధికమగును; తల్లి కూర్చుండుకొని యుండినయెడల, అటు ఇటువంగక, నిలువుగానుండి, బిడ్డను రొమ్ముదగ్గిరకెత్తి, పాలునుత్రాగించవలయును. వికారముగా కూర్చుండుకొని చనునిచ్చుటవలన నడుమునందును, కాలుచేతులయందును అధికనొప్పికలుగుటయేకాక, శిశువునకు ఎంతమాత్రమును సుఖముకలుగదు.

685. చిరచిరమాంట, కలవరము, మనస్సునకు కలిగెడి సంతోషచుఃఖిదలు, ఇవి స్తన్యపానముచేయునట్టి శిశువును చెరువును, వానివలన పాలున్నుచెడును, చేపుటయును తగ్గును, లేక బొత్తిగా ఎండిపోవును. ఈ మనోవికారములు దాదికైనను, తల్లికైనను కలిగియుండినదావలన, అనేక పసిబిడ్డలు మృతిపొందినవని నిశ్చయమైన దృష్టాంతములు అనేకములు ఇవ్వఁబడియున్నవి.

686. విశేషకారణములవలన తల్లి పాలిచ్చుటను నిలుపవలయునేకాని, తక్కినపుడంతయును తనకు కలిగెడి పాలవలననే తనబిడ్డను పోషించవలయును. ఇట్లు చేయవలయునని సహజముగనే బుద్ధి పుట్టుచున్నది. శిశువు క్రొత్తస్థితికివచ్చినవెనుక, దానికి కావలసియుండెడు పదార్థములను ఇచ్చుకొఱకుకదా, అంతపాలు చేపుచున్నది; లేనియెడల అట్లు హెచ్చుగా చేపుటకు నిమిత్తము ఏదియునులేదు.

687. It is difficult to estimate the mischief resulting from infants being deprived of their natural nourishment; for, however near the resemblance may be between food artificially prepared and breast milk, still reason and observation demonstrate the superiority of the latter to the former.

688. No children exhibit such unequivocal signs of health, or bear up so well under disease, as those that live exclusively on the breast. Whenever instinct and nature are permitted to teach, such is the course which they point out; and happy would it be for mankind, if parents would so far return to a state of nature as to regulate their own diet, and that of their children, by her simple and salutary dictates.

689. In many parts of the world where children attain to the greatest beauty and vigour, they are not permitted to have any other nourishment but the mother's milk, till they have attained the age of twelve months; and some of the finest and most robust children to be seen in this country are those that are reared in a similar manner.

690. And, as a further inducement, it should be remembered that medical men concur in their opinion, that very rarely does a constitution suffer from secreting milk; whilst the health of many women is most materially improved by the performance of the duties of a nurse. Delicate females are generally strengthened by nursing, and many of the complaints incident to women are removed by it. If we except the period of pregnancy, fewer women die whilst nursing than at any other period of life; and it is a very common observation, that their spirits are more lively and

687. దేవునిచే నిర్మింపబడియుండెడు పాలును, శిశువునకు ఇవ్వకపోవుటవలన కలిగెడుచెరువును నిశ్చయించుటకష్టము; ఎందువలనఅనగా, బిడ్డలకు ఇచ్చుటకు చేయు గంజి, చనుపాలతో సరిపోలియుండినప్పటికిన్ని, చనుపాలే గంజికన్నను శ్రేష్టమని ఓవేకము వలననున్ను, విచారణవలననున్ను తెలియవచ్చెడిని.

688. స్తన్యముచే పోషింపబడుచున్న బిడ్డలవలె, చేతి ఆహారమువలన పెరిగెడిబిడ్డలు సౌఖ్యస్థితియందుండవు; వ్యాధులనున్ను సహించవు. ప్రృథియును సహజగుణమును, ఈమార్గమును చూపుచున్నవి. దేవునివలన ఇవ్వబడిన జ్ఞానముచే తల్లులు, తమభోజనమునున్ను, తమ కూనలయొక్క భోజనమునున్ను క్రమపటచుకొనెడిస్థితికి వచ్చిరేని, లోకులకు సుఖముకలుగును.

689. అనేకదేశములయందు శిశువులకు పండ్రెండుమాసముల ప్రాయమగువరకు, తల్లియొక్క పాలనువినహా మఱిదేనిన్ని ఇచ్చుట లేదు; కాననాబిడ్డలు అధికసౌందర్యమునున్ను, దార్ఢ్యమునున్ను కలిగియున్నారు; ఇంగ్లాండుదేశమునందు అగుపడెడి చక్కని పుష్టికలిగిన బిడ్డలు ఈ ప్రకారమే పోషింపబడుచున్నవి.

690. మఱియును దీనియందు ప్రోకలుగుటకు ఇంకనుచెప్పుట ఏమియన, పాలు చేపుటవలన దేహరోగ్యముచెడదని వైద్యులు ఏకరీతిగా ఒప్పుకొనుటను జ్ఞాపకముంచవలయును. పోచ్చుదాదియొక్కపనిని పూనుకొనుటవలన, అనేకస్త్రీలయొక్క శరీరస్థితి సౌఖ్యముపొందుచున్నది. మెలకువ ప్రకృతికలిగిన స్త్రీలు, పాలిచ్చుటవలన దార్ఢ్యమును పొందుచున్నారు; మఱియును స్త్రీలకు కలిగెడి అనేకరోగములున్ను తొలగిపోవుచున్నవి. వేరటిగా ఉండెడు కాలమునుచేర్చక చూచినయెడల, పాలిచ్చెడుతల్లుల మరణముతక్కువ. మఱియును ఇతరకాలములయందు ఉండుటకన్నను,

uniform, their tempers milder and more even, and general feelings more healthy and pleasant, than under any other circumstances.

691. A very serious evil resulting from a woman neglecting this imperious duty, is the probability of her becoming more frequently pregnant than the constitution of most females can sustain without permanent injury. A woman who suckles her children has generally an interval of a year and a half, or two years, between each confinement; but she who, without an adequate cause for the omission, does not nurse, must expect to bear a child every twelve months, and must reconcile her mind to a shattered constitution and early old age.

692. But few mothers, comparatively, are to be found, who, if willing, would not be able to support their infants, at least, for a few months; and parental affection and occasional self-denial would be abundantly recompensed by blooming and vigorous children.

693. Presuming that the laudable determination is formed to indulge the child with that nutriment which is designed for its support, it becomes necessary to state, that unless very strong objections should exist, *twelve hours* should never elapse before the infant has been put to the breasts. Instinct directs it what to do, and the advantages of allowing it to suck soon after birth, are many and important, both to the mother and child.

694. By this commendable practice, the parent is generally preserved from fever, from inflamed and broken breasts, and from the distressing and alarming consequences resulting from these complaints.

పాలిచ్చుచుండునపుడు వారియొక్క నన్ను సంతోషముగాను
ను, గుణము శాంతముగానును, దేహస్థిః ఆరోగ్యముగానును
ఉండును.

691. పాలిచ్చెడు ముఖ్యకార్యమును ఉపేక్షి చటవ న, స్త్రీ
లు త్వరలో వేరీటియగుదురు. తల్లి తనబిడ్డకు పాలిచ్చినయె
డల, ఆమె కనినతర్వాత ఒకటిన్నర లేక రెడుస వన్సరములకు
వెనుక గర్భిణియగును. తగిన హేతువ లేక తనబిడ్డకు పాలివ్వని
స్త్రీకి, పండ్రెండు నెలలకు ఒక తూరి ఒక బిడ్డకలుగును; వాటియును,
దానివలన శరీరము దుర్బలమై, వృద్ధాప్యదశ శీఘ్రముగావచ్చును.

692. తనబిడ్డలకు పాలివ్వవలయునని కొందరకు వానన్ను
కలిగినప్పటికిన్ని, కొన్నిమాసములవరకు అట్లు జరిపి చుటకు శక్తి
లేనివారుగా ఉందురు. పుత్రవాత్సల్యముతోనును, వైర్యాము
తోనును పాలిచ్చినయెడల, బిడ్డలు సౌందర్యబలములు కలవార
గుదురు.

693. శిశువుకొఱకు దేవునివలన కలిగినపాలును, దానికే ఇవ్వ
వలయునని తీర్మానించుకొనుటకు అభ్యంతరము ఏమియునులేనయె
డల, ప్రసవించిన వెనుక పండ్రెండు ఘంటలలోననే, చిన్నకడిపించ
వలయునని చెప్పట అవశ్యమగుచున్నది. శిశువుయొక్క స్వా
భావికజ్ఞానమే పాలుత్రాగునట్లు చేయుచున్నది; బిడ్డ జని చినతో
డనే స్త్రీనయిచ్చినయెడల, తల్లికిన్ని బిడ్డకున్న అనేకవిధ్యుభల
ములు కలుగును.

694. ఈ మంచివాడుకవలన తల్లికి జ్వరము కలుగదు; స్తన
ములకు వాపుకలుగదు; వాటిమీకుగలుచ్చివు; వాటియును వీటివ
లన కలిగెడి భయంకరమైన ఉపద్రవములు ఏమియును అనుసరిం
చవు.

695. If the breasts should not have secreted milk previous to delivery, the act of suckling will encourage and expedite the secretion. Thus the mother will be saved from much of the pain connected with distended breasts. Besides which, if the infant be not put to the nipple till the breasts become full and tense, the nipple itself will sometimes almost disappear, on account of its being stretched; and without much, and often ineffectual labour on the part of the child, it cannot be laid hold of, and even then the pain endured by the mother is exquisitely severe, and not unfrequently the cause of sore nipples.

696. It must be admitted that some mothers cannot suckle their infants; still it should be attempted, unless it is altogether impossible; for, though a woman may not be able to persevere for any considerable time, yet suckling, if but through three or four weeks, may avert those local and general complaints which have been before named. Many nurses are too often discouraged when children are awkward in taking the breast, or when the nipples are flat and sore.

697. And here it may be as well to say a few words on those troublesome and painful complaints. *Flat and sore nipples* are in some instances produced by the unnatural practice of pressing them by tight stays. A strong, healthy child should be applied to draw them out, when too flat for a new-born infant to take hold of. The superficial ulcers and cracks which so often take place on the nipples, and give such exquisite pain, may generally be *prevented* by washing the nipples night and morning, for some months before

695. ప్రసవము అగుటకుమునుపే పాలుచేపక ఉండినప్పటి కిన్ని, బిడ్డ రొమ్మునుపట్టి చప్పరించునట్లు చేయుటవలన పాలు అతి త్వరలో అధికముగాచేపును. ఇట్లు చేయుటవలన రొమ్ములుకట్టుకొని, తల్లికి ఉపద్రవముకలుగదు. ఇదియునుఁగాక, స్తనములునిండి బిగువగువరకు, బిడ్డనోటిలో చనుముక్కును ఉంచఁగఁగదల, అది ఒకవేళలోనికి ఈడ్చుట కనుపడకపోవును. బిడ్డ మిక్కిలి ప్రయాస ఎత్తుకొనినప్పటికిన్ని అది నోటికి చిక్కదు; తల్లికిన్ని బాధహచ్చును; దానివలన చనుముక్కులున్ను వ్రణమగును.

696. కొన్నితల్లులు తమబిడ్డలకు పాలివ్వను శక్తిలేనివారగుట సహజమే; అట్లుండినప్పటికిన్ని, పాలిచ్చుట అసాధ్యమని అనుపడువరకు పాలిచ్చిచూడవలయును; ఎందువలన అనఁగా, అనేకదినములవరకు పాలివ్వను ఒకస్త్రీకికూడనదిగా ఉండినప్పటికిన్ని, మూడునాల్గు వారములకైనను పాలిచ్చుటవలన, ముందుచెప్పిన స్తన ఉపద్రవమున్ను, జ్వరమున్ను కలుగదు. బిడ్డలు వికారముగా ఉండి చనుపట్టి త్రాగుటవలననున్ను, చనుముక్కులు అణగి పుండై యుండుటవలననున్ను, అనేకదాదులు పాలిచ్చుటకు అధైర్యపడుచున్నారు.

697. మఱియును స్తనములకుకలిగెడి కష్టవ్యాధులనుగురించి, ఇచ్చట కొంతచెప్పట యుక్తముగనుండవచ్చును. బిగియైన రవికెను తొడుగుకొనుటవలన కొందరకు చనుముక్కులు అణగిపోవును; మఱియును వాటియందు వ్రణముకలుగును. పుట్టిన బిడ్డనోటికి చనుముక్కు అందనియంత అణగియుండునేని, బలిసి చక్కగానుండెడు బిడ్డకుకుడిపించి, వాటిని బైటికికొనిరావలయును. చనుముక్కులమీఁదు అడుకడుకు కలిగెడివ్రణములు, చిట్లు, వీటివలన మిక్కిలి ఉపద్రవముకలుగును; అవి కలుగకచేయుటకు, ప్రసవించనుకొన్ని మాసములకుముందే, నీరుకలిసిన సారాయితోనైనను, లేక పటికారమిశ్రమ జలముతోనైనను, ఉదయసాయంకాలములయందు

lying-in, with brandy and water, or with the compound liquor of alum (*liquor aluminis compositus*). It is of much importance to keep the nipples dry after the child has done sucking. When they become sore, great attention is required. The infant should draw them through an ivory or glass, or India-rubber shield, with the prepared teat of an heifer. The nipples must be always covered with the shield, so that they may not be liable to pressure; and great care should be taken that the newly formed tender skin be not torn off by the coverings of the breast being permitted to stick to it.

698. Not unfrequently, if the mother have but resolution to make the attempt, she will be able to suckle, though she may have been foiled in two, three, or more previous confinements.

699. It would be endless to enumerate the variety of things which have been recommended to invigorate the constitution, and increase the flow of milk. Let it suffice to affirm, that if no positive disease exists, plain, generous, and nutritious diet, regular exercise, and cold bathing two or three times a week, embrace all that is necessary to accomplish so desirable an object.

700. A medical man ought never to think it beneath him to direct a nurse or a mother on those little attentions which a newly-born infant demands on its being ushered into the world. The temperature which it leaves is about ninety-eight, consequently care is required that it be not suddenly exposed to a reduced temperature, or to the heat and glare of a fire.

చనుముక్కులను కడుగుచు రావలయును. శిశువు పాలు త్రాగినవెనుక, చనుముక్కులను తడిలేక ఉంచుట మంచిది. అవి ప్రణమయ్యే నేని బహుజాగ్రతగా చూడవలయును. అప్పుడు డంతముతోనైనను, గాజుతోనైనను, రబ్బరుతోనైనను చేసిన స్తనముఖి కవచమును ఉంచి, దాని కొనయందు పక్వముచేసిన దూడయొక్క చన్నునుకట్టి, దానిద్వారా శిశువు పాలుత్రాగునట్లు చేయవలయును. చనుముక్కులమీద బరువుపడక ఉండనట్లు, వానిమీద కవచమును ఎల్లప్పుడు ఉంచిపెట్టవలయును. చనుముక్కులమీద కలిగెడి మృదువైన క్రొత్తచర్మముతో, రొమ్ముబట్టి అంటుకొని, ఆ చర్మము దినికిపోకయుండనట్లు బహుజాగ్రతగా ఉండవలయును.

698. ముందటి రెండుమూడు లేక అధిక కాన్పులయందు పాలిచ్చుటకు కూడకపోయినప్పటికిన్ని, తల్లి పట్టుతో ప్రయత్నపడినయెడల, పాలిచ్చుటకు శక్యమగును.

699. శరీరబలము కలుగుటకున్న, పాలు హెచ్చుగాచేపుటకున్న ఇచ్చెడిపదార్థములను వివరింపఁబూనుకొనినయెడల, విషయము ముగియదు; కష్టరోగము ఏదియును లేకయుండేనేని, గురుత్వములేని మంచిభోజనమును ఎత్తుకొని, క్రమముగా వ్యాయామముచేసి, వారమునందు రెండుమూడుమాల్గు చల్లనీళ్ల స్నానము చేసుకొని యుండినయెడల, కోరికలన్నియును అనుకూలమగునని చెప్పట చాలును.

700. అప్పుడుపుట్టిన శిశువునకు చేయవలసిన అల్ప కార్యములను గురించి, దాదికైనను తల్లికైనను చెప్పట తనకుతక్కువయని వైద్యుడు తలియఁగూడదు. సుమారు తొంభైయెనిమిది డిగ్రీల ఉష్ణముకలిగిన గర్భాశయమునుంచి శిశువు బైటికివచ్చి, తక్కువ ఉష్ణముగల గాలితగులునట్లు సంభవించుటవలన, లటకున ఈ గాలితగలకయుండునట్లు చేయవలయును; మఱియు నిప్పుయొక్క ఉష్ణమున్ను, కాంతియున్ను తగలక ఉంచవలయును.

701. A receiver of fine flannel, with a square of old soft linen or calico tacked in its centre, should be in readiness for its removal when born. Flannel itself is too harsh for immediate contact with the delicate skin of an infant at first, though well adapted to keep up that degree of warmth which it brings with it.

702. Cold is very unfriendly to the tender state of an infant, and though a child over-heated by an immoderate load of clothes will suffer from porrigo and other complaints, yet, for a time, warm clothing, with that quantity of animal heat which a mother's bosom communicates, are requisite for its comfort, and essential to its thriving. The modern refinement of cots, and the injurious apprehensions of children being overlaid, have banished many a weak and delicate infant from a nurse's bosom (its natural and best bed) to a crib, where it has passed night after night in cries, from its inability to generate sufficient heat for its own comfort, and eventually has fallen a victim to cold and neglect. Still it should have plenty of pure air, which must freely circulate about its bed, whilst prevented by a curtain from passing in a current immediately over its body.

703. The mucus which covers the body of a child at its birth is best removed by a soft sponge with warm water and soap. A nurse should not be over-anxious to remove every particle at the first washing, because, by too much rubbing, the skin becomes irritated and inflamed, and by the second attempt, the surface of the body may be thoroughly freed from this substance.

701. ప్లానల్ తుండుమీఁద, నడుమ ఒక పాత మృదువైన చౌకపుతుండైనను, లేక వీటి గుడ్డవైనను ఉంచి, టాకావేసియుండెడు గుడ్డను, శిశువుపుట్టినతోడనే పరుండఁబెట్టుటకు జాగ్రతచేసి ఉంచుకొనవలయును. శిశువు పుట్టినతోడనే, దానియొక్క ఉష్ణమును దేహమునందే యుంచుటకు, కంబళిబట్ట తగినదిగా ఉండినప్పటికిన్ని, దానిమీఁద బట్టను ఉంచనియెడల, అది శిశువుయొక్క మృదువైన చర్మమునకు మిక్కిలిగరుకుగానుండును.

702. లేతబిడ్డకు చలి అనుకూలముగానుండదు; బట్టలచేత దళముగాఁగప్పినయెడల, అత్యుష్ణముకిలిగి, సన్నగజ్జి మొదలగు వ్యాధులుపుట్టి, శిశువు కష్టమునొందినప్పటికిన్ని, కొన్ని దినములవరకు, తల్లి రొమ్ముయొక్క ఉష్ణముతో వెచ్చనిబట్టలుకప్పుట, శిశువుయొక్క సౌఖ్యమునకున్ను, అభివృద్ధికిన్ని కావలసియున్నది. దానియొక్కరొమ్ము (సహజముగా శిశువుయొక్క మంచిపడక) మీఁదు ఉండవలసిన నాజూకు బిడ్డ, తతాగలమునందు నాగరికతవలన కలిగియుండెడు మంచమునందు పరుండఁబెట్టి, కొన్నిదినములవరకు ఒక చిన్నఅరలో ఉంచడమగుచున్నది; అచ్చోట తనసుఖమునకు కావలసిన ఉష్ణముచాలక, రాత్రులయందు శిశువు రోదనము చేయుచుండును; కడపట చలివలననున్ను, అజాగ్రతవలననున్ను శిశువు మృతిపొందుచున్నది. అట్లుండినప్పటికిన్ని, బిడ్డకు చక్కనిగాలి అధికముగా ఉండవలయును; పడకచుట్టు గాలి చక్కగా వ్యాపించునట్లుచేసి, బిడ్డమీఁదు గాలి సోఁకకయుండునట్లు జాలరుకట్టి ఉంచవలయును.

703. పుట్టిన బిడ్డమీఁదనుండెడు శ్లేష్మమును, సాకారము కలిపిన వేడినీరువిడిచి, మృదువైన స్పంజితో కడిగినయెడల, అది పరిపూర్ణముగా తొలగిపోవును. మొట్టమొదట కడుగునపుడే, శిశువుమీఁదనుండెడు వాటినన్నియు పోఁగొట్టుటకు దాది అపేక్షించకూడదు; ఎందుచేతఅనఁగా, అధికముగా త్రోముటవలన, చర్మము ఎరుపై, తాపనముకలుగును; రెండవతేప బిడ్డకు స్నానముచేయించునపుడు, ఆ శ్లేష్మపదార్థమును చక్కగా తొలగించ

This indeed is necessary, or perspiration becomes obstructed, and the skin liable to eruptive diseases.

704. Many nurses never wash the head of an infant after the first time, except with spirits. The omission of washing it is unjustifiable on every principle, and the custom of rubbing the head with spirits has nothing to recommend it; but, on the contrary, is the common cause of giving cold, on account of its speedy evaporation, which carries off heat that can never be spared. Let a mother rub a little spirits between her own hands, and she will never allow the tender head of her babe to undergo the same operation.

705. The navel-string may be wrapped round with a piece of soft and well-aired linen, and carefully laid down. Burnt rag is very objectionable: it is in no case of any use, and frequently produces inflammation, and an ulcer that heals with difficulty. Should any ulcer remain after the cord (*funis*) drops off, which generally takes place in a few days, the part may be moistened with a little goulard water, and afterwards have applied to it a little spermaceti or simple ointment spread on it. This may be renewed every time the child is dressed, till the wound is healed.

706. Were it not that the brutal practice of forcibly pressing out the fluid which distends the breasts of some infants at birth yet prevails, it would be unnecessary to refer to the unfeeling custom; nothing can justify it, for not one child in a hundred requires any attention on this point, and when it does, an emollient poultice is all that is required.

707. The child's clothing should be sufficient to protect it from the cold, and bandages or heavy cloth-

వచ్చును. ఇట్లుజరిపించి, స్త్రీష్టమును అవశ్యము పోగొట్టవలయును; లేనియెడల, చమట చక్కగాకలుగక, చర్మరోగములుకలుగును.

704. అనేకదాచులు శిశువుయొక్క శిరస్సును మొదలు నీటితో కడిగినవెనుక, సారాయి వినహా దేనితోనైనను కడుగుటలేదు. ఇది చెడ్డవాడుక; సారాయితో శిరస్సును కడుగవలయునని చెప్పుటకు ఏమియునులేదు; ఇట్లు కడుగుటవలన సారాయి శీఘ్రముగా ఎగరిపోవును; అప్పుడు శిరస్సునందుండెడి ఉష్ణముతగ్గి, జలుపుకలుగుటకు ముఖ్య కారణమగుచున్నది. తల్లి తన చేతులయందు కొంచము సారాయినివిడిచి త్రోమిచూచినయెడల, ఈ విషయము తెలియవచ్చును; అప్పుడు తనకూనయొక్క మెత్తని తలమీద, దానిని చరుముటకు సమ్యక్తంపడు.

705. బొడ్డుతీగను ఎండిన సన్నబట్టలోచుట్టి భద్రముగా ఉంచవలయును. కాల్చిన బట్టబొగ్గును దానిమీదు వేయకూడదు; అట్లు వేయుటవలన ఉపయోగము ఏమియును కలుగకపోయినను, బొడ్డువాచి వ్రణమై, అది శీఘ్రముఆరదు. కొన్నిదినములలోన బొడ్డుతీగ పడిపోవును; పడినవెనుక వ్రణముండనేని, దానిని వంగ ఉప్పుచేరిననీళ్లతో తడిసి, దానిమీద చేపక్రొవ్వునైనను, మైనపు స్టాప్తిరినైనను వేయవలయును. వ్రణము ఆరువరకు, శిశువునకు బట్టలు తొడిగించునపుడంతయును, క్రొత్తములామును పట్టించవలయును.

706. పుట్టినతోడనే కొన్నిశిశువులకు వాచియుండెడు చన్నులనుఅదిమి, వానియందుండు నీరును తీసెడు దువ్వాడుక ఇంకను ఉండుటవలన, దానినిగురించి ఇచ్చటచెప్పుట అవశ్యమగుచున్నది. అట్లుచేయుటకు నిమిత్తము ఏమియునులేదు; నూటిలో ఒక శిశువునకైనను ఈ కార్యముచేయను అవశ్యకముండదు; ఒక వేళ రొమ్మువాచియుండనేని, పోట్రిసుకట్టితే చాలును.

707. బిడ్డకు తొడిగెడి బట్టలు చలితాళునట్లు ఉండుటయేచాలును; బిడ్డను బట్టలోచుట్టుటవలననున్న, లేక బిడ్డమీద బట్టలు

ing will produce injury. The clothes should, therefore, be soft, loose and light, to ensure the comfort of the child and its moderate warmth.

708. The ease and comfort of a child may be consulted and promoted by avoiding all unnecessary bandaging. Every species of swathing prevents the free performance of the various functions. Flexion and extension of the joints should be quite unrestrained ; and clothing which in any degree impedes free motion, and thus counteracts, by its confinement, the natural efforts of a child, must be extremely injurious.

709. An infant has been not unaptly compared to a bundle of fine vessels, through which a fluid is to pass undisturbed, equally through the body. For this purpose it is surrounded by a soft medium, which cannot sustain pressure to any degree without injury ; and it is evident folly, therefore, to roll tightly a delicate babe which just before swam in fluid, to preserve it from the pressure of surrounding parts.*

710. Having made these general remarks on the *domestic* management of the mother and infant, it remains to add a few suggestions on their *medical* treatment.

711. Nothing can be more irrational than the too prevalent custom of exhibiting large and repeated doses of *opium* to a woman after delivery. It is true that a patient after labor is found in a state of fatigue and irritability, and may therefore be benefited by a

---

* Dr. Conquest has, here, discussed at length, the impropriety of tightly bandaging infants, but, as no such practice prevails in India, those remarks have been omitted.—Tr.

అధికముగా వేయుటవలననున్న ఉపద్రవముకలుగును. కాన, శిశువునకు హాయిగానుండి, మిత ఉష్ణమునిచ్చునట్లు, వస్త్రములు వృదువుగానున్న, వదులుగానున్న, తేలికగానున్న ఉండవలయును.

708. బిడ్డను సుఖస్థితియందుంచుటకు యోచించవలయును; అనావశ్యముగానుండెడు కట్టులన్నియును తొలగించి, చక్కగా పెరుగునట్లు చేయవలయును. కట్టులన్నియు ప్రకృతిపనులను ఆటంకపరచును. కీళ్లు ధారాళముగా మణిచిచాపునట్లు ఉండవలయును. బిడ్డకు కలిగియుండెడు సహజ ఆటలు, వస్త్రములవలన తటస్తముకలిగెనేని, మిక్కిలి హానికలుగును.

709. శిశువును ఒకనరములకట్టకు సమానముగా యోచింపఁబడియున్నది; ఆ నరములద్వారా ఆటంకములేక ద్రవముపారి, శరీరమంతయును వ్యాపించవలయును. ఇట్లుండుటవలన, వృద్ధువైన పదార్థములు (కండలు) శిశువును చుట్టుకొనియున్నవి; వాటికి కొంచముగా బిగువు కలిగినప్పటికిన్ని ఉపద్రవముకలుగును; కొంతకు ముందు దెబ్బతగలక నీటిలో తేలుచుండిన శిశువును, బిగువుగా చుట్టికట్టుట మిక్కిలి మూఢత్వమని స్పష్టముగా తెలియవచ్చెడిని.*

710. తల్లి బిడ్డలకిద్దరకును ఇంటిలో నడిపించవలసినకార్యములను వివరించినవెనుక, ఔషధచికిత్సనుగురించి కొన్ని సంగతులు ఇంకను చెప్పవలసినదిగా ఉన్నది.

711. ప్రసవమైనవెనుక స్త్రీకి నల్లమందును అధికముగా అడుకడుకు ఇచ్చెడు సాధారణవాడుకకన్నను అవివేకమైనది ఏదియనులేదు. ప్రసవమైనవెనుక, స్త్రీ ఆయాసమునున్న, అలసటనున్న పొందియుండుట శిశ్చయమే; దానికి ఈ ఔషధమును కొంచముగా ఒకపూట ఇచ్చినయెడల సౌఖ్యముకలుగును; ఐనను

* డాక్టర్ కాస్కెస్ అను గ్రంథకర్త ఇచ్చేట, బిడ్డలను బిగువుగా చుట్టికట్టెడు వాడుకనుగురించి మిక్కిలి వివరించియున్నారు; మన దేశమందు ఆ వాడుకలేనందున, ఆ విషయము ఇచ్చేట విధువఁబడినది.

single and moderate dose of this article ; but the frequent repetition of it is decidedly injurious, not only by producing the ordinary unpleasant effects of opium, but more especially by its influence over uterine action, which it enfeebles or suspends, so as to counteract the efforts which it makes to expel clots (coagula), and perfect its restoration to its original dimensions by those secondary and very salutary contractions, termed *after-pains* and for the removal of which opiates are so generally prescribed. These should rather be encouraged than counteracted, by the occasional employment of friction over the uterine and lumbar regions, and by the exhibition of a purgative, which, during its operation, materially assists and accelerates the contractile energies of the womb.

712. On the second day subsequent to delivery, the bowels should be acted on by a common domestic injection (enema), or by the exhibition of a moderate dose of castor oil, or any other mild aperient.

713. The early employment of purgatives also moderates the secretion of the milk, by which the woman is saved from considerable suffering. Should it happen that the breasts become extremely tumid, hot, and painful, it will be necessary to act more freely upon the bowels, so as to obtain several loose motions daily, and this object will be best secured by repeated doses of some saline aperient. In addition to this, the breasts must be kept very cool, and every few hours gentle friction of them should be enjoined on the nurse. This may be performed by the hand, between which and the breasts there should be interposed a little hair

అడుకడుకు ఇచ్చుటవలన చెరుపుకలుగుట నిశ్చయము. అడుకడుకు ఇచ్చుటవలన, నల్లమందునకు ఉండెడు సాధారణ దుగుణములు కలుగుటయేకాక, గర్భాశయమునకు ఉండు సంకోచగుణమునున్న తెక్కువపటచును, లేనియెడల బొత్తిగా నిలిపివేసును; అప్పుడు మురికినెత్తురు గడ్డలు చక్కగా బైటరాదు. మఱియును ఆ నెత్తురు పడునపుడు కలుగు నొప్పులున్న చక్కగాకలుగక, యథా ప్రకారము గర్భాశయము చిన్నదికానేరదు; ఆ నొప్పులను పోగొట్టుటకు, నల్లమందును సాధారణముగా ఇచ్చుట వాడుక. మురికి పడునపుడు కలుగు నొప్పులను శమనపరచుటకన్నను, అధికపరచుట మంచిది. అధికపరచుటకు, అడుగుకడుపుమీదనున్న, నడుముమీదనున్న అప్పటప్పటికి త్రోమవలయును; భేదిమందు ఇవ్వవలయును; భేదియగునపుడు, గర్భాశయముయొక్క సంకోచము చక్కగాకలిగి, అది అధికపడును.

712. ప్రసవించిననుటనాఁడు, ఇంటిలో వాడుకగాచేసిడి ఆసనవస్త్రినైనను, లేక కొంచము చిట్టాముదమునైనను, లేక లహు ప్రవర్తికైనను ఇచ్చి, మలవిసర్జనమును చేయించవలయును.

713. భేదిబోషధములను త్వరలో ఇచ్చుటవలన, పాలు మిథముగాచేపును; దానివలన స్త్రీకి అధిక కష్టముకలుగదు. స్తనములు మిక్కిలివాచి, ఉష్ణమై, నొప్పిగా నుండేనేని, దినము పలుమార్లు భేదియగునట్లు చేయుట అవశ్యమగును; దీనికి ఉప్పు చేర్చిన విరేచనములను అడుకడుకు ఇచ్చవచ్చును. దీనితో, స్తనములను చల్లగా నుంచి, కొన్నిఘడియలు విడిచివిడిచి, దాదిచే మెల్లగా త్రోమించవలయును. స్తనములమీద పిండినైనను, నూనెనైనను

powder or oil, and the latter may be medicated by the addition of camphor, as in the *camphor liniment*.

714. The patient should live rather low, and take every article of food cool. She should be allowed ripe sub-acid fruit and prohibited from taking any more fluid than is absolutely necessary, by which the useless excess of fluid in the body (*plethora ad molem*)* may be in a great measure avoided. The lactiferous tubes must be kept frequently emptied by the infant.

715. The *bladder* now and then does not perform its functions as it should after delivery; and this inability occurs sufficiently often to render it a part of the duty of an accoucheur, on his first visit, to inquire of the nurse into the state of this organ, and to reiterate his inquiries until he is convinced, by the most unequivocal language, that his patient has really emptied the bladder, and not merely parted with a small quantity of urine by drops; and should any doubt remain on his mind, he should examine externally above the pubes.

716. Many women suffer during the remainder of their lives from the very general and very reprehensible custom of indulging prematurely in an upright position; and even those who are solicitous to remain longer than is necessary in bed, often do themselves much mischief by a half recumbent posture, presuming that if the lower extremities are kept horizontal, the position of the trunk is unimportant. The absurdity of this opinion is so manifest, that it needs no refuta-

---

Latin.

* *Plethora ad molem*.

English.

The blood vessels being fuller than in a healthy state

చరిమి చేతితో త్రోమించవలయును ; చమురును ఉపయోగపరుచునపుడు, దానితో కఘ్నారమును మిశ్రమించుకొనవచ్చును.

714. బాలింతరాలు పథ్యముగానుండి, భోజనపదార్థముల నన్నియును చల్లగా ఎత్తుకొనవలయును. పులుసు లేనిపండ్లను తినమనిచెప్పి, ముఖ్యముగా కావలయునంత నీరుమాత్రము త్రాగునట్లు చేయవలయును. ఇట్లుచేయుటవలన, దేహమునందు అధికముగా నీరుచేరదు. బిడ్డకు అడుకడుకు పాలిచ్చునట్లుచేసి, పాలువచ్చెడి నరములయొక్కద్వారములను ఖాలిచేసి ఉంచవలయును.

715. ప్రసవించినవెనుక అప్పటప్పటికి మూత్రము ధారాళముగా దిగదు ; దానిని ప్రసవవైద్యుడు అడిగి తెలిసికొనవలసిన పనిగా ఉన్నది ; ప్రసవస్థిని మొదట చూచునపుడే, అతను దానిని అడిగి, మూత్రముయొక్క స్థితిని తెలిసికొనవలయును ; మూత్రము బొట్టుబొట్టుగా కొంచముదిగక, మూత్రకోశమునందు ఉండునది అంతయును దిగినదని నిశ్చయమైన నమ్మిక కలుగువరకు, అడుకడుకు అడిగి తెలిసికొనవలయును ; అట్లు తనమనస్సున సందేహముండే నేని, మర్కస్థానమందలి యెముకమీదనుండు పొత్తికడుపును పరిశీలించవలయును.

716. త్వరలోలేచి పారాడుటవలన, అనేక బాలింతరాండ్రు ఆయుష్కాలమంతయును ఉపద్రవము నొందుచుందురు. అవశ్యముగా పరుండి యుండవలసినదినములకన్నను, అధికదినములు ఉండమని చెప్పుటవలన, కాళ్లనుమాత్రము చాచి ఉంచుకొనియుండిన చాలుననియును, శరీరమును ఉంచవలసిన స్థితి ముఖ్యముకాదనియును ఎంచుకొని, వారులేచి కూచుండి ఒరుగుకొనుటవలన, తమంతనే ఉపద్రవమును తెచ్చుకొనుచున్నారు. ఈవాడుక చెడ్డది అని చక్కగా తెలియవచ్చుచున్నది ; ఎట్లన్న, శిశువువచ్చిన మార్గములన్నియును వదిలియుండి, గర్భాశయముపెరిగి బరువైయుం

tion nor can it excite surprise, that falling down of the womb (*procidencia uteri*) sanious discharge, and subsequently leucorrhœa, should be the consequences of such malpractice, when the relaxation of the passages and the size and weight of the womb are considered. Still there can be no necessity for a woman to be confined under the bed-clothes for a month; and, if the horizontal posture of the body be preserved, she may be on the outside of the bed, or on a sofa, the day after delivery. In England, lying-in women are kept too long in bed, and sit up too early.

OF THE LOCHIA.

717. The lochial discharge (or “cleansings,” as it is called by nurses) is a sanguineous discharge from the vessels of the womb, which, being mixed with detached and decomposed filaments of the tunica decidua uteri, continues to flow from the passages from five to thirty days after parturition.

718. At first it is decidedly sanious and coagulates, but in a few days it becomes of a much paler and brownish, or of a dirty green hue, so as to acquire among women the term of “green waters.”

719. The quantity of this discharge varies very much in different women; in some being extremely scanty, especially in those who have lost much blood by uterine hemorrhage, whilst in others the secretion is so profuse as to require medical treatment.

720. When the discharge is excessive, it is not unfrequently hemorrhagic, constituting the (*menorrha-*

Latin.	English.
<i>Stillicidium,</i> <i>Procidencia,</i> } <i>Uteri.</i> <i>Prolapsus,</i>	Drop by drop. The falling down of the womb.

డుటను యోచించి చూచినయెడల, గర్భాభ్రంశము, లేక చెడ్డనీ రుకారుట, లేక తెలుపుపడుట, పీనియందు ఎదియైనను కలుగుటకు ఆశ్చర్యములేదు. ఇట్లుండినప్పటికిన్ని బాలింతరాలను ఒకమాస మువరకు పడకయందే ఉంచుట ఆవశ్యకములేదు. పరుండియుం డునట్లే పడకనువిడిచి, వేరుస్థళమునందైనను, సోఫాలోనైనను, కని నములునాడేపోయి ఉండవచ్చును. ఇంట్లోనుండే శమునంద, బా లింతరాండ్రను అధికదినములవరకు పరుండఁబెట్టుచున్నారు; వాటి యును అతిశ్రేష్ఠముగా కూచుండఁబెట్టుచున్నారు.

బాలింతరాండ్రకు కలిగెడి మురికి రక్తము యొక్క వివరణము.

717. మురికి రక్తమునఁగా, గర్భాశయముయొక్క నరముల నుంచి వెలుపడెడి ఎర్రనిద్రవము; గర్భాశయమునందుండి పెల్ల గిలి, మురిగియుండెడి, డెసిడ్యుయా అనేది జవ్వుయొక్క తుని యలు దానితో కలిసియుండును; ప్రసవించినవెనుక మురికి రక్తము విడుమొదలు, ముప్పదిదినములవరకు కారుచుండును.

718. మురికి రక్తము మొట్టమొదట ఎఱ్ఱగానుండి పేలును; అయితే కొన్నిదినములలోపల అది మిక్కిలి తెలుపుపారిపోవును; లేక మైల పసురువన్నె కలిగినదియగును; దానిని ఇంగ్లీషు ఆడు వాండ్రు పసురునీరనుదురు.

719. ఈ మురికిరక్తముయొక్క ప్రమాణము స్త్రీలకుతగినట్లు వ్యత్యాసపడును; ముఖ్యముగా గర్భాశయరక్తప్రవాహమువలన అధికరక్తము పోయినవారలయందు అది మిక్కిలి తగ్గియుండును; మరికొందరికి అధికమై చికిత్స చేయవలసినదిగా ఉండును.

720. కొన్నిసమయములయందు ఈ మురికిరక్తము, ప్రవాహ మువలె కారును; దానిని మురికిరక్తప్రవాహము అని గ్రంథకర్తలు

gia lochialis) *lochial menorrhagia* of authors, and may generally be traced to sitting up prematurely; or to improper diet and regimen, such as high-seasoned food and fermented liquors; or keeping the lying-in room at a high temperature. For the removal of this local affection and the consecutive constitutional derangement, it becomes necessary to employ cool air, absolute quietude of mind, and body in a recumbent posture; and a cold and astringent injection, *by the vagina*, for which nothing answers better than equal parts of distilled water, and compound liquor of alum (*liquor aluminis compositus*). This may be thrown up two or three times daily, and conjoined with it, the bidet may be used to the loins and pubes. Sea bathing, with any other means likely to give tone to the system, should be recommended. Every circumstance and engagement, with all such articles of food as accelerate the frequency and increase the force of the action of the heart, must be avoided. The internal exhibition of the mineral acids, with catechu, often does good; and sometimes benefit is derived from a combination of myrrh and iron, as in the *compound pills or tincture of iron* (*pilula or mistura ferri composita*).

721. With respect to the medical management of the *infant*, it is merely necessary to state, that there can be no doubt, by what is observed in wild animals, that if the habits of the human species were equally natural with those of the brute creation, the breasts of the mother would contain a sufficiency of the first milk to purge the infant, and carry off that quantity of dark-colored mucus which is found in the bowels of

చెప్పుదురు. అతిత్వరలో కూర్చుండుటవలననైనను, లేక గురుత్వ భోజనముచేసి, సారాయిశ్రాగి, అపథ్యము చేయుటవలననైనను, లేక పురిటింటిని ఆత్యుష్ణముగా ఉంచుటవలననైనను ఈ సంకటము సాధారణముగా కలుగుచున్నది. దీనినిన్ని, దీనివలన కలిగెడి జ్వరమునున్న, పోగొట్టుటకు, చల్లనిగాలి తగులునట్లు చేయవలయును; పరుండఁబెట్టి నునస్సు, శరీరము వీనికి ఏమియును బాధలేక ఉంచవలయును; యోనిమార్గముగా చల్లని వగరునీటిని చిమ్మవలయును; ఇట్లు చిమ్ముటకు శుద్ధజలముతో, నవభాగము పటికారమిశ్రమ జలమునుచేర్చిన నీటికిన్నను శ్రేష్ఠమైనది ఏదియునులేదు. ఈ ప్రకారము దినము రెండుమూడుమార్లు చేయించి, నడుముమీఁదనున్న మర్మస్థానముమీఁదనున్న, చల్లనిబట్టను ఉపయోగపరచవచ్చును. సముద్రస్నానమున్ను, దేహమునకు దాఢ్యము కలుగజేయువానినిన్ని చేయించవలయును. హృదయనడను అధికపరచెడి హేతువలు, పనులు, భోజన పదార్థములు ఇవి మొదలైనవాటిని తొలగించవలయును. లోహసంబంధమైన ద్రావకములతో, కాంచునుచేర్చి ఇచ్చుటవలన సౌఖ్యముకలుగును. మఱియును కొన్ని సమయములయందు, బాలింతబోళమునున్న అయమునున్నచేర్చి ఇచ్చుటవలన, రోగము స్వస్థమగును. దానికి అయమిశ్రమ మాత్రమైనను, లేక ద్రవమునైనను ఇవ్వవచ్చును.

721. శిశువునకు చేయవలసిన చికిత్సనుగురించి చెప్పవలసినది ఏమియన్నను, వృగజాతులయందుండెడు వాడుకలు, వానివ్యులకును సహజముగనుండి, పుట్టినతోడనే తల్లి తనయొక్క పాలిచ్చినయెడల, ఆ మొదటిపాలునందే భేదిని కలుగజేయు గుణముండుటవలన, పుట్టినబిడ్డయొక్క కడుపునందుండెడు శ్లేష్మము వెలుపడిపోవును. ఇట్లు పాలిచ్చెడు వాడుకలేమిచే, భేది బోషధము ఇవ్వవలసిన వాడుక కలిగియున్నది. పాలివ్వనిదానివలన కలిగెడు

infants when born. But as this is not the case, it is the least of two evils to have recourse to the unnatural practice of exhibiting a little opening medicine, which will accomplish what, in a state of nature, the milk first formed would do.

722. The absurd practice of compelling the child to devour a quantity of sugar and butter immediately on its entering the world should be strictly forbidden. Yet something is necessary to carry off the contents of the bowels (a dark secretion termed *meconium*), and nothing answers better than about half a drachm of castor oil, which may be repeated once or twice, if found necessary.

GENERAL OBSERVATIONS ON THOSE DISEASES WHICH OCCUR SUBSEQUENTLY TO DELIVERY.

723. On the interesting and important subject of puerperal diseases, a great deal might be written; but any thing beyond a brief notice of them would be incompatible with the character of this volume, which is intended merely as a text-book for students, and a book of reference for junior practitioners. In this spirit the author offers the following observations on some of the most fatal and common of puerperal complaints.

Fatal Syncope.

724. This affecting occurrence does not very frequently present itself to the notice of the accoucheur, but it occurs sufficiently often to require that its *causes* and *management* should be adverted to. It manifests itself by the sudden accession of general exhaustion, and speedily runs on to its fatal issue.

రెండుచెఱుపులలో, ఈ చెఱుపును మొదటకలిగెడి పాలువలననే పోగొట్టవచ్చును.

722. శిశువు ఈలోకమునకు వచ్చినతోడనే, పంచదారనున్ను, వెన్ననున్ను దానికి తినిపించెడి దువాడుకను బొత్తిగా ఖండించవలయును. శిశువుయొక్క పేగులయందుండెడి మలమును (నల్ల నిబంక) పోగొట్టుట అవశ్యముగనుండుటవలన, అర ఉద్రణి చిట్టా ముదమును ఇవ్వవచ్చును; ఆవశ్యకముండేనేని, దానినే మరలయును రెండొకతూరులు ఇవ్వవచ్చును.

ప్రసవమైనవెనుక కలిగెడి రోగములను గురించిన సాధారణవివరణము.

723. బాలింతరాండ్రకు కలుగు ముఖ్యరోగములనుగురించి విశేషముగా వ్రాయవచ్చును; ఈపుస్తకము, విద్యార్థులకు పాఠపుస్తకముగానున్ను, నూతనముగా వైద్యముచేయువారలకు, అప్పటప్పటికి చూచుకొనెడి గురుతు పుస్తకముగానున్ను ఉండుటవలన, వాటినిగురించి సంగ్రహముగా చెప్పవలసినదగుచున్నది. కాన, గ్రంథకర్తచే, బాలింతరాండ్రకు కలిగెడి రోగములయందు మిక్కిలి అపాయకరముగను, సాధారణముగను ఉండునవిమాత్రము, క్రింద వివరింపఁబడుచున్నవి.

మరణమూఢము.

724. దుఃఖకరమైన ఈ విషయము, చికిత్సకునియొక్క వశమునకు వచ్చుట అరుదు; అయినను, దీనియొక్క కారణములనున్ను, చికిత్సనున్ను చెప్పవలసినది అవశ్యమగుచున్నది. ఇది లటకున ఆయాసమును కలుగఁజేసి, శీఘ్రముగా చంపును.

Of its Causes.

725. It is unconnected with uterine hemorrhage ; for, on opening the body after death, the womb is found firmly contracted, and consequently not containing an unusual quantity of clots. Nor is it referrible to aneurismal hemorrhage, or to any organic disease of the heart. Several circumstances combine to produce this fatal fainting ; but the principal one seems to be the loss of balance in the circulation, in consequence of the sudden removal of pressure from the iliac vessels by the diminution in the bulk of the womb, which permits the blood to rush to the lower extremities. This is associated with a corresponding emptying and collapse of the vessels of the brain, and, as a consequence of this, the action of the heart and arteries is impaired, and finally suspended.

726. The labor may have been in every respect favorable ; but within an hour after delivery, a slight fainting sensation and nausea are felt, which are aggravated into a sense of fainting and sinking, with severe pain at the pit of the stomach. The countenance becomes speedily and awfully depressed ; there is extreme restlessness, hurried respiration, feeble and intermitting pulse, and frequent and deep sighing, which, if not immediately relieved, are the preludes of inevitable and speedy death.

Of its Management.

727. If the explanation given of the causes of this complaint be correct, the object of paramount import-

మరణమూఢక కలుగుటకు కారణములు.

725. ఈమూఢకును, గర్భాశయమునందుండి కలిగెడి రక్తప్రవాహమునకును, సంబంధము ఏదియునులేదు; ఎట్లనిన, (స్త్రీ) మృతిపొందిన వెనుక, కడుపును భేదించిచూచునపుడు, గర్భాశయము చక్కగా ముణుచుకొనియుండి, దానియందు పేరిన నెత్తురు గడ్డలు లేకయుండును. నాడివిఘ్నతిపగిలియైనను, లేక వేరు హృదయ రోగమువలననైనను కలుగుచున్నదని చెప్పటకును సేతువ లేదు. అనేక కార్యములు ఒకటిగాచేరి, ఈమరణమూఢకలు గుచున్నది; అయినను ముఖ్యమైనది ఏదియన, రక్తవ్యాపనమునందు హెచ్చుతక్కువలు కలుగుటయే; పెద్దదైయుండిన గర్భాశయము లటకుగన చిన్నది అగుటవలన, తొడనాళములమీఁదనుండిన బరువు లటకుగన తొలగి, రక్తము కాళ్లకు వేగముతో దిగుటవలన కలుగుచున్నది అనితెలిసికొనవలయును. ఇట్లు సంభవించినతోడనే, మెదటికిపోవురక్తము తగ్గి, నరములు శుష్కించును; ఇట్లు సంభవించుటవలన, హృదయముయొక్కయు, నాడులయొక్కయు పనులు వికల్పమై, తుదకు నిలచిపోవును.

726. ప్రసవము అన్ని ప్రకారములయందును అనుకూలముగ నుండును; ఐతే ప్రసవమైన ఒక ఘంటవెనుక, కొంచెము మైకముకనుబడి, డోకుకలుగును; అవి అధికమై మూఢాయును, ఆయాసమును, రొమ్ముపల్లమునందు అధికవేదయును కలుగును. ముఖజాడ అతి శీఘ్రముగా తగ్గిపోవును; అధిక అలసటకలుగును; శ్వాసము తీవ్రమగును; నాడితగ్గి నిలచినిలచి నడుచును; నిట్టూపులు అడుకడుకుకలుగును; ఈ సంకటములను శీఘ్రముగా తొలగించకపోయినయెడల, త్వరలో మృత్యువు నిశ్చయముగా సంభవించును.

ఈ మూఢకు చేయవలసిన చికిత్స.

727. ఈ ఉపద్రవము కలుగుటకు చెప్పియుండెడి కారణములు సరిగా నుండేనేని, రక్తవ్యాపనమును సరిపరచుటయే మనముఖ్య

ance is, to equalise the distribution of the vital fluid ; for which purpose all means must be employed which will prevent collapse of the cerebral vessels, or restore them to a healthy degree of repletion.

728. Moderate pressure over the uterine region should never be omitted after parturition, were it only to obviate this occasional bad consequence of the sudden emptying of the womb. When there is a disposition to it, the body should be kept in a strictly horizontal position, or even with the head in a depending position over the edge of the bed, so that the blood may gravitate into the cerebral vessels. In addition to these means, such powerful stimulants must be administered as are at hand, as brandy and ammonia ; and these must be administered to an extent proportioned to the urgency of the symptoms.

Inversion of the Womb.

729. When the womb is inverted, it is, in plain language, turned inside out, having the mouth of the womb at the superior part of the tumour ; and by this sign the disease may be distinguished from (prolapsus) or falling down of the womb, in which complaint there is an opening at the most depending part.

Cause.

730. This accident may almost always be traced to the employment of an immoderate degree of force in withdrawing the after-birth before the womb has contracted on the mass. It can scarcely happen to a cautious practitioner, who, instead of hastily extracting the after-birth, exclusively aims at securing its detachment and expulsion by exciting the womb to its

కార్యము; దీనికి మెదటి నరములు శుష్కించిపోకయుండునట్లు ఉపాయము చేయవలసినది, లేక వానలో రక్తము సహజముగా పారునట్లు చేయవలయును.

728. ప్రసవమైనవెనుక గర్భాశయస్థానముమీఁద మెల్లఁగా అడుగువలయును; ఇట్లు చేయుటవలన, గర్భాశయము లటకగ్రన చిన్నది అగుటచే కలిగెడి చెరుపుకలుగదు. ఒకవేళ ఈ విపత్తు కలుగునట్లు ఉండెనేని, స్త్రీని పరుండఁబెట్టి, శిరస్సును మాంచపు అంచుననుంచి వ్రేలాడునట్లుచేసి, మెదటి నరములకు రక్తము దిగునట్లు చేయవలయును. వీటితో, దగ్గిరనుండెడు బ్రాంది, అమోనియా మొదలగు మిక్కిలి కారమంచులను ఇవ్వవలయును; వీటిని రోగమునకు తగినట్లు ప్రయోగించవలయును.

గర్భాశయము యొక్క లోని పాశ్వుము
వెలియ గుట.

729. గర్భాశయముయొక్క లోని పాశ్వుము వెలియగునపుడు, దానియొక్క నోరు, గడ్డుకుపై వైపునందు ఉండును; ఈ గురుతువలన, దీని గర్భభ్రంశమునుంచి కనుకొనవలయును; గర్భభ్రంశమునందు గడ్డుయొక్క క్రిందివైపున ద్వారముండును.

ఈ రోగము పుట్టుటకు కారణము.

730. గర్భాశయము, మావిని అణుచుటకుముందు, ఆ మావిని అధికబలముగ నీడ్చుట, ఈ విపత్తు కలుగుటకు కారణమగుచున్నది. వైద్యుఁడు జాగ్రతగా ఉండినయెడల, యీ విపత్తు కలుగనేరదు; అతను, మావిని ఆతురముగా తీయక, మావి నొప్పి వల్లనే అది పెల్లగిలి బైటికి వచ్చేలాగున, గర్భాశయమును ఉత్సాహపరచవలయును; మఱియును అతను మావి, యోనిమార్గ

secondary contractions, and who never permits the mass to slip out of the vagina, without ascertaining by one or two fingers of the left hand, that, as it passes, it does not drag the inverted womb with it.

731. The womb is not always completely inverted, but is sometimes only depressed at its bottom. Between simple depression of the bottom of the womb and complete inversion, every degree of mischief is met with in practice. This accident is discovered only by examination through the abdominal walls (parietes and by the vagina; but should always be suspected, when hemorrhage, severe pain, and great prostration of the vital powers exist, without the womb being sensible to the hand above the pubic region.

732. Death generally follows inversion of the womb, few women being able to bear up under the sudden shock and loss of blood which the constitution sustains. In some few cases the powers of the system have not so readily given way, and a miserable existence has been dragged on through several years.

Management.

733. It is of essential importance to re-invert the organ immediately, for the delay of a single hour may render it impracticable. The re-inversion is to be accomplished by steadily grasping the womb, and carefully and by degrees thrusting up first the superior part, and subsequently the most depending portion. As soon as possible after the re-inversion is effected, some cold water should be thrown into the womb, and the hand introduced for the purpose of exciting it to contraction, and kept in, without which it is very apt to invert itself again and again.

ముగా వచ్చునపుడు, యెడమచేతి రెండొకవ్రేళ్లను విడిచి, మావి గర్భాశయమును ఈడ్చుకొని వచ్చునదియును, లేనిదియును ఎటుంగివెనుక, మావిని యోనియందుంచి త్రోసివేయవలయును.

731. గర్భాశయము ఎల్లప్పుడున్న బొత్తిగా తిరుగఁబడుట లేదు; కొన్నిసమయములయందు అడుగుమాత్రము అణిగియుండును. గర్భాశయముయొక్క అడుగుమాత్రము అణిగిపోవుటయందును, బొత్తిగా తిరిగిపోవుటయందును కలిగెడు చెరుపు, విధ విధములుగానుండును. పొత్తికడుపును అదిమి చూడడముచేతనున్న, యోని పరీక్షచేతనున్న, ఈ విషత్తు తెలియవచ్చును; ఐనను, రక్తప్రవాహముకలిగి, నొప్పి యధికమై, మిక్కిలి ఆయాసముకలిగి, పొత్తికడుపునందు గర్భాశయము అగుపడకయుండెనేని, ఈ విషత్తు సంభవించినదని సందేహించవలయును.

732. గర్భాశయము తిరిగిపోవుటవలన మృత్యువు సంభవించుట సహజము; దీనివలన లఱకుగన కలుగు ఆయాసము, రక్తప్రవాహము, వీటిని సహించుకొనెడి ప్రకృతి కలిగిన స్త్రీలుమిక్కిలి కొద్దిగా ఉన్నారు. కొన్ని స్త్రీలకు శరీరప్రకృతి అంత శీఘ్రముగా కుంగక, అనేక సంవత్సరములు మిక్కిలి కష్టపడుచుండిరి.

ఈ రోగమునకు చేయు చికిత్స.

733. తిరిగియుండు గర్భాశయమును, తక్షణమే సరిపరచవలయును; ఎందువల్లనిన, ఒకఘడియ తామసించినయెడల, దానిని సరిపరచుట అసాధ్యమగును. దీనిని సరిపరచుట యెట్లనిన, గర్భాశయమును కదలక పట్టుకొని, మొదట పైభాగమును జాగ్రత్తో మెల్లమెల్లగా లోపల త్రోసి, తర్వాత క్రిందిభాగమును త్రోయవలయును. గర్భాశయమును యథాస్థానమునకు త్రిప్పినతోడనే, కొంచము చల్లనీటిని గర్భాశయము లోపలచిమ్మి, తర్వాత చేతిని దానిలోపల విడిచి, అది మఱుచుకొనునట్లు చేయవలయును. మఱియు చేతిని దానియందే ఉంచుకొని యుండవలయును; అట్లు చేయనియెడల గర్భాశయము మరల మరల తిరిగిపోవును.

734. The after-birth, if it be not detached, must not be separated until after the re-inversion is effected. If the organ has not been replaced at once, and has become tumefied, it will be prudent to employ fomentations before proceeding to its reduction.

735. Should the womb remain inverted, the woman generally falls a victim to repeated hemorrhage and hectic fever; but in many cases it may be carried up within the vagina, and there retained by an oviform pessary, and the patient's comfort consulted by the use of astringent and narcotic injections; or the organ may be removed by ligature, as it has been in several instances.

Puerperal Inflammation.

736. By Puerperal Inflammation, correctly so called, is meant one of those affections which are known among practitioners under the vague and indefinite term of *Puerperal Fever*; a generic term, which in reality designates only a prominent symptom of disease, but which, in ordinary usage, embraces complaints having little or no resemblance or connexion, either in their essential nature, their seat, or their treatment.

737. It is of moment to dissociate this disease from several others with which it is often confounded, and for which it is treated in every-day practice; for, unless our diagnosis be correct, there will ever be the most conflicting statements as to the nature and seat of Puerperal Inflammation, and the utmost discordance of opinion as to the treatment to be pursued.

738. Those complaints to which reference is more particularly made are,

734. మావి ప్రత్యేకముకాకయుండెనేని, గర్భాశయమును యథాప్రకారము పొర్లించుటకు మునుపు దానిని ప్రత్యేకించకూడదు. తోడనే పొర్లించను కూడకయుండి వాచియుండెనేని, శాకమునిచ్చి తర్వాత దానిని త్రోయుటయుక్తము.

735. గర్భాశయము తిరిగినట్లే యుండెనేని, అడుకడుకు రక్తప్రవాహముకలిగి, దోషజ్వరముపుట్టి ఆ (స్త్రీ) మరణమునొందును. అనేకులకు దానిని యోగలోపలత్రోసి, పెస్సోయను మాని చెండునుంచి, అది అక్కడనే యుండునట్లు చేయవచ్చును. వగరు గుణమునున్న, నిద్రయిచ్చుగుణమునున్న కలిగిన వాండులు చేరియుండు నీటిని యోనియందు చిచ్చునచ్చును; లేనియెడల దారమును బిగించికట్టి, గర్భాశయమును తెగతీయవలయును. ఇట్లు అనేకులకు చేయఁబడియున్నది.

బాలింతలకుకలుగు తాపనరొగముయొక్క

వివరణము.

736. వైద్యులకు తెలిసియుండు శిశ్పయము లేని పేరుగల ఒక విధమైన సన్నిపాతజ్వరమునకు, బాలింత తాపన రొగమనిపేరు. జ్వరమని చెప్పటకన్నను, తాపనము అనుట మేలు. జ్వరముఅనుటవలన రొగముయొక్క ముఖ్యలక్షణములలో నొకటినిమాత్రము తెలియపఱచుచున్నది. ఐనను, ఒకటికొకటికి సంబంధములేని అనేక జాడ్యములుచేరి, యీ రొగము పుట్టుచున్నది. వాటియొక్క స్థానమందును, చికిత్సయందును వ్యత్యాసము కలిగియుండును.

737. ఈ రొగమును ఇతర రొగములనుంచి వేరుపరచవలసినది అవశ్యము; ఈ రొగమును ఇతరరొగములనుంచి తెలిసికొనక, ప్రతిదినమును చికిత్స చేయఁబడుచున్నది; రొగనిధానము చక్కగా తెలియనియెడల బాలింత తాపనముయొక్క లక్షణము, అది కలిగియుండు స్థానము వీటినిగురించి విరుద్ధ అభిప్రాయములు యివ్వవలసియుండును. వాటియును దానికి చేయవలసిన చికిత్సనుగురించియును విరుద్ధ అభిప్రాయమును ఇవ్వవలసినదగుచున్నది.

738. ద్వంద్వరొగములు ఏవియన,—

First, That high, though transitory febrile excitement of the constitution, to which lying-in women are liable, called Ephemera, or Weed, referrible to some slight and casual disturbance in the breasts or small intestines. This is never epidemic.

Secondly, Various disturbances and disorganizations of the brain.

Thirdly, Derangement of the intestinal canal, constituting puerperal diarrhoea.

Fourthly, Remittent pain of the intestines, from detained fæces, producing violent spasm of the larger bowels.

Fifthly, Irritative fever, from a portion of retained placenta, or membranes, or coagula.

Sixthly, Hysteria.

Seventhly, Hysteralgia, or that alarmingly painful spasm of the womb, characterised by the earliness and rapidity of its accession and departure, the periodical remission of pain, and the absence of rigors: and,

Eighthly, All that train of anomalous symptoms, referrible to exhaustion from fatigue, anxiety, or loss of blood. All these affections are incessantly liable to be mistaken and treated for genuine Puerperal Inflammation.

739. It is scarcely possible to form a correct notion of what is called the proximate cause, or rather essential nature of this disease, until we better understand and more accurately define the pathology of inflammation itself; and, unquestionably, Puerperal Inflammation of the Peritoneum would be better understood and more successfully treated, if men of intelligence and disinterestedness in their investigations could approximate and agree in their views of inflammation.

మొదటిది.—బాలింతలకు కలుగు పాలజ్వరము హెచ్చె
యుండుట; ఇది కొంత సేపుమాత్రముండును. స్తనములయం
దైనను, పేగులయందైనను స్వల్ప వికల్పముకలిగి ఈ రొగముపుట్టు
చున్నది. దీనికి సాంక్రామిక గుణములేదు.

రెండవది.—మొదటిపని అక్రమమై ఆ ధాతు చెడిపోవుట.

మూడవది.—పేగులయొక్క వ్యత్యాసమువలన కలిగెడి
బాలింత అతిసారభేది.

నాలవది.—మలము బద్ధమై, పెద్దపేగులకు యీడ్చుకలిగి
అడుకడుకు పుట్టువేధన.

బొదవది.—గర్భాశయమునందు మావియొక్క తునకగాని,
జరాయులుగాని, పేరిన రక్తగడ్డలుగాని, నిలిచి కలిగెడి ఉపద్రవ
జ్వరము.

ఆటవది.—సూతకజన్ని.

ఏడవది.—గర్భాశయ శూల, అనగా గర్భాశయమునకు
అధికవేధనతో కలుగు ఈడ్పు. ఇట్లు నెప్పి అతిశీఘ్రముగా
కలిగి, అతిశీఘ్రముగాపోవును. కాలక్రమముగా వచ్చు నెప్పి
తగ్గును. చలిలేకయుండును.

ఎనిమిదవది.—బలహీనము, వ్యాకులము, రక్తప్రవాహము,
వీటియందు దేనిచేతనైనను కలుగు ఆయాసమువలన పుట్టెడు అన్ని
వివరీత లక్షణములు. పైఁజెప్పిన రొగములన్నియును, బాలింత
తాపనమని తప్పుగా నెన్నఁబడి, చికిత్స చేయబడుచున్నవి.

739. ఈ తాపనముయొక్క మూలాధారమును చక్కగా
తెలిసికొని స్పష్టముగా వివరించువరకు, ఈ రొగము నిశ్చయ
మగుట అసాధ్యముగనున్నది. పరోపకార శీలత కలిగిన బుద్ధి
మంతులయొక్క విచారణయందు, వారి అభిప్రాయములు యే
కోపించినయెడల, బాలింతల కిడుపులోనుండు జవ్వ, తాపన
ముకొని కలిగెడి యీదోషజ్వరమును చక్కగా తెలిసికొని, అను
కూలముగా చికిత్సచేయుటకు సం దేహ మేమియునుండదు. తాప

May not inflammation be *primarily* a state of nervous depression and collapse, and *secondarily* and consecutively a state of morbidly increased action and sensibility?

740. It is not improbable, that much of the difference of opinion which exists on this subject may be traced to the reluctance with which many pathologists admit the possibility of the existence of inflammation without pain, notwithstanding several conclusive proofs of this fact. Pain is the consequence of turgescence and tension of a part; it is not essential to inflammation, and is only present as it advances. If this be admitted, we may explain and account for most of the phenomena of all the varieties of the frightful malady now under consideration. And does not the pathology of the disease justify this theory? Look impartially at the result of its scrutiny, in connexion with every leading feature of the disease. Let us banish far away mere gratuitous assumption, and calmly and legitimately deduce a theory from unalterable and indisputable facts; for the grand barrier and the most fatal hindrance to the advancement of medical science, from its earliest history, has been the substitution of hypothesis and speculation for patient research and plain inductive reasoning. Examine the detail of symptoms presently to be brought forward; compare them with post-mortem investigations, and see how far they accord with the proposed theory. When this disease runs a very rapid and fatal course, destroying the patient within twenty-four or forty-eight hours, it is astonishing how little will be found to account for death. Perhaps there may be slight efflorescence and turgesc-

నము కలుగునపుడే, స్పర్శనరములయొక్క గుణము క్షీణముగనుండి, తర్వాత జ్వరమున్ను, నొప్పియును కలుగకూడదా?

740. నెప్పిలేక తాపనము ఉండుటకు అనేక స్పష్టమైన దృష్టాంతములు ఉండినను, అనేక రోగలక్షణ శాస్త్రజ్ఞులు దాని ఒప్పుకొనక యుండుటవలన, ఈ విషయమునుగురించి వ్యత్యాస అభిప్రాయములు కలిగియుండవచ్చును. ఒకచోట వాపున్ను, బిగువున్ను ఉండేనేని నెప్పి కలుగును ; అది తాపనమునకు ముఖ్యముకాదు ; తాపనము వృద్ధియగునపుడుమాత్రము ఉండును. దీనిని ఒప్పుకొనినయెడల, ఈ భయంకరరోగముయొక్క అనేక వ్యత్యాస గురుతులను వివరించి చెప్పవచ్చును. ఇపుడుచెప్పిన అభిప్రాయము, రోగలక్షణమును నిశ్చయపరచలేదా? ఈ రోగము లక్షణములయొక్క విచారణయందు కలిగిన ఫలమును, వంచనలేక చూడవలయును. ఊరిక చెప్పు వాటినన్నింటిని వదిలి, స్థిరమై రూఢిగానుండు సంగతులమీఁద, నెమ్మదిగా శాస్త్రయుక్తముగనుండెడు ఒక యభిప్రాయమును నిధానించుదము. ఆదినుంచి, నెమ్మదిగా విచారణచేయుటకు బదులు, ఊహలను స్థాపించియుండుటవలన, వైద్య శాస్త్రము అభివృద్ధి పొందకయున్నది. ఇపుడు చెప్పబోవులక్షణములయొక్క వివరణమును పరీక్షించి, చనిపోయినతవాఁత ఛేదించిచూచునపుడు కనుపడువాటితో సరిచూచినయెడల, ఊహించి చెప్పియుండుదానితో నెంతమాత్రము సరిపడుచున్నదో చూడుడు. ఈ రోగము అతిత్వరలో వ్యాపించి, రెండొక దినములలోపల మరణమును పుట్టించునపుడు ఏమి తెలియపోవుచున్నది. నెప్పి కలిగినచోట కొంచము ఎరుపై, వాచి, కొద్దిగా నీరు చేరియైనను, లేక యొక ఎఱ్ఱ మచ్చయైనను ఉండుట ఒకవేళ కనుపడును ; తాపనముయొక్క ఇటువంటి సందేహగురుతులు, కొన్ని సమయములయందు, ఒక నాదవాహియందైనను, లేక నొక నాదాశయమునందైనను కనుపడును. నరములయొక్క శక్తి అధికముగాతగ్గి, అత్యంత క్షీణముతో కలుగు అసాధ్య రోగములయందు,

cence of parts, with a very little sero-sanguineous effusion, or an isolated spot of discoloration; and these disputable evidences of inflammation are sometimes confined to a Fallopian tube or an ovary. These equivocal and unimportant changes are more particularly noticed in those most distressing and untractable cases, ushered in by extreme and overwhelming depression of the nervous energies, with almost irrecoverable prostration of the vital powers; and these occur in great numbers in particular districts, in lying-in hospitals, in crowded neighbourhoods, and under a peculiar condition of atmosphere, when puerperal diseases have not borne the abstraction of blood, or any other depletory measure, but with extreme caution. Under these circumstances, although there is effusion, it is small in quantity and peculiar in quality. It is like dirty red water, without any flakes of coagulable lymph, and often pervades every part of the contents of the pelvis. The womb itself becomes unnaturally soft, and not only is there this effusion formed between the muscular walls (parietes) and in the cellular tissue, but under the peritoneal covering. It may also be traced under the investment of the broad ligaments, ovaries, and every contiguous organ.

741. All destructive febrile affections which follow parturition are invariably associated with, if not directly caused by, inflammation of some of the textures of the womb, or of its appendages; but the type or character of the fever is probably dependent upon the particular tissue most involved; thus, in the inflammatory pyrexia, the peritoneal lining chiefly is inflamed;

ఈ సందియమైన అల్ప వ్యత్యాసములు ముఖ్యముగా అగుపడును. బాలింతలకు కలుగు వ్యాధులకు నెత్తురు తీయకయును, లేక దుర్బలపరచు చికిత్స నెదియైన చేయకయును యుండునపుడు, లేక బహు జాగ్రతతో చేసినపుడును, ఈ వ్యాధి, కొన్ని ముఖ్య ప్రదేశములయందును, ప్రసవ వైద్యశాలలయందును, జనులు అధిక ముగఁజేరియుండు ప్రదేశములయందును, గాలి వ్యత్యాసముగా యుండునపుడును, అధికముగా కలుగుచున్నది. ఇట్లు ఉండినను ద్రవము స్రవించుచున్నది; అయితే ప్రమాణమునందు తగ్గి, గుణము నందు వ్యత్యాసము నొందియుండును. అది ఎఱ్ఱని మురికినీరు వలె, లింఫ్ అను బంకతో మిశ్రమము కాకయుండును; ఆ నీరు కూప కమునందుండు అవయవములన్నిటియందు వ్యాపించియుండును. గర్భాశయము మెత్తనగుచున్నది; దానియొక్క కండలయందును, వలవంటి జవ్వనందును, పెరిటినియం అను జవ్వనక్రిందను, రక్తనీరు స్రవించియుండును. ఈ నీటిని, గర్భాశయముయొక్క వెడల్పు బంధనములక్రిందను, నాదాశయములందును, చుట్టుప్రక్కల యుండు అవయవములయందును, కనుకొనవచ్చును.

741. ప్రసవమైనవెనుక కలుగు చెడు జ్వరములన్నియును, గర్భాశయము, లేక దానితోచేరిన యవయవములయొక్క తాపన మువల్ల కలుగుచున్నవి, లేక వాటితో ద్వంద్వమైయుండును; ఐనను వ్యాధి, కలిగిన ముఖ్యధాతువును అనుసరించి జ్వరముయొక్క జాతియుండును; ఏలాగనిన, పెరిటినియం అను జవ్వనకు తాపనము కలిగితే జ్వరము ఉగ్రజాతిగా ఉండును; మాంసధాతువు నకు కలిగితే, జ్వరము, కంజెస్ టివ్ అను పేరుగల జాతిగా

in the congestive, the muscular substance; and in the low typhoid, the veins of the womb and ovaries.

742. In ordinary phlogistic cases, the appearances after death are very diversified. The substance of the womb is sometimes infiltrated with pus, and becomes livid and spongy, or it may contain small abscesses; and the uterine veins, particularly those containing blood from the spermatic arteries, may be inflamed, and contain clots or pus. At other times, spots and patches of gangrene will be perceived externally; and not unfrequently the inner surface or cavity is black, ragged, and covered with flakes of coagulable lymph. When the disease has originated with, or been principally confined to, the peritoneal investments of the womb, bladder, and pelvic and abdominal viscera, they will be agglutinated in one morbid mass, or there will be more or less turbid serous effusion of a dirty white color, mixed with pus, and flakes of coagulable lymph.

743. In the chest, particularly in those cases in which respiration has been hurried from the commencement, there will be found slight effusion in the cavity of the pleura, in the bronchial tubes, and in the cellular substance of the lungs.

744. But so anomalous is Puerperal Inflammation, that not unfrequently the extent and variety of mischief shall be infinitely more than could have been expected, *à priori*, from the duration or severity of symptoms during life, and only to be explained by admitting that the disease must have existed, and been making sure, though unnoticed progress before delivery; or to the possibility of the inflammation having run a very rapid course, and destroying in a few hours the vitality of

ఉండును ; గర్భాశయము, నాదాశయము వీటియొక్క నాళములకు కలిగితే జ్వరము క్షీణదోష జాతిగనుండును.

742. రక్త దార్ధ్యముగల స్త్రీలకు ఈ రోగము కలిగెనేని, చనిపోయినవెనుక ఛేదించి చూచినయెడల, పలువిధములుగా కనుపడును. కొందరికి గర్భాశయమునందు చీముచేరి, తెలుపుపారి, మెత్తగనుండును, లేక చిన్న విద్యతులు కలిగియుండును ; మఱియును, గర్భాశయ నాళములకు తాపనముకలిగి, వాటియందు నెత్తురుగడ్డలైనను, లేక చీమైనను ఉండును. స్పెర్మాటిక్ ఆర్ట్రియను నాడినుంచి వచ్చెడు రక్తము అణగియుండు నాళములకే ముఖ్యముగ నిట్లు కలుగుచున్నది. మఱికొన్నిసమయములయందు, కండలుమురిగి బొట్టుబొట్టుగను, చెక్కలుచెక్కలుగను వెలుపల పడును ; మఱియును కొందరికి గర్భాశయముయొక్క లోప్రక్క నలుపై, మెరకలై, లింఫ్ అను బంక అంటుకొనియుండును. గర్భాశయము, మూత్రాశయము, కూపకము, కడుపు వీటియందుండు అవయవములుమీద మూసుకొనియుండు జవ్వనకు ఈ వ్యాధి కలిగినయెడల నీ అవయవములన్నియు నొకముద్దగఁ జేరుకొనును, లేనియెడల హెచ్చుతక్కువగా, రక్తనీరు స్రవించియుండును ; అది మాఁగినమురికి కలిసిన తెలుపుగా చీమునున్న బంక తునకలనున్న కలిసియుండును.

743. ఈ రోగ ఆరంభముమొదలు, శ్వాసము హెచ్చెయుండెనేని, రొమ్మలోనుండు జవ్వతిత్తియందున్న, శ్వాస క్రోవులయందున్న, పుబ్బుసమునందుండు వలవంటి జవ్వనందున్న నీరు కొంచము చెమ్మియుండును.

744. బాలింతతాపనము మిక్కిలి వ్యత్యాసపడుటవలన, స్త్రీ జీవించియుండునపుడు ఊహించిన లక్షణములకన్నను, కోసించినపుడు చెరుపు అధికముగాకనుపడును. ప్రసవమగుటకుముందే రోగముకలిగి యుండవచ్చును. అది వెలుపలకనుపడక వర్ధిల్లుచుండెనని యంగీకరించవలయును ; లేక నరములయొక్క శక్తి క్షీణించియుండునపుడు కఠినజ్వరమును సహించక, ముందుగానే చెడియుండును.

parts which had been previously brought into such a condition, in consequence of the prostration of nervous energy, as to be unable to resist high excitement; and effusion or destruction inevitably and rapidly follows.

745. Puerperal Inflammation, as it is presented to us in that best of schools, the lying-in room, attacks women irrespective of the duration, mildness, or severity of their labors, women of all ages, and during every season of the year; but the type of the inflammation will be so varied and modified by circumstances as to be scarcely recognised as the same disease in its essential character in different women, in different districts, and during peculiar constitutions of the atmosphere. It will sometimes be strictly tonic and phlogistic, and at other times atonic and typhoid.

746. In some cases in which the pulse has been full and hard, but slow, the breathing has been laborious, the countenance dusky, and every function oppressed, there has appeared to be venous congestion overpowering arterial action, and preventing the full manifestation of disease. The clot of the blood first drawn has less firmness, and it does not become buffy and cupped until the circulation is relieved by bleeding. It is true the appearance of the blood supplies but very fallacious guidance. In these cases depletion will lessen the simulated debility, and the concealed disease will become more clearly developed.

747. We possess strong presumptive evidence in support of the opinion, that this disease may be conveyed by medical men and nurses, as well as by patients themselves.

దు స్తానములకు తాపనముకలిగి, కొన్ని ఘడియలలోపల నే, వాటిని నాశపరచియుండవచ్చును. దీనివల్ల బహుశీఘ్రముగా, నీరైనను స్రవించును, లేనియెడల ధాతునష్టమైనను కలుగును.

745. శ్రేష్ఠప్రసవ వైద్యశాలలయందు మనకు కనుపడునట్లు బాలింత తాపన రోగముకలుగుటయందు గొత్తు పమియునులేదు ; ప్రసవమగుటకు చెల్లుకాలమునున్ను, లహుకష్ట ప్రసవమునున్ను అనుసరించక (స్త్రీ) పవయస్సుగనుండినను, ఋతువు ఎటువంటిదిగ నుండినను, ఈరోగము కలుగుచున్నది. ఐనను, ఇది ఒకొక్కరి యందున్ను, వేరువేరు ప్రాంత్యమునందున్ను, ఒక విధమైనగాలి కలిగియుండునపుడున్ను, వ్యత్యాసముగ నగుపడును ; వాటివలన అది ఒకేరోగమని తెలిసికొనుటఅరుదు. ఈ రోగము కొందరికి పటుత్వముకలిగియుండును ; మరికొందరికి, పటుత్వములేక క్షీణలక్షణములు కలిగియుండును.

746. ఈ రోగమునందు కొందరికి, నాడినిండి ఘట్టిగనుండి నను, మెదువుగానడుచును ; కష్ట శ్వాసముకలుగును ; ముఖము మంగియుండును ; ప్రకృతి కార్యములన్నియు తగ్గియుండును. మంచి రక్తముయొక్కపనిని చెడినరక్తము చెరిపి రోగము స్పష్టముగా కనుపడకయుండునట్లుచేయును. మొదట తీయరక్తము ఘట్టిగాపేరదు, మరియు రక్తవ్యాపనమును సరిపరచువరకు పేరిన రక్తముమీద పసుపువన్నెయును, పల్లముపడుగుణమునుకలుగదు. రక్తమువలన రోగనిదానము చక్కగాతెలియదనుట నిశ్చయమే, ఈ రోగమందు రక్తమును తీసినయెడల, మాయక్షీణముతగ్గి, దాఁగియుండురోగము బైటికి చక్కగా కనుపడును.

747. వైద్యులవల్లనున్ను, దాదులవల్లనున్ను, రోగస్థులవల్లనున్ను, ఈ రోగము ఇతరులకు అంటుకొనునట్లు చేయవచ్చునను అభిప్రాయమును స్థిరపఱచుటకు, మనకు మంచిశ్చయమైన దృష్టాంతమున్నది.

748. The disease is most frequently epidemic during the winter and spring, and has always been most fatal during and immediately after severe and long continued frosty weather; and yet, strange and inexplicable as is the fact, during the prevalence of cold it runs its course most rapidly, and often assumes the low type.

749. It is important to establish,

First, The momentous and influential fact, that gestation and parturition produce a change in the physical condition of the female, which so modifies disease, as to give to it a *specific character*. This is familiar to every medical man who frequents the lying-in room, and is remarkably illustrated when puerperal patients become the subjects of scarlatina, or of any other (exanthematous) eruptive disease. Such women will lose their lives, although many other members of the same family, laboring under the same disease, have escaped with the most trifling and unimportant indisposition. This is, as it were, a clue to the peculiarities and difficulties of all puerperal diseases, and if not borne in mind, it is impossible to understand or to manage complaints incident to parturient women.

Secondly, it is of importance never to forget the inexplicable and pernicious influence of season, or the constitution of the atmosphere, and of certain situations, as they produce and characterise the inflammatory diseases of the puerperal female. This is occasionally seen when the complaints of the lying-in

748. ఈ రోగము వషణ, వసంతఋతువులలో మిక్కిలివ్యాపించును; మఱియును హేమంతఋతువునందున్ను, ఈ ఋతువు ఉగ్రమై అనేకదినములుండి నిలచినతర్వాతయును, ఈ జాడ్యము అసాధ్యగుణమును పొందుచున్నది. ఇట్లుండినను, చలి హేచ్చుగా వ్యాపించునపుడు, ఈ రోగము బహుత్వరలోనే హెచ్చై, క్షీణజాతిజ్వరముగా మారిపోవుటయును కలదు. ఈ కార్యము ఆశ్చర్యకరముగను, ఊహించకూడనదిగను ఉన్నది.

749. ఈ రోగమునుగురించి స్థిరపరచవలసిన దేదియన,—

మొదలు, వేకటిగ నుండుటయున్ను, ప్రసవమున్ను, (స్త్రీ) యొక్కశరీర ప్రకృతియందు ఒకవిధమైన వికల్పమును పుట్టించుచున్నవి; ఆ వికల్పమువలన రోగమున్ను వికల్పమై విశేషగుణములను పొందుచున్నది; ఇదియే ముఖ్యవిషయము. ఈవిషయము, పురిటింటికిఁబోవు వైద్యులకందరికిని తెలిసియున్నది. మఱియును, బాలింతలకు రక్తమశూచకమైనను, లేక స్ఫోటక జ్వరములయందేదియైనను కలుగునపుడు, ఈ విషయము విశదమగుచున్నది. ఈ రోగముకలిగిన బాలింతరాులు ఉండుగ్రహమునందు, ఆమెయొక్క కుటుంబస్తులనేకులకు స్ఫోటకరోగముకలిగి, అల్పరోగముపుట్టి వారుతప్పించుకొన్నను, ఆ బాలింతరాులు చనిపోవును. బాలింతరోగములన్నిటికిని ఉండు విశేషగుణములకున్ను, కష్టములకున్ను, ఈ విషయము ఒక విధమైనజాడగానున్నది; దీనినిజ్ఞాపకమునందుంచనియెడల, బాలింతరాండ్రకు కలుగు రోగములను తెలిసికొనుటకైనను, చికిత్సచేయుటకైనను అసాధ్యమగును.

రెండవది, ఋతువుయొక్క చెడ్డగుణమున్ను, గాలియొక్క స్థితియున్ను, స్థలముయొక్కగుణమున్ను, ముఖ్యముగామరువకూడదు; ఎందువలననఁగా ఇవియే తాపనరోగములను బాలింతరాండ్రకుపుట్టించి, వాటియొక్కగుణమునున్ను విత్యాసపఱచుచున్నవి. పురుటింటివ్యాధులు వ్యాపించి, అసాధ్యగుణమును పొం

room become epidemic and very unmanageable. Nothing is more common than for particular districts of large towns to be thus infested.

Thirdly, it must ever be borne in mind, that this rare disease may, and generally does, begin during gestation, from mental depression, impure air, bodily fatigue, low living, or stimulating food, and bursts forth in its full development after the womb has expelled its contents. Many sporadic cases of this character must be familiar to every observant practitioner, in which he has been able to connect pre-existing, threatened mischief, with the subsequent inflammatory action. How often does this occur in young women of previously good character, who have been seduced, and who suffer bitterly from mental despondency and broken spirits during the long and tedious months of seclusion which precede their confinement.

750. If the womb be primarily affected, constituting *inflammation of the womb (hysteritis)*, it is manifested, by severe, constant, and darting pain about the hypogastric region, greatly augmented by pressure. Constitutional excitement, with bluish white tongue, thirst, and vomiting, are present, and the lochia become suppressed. Generally, although the inflammation begins in the womb, sooner or latter it extends to the duplicatures of the peritoneum, producing *peritonitis*, or inflammation of the peritoneal lining of the abdomen, which often exists at its commencement, independently of inflammation of the womb, and without suppression of the lochia. Sometimes the approach of this formidable inflammation is so extremely

దుటను ఒక్కొక్క సమయమునందు కనుకొనవచ్చును; గొప్ప పట్టణములయందు, కొన్నిచోట్ల ఈ రోగము చుట్టుకొనుట వాడుక.

మూఁడవది, ఈ భయంకరమైన రోగము గర్భిణిగానుండునపుడు, మనోవ్యాకులము, చెడ్డగాలి, శరీరప్రయాస, దరిద్రస్థితి, లేక ఉష్ణ భోజనమువల్లకలిగి, ప్రసవమైన పిదప దానియొక్క ఉగ్రమును చూపించవచ్చును, మరియు సాధారణముగా చూపించుచున్నది; ఈ విషయమును జ్ఞాపకమునందెల్లప్పుడు ఉంచవలయును. ఇటువంటిగుణము కలిగినరోగము సంభవించినవారలను శ్రద్ధఁగలిగిన వైద్యులెల్లరు అక్కడక్కడ ఎఱింగియుండవలయును. వీటియందు అతనికి, ప్రసవమునకు ముందుండిన దుగుణములలో, తర్వాత కలుగు తాపితలక్షణములను చేర్చును శక్యమగును. మొదట నుంచినడవడిక కలిగియుండి, తర్వాత చెడిపోయి దుఃఖము చేతనున్ను, భగ్న మనస్సుచేతనున్ను వేరకటిగనుండు మాసములయందు కష్టపడు చిన్నవయస్సుగల స్త్రీలయందు, ఇది యెన్నిమాఱు సంభవించుచున్నది.

750. గర్భాశయమునకు మొదట తాపనముకలిగెనేని, (గర్భాశయతాపనము) క్రింది కడుపునందు విడువని నొప్పిపోట్లు అధికముగా కలిగియుండును; అక్కడ అదిమినయెడల ఆ నొప్పి మిక్కిలి హెచ్చును; జ్వరముకలిగియుండును, నాలుకమీఁద బూడిదెవన్నె కలిగియుండును; మురికికట్టుకొనును; సాధారణముగా, తాపితము గర్భాశయమునందు ఉత్పత్తియైనను, శీగ్రముగాకాని, తామసించి కాని అది పేగులజవ్వు మడతలకువ్యాపించును; అప్పుడు పెరిటోనైటిస్ అందురు: ఈ వ్యాధి కొందరికి ఆరంభమునందేకలిగి, గర్భాశయముతో సంబంధించకయుండును, అపుడు మురికి రక్తము ఎప్పటివలె పడుచుండును; కొందరికి ఈ భయంకరమైన తాపన రోగము బైటికి యేమియుకనిపించకనేకలిగి స్త్రీని చంపును. అనేకులకు నొప్పి లేక నేయుండును, ఒక వేళ ఉండినను, ఆయాసము,

obscure, that extensive and important disease, amounting to destruction, will elude detection. In many cases even pain is absent, or so unimportant a symptom as not to be adverted to but in common with general uneasiness, restlessness, and exhaustion ; and it is only by long continued and deep pressure that the slightest degree of suffering can be detected. This is principally the case when the disease is epidemic, and assumes a low type ; while in sporadic and phlogistic cases, either a particular part, or the entire superficies of the abdomen, will be the seat of constant, acute, and agonising pain.

751. Puerperal Inflammation usually seizes women within a few days, but sometimes not till some weeks after delivery, and is ordinarily ushered in by severe rigors, though often only by a creeping sensation of cold (*horripilatio*,) or slight chills. The temperature of the surface is usually augmented ; but should the disease be of a typhoid character, it will be even below the standard of heat. The pulse is accelerated, though varying much in frequency, force, and fulness, being either hard and incompressible, or yielding and powerless. The countenance always expresses either anxiety or suffering ; now and then, from the commencement, it puts on a distressingly saddened and apprehensive character, with severe and tensive headache. The tongue is not always white and foul : sometimes it is perfectly clean through the entire course of the malady, and amendment will follow when the tongue loses its loaded, cream-coloured appearance and becomes brown and dry.

తొందర, క్షీణము, వీటియందు అది అలశ్యముగనుండును, కొంత సేపు విడియక ఘట్టిగా అదుముటవలననే కొంచము నెప్పియుండునట్లు కనుపడును. ఎక్కడను ఈ రొగము వ్యాపించుగుణమునుకలిగి దోషలక్షణము పొందియుండునపుడు, ముఖ్యముగా ఈ వికల్పము నెఱుంగవచ్చును. అక్కడక్కడకిలిగి, ఈ రొగము ఉగ్రగుణమును పొందియుండునపుడు, కడుపునందు ఒకచోటనైనను, లేక అంతయు నైనను నెప్పికలిగి, యెల్లప్పుడున్న బాధించును.

751. బాలింత తాపనరొగము, ప్రసవించిన కొన్ని దినముల లోపల కలుగుటవాడుక ; ఐనను కొందరికి కొన్నివారములు గడచినపిమ్మట కలుగుటయును కలదు, ఇది కలుగుటకుమునుపు, సాధారణముగా వణుకు హెచ్చుగాకలుగును, ఒక్కొక్కవేళ శీతము పారునట్లుండును, లేక అల్పముగా చలికలుగును ; శరీర ఉష్ణము అధికమగుట వాడుక, ఐతే రొగము పరుత్వమునందు తగ్గి దోషగుణముకలిగియుండెనేని, సాధారణ ఉష్ణమే తగ్గియుండును, నాడి తీవ్రముగా నడుచును, ఐనను అది వడియందున్ను, బలమునందున్ను, గాత్రమునందున్ను వ్యత్యాసమై, ఘట్టిగను, అదమకూడనిదిగను, లేక శక్తితగ్గి అదమకూడినదిగను ఉండును. ముఖజూడ చింతపడునట్లైనను, లేక కష్టముపడునట్లైనను కనిపించుట వాడుక ; ఒక్కొక్క సమయమునందు, ఆరంభమునుంచి వ్యసనముతో దిగులును పొందియుండునట్లు కనుపడును ; అధికతలనెప్పియుండును ; నాలుకపైయెల్లప్పుడున్న మురికిచేరి తెల్లగా నుండదు ; కొందరికి ఈ వ్యాధి తొలగువరకు పరిశుద్ధముగానుండును ; తర్వాత నాలుకమీద మీదగడవలెనుండు మురికితొలగి ఎండిన ఆకు వన్నెయై ద్రవములేక యుండును.

752. If the disease is not checked and subdued, it generally proceeds rapidly, and the abdomen becomes tympanitic, and swollen to a size nearly equal to what it was before delivery. From the inflamed condition of the parts, and the exquisite pain which exists, the very weight of the hand or bed-clothes is intolerable ; and in order to endure her distress, the patient is obliged to lie on her back, with her knees bent upwards, to relax the abdominal muscles. The slightest pressure or motion greatly harasses her. The stomach is often severely affected from the first, and vomiting of green secretion is a not unfrequent attendant ; regurgitation of the contents of the stomach almost always attends the disease towards its close. The bowels are constipated, but this is not uniformly the case ; now and then numerous scanty and extremely offensive motions rather tease than relieve the intestines. The hepatic and intestinal secretions are not healthy. The bladder is usually affected either with a constant inclination to empty itself, or there is a suspension of the renal functions. The secretion is turbid and high coloured, sometimes milky, and this has been deemed a highly dangerous symptom. As the disease advances, the abdominal tumefaction augments, and great difficulty of breathing ensues. The secretion of milk, in most cases, becomes diminished, and it soon ceases altogether. The breasts are flaccid and empty, and if the womb was not primarily concerned, now the lochial discharge is put a stop to, in consequence of participating in the disease. If the disease proceeds in its course, all the symptoms become highly aggravated ; and, at last, a deceitful remission, or a total cessation of pain occurs, though

752. రోగమును ఖండించి తక్కువపరచనియెడల, అది యతి త్వరలో హెచ్చై, కడుపునందు వాయువుచేరి, ప్రసవమునకు ముందుండిన ప్రమాణమునకు ఉబ్బరించుకొనును, కడుపునందుండు అవయవములకు తాపనముకలిగి నొప్పి యధికముగా నుండుటవలన కడుపుమీఁద చేయియైనను, పడకవస్త్రమైనను పడినయెడల సహించకూడని నెప్పికలుగును; తనకష్టమును సహించుకొనుటకు (స్త్రీ) వెల్ల వెలి పరుండుకొని, కడుపుకండలు వదులగుటకు, మోకాళ్లనుముణిచి పైకెత్తుకొని యుండును. పదైనను కొంచము బరువుతగిలినను, లేక కదిలినను, ఆపెకు బహు ఉపద్రవమును కలుగఁజేయును. అన్నాశయము ఆరంభమునుంచి చెడి, పసురునీరు వాఁతయగుట వాడుక; రోగాంతమునందు, వాకర సాధారణముగ నెల్లప్పుడును ఉండును. మలము బద్ధమగుట వాడుక; కొన్ని సమయములందు బహు దుర్గంధమైన మలము కొద్దిగా అడుకడుకుడిగి శ్రమమిచ్చును; పిత్తనీరున్న పేగులయందుండి కలుగు నీరున్న చెడియుండును. మూత్రతిత్తియును సాధారణముగా చెడి, మూత్రము అడుకడుకు దిగును, లేక కట్టుకొనుటయును కలదు. మూత్రముకలఁగి ఎరుపైయుండును. కొందరికి పాలువలెనుండును, ఇది మిక్కిలి యసాధ్యలక్షణమని తలచబడియున్నది. రోగము హెచ్చుచుండగా, కడుపుయొక్క వాపున్న హెచ్చి, శ్వాసమువిడుచుట కష్టమగును; అనేక(స్త్రీ)లకు పాలు కొంచముగా చేపి తక్షణమే నిలచిపోవును. స్థనములు వదులై దానియందు ఏమియును లేకయుండును; గర్భాశయము మొదటనే వ్యాధి కొనకయుండెనేని ఇపుడు దానికిన్ని వ్యాధి అనుసరించి, మురికిపడుట నిలిచిపోవును. ఈ రోగము తనదారిని యనుసరించి పోవుచుండగా, లక్షణములన్నియు హెచ్చగును, కడపట నొప్పితగ్గును లేక బొత్తిగా లేనియట్లు కనుపడును; కొన్నిసమయములందు మరణమువరకు వేధనయుండును; నాడిమిక్కిలి చిన్నదిగను, క్షీణముగను విడిచివిడిచి కొట్టుకొనును; లెక్కించను శక్యములేకయుండును; నాలుకయెండి చామన చాయగనుండును; ముఖము

occasionally the patient is agonised to the last; the pulse becomes extremely small, feeble, intermittent, and scarcely to be counted; the tongue dry and brown; the countenance wild, and expressive of great distress; the skin alternately hot and cold; and the teeth covered with sordes; cold, clammy sweats break out over the whole body; the urine and the fæces come away involuntarily; the extremities are cold; and the patient, often in full possession of her intellectual consciousness, dies within four or six days from the accession of disease,—sometimes within a few hours, from the prostration of the sensorial functions, owing to inexplicable sympathy subsisting between the vital powers and the destructive process in a remote organ, however trifling may be its degree. But there is a great difference in the duration of this disease. In strictly active inflammatory cases, death occurs more distantly from the accession of the complaint, than in those cases which commence with extreme prostration of the vital powers, and rapidly assume a typhoid character.

753. In approaching the *management* of this insidious and formidable complaint, one is appalled and discouraged by the difficulties which press on every side. The epidemic of one season may differ essentially from the epidemic of a preceding and following year, and may, consequently, demand very different management; and it is always found that the more generally prevalent the disease may be, the more fatal is its course. Sporadic cases are managed more successfully than those more strictly epidemic. Every case must

వికారముగా, అధిక తొందరయందుండునట్లు కనుబడును; దేహము విడిచివిడిచి ఉష్ణముగనుచును చలవయగుచునుండును; పండ్లమీద నల్లఁడతకప్పుకొని యుండును; శరీరమంతయును చల్లని బంక చెమటపట్టును; మలమూత్రములు స్మరణలేకదిగును; కాళ్లుచేతులు చల్లనగును; రోగముకలిగిన నాలుగు లేక ఆఱుదినములలో (స్త్రీ) తనయొక్క జ్ఞానము చక్కగానుండునపుడే ప్రాణమును విడిచిపెట్టుచున్నది. కొందరికి వ్యాధి ఎంత అల్పముగానుండినను, గర్భాశయమునకు కలిగియుండుచెడుపు ప్రాణబలములకు సంబంధముండుటవలన, ఇంద్రియాదులయొక్క పనులుకుంగి కొన్నిఘంటలలో ననే మరణముకలుగును. ఈ వ్యాధియొక్క కాలము మిక్కిలి వ్యత్యాసపడును. రోగము పటుత్వముకలిగియుండునపుడు, వృత్తువు దినములపేరట కలుగును; రోగముయొక్క ఆరంభమునందే క్షీణముకలిగి దోషగుణము శీఘ్రముగా పుట్టునపుడు, త్వరలో చావుకలుగును.

753. మోసముగను, భయంకరముగను ఉండెడు ఈ వ్యాధికి చికిత్సజేయవచ్చునపుడు, అన్ని పక్కలయును కలుగు కష్టములచేత నెరికిని భయమునుపుట్టించి యధైర్యమును కలగజేయును. ఒకబుతువున వ్యాపి చురొగమ, మందుసంవత్సరమునందు కలిగిన దాతోనైనను, లేక వెనుక రాబోవు సంవత్సరమునందు కలుగబోవు దాతోనైనను సరిపోలియుండదు; కాన వ్యత్యాస చికిత్స చేయవలసినదిగనున్నది; మరియు రోగమెంత హెచ్చుగా వ్యాపించుచున్నదో అది యంత చెడ్డదిగనగు పడుచున్నది. సామ్రాజ్యముగా వ్యాపించు రోగముకన్నను,

be isolated and studied alone, and looked at by itself; and its management must depend on its type and its stage. Measures of paramount value and of imperative necessity in one case, and at some periods of the disease, will be valueless and detrimental under other circumstances. It is very unusual for any case to preserve an unwavering uniformity of character during its entire progress; and, consequently, the treatment must vary with its exigencies; and if we expect to bring the disease to a satisfactory termination, we shall be compelled so to alter our course of proceeding, as to incur the risk of being chargeable, by the novitiate and inexperienced, with vacillation and indecision.

754. Our treatment must be at once simple and decided: promptitude is as necessary as activity, because the curable stage rapidly passes away,—often in a few hours. Should the case be decidedly inflammatory, with a hard, unyielding, vibrating pulse, and acute constant pain, the abstraction of blood locally and generally, early and copiously, with the steady exhibition of purgatives, mercury, and opiates, constitute the remedial means on which our hopes must be suspended; all other measures being merely auxiliary and subordinate. Much depends on the early and liberal detraction of blood. One bleeding of twenty or thirty ounces within the first six hours of the attack, will accomplish more than the loss of twice the quantity in several small bleedings after twelve hours have elapsed. *Neque temere, neque timide, neither rashly, nor*

అక్కడక్కడ కలిగెడిగుణము కలిగినరొగము శీఘ్రముగ చికిత్సకు వశపడును. ప్రతిరోగమును వేటుపరచి, ప్రత్యేకముగ నెటుంగ వలయును ; దానికిఁజేయు చికిత్స రోగముయొక్క జాతికిని, స్థితికిని అనుసరించి యుండవలయును. ఒకతెకు ఉపయోగ కరముగను, అత్యావశ్యముగను ఉండునవి, మఱియొకతెకు, ఆ సమయమునందే ఆ పద్ధతులను ఉపయోగించినయెడల, పనికిరానిదిగను, చెరుపుకలుగఁజేయునదిగను ఉండును. ఒకతెకు కలిగినవ్యాధి వృద్ధియగుచుండునపుడు, లక్షణములన్నియును ఏకరీతిగనుండుట చులభము ; కాన సమయోచితముగా చికిత్స ఉండవలయును ; రోగమును వశపరచను ఎడముండెనేని, మన చికిత్సయొక్క మార్గమును మార్చవలయును ; అట్లు చేయుటవలన, వైద్యమునందనుభవములేక క్రొత్తచెయ్యిగనుండువారులు, చపలచికిత్సఅని చెప్పుటకు ఎడమిచ్చును.

754. మనయొక్క చికిత్స అల్పముగను, తీర్మానమైన దిగను ఉండవలయును ; వ్యాధి వశమునకు వచ్చుస్థితి శీఘ్రముగా గడచిపోవును ; కాన జాగ్రత్తగానే త్వరలో నడిపించవలయును. రోగము యధార్థముగా తాపనగుణమును కలిగియుండి, నాడి ఘట్టిగను, అదమకూడనదిగను, తంతివలె యాడుచును, నొప్పి హెచ్చై విడియకనుండెనేని, చేతియందుండియును, నెప్పియుండు స్థానము నందుండియును, శీఘ్రముగా అధికరక్తమును తీయవలయును ; దీనితో విరేచనముందులనున్న, రసముచేరిన మందులనున్న, నల్లమందులనున్న, నిధానముగ నిచ్చుటయే దీనికి చికిత్సయగుచున్నది ; వాటిమీఁదనే మనయొక్క కోరికలను ఉంచవలయును ; తక్కిన చికిత్సలన్నియును ఉపబలముగను, తక్కువగుణముగలిగినదిగను ఎంచవలయును. శీఘ్రముగా అధికరక్తము తీయుటయందు మిక్కిలి ప్రయోజనమున్నది. రోగముపుట్టిన పండ్రెండుఘంటల తర్వాత కొంచము కొంచముగా నలువదిలేక అరువది ఔన్నులరక్తము తీయుటకన్నను, రోగముపుట్టిన ఆరుఘంటలలోపల ఒకేతూరి యిరువది లేక ముప్పది ఔన్నుల రక్తము తీయుటయందు అధికఫలముకలుగును.

timidly, should be engraven on every lancet. Blood-letting will always be in discredit in the management of inflammation of vital parts, if used with timidity, or resorted to too late.

755. One early and plentiful bleeding, inducing a temporary collapse of the system, will generally suffice for an acute attack of the most active kind: the *temporary debility* resulting from *such* a bleeding may be greater, but the *permanent weakness* is certainly less. Fainting is very desirable in the abstraction of blood in this, and, indeed, in all inflammatory diseases, because it implies an almost entire cessation of circulation. This is most readily accomplished by having our patient's head raised, preserving the body in a recumbent posture, and by suddenly drawing away blood from a large orifice, or permitting it to flow from two veins at the same time. It will thus be found that the abstraction of a less quantity of blood will be required for every stage of this disease, superseding the practice of small and repeated bleedings, which exhaust the strength as much as the original excitement, and inevitably accelerate the fatal termination of our patient's sufferings. Still, blood-letting is not allowable beyond a certain extent, and must not be repeated when the danger of organic mischief has disappeared, or general exhaustion rapidly ensues. Immediate depletion may produce a universal and irrecoverable suspension of the vital principle, or at least leave a vacillating state of the circulation, or a hurried re-action of the heart and arteries, or congestion of the venous system, or effusion of serum; thus instituting a disease almost as dangerous as the one removed.

నెత్తురుతీయుటకు ఉపయోగపరచెడి ప్రతికష్టమీదను, “మూఖముగనైనను, భయంకరముగనైనను, చేయకము” అని వ్రాసియుండవలయును. ప్రాణాధార అవయవములకు కలుగు తాపనమునకుచేయు చికిత్సయందు భయముతోనైనను, లేక మిక్కిలి తామసించియైనను రక్తముతీసినయెడల, చెడ్డపేరుకలుగును.

755. శరీరము కొంతసేపు సోక్కియుండునట్లు శీఘ్రముగా అధికరక్తమును ఒకేతూరి తీయుట, వడికలిగినరంగమునకు చాలును. ఇట్లు రక్తమును తీయుటవలన కలుగు తత్కాల క్షీణము హెచ్చుగనుండినను, శరీరదార్భ్యము తగ్గదు; ఈ రంగమునందును, తాపనరంగము లన్నిటియందును, మూర్ఛకలుగునట్లు రక్తము తీయుటమంచిది: ఎందువలననైన, మూఁఖ, రక్తవ్యాపనము హెచ్చుతక్కువగా బొత్తిగా నిలచిపోయినదానికి గురుతగుచున్నది. ఇట్లు కలుగుటకు ఏమిచేయవలయునన, (స్త్రీ)ని బయటబెట్టి, తలనుమాత్రము పొడపుగనుంచి, పెద్దరంధ్రముగ నుండునట్లుపొడిచి, దానినుంచి రక్తము వచ్చునట్లు చేయవచ్చును, లేనియెడల, రెండు నాళములను ఏకకాలమునందు ఛేదించి వాటియందుండి రక్తముకారునట్లు చేయవచ్చును; ఇట్లుచేసినయెడల రక్తము కొంచము తీయవలసినదిగనుండును, లేనియెడల అడుకడుకు కొంచము రక్తము తీయను ఆవశ్యకముగనుండును, దానివలన బలముతగ్గి, సందేహములేక (స్త్రీ)యొక్క మరణము తీవ్రమగును. ఇట్లుండినను, మితమునకు మీరి రక్తముతీయకూడదు; అవయవమునందుండు వికల్పము తొలగినవెనుకయును, లేక శరీరపటుత్వము త్వరలో తగ్గునట్లుండినను పునః రక్తముతీయకూడదు. చేతులనుంచి రక్తము తీయుట సర్వాంగ అసాధ్య క్షీణమును పుట్టించును, లేనియెడల రక్తవ్యాపనమును చెఱుపును, లేనియెడల హృదయమునాడులు వీటియొక్క పనులను త్వరపఱచును, లేనియెడల నాళములయందు నెత్తురు కట్టుకొనునట్లుచేయును; లేనియెడల రక్తగ్రవము (సీరం) చెమ్మగించునట్లుచేయును. ఈ ప్రకారము పూర్వరంగమును పోగొట్టి దానికుండు చెడ్డగుణములుకల మతియొకరంగమును

The application of leeches to the abdomen, and cupping from the loins, are adjuvants of considerable value; and especially when some dregs of inflammatory disease may remain after copious general bleeding.

756. Yet there are unquestionably very many cases so modified by constitution, by season, and by other circumstances above noticed, and which run so rapidly towards a state of collapse, that the abstraction of blood from the arm is tantamount to signing the death-warrant of the patient, especially in inflammation of the sub-peritoneal tissues. It is in these cases, and they are by far the most numerous in and about the metropolis, that *local bleeding* by leeches is an invaluable remedial measure. While *general* bleeding diminishes the force of arterial action, *topical* bleeding unloads and relieves the capillary vessels. When copious and general bleeding is inadmissible and injurious, fifty or a hundred leeches should be applied to the abdomen; and this will scarcely ever be done without sensible relief,—often to such an extent that the poor woman will again and again solicit their re-application. In the epidemic and typhoid form, this is often the only allowable method of abstracting blood; and in every stage of this unmanageable disease, even when effusion is manifest and death is inevitable, leeches will smooth the ruggedness of the path. The bleeding may be encouraged by a large, soft, warm poultice.

757. Considerable benefit will result from the application of a *blister* over the entire abdomen, when topical bleeding is no longer advisable; and sometimes

పుట్టించును. చేతినుంచి రక్తము తీసినవెనుక తాపనరొగము ఎదియైనను సేషము మిగిలియుండినయెడల కడుపునకు జలగలను కరిపించుటయును, మఱియు నడుమునందు ముంత పట్టించుటయును ముందటిపనికి మంచిసహాయపరచును.

756. ఇట్లుండగా దేహ ప్రకృతివలననున్న, ఋతు భేదమువలననున్న, మూడఁజెప్పియుండు ఇతర హేతువులవలననున్న, ఈ రొగము అనేకులకు వికల్పమై అతిత్వరలో శీతమును పుట్టించుటవలన, ముఖ్యముగా పెరిటిక్రియం అనుజన్మక్రింద తాపనము కలిగెనేని, చేతినుంచి రక్తముతీయుట, ఆ స్త్రీని చంపను చేవ్రాలుచేసినట్లుగుచున్నది. లండన్ అను నగరమునందును, దానిచుట్టుప్రక్కలనుండు ప్రదేశములయందును, ఊడెడు స్త్రీలకు ఈ రొగము కలిగెనేని, నొప్పియుండుచోట జలగలను కరిపించి రక్తముతీయుట యుక్తమైనదికిత్త. చేతినుంచి రక్తము తీయుటవలన, నాడులబలముతగ్గును; నెప్పియుండుచోటనుంచి రక్తము తీయుటవలన, తంతుహిలయందుండు రక్తమును తగ్గించి కష్టమును పోఁగొట్టుచున్నది; చేతినుంచి రక్తము అధికముగా తీయుటకు అనుకూలముపడక, అపాయకరముగనుండునపుడు, ఏబది, లేక నూరుజలగలను కడుపుమీద కరిపించవలయును ఇట్లు చేయుటవలన, సాధారణముగా నెప్పి శమనమగును; ఆ మేలువలన ఆపె మరలమరిల వాటిని కరిపించమని వేడుకొనును. ఈ రొగము దోషగుణమునుపొంది, వ్యాపించుచుండునపుడు రక్తము తీయవలసిన దవశ్యముండినయెడల, ఇట్లు చేయుటయే యుక్తమైనది. వశపరచకూడని యీ రొగము యొక్క అన్ని సమయములయందు, శోభకలిగి చనిపోవుట నిశ్చయముగా నుండినను, జలగలను కరిపించుటవలన అనుకూలముకలుగును. వేడిగల మెత్తని పెద్ద పోట్లనునుకట్టి, అధిక రక్తముకారునట్లు చేయవచ్చును.

757. నొప్పియుండుచోటనుంచి, రక్తముతీయను ఎప్పుడు ఆవశ్యకము లేకపోవుచున్నదో యపుడు, కడుపునుచుట్టి పొక్కస్లా(స్త్రీ) వేయుటవలన, మిక్కిలి అనుకూలముగలుగును; మఱియును కొం

very marked relief will be afforded, on the principle of revulsion or counter-irritation, by repeatedly covering the bowels with flannel, dipped in hot oil of turpentine. This may be used every six hours, for ten minutes each time, until high erythematous efflorescence takes place.

758. Immediately after bleeding, the most effectual means of emptying the bowels must be had recourse to, so that an evacuation once in three or four hours may be obtained for two or three days, or longer if necessary. The existence of diarrhœa, which is sometimes attendant on this disease, must not prevent the exhibition of purgatives, because the fæces are scybalous, slimy, and foetid; such only keep up an incessant irritation in the abdomen, which will be best remedied by cathartics. *Saline purgatives* do not appear to be well adapted to this disease. They produce irritation and distention, and lead the unwary to suspect inflammation. They seem to accelerate the peristaltic action of the bowels, discharging frequent and watery stools, while the hardened scybala, in the arch and head of the colon, remain unmoved by their operation.

759. A full dose of *calomel*, say a scruple, or half a drachm, with or without jalap, or jalap in cinnamon water, with a little citric acid, may be exhibited. If jalap be not combined with the calomel, castor oil should be given an hour or two after it. By these means we shall completely unload the intestinal canal of its contents, allaying irritation in its course.

దరకు, కర్పూరలైలమును వెచ్చచేసి, దానియందు కంబళిగుడ్డనుతోడి
చి కడుపుమీఁద అడుకడుకు వేయుటవలన, మంచిసౌఖ్యముకలు
గును; ఆఱుఘంటలకు ఒకతూరి, పదినిమిషములవరకు, చమాము
మీఁద ఎర్రనిబొబ్బలు లేచువరకు, ఇట్లు వేయవలయును.

758. రక్తమును తీసినతోడనే, రెండుమూఁడు దినములవర
కైనను, లేక ఆవశ్యకము కలిగినయెడల, హెచ్చుదినములవరకై
నను మూఁడునాలుగు ఘంటల కొకతూరి, మలముదిగునట్లు తగిన
ప్రయత్నముచేయవలయును, ఈ రొగమునందు కొందరికి భేదికలిగి
యుండును; అట్లుండినను, విరేచనమున కివ్వకయుండకూడదు;
ఎందుకనెన, మలము పింటికెవలె కట్టి, శ్లేష్మముకలసి, బహుదు
గఁగంధముగనుండును, ఇటువంటి మలము కడుపునందుండినయెడల,
ఉష్ణద్రవమునే కలగఁజేయుచుండును; విరేచనమువల్ల అది తొలఁ
గిపోవును. ఈ రొగమునకు ఉష్ణభేదములు తగినదని కనుబడలేదు;
అవి యుష్ణద్రవమునున్న, కడుపు ఉబ్బరమునున్న కలుగఁజే
యును, గానివలన, తాపనము ఉన్నదని సంశయించుటకు ఎడమి
చ్చుచున్నది. ఉష్ణభేది యకాషణములు పేగులకు ఉండు పినుకు
పనిని త్వరపరచి, నీరు నీరుగా భేది యడుకడుకు అగునట్లు చేయు
చున్నదేకాని, పెద్దపేగులయందుండు పింటిక మలము బయలుప
డక, అక్కడనే నిలిచియుండును.

759. రసభస్మమునందు, ఇరువది లేక ముప్పది ఉష్ణల యెత్తు
జాలప్ అను ఔషధముచేర్చియైనను, చేర్చకయైనను, లేక జాలప్
చూర్ణమును లవంగపట్ట నీటియందుకలిపి, దానితో కొంచము నిమ్మ
పండు పులుసు చేర్చియైనను ఇవ్వవచ్చును. జాలప్ చూర్ణమును,
రసభస్మముతో జేర్చనియెడల, దానినిచ్చి రెండొక ఘంటలవెనుక
చిట్టాముదమును ఇవ్వవలయును. ఇట్లు చేయుటవలన, పేగులయం
దుండు మలముంతయును వెలియై, నెప్పి శమనమునెందును.

760. Perhaps *oil of turpentine*, in all cases not admitting of much reduction of power, is the best purgative that can be given. It can be combined with castor oil and laudanum ; and by this combination we shall freely unload the intestines, and produce gentle excitement and a healthy action of their mucous coat. In those alarming cases of *spasm* of the womb and large intestines, which are constantly being mistaken for puerperal inflammation, this combination will act as a charm. It is principally, if not exclusively useful, in those cases in which great tympanitic distention exists.

761. *Purgative and emollient clysters* are decidedly beneficial, and fomentations of the abdomen are always found to be soothing and useful.

762. *Opiates combined with mercurials* are invaluable. Opium used to be thought to afford only an insidious truce, and rather tend to obscure and prolong the disease than to contribute to its subjugation. Great dependence may be placed on large doses of opium and calomel, in all cases, after bleeding and purging. They must be exhibited in such doses as will make a decided impression on the sensorial functions, and speedily bring the constitution under the specific influence of mercury ; and when we succeed in doing this, the case will generally assume a favourable character.

763. *Camphor*, in scruple doses, combined with opium, will be found a very efficient anodyne in cases of great restlessness, with comparatively little acute suffering ; particularly if hysteralgia exists.

760 బలమును తక్కువపఱచక యుండవలసినదిగనుండునపుడు, కర్పూరతైలము భేదికివ్వను మంచియకాషధము. దీనితో చిట్టాముదమునున్న నల్లమందు ద్రావకమునున్న చేర్చియివ్వవచ్చును. ఇట్లు చేర్చియిచ్చినయెడల, పేగులయందుండు మలమంతయు వెలియై, దాని శ్లేష్మజవ్వుయొక్కపని చక్కగా నడచును. గర్భాశయమునకున్న, పెద్దపేగులకున్న, ఈడ్పుకలిగి భయమునుపుట్టించునపుడు బాలింత తాపనము కలిగియున్నదని తప్పగ తలచుకొందురు. ఇటువంటిదానికి, ఈ మందులను ఇట్లుకూర్చియిచ్చినయెడల మంత్రముఁజేసి నిలిచినదివలె నిలుచును. కడుపునందు వాయువుచేరి ఊబ్బరించుకొని యుండునపుడు ఈ యకాషధము ముఖ్యముగా ప్రయోజనకరముగ నుండును.

761. విరేచనగుణమున్న, స్నిగ్ధగుణమున్న కల ఆసనవస్తులు నిశ్చయముగా మంచిగుణమును కలుగఁజేయును. మఱియు కడుపునకు వేడినీళ్ల ఒత్తడము నిచ్చుటవలన ఎప్పటికిన్ని శాంతిపఱచి సౌఖ్యమును కలగఁజేయును.

762. నల్లమందుతో రసమందులను చేర్చియిచ్చినయెడల మిక్కిలి ప్రయోజనకరముగ నుండును. నల్లమందు కొంచముసేపు నెప్పిని నిలుపుచున్నదనియును, వ్యాధిని అణచుటకన్న, దానిని మరుగుపఱచి నీడించుచున్నదనియును, తలపఱచియున్నది. రక్తము తీసి విరేచనమున కిచ్చినవెనుక, అన్నివ్యాధులకును హెచ్చుగా నల్లమందున్న, రసభక్తమున్న చేర్చియిచ్చుటయందు నిండాసౌఖ్యమును కలుగఁజేయునని నమ్మవలయును. రసము స్పృశధాతువులయందు వ్యాపించి, శరీరమునందు శీఘ్రముగా పట్టునంత ప్రమాణము ఇవ్వవలయును; ఇట్లు మనముచేసి అనుకూలమైయ్యెనేని, రొగము సాధారణముగా వశమునకువచ్చును.

763. అధికసంకటమున్న, కొంచము నొప్పియును ఉండుసమయమునందు ఇరువదిఉద్దులయెత్తు కర్పూరముతో నల్లమందును చేర్చియిచ్చినయెడల, మంచి వేధనాశాంతికారి యగుచున్నది. ముఖ్యముగా గర్భాశయ శూల యుండునపుడు దీనినిప్రయోగించవచ్చును.

764. *Digitalis*, *nitrate of potass*, *ippecacuanha*, and *antimony*, are of great value as adjuvants, but cannot be exclusively relied upon, because irreparable mischief may take place while waiting for their operation. The *infusion* of *digitalis* is most speedy in its influence, most decided in its effects, and most capable of being controlled in its operation.

Ephemera, or Sympathetic Fever.

765. In consequence of the debility and irritability of the constitution which often exist for some time after labour, the nervous and vascular systems are excited by causes, which, under ordinary circumstances, would produce no disturbance. This febrile excitement is usually of such short duration, as to have obtained the term *Ephemera*, or *Weed*. A little careful investigation will generally detect some source of irritation in the alimentary canal, or in the breasts; and on the removal of the cause the effect speedily ceases.

766. It is of considerable importance not to confound these transitory attacks of fever with those more severe febrile paroxysms which indicate the existence of local inflammation.

Miliary Fever.

767. Since the "heating and sweating system" of managing puerperal women has given way to a cool and less stimulating regimen, what is termed "Miliary Fever" is but seldom met with. Whenever it does occur in practice, it will be found associated with excessive perspiration, produced by an accumulation of heat, and by liberal indulgence in hot drinks and stimulating diet. That this opinion is correct, may be

764. డిజిటేలిస్, సూరాకారము, ఇపికాక్, ఆబ్టిమొని యివియును ప్రబలితమందులుగానున్నవి. ఐతే వీటియందే నమ్మిక నుంచకూడదు. ఎందువల్లననిన వీటియొక్కగుణములు కలుగువలకు కాచియుండునపుడు, అసాధ్యలక్షణములు కలిగినను కలుగును. డిజిటేలిస్ అను మందుయొక్క కషాయము శీఘ్రముగా గుణమునిచ్చును, గుణము స్థిరముగనుండును. పనిని స్వాధీనపఱచుకొనవచ్చును.

అల్పజ్వరము లేక ఉపద్రవజ్వరమును గురించిన వివరణము.

765. ప్రసవమైన కొన్నిదినములవలకు, శరీరదుర్బలమున్ను, వేధనయున్ను, ఉండుటవలన, స్పర్శ, రక్తనరములకు ఉగ్రముకలుగును; ఇతర సమయములయందు అవి ఏమియునుజేయదు. ఈ జ్వరము కొంతసేపుమాత్రము ఉండుటవలన అల్పజ్వరము లేక పాలజ్వరమని చెప్పబడుచున్నది. కొంచము నిదానముగా విచారణజేసిచూచినయెడల, పేగులయందైనను లేక స్తనములయందైనను ఎదైననొక యుపద్రవముకలిగి, ఈజ్వరముపుట్టుటకు కారణమగుచున్నది. దీనిపుట్టింపిన కారణమును తొలగించినయెడల రోగము త్వరలో తొలగిపోవును.

766. ఈ అల్పజ్వరమును తాపనమువల్ల కలుగుజ్వరమని భ్రమించకూడదు.

కుక్కముల్లుజ్వరము. (స్వేదజ్వరము.)

767. బాలింతలకుచేయు ఉష్ణచికిత్సయును స్వేదచికిత్సయును తొలగించి, చల్లనిచోటనుంచి కారములేని భోజనమునిచ్చువాడుక కలిగినదిమొదలు కుక్కముల్లు జ్వరముకలుగుట అరుదు. ఎప్పుడైనను ఈరోగము చికిత్సకువచ్చేనేని, చెమట అధికముగా కలిగియుండును; ఈ చెమట బాలింతరాలుండుగది యుష్ణముగానుం

inferred from the success which follows the exhibition of a few doses of some saline purgative, with cooling diet, and the free admission of pure cold air.

768. The eruption which constitutes the disease is the consequence of the excessive action of the cuticular vessels, and consists of innumerable minute vesicles, about the size of millet seeds, surrounded by rose-coloured bases, generally confined to the face, neck, and back, but occasionally diffused over the trunk and extremities.

769. Sometimes the cuticular vessels are left in so unhealthy a condition, as to require the exhibition of the mineral acids for some time.

Phlegmasia Dolens and Uterine Phlebitis.

770. In some women, within a few days after delivery, one of the lower extremities takes on a peculiarly glabrous, hot, white, unyielding enlargement. It is termed *œdema puerperarum*, or *phlegmasia dolens*, or the *white swelling of lying-in women*, and *uterine phlebitis*, or *inflammation of the veins of the womb*. The pain and swelling of the extremity is usually preceded by a heavy and distressing sensation in the loins and upper part of the thigh or calf of the leg, and in the labium, (lip of the vagina) of the affected side.

771. The constitution soon becomes disturbed by all those symptoms which attend or follow febrile excitement.

772. After a few days, the morbid heat, hardness, and sensibility, of the limb diminish, leaving it in a state of œdema, which, by degrees, subsides, though in some instances very slowly, and in rare cases terminates in suppuration.

దుటవల్లనున్న, తౌచ్చగా వేడిద్రవములద్రాగి ఉష్ణ ఆహారముల నెత్తుకొనుటవల్లనున్న, కలుగుచున్నది. రెండొక ఉష్ణవిరేచనములనిచ్చి, శీతభోజన పదార్థముల నెత్తుకొనునట్లుచేసి, పరిశుద్ధమైన చల్లనిగాలి వ్యాపించునట్లు చేయుటవలన ఈరోగము తొలగునుకాననీయభిప్రాయము నిశ్చయమని తెలిసికొనవచ్చును.

768. చర్మనరములయొక్క పని యధికమై, యీరోగమునందు కలుగు చెమటకాయలు చిన్నచిటిజొన్నలప్రమాణముగలవియై, అడుగు ఎటుపై, విస్థారముగానుండును; ఈ దద్దులు ముఖ్యముగా, ముఖము, కంఠము, వీపు వీటియందే కలుగును; కొన్ని సమయములయందు, దేహము, కాలు చేతులు వీటిమీదనున్న కలుగును.

769. కొందరికి చర్మమయొక్క రక్తనరములు చెడియుండును, దీనికి లోహద్రావకములను కొన్నిదినములవరకు లోపలనివ్వవలసినదిగనుండును.

తొడ వాపు యొక్కయు, గర్భాశయనాళముల తాపనము యొక్కయు వివరణము.

770. ప్రసవమైన కొన్నిదినములలోపల, కొన్నిస్త్రీలకు ఒకకాలువాచి, తెలుపుపాటి, బిటుసుగానుండును. దానిని బాలింతవాపు అనియును, తొడ వాపు అనియును, బాలింతలకుఁ గలుగు తెల్లవాపు అనియును, గర్భాశయనాళములయొక్కతాపనము అనియును చెప్పఁబడును. కాలునందు నొప్పియును, వాపును కలుగుటకుముందు, నడుము, తొడయొక్క మీఁదివైపు, వీనియందైనను, లేక పిక్క, రోగముకలిగిన తొడప్రక్కటి ఉపహస్తముయొక్క పెదవి, వీనియందైనను ఉపద్రవముకలుగును.

771. వెనుక శీఘ్రములోననే, జ్వరము ననుసరించియుండెడి లక్షణములన్నియును కలిగి, దేహస్థితి చెడును.

772. కొన్నిదినములైన తర్వాత, కాలునందుండెడి ఉష్ణమును, బిటుసును, నొప్పియునుతగ్గి, వాపుమాత్రముండును; ఆవాపు క్రమేణా తీసిపోవును; కొందఱికి అది దిగను కొన్నిదినములు చెల్లును; మఱికొందఱికి చీముపెట్టుటయును కలదు.

773. This disease consists in inflammation and obstruction of the iliac vessels, lymphatic glands, and vessels of the pelvis, groin, ham, and every other part of the enlarged extremity.

Treatment.

774. Leeches should be applied as speedily as possible to the groins, and the abstraction of blood by their repeated application must be regulated by the urgency of the symptoms. The inner part of the thigh, and of the calf of the leg, should have small blisters applied as soon as active disease begins to subside. The bowels must be kept steadily acted upon by saline purgatives, and some determination may be given to the skin by diaphoretics. A combination of opium, ipecacuanha, or antimony, and the sub-muriate of mercury, may be advantageously exhibited at bed-time, and the limb is to be fomented with *tepid* water several times daily.

775. When the extremity has lost its morbid heat and sensibility, and remains cold and œdematous, its restoration to a healthy condition may be accelerated by the regular employment of a stimulating embrocation, or even by simple friction, together with the habitual use of a thin flannel roller, well applied from the toes to the groin.

776. During the progress of the cure, even in the most advanced or inactive stage of the disease, much benefit will be derived from the occasional administration of purgatives, and such medicines and regimen as will invigorate the enfeebled constitutional powers.

773. ఇలియాక్ వెసల్స్ అనెడి నరములు, లింఫాటిక్ గ్లాండ్స్ అనెడి గోళములు, వాపుకలిగిన కాలుప్రక్కటి పొత్తికడుపు, తొడసందు, పిక్క మొదలగు స్థానములయందుండెడి నెత్తురునరములు, ఇవి మొదలైనవి అణుచుకొని, తాపనముకలిగి, ఈ రోగము పుట్టుచున్నది.

ఈ రోగమునకు c జేయు చికిత్స.

774. దీనికి తామసముచేయక, తొడసందులలో జలగలను కటిపించవలయును; రోగము ఉండెడి స్థితి నెఱిగి, అవశ్యకముండే నేని, వాటిని పునః కటిపించవలయును. జాడ్యము యొక్క బలము అణగినతోడనే, లోప్రక్కటి తొడకున్న, పిక్కకున్న పొక్కుష్టాస్తిరిని పట్టించవలయును. ఉప్పు విరేచన ఔషధములనీచ్చి, మలము క్రమముగా దిగునట్లు చేసి, స్వేదకారులను ప్రయోగించి, చమఃమునకు రక్తము అధికముగా పారునట్లు చేయవలయును. నల్లమందుతో ఇపికాక్ అనెడిమందు నైనను, ఆంటిమొని అనెడిమందు నైనను చేర్చి, రసభస్మమునుకలిపి, రాత్రి పరుండఁబోవునపుడు ప్రయోగించినయెడల, సుగుణమునిచ్చును; మఱియును, వేడినీళ్ల యొత్తడము కాలునకు దినము పలుమార్లు వ్వవలయును.

775. కాలునందు ఉండెడి నెప్పియును, ఉష్ణమునుపోయి, చల్లగదై, వాపుమాత్రము ఉండునపుడు, ఉష్ణతైలమును చరుముటయైనను, లేక ఉత్తచేతితో త్రోముటయైనను, కాలు యధాస్థితికివచ్చుటను త్వరపఱచును; దీనితో కాలివ్రేళ్లనుంచి తొడకుడుపువఱకు సన్నకంబళితో చక్కఁగా చుట్టిపెట్టవలయును.

776. రోగము స్వస్థమగుచు వచ్చునపుడు, రోగము ముష్కరముగనైనను లేక మిక్కిలి తగ్గియైనను ఉండునపుడు, విరేచనములను అప్పటప్పటికి ఇచ్చుటవలననున్న, శరీరదార్ధ్యమును అధికపఱచెడి భోజనపదార్థములనున్న, ఔషధములనున్న ఇచ్చుటవలన, మిక్కిలి సుగుణము కలుగును.

Puerperal Insanity.

777. That disturbance of the functions of the brain, which constitutes either mania or melancholia, is one of the most interesting of the diseases which attack puerperal women. It usually occurs in females of extreme sensibility, whose mental or physical powers dispose them to be inordinately influenced by causes which would scarcely affect other women, or even themselves, but for the susceptibility to disease, and the peculiarity of condition consequent to delivery.

778. When mental alienation follows parturition within a few days, it is in the form of mania; but when it occurs some months afterwards, during lactation, it usually appears as melancholia.

779. Its duration is uncertain, for, although it generally disappears very soon, sometimes several months will elapse without any mitigation of the symptoms; nevertheless, in most instances, women eventually recover, although occasionally the disease has deprived the patient of life, or the aberration of intellect has been permanent.

780. Insanity having once attacked a puerperal woman, does not leave her greatly disposed to its recurrence in subsequent confinements, and much may be done to prevent it, by avoiding all circumstances calculated to produce mental emotion, or cerebral excitement, especially such as may have induced the former attack, and by strict attention to the state of the digestive apparatus.

781. The paroxysm is not always sudden in its approach, and is manifested by monosyllabic answers to questions, and by mental delusions, which are par-

బాలింతరాండ్రకు కలిగెడి ఉన్మాదము.

777. ప్రసవమైనవెనుక మెదటివ్యాపారము వికల్పమై, కలిగెడి ఉన్మాదము, లేక చిత్తభ్రమ, బాలింతరాండ్రకు కలిగెడి రోగములన్నిటియందును మిక్కిలి చోద్యమైనది. మిక్కిలి భయము కలిగిన స్త్రీలకు మెదడైనను, లేక శరీరదృఢతయైనను చక్కనిస్థితిలోనుండక, ఈ రోగము కలుగుచున్నది. ఈ రోగమును పుట్టించెడి కారణములు ఇతర స్త్రీలకైనను, లేక వారలకే తక్కినసమయములయందైనను ఏమియును కలుగఁజేయవు; ప్రసవమైనవెనుక శరీరప్రకృతి ఒకవిధముగా వికల్పమై ఈ రోగమునకు లోబడునట్లు చేయుచున్నది.

778. ప్రసవమైన కొన్నిదినములలోననే, మెదటిపని వికల్పమై యెనేని అది ఉన్మాదమువలె కలుగును; ఐతే కొన్నిమాసములు విడిచి పాలుచేపుచునుండునపుడు కలిగెనేని చిత్తభ్రమవలె కలుగును.

779. ఈ రోగముండుకాలము నిశ్చయములేదు; సాధారణముగా త్వరలో పోయినప్పటికిన్ని, కొన్ని సమయములయందు, అనేకమాసములైనప్పటికిన్ని, రోగము శమనపడదు; ఇట్లు అనేక స్త్రీలు కడకు సౌఖ్యముపొందినను, ఈ రోగము కొందరిని చంపుచున్నది; కొందరికి ఈ బుద్ధివికల్పము తీరకనే యుండిపోవుచున్నది.

780. బాలింతరాలకు ఉన్మాదము ఒకతూరికలిగెనేని, తర్వాత కలిగెడి ప్రసవములయందును అది కనిపించును; అది రాకయుండుటకు అనేకముచేయవచ్చును; దానికి మనస్సునకు ఆయాసమునైనను, లేక తలనొప్పినైనను కలుగఁజేయువాటినన్నిటిని తొలగించవలయును; ముఖ్యముగా పూర్వము ఈ రోగమును పుట్టించినవాటిని తొలగించవలయును; జీర్ణావయవములయొక్క స్థితియందు జ్ఞాపకముంచవలయును.

781. ఈ రోగము ఎల్లప్పుడున్ను అకస్మాత్తుగా అనుసరించుటలేదు; ప్రథమమున ఔను, కాదు, లేదు అనెడిమాటలుమాత్రము కలిగి, లేనివి మనస్సునకుతోచును; ఇవి ముఖ్యముగా నిద్రాభంగ

ticularly exhibited after disturbed sleep. There is usually extreme irritability and restlessness, the pulse is somewhat accelerated, the tongue furred, the skin hot, the bowels costive, and the urine and milk in diminished quantities.

Treatment.

782. The *management* of puerperal insanity resolves itself into what may be designated the *moral* and the *physical* treatment. The patient should always be under the control of a nurse accustomed to the insane, and her moral treatment should combine the greatest mildness with inflexible firmness. When the mind begins to return to its former state, change of scene and society, with cautious renewed intercourse with valued friends, may be permitted.

783. The physical treatment should have reference principally to *three* objects: to diminish vascular excitement; to remove irritation from the stomach and intestines; and to subdue nervous irritability. The *first* object may be obtained by leeches to the temples; by cold applications to the head; and by a blister between the shoulders. The *second*, by emetics and aperients, and these should be of an active character. The *third*, by large doses of camphor combined with henbane, or some other narcotic.

Laceration of the Perinæum.

784. This accident is met with in every degree, from the mere rupture of the bridle of the lips (frænum labiorum,) to a destruction of continuity, not only

మైనవెనుక కలుగును. చిటచిటలాడుటయును, నిద్రాభంగమును ఉండుటవాడుక; నాడి తీవ్రముగానడచును; నాలుకపై పిండియంటుకొనియుండును; దేహము ఉష్ణముగానుండును; మలము బంధించియుండును; మూత్రమును, చనుపాలును తక్కువయ్యగును.

ఈ రోగమునకుఁ జేయు చికిత్స.

782. బాలింత ఉన్మాదమునకు చేయు చికిత్స రెండువిధములగుచున్నవి; అవి యేవియన నీతి చికిత్స, కాయ చికిత్స. ఉన్మాదులకు ఉపచరణచేసి మరిగిన దాదియొకతె ఎల్లప్పుడున్ను రోగస్థిని చూచుకొనవలయును; మంచిమాటలలో ఆమెయొక్క ఇష్టప్రకారము చేయను విడియకూడదు. మనస్సు యథాస్థితికి వచ్చుటకు ఆరంభించునపుడు వాసస్థళమునున్ను, సహవాసులనున్ను మాదిరి, రోగియొక్క అన్యోన్యస్నేహితులతో క్రొత్తగా మాట్లాడునట్లు చేయవచ్చును.

783. కాయచికిత్స ముఖ్యముగా మూఁడు పనులకు ఉపయోగపడవలయును; అవి యేవియన,—రక్తముయొక్క ఉగ్రమును తక్కువపఱచుట; అన్నాశయము, పేగులు వీటియందుండు దుర్మలాదులను పోఁగొట్టుట; స్పృశనరములయొక్క ఉపద్రవమును తగ్గించుట. మొదటికార్యమును నెరవేర్చుటకు, కణతలయందు జలగలను కఱపించి, తలకు చల్లనీళ్లువేసి, రెట్టలనడుమ పొక్కుష్టాస్తిరి వేయవచ్చును. రెండవదానికి వమనములునున్ను, విరేచనములనున్ను ఇవ్వవలయును; అవి, వేగముగానే యుండవలయును. మూడవదానికి, కర్పూరమును నిండుప్రమాణమెత్తి, దానితో కురాసాని యోమమునైనను, లేక వేరు నిద్రాకారి ఔషధములనైనను చేర్చి ఇవ్వవలయును.

పెరినియంతినెడి భగగుదమధ్యస్థానము చినిగి పోవుటను గురించిన వివరణము.

784. ఈ విపత్తు హేచ్చుగానైనను, తక్కువగానైనను సంభవించును; కొందరకు ప్రీతనంతినెడి జవ్వుమాత్రము చిహ్నము;

throughout the whole length of the perinæum, but of the walls (parietes) of the lower part of the rectum and vagina, so as to lay the two passages into one. The slightest degree of the accident is very common in first labors, and it is a circumstance of no importance; but when the contracting muscle of the anus (sphincter ani) is completely divided, the woman is ever afterwards incapable of retaining her fæces.

785. Sometimes this melancholy occurrence is unavoidable, but most commonly it is referrible to negligence. It may occur occasionally notwithstanding the best management and that even in *natural labor*, if the (os externum) outer opening of the vagina be small and rigid, the head of the child large, and the pains very powerful; but sometimes it may be traced to mismanagement of the forceps, particularly if the instrument be constructed without the curve of the shank;* or to the omission of necessary support of the perinæum, as the head is excluded from the vagina.

786. If the laceration be trifling in its extent, approximation of the parts, by binding the knees together, with poultices and cleanliness, will generally effect a cure; and, if the mischief be more extensive, these are the only means that are admissible at the time of the accident. At some remote period the callous surfaces may be removed by a scalpel, and the cure effected by an operation similar to that performed for the cure of hare-lip.

---

* *Vide* Plate 12.

మఱికొందఱకు పెరినియంలనెడి చోటంతయును చినుగుటయేకాక, ఆసనపేగున్ను, యోనిద్వారముయొక్క కండలున్న చినిగి, ఈ రెండుద్వారములున్న ఒకటియగును. మొదటికాన్పునందు కొంచము చినుగుటవాడుక, అది యంతముఖ్యముకాదు; ఐతే ఆసనద్వారముయొక్క కండ బొత్తిగా చినిగెనేని, తర్వాత ఎప్పటికిన్ని మలమును అణచెడి శక్తిలేకపోయి, మలము (స్త్రీ)కి తెలియక వచ్చివేసును.

785. కొందఱికి ఈ వ్యసనకరమైనవిషత్తు, ఎంతచేసినను సంభవించేతరును; ఐతే అజాగ్రతవలన ఇట్లు సంభవించుటవాడుక. క్రమప్రసవమునందు ఎంతజాగ రూకతోనుండినను, యోనియొక్క వెలిద్వారము చిన్నదిగను, కఠినముగను ఉండి, బిడ్డయొక్కతల పెద్దదిగానున్ను, ప్రసూతవాయువు బలముగానున్ను ఉండెనేని, ఈ విషత్తు కొన్ని సమయములయందు కలుగును; అయితే కొన్ని సమయములయందు పటకారులను అక్రమముగా ఉపయోగపఱచుటవలన ఈ విషత్తుకలుగును; ముఖ్యముగా ఆయుధముయొక్క కాండ వంకర లేక చేసయుండెనేని, యిట్లు కలుగును: * శిరస్సు యోనినివదిలి వచ్చునపుడు భగగుదనాధ్యస్థానమును ఆదుకొనక యుండుటవలననున్న ఈ యపాయము కలుగును.

786. చింపుడు చిన్నదిగానుండెనేని, దానియొక్క పెదవులు చేరియుండునట్లు మోకాళ్లనుచేర్చికట్టి, పోట్టెనును కట్టించుతూ వచ్చి, వ్రణమును శుద్ధిగానుందినయెడల, అది మానిపోవును; చింపుడు పెద్దదైయుండినప్పటికిన్ని, సంభవించినతోడనే ఈ ప్రకారము చేయవలయును. ఈ విషత్తుకలిగి కొన్నిదినములుగడిచెనేని, మానియుండుగాయమును కత్తితోకోసివేసి, గ్రహణదోషము అనెడి పైపెదివి చీలియుండుటకు చేయు చికిత్సవలెనే, దీనికిని చేసినయెడల, అవి కూడుకొనును.

* పండ్రెండవ పథముఁజూడుడు.

Effusion of Blood within the Labia.

787. Now and then blood is effused within the cellular tissue of the labia during labor and as a consequence of this, there will be a considerable swelling and inflammatory action, which, if not subdued, terminates in suppuration. Should the accident be detected early, a small puncture would permit the effused fluid to escape; but, if this has been omitted, the labia (lips) should be poulticed, and, if necessary, when the suppurative process is completed, the abscess must be opened at the most depending point.

Sloughing of the Vagina and contiguous parts.

788. From long continued pressure of the head of the child in the vagina, and as a consequence of mischief done by the *abuse* of instruments, inflammation, and subsequent sloughing of parts, may either lay the vagina and rectum into one passage, or form a communication between the vagina and bladder. This is a very deplorable sequel of the pangs of child-bearing, and, if not well managed, renders the unhappy patient an offensive burden to herself, and to every one with whom she may associate. Whenever this destruction of parts is suspected, from the escape of fæces or urine by the vagina, or from an incessant dropping away of the urine, the bladder and rectum should be examined by a catheter. It is of primary importance that this condition of things be discovered early, because, if suitable measures be adopted soon after the accident, and assiduously persevered in, a cure may sometimes be effected; but, at all events, much may be done by

యోని పెదవులయందు రక్తము గోర్చుకొనుటను
గురించినది.

787. ప్రసవనొప్పులు పడుచుండునపుడు, ఒకానొకటికీ, యోని
పెదవులయందు చర్మముయొక్క క్రిందిజవ్వులో రక్తముచేరియుం
డును; దీనివలన అవి వాపున్న, తాపనమున్న కలిగియుండును;
వీటిని శమనపటచనియెడల చీముగోర్చుకొనును. ఈ విపత్తును
శీఘ్రముగా తెలిసికొనినపుడు, ఒకచోట పొడిచినయెడల, రక్తము
బైటవచ్చివేసును; ఐతే ఇట్లుచేయకవిడిచినయెడల, పెదవులకు
పోట్లీసుకట్టి, చీము చక్కగాగూర్చికొనినవెనుక, ఆవశ్యకముండేనే
ని, గడ్డను వాటమెరింగి కత్తితో గీటివేయవలయును.

యోనియును, దానితోఁ జేరిన చోటులును ముటిగి
పోవుటను గురించినది.

788. యోనియందు శిశువుయొక్కతల అధికకాలము విడియక
అదుముకొని యుండుటవలననున్న, ఆయుధములను అక్రమముగా
ఉపయోగపఱచుటవలననున్న తాపనముకలిగి కండలుముటిగిపో
వును; దానివలన యోనికిన్ని, ఆసనమునకున్న ద్వారముకలుగక
పోయేనేని, యోనికిని మూత్రకోశమునకైనను రంధ్రము ఏర్పడిపో
వును. ఇది ప్రసవమునందు కలిగెడి వ్యసనకరమైనవిపత్తు; దీనికి
తగినట్లు చికిత్స చేయకపోయినయెడల, ఆ దౌర్భాగ్య స్త్రీకిన్ని, ఆమె
పోయిచేరెడి వారందరికిన్ని అసహ్యమునుపుట్టించును. యోని
మార్గముగా మలమైనను, మూత్రమైననువచ్చి, లేక మూత్రము సదా
బొట్టుగాపడుచుండి ఈ విపత్తుకలిగినదని సందేహమునకు ఎడమి
చ్చినపుడు, మూత్రాశయమునందును, ఆసనమునందును శలాకను
విడిచి, పరిక్షించవలయును. ఇటువంటివిపత్తులను శీఘ్రముగా
తెలిసికొనవలసినది అవశ్యము; ఎందువలన అనగా అపాయము
సంభవించినతోడనే, తగినచికిత్స ఓపికతో చేయుచువచ్చినయెడల
కొందఱికి సౌఖ్యముకలుగును. ఐతే అన్నిటికిని, ఆ దౌర్భాగ్య

mechanical contrivance, towards the comfort of the unfortunate woman.

789. The same means are to be employed, whether we have reason to hope for a cure, or whether we limit our expectations to mere alleviation. They consist in the application of some mechanical contrivance, which, being fixed in the vagina, closes the unnatural opening into the bladder or rectum; and in strict attention to preserve these organs (especially the bladder), always empty.

790. To accomplish these desirable objects, a hollow gum elastic bottle should be judiciously selected, corresponding in its size to the dimensions of the vagina. To that part, which, on its introduction, will cover the artificial opening, a thin piece of sponge is to be fastened, by which contrivance the aperture is closed, and a constant easy pressure kept up against its edges. In addition to this, if the rectum be the injured organ, it must be emptied twice a day by clysters; but, if the bladder, the woman should as constantly as possible sit up, whether asleep or awake, and always preserve the organ empty by wearing a very short catheter, which must not enter the bladder more than half an inch, so that the urine will escape immediately on its dropping from the ureters.

Retention of Urine.

791. The bladder often refuses to perform its office correctly after protracted labor, and, although it

(స్త్రీ) యొక్క సౌఖ్యమునకు యంత్రమువలన బహుకార్యములు చేయవచ్చును.

789. స్వస్థమగునని కోరుటకు హేతువయుండినను, లేక ఉపశమనపటచగలమని తెలిసినను, చేయుచికిత్స ఒకటిగానే ఉండవలయును. అవి కొన్నియంత్రములయొక్క ప్రయోగమగుచున్నది. వాటిని యోనియందు తగలించి పెట్టినయెడల మూత్రాశయమునకైనను, మలాశయమునకైనను పోయియుండెడి నూతనరంధ్రము మూసికొనును; ఈ అవయవములను (ముఖ్యముగా మూత్రాశయమును) ఎల్లప్పుడును ఉత్తదిగాఉండునట్లు చేసియుంచవలయును.

790. కోరినకార్యములను నెరవేర్చుటకు, యోని ప్రమాణమునకుతగినట్లు రబ్బర్ తోచేసిన ఒకబుడ్డిని తెలివితో ఏర్పరచుకొనవలయును. దానిని లోపల ప్రవేశింపించునపుడు, క్రొత్తగా కలిగియుండెడి ద్వారమును మూయుచోట, స్పంజ్ అను దూదియందు ఒక చిన్నతునకను అంటించవలయును. ఈ యుపాయమువలన అరంధ్రముమూయబడి, ఎల్లప్పుడును దానియొక్క అంచులు మెల్లగా అదుమబడియుండును. ఇదియునుగాక, గాయము నొందినది మలాశయముగా నుండేనేని, దినము ఇరుమాల్గు ఆసనవస్థిచేసి, మలమును పోగొట్టవలయును; ఐతే మూత్రాశయముగానుండేనేని, హేచ్చరికగానుండిననుసరి, లేక నిద్రించుచుండిననుసరి, ఎల్లప్పుడును సాధ్యమయ్యేనేని, కూర్చుండుకొని ఉండవలయును; మఱిన్ని మిక్కిలి కుటచనిశలాకను ఒకటిని వేసికొనియుండి, మూత్రాశయము ఎల్లప్పుడును ఖాలిగాఉండునట్లు చేసికొనవలయును. యూరిటర్స్ అనేడి మూత్రక్రోవులనుంచి, మూత్రము స్రవింపినతోడనే బైటికివచ్చునటుల, మూత్రాశయములోపల శలాకను అరయంగుళమునకు మీదు ఉంచకూడదు.

మూత్ర కట్టు యొక్క వివరణము.

791. ప్రసవము కష్టమైముగిసినవెనుక, మూత్రాశయముయొక్కపని చక్కగా జరుగకయుండుటవాడుక. ఒకానొకరికి దా

occasionally manifests considerable irritability, it more commonly exhibits a loss of contractile power, in consequence of which the urine escapes *by drops*, or is altogether retained. As a consequence of the long continued pressure between the head of the child and the pubes, the urinary canal (urethra,) or the neck of the bladder, loses its tone, and sustains a temporary paralysis. Usually, this state of parts disappears spontaneously in a few days, during which time it is necessary to introduce the catheter night and morning. Should there be no *sensation of scalding in making urine (ardor urinæ)*, or any other evidence of inflammation, *nitrous spirit of either* in doses of one drachm, three or four times daily, will aid the restoration of the bladder to the healthy discharge of its function. When the case continues for any length of time, *tincture of the sesquichloride of iron*, or *tincture of spanish flies*, may be administered with advantage.

792. In some instances, the retention may be traced to the partially contracted womb pressing on the neck of the bladder. Such cases merely require for their relief, that the heavy womb should be elevated twice a day, by the introduction of one or two fingers into the vagina.

Inflammation of the Breasts.

793. Taking cold is generally believed to be the cause of what are termed “milk abscesses,” or “broken breasts;” but that which most commonly produces inflammation of these delicate and irritable organs, is *over-distention of the lactiferous tubes*.

794. Whenever the nipples become tender, or when, from negligence, these tubes become much distended

నియందు మంటకలిగి, మూత్రము అడుకడుకుదిగినను దానియొక్క ముణుచుకొనెడి శక్తి మానిపోవుటవాడుక; దానివలన మూత్రము చుక్కలుచుక్కలుగా దిగును; లేనియెడల బొత్తిగాకట్టుకొనును. శిశువుయొక్క తలకున్న, మర్మస్థానయముకకున్న నడుమ, మూత్రధారయైనను, లేక మూత్రాశయముయొక్క గొంతైనను అదు మఱుడుటవలన, దానియొక్క శక్తి కొన్నిదినములవరకు స్థభించి యుండును. స్థానములయొక్క ఈ స్థితి కొన్ని దినములలోపల తనంతటనే తొలఁగుటవాడుక; అదివరకు రాత్రిపూటనున్న, తెల్లవారిపూటనున్న మూత్రగొట్టమును ప్రయోగించవలసినది అవశ్యము. మూత్రముదిగునపుడు మంటలైనను, తావనలక్షణముల యందు ఎదియైనను లేకయుండేనేని, నైట్రస్ స్పిరిట్ ఆఫ్ ఈతర్ అనెడి ఔషధమునందు ఒక డ్రాం ప్రమాణము దినము మూడు నాల్గు మార్లు ఇచ్చినయెడల, మూత్రాశయముయొక్క పని క్రమము గానడచునట్లు చేసును. ఈ రోగము దినముల పేరటనుండునపుడు, అయద్రావక మైనను, టింక్చర్ ఆఫ్ స్పాసిష్ ప్లేస్ అనెడి మందు నైనను ప్రయోగించినయెడల సౌఖ్యముకలుగును.

792. కొందఱికి కొంచముగా ముణుచుకొని, గర్భాశయము మూత్రాశయముయొక్క కంఠమును అణచుటవలన, మూత్రకట్టు కలుగును, ఇటువంటివారలకు చేయవలసినది యేమియన, — యోని యందు ఒకటి, రెండు వ్రేళ్లనువిడిచి, బరువుగానుండెడి గర్భాశయమును దినము రెండుమార్లు పొడిగించినయెడల మూత్రము ధారాశముగాదిగును.

స్తనములయొక్క తావనము.

793. పాలుకట్టుకొనుట అనిచెప్పెడి ఈ రోగము జలుపువల్ల కలుగుటవాడుక; ఐతే క్షీరము వచ్చెడి కొళలు అధికముగా నిండి, వృద్ధువైన స్తనములకు ఈ తావనము కలుగుచున్నది.

794. చనుముక్కులు ముట్టఁగూడనియంతపుండైనను, లేక అజాగ్రతవలన ఈ కొళలయందు పాలుకట్టుకొనియుండునపుడైనను,

from milk, inflammation is very apt to occur, and, if this be not speedily subdued, suppuration will follow. Provided the nipples be not sore, inflammation of the breasts may generally be traced to mismanagement, and will but seldom take place if the secretion of milk be invited early, by permitting the infant to suck within a few hours after delivery, and by repeating this act frequently, that the breasts may be gradually and frequently emptied. Besides this, whenever the secretion is excessive, the bowels should be opened several times daily, by some saline purgative ; the quantity of *fluids* taken into the stomach should be as small as possible ; the breasts should be gently rubbed by the nurse for some time every few hours ; and if, notwithstanding these measures, the lactiferous tubes continue to be inordinately filled, they must be occasionally emptied by some one of those numerous contrivances, which, acting on the principle of exhaustion, unload the distended organs.

795. Occasionally the best concerted means fail, and inflammation ensues, demanding the prompt application of leeches and evaporating lotions, recumbent position of the body, with steady perseverance in the employment of the measures already suggested. It is but seldom that suppuration can be prevented, and when once throbbing, with diminution of pain, and tumefaction, indicate the formation of matter, anodyne poultices and fomentations should be substituted ; and as soon as fluctuation is perceptible, a lancet must be passed into the abscess, or else the integuments above it will slough and leave a foul ulcer, which will be healed with difficulty.

తాపనము కలుగను ఎడమిచ్చును; దీనిని శీఘ్రముగా శమనపటచ కపోయినయెడల, చీముపట్టును. చనుముక్కలు వ్రణముకాకయుండునపుడు, తాపనముకలిగెనేని, చికిత్సయందు వికల్పముకలిగినదానివలన, ఇది పుట్టినదని చెప్పవచ్చును; ప్రసవించిన కొంతసేపులోననే, శిశువునకు పాలుత్రాగించి, మఱియును అడుకడుకు పాలిచ్చుచువచ్చుటవలన, స్తనములు అడుకడుకు క్రమేణా ఖాలియగుటవలన ఇది కలుగదు. ఇదియునుఁగాక, పాలు అధికముగా చేఁపెనేని, ఉప్పు విరేచనములయందు పడైనను ఇచ్చి, దినమును పలుమాల్లు మలము దిగునట్లు చేయవలయును; నీళ్లను కొద్దిగా పుచ్చుకొనవలయును; స్తనములను కొన్నిఘడియలు విడిచివిడిచి, దాదిచేమెల్లఁగాత్రోమించవలయును. ఇట్లు చేసినను, పాలువచ్చెడికొళలు అధికముగా నిండియుండెనేని, పాలనుతీయుటకు నిర్మించియుండెడి యంత్రములయందు ఒకటిని అడుకడుకు వ్రయోగించి, పాలును తగ్గించవలయును.

795. ఎంతవఁచి యుపాయములు చేసియును, ఒక్కొక్కరికి అనుకూలపడక, తాపనముకలుగును; దానికి జాగ్రత్తగా జలగలను కటిపించి, ఆవిరియైపోవు స్లేతములనుపట్టించి, స్త్రీని పరుండఁబెట్టి, ముందుచెప్పియుండు చికిత్సలను విడియక చేయవలయును. చీము కలుగుటను నిలుపుట దుర్లభము; పోట్లుకలిగి, నెుప్పియును, వాపును తగ్గినతోడనే చీముకలిగినదని తెలియపఱచును; దానికి వేధనను శమించెడి పోట్లీనులనుకట్టి, ఒత్తిడములను ఇవ్వవలయును: తత్తల్లింపుకలిగినతోడనే; శస్త్రముచేయవలయును; లేకయెడల పైచమఁము కుల్లి, దుష్టవ్రణమై, అదియారుట కష్టమగును.

796. If tenderness and superficial ulceration, or fissures of the nipples, be the exciting cause of the inflammatory action, it is of considerable importance that they be closely attended to; for, amongst the complaints of puerperal women, which do not actually endanger their lives, there is perhaps no one more painful and harassing than *sore nipples*; and it is as well for the patient, as for the medical attendant, that there exists a long catalogue of applications which are adapted to this vexatious and intractable disease, for not one of them will always succeed. Already several remarks have been made on this subject, which bear principally on the prevention of this state of nipples. Sometimes, merely washing the nipples with port wine, or equal parts of brandy and water, will diminish their sensibility and harden them. These objects may also be secured, and superficial ulcerations healed by a solution in distilled water of the sulphates of zinc, or copper, or alum, or nitrate of silver, of such strength as will, upon application, produce a slight degree of pain. But if the nipples be extremely sensible, the application of *almond or palm oil*, or of the *mucilage of gum arabic*, or of the *albuminous part of an egg*, frequently applied by means of a camel's hair pencil, will act as a defence, and facilitate the re-establishment of the healthy condition of the nipples.

OF ASPHYXIA, OR SUSPENDED ANIMATION AT BIRTH.

797. To understand the cause of asphyxia in new born infants, it must be borne in mind that the after-birth supplies to the foetus in the womb the want of respiration. If by pressure on the umbilical cord, or

796. చనుముకుగలు మృదువై పైశట్టువ్రణమగుటచేతనైనను, లేక చీలుటచేతనైనను తాపనముకలిగినయెడల, వాటిని జాగ్రత్తో చూడవలసినది అత్యవశ్యమగుచున్నది; ఎందువలన అనగా, బాలింతరాండ్రకు కలిగెడి ప్రాణాపాయకరముకాని జాడ్యములయందు, చనుముకుగల వ్రణమువలె మిక్కిలియుపద్రవకరమైన వేరొండురోగము లేదు; మరియును ఈ రోగమునకు వేయుటకుతగిన అనేకమందులు ఆస్త్రీకిన్ని చికిత్సకుగిన్ని తెలిసియుండినను, వాటియందు ఒకటి అండఱకును సుగుణమును కలుగఁజేయనేరదు. చనుముకుగలకు వ్రణము కలుగకయుండునట్లు చేయుటకు పలవిధ కార్యములు చెప్పఁబడియున్నవి. ద్రాక్షరసముతోనైనను, లేక సమభాగము నీరుచేర్చిన బ్రాందితోనైనను చనుముకుగలను కడుగుచువచ్చుటచేతనే, కొందరికి నెప్పి తగ్గి, ఘట్టియగును. పాలతుత్తము, మైలతుత్తము, పటికారము, కాడికారము, వీటియందు దేనినైనను, కొంచము మంటలెత్తువ్రమాణముగా, మంచిస్నీళ్లలో కలిపి, చనుముకుగలకు చరుముచూవచ్చినయెడల, పైనజెప్పిన సుగుణములనే కలుగఁజేసి, పైపాశ్వమునందుండెడి వ్రణమును మాన్పును. చనుముకులు అంటఁగూడగలత పచ్చిపుండుగానుండెనేని, బాదమనూనెనైనను, కొబ్బరనూనెనైనను, వెలగబంక కలిపిన నీటినైనను, గ్రుడ్డుసొననైనను కుంచెతో అడుకడుకు పట్టించుచువచ్చినయెడల, వాటికి గాలిమొదలగునవి యెవియును తగలకఁజేసి, సుఖస్థితికివచ్చెడి మార్గమును అనుకూలపఱచును.

ఊపిరి లేక పుట్టెడు శిశువుల యొక్క వివరణము.

797. శిశువులు ఊపిరిలేక పుట్టెడికారణము నెలుంగుటకు, శిశువు గర్భాశయమునందుండునపుడు ఉష్ణస్వస నిష్ణాస్వసముల యొక్క పని మావివలన కలుగుచున్నదని మనస్సునందుంచవలయును. బొడ్డుతీగ అదుమఁబడుటచేతనైనను, లేక మావిపెల్లగిలిపోవుటచేతనైనను, శిశువునకు స్వాసము కలుగుటకుముందే, దాని

by detachment of the after-birth, the foetus is deprived of the natural supply of blood before respiration commences, it is in the condition of an adult deprived of atmospheric air.

798. Nothing can be more criminal than the conduct of some persons, who permit what are termed *still-born* children to be laid aside as dead, without making any efforts to ascertain whether the vital principle be extinct, or whether animation be merely suspended.

799. Several very interesting and well-authenticated instances are recorded of infants born apparently dead, who, by persevering exertions, have been resuscitated, although for nearly two hours after birth the evidences of vitality were so indistinct as to leave it doubtful whether or not they existed. Nothing less than sensible proof of absolute death should be deemed a justification of abandonment of a still-born child ; and if these evidences of its death be wanting, all the usual methods of restoring suspended animation should be had recourse to, and persevered in for at least half an hour ; for, even should there be no prospect of success, the attempt is always pleasing to the parents of the infant, and satisfactory to a feeling mind.

800. Whenever, then, a child is still-born from compression of the navel-cord, from long-continued pressure of the skull ; from labor, protracted by a small or distorted pelvis ; from feebleness, or any other cause ; by the insertion of a curved silver tube into the trachea windpipe, (without which no medical man should ever go to a labor,) respiration should be imitated by alternately inflating the lungs, and expelling the air by pressure on the abdomen and chest. In addition

కివచ్చెడి రక్తము లేక పోవును ; అది ఎట్లుండుననిన, పెద్దలకు గా
లి లేకయుండెడి స్థలమున ఉంచెడి విధముననుండును.

798. ఊపిరి లేక శిశువు ప్రసవమైనయెడల, దానికి ప్రాణము
పోయినదా, లేక శ్వాసముమాత్రము నిలిచియున్నదా అని తెలి
సికొనుటకు ప్రయత్నపడక, శిశువు చనిపోయినదని యొక ప్రక్క
పడవై చెను కొందరి నడతకన్నను హెచ్చైన తప్పు పదియును
లేదు.

799. ప్రాణములేక జన్మించిన శిశువులకు, జన్మించిన రెండు
ఘంటలవరకు ప్రాణమున్నదోలేదో అని అనుమానించుటకు ఎడమి
చ్చిన శిశువులకు సహితము, విడువని ప్రయత్నములవలన ప్రాణ
ము మరలయును వచ్చినదని, ఇంపైనయనేక దృష్టాంతములు వ్రా
యఁబడియున్నవి. శ్వాసములేక పుట్టినబిడ్డలను చక్కఁగా పరి
క్షించి, ప్రాణముబొత్తిగాపోయినదని తెలిసికొనిన పిచ్చట, విడిచి
పెట్టవలయును. ప్రాణముపోయిన గురుతులు లేక యుండేనేని,
శ్వాసమునిలచియుండుదానికి చేయు సాధారణ పద్ధతులను, అర
ఘంటలవరకై నను విడియక చేయవలయును ; ఎందువలన అనఁగా
అట్లుచేసినను ఫలమేమియును కలుగదని తెలిసియుండినను, ఆపని
తల్లి తండ్రులకు సంతోషకరముగను, వ్యసనముగల మనస్సునకు
తృప్తికరముగను ఉండును.

800. బొడ్డు తీగను శిరస్సు అధికకాలము విడియక అదిమిన
దానివలననైనను, కూపకముచిన్నదిగనుండిన దానివలననైనను, లే
క కురూపముగానుండినందువలన కలిగిన కష్టప్రసవముచేతనైనను,
బలహీనమువలననైనను, లేక వేరుకారణములచేతనైనను, శ్వాస
ము లేక శిశువుపుట్టేనేని, వంగిన వెండిగొట్టమును శ్వాస క్రోవి
లోన విడిచి (ఈ గొట్టములేక ప్రసవమునకు నే వైద్యుడైనను
పోగూడదు) దానిమార్గముగా ఊది, నురుగుదబ్బ నిండునట్లుచేసి,
పిచ్చట కడుపునున్ను, టొమ్మునున్ను అదిమి గాలిబైటవచ్చునట్లు
చేయవలయును ; ఇట్లు మార్చి మార్చి చేయుటవలన శ్వాసమును
విడిచి తీయునట్లు అగుచున్నది. ఇట్లు చేయుచుండుటయేగాక,

to this, friction about the region of the heart, the soles of the feet, and nostrils, must be employed, and some gentle cordial or stimulant should be exhibited.

801. Should the circulation in the navel-cord have ceased, no possible advantage can arise from deferring the separation of the child from the mother; but, should the pulsation be going on feebly, without respiration having commenced, it may be well not to divide the navel-cord, until the child decidedly breathes or cries.

802. The navel-cord of a still-born child never ought to be tied immediately, because it will be often found that feeble, and laborious, and even suspended, respiration, (not unfrequently the consequence of long-continued pressure of the brain,) will be changed to perfect and regular breathing, by permitting a drachm or two of blood to flow.

803. A warm bath is improper; because, independent of its depressing influence on the muscular and nervous system, it deprives the surface of the body of the stimulating power of the atmospheric air, the oxygen of which acting on the extremities of the nerves of the skin greatly assists in carrying on the functions of life.

THE END.

హృదయస్థానమునందున్న, అరికాళ్లయందున్న, ముక్కరములయందున్న త్రోమి అల్పముగా ఉత్సాహపటచెడి మందులను. కొంచము ఇవ్వవలయును.

801. బొడ్డు తీగయందు రక్తవ్యాపనము నిలచియుండెనేని, దాని భేదించి, బిడ్డను వేరుపఱచవచ్చును; అట్లులేక నాడినరము తిన్నగాకొట్టుకొనుచుండి, శ్వాసములేక ఉండినయెడల, శిశువు చక్కగా శ్వాసమువిడుచువరకైనను, లేక పచ్చవరకైనను బొడ్డుతీగను భేదించక ఉండుటమందిది.

802. ఊపరిలేకపుట్టిన శిశువుయొక్క బొడ్డుతీగను పుట్టిన తోడనే కట్టకూడదు; ఎందువలన అనగా (మెదడు బహుకాలము అదుమఱుటవలన కలిగెడి) మెల్లని కష్ట శ్వాసమునందున్న, కొన్ని సమయములయందు నిలచిపోయిన శ్వాసమునందున్న, బొడ్డుతీగను కత్తెరించి రెండొక ఉద్రణుల రక్తిముకారునట్లు చేయుటవలన, శ్వాసము క్రమముగానున్న, కష్టము లేకయును నడచును.

803. శిశువునకు వేడినీళ్లస్నానమును చేయించుట తగదు; ఎందువలన అనగా, వేడినీళ్లు మాంసనరాదులయొక్క శక్తిని తక్కువపఱచుటయేకాక, గాలియొక్క ఉష్ణగుణము శరీరమునకు తగలక ఉండునట్లు చేయుచున్నది. గాలియందుండెడి ఆక్సిజెన్ అను వాయువు, చర్మమునందుండెడి స్పృశనరములయొక్క కొనలమీదపడి, ప్రాణమునకు కావలసియుండెడి పనులునడచుటకు మిక్కిలి సహాయమొనర్చుచున్నది.

స మా స్త ము.

PLATE I.

This plate represents the child in the womb, at an early stage of natural labor. The head is at the *brim* of the pelvis, having its long axis so situated as to correspond with the longest diameter of the pelvis, that is, diagonally or obliquely; the forehead and occiput being opposed to the sacro-iliac symphysis and opposite acetabulum,—the forehead being directed to the right sacro-iliac symphysis, and the occiput to the left acetabulum.

This position of the head, in relation to the circumference of the pelvis, is the one which nature usually secures by her unaided powers.

See page 70.

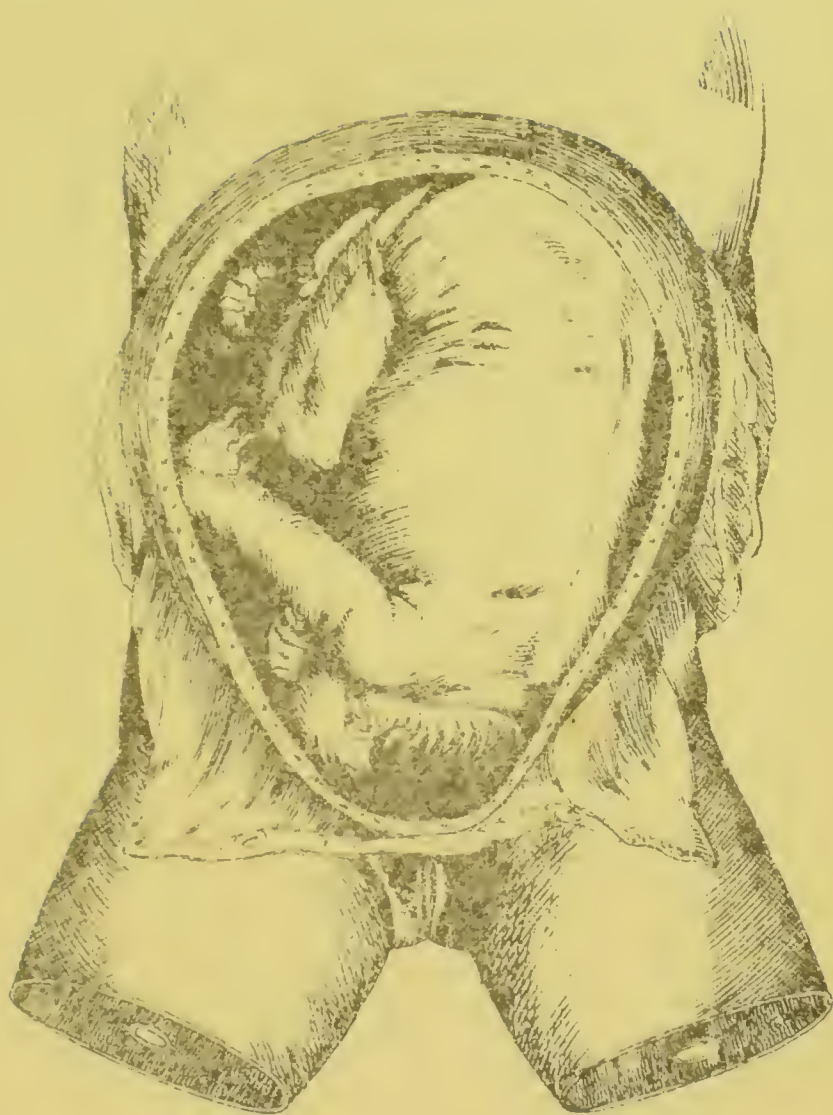
మొదటి పత్రము.

క్రమ ప్రసవ ఆరంభమున శిశువు గర్భాశయములో ఉండు విధమును, ఈ పత్రము తెలియపరుచుచున్నది. శిరస్సు కూపకముయొక్క అంచునందు ఉన్నది; దానియొక్క నిడివైన భాగము, కూపకముయొక్క నిడివైన భాగముతో ఇమిడియున్నది; అది కూపకమునకు మూలవాటు. నెత్తియును, పెడతలయును క్రమముగా, సేక్రోఇలియాక్ సింఫైసిస్ అనుసంధికిని, అసిటాబ్యులం అను పల్లమునకును ఎదురుగా ఉన్నవి - నెత్తికుడిప్రక్కటి సేక్రోఇలియాక్ సింఫైసిస్ అనుసంధిప్రక్కను, పెడతల ఎడమ ప్రక్కటి అసిటాబ్యులం అను పల్లముప్రక్కను తిరిగియున్నవి.

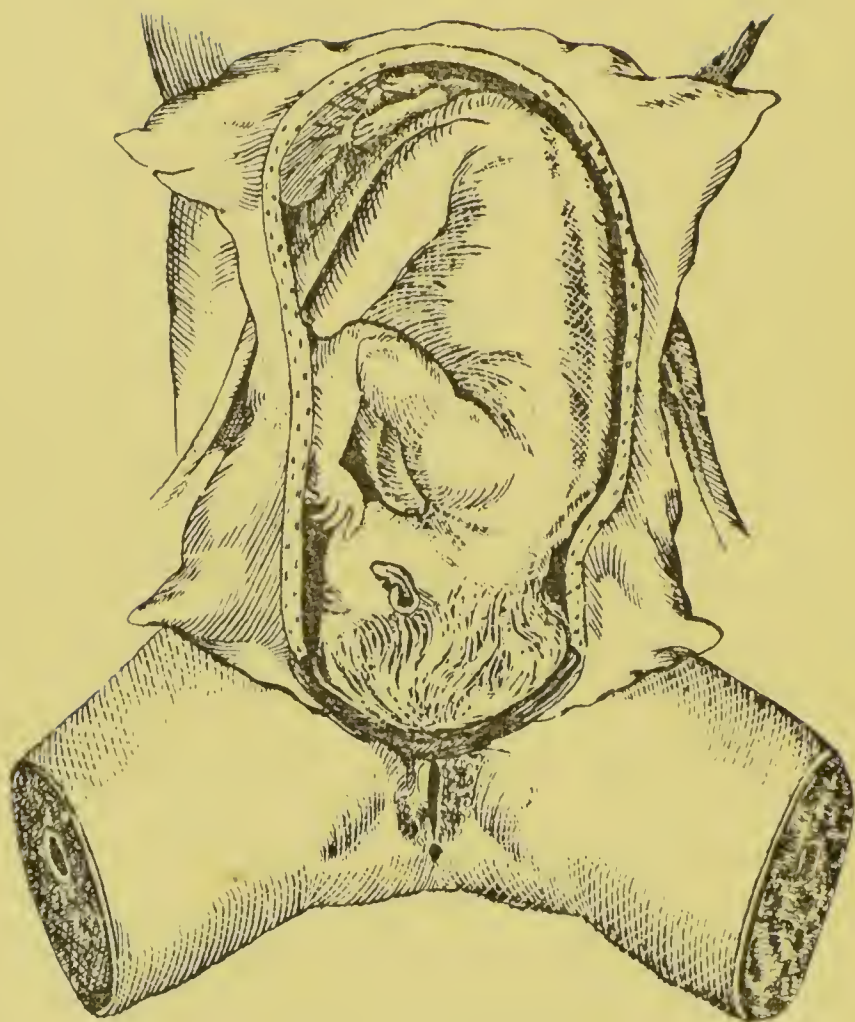
శిరస్సు, కూపకమునందు ఈ ప్రకారము ఇమిడియుండుట వాడుక.

౭౦ - వ పుటఁజూడుడు.

Pl. I

Pl. 2.

PLATE II.

The head of the child is represented in this engraving in its usual situation when it has entered the cavity of the pelvis. It will be observed, that in its relation to the circumference of the pelvis, it has undergone very little change, except that the forehead is directed a little more backward towards the hollow of the sacrum. Its further descent, without some change of position, is resisted by three obstacles: *first*, by the sacro-ischiatic ligaments; *secondly*, by the spinous processes of the ischia; and, *thirdly*, by the shoulders of the child, which at this time have their longest axis opposed to the shortest diameter of the brim of the pelvis; that is, to the promontory of the sacrum and symphysis pubis.

See page 70.

రెండవ పఠము.

శిశువుయొక్క శిరస్సు కూపక పల్లమునందు దిగినవెనుక, సాధారణముగనుండు స్థితిని ఈ పఠముకనపఱచుచున్నది. త్రికస్థానయొక్క పల్లముప్రక్క, నెత్తి కొంచము వెనుకజరిగియుండుట వినహా, వేరువ్యత్యాసము ఏమియుండెందక, ముందు శిరస్సు కూపమునకునుండిన సంబంధముననే యిప్పుడున్నుండుటను తెలిసికొనవచ్చును. ఈస్థానమునుంచి శిరస్సు మారకదిగునట్లు మొదలు, త్రికస్థానయొక్క నున్న, యిస్కాయను యొక్క కనున్ను జేర్చు సేక్రో యిస్కాయాటిక్ లిగమెంట్స్ అనుబంధనములున్న, రెండవది, యిస్కాయం అను యొక్కలయందు ఉండుబుడపలున్న, మూడవది, శిశువుయొక్క భుజములున్న చేయుచున్నవి; ఈసమయమందు భుజములయొక్క వెడల్పుకొలత, త్రికస్థానయొక్క బుడపనుంచి మర్మస్థానయొక్కల సంధివరకునుండు కూపకముయొక్క కుటచనికొలతకు నేరుగనుండును.

20 - వ పుటఁజూడుడు.

PLATE III.

In this representation, the head of the child is found very differently situated, from the position which it occupies when at the brim, or within the cavity of the pelvis.

At this stage of the inimitably beautiful and well arranged process of natural labor, the longest axis of the head is adapted to the longest diameter of the *outlet* of the pelvis, (or from before backwards,) whilst the same change causes the longest axis of the shoulders to correspond with the diameter of the brim of the pelvis, through which they are at this time passing.

The causes of, and the necessity for, this change in the relative situation of parts, is fully treated of under the subject of *natural labor*.

See page 71.

మూఁడవ పఠము.

ఈ పఠమునందు, శిశువు తల కూపకముయొక్క అంచు నందైనను లేక పల్లమునందైనను ముందుండిన స్థితియందుండక, మాటియుండుస్థితి కనబడుచున్నది.

బహు విచిత్రముగా ఏర్పరుపఁబడియుండు క్రమ ప్రసవముయొక్క యీ సమయమునందు శిరస్సుయొక్క నిడివియైన అడ్డకొలత, కూపక క్రిందిద్వారముయొక్క నిడివియైన అడ్డకొలత (లేక వెనుకనుంచి ముందుకునుండు కొలత) తో నిమిడియున్నది; ఇట్లు స్థానవ్యత్యాస మగుటవలననే, ఈ సమయమందు కూపకముయొక్క అంచుదగ్గరనుండు భుజములయొక్క వెడల్పు, కూపక అంచుయొక్క వెడల్పుతో నిమిడి క్రిందికి దిగును.

ఇట్లు స్థానవ్యత్యాసముకలుగుటకు కారణములును, అట్లు కలుగుటకు అవశ్యకములును, క్రమ ప్రసవమునుగురించి చెప్పియుండుచోట విశదముగఁ దెలుపఁబడియున్నది.

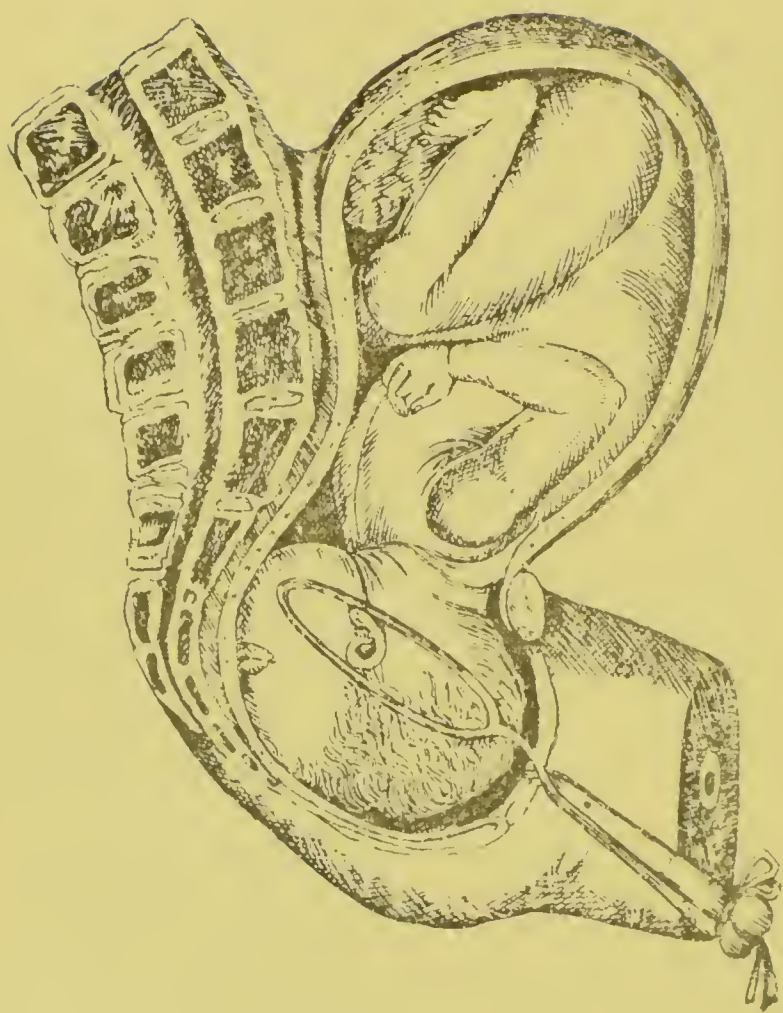
౭౧ - వ పుటఁజూడుడు.

Pl. 3.

Pl. 4.

PLATE IV.

This plate exhibits the short forceps applied to the sides of the head of the child, when low down in the pelvis, the occiput being turned to the symphysis pubis, and consequently the ears opposed to the sides of the pelvis.

Although this is the most favorable position of the head at the outlet of the pelvis, still, want of room, exhaustion, hemorrhage, convulsions, &c. may justify the employment of the forceps.

See page 99.

నా ల వ ప త ము.

శిశువుతల, కూపకముయొక్క క్రిందిభాగమున నుండునపుడు, పొట్టిపటకారులను తలయొక్క రెండుప్రక్కల ప్రయోగించియుండుటను ఈ పతము చూపుచున్నది; పెడతల మర్మస్థానయొక్క సందిప్రక్క తిరిగియుండుటవలన, చెవులు కూపకముయొక్క ఇరుప్రక్కలయందు ఉన్నవి.

కూపకముయొక్క క్రిందిద్వారమునందు ఇష్టించుట మిక్కిలి అనుకూలముగా ఉండినప్పటికిన్ని, చోటులేమి, ఆయాసము, రక్తప్రవాహము, ఈడ్పుజన్ని, వీటియందు, పటకారులను ఉపయోగ పఱచవలసినది అవశ్యమగుచున్నది.

FF - వ పుటఁజూడుడు.

PLATE V.

In this representation, the ears are in the same relation to the circumference of the pelvis as in the former plate; but the occiput, instead of being opposed to the pubes, is in the *hollow* of the sacrum.

See page 100.

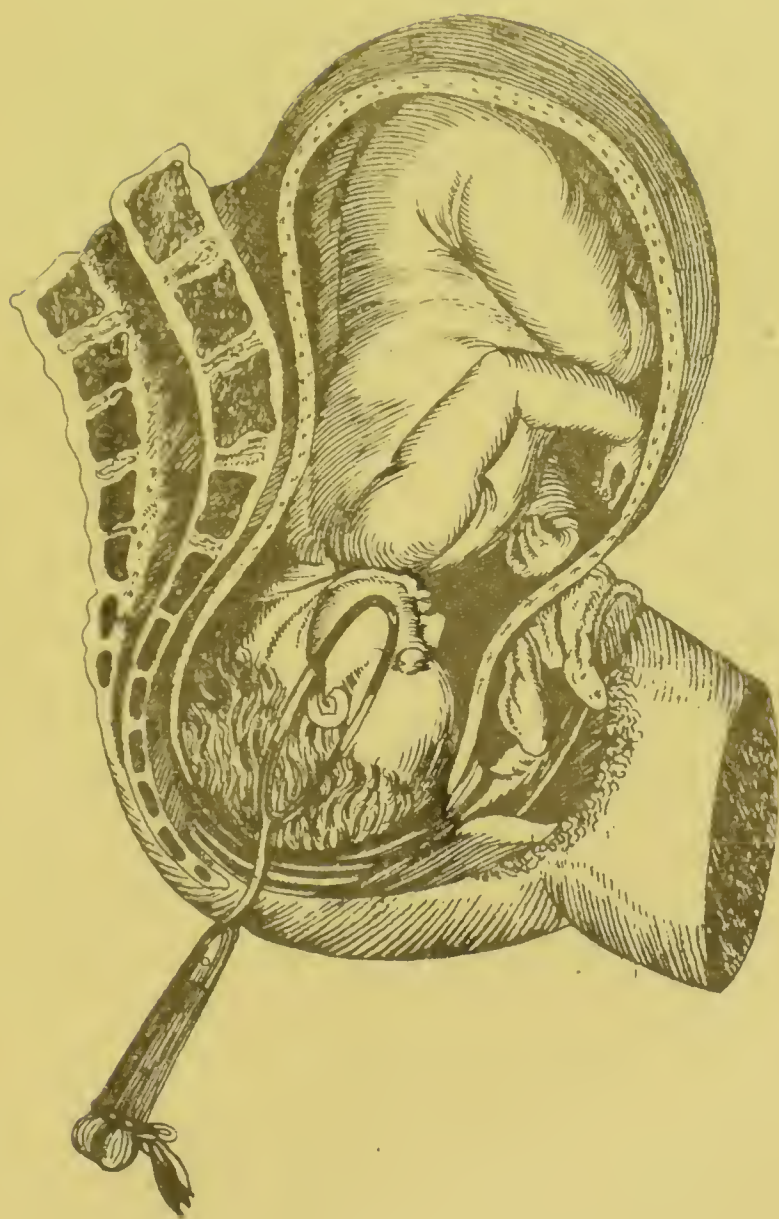
వి ద వ ప త ము.

శిశువుయొక్క చెవులు, ముందు పతమునందు, కూపకమునకు ఏప్రక్కగా ఉండెనో, ఆ రీతిగానే ఈ పతమునందు ఉన్నవి; విసను, పెడతల మర్తస్థాన ఎముకల సంధివద్ద ఉండుటకుమారుగా, త్రికస్థాన ఎముకయొక్క పల్లమునందు ఉన్నది.

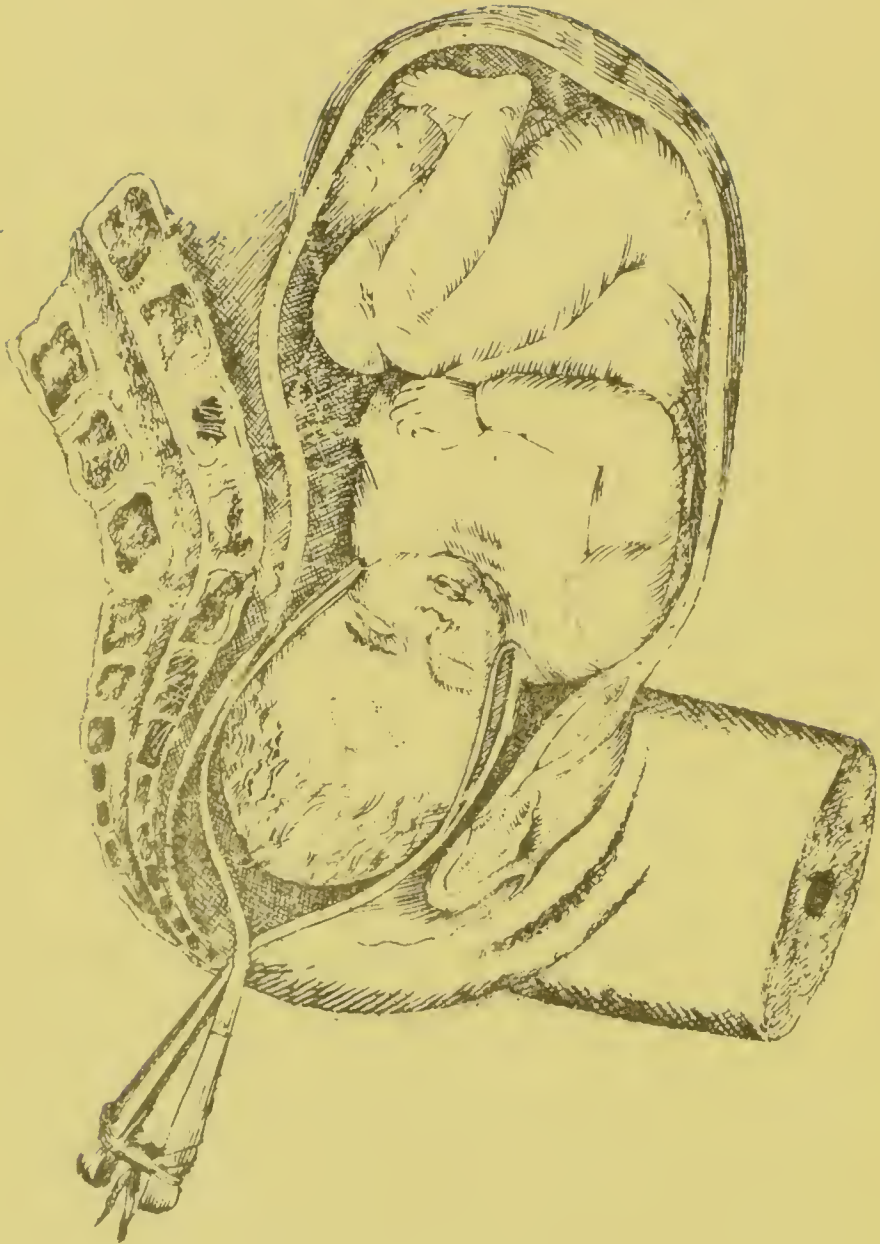
౧౦౦ - వ పుటఁజూడుడు.

Pl. 5.

Pl 6.

PLATE VI.

The forceps are exhibited in this plate as applied in a case in which the ears of a child are opposed to the symphysis pubis, with the *occiput and forehead opposed to the sides of the pelvis*, the head being within the cavity.

See page 101.

ఆటవ పతము.

మర్తస్థాన ఎముకలయొక్క సంది ప్రక్కచెవులు ఉండునపుడు, పటకారులను ఉపయోగపఱచియుండుటను ఈ పతము తెలియపఱచుచున్నది. శిశువు యొక్కతల కూపకముయొక్క పల్లమునందు ఉండునపుడు, దానియొక్క పెడతలయును, నెత్తియును, కూపకము యొక్క ఇరు పాశ్చ్యమునందు ఉండును.

౧౦౧ - వ పుటఁజూడుడు.

PLATE VII.

This engraving exhibits the method of affording aid with the short forceps, when the *face* is the presenting part at the outlet; the chin being opposed to the pubes,—this being the most favorable position.

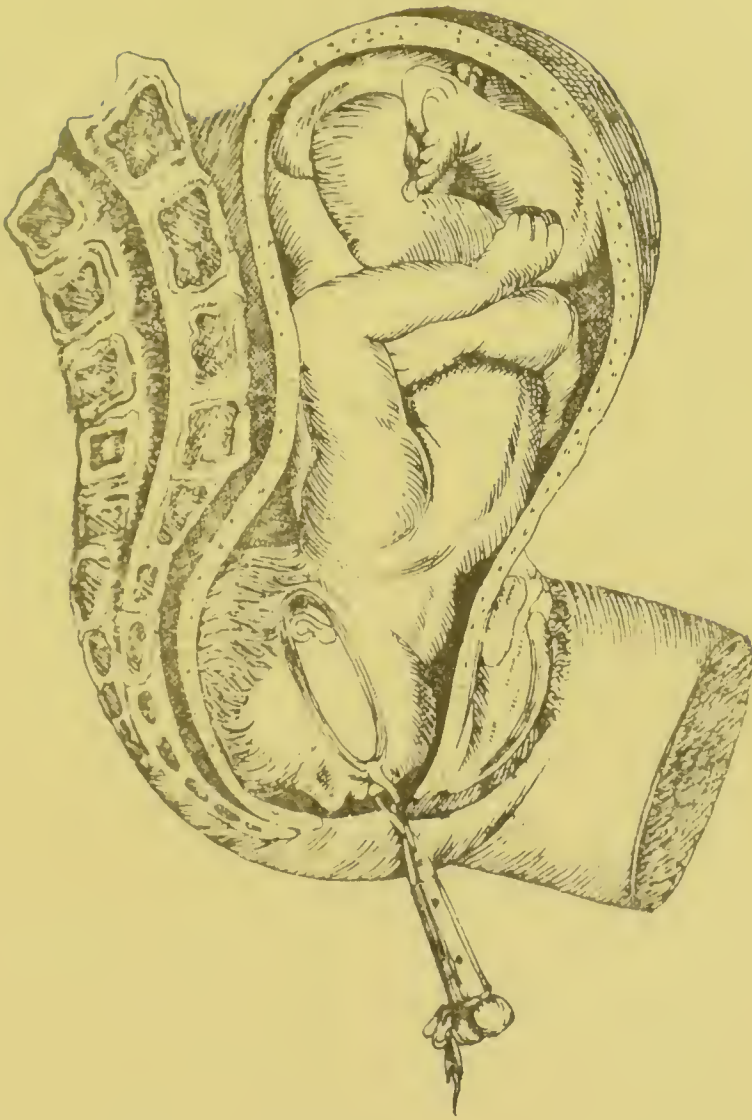
See page 104.

పడవ పరము.

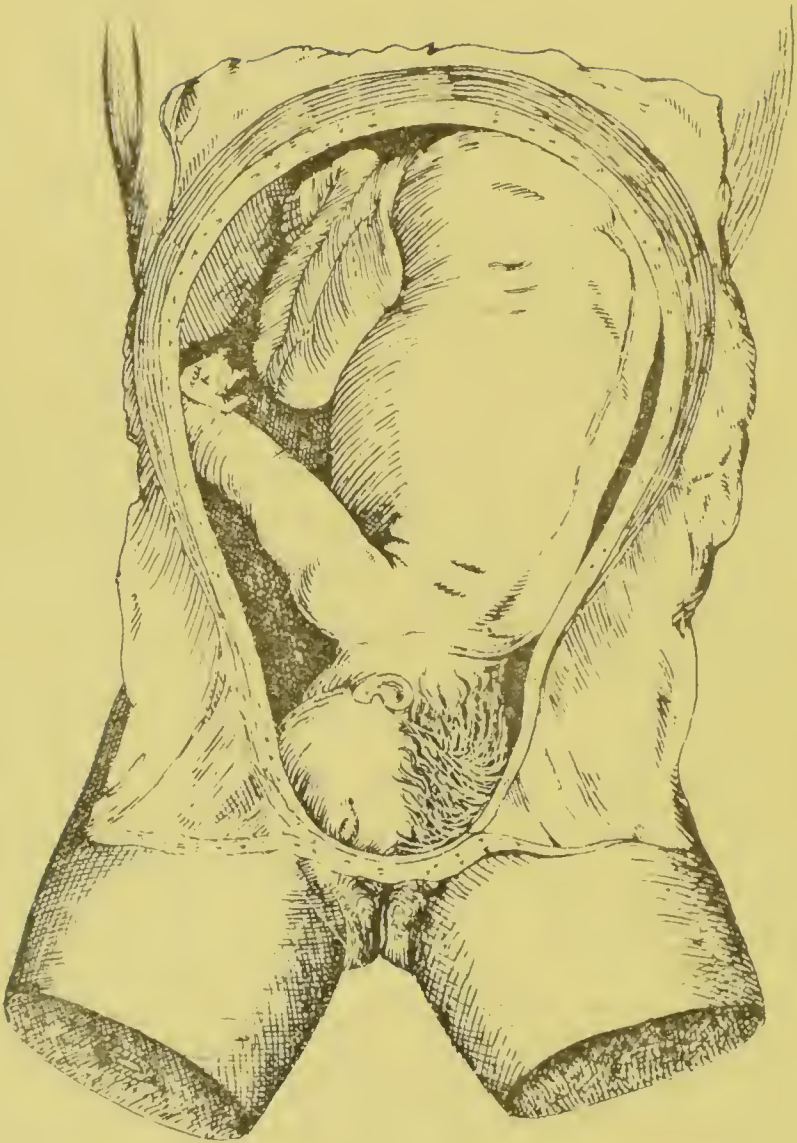
కూపక క్రింది ద్వారముగా ముఖము ఉదయమగునపుడు, పొట్టిపటకారులచే సహాయము చేయువిధమును ఈ పరము తెలుపుచున్నది,—గడ్డము మర్తస్థానయెముకను అంటుకొనియున్నది; ఇట్లుండుట మిగుల అనుకూలమైనస్థితి.

౧౦౪ - వ పుటఁజూడుడు.

Pl. 7.

Pl. 8.

PLATE VIII.

The *forehead* is represented in this plate as the part which presents at the brim of the pelvis ; a case in which the *lever* may be advantageously used if fixed over the occiput, so that during each paroxysm of pain the back of the head may be drawn down, whilst the forehead is at the same time gently elevated by one or two fingers of the other hand, so as to cause a closer approximation of the chin and chest. The fillet or whalebone lever will succeed in this presentation.

See page 105.

ఎనిమిదవ పత్రము.

కూపకముయొక్క అంచునందు నెత్తి ముందువచ్చునట్లు ఇచ్చట కనపలుపఁబడియున్నది. ఇట్లుండునపుడు, మీటను పెడతలమీఁదనుంచి అదిమినట్లు ఉపయోగపఱచినయెడల ప్రయోజనముకలుగును. గడ్డము రొమ్ముతోఁచేరునట్లు రెండొకవ్రేళ్లచే నెత్తిని మెల్లఁగా పొడిగించి, ప్రసూతవాయువు కలుగునపుడంతయును వెనుకటితలను క్రిందికి కొనిరావచ్చును. నాడానైనను, చేప యెముకతోఁచేసిన మీటనైనను, ఈ యుదయముందు ప్రయోజనకరముగా ఉపయోగపఱచవచ్చును.

౧౦౫ - వ పుటఁజూడఁడు.

PLATE IX.

This plate is intended to represent the most unfavorable position of the chin in a presentation of the face. The chin is exhibited in the hollow of the sacrum.

తొమ్మిదవ పఠము.

ముఖ ఉదయమునందు గడ్డము మిక్కిలి ప్రతికూలమైనస్థితి యందుండుటను ఈ పఠము చూపుచున్నది. త్రికస్థానమందలి ఎముక పల్లమునందు గడ్డము ఉండునట్లు కనబడుపఁబడియున్నది.

Pl. 9.

Pl. 10.

PLATE X.

పదియవ పత్రము.

This engraving represents the head of the child in its most natural position at the brim of the pelvis, but having the (*placenta*) *after-birth* interposed between it and the mouth of the womb; so that on the dilatation of the neck and mouth of the womb, hemorrhage is *unavoidable*, and places the woman in the most imminent danger.

Vide the subject of uterine hemorrhage.

See page 148.

కూపకముయొక్క అంచునందు శిశువు మిక్కిలి సాధారణముగనుండుస్థితిని ఈ పత్రము కనపఱచుచున్నది; అయితే మావి మాత్రము శిశువునకును గర్భశయనోటికిని మధ్యనున్నది: ఇట్లుండుటవలన గర్భశయముయొక్క నోరు విశాలమగునపుడు, నివారింపఁగూడని రక్తప్రవాహముకలిగి దానివలన స్త్రీకి అపాయము కలుగఁజేసును.

గర్భశయరక్తప్రవాహమునుగురించి చెప్పియుండు చోటఁజూడుడు.

౧౪౮ - వ పుటఁజూడుడు.

PLATE XI.

This plate is an exhibition of a case of (proci-dentia uteri or) falling down of the womb. It forms a tumour, which is supposed to be hanging pendulous between the thighs of the patient. Of course, the bladder occupies the upper and anterior part of it.

The (fundus) bottom of the bladder is laid open, to show the unnatural course taken by the (urethra) urinary canal in this disease, so that one extremity of a bougie is seen at the orifice of the urinary canal, and the other directed downwards.

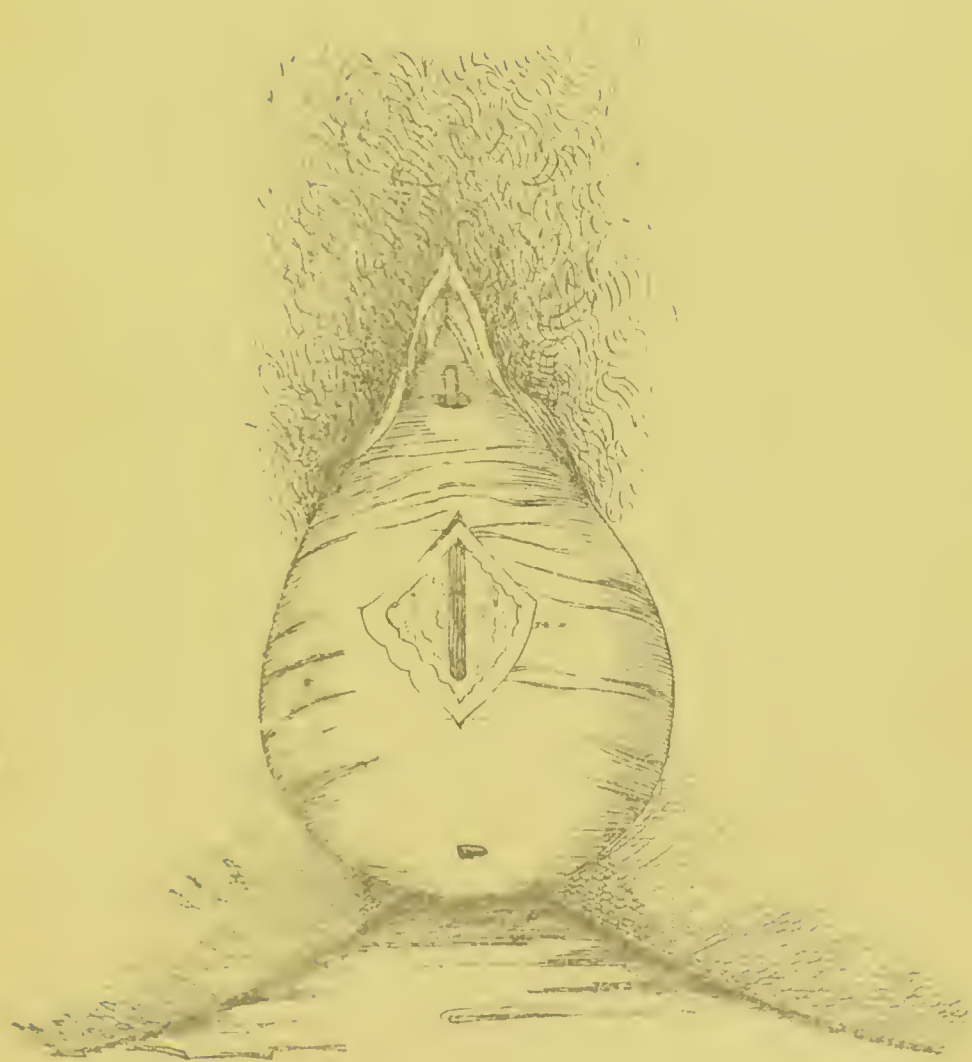
పదునొకండవ పతము.

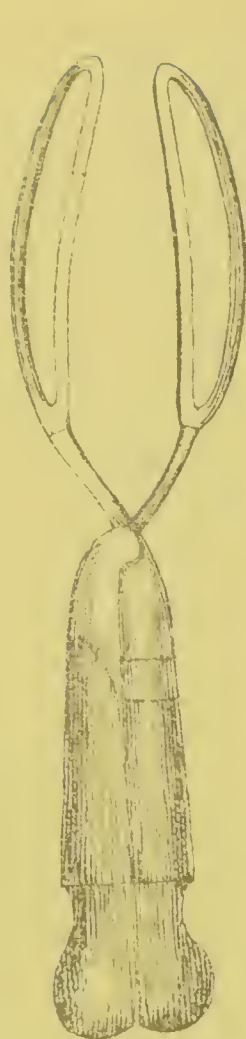
ఈ పతము గర్భభ్రంశమును కనపఱచుచున్నది. గర్భాశయము గడ్డవలె పర్పడి (స్త్రీ)యొక్క రెండుతొడలనడుమ వ్రేలాడునట్లు భావింపఁబడి యున్నది. మూత్రాశయము గడ్డయొక్క పైభాగమునందు ముందుప్రక్కగా ఉన్నది.

ఈ వ్యాధియందు, మూత్రద్వారము అక్రమముగా పోవుటను కనపఱచుకొఱకు మూత్రాశయముయొక్క అడుగును చీల్చి యున్నది; కాన మూత్రగొట్టముయొక్క ఒక మొన మూత్రధారనోటియందును, మఱియొక మొనక్రిందికి పోవునట్లును అగు పడుచున్నది.

Pl. II.

PLATE XII.

Figure 1. THE SHORT FORCEPS.

The short forceps measure, from the point of the blade to the extremity of the handle, *eleven inches and a half*.

The blades are *five inches* in length, exclusive of the curve.

Their greatest width is at the middle, and measures *two inches*; the (fenestræ,) windows at that part being *one inch and a half wide*; the opening at the points and the shoulders being about *half an inch*. The wings (alæ) of the blades should not exceed *a quarter of an inch* in width; and the widest part, between the opposite blades, ought not to measure more than *two inches and a half*.

The *shank* of either blade is just *two inches* in length, extending from the shoulder of the blade to

పండ్రిండవ పతము.

మొదటిరూపము - పొట్టి పటకారులు.

పొట్టిపటకారుల అలుగు, మొననుంచి పిడియొక్క అడుగువరకు ఉండు నిడివి, పదునొకండున్నర అంగుళములుండును.

వంపును కూర్చుక, అలుగులయొక్క నిడివి, ఐదు అంగుళములుండును. వాటియొక్క మధ్యభాగములు మిక్కిలి వెడల్పుగ నుండును; దానికొలత రెండు అంగుళములు; ఆ చోటనుండు రంధ్రము, ఒకటిన్నర అంగుళము వెడల్పు కలదిగ నుండును; అలుగులమొన, అలుగులకాండ వీటి వద్ద ఉండు రంధ్రముయొక్క వెడల్పు సుమారు అర అంగుళము ఉండును. అలుగుయొక్క పెదవుల వెడల్పు కాలంగుళమునకుమీద నుండకూడదు. రెండు అలుగులకు మధ్యనుండు అధిక వెడల్పైన చోటు రెండున్నర అంగుళములకు పైబడకూడదు.

అలుగు అడుగుననుంచి పిడులుకూడుచోటువరకునుండు కాండనిడివి రెండు అంగుళములు; కాండయును అలుగును చేరి నిడి

the locking part of the handle, making the blades altogether *seven inches* in length. The curvature of this part of the instrument is so faithfully represented in the plate, as to render any explanation unnecessary.

The *handles* are about four inches and a half in length. The one, which when viewed with the concavity of its blade upwards, and with the convexity of the curvature in the shank to the left hand, has the lowest three inches and a half of it so constructed, as to be moveable by a screw, as is clearly exhibited in the plate.

Figures 2 and 3 represent detached parts, or rather the two distinct blades of the same instrument, and can require no explanation.

వియందు ఏడుఅంగుళములగుచున్నది. ఈకాండకుండు వంపును ఈ పతములో నించుమించు లేక చూపబడియున్నది కాన, వాటినిగురించి వివరించుట యనావశ్యకముగనున్నది.

పిడులయొక్కనిడివి సుమారు నాలుగున్నర అంగుళము డుండును. అలుగుయొక్క కడుపు, మీదఁజూచినట్లుండునపుడు కాండవంపుయొక్క వీపు, యెడమ చేతిప్రక్కనుండుదానియొక్క పిడిమలుచుట్టుచేతఁ జేర్పఁబడియున్నది. దానిని ప్రత్యేక పఱచినయెడల మూడున్నర అంగుళముల నిడివియుండును. దీనిని పతమునందు స్పష్టముగా కనపరచబియున్నది.

రెండవరూపమును మూడవరూపమును, ఆయుధముయొక్క ప్రత్యేక భాగములను కనపఱచుచున్నది; అవి ఆయుధముయొక్క రెండు అలుగులు. వీటిని వివరించను అవశ్యములేదు.

Figure 4. THE CRANIO-
TOMY FORCEPS.

This instrument is *twelve* inches in length. The blade, which is applied externally to the (cranium) skull, and which is hollowed out, has fixed into it *twelve* sharp teeth, not rising above its edges. This blade is four inches and a half in length, from its point to the joint of the instrument, being half an inch longer than the inner blade, to carry up any pendulous part of the mouth of the womb, which might otherwise be included in the grasp.

The opposite blade, which is to be introduced within the skull, is only four inches in length: its hollow is filled with a piece of steel, having a convex surface perforated with

నా ల వ రూ ప ము.

క ఫా ల ఛే ద న పట కారులు.

ఈ ఆయుధముయొక్క నిడివి పంద్రెండంగుళములు. తలయొక్క బైటి ప్రక్కనుంచు అలుగు, పల్లముగను, ఆ పల్లమునందు చురుకుగల పంద్రెండు పండ్లు పొదిగియును ఉండును; ఆ పండ్లు అలుగుయొక్క అంచు వాట్ట ములోన నేయుండును. ఈ అలుగుయొక్క మొననుంచి కీలు వరకు ఉండు నిడివి, నాలుగున్నర అంగుళములుండును. తలపుర్రెలోన ప్రవేశించు యలుగునకన్నను ఇది నిడివియందు అర అంగుళము అధికము. గర్భాశయముయొక్క ముఖము వ్రేలాడుచుండ నేని, దానినిపైకి గొనిపోవుటకు ఇది ఇట్లు నిడివిగా చేయఁబడియున్నది; అట్లుండనిపక్షమున, రెండు అలుగులు చేరునపుడు, ఆకండ పట్టులోఁ జిక్కుకొనును.

తలపుర్రెలోపల ప్రవేశింపించవలసిన మఱియొక అలుగుయొక్క నిడివి, నాలుగు అంగుళములే: దానియొక్క పల్లమునందు ఉక్కు తునకయంటఁబెట్టియుండును. అది విలువలే

twelve holes, to receive the angular points of its antagonising blade ; so that when the skull is firmly pressed between them, the teeth transfix it, and secure a very commanding hold.

The *shanks* are five inches in length, and curved, the concavity corresponding with the curved blades.

This construction is intended to accommodate the instrument to the perinæum in those cases in which it would be endangered by pressure if the shanks were straight, in consequence of the necessity which may exist for carrying the blades over, and anteriorly to the pubes ; thus, this one instrument becomes adapted at once to ordinary cases, and to such as present unusual difficulty.

The parts which may be more strictly called the handles, are not more than

వంగి, పండ్రెండురంధ్రములు కలిగియుండును ; ఈ పల్లములు మరొకటియుక అలుగునందుండు పండ్లు చేరుటకు ఏర్పరుపఁబడియున్నవి ; ఎముకలను ఘట్టిగా అదుమునపుడు, ఆపండ్లు ఘట్టిగా కరచుకొని, పట్టుకదలకయుండునట్లు చేసును.

కాండలువంగి, ఐదు అంగుళములనిడివి కలదిగనుండును ; వీటిపల్లము, అలుగుల పల్లముతో పొందియుండును.

అలుగులను, భగగుద మధ్య స్థానముమీఁదను, మర్తస్థానమందలి ఎముకకుముందుగనుకొనిపోవలయునపుడు, కాండలు నిడుపుగనుండేనేని, అవి భగమునుచింపి అపాయముకలుగఁజేసును ; కాన కాండలు ఈవ్రకారము చేయఁబడియున్నవి. ఇట్లు చేయఁబడియుండుటవలన సాధారణవ్రసవములకును, మిక్కిలి కష్టమైన వ్రసవములకును, ఈ యొక ఆయుధమే ఉపయోగింపఁగలిగినదిగనుండును.

పిడులనిచెప్పఁతగిన ఈ ఆయుధభాగములయొక్క నిడివి, రెం

two inches and a half in length.

The presumed superiority of these instruments over those in ordinary use, is fully treated of in page 108, to which the reader is referred.

Another, and an invaluable instrument, the "LONG FORCEPS," although often mentioned in the preceding pages, (and particularly at page 106,) is not delineated in this engraving, because it differs from the short forceps only in its dimensions, being *three inches* longer; of which one inch and a half is in the blades, and the other inch and a half in the length of the handles. This instrument is not only applicable to the cases to which it is usually exclusively applied, but to all such as require the *short* forceps, which are, indeed, altogether need-

డున్నర అంగుళములకుమీఁద ఉండదు.

వాడుకగా ఉపయోగపలుచు ఆయుధములకన్నను ఈ ఆయుధములకు ఉండు హెచ్చైన ప్రయోజనములను ౧౦౮ - వ పుటయందు విశదముగా చెప్పియున్నది; చదువువారు దానిం జూడవలయును.

మిక్కిలి ఉపయోగకరమైన నిడుపుపటకారు అను ఆయుధము వేరొకటి కలదు; దీనిగురించి ముందు అడుకడుకు (ముఖ్యము గా ౧౦౬ - వ పుటయందు) చెప్పియుండినను, ఈ పటమునందు దానిని కనుపఱచ లేదు. ఎందుచే యనఁగా, ఆయా ఆయుధము కుటచని పటకారునుంచి, కొలతలయందు మాత్రము వ్యత్యాసపడుతున్నది. పొట్టి పటకారుకన్న, నిడుపుపటకారు, నిడివియందు మూఁడు అంగుళము అధికము; ఒకటిన్నర అంగుళము అలుగులయందను, మిక్కిలి యొకటిన్నర అంగుళము, పిడులయందును, ఉన్నది. సాధారణముగా దీనినిమాత్రము ఉపయోగపఱచవలసిన ప్రసవములకేకాక, పొట్టిపటకారులను ఉపయోగప

less, if the *long* forceps are possessed. Nor has it been deemed necessary to exhibit the *ordinary fillet*, or the *whalebone lever*, which I so strongly recommend as substitutes for the forceps and lever, in some cases in which those instruments are now always employed. To an intelligent friend (Mr. Eyles) I am indebted for the suggestion of whalebone instead of tape.

జచవలసిన వాటికిన్ని దీని ఉపయోగపటచవచ్చును ; నడుపు పటకారులుండెనేని, సొట్టిపటకారులకు అవశ్యములేదు. పటకారులు, మీట, వీటిని తత్కాలమునందు ఉపయోగపటచు స్రవములయందు, వీటికి మారుగా ఉపయోగపటచవచ్చునని దృఢముగా చెప్పియుండు, సాధారణ నాడానైనను, చేపయెముకతోఁజేసిన మీటనైనను, ఇచ్చోట కనపటచను అవశ్యములేదని, విడువఁబడియె. నాడాకుబడులు, చేపముల్లుతోఁజేసిన మీటను ఉపయోగపటచవచ్చునని, నాయొక్క వివేకముకలస్నేహితుడైన మెస్టర్ ఐలెస్ అను దొరగారు తెలియపటచెను ; అతనికి నేనుబద్ధుఁడుగనున్నాను.

ENGLISH AND LATIN TERMS.

తెనుఁగు పదములు.

Rare, Technical and New terms in Telugu used in the translation of Dr. Conquest's Outlines of Midwifery.

డాక్టర్ కాన్వెంట్ అనునై ద్యునిచే రచియింపబడిన ప్రసవవైద్య గ్రంథ సంక్షేపముయొక్క తర్జుమాలో ఉపయోగించియుండు ఆఘర్స్, పరిభాషిక, క్రొత్తపదములు.

Abdominal pregnancy ...
 Abortion ... ..
 Abscess ... ..
 Absorb, to ... ..
 Absorbent medicines ... ..
 Absorbents ... ..
 Accidental uterine hemorrhage
 Accidental suppression of the menses.
 Acetabulum ... ..
 Acetate of Ammonia ... ..
 Acetate of Lead ... ..
 Acid, n. ... ..
 Action (of an organ) ... ..
 Adhere, to ... ..
 Adherent placenta ... ..
 Adjuvant, a. ... ..
 Affection, n. ... ..
 After pains, n. ... ..
 Alternation ; to alternate ... ..

కడుపులోపిండము నిలుచుట.
 అకాల ప్రసవము - తక్కువ నెలలకాన్పు.
 విద్రధి - చీముగడ్డ.
 పీల్చుట - ఈడ్చుట - ఆకర్షించుట.
 గ్రాహిమందులు.
 గ్రాహిసరములు - పీల్చుకొనుసరములు.
 గభాశయమునుంచి అకస్మాత్తుగా కలుగు రక్త ప్రవాహము.
 అకస్మాత్తుగా కలుగు సూతకకట్టు.
 పిట్టయొక్క కుండు గిన్నెవంటి గుండ్రని పల్లము.
 అసిటేట్ ఆఫ్ అమ్మోనియా అనుమందు.
 అసిటేట్ ఆఫ్ లెడ్ అను వంగ ఉప్పు.
 పులుసు - ద్రావకము.
 పని.
 అంటుకొనుట.
 అంటుకొని యుండు మాది.
 సహాయమైన.
 ప్రీతి - ప్రేమ.
 మాది నెప్పులు - ప్రసవాంత్యవేధనలు.
 ఒకటి విడిచి ఒకటి - మార్చిమార్చి చేయుట.

Almond Oil, n.	బాదామునూనె.
Aloes, n.	మూసాంబరము.
Alumen	పటికారము.
Amenorrhœa	సూతకకట్టు.
Ammoniated tincture of Guai- acum.	అమ్మోనియేటెడ్ టింక్చర్ ఆఫ్ గ్వాయా- కం అను మందు.
Ammonia, n.	అమ్మోనియా అను మందు.
Amnion, n.	గర్భపిండపు సంచియొక్క ఆనియన్ అను లోని జరాయి.
Anterior mediastinum	రోమ్ములోపలనుండు ముందటిహోటు.
Ankle, n.	చీలమండ.
Anatomy, n.	శారీరశాస్త్రము.
Aorta, n.	బ్రహ్మ నాడి.
Apex of sacrum	తికస్థాన ఏముకయొక్క శిఖరము.
Apoplexy	ఉష్మసన్ని - రక్త శిరస్థాపరోగము.
Appetite	ఆకలి.
Appetite, depraved	అగ్నిచూంధ్యము.
Appendages	చేరినవి - ఉపాంగములు.
Appendages of the uterus	గర్భాశయముయొక్క ఉపాంగములు.
Arch of the pubes	మర్మస్థాన ఏముకయొక్క విలువంపు.
Arteries	నాడులు.
Arbor vitæ ; arbor Morgagni...	ప్రాణవృక్షము - మార్గాగ్ని అనుపేరుగల వృక్షము.
Areolæ round the nipples	చిన్న మొసచుట్టునుండు నల్లని రేఖలు.
Arterial Fibres	నాడియూనెలు.
Association of organs: or sym- pathy.	ఇంద్రియముల సంబంధము - పరితాప ము.
Astringent medicines... ..	వగరుమందులు.
Attack, to (as disease)	(వ్యాధి) తగులుట లేక అనుసరించుట.
Attack of disease	వ్యాధి అనుసరణ.
Attendants, female	పరిచారక స్త్రీలు - బాదులు.
Auricle	హృదయముయొక్క శ్రవము.
Axis of the Pelvis	కూపకముయొక్క మధ్యరేఖ.
Axilla	చంక.
Bad taste in the mouth	అరుచి - సొరుచేడుగా ఉండుట.
Bagfull, a small	చిన్నమూట.

Bath	స్నానము.
Bandage	గాయమును కట్టు పాత.
Barren	గొడ్డెన.
Base of the cranium or skull...	శిరస్సు యొక్క అడుగు.
Beer	బీర్ అను సారాయి.
Bear up under, to	సహించుట.
Beating (of an artery or the heart).	నడక - గతి
Beautiful shaggy covering ...	రమ్యమైన బొచ్చు గల మూత.
Bed, the end of the	పడక యొక్క కాళ్ల తట్టు.
Bend, to, as the body	వంగుట
Beneficial	లాభకరమైన.
Bitter vegetable substances ...	చేదయిన మూలికలు
Blade	అలుగు.
Bladder	ఉచ్చబుడ్ల - మూత్రపు తిత్తి.
Bleed, to	నెత్తురు తీయుట - నరమును కోసి నెత్తురు తీయుట
Blister, to	పొక్కునట్లు చేయుట - పొక్కించుట.
Blunt hook	మొక్కదోటి.
Body	శరీరము - దేహము.
Border, Ridge... ..	అంచు.
Bosom	రొమ్ము.
Branch of an artery	నాడిరెమ్మ
Brim of the pelvis	కూపకము చుట్టునుండు అంచు.
Breast milk	చనుపాలు.
Breathlessness of a pregnant woman.	గర్భిణి స్త్రీకి కలుగు శ్వాసబంధము.
Breath, to hold the, and strain.	ఊపిరిపట్టి ముక్కుట.
Breech	ము? - పిరుదు - పిల్ల.
Breech, cleft of the	పిల్లలసండు.
Bronchial tube	పుబ్బు సగొట్టము.
Buffy	పసుపు ఘాయగల.
Cæsarcan operation, or cutting through the belly and womb of the mother to extract the child.	గర్భాశయ భేదనము.

Calf of the leg...	...	...	పిక్క.
Calomel	...	...	రసభస్మము - పూరము - రసకపూరము.
Calumba	...	...	కలంబా అను వేరు.
Camphor	...	...	కపూరము.
Canalis venosus, or Venous canal.			కెనాలిస్ విమోసస్ అను నాళముయొక్క కాలువ.
Canalis arteriosus, or Arterial canal.			కెనాలిస్ ఆర్టియోసస్ అను నాడియొక్క కాలువ.
Capsular ligament	...	...	కాప్సులర్ లిగమెంట్ అను సంధిబంధము.
Capsulae renales, or coverings of the kidneys.			మూత్రగుండెకాయయొక్క కవచములు.
Cardialgia, or heart burn	...		రోమ్ముమంట.
Cartilage, or gristle	...	...	మెత్తని ఎముక - గురుతు ఎముక.
Carunculæ myrtiformes, or Myrtle shaped fleshy bodies.			గొంజిపండువలెనుండు మాంస ఖండములు.
Catheter	...	...	మూత్రమును తీయు గొట్టము - మూత్రగొట్టము.
Catheter, introducing the	...		మూత్రగొట్టమును ప్రయోగించుట.
Cause of disease	...	...	రోగకారణము.
Cavity (of abdomen, pelvis &c.)			పల్లము.
Cava vein, or large hollow vein.			బ్రహ్మస్నానము.
Cellular or maternal half of placenta.			గర్భాశయముతో అంటుకొనియుండు మావిప్రక్క.
Cellular tissue	...	...	సెల్యులర్ టిష్యూ అను వలవంటి జల్లు.
Cephalotomia, or opening of the head.			కఫాలఫేదనము.
Cessation of pain	...	...	ప్రసవవేధన నిలుచుట
Chalybeate waters, or Iron waters.			ఆయముకలిగియుండు నీళ్లు.
Cheek...	...	...	దవడ.
Cheerful disposition	...	...	సంతోషగుణము.
Chemistry	...	...	రసవాద శాస్త్రము.
Cherayta	...	...	నీమనెలవేము.
Child, headling	...	...	శిరోదయమై వుట్టినబిడ్డ.

Child at the breast	చంటిబిడ్డ.
Child, footling	కాలుదయమై పుట్టినబిడ్డ.
Child born of a woman who has menstruated during preg- nancy.	గర్భిణిగానుండునపుడు సూతకము క లిగియుండినదానికి కలిగినబిడ్డ.
Chlorosis or green sickness ...	సూతకపాండురోగము.
Chorion	గర్భపిండతిత్తి పైపార - పిండాండము యొక్క పైని జరాయి.
Circulation (of the blood) ...	రక్తవ్యాపనము.
Circulation, to equalise the ...	రక్తవ్యాపనమును సమపటచుట.
Citric acid	జంబీర లవణము - నిమ్మపండు ఉప్పు.
Classification of Labors ...	ప్రసవములయొక్క తరగతులు
Cleft of the breech	పిట్టలసందు.
Clinical or bedside medicine, to study.	రోగుల శయ్యాసంబంధమైన వైద్యము నేర్చుకొనుట.
Clinical or bedside Surgery ...	రోగులశయ్యాసంబంధమైన శస్త్రవై ద్యము.
Clitoris, a part of the female organ.	హొనిలింగము.
Coagulable lymph	కొరిగ్యులెబిల్ లింప్ అను బంక.
Coarse	ముతకైన - మోటుగానుండు.
Coagulum or clot	పేరినరక్తము.
Coagulate, to	పేరుట.
Coffee grounds, or sediment ...	నల్ల మట్టు.
Coition	సంగమము - సంయోగము.
Cold, a.	జలుపు - పశిశము.
Cold lotion, to apply	శీలకేదమువేయుట-చల్లనీళ్లువేయుట.
College or school	శాస్త్రపాఠశాల - బడి.
Common sense	సాధారణబుద్ధి - వివేకము.
Compressible	ఇమిడ్చుతగిన.
Compound, a....	మిశ్రమము.
Commissure	సంధి.
Comatose, to be	బోధక్షయముగానుండుట - స్మారకము లేకయుండుట.
Concave	లోనపల్లముగానుండు.
Condensed cellular tissue ...	అణిగియుండు వలవంటి జివు.

Confection of Senna	నేలతంగేడుఆకు లేహ్యము.
Contraction; see spasm, cramps	ఈడ్చు - సంకోచము.
Contraction of the uterus or womb.	గర్భాశయ సంకోచము - గర్భాశయము మునుచుకొనుట.
Contract, to, as a muscle ...	ఈడ్చుకొనుట.
Contraction of muscles ...	ఇలుకు - మాంసములపట్టు.
Contents of the womb ...	గర్భాశయములోనుండునవి.
Constipation, or binding of the bowels.	మలబంధము.
Constrictor muscle	మునుచుకొనునట్లు చేయుమాంసము.
Consequence; termination ...	ఫలము - ముగింపు.
Convalescence... ..	స్వస్థము - వ్యాధితిరుగుముఖము.
Convex	ఉబ్బుగా ఉండు - బైటి ఉబుకు.
Convulsions, puerperal ...	ప్రసవసన్ని - ప్రసవకాలమందు కలుగు ఈడ్చు.
Coronal suture, or suture of the crown.	కరోనల్ సూచర్ అను కఫాలరేఖ.
Corpus spongiosum, or Spongy body.	కార్పస్ స్పంజియాసంఅను స్పంజివలె ఉండువస్తువు.
Corpora cavernosa, or Cavernous bodies.	కార్పోరా కావర్నోసా అనువస్తువు.
Corpora lutea, or yellow bodies.	నాదాశయమునందుండు పసుపువన్నెగల మచ్చలు.
Cotyloid cavity, or cup like cavity of the hip joint.	సడుగులలోనుండు గిన్నవంటిపల్లము.
Course (of a disease)	రోగమార్గము.
Crack to, or to split	పగులుట - చిట్లుట.
Cramps	తిమురువాయువులు - ఈడ్చులు.
Craniotomy, or opening the head.	కఫాలభేదనము.
Craniotomy forceps	కఫాలభేదన పటకారు.
Cream of tartar; supertartras potassæ.	ద్రాక్షపుష్ప.
Cribriform membrane, or sieve like membrane.	జల్లడవలె రంధ్రములుగల జివ్వ.
Cribriform hymen or sieve like maidenhood.	యోనివాకిలియందుండు జల్లడకండ్లుగల జివ్వ.

Crista or crest	ఎముకలమీఁదనుండు మిట్ట.
Croton oil	నేపాళనూనె.
Crotchet, a curved instrument with a sharp hook.	అంకుశము.
Cup, to... ..	గిన్నెకరపించుట - దుక్తకరపించుట.
Cupped, as blood drawn ...	గిన్నెకరపించి రక్తముతీయుట.
Curable stage... ..	సౌఖ్యమగు కాలము, లేక తరుణము
Cure	చికిత్స.
Decoction	కషాయము.
Deformed pelvis	కురూపమైన కూపకము.
Desire to stool or urinate ...	మలమైనను, మూత్రమైనను వచ్చునట్లు ఉండుట.
Despondency	నిరాశ.
Determination of blood ...	నెత్తురుపోయి చేరుకొనుట.
Detention of Placenta... ..	మావిచిక్కుకొనుట.
Diameter, long... ..	నిడువుకొలత.
Diameter, transverse.. ..	అడ్డకొలత.
Diameter, perpendicular ...	పొడుగుకొలత.
Diameter of the Pelvis... ..	కూపకముయొక్క అడ్డకొలత.
Diameter of the Pelvis, oblique	కూపకముయొక్క మూలవాటుకొలత.
Diagnosis	రోగనిదానలక్షణములు.
Diaphragm	రోమ్మునకును కడుపునకును నడుమనుండు మాంసము.
Dictate of nature	స్వభావవిధి.
Dietetic management... ..	పత్తవిచారణ.
Diet, light	లఘుఅచనము.
Difficult, protracted, tedious, lingering, perplexing, instrumental, perilous, impracticable labor.	కఠినప్రసవము, ఆలస్యప్రసవము, తామసప్రసవము, దీర్ఘప్రసవము, చిక్తైనప్రసవము, ఆయుడములను ఉపయోగపరచుప్రసవము, ఆసాయప్రసవము, అసాధ్యప్రసవము.
Difficult labor... ..	కష్టప్రసవము
Digestible diet... ..	జీర్ణించుతగిన భోజనము.
Dimension	కొలత - ప్రమాణము.
Distend, to, as the belly &c ...	ఉబ్బరించుకొనుట.
Distention	ఉబ్బు - వాపు.

Distorted Pelvis	కురూపముపొందిన కూపకము.
Disturbed sleep... ..	నిద్రాభంగము.
Diseased condition	రోగముచెందినస్థితి.
Disease... ..	వ్యాధి - రోగము.
Distilled Water... ..	ఆవిరీరు - బట్టికట్టిదించిన నీరు.
Dorsum or back of ileum	తుంటి లేక రొండి యెముకయొక్క వీచు, లేక వెనుకటిభాగము.
Dose	ఒకపూటకిచ్చు ఔషధము.
Doubtful evidences or signs	సంశయసాక్షులు, లేక గురుతులు.
Dropsy... ..	శోభారోగము - నీర్వాండురోగము.
Ductus venosus or venous duct.	డక్టుస్ వెనిసోస్ అను రక్తనాళము.
During life	జీవించియుండు కాలమందు.
Duration of labor	ప్రసవకాలము.
Dysmenorrhœa... ..	సూతకశాల.
Dyspnœa... ..	కష్టశ్వాసము.
Easily digested... ..	సులభముగా జీర్ణించుతగిన.
Ecchymosis, or extravasated blood.	నెత్తురుదడ్డు.
Edge of vulva or female organ of generation.	యోనిచీలికయొక్క అంచు.
Edge (of a blade &c.)... ..	ఓర - అంచు.
Effusion of blood within the lips.	యోని పెదవులలోపల నెత్తురు కట్టు కొనుట.
Elastic substance	జియ్యగుణముగల పదార్థము.
Emansio mensium, or non ap- pearance of the monthly dis- charge.	రజస్వల కాకనేయుండుట - ముట్టుక లుకకనేయుండుట.
Emollient, or softening and relaxing medicine.	స్నిగ్ధగుణముకలిగిన మందులు.
End or point	మొన - శిఖరము.
English language	ఇంగ్లీషుభాష.
Ephemerai, or one day, Fever or Weed.	అల్పజ్వరము - ఒకదినజ్వరము - పాల జ్వరము.
Epidemic, to become, as disease	వ్యాపించుట.
Ergot of Rye or spurred Rye.	ఎర్గట్ ఆఫ్ రై ఆను పుచ్చినధాన్యము.
Eructation	తేచు.

Established suppression of the menses.	ముట్టుకాకనే నిలచిపోవుట.
Established schools	స్థాపించిన బడులు.
Essential nature	ముఖ్యగుణము.
Europe... ..	ఐరోపాఖండము.
Evidence ; symptom	గురుతు - లక్షణము.
Every alternate day, as tertian ague.	ఒకదినమువిడిచి మరుచటిదినము, (త్రై యూహికజ్వరమువలె.)
Even temper	శాంతగుణము.
Examination	పరీక్ష.
Extraction (of the child) ...	ఉడతీయడము - పెరకడము.
Extra Uterine Pregnancy, or pregnancy occurring out of the womb.	గర్భచించికిబైట పిండము ధరించుట.
External examination	బైటిపరీక్ష.
Excite	ప్రేరేపణచేయుట.
Excitement	ప్రేరేపకము - ఉద్రేకము-ఉత్సాహము.
Expulsive pain... ..	బైలుపటచునొప్పి.
Exhausted, to be	అలసిపోవుట.
Exostosis, or excrescence of bone.	ఎముకగ్రంథి.
External labia, or lips... ..	వెలుపటి పెదవులు.
Extreme sensibility	ముట్టరానినొప్పి.
Excited	ఉత్సాహపటచబడిన.
External hæmorrhoidal... ..	బైటి ఆసన సంబంధమైన.
Exanthematous disease, or disease attended with a rash or eruption.	స్ఫోటకరోగము.
Expansion	విరివి.
Face	ముఖము.
False pains	వట్టి నొప్పలు.
Fatal syncope, or fainting ...	మరణమును కలుగజేయునట్టి మూచ
Fat. a.	క్రోవ్విస - బలిసిన.
Fat. n.	క్రోవు.
Fatal	చంపు.
Fainting	మూఛ.

Faint to	మార్చిపోవుట.
False vertebrae	మారువెన్నుపూసలు - చూపుకువెన్ను పూసవలెనుండు ఎముకలు.
Fetid breath	దువాసనకల ఊపిరి - కంపుకలిగిననో రు.
Febrile heat of skin	ఒంటిమీదనుండు జ్వరకాక - జ్వర వేడి.
Fenestrum of forceps or win- dow of forceps.	పటకారు అలుగుసకు మధ్యనుండు రంధ్రము.
Fever	జ్వరము.
Fibres... ..	పీచులు - నారలు - ఈనెలు.
Fibrine... ..	పైబ్రిన్.
Fibro cartilage	పైబ్రోకార్టిలేజ్ అనుపదార్థము.
Fillet	నవారుపట్ట - ఒకతరహానాడా.
Fingers, to close the, in the form of a cone.	వ్రేళ్లనుకీరీటాకృతిగనిడుపుగచేర్చుట.
Finer parts ; more fluid parts.	మిక్కిలిమెత్తనిస్థానములు.
First milk... ..	చీముపాలు.
Fimbriæ or fringes of the fallo- pian tubes.	నాదవాహులయొక్కకుచ్చులు.
First occurrence, or time ...	మొదటితూరి.
Flow, to... ..	కారుట - ప్రవహించుట.
Fluctuation, as matter or pus.	తత్తలింపు.
Flooding... ..	రక్తప్రవాహము - నెత్తురుకారుట.
Fluid, a.	నీరు.
Fluid to be effused	నీరుస్రవించుట.
Flaccid... ..	బిగుతగ్గిన - కట్టువదలిన.
Flakes... ..	పెళ్లలు.
Foetal half of placenta or af- ter birth.	శిశువుతోసంబంధమైన అర్థమావి.
Foetal head	పిండముయొక్కశిరస్సు.
Foetus	పిండము - గర్భమునందు శిశువు.
Fontanelle, one of the spaces left in the head of an infant where the frontal or occipi- tal bones join the parietal.	ఉచ్చిపల్లము - ఉచ్చిద్వారము.

Fontanelle, anterior	ఉచ్చిముండుద్వారము.
Fontanelle, posterior... ..	ఉచ్చి వెనుకటిద్వారము.
Foramen ovale, or oval opening.	అండాకారమైనరంధ్రము.
Foramen thyroidæum or shield shaped opening.	
Foment to	ఒత్తడమిచ్చుట - కాంచడమిచ్చుట.
Food, nourishing... ..	పోషణకరమైనభోజనము.
Force of the circulation	రక్తవ్యాపనశక్తి.
Foul tongue	మఱ్ఱనాలుక.
Foulness of the tongue	నాలుకమీదనుండుమఱ్ఱ.
Forehead... ..	నెత్తి - నెసలు - నుదురు.
Fossa navicularis, or boat-shaped hollow.	పడవవలెలోతుగనుండెడిపల్లము.
Frenum labiorum, or bridle of the lips.	యోనియొక్కపెదవుల నీడ్చి పట్టుకొని యుండు మడుపుజవ్వ.
Friction, to use	ఒరియుట - తోముట.
Fretfulness; anxiety	చిరచిరయనిమండిపడుట-చింత-వ్యాకులము.
French language... ..	ఫ్రెంచుభాష.
Frontal bone, or bone of the forehead.	నెత్తియొముక.
Funis umbilicus, or navel string	బొడ్డుతీర.
Full time... ..	పూర్ణకాలము - నిండుమాసము.
Fundus or bottom of the womb.	గర్భాశయముయొక్కఅడుగు.
Function... ..	పని - కార్యము.
German language	జర్మన్భాష.
Gentle purgative	లఘువిరేచనము.
Giddy, to be	తలతిరుగుట - పిత్తమైకము.
Glans penis, glans clitoris, the vascular bodies at the end of the male organ and clitoris.	శిశ్నముయొక్క మొన, లేకయోనిలింగముయొక్కమొన.
Glabrous... ..	బోడిగనుండు - నున్నగనుండు.
Glandulæ nabothi, or small glands of Naboth.	గ్లాండ్యులీ నెబోత్తై అనెడి చిన్నగోళము.
Glairy mucus	జిగట శ్లేష్మము.

Globus hystericus, or hysterical ball.	సూతకస్పన్దియంబురొమ్మనణచు ఉం టవంటి వాయువు.
Glutæi the hip or buttock muscles.	పిట్టయొక్క కండలు.
Glutinous deposit or plug ...	జిగటకలిగినమట్టు లేక చీరడ.
Goulard water... ..	వంగ ఉప్పు కలిసిన నీరు.
Greek language... ..	గ్రీక్ భాష.
Great sympathetic nerve ...	గ్రేట్ సింపెతెటిక్ నర్వ్ అను స్పర్శ నరము.
Gross, see coarse	మోతైన - ముడుకుగనుండెడి.
Gratuitous assumption. ...	నిర్విమిత్యముగ నెత్తుకొనుట.
Gravid womb (impregnated uterus).	పిండముఃధరించిన గర్భశయము.
Great ischiatic notch... ..	గ్రేట్ ఇస్క్రియాటిక్ నాచ్ అను పెద్ద నరుకు.
Great sciatic nerve	తొడయందుండెడి గ్రేట్ సైయాటిక్ నర్వ్ అను పెద్ద స్పృశనరము.
Groins	గజ్జలు - తొడలసందు.
Gum (substance)... ..	బంక.
Gums of the teeth	ఇగుళ్లు.
Gushes of blood, waves of blood, to flow.	నెత్తురు జరీలుమని బైలుదేరుట.
Habit of body... ..	దేహప్రకృతి.
Habit, to be of full	బలిసినదేహప్రకృతి కలిగియుండుట.
Habit, to be of relaxed	క్షీణదేహప్రకృతికలిగియుండుట.
Habit, to be of irritable	కోపప్రకృతి కలిగియుండుట.
Handle... ..	పిడి.
Handsome	చక్కవైన - ముచ్చటైన.
Hand, to close the, like a cone.	చేతిని కిరీటాకృతిగామునుచుట.
Hæmorrhoids or piles... ..	మూలమొలకలు.
Hair powder	వెండ్రుకలకు పట్టించుపొడి.
Headache... ..	తలనొప్పి.
Heavy sigh	పెద్దఊపిరి - నిట్టూపుట.
Heat of skin (febrile)... ..	ఒంటిమీదనుండు జ్వరకాక.
Health... ..	శరీరసౌఖ్యము.
Head of femur or thigh-bone.	తొడవిముకయొక్క శిరస్సు.

Head of the pubes	మర్మస్థానమందలి ఏముక శిఖరము.
Hectic fever	హస్తిగతమైనజ్వరము.
Henbane... ..	కురోసానిఫ్రామము.
Highly seasoned food... ..	చక్కగాతాళింపుచేసినభోజనము.
Hindrance, opposition, ob- struction.	ఆటంకము - తడ.
Hip bath	నీళ్ల తొట్టిలో నడుము మునుగునట్లుకూ ర్చుండఁ బెట్టుస్నానము
Hip bone... ..	తుంటియెముక.
Hour glass... ..	ఇసుకఘడియారము.
Hour glass contraction	ఇసుకఘడియారమువలె ముణుచుకొ నుట.
Hoarse... ..	గొంతుకమ్మిన - గొంతురాసిన.
Horizontal posture, to lie in a	వెల్ల వెలికల పండుకొనుట.
Horripilatio, or a sense of creeping of the skin.	గగుర్పు - రోమాంచము.
Hurtful... ..	ఉపద్రవకరమైన.
Hymen or maidenhood	యోనివాకిలిజవ్వ
Hypogastric region, or the lower and front portion of the belly.	పొత్తి కడుపు.
Hydatids, or pellucid cysts containing a fluid.	హైడేటిడ్స్ అను నీటి తిత్తులు.
Hysteralgia, or pain in the womb.	గర్భాశయమందు పుట్టు శూల.
Hysteritis, or inflammation of the womb.	గర్భాశయతాపనము.
Hysteria, a nervous affection chiefly seen in females.	ఘాతకస్మిరోగము.
Iron preparations	అయ ఔషధములు.
Irregular contraction... ..	తారుమారుగా ముణుచుకొనుట - అ క్రమ సంకోచము.
Irregular contraction of the uterus or womb.	గర్భాశయము తారుమారుగా ముణు చుకొనుట.
Irregular contraction of the fibres of the womb.	గర్భాశయమునందుండు ఈనెలయొ క్క అక్రమ సంకోచము.

Irritate, to	కోపపఱచుట - నెప్పించుట.
Irritable temperament	కోపగుణము.
Irritation	ఆగ్రహము - రోషము - ఉపద్రవము.
Jelly	జెల్లి అను ఒకవిధ పదార్థము.
Joint	సంధి - కీలు - గణుపు.
Junction... ..	సంధి - చేర్పు.
Kidney... ..	మూత్రగుండె కాయ - పక్కెర గుండె కాయ.
Labia pudendi, or lips of the female organ.	యోనిపెదవులు.
Labor... ..	ప్రసవము.
Laborious labor... ..	కష్టప్రసవము.
Labor pains	ప్రసవవేదనలు.
Labor, to bring on, prematurely.	అకాలప్రసవము కలుగజేయుచుట.
Laceration of the uterus or womb.	గర్భాశయము చిగిసిపోవుట.
Laceration of the perinaeum...	భగగుడ మధ్యచోటు చినుగు.
Laceration of the vagina or female organ.	యోనిద్వారము చినుగుట.
Lacunæ or follicular glands...	లాక్యుని అనుగ్రంధులు.
Lambdoidal suture	పెడతల రేఖ.
Lancinating pains	పోట్లు.
Lassitude... ..	బడలిక - ఆయాసము - అలచట.
Latin	లాటిన్ భాష.
Laudanum or tincture of opium.	నల్ల మందు ద్రావకము.
Law (of an organ)	(అవయవ) నియమము.
Layer	అడుకు - పొర.
Lead medicines... ..	వంగ్రాహణములు.
Leech, to... ..	జిలగలను కరిపించుట.
Left sinus... ..	తలలోని ఎడమనాళము.
Leucorrhœa, or the whites	తెల్ల చీరరోగము - తెలుపురోగము.
Ligament	సంధిబంధనము.
Ligaments of the pelvis	పొత్తికడుపు ఎముకల బంధనములు.

Ligamenta lata, or broad ligaments.

Ligamenta rotunda, or round ligaments.

Light food ... ..

Liquor aluminis compositus, or compound alum liquor.

Liquor amnii, or fluid of the amnion.

Liquor ammoniæ... ..

Liquor potassæ... ..

Linseed... ..

Lingering labor ... ..

Little finger ... ..

Liver ... ..

Lining of the womb ... ..

Lie on the back, to ... ..

Lie on the side, to ... ..

Linea innominata ... ..

Loins, heavy sensation in the

Long forceps ... ..

Lochial discharge, or cleansings.

Lockjaw... ..

Lobulated... ..

Lobula, or small lobe... ..

Longitudinal fibres (of the womb).

Low typhoid fever... ..

Lower extremities... ..

Lubricate, to. to be Lubricated,

Lukewarm water... ..

Lungs ... ..

Lying-in-Hospital... ..

గర్భాశయముతో చేరిన వెడల్పైన బంధములు.

గర్భాశయముతో చేరిన గుండ్రబంధములు.

లఘు అచనము.

మిశ్రమ షటికార జలము.

ఉదయజలము.

నవాసార జయనీరు.

లై కర్ పొటాసి అను కార జయనీరు. అవిశదితు.

తామస ప్రసవము.

చిటికన వ్రేలు.

యకృత్త గుండము - పిత్తగుండె కాయ.

గర్భాశయము యొక్క లోని పొర.

వెల్ల వెలికల పరుండుట.

ఒత్తిరిల పరుండుట.

పిట్ట ఎముక మొదలనుండు మిట్ట.

నడుము బరువు గనుండుట.

నిడుపు పట కారులు.

దాలింతరాలకు కలుగు మరికి రక్తము.

నక్కిళ్లు పట్టుకొను సన్ని.

గణువులు కలిగిన.

చిన్న గణువు.

గర్భాశయమునందు ఉండు నడుపు ఈ నెలు.

క్షీణ సన్నిపాత జ్వరము.

కాళ్లు.

నునుపు చేయుట - నునుపు చేయబడుట.

నులివెచ్చనీళ్లు.

పుష్పములు - శ్వాసకోశములు.

ప్రసవశాల.

Lying on the back with the legs drawn up.	కాళ్లుముణచుకొని వెల్ల వెలికల పరుండుట.
Lying on the left side with the knees elevated.	కాళ్లుముణచుకొని విడమప్రక్క ఒత్తిగిల పరుండుట.
Magnesia... ..	మగ్నీషియా అను కాంతమన్ను.
Malpractice	దుష్ప్రసర్తన.
Malleus or hammer, or mallet bone of the ear.	చెవిలోనుండు సమ్మెట రూపముగల ఎముక.
Management (of the labor &c.)	ప్రసవనిర్వాహము.
Mania, puerperal	బాలింతరాండ్రకు కలుగు ఉన్నాదము.
Mastoid process... ..	చనుముక్కు రూపముగల ఎముక.
Measures of prevention	కలుగకుండునట్లు చేయుబంధోబస్తులు
Measures of cure... ..	చికిత్సకుతగిన బంధోబస్తులు.
Meconium, or first faeces of an infant.	శిశువుకు కలుగు మొట్టమొదటి మలము.
Mechanical philosophy	అస్త్ర శాస్త్రము.
Medical management of patient.	రోగికిచేయు వైద్య ఉపచరణ.
Medicine (drugs)... ..	ఔషధములు.
Medicine (the art of)... ..	ఔషధవైద్యము - కాయచికిత్సా శాస్త్రము.
Medical work (practical)	వైద్యగ్రంథము.
Medicine, curative	స్వస్థపఱచుమందు.
Medicine, preventive... ..	అధికము కాక యుండునట్లు చేయుమందు.
Medical science	వైద్యశాస్త్రము.
Medical jurisprudence	వైద్యధర్మశాస్త్రము.
Medical student	వైద్య విద్యార్థి.
Melancholy	వ్యాకులము - జ్ఞానపైతృము.
Melt, to, on a fire ; v. n.	నిష్పమించునుంచి కరిగించుట.
Melt, to, (in water) v. n.	(నీళ్లలో) కరిగించుట.
Membranes or involucria	జివ్వలు.
Membrana pupillarum, or membrana of the pupils.	కనుపాపను మూసుకొనియుండు జివ్వ
Menstruation, menses or monthly discharge.	ముట్టు - అంటు.

Menstruate, to, prematurely...	పక్వకాలమునకు ముందుగానే ముటగుట.
Menorrhagia, or excessive flow of the monthly discharge.	కుసుమరోగము - సూతకాధికము.
Menorrhagia lochialis, or excessive flow of the cleanings.	బాలింతరాండ్రకు అధికముగఁగలుగు కడుపుమురికి.
Mental emotion	మనోవ్యాకులము.
Mercury, to give... ..	రసప్రయోగముచేయుట - రసమెక్కించుట.
Mesocolic plexus, or net work of nerves on the part of the mesentery in the middle of the colon.	కొప్పుపేగు జప్పుయందు మిసోకాలిక్ న్లెక్స్ అను నరముల చిక్కు.
Mesentery, the membrane in the middle of the intestines by which they are attached to the spine.	పేగులను వెన్నదంటుతోక్క యందు జప్పు - పేగులబంధనజప్పు.
Midwife... ..	మంత్రసాని.
Midwifery... ..	మంత్రసానితనము - ప్రసవవైద్యము.
Midwifery instruments	ప్రసవవైద్య ఆయుధములు.
Mild cool nourishment	చల్లని లఘు ఆహారము.
Milk, to	పాలుపిండుట.
Miliary fever	బాలింతజ్వరము - పాలజ్వరము.
Mineral acid	ధాతువర్గ సంబంధమైన పులుసు.
Mistura ferri composita, or compound mixture of iron.	మిస్చురాఫైరై కంపాసిటా అను ఆయుముచేరిన ద్రవరూప ఔషధము.
Moaning	మూలుగుట.
Moles... ..	మాంసఖండములు.
Mollities ossium, or softening of the bones.	అస్థినమనరోగము.
Mons veneris, or mount of love.	మర్మస్థానయెత్తు - క్రీగడుపునందు రోమస్థానము.
Monsters	వికారరూప శిశువులు.

Monsters, defective ...	...	అంగములు తక్కువగనుండు వికార రూపశిశువులు.
Monsters, redundant...	...	అంగములు అధికముగనుండు వికార రూపశిశువులు.
Monsters, malformed...	...	కురూపముగల శిశువులు.
Monsters, misplaced ...	...	సలభేదముగనుండు వికారరూప శిశువులు.
Monsters, hybrid ...	...	మిశ్రమజాతి వికారరూపబిడ్డలు.
Moral treatment ...	...	నీతివార్తలతో మనస్సును సంతోషపఱచు చికిత్స.
Mouth, to touch the, with mercury.		రసమిచ్చి నొరుపట్టచేయుట.
Mouth of the womb ...	...	గర్భాశయముయొక్క నోరు.
Muscae volitantes, or a sensation or appearance of motes or small bodies floating before the eyes.		కండ్లకుముందు పురుగులుపరుగెత్తునట్లు కనుబడుట.
Muscles ...	...	మాంసములు - కండలు.
Mutter, to, as in delirium ...	...	గొణుగుట - నొరుపెనతుట.
Myrrh ...	...	బాలింతబోళము.
Myrtle...	...	మర్రిలీలను ఒకవిధ గొంజిచెట్టు.
Narcotic ...	...	నిద్రనుకలుగఁజేయునట్టి మందు.
Natural structure ...	...	స్వభావ ఏర్పాటు.
Natural labor. ...	...	క్రమప్రసవము.
Natural power of the womb ...	...	గర్భాశయముయొక్క స్వాభావికశక్తి
Natural function of the womb.		గర్భాశయముయొక్క స్వాభావిక పని.
Natural warmth ...	...	దేహముయొక్క స్వభావోష్ణము.
Natural philosophy ...	...	ప్రపంచవిషయగ్రంథము.
Nature...	...	ప్రకృతి - స్వభావము.
Nature, the simple and salutary rules of.		సరళమైన మంచివిధాలు.
Nauseating medicine ...	...	వాకరవచ్చునటుల చేయు ఔషధము - డోకు కలుగఁజేయు ఔషధము.
Navel...	...	బొడ్డు.
Navel string ...	...	బొడ్డుతీరము.

Navel string, to cut the ...	బొడ్డుతీగను కత్తరించుట.
Neck	మెడ.
Nerve... ..	స్పృశనరము.
Nervous depression or collapse.	అశక్తి - క్షీణము.
Nervous system	నరములమండలము.
Newly born child	అప్పుడుపుట్టిన శిశువు.
Nipple... ..	చనుముక్కు.
Nourishing	పోషింపు.
Nourishing food	పోషణభోజనము.
Nurse	దాది.
Nursing	పాలిచ్చుట.
Nutritious diet	పోషణకరమైనభోజనము.
Nutrition	పోషణ.
Nymphæ or inner lips ...	చిన్ననిదంబములు - యోని చిన్నపెద వులు - చంద్రనాడి.
Oblique process... ..	ఎముకమీద మూలవాటుగ నుండెడి బుడప.
Oblique muscles... ..	మూలవాటుగనుండు మాంసములు.
Occur, to... ..	సంభవించుట.
Occipital bone... ..	పెడతలయెముక
Occipito vertex, or place where the back of the head unites with the crown.	పెడతలయును ఉచ్చియును చేరు స్థా నము.
Olive oil... ..	నీమనూనె - కైతూనూనె.
Open wound	చమము తొలగియుండు గాయము.
Operation, surgical	శస్త్రకృత్యము.
Organs of generation... ..	జననావయవములు.
Orificium urethræ, or mouth of the urinary canal.	మూత్రద్వారముయొక్క నోటు.
Orificium vaginae, or opening of the female organ.	యోనిద్వారవాకిలి.
Organic... ..	అంగసంబంధమైన - ఇంద్రియసంబం ధమైన.
Organ... ..	ఇంద్రియము - అవయవము.
Order (of labor)	(ప్రసవ) వరుస.

Os innominatum, or unnamed bone.			నామశూన్యాస్థి - పిట్టయెముక.
Os ilium, or haunch bone ...			పిట్టయెముకయొక్క పైభాగము - రొండి ఎముక - తుంటియెముక.
Os ischium, or hip-bone ...			ఆసనమందలిఎముక - ముడ్డి ఎముక.
Os pubis, or share bone ...			మర్దస్థానమందలిఎముక.
Os sacrum, or rump bone ...			త్రికస్థానమందుండెడి ఎముక.
Os coccygis, or cuckow's beak-shaped bone.			కోకిల ముక్కువలెయుండు ఎముక - ముడ్డి పూస.
Os externum, or outer opening.			గర్భాశయనోటియొక్క వెలుపటి ద్వారము.
Os internum, or inner opening.			గర్భాశయనోటియొక్క లోనిద్వారము.
Ovarian pregnancy			నాదాశయమందు కలుగు గర్భము.
Ovum, or egg... ..			నాదము.
Ovary, or ovary, or egg-vessel.			నాదాశయము.
Outlet			కూపకముయొక్క క్రిందిద్వారము.
Pain, to rack with			నెప్పితో సంచకటపడుట.
Pain, dragging... ..			ఈడ్చిపట్టినట్లుండెడి నెప్పి.
Painful... ..			బాధకరమైన - ఉపద్రవకరమైన.
Painful labor			ఉపద్రవప్రసవము.
Palpitate, to			గుండెలుకొట్టుకొనుట.
Pant, to			రోజుట.
Parietal protuberance. ...			శిరస్సు ప్రక్కటి యెముకయొక్క ఉబుకు.
Parietal bone			శిరస్సు ప్రక్కటి యెముక.
Parietes of the womb, or walls of the womb.			గర్భాశయముయొక్క ప్రక్కలు.
Paroxysm; period			వ్యాధిముప్పురము.
Parturition			ప్రసవము - కాన్పు.
Passage; v. outlet			మార్గము - కూపకముయొక్క క్రిందిద్వారము.
Pelvis or basin... ..			కూపకము - క్రిందగు యెముకగూడు - పొత్తికడుపు యెముకగూడు.
Pelvis, diameter of the ...			కూపకముయొక్క అడ్డకొలత.

Pelvis, brim of the ...	...	...	కూపకమునకు చుట్టుండెడి అంచు.
Pelvis, cavity of the ...	...	...	కూపకముయొక్క పల్లము.
Pelvis, outlet of the ...	...	...	కూపకముయొక్క క్రింది ద్వారము.
Pelvis, axis of the ...	...	...	కూపకముయొక్క మధ్యరేఖ.
Penis or male organ ...	...	...	లింగము . శిశ్నము - మేధ్రము - దండము.
Pendulous abdomen or belly...			వ్రేలాడు కడుపు - వాలియుండెడి కడుపు.
Perilous labor...	...	...	అపాయప్రసవము.
Perinaeum, raphe of the ..	..	..	భగగుదమద్యస్థాన మందుండురేఖ.
Perinaeum ...	...	...	భగమునకును గుదమునకును నడుమ నుండెడిచోటు - పెరినియం.
Period...	...	...	కాలము.
Period of gestation ...	...	...	గర్భముగనుండెడికాలము.
Perplexing labor ...	...	...	కలవరప్రసవము.
Peritoneum ...	...	...	కడుపుయొక్కజివు - పేగులయొక్క జివు.
Permanent weakness...	...	...	తీరని బలహీనము.
Phlegmasia dolens, or puerperal tumid leg.			బాలింతరాండ్రకు కలుగునట్టి తొడ వాపు.
Physical ...	...	...	దేహసంబంధమైన.
Physical treatment ...	...	...	కాయచికిత్స.
Physician ...	...	...	వైద్యుడు - చికిత్సకుడు.
Physiology or the branch of medicine which explains the functions of the body.			శారీరవ్యాపార శాస్త్రము.
Physiology of the unimpregnated womb.			పిండముధరించని గర్భాశయముయొక్క వ్యాపారము లేక పని.
Pipe, see canal ...	...	...	గొట్టము - కాలువ.
Pinch, to... ..	...	...	గిల్లుట.
Place	...	...	స్థలము.
Plain nutritious food ...	...	...	పోషకరమైన చప్పటి ఆహారము.
Plain food	...	...	చప్పటి ఆహారము.
Plethora	...	...	రక్తమందరంగము.
Pleura... ..	...	...	రోమ్ములోపలనుండుజివు.
Plexus or network ...	...	...	అల్లిక.

Plexus reteformis, or net-like web.	అల్లిసట్లుండు నరములు.
Plug	చిరడ.
Plurality of children	బహుపుత్రులు.
Poppy heads	పోస్తకాయ.
Poultice	పోట్టీసు - (నెడ్డలకుకట్టునట్టి) ఉక్తైఱ.
Practice	అనుభవము.
Practice of medicine	ఔషధచికిత్సా గ్రంథము - కాయచికిత్సా గ్రంథము.
Precursory or premonitory symptoms.	రోగముయొక్క పూర్వరూపములు.
Predispose, to... ..	వ్యాధికిలోఁబడుట.
Pregnant, a human female to be,	వేరకటిగనుండుట.
Pregnant, an animal to be ...	చూలుగనుండుట.
Pregnancy	కడుపుతోఁడుట.
Premature labor... ..	అకాలప్రసవము లేక కాన్పు.
Preparations of iron	అయ ఔషధములు.
Prepuce, or foreskin	లింగకవచము.
Prepuce of the clitoris	యోనిలింగకవచము.
Prescription	ఔషధజాపితా - ఔషధపట్టి.
Presentation	ఉదయము - ముందుకనుకుడెడి భాగము.
Present, to	ఉదయించుట.
Preternatural labor	అక్రమప్రసవము.
Principles (of medicine)	(వైద్య) మూలసూత్రములు.
Process or knot ; see. spinous.	బుడప - మొలక.
Prognosis, or the faculty of foreseeing and predicting what will take place in diseases.	సాధ్యాసాధ్యనిర్ణయము.
Progress of labour	ప్రసవమగు మార్గము.
Prolapsus or procidentia uteri or the falling down of the womb.	కడుపుదిగ బడుట - గర్భస్రావము.
Promontory of sacrum	త్రికస్థానమందు ఉండు ఏముకయొక్క బుడప.

Protracted labor	అలస్యప్రసవము.
Protuberance	ఉబుకు - ఉబ్బు.
Psoæ muscles... ..	సోయి అనెడి మాంసఖండములు.
Puberty.	వయస్సు - యావనము.
Pubes or part covered with hair.	మర్తస్థానబుడప - శష్పాలస్థానము.
Pudic artery	పుయిడిక్ ఆర్టెరి అను నాడినరము.
Puerperal inflammation ...	పాలింతరాండ్రకు కలిగెడి తాపనరోగము.
Puerperal diseases	పాలింతరాండ్రకు కలిగెడి రోగములు.
Puerperal diarrhoea	పాలింతరాండ్రకు కలిగెడి భేది.
Puerperal insanity	పాలింతరాండ్రకు కలిగెడి ఉన్మాదము
Pulmonary artery	పుబ్బుసనాడి - నురుగుదబ్బకు పోవు నాడి.
Pulmonary vein	పుబ్బుసనాళము - నురుగుదబ్బనుంచి వచ్చునాళము.
Pulse, soft, hard, full, quick throbbing or irregular, to be	నాడినడ - మృదువు - ఘట్టి - పూర్ణము - తీవ్రము - కొట్టుకొనునట్లు, ఆక్రమముగా ఉండుట.
Pulse	నాడి - ధాతువు.
Puncture, to	పొడుచుట.
Pupil, of the eye	కృష్ణమండలద్వారము - కనుపాప.
Pupil, a student	విద్యార్థి.
Purgative, gentle	లఘువిరేచనము.
Quickening	పిండచలనము - పిండము గర్భములో కడులుట.
Ramus or branch	కొమ్మ.
Ramus or branch of the pubes.	మర్తస్థానయొక్కయొక్క కొమ్మ.
Rapidity of circulation ...	రక్తచలనయొక్క వేగము.
Reaction	తెలివి.
Rectus femoris muscle or straight muscle of the thigh.	రెక్టస్ ఫెమోరిస్ అను తొడయందుండి కండ.
Rectum or straight gut ; the last part of the intestines.	గుదముతో చేరినట్లుండు పేగుమున.
Regimen or regulated diet ...	ఉభయము.

Regulate the diet, to...	...	...	పథ్యముంచుట - భోజనక్రమముచేయుట.
Regurgitate ...	...	...	వెనుక తన్నుట.
Reinvert ...	...	...	మరలత్రిప్పట.
Relaxed habit...	...	...	సన్నివశక్యత - వదిలినవశక్యత.
Respiration ...	...	...	ఊపిరి - శ్వాసము.
Restlessness ...	...	...	తొందర - ఆయాసము.
Retained placenta ...	...	...	నిలచియుండుమావి.
Retention of urine ...	...	...	మూత్రకట్టు.
Retraction of the chord ...	...	...	బొడ్డుతీగ - ఈడ్చుకొనుట
Retroversio uteri, or turning back of the womb.			గర్భాశయము వెనుకవంగిపోవుట.
Ribbon ...	...	...	నాడా.
Rigor, or coldness with shivering.			వణుకుతోకూడిన చలి.
Ringling noise in the ears ...	...	...	చెవులహాత - చెవులలో స్థూలకారధ్వని విసంబడుట.
Rough ...	...	...	గరుకైన - నునుపుకాని.
Rupture ...	...	...	చినిగిపోవుట.
Rupturing of membranes ...	...	...	జివులను చింపుట.
Sacral nerves ..	..	...	త్రికస్థానయముకతో సంబంధించియుండు స్పృశాసరములు.
Sacro-coccygæal ligament ...	...	...	సేక్రోకాస్సిజియల్ లిగమెంట్ అను బంధనము.
Sagittal suture or arrow-like seam.			శిరస్సు మధ్యనుండు ఉద్ధరేఖ.
Saline purgative ...	...	...	లవణవిరేచనము - ఉష్ణభేది.
Saliva, or fluid secreted by the salivary glands of the mouth.			ఎంగిలి.
Salivate, to ...	...	...	నోరుపొక్కించుట.
Salivated, to be ...	...	...	నోరుపొక్కించబడుట.
Sallow from disease, to be ...	...	...	రోగముచేత దేహము తెల్లపాటియుండుట.
Sanious fetid discharge ...	...	...	దువాసాసనకలిగిన విషనీరు.
Scalpel ...	...	...	స్కాల్పెల్ అను శస్త్రకత్తి.
Scarify, to ...	...	...	(రక్తముతీయుటకు) గీరుట.

Scarlatina	రక్తమశూరిక.
Scrobiculus cordis, or pit of the stomach.	రోమ్ముపల్లము.
Scybalæ, or small hard balls of faeces.	మల పింఱికలు.
Sebaceous follicles. These are small cavities situated in the skin, which supply the cuticle with an oily or sebaceous fluid.	సిబేషియస్ ఫాలికిల్స్ అనెడి చమనండు ఉండెడి పల్లములు ; వీటియందుండి నూనెవంటివదార్థము కలుగుతున్నది.
Sebaceous glands, glands of the above character.	సిబేషియస్ గ్లాండ్స్ అనెడి చమనగోళములు.
Secale cornutum, or ergot of rye or spurred rye.	ఎర్గట్ ఆఫ్ రై అను పుచ్చినఛాన్యము.
Secretion	పరిణమించినద్రవము.
Secrete, to	పరిణమించుట.
Seed, see semen	బీజము - ఇండియము.
Sensibility	తెలివి.
Serum, a yellow liquid which forms part of the blood.	రక్తములోనుండు నీరం అను పసుపునీరు.
Sexual separation	సతిపురుషులను ప్రత్యేకపఱచుట - శుంయోగము లేక చేయుట.
Shaggy and external layer of the chorion	పిండమును చుట్టుకొనియుండు కోరియన్ అను బైటి జివ్వ.
Shank	పిక్కిని కొనకును మధ్యనుండు భాగము.
Shield, nipple, (for the breast).	చనుముక్కులకుపద్రవము కలుగ యుండునట్లు వేయు కవచము.
Short forceps	కురచ్చనై న పటకారులు.
Show	ప్రసవమగుటకుముందు కలిగెడి రక్తముతోకూడిన క్లేష్టము.
Sickness, morning	ప్రాతఃకాల వమనము.
Side	ప్రక్క.
Simple, a. n.	వట్టి.
Singing noise in the ears ...	చెవులకూత - చెవులయందు ఘీంకారధ్వని విసఱబడుట.
Skin	చర్మము - తోలు.

Skull	కఫాలము.
Slight chill	అల్పచలి.
Slight pain	అల్పనొప్పి.
Slough ; to rot	ముఱగడము.
Sloughing of the vagina	యోనిద్వారము పుండ్ల ముఱగుట.
Small and feeble pulse	చిన్నమై త్రనినాడి.
Small and weak pulse	చిన్నబలహీనమైననాడి.
Small pulse	చిన్ననాడి.
Snore, to	గొఱకవిడుచుట.
Sore	వ్రణము - పుండు.
Source... ..	ఉత్పత్తిస్థానము - పుట్టుస్థానము.
Spasmodic	ఈడ్చుసంబంధమైన.
Spasmodic contraction	ఈడ్చుసంబంధమైనపట్టు.
Spasm... ..	ఈడ్చు.
Sperma, see Semen	ఇంద్రియము.
Spermatic	ఇంద్రియసంబంధమైన.
Spine	వెనుదంటు.
Spine of the ischium	గుదమందలి ఎముకమీదనుండెడి ముల్లు.
Spinous process	నడుపుబుడవ.
Spinal nerves	వెన్నుదంటులోనుండి కలుగు స్పృశనరములు.
Spinal marrow	వెన్నుదంటులోపలనుండు నరములతీరగ.
Sponge	సముద్ర పాచి.
Spontaneous evolution	శిశువు గర్భమునందు తనంతటనే తిరుగుట.
Sporadic, the term for diseases which arise from occasional causes.	ఇక్కడ అక్కడ కలుగురోగములు.
Spots or patches of gangrene.	మాంసము ముఱిగినచుక్కలు.
Stage of labor... ..	ప్రసవవేధనలో కలుగు అంతస్తుకాలము.
Stages of labor	ప్రసవవేధనలోకలుగు అంతస్తుకాలములు.
Stage of disease... ..	రోగదశ.
Still born children	చావుబిడ్డలు - కడుపులోనచ్చి పుట్టిన బిడ్డలు.

Stillette ; probe... ..	...	...	స్టిలెట్ అను శలాక.
Stimulant, intoxicating	...	...	మత్తుకలుగఁజేయు.
Stimulant substances	...	...	ఉత్సాహము కలుగఁజేయు ఔషధములు.
Stimulant, exciting	...	...	ఉత్సాహకారి.
Stimulating food	...	...	ఉష్ణభోజనము.
Stimulate to	...	...	ఉత్సాహపఱచుట - ఉష్ణపఱచుట.
Strain, at stool, or in child-bearing.			ముక్కుడము.
Streaks of blood	...	...	నెత్తురు గీఱలు.
Strengthen, to, the constitution			దేహబలమిచ్చుట - దార్ఢ్యమిచ్చుట.
Structure	...	...	ఏర్పాటు - రూపము.
Subdued (in disease)	...	...	అణచఁబడిన - తగ్గింపఁబడిన.
Substance ; structure...	...	...	అవయవయేర్పాటులలో చేరినవస్తువు.
Suck, to	...	...	పీల్చుట - త్రాగుట.
Sudorific or sweating...	...	...	చెమటఁగలుగఁజేయు.
Summons	...	...	పిలియడము.
Superfoetation...	...	...	ఉపబ్రూణము - ఒక పిండముధరించి యుండునపుడే మరియొక పిండము ధరించుట.
Superior anterior process	...	...	మీఁదుగానుండు ముందుబుడవ.
Suppressio mensium or suppression of the monthly discharge.			సూతకకట్టు.
Suppurate, to...	...	...	చీముగోర్చుట.
Surgery	...	...	శస్త్రశాస్త్రము.
Suspensary ligaments	...	...	వ్రేలాడునట్లు చేయుబంధనములు.
Suspended animation...	...	...	ఊపిరిస్థంబము.
Suture...	...	...	కఛాలచేళి.
Sweat, cold	...	...	చల్లగనుండు చమట.
Swelling	...	...	వాపు.
Swollen	...	...	వాచిన.
Sympathy	...	...	అన్యోన్యము - అనుతాపము.
Symphysis pubis	...	...	మర్మస్థానముందలి ఎముకలసంధి.
Symptom	...	...	లక్షణము - గురుతు.
Symptoms preceding labor	...	...	ప్రసవవేధన పూర్వరూపములు.

Symptoms accompanying labor.			ప్రసవవేధనకాలమందు కలుగు రూపములు.
Synarthrosis, or immoveable joint.			ఆడనిసంధి - కదలని సంధి.
Synchronous			ఏకకాలమందు సంభవించడము.
Synovia, the peculiar liquid found within the ligaments of joints.			సంధులయందుండు స్లేష్ముము.
Syphilis			మేహనాణము.
Teat of a heifer			పెయ్యదూడచండ్రు.
Tedious labor... ..			కష్టప్రసవము.
Teeth clenched			పండ్లు కిట్టుకొనుట.
Temple			కణతల.
Temporal artery			కణతలయందుండు నాడి.
Temporal bone			కణతలయెముక.
Temporary debility			ఆవేశకలుగు దుబళము.
Tension			బిగువు.
Tensor vaginae femoris, or the muscle that tightens the fibrous sheath of the thigh.			టెన్సర్ వెజైని ఫెమొరిస్ అనుతొడలోని కండ
Testicle			వృషణము - వట్టకాయ.
Theory of conception... ..			పిండోత్పత్తిని గురించిన డాహ.
Theory			డాహ - కల్పన - యుక్తి.
Thirst, to restrain			దాహముణచుట.
Throat.			కుత్తిక - గళము.
Throbbing, to throb			పోల్లెత్తుట - కొట్టుకొనుట - సళుపుట.
Thymus gland			కుత్తికస్థానమందుండు లైమఫ్ గ్లాండ్ అను గోళము.
Torpor of bowels			వేగులమాంద్యము.
Torpor... ..			మాంద్యము.
Trocar... ..			పొడిచినీరుతీయుట్రాకార్ అను ఆయుధము.
Transfuse, to			ఒకమనుష్యుని రక్తమును మఱియొకమనుష్యునికి సరములద్వారా ప్రవేశింపజేయుట.
Transverse process			అడ్డగానుండు మొక.

Transverse (muscle of the abdomen).	కడుపు అడ్డకండ.
Transverse fibres	అడ్డ గునుందు ఈ నెలు.
Tubæ fallopianæ or fallopian tubes.	నాదవాహులు.
Tubal pregnancy	నాదవాహిలోపల గర్భముధరించి పెరుగుట.
Tuberosity of ischium	ముక్తి ఎముక యొక్కబుడచ.
Tunica decidua uteri or membrane that is thrown out of the womb after the birth of the child.	బిడ్డ కాన్పు తర్వాత గర్భాశయమునందుండిబైటపడు జవ్వ.
Tunica decidua reflexa or that part of the above membrane which is turned back on itself.	గర్భాశయముయొక్క రాలిపొయ్యేజవ్వ-మీద చెప్పిన జవ్వ తిరిగి వాలియుండుభాగము.
Turning	తిప్పట.
Turning; the operation of turning the child in the womb.	శిశువును గర్భాశయమునందు తిప్పట.
Tympanitic (abdomen)	కడుపు ఉబ్బి నము.
Umbilical vein.	నాభి కొడియందుండు నాళము.
Umbilicus or navel	బొడ్డు - నాభి.
Unimpregnated uterus	బిడ్డకలుగని గర్భాశయము.
Unavoidable flooding (from the womb).	నివారింపఁగూడని రక్తప్రవాహము.
Unimpregnated	ఫలపడని - బిడ్డకలుగని.
Urethra	మూత్రనాళము.
Urinate, to	ఉచ్చపోయుట - అల్పాచమానము చేయుట.
Urine	మూత్రము - ఉచ్చ.
Uterus, or womb	గర్భాశయము - గర్భపాత్రము.
Utero-gestation, the state of	పిండముధరించిన స్థితి.
Uterine pains... ..	గర్భాశయసౌష్ప్యలు - కడుపు సౌష్ప్యలు - ప్రసవ సౌష్ప్యలు.

Uterine hemorrhage ...	...	గర్భాశయమందుంకికలుగు రక్తప్రవాహము.
Uterine phlebitis ...	...	గర్భాశయమందు నాళములకు కలుగు తాపనము.
Vagina ...	...	యోని.
Vagina, medicines for the ...	...	యోనిమందు ఉపయోగపడుచు బోషధములు.
Valerian ...	...	జరామానీ.
Varicose ...	...	నాళము చుట్టుకొనియుండుట.
Vascular fulness... ..	...	రక్తాధికము.
Vascular excitement... ..	...	రక్తప్రకోపము.
Vascular system ...	...	రక్తసరములమండలము.
Vectis or lever. ...	...	మీట -.
Vegetables ...	...	కూరకాయలు - శాకము.
Vegetable bitters ...	...	చేడు మూలికలు.
Vein ...	...	నాళము.
Vena cava hepatica, or large hollow vein of the liver.		యక్షృణ్డమునందుండు బ్రహ్మానాళము.
Vena porta, the large vein which extends along the groove of the liver.		వీనాపోర్టా అను నాళము.
Vena cava inferior, the large vein which extends from the joint of the fourth and fifth lumbar vertebra to the right auricle of the heart.		అథోబ్రహ్మానాళము.
Venereal œstrum ...	...	లేపనము.
Ventricle... ..	...	హృదయముయొక్క జగరము.
Vermicular motion of the intestines.		వేగులు క్రిమివలె చలించుట.
Vertex or crown of the head...		ఉచ్చితల.
Vertex presentation ...	...	ఉచ్చితల ఉదయము.
Vision... ..	...	పావణ.
Vesiculæ graafianæ ...	...	నాదబుగ్గులు.
Voluntary muscles ...	...	మనస్సునకు విక్యమైన మాంసములు.
Vulva or female organ ...	...	గుచ్ఛము.

Warm spiced food	గర్మాసాలాచేర్చివంకిన కారాన్నము.
Warm bath	వేడినీళ్ల స్నానము.
Weak	దుబ్బలామైన.
Weed	బాలింతిరాండ్రకు కలుగు పాలజ్వరము.
Whalebone fillet	తిమింగలచేప ఎముకతోచేసిన దబ్బ.
Whalebone	తిమింగలచేప ఎముక.
Whitish serum... ..	తెల్ల పారిన రక్తనీరు.
Width ; bulk ; size ; extent...	వెడల్పు - ఆక్మితి - ప్రమాణము - విశాలము.
Womb	గర్భాశయము.
Womb, body of	గర్భాశయముయొక్క మధ్యభాగము.
Womb, parietes or walls of ...	గర్భాశయ ప్రక్కలు.
Womb, mouth of	గర్భాశయముయొక్క నోరు.
Womb, neck of	గర్భాశయముయొక్క గొంతు.
Womb, labia or lips of	గర్భాశయనోటియొక్క పెదవులు.
Womb, fundus or bottom of ...	గర్భాశయముయొక్క వైభాగము లేక అడుగు.
Womb, cavity of	గర్భాశయపల్లము.